Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Stand van zaken: offertes onderzoek windturbines in Zuidoost en Weesp
Datum: maandag 30 september 2019 11:00:50
Bijlagen: 20190927 Pondera - Offerte Analyse windenergie Amsterdam Zuidoost eo (def).pdf

---

Hi allen,
Ter info:
Bijgaand de laatste offerte van Pondera:

- [redacted] Excl BTW.

[redacted] Het belangrijkste verschil met Antea is dat Antea werkt met afstanden op basis van ervaring en niet perse met het handboek risicozonering (zie hieronder wat ik vorige week al aangaf).

Wat ik nu ga doen?

Ik neem contact op met Pondera:

- Om te vragen hoe zij precies om gaat met de afstanden (volgen zij het handboek precies?)
- Of ze een voorbeeldkaart kunnen tonen van eerder werk.

Woensdag ga ik de knoop doorhakken.
Weesp zal als zoekgebied in zijn geheel worden meegenomen (= afspraak met [redacted] – cc).

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 25 september 2019 16:33
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Stand van zaken: offertes onderzoek windturbines in Zuidoost en Weesp

Beste [redacted] en [redacted]
Ter info:
Korte update met betrekking tot het opvragen van de offertes voor onderzoek naar windturbines in Zuidoost en Weesp:
Ik heb offertes uitgevraagd bij 1) Antea, 2) Bosch en van Rijn, en 3) Echt. Echt kon niet offreren en toen heb ik Tauw gevraagd. Tauw kon ook niet offreren en toen heb ik Pondera gevraagd. Pondera zal eind deze week haar offerte sturen. Dan hebben we dus 3 offertes (conform inkoopbeleid gemeente A'dam). Volgende week woensdag wil ik de knoop doorhakken. Mochten jullie nog wensen, adviezen, aanvullingen hebben – laat het weten.

- Bosch en van Rijn
  - [redacted] Excl BTW.
- Antea
  - € [redacted] Excl BTW.

[redacted] De stappen van beide partijen zijn vrijwel hetzelfde. Inhoudelijk gaat de offerte van Antea iets verder: bij geluidsbeperkingen, slagschaduwbeperkingen en veiligheidsbeperkingen geeft Antea aan niet met de standaard vuistregels voor afstand te werken (conform het handboek risicozonering windturbines, maar op basis van hun ervaring met berekeningen. In mijn telefoongesprek gaf Antea aan dat de afstanden in het handboek risicozonering windturbines vaak te groot zijn (gezien de detailberekeningen in een latere fase). Daarbij denken ze ook gelijk mee met mitigerende maatregelen. Antea laat in de offerte en in het telefoongesprek zien dat ze actief meedenken om de technische

potentie (ruimte) voor windturbines zo groot mogelijk te maken. Tot slot biedt Antea de GIS-bestanden aan – die ik ook heb uitgevraagd. In mijn hoofd speelt ook mee dat [redacted] (de wind-man in de Haven) met beide partijen heeft gewerkt en Antea hoger aanschreef.

De 3e offerte stuur ik door zodra ik deze heb.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer [redacted]
Programma Klimaatneutraal - Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft : Aanbieding haalbaarheidsanalyse windenergie "Amsterdam"
Datum : 27 september 2019
Bijlagen : -
Kenmerk : 719165/MdS/V01

Geachte heer [redacted]

Naar aanleiding van uw verzoek doen wij u hierbij met veel plezier onze aanbieding toekomen voor het verzorgen van een technische analyse voor windenergie in Amsterdam Zuidoost en omstreken. Uitgangspunt voor het onderzoek is het gebied zoals (globaal) weergegeven in bijlage 1. Op grond van onze ervaring met het uitvoeren van vergelijkbare projecten en met de ontwikkeling en realisatie van duurzame energieprojecten denken wij u goed van dienst te kunnen zijn[1].

Uw vraag

De achtergrond van de vraag is dat in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 de doelstelling is opgenomen om 50 MW extra opgesteld vermogen te realiseren op het grondgebied van Amsterdam. Dit komt neer op 17 windturbines in de 3 MW-categorie of meer in de 2 MW-categorie. Tevens heeft het stadsdeel Amsterdam Zuidoost een visie vastgesteld om klimaatneutraal te worden.

U wilt graag een technische analyse van het gebied Amsterdam Zuidoost en omstreken met daarin verschillende potentieel geschikte locaties. Tevens wilt u inzicht in het maximum opgesteld vermogen per locatie aan de hand van verschillende categorieën van omvang van windturbines (vermogen en afmeting). Op basis hiervan kan de kansrijkheid en het potentiële vermogen van verschillende locaties bepaald worden.

Plan van aanpak

We stellen 6 stappen voor om de mogelijkheden voor windenergie binnen het onderzoeksgebied in het gebied Amsterdam Zuidoost en omstreken inzichtelijk te krijgen:

1. Voorstel criteria en windturbinecategorieën
   We doen een voorstel voor de criteria die de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied bepalen. Hierbij verzamelen wij actuele en relevante ruimtelijke gegevens betreffend zogenaamde "harde(re) belemmeringen" en daaraan gerelateerde vuistregels en adviesafstanden voor windenergie. Denk daarbij aan:

[1] Via https://ponderaconsult.com/duurzameprojecten/ kunt u verschillende vergelijkbare projecten bekijken.

- afstanden vanuit geluid- en slagschaduwnormen;
- afstanden vanuit risicovolle inrichtingen, (spoor-, weg- en water)wegen, hoogspannings- en buisleidingen. Hierbij maken we gebruik van het handboek risicozonering windturbines;
- hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart;
- ecologie (Natura 2000; Natuurnetwerk Nederland);
- provinciaal beleid voor landschap en cultuurhistorie.

Voor de meeste criteria geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Uitgangspunt voor de technische analyse zijn drie categorieën van windturbines van 2 of 3 MW met verschillende afmetingen (ashoogte en rotordiameter). We bouwen hierbij voort op de eerder verzamelde informatie over de verschillende gebieden.

De opzet in categorieën en het voorstel voor criteria bespreken we met u in een startoverleg. In dit startoverleg maken we tevens afspraken over de informatiestromen (welke informatie is er al beschikbaar), de indeling in categorieën van kansrijkheid (zie stap 4), de planning en het eindproduct. Vervolgens gaan wij in stap 2 deze criteria vertalen naar een ruimtelijke analyse, de GIS-analyse.

2. Uitvoeren GIS-analyse
   Op basis van de criteria en categorieën uit stap 1 maken we met behulp van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) een kaart van het onderzoeksgebied in Amsterdam Zuidoost en omstreken met daarin de verschillende locaties. Op deze kaart worden de harde belemmeringen (handboek risicozonering en geluid- en slagschaduwnormen) voor de ontwikkeling van windenergie aangegeven met als resultaat de potentieel geschikte locaties en posities voor windenergie. Daarnaast vullen wij de resultaten van de GIS analyse aan met aandachtspunten – aspecten die, naast de criteria die al in stap 1 zijn genoemd, nog aandacht behoeven in een vervolgproces voor de ontwikkeling van locaties voor windenergie. Denk daarbij aan bijvoorbeeld radarhinder, ecologie en cultuurhistorisch en landschappelijk beleid.

   In deze stap bouwen we nadrukkelijk voort op de eerder verzamelde informatie, waarbij we eerst analyseren of de daar toegepaste uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.

3. Bepalen mogelijke opstellingen
   Op basis van stap 2 is inzichtelijk gemaakt waar er fysieke ruimte voor windenergie bestaat en welke aandachtspunten er gelden. Met die informatie kan gezocht worden naar mogelijke opstellingen die binnen de ‘vrije’ ruimte gerealiseerd kunnen worden. Per voorgestelde turbinecategorie uit stap 1 wordt een maximale opstelling ingetekend (in totaal dus drie per locatie). Hierbij wordt als uitgangspunt een passende onderlinge afstand bepaald en wordt, voor zover mogelijk, rekening gehouden met landschappelijk ‘logische’ opstellingen (lijn, cluster etc.).

4. Analyse kansrijkheid verschillende locaties en windturbineposities
   Door de informatie uit stap 2 en 3 met elkaar te combineren kan de kansrijkheid van de verschillende locaties en daarbinnen de verschillende windturbineposities per categorie bepaald worden.

We doen eerst een analyse van de windturbines binnen een locatie. Hierbij werken we met een indeling van groen naar rood:

- Groen: geen harde belemmeringen en aandachtspunten aanwezig
- Geel: beperkte aandachtspunten (ecologie, landschap) aanwezig, mitigatie mogelijk
- Oranje: harde belemmeringen en veel aandachtspunten aanwezig, mitigatie (waarschijnlijk) mogelijk
- Rood: harde belemmeringen en aandachtspunten, mitigatie complex (juridisch, in tijd en/of geld)

Door de informatie over de verschillende turbineposities binnen een locatie samen te nemen, maken we een analyse van de kansrijkheid van verschillende locaties. Hierbij werken we weer met de bovenstaande indeling in kleuren. Hierbij geven we ook aan wat de invloed is van de verschillende belemmeringen op het maximaal opgestelde vermogen (bepaald in stap 3).

Na de analyse van deze twee niveaus, doen we een korte kwalitatieve beschouwing van het hele gebied met daarin alle locaties. Door te kijken naar de drie niveaus (het hele gebied met daarin alle locaties, locaties met daarin verschillende windturbineposities en individuele windturbineposities) ontstaat zowel inzicht op de samenhang tussen locaties, de samenhang tussen windturbines op een locatie en de kansrijkheid van de individuele windturbineposities.

5. Rapportage
In een kort rapport (memo met daarachter kaarten en Excel tabellen) presenteren wij de resultaten en maken wij onze analyse navolgbaar. Het rapport houdt het volgende in:
   - De categorieën van windturbines die we onderscheiden en het waarom van deze indeling (zie stap 1)
   - De criteria waarmee we rekening hebben gehouden (zie stap 1);
   - (Het effect op) de mogelijkheden voor windenergie (zie stap 2);
   - De mogelijkheden voor windenergie binnen de gestelde kaders voor wat betreft de locaties en milieutechnische criteria aan de hand van drie categorieën windturbines (stap 3).
   - Het bepalen van de kansrijkheid van de verschillende locaties en individuele windturbineposities (stap 4). Hierbij leveren we:
     - Een Excel bestand met de windturbinelocaties (X, Y-coördinaten) en daarachter in een kolom de belemmeringen en aandachtspunten. Tevens wordt er een kleur aan deze analyse 'toegekend'.
     - Een set kaarten (een per windturbinecategorie) voor iedere locatie met daarop de individuele windturbineposities in kleur. Deze kaarten kunnen desgewenst ook in digitaal format beschikbaar worden gesteld (voor gebruik in een GIS omgeving);
     - Een Excel bestand met daarin alle locaties en daarachter een kolom met belemmeringen en aandachtspunten, een kolom met het maximale vermogen en een kolom met het vermogen na 'aftrek' van de belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook een kleur aan de specifieke locatie.
   - Aandachtspunten voor een vervolg voor de ontwikkeling van windenergie op de specifieke locaties.

6. Bespreken en definitieve rapportage
We stellen voor om de conceptresultaten van de technische analyse met u te bespreken. In deze aanbieding wordt uitgegaan van een overleg op uw kantoor in Amsterdam. Voorafgaand aan het

overleg sturen wij u het concept rapport toe. Op basis van de bespreking passen we de rapportage waar nodig aan en maken deze definitief.

Planning

We stellen voor om de projectplanning in overleg met de opdrachtgever vast te stellen, waarbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd van circa 4 weken na opdrachtbevestiging. Er wordt nu uitgegaan van oplevering van het eindproduct medio november 2019.

Team

Voor het beantwoorden van de aanvullende onderzoeksvragen zetten wij een ervaren team in, waarbij twee adviseurs van Pondera Consult de kern vormen:

- [redacted] als projectleider en aanspreekpunt;
- [redacted] als projectmedewerker / GIS-specialist.

[redacted] is eindverantwoordelijk voor het project. Ze heeft ruime ervaring met windenergie en brede kennis van alle relevante aspecten die de haalbaarheid van windenergie bepalen. Zij is betrokken bij diverse milieueffectrapportages en haalbaarheidsonderzoeken voor duurzame energieprojecten. [redacted] treedt op als projectmedewerker en verzorgt de GIS-analyse. [redacted] heeft ervaring met het opstellen van haalbaarheid onderzoeken voor wind- en zonenergie projecten en kennis over de relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten. Op verzoek sturen we de cv's van de betrokken adviseurs toe. Naast hun relevante werkervaring, willen we vermelden dat beide adviseurs in Amsterdam wonen.

Kosten

De kosten voor de werkzaamheden van Pondera Consult zijn in de volgende tabel weergegeven en begroot per stap. De in deze aanbieding omschreven werkzaamheden bieden we aan voor € [redacted] (excl. BTW, inclusief reiskosten). Mocht er minder of juist meer inzet worden gevraagd van ons, dan is dat uiteraard mogelijk en maken we daar graag nadere afspraken over.

Tabel 1: Kostenraming

Onderdeel	Uren / medewerker		Kosten
	Projectleider (€ [redacted]	Projectmedewerker (€ [redacted]	
Stap 1 Voorstel criteria en windturbinecategorieën	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 2 Uitvoeren GIS-analyse	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 3 Bepalen mogelijke opstellingen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 4 Analyse kansrijkheid	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 5 Rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 6 Bespreken en definitieve rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Totaal	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Voorwaarden

Deze offerte is 2 maanden geldig en is vertrouwelijk. Gezien de relatief korte doorlooptijd en het omvang van de werkzaamheden zal Pondera Consult bij oplevering van het eindproduct één rekening over het totale bedrag versturen. De betalingstermijn is 30 kalenderdagen conform uw voorwaarden. Op onze dienstverlening voor dit project zijn de Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (2014) van toepassing.

Mocht u naar aanleiding van onze aanbieding vragen of opmerkingen hebben, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met [redacted] op +31 [redacted] of via [redacted]@ponderaconsult.com.

Hoogachtend,
Pondera Consult B.V.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Getekend voor akkoord:

Handtekening	Naam	Functie
.....	.....	.....

BIJLAGE 1

Uitgangspunten door opdrachtgever

Figuur 1 Onderzoeksgebied globaal

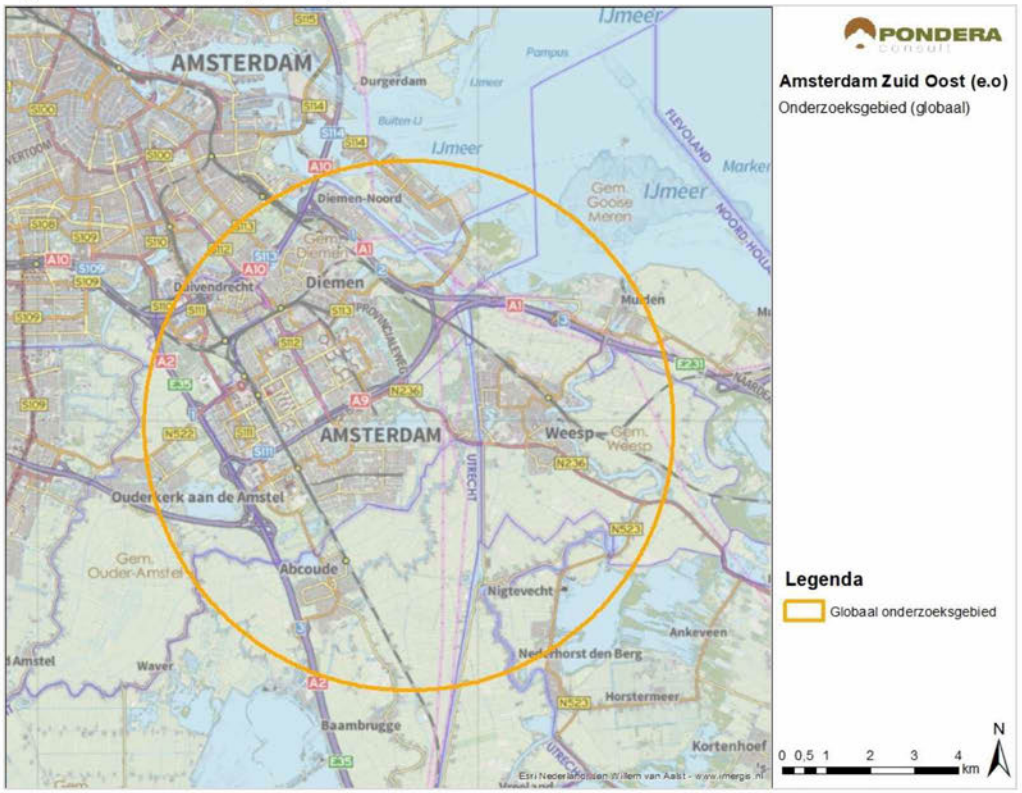

Figuur 2 Locaties o.b.v. RES-viewer

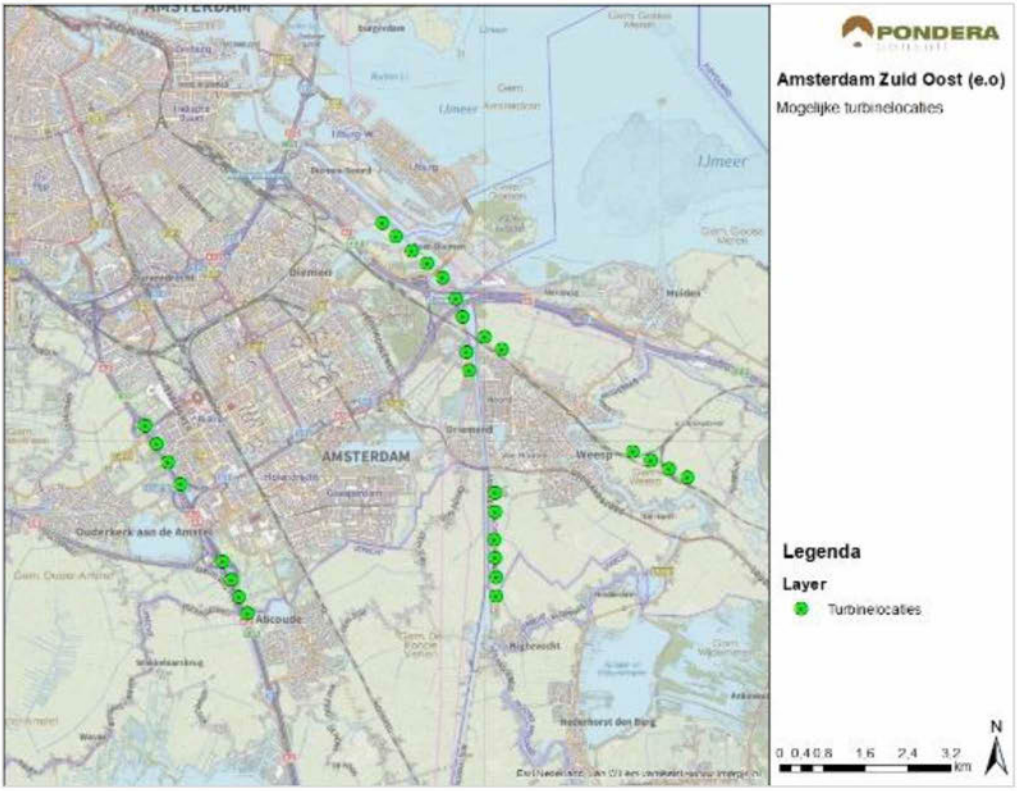

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: Aanbod hulp bij analyse windturbines in Sciencepark
Datum: woensdag 2 oktober 2019 12:56:19
Bijlagen: 20190927 Pondera - Offerte Analyse windenergie Amsterdam Zuidoost eo (def).pdf
Pondera scope gebied.docx

Hi [redacted]
Vanwege ons gesprek (mij en [redacted]en vanwege mijn gesprek met PM IJburg (die ook windturbines wil laten onderzoeken) heb ik kans gezien het een en ander in het proces te kunnen versnellen:
Ik had 3 offertes opgevraagd voor onderzoek naar windturbines in Zuidoost en Weesp en daar kwamen 2 interessante aanbiedingen uit voort. Ik heb met Zuidoost en Weesp afgesproken dat we in die gebieden met Antea in zee gaan.
Ik wil graag met jullie afspreken om voor jullie gebied met Pondera in zee te gaan. Bijgaand vinden jullie de offerte die Pondera heeft opgesteld voor Zuidoost. Ik heb met Pondera afgesproken dat zij hun offerte deze week gaan aanpassen voor de scope in de bijlage (ook Flevopark en sportpark zitten hierin). Daarbij heb ik hen gevraagd om ook een voorstel te doen voor een extra kaartlaag met grondeigendom (op te vragen bij kadaster). Programma Amsterdam Klimaatneutraal (AKN) zal de kosten voor de offerte op zich nemen.
Ik wil graag met twee partijen in zee gaan om te kijken hoe ze werken. We gaan namelijk hun expertise ook nodig hebben in het vervolgproces. Pondera heeft veel ervaring met onderzoek naar windturbines bij onderzoeksinstellingen met gevoelige apparatuur (in Delft). [redacted] maar claimt met hun analyse in een vroeger stadium locaties voor windturbines goed te kunnen uitsluiten / dan wel te kunnen voorstellen (in de offerte geeft Antea aan afstanden te berekenen op basis van hun ervaring met berekeningen in andere projecten – en niet perse het handboek risicozonering windturbines te volgen). Ik heb bij Pondera gecheckt hoe zij hier mee om gaan en zij zeggen dat zij dit ook zo gaan doen. We gaan er pas achter komen als we beide werkwijzen gaan vergelijken.
Als ik deze week / begin volgende week met de offerte akkoord ga, dan kan het startgesprek met Pondera, [redacted]en mij volgende week al plaatsvinden.
Ik verneem graag de reactie.
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 30 september 2019 11:16
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Aanbod hulp bij analyse windturbines in Sciencepark

Beste [redacted]en
Door [redacted] wordt een extra onderzoek uitgezet naar mogelijk andere lokaties voor windturbines. Zie zijn mail met het mooie aanbod hieronder. Vanmorgen met hem hierover telefonisch contact gehad. Ik heb hem geadviseerd als onderzoeksgebied Flevopark en ook het sportpark naast ASP mee te nemen. Ons aangeleverde advies is ook input voor dit lokatieonderzoek.
Voor de opdracht is een startgesprek noodzakelijk. [redacted] wil jij daar namens het project ASP bij aanwezig zijn?
Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted] Amsterdam Science Park (UVA/gemeente Amsterdam)
Projectmanagementbureau
Gemeente Amsterdam
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
Aanwezig: ma, di, ,do,vr

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 17 september 2019 11:48
Aan: [redacted]
Onderwerp: Aanbod hulp bij analyse windturbines in Sciencepark

Hi [redacted]

Goed nieuws. Ik kan (financieel) helpen met een locatie-analyse voor (een) windturbine(s) in Sciencepark. Ik verneem graag of je van het onderstaande aanbod gebruik wilt maken. Of dat je andere wensen hebt.
We kunnen voor het hele projectgebied Sciencepark + 100 meter daarbuiten (of andere scope) een technische locatie-analyse laten uitvoeren, waardoor we kunnen achterhalen 1) de kansrijke plekken voor (een) windturbine(s), 2) het maximum aantal windturbines, 3) het maximum opgesteld vermogen.
Er is in Nederland een aantal bureaus dat dit doet, o.a. Tauw, Antea en Bosch en van Rijn.
Afhankelijk van de resultaten in stap 1 kunnen we in stap 2 een diepteanalyse laten uitvoeren (die moeten we dan opnieuw uitvragen).
In de bijlage vind je een concept-offerte uitvraag.

NB: aan de hand van ons gesprek heb ik gesproken met mijn PM over hoe wij gebiedsontwikkelingsprojecten kunnen helpen. Daar is uit gekomen dat gebieden waarvan de GREX al is vastgesteld wij vanuit ons programma tijdelijk (proces)kosten voor windturbines op ons kunnen nemen (Klimaatfonds). Tevens heb ik het punt over de GREX en proceskosten voor nieuwe duurzaamheidsinitiatieven (windturbines / onderstations) e.d. op de agenda laten zetten van mijn PM en [redacted] (G&O).
Ik verneem graag je reactie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Bcc: [redacted]@ponderaconsult.com'
Onderwerp: Verzoek aanmaken ordernummer voor offerte: technisch onderzoek windturbines in Amsterdam Sciencepark / IJburg / en omgeving
Datum: donderdag 3 oktober 2019 15:02:19
Bijlagen: 20191003 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Sciencepark en IJburg (def).pdf

---

Beste [redacted]
Wil je een ordernummer aanmaken voor de offerte in de bijlage?
€ [redacted] exclusief BTW.
Kan worden geboekt op nummer: 03373 AKN 3.2 Duurzame opwek en e-infra.
Naam: "Technisch onderzoek potentie windturbines Sciencepark/IJburg en omgeving."
Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@ponderaconsult.com]
Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 14:45
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Aangepaste offerte

Hallo [redacted]
Hierbij de aangepaste offerte voor de analyse van windenergie in de gebieden Sciencepark en IJburg.
Groeten,
[redacted]

Adviseur duurzame energie en leefomgeving
Email: [redacted]@ponderaconsult.com | Mobiel: [redacted]
Locatie Zeist: Nooitgedacht 2 3701 AN | Locatie Hengelo: Welbergweg 49 7556 PE | Locatie Arnhem: Jansbuitensingel 7 6811 AA 2e verdieping
Web: www.ponderaconsult.com | Kamer van koophandel: 08 156 154 (Hengelo)

Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer [redacted]
Programma Klimaatneutraal - Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft : Aanbieding haalbaarheidsanalyse windenergie "Amsterdam Sciencepark en IJburg"
Datum : 03 oktober 2019
Bijlagen : 1
Kenmerk : 719165/MdS/V02

Geachte heer [redacted] beste [redacted]

Naar aanleiding van uw verzoek doen wij u hierbij met veel plezier onze aanbieding toekomen voor het verzorgen van een technische analyse voor windenergie in de gebieden Amsterdam Sciencepark en IJburg. Uitgangspunt voor het onderzoek is het gebied zoals (globaal) weergegeven in bijlage 1. Op grond van onze ervaring met het uitvoeren van vergelijkbare projecten en met de ontwikkeling en realisatie van duurzame energieprojecten denken wij u goed van dienst te kunnen zijn[1].

Uw vraag

De achtergrond van de vraag is dat in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 de doelstelling is opgenomen om 50 MW extra opgesteld vermogen te realiseren op het grondgebied van Amsterdam. Dit komt neer op 17 windturbines in de 3 MW-categorie of meer in de 2 MW-categorie. De gemeente Amsterdam wil daarom bij diverse gebiedsontwikkelingen de potentie voor windenergie in kaart brengen. Twee daarvan zijn Sciencepark en IJburg.

U wilt graag een technische analyse van de gebieden Sciencepark en IJburg waardoor duidelijk wordt wat de potentieel geschikte locaties zijn. Tevens wilt u inzicht in het maximum opgesteld vermogen per locatie aan de hand van verschillende categorieën van omvang van windturbines (vermogen en afmeting). Op basis hiervan kan de kansrijkheid en het potentiële vermogen van verschillende locaties bepaald worden.

Plan van aanpak

We stellen zes stappen voor om de mogelijkheden voor windenergie binnen het onderzoeksgebied van Sciencepark en IJburg inzichtelijk te krijgen:

1. Voorstel criteria en windturbinecategorieën
   We doen een voorstel voor de criteria die de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied bepalen. Hierbij verzamelen wij actuele en relevante ruimtelijke gegevens betreffend zogenaamde "harde(re) belemmeringen" en daaraan gerelateerde vuistregels en adviesafstanden voor windenergie. Denk daarbij aan:

[1] Via https://ponderaconsult.com/duurzameprojecten/ kunt u verschillende vergelijkbare projecten bekijken.

- afstanden vanuit geluid- en slagschaduwnormen;
- afstanden vanuit risicovolle inrichtingen, (spoor-, weg- en water)wegen, hoogspannings- en buisleidingen. Hierbij maken we gebruik van het handboek risicozonering windturbines;
- hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart;
- ecologie (Natura 2000; Natuurnetwerk Nederland);
- provinciaal beleid voor landschap en cultuurhistorie.

Voor de meeste criteria geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Uitgangspunt voor de technische analyse zijn drie categorieën van windturbines van 2 of 3 MW met verschillende afmetingen (ashoogte en rotordiameter).

De opzet in categorieën en het voorstel voor criteria bespreken we met u in een startoverleg. In dit startoverleg maken we tevens afspraken over de informatiestromen (welke informatie is er al beschikbaar), de indeling in categorieën van kansrijkheid (zie stap 4), de planning en het eindproduct. Vervolgens gaan wij in stap 2 deze criteria vertalen naar een ruimtelijke analyse, de GIS-analyse.

2. Uitvoeren GIS-analyse
   Op basis van de criteria en categorieën uit stap 1 maken we met behulp van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) een kaart van de onderzoeksgebieden Sciencepark en IJburg (voor elk een) met daarin de verschillende locaties. Op deze kaart worden de harde belemmeringen (handboek risicozonering en geluid- en slagschaduwnormen) voor de ontwikkeling van windenergie aangegeven met als resultaat de potentieel geschikte locaties en posities voor windenergie.

   Daarnaast vullen wij de resultaten van de GIS analyse aan met aandachtspunten – aspecten die, naast de criteria die al in stap 1 zijn genoemd, nog aandacht behoeven in een vervolgproces voor de ontwikkeling van locaties voor windenergie. Denk daarbij aan bijvoorbeeld radarhinder, ecologie en cultuurhistorisch en landschappelijk beleid. Hierbij besteden we ook aandacht aan de specifieke omstandigheden van de onderzoeksgebieden: op Sciencepark is een sterrenwacht en is trillingsgevoelige apparatuur aanwezig en IJburg wordt gedomineerd door de functie wonen.

   In deze stap bouwen we nadrukkelijk voort op de eerder verzamelde informatie, waarbij we eerst analyseren of de daar toegepaste uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.

3. Bepalen mogelijke opstellingen
   Op basis van stap 2 is inzichtelijk gemaakt waar er fysieke ruimte voor windenergie bestaat en welke aandachtspunten er gelden. Met die informatie kan gezocht worden naar mogelijke opstellingen die binnen de 'vrije' ruimte gerealiseerd kunnen worden. Per voorgestelde turbinecategorie uit stap 1 wordt een maximale opstelling ingetekend (in totaal dus drie per locatie). Hierbij wordt als uitgangspunt een passende onderlinge afstand bepaald en wordt, voor zover mogelijk, rekening gehouden met landschappelijk 'logische' opstellingen (lijn, cluster etc.). Aan het einde van deze stap wordt ook een kaartlaag met de eigendomssituatie toegevoegd. Hiervoor vragen wij gegevens op bij het kadaster. Ook hier leveren we een 'set' op voor Sciencepark en een set voor IJburg.

4. Analyse kansrijkheid verschillende locaties en windturbineposities
   Door de informatie uit stap 2 en 3 met elkaar te combineren kan de kansrijkheid van de verschillende locaties en daarbinnen de verschillende windturbineposities per categorie bepaald worden.
   We doen eerst een analyse van de windturbines binnen een locatie. Hierbij werken we met een indeling van groen naar rood:
   - Groen: geen harde belemmeringen en aandachtspunten aanwezig;
   - Geel: beperkte aandachtspunten (ecologie, landschap) aanwezig, mitigatie mogelijk;
   - Oranje: harde belemmeringen en veel aandachtspunten aanwezig, mitigatie (waarschijnlijk) mogelijk;
   - Rood: harde belemmeringen en aandachtspunten, mitigatie complex (juridisch, in tijd en/of geld).

   Door de informatie over de verschillende turbineposities binnen een locatie samen te nemen, maken we een analyse van de kansrijkheid van verschillende locaties. Hierbij werken we weer met de bovenstaande indeling in kleuren. Hierbij geven we ook aan wat de invloed is van de verschillende belemmeringen op het maximaal opgestelde vermogen (bepaald in stap 3).

   Na de analyse van deze twee niveaus, doen we een korte kwalitatieve beschouwing van de hele gebieden Sciencepark en IJburg met daarin alle locaties. Door te kijken naar de drie niveaus (het hele gebied met daarin alle locaties, locaties met daarin verschillende windturbineposities en individuele windturbineposities) ontstaat zowel inzicht op de samenhang tussen locaties, de samenhang tussen windturbines op een locatie en de kansrijkheid van de individuele windturbineposities.

5. Rapportage
   In een kort rapport (memo met daarachter kaarten en Excel tabellen) presenteren wij de resultaten en maken wij onze analyse navolgbaar. Het rapport houdt het volgende in:
   - De categorieën van windturbines die we onderscheiden en het waarom van deze indeling (zie stap 1);
   - De criteria waarmee we rekening hebben gehouden (zie stap 1);
   - (Het effect op) de mogelijkheden voor windenergie (zie stap 2);
   - De mogelijkheden voor windenergie binnen de gestelde kaders voor wat betreft de locaties en milieutechnische criteria aan de hand van drie categorieën windturbines (stap 3).
   - Het bepalen van de kansrijkheid van de verschillende locaties en individuele windturbineposities (stap 4). Hierbij leveren we:
     - Een Excel bestand met de windturbinelocaties (X, Y-coördinaten) en daarachter in een kolom de belemmeringen en aandachtspunten. Tevens wordt er een kleur aan deze analyse 'toegekend'.
     - Een set kaarten (een per windturbinecategorie) voor iedere locatie met daarop de individuele windturbineposities in kleur. Deze kaarten kunnen desgewenst ook in digitaal format beschikbaar worden gesteld (voor gebruik in een GIS omgeving);
     - Een Excel bestand met daarin alle locaties en daarachter een kolom met belemmeringen en aandachtspunten, een kolom met het maximale vermogen en een kolom met het vermogen na 'aftrek' van de belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook een kleur aan de specifieke locatie.

- Aandachtspunten voor een vervolg voor de ontwikkeling van windenergie op de specifieke locaties.

6. Bespreken en definitieve rapportage
   We stellen voor om de conceptresultaten van de technische analyse met u te bespreken. In deze aanbieding wordt uitgegaan van een overleg op uw kantoor in Amsterdam. Voorafgaand aan het overleg sturen wij u het concept rapport toe. Op basis van de bespreking passen we de rapportage waar nodig aan en maken deze definitief.

Planning

We stellen voor om de projectplanning in overleg met de opdrachtgever vast te stellen, waarbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd van circa 4 weken na opdrachtbevestiging. Er wordt nu uitgegaan van oplevering van het eindproduct medio november 2019.

Team

Voor het beantwoorden van de aanvullende onderzoeksvragen zetten wij een ervaren team in, waarbij twee adviseurs van Pondera Consult de kern vormen:

- [redacted] als projectleider en aanspreekpunt;
- [redacted] als projectmedewerker / GIS-specialist.

Mariëlle de Sain is eindverantwoordelijk voor het project. Ze heeft ruime ervaring met windenergie en brede kennis van alle relevante aspecten die de haalbaarheid van windenergie bepalen. Zij is betrokken bij diverse milieueffectrapportages en haalbaarheidsonderzoeken voor duurzame energieprojecten. [redacted] treedt op als projectmedewerker en verzorgt de GIS-analyse. [redacted] heeft ervaring met het opstellen van haalbaarheid onderzoeken voor wind- en zonenergie projecten en kennis over de relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten. Op verzoek sturen we de cv's van de betrokken adviseurs toe. Naast hun relevante werkervaring, willen we vermelden dat beide adviseurs in Amsterdam wonen.

Kosten

De kosten voor de werkzaamheden van Pondera Consult zijn in de volgende tabel weergegeven en begroot per stap. De in deze aanbieding omschreven werkzaamheden bieden we aan voor € [redacted] (excl. BTW, inclusief reiskosten). Mocht er minder of juist meer inzet worden gevraagd van ons, dan is dat uiteraard mogelijk en maken we daar graag nadere afspraken over.

Tabel 1: Kostenraming

Onderdeel	Uren / medewerker		Kosten
	Projectleider (€ 5.1.2f	Projectmedewerker (€ 5.1.2f	
Stap 1 Voorstel criteria en windturbinecategorieën	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Stap 2 Uitvoeren GIS-analyse	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Stap 3 Bepalen mogelijke opstellingen	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Stap 4 Analyse kansrijkheid	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Stap 5 Rapportage	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Stap 6 Bespreken en definitieve rapportage	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f
Totaal	5.1.2f	5.1.2f	5.1.2f

Voorwaarden

Deze offerte is 2 maanden geldig en is vertrouwelijk. Gezien de relatief korte doorlooptijd en het omvang van de werkzaamheden zal Pondera Consult bij oplevering van het eindproduct één rekening over het totale bedrag versturen. De betalingstermijn is 30 kalenderdagen conform uw voorwaarden. Op onze dienstverlening voor dit project zijn de Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (2014) van de gemeente Amsterdam van toepassing (https://www.amsterdam.nl/ondernemen/inkoop-aanbesteden/).

Mocht u naar aanleiding van onze aanbieding vragen of opmerkingen hebben, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met 5.1.2e op +31 5.1.2e of via 5.1.2e @ponderaconsult.com.

Hoogachtend,
Pondera Consult B.V.

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Getekend voor akkoord gemeente Amsterdam:

Handtekening	Naam	Functie
.....	.....	.....

BIJLAGE 1

Onderzoeksgebied

Figuur 1 Onderzoeksgebied globaal

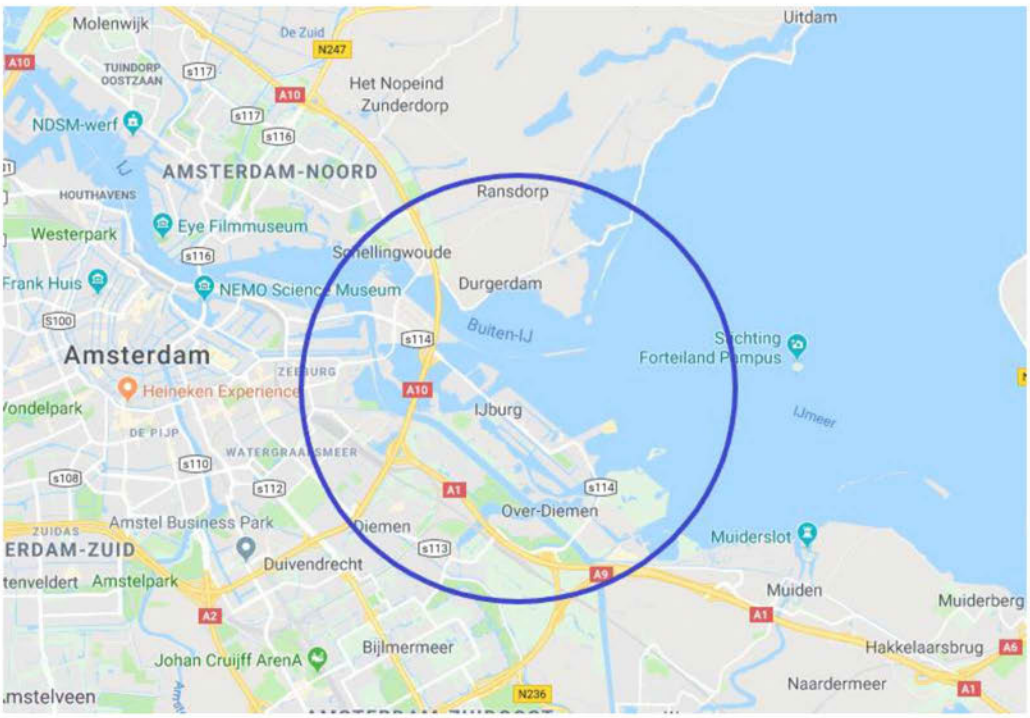

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: Offerte - uitvraag nieuwe opdracht / technisch onderzoek Noorder IJplas & deel sd Noord
Datum: dinsdag 5 november 2019 11:20:16
Bijlagen: image001.png
20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel stadsdeel Noord (def).pdf

---

Hi [redacted],

cc [redacted]

Graag jullie feedback op de offerte.

NB. Er zit voor 6 dagen aan procesmanagement in versleuteld (opstellen intentie-overeenkomst, omgevingsmanagement etc) - zie ook mijn mail van gisteren.

Groet,
[redacted]

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

-------- Oorspronkelijk bericht --------
Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Datum: 05-11-19 10:36 (GMT+01:00)
Aan: "[redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@ponderaconsult.com>, [redacted]@ponderaconsult.com>, [redacted]@ponderaconsult.com>, [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Offerte - uitvraag nieuwe opdracht / technisch onderzoek Noorder IJplas & deel sd Noord

Hallo [redacted]
Hierbij de aangepaste offerte. Overigens stond het onderdeel eigendomssituatie in kaart brengen er wel in; ik heb het nu apart neergezet zodat het duidelijker naar voren komt.
Met vriendelijke groet,
[redacted]
duurzame energie

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 23 oktober 2019 13:54
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>

Onderwerp: Uitvraag nieuwe opdracht / technisch onderzoek Noorder IJplas & deel sd Noord + deel procesmanagement

Hij [redacted]

Zou je mij willen terugbellen?

Ik wil je graag spreken over een nieuwe opdracht (zie bijlage), waar we ook om een deel procesmanagement gaan vragen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als een e-mail niet voor u is bestemd, verzoekt de gemeente u vriendelijk ons van de juiste adressering op de hoogte te stellen en de e-mail te verwijderen zonder de informatie te gebruiken en te delen met anderen. Voor verdere informatie over de rechten op informatie, zie https://www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer [redacted]
Programma Klimaatneutraal - Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft : Aanbieding haalbaarheidsanalyse windenergie Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord
Datum : 04 november 2019
Bijlagen :
Kenmerk : 719183/Svdb/V02

Geachte heer [redacted] beste [redacted]

Naar aanleiding van uw verzoek doen wij u hierbij met veel plezier onze aanbieding toekomen voor het verzorgen van een technische analyse voor windenergie in het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord. Uitgangspunt voor het onderzoek is het gebied zoals (globaal) weergegeven in de volgende figuur.

Op grond van onze ervaring met het uitvoeren van vergelijkbare projecten en met de ontwikkeling en realisatie van duurzame energieprojecten denken wij u goed van dienst te kunnen zijn[1].

[1] Via https://ponderaconsult.com/duurzameprojecten/ kunt u verschillende vergelijkbare projecten bekijken.

1. Uw vraag

De achtergrond van de vraag is dat in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 de doelstelling is opgenomen om 50 MW extra opgesteld vermogen te realiseren op het grondgebied van Amsterdam. Dit komt neer op 17 windturbines in de 3 MW-categorie of meer in de 2 MW-categorie. Overigens kunnen 4+ MW turbines ook een optie zijn. Om de doelstelling te realiseren wil de gemeente Amsterdam bij diverse gebiedsontwikkelingen de potentie voor windenergie in kaart brengen. Twee daarvan zijn het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord.

U wilt graag een technische analyse van de genoemde gebieden, waardoor duidelijk wordt welke locaties potentieel geschikt zijn voor plaatsing van windturbines. Tevens wilt u inzicht in het maximum opgesteld vermogen per locatie aan de hand van verschillende categorieën van omvang van windturbines (vermogen en afmeting). Op basis hiervan kan de kansrijkheid en het potentiële vermogen van verschillende locaties bepaald worden.

2. Plan van aanpak

We stellen zes stappen voor om de mogelijkheden voor windenergie binnen het onderzoeksgebied van Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord inzichtelijk te krijgen:

1. Voorstel criteria en windturbinecategorieën
   We doen een voorstel voor de criteria die de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied bepalen. Hierbij verzamelen wij actuele en relevante ruimtelijke gegevens betreffend zogenaamde "harde(re) belemmeringen" en daaraan gerelateerde vuistregels en adviesafstanden voor windenergie. Denk daarbij aan:

   - afstanden vanuit geluid- en slagschaduwnormen;
   - afstanden vanuit risicovolle inrichtingen, (spoor-, weg- en water)wegen, hoogspannings- en buisleidingen. Hierbij maken we gebruik van het handboek risicozonering windturbines;
   - hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart;
   - ecologie (Natura 2000; Natuurnetwerk Nederland);
   - provinciaal beleid voor landschap en cultuurhistorie.

   Voor de meeste criteria geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Uitgangspunt voor de technische analyse zijn drie categorieën van windturbines van 2 - 3 MW met verschillende afmetingen (ashoogte en rotordiameter).

   De opzet in categorieën en het voorstel voor criteria bespreken we met u in een startoverleg. In dit startoverleg maken we tevens afspraken over de informatiestromen (welke informatie is er al beschikbaar), de indeling in categorieën van kansrijkheid (zie stap 4), de planning en het eindproduct. Vervolgens gaan wij in stap 2 deze criteria vertalen naar een ruimtelijke analyse, de GIS-analyse.

2. Uitvoeren GIS-analyse
   Op basis van de criteria en categorieën uit stap 1 maken we met behulp van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) een kaart van de onderzoeksgebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin de verschillende locaties. Op deze kaart worden de harde belemmeringen (handboek risicozonering en geluid- en slagschaduwnormen) voor de ontwikkeling van windenergie aangegeven met als resultaat de potentieel geschikte locaties en posities voor windenergie.

   Daarnaast vullen wij de resultaten van de GIS analyse aan met aandachtspunten – aspecten die, naast de criteria die al in stap 1 zijn genoemd, nog aandacht behoeven in een vervolgproces voor de ontwikkeling van locaties voor windenergie. Denk daarbij aan bijvoorbeeld radarhinder, ecologie en cultuurhistorisch en landschappelijk beleid maar ook de ruimtelijke ontwikkeling die is voorzien door de gemeente.

   In deze stap bouwen we nadrukkelijk voort op de eerder verzamelde informatie, waarbij we eerst analyseren of de daar toegepaste uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.

3. Bepalen mogelijke opstellingen
   Op basis van stap 2 is inzichtelijk gemaakt waar er fysieke ruimte voor windenergie bestaat en welke aandachtspunten er gelden. Met die informatie kan gezocht worden naar mogelijke opstellingen die binnen de 'vrije' ruimte gerealiseerd kunnen worden. Per voorgestelde turbinecategorie uit stap 1 wordt een maximale opstelling ingetekend (in totaal dus drie per locatie). Hierbij wordt als uitgangspunt een technisch passende onderlinge afstand bepaald en wordt, voor zover mogelijk, rekening gehouden met landschappelijk 'logische' opstellingen (lijn, cluster etc.).

   Aan het einde van deze stap wordt ook een kaartlaag met de eigendomssituatie toegevoegd. Hiervoor vragen wij gegevens op bij het kadaster.

4. Analyse kansrijkheid verschillende locaties en windturbineposities
   Door de informatie uit stap 2 en 3 met elkaar te combineren kan de kansrijkheid van de verschillende locaties en daarbinnen de verschillende windturbineposities per categorie bepaald worden.
   We doen eerst een analyse van de windturbines binnen een locatie. Hierbij werken we met een indeling van groen naar rood:
   - Groen: geen harde belemmeringen en aandachtspunten aanwezig;
   - Geel: beperkte aandachtspunten (ecologie, landschap) aanwezig, mitigatie mogelijk;
   - Oranje: harde belemmeringen en veel aandachtspunten aanwezig, mitigatie (waarschijnlijk) mogelijk;
   - Rood: harde belemmeringen en aandachtspunten, mitigatie complex (juridisch, in tijd en/of geld).

   Door de informatie over de verschillende turbineposities binnen een locatie samen te nemen, maken we een analyse van de kansrijkheid van verschillende locaties. Hierbij werken we weer met de bovenstaande indeling in kleuren. Hierbij geven we ook aan wat de invloed is van de verschillende belemmeringen op het maximaal opgestelde vermogen (bepaald in stap 3).

   Na de analyse van deze twee niveaus, doen we een korte kwalitatieve beschouwing van de hele gebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin alle locaties. Door te kijken naar de drie niveaus (het hele gebied met daarin alle locaties, locaties met daarin verschillende

windturbineposities en individuele windturbineposities) ontstaat zowel inzicht op de samenhang tussen locaties, de samenhang tussen windturbines op een locatie en de kansrijkheid van de individuele windturbineposities.

5. Rapportage
   In een kort rapport (memo met daarachter kaarten en Excel tabellen) presenteren wij de resultaten en maken wij onze analyse navolgbaar. Het rapport houdt het volgende in:
   - De categorieën van windturbines die we onderscheiden en het waarom van deze indeling (zie stap 1);
   - De criteria waarmee we rekening hebben gehouden (zie stap 1);
   - (Het effect op) de mogelijkheden voor windenergie (zie stap 2);
   - De mogelijkheden voor windenergie binnen de gestelde kaders voor wat betreft de locaties en milieutechnische criteria aan de hand van drie categorieën windturbines (stap 3).
   - Het bepalen van de kansrijkheid van de verschillende locaties en individuele windturbineposities (stap 4). Hierbij leveren we:
     - Een Excel bestand met de windturbinelocaties (X, Y-coördinaten) en daarachter in een kolom de belemmeringen en aandachtspunten. Tevens wordt er een kleur aan deze analyse 'toegekend'.
     - Een set kaarten (een per windturbinecategorie) voor iedere locatie met daarop de individuele windturbineposities in kleur. Deze kaarten kunnen desgewenst ook in digitaal format beschikbaar worden gesteld (voor gebruik in een GIS omgeving);
     - Een Excel bestand met daarin alle locaties en daarachter een kolom met belemmeringen en aandachtspunten, een kolom met het maximale vermogen en een kolom met het vermogen na 'aftrek' van de belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook een kleur aan de specifieke locatie.
   - Aandachtspunten voor een vervolg voor de ontwikkeling van windenergie op de specifieke locaties.

6. Bespreken en definitieve rapportage
   We stellen voor om de conceptresultaten van de technische analyse met u te bespreken. In deze aanbieding wordt uitgegaan van een overleg op uw kantoor in Amsterdam. Voorafgaand aan het overleg sturen wij u het concept rapport toe. Op basis van de bespreking passen we de rapportage waar nodig aan en maken deze definitief.

Planning

We stellen voor om de projectplanning in overleg met de opdrachtgever vast te stellen, waarbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd van circa 4 a 8 weken na opdrachtbevestiging. Er wordt nu uitgegaan van oplevering van het eindproduct medio december 2019.

Team

Voor de technische analyse zetten wij een ervaren team in, waarbij twee adviseurs van Pondera Consult de kern vormen:

- [redacted] als projectleider en aanspreekpunt;
- [redacted] als projectmedewerker en GIS-specialist.

[redacted] is eindverantwoordelijk voor het project. Hij heeft naast ervaring met projectleiding ruime ervaring met windenergie en brede kennis van alle relevante aspecten die de haalbaarheid van windenergie bepalen. Hij is betrokken bij diverse milieueffectrapportages en haalbaarheidsonderzoeken voor duurzame energieprojecten. [redacted] treedt op als projectmedewerker en verzorgt de GIS-analyse. [redacted] heeft ervaring met het opstellen van haalbaarheidsonderzoeken voor wind- en zonne-energie projecten en kennis over de relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten. Op verzoek sturen we de cv's van de betrokken adviseurs toe.

Kosten

De kosten voor de werkzaamheden van Pondera Consult zijn in de volgende tabel weergegeven en begroot per stap. De in deze aanbieding omschreven werkzaamheden voor de technische analyse bieden we aan voor € [redacted] - (excl. BTW, inclusief reiskosten). Mocht er minder of juist meer inzet worden gevraagd van ons, dan is dat uiteraard mogelijk en maken we daar graag nadere afspraken over.

Tabel 1: Kostenraming technische analyse

Onderdeel	Uren / medewerker		Kosten
	Projectleider (€ [redacted])	Projectmedewerker (€ [redacted])	
Stap 1 Voorstel criteria en windturbinecategorieën	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 2 Uitvoeren GIS-analyse	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 3 Bepalen mogelijke opstellingen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 4 Analyse kansrijkheid	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 5 Rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 6 Bespreken en definitieve rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Projectleiding, overleg en begeleiding	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Totaal	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Voorwaarden

Deze offerte is 2 maanden geldig en is vertrouwelijk. Gezien de doorlooptijd en het omvang van de werkzaamheden voor de technische analyse zal Pondera Consult twee rekeningen sturen: bij opdrachtverlening 50% van de kosten van de technische analyse en de resterende 50% bij oplevering van het eindproduct. De betalingstermijn is 30 kalenderdagen conform uw voorwaarden. Op onze dienstverlening voor dit project zijn de Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (2014)

van de gemeente Amsterdam van toepassing (https://www.amsterdam.nl/ondernemen/inkoop-aanbesteden/).

Mocht u naar aanleiding van onze aanbieding vragen of opmerkingen hebben, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met [redacted] op +[redacted] of via [redacted]@ponderaconsult.com.

Hoogachtend,
Pondera Consult B.V.

[redacted]

Getekend voor akkoord gemeente Amsterdam:

.....	.....	.....
Handtekening	Naam	Functie

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Bcc: [redacted]@ponderaconsult.com; [redacted]
Onderwerp: Ordernummer aanvragen voor offerte in bijlage / NIJP en Noord
Datum: dinsdag 12 november 2019 14:28:49
Bijlagen: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel stadsdeel Noord (def).pdf

---

Hi [redacted]

Wil je een ordernummer aanvragen voor de offerte in de bijlage?

- € [redacted] exclusief BTW
- Kan worden geboekt op nummer: 03373 AKN 3.2 Duurzame opwek en e-infra.
- Naam: "Technisch onderzoek potentie windturbines NIJP en Noord"
- Begindatum = morgen. Einddatum = 8 weken later.
- Geen zicht op vervolgopdracht.
- Geen toegang nodig tot gemeentelijke systemen.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer [redacted]
Programma Klimaatneutraal - Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft : Aanbieding haalbaarheidsanalyse windenergie Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord
Datum : 04 november 2019
Bijlagen :
Kenmerk : 719183/Svdb/V02

Geachte heer [redacted] beste [redacted]

Naar aanleiding van uw verzoek doen wij u hierbij met veel plezier onze aanbieding toekomen voor het verzorgen van een technische analyse voor windenergie in het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord. Uitgangspunt voor het onderzoek is het gebied zoals (globaal) weergegeven in de volgende figuur.

Op grond van onze ervaring met het uitvoeren van vergelijkbare projecten en met de ontwikkeling en realisatie van duurzame energieprojecten denken wij u goed van dienst te kunnen zijn[1].

[1] Via https://ponderaconsult.com/duurzameprojecten/ kunt u verschillende vergelijkbare projecten bekijken.

1. Uw vraag

De achtergrond van de vraag is dat in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 de doelstelling is opgenomen om 50 MW extra opgesteld vermogen te realiseren op het grondgebied van Amsterdam. Dit komt neer op 17 windturbines in de 3 MW-categorie of meer in de 2 MW-categorie. Overigens kunnen 4+ MW turbines ook een optie zijn. Om de doelstelling te realiseren wil de gemeente Amsterdam bij diverse gebiedsontwikkelingen de potentie voor windenergie in kaart brengen. Twee daarvan zijn het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord.

U wilt graag een technische analyse van de genoemde gebieden, waardoor duidelijk wordt welke locaties potentieel geschikt zijn voor plaatsing van windturbines. Tevens wilt u inzicht in het maximum opgesteld vermogen per locatie aan de hand van verschillende categorieën van omvang van windturbines (vermogen en afmeting). Op basis hiervan kan de kansrijkheid en het potentiële vermogen van verschillende locaties bepaald worden.

2. Plan van aanpak

We stellen zes stappen voor om de mogelijkheden voor windenergie binnen het onderzoeksgebied van Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord inzichtelijk te krijgen:

1. Voorstel criteria en windturbinecategorieën
   We doen een voorstel voor de criteria die de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied bepalen. Hierbij verzamelen wij actuele en relevante ruimtelijke gegevens betreffend zogenaamde "harde(re) belemmeringen" en daaraan gerelateerde vuistregels en adviesafstanden voor windenergie. Denk daarbij aan:

   - afstanden vanuit geluid- en slagschaduwnormen;
   - afstanden vanuit risicovolle inrichtingen, (spoor-, weg- en water)wegen, hoogspannings- en buisleidingen. Hierbij maken we gebruik van het handboek risicozonering windturbines;
   - hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart;
   - ecologie (Natura 2000; Natuurnetwerk Nederland);
   - provinciaal beleid voor landschap en cultuurhistorie.

   Voor de meeste criteria geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Uitgangspunt voor de technische analyse zijn drie categorieën van windturbines van 2 - 3 MW met verschillende afmetingen (ashoogte en rotordiameter).

   De opzet in categorieën en het voorstel voor criteria bespreken we met u in een startoverleg. In dit startoverleg maken we tevens afspraken over de informatiestromen (welke informatie is er al beschikbaar), de indeling in categorieën van kansrijkheid (zie stap 4), de planning en het eindproduct. Vervolgens gaan wij in stap 2 deze criteria vertalen naar een ruimtelijke analyse, de GIS-analyse.

2. Uitvoeren GIS-analyse
   Op basis van de criteria en categorieën uit stap 1 maken we met behulp van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) een kaart van de onderzoeksgebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin de verschillende locaties. Op deze kaart worden de harde belemmeringen (handboek risicozonering en geluid- en slagschaduwnormen) voor de ontwikkeling van windenergie aangegeven met als resultaat de potentieel geschikte locaties en posities voor windenergie.

   Daarnaast vullen wij de resultaten van de GIS analyse aan met aandachtspunten – aspecten die, naast de criteria die al in stap 1 zijn genoemd, nog aandacht behoeven in een vervolgproces voor de ontwikkeling van locaties voor windenergie. Denk daarbij aan bijvoorbeeld radarhinder, ecologie en cultuurhistorisch en landschappelijk beleid maar ook de ruimtelijke ontwikkeling die is voorzien door de gemeente.

   In deze stap bouwen we nadrukkelijk voort op de eerder verzamelde informatie, waarbij we eerst analyseren of de daar toegepaste uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.

3. Bepalen mogelijke opstellingen
   Op basis van stap 2 is inzichtelijk gemaakt waar er fysieke ruimte voor windenergie bestaat en welke aandachtspunten er gelden. Met die informatie kan gezocht worden naar mogelijke opstellingen die binnen de 'vrije' ruimte gerealiseerd kunnen worden. Per voorgestelde turbinecategorie uit stap 1 wordt een maximale opstelling ingetekend (in totaal dus drie per locatie). Hierbij wordt als uitgangspunt een technisch passende onderlinge afstand bepaald en wordt, voor zover mogelijk, rekening gehouden met landschappelijk 'logische' opstellingen (lijn, cluster etc.).

   Aan het einde van deze stap wordt ook een kaartlaag met de eigendomssituatie toegevoegd. Hiervoor vragen wij gegevens op bij het kadaster.

4. Analyse kansrijkheid verschillende locaties en windturbineposities
   Door de informatie uit stap 2 en 3 met elkaar te combineren kan de kansrijkheid van de verschillende locaties en daarbinnen de verschillende windturbineposities per categorie bepaald worden.
   We doen eerst een analyse van de windturbines binnen een locatie. Hierbij werken we met een indeling van groen naar rood:
   - Groen: geen harde belemmeringen en aandachtspunten aanwezig;
   - Geel: beperkte aandachtspunten (ecologie, landschap) aanwezig, mitigatie mogelijk;
   - Oranje: harde belemmeringen en veel aandachtspunten aanwezig, mitigatie (waarschijnlijk) mogelijk;
   - Rood: harde belemmeringen en aandachtspunten, mitigatie complex (juridisch, in tijd en/of geld).

   Door de informatie over de verschillende turbineposities binnen een locatie samen te nemen, maken we een analyse van de kansrijkheid van verschillende locaties. Hierbij werken we weer met de bovenstaande indeling in kleuren. Hierbij geven we ook aan wat de invloed is van de verschillende belemmeringen op het maximaal opgestelde vermogen (bepaald in stap 3).

   Na de analyse van deze twee niveaus, doen we een korte kwalitatieve beschouwing van de hele gebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin alle locaties. Door te kijken naar de drie niveaus (het hele gebied met daarin alle locaties, locaties met daarin verschillende

windturbineposities en individuele windturbineposities) ontstaat zowel inzicht op de samenhang tussen locaties, de samenhang tussen windturbines op een locatie en de kansrijkheid van de individuele windturbineposities.

5. Rapportage
   In een kort rapport (memo met daarachter kaarten en Excel tabellen) presenteren wij de resultaten en maken wij onze analyse navolgbaar. Het rapport houdt het volgende in:
   - De categorieën van windturbines die we onderscheiden en het waarom van deze indeling (zie stap 1);
   - De criteria waarmee we rekening hebben gehouden (zie stap 1);
   - (Het effect op) de mogelijkheden voor windenergie (zie stap 2);
   - De mogelijkheden voor windenergie binnen de gestelde kaders voor wat betreft de locaties en milieutechnische criteria aan de hand van drie categorieën windturbines (stap 3).
   - Het bepalen van de kansrijkheid van de verschillende locaties en individuele windturbineposities (stap 4). Hierbij leveren we:
     - Een Excel bestand met de windturbinelocaties (X, Y-coördinaten) en daarachter in een kolom de belemmeringen en aandachtspunten. Tevens wordt er een kleur aan deze analyse 'toegekend'.
     - Een set kaarten (een per windturbinecategorie) voor iedere locatie met daarop de individuele windturbineposities in kleur. Deze kaarten kunnen desgewenst ook in digitaal format beschikbaar worden gesteld (voor gebruik in een GIS omgeving);
     - Een Excel bestand met daarin alle locaties en daarachter een kolom met belemmeringen en aandachtspunten, een kolom met het maximale vermogen en een kolom met het vermogen na 'aftrek' van de belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook een kleur aan de specifieke locatie.
   - Aandachtspunten voor een vervolg voor de ontwikkeling van windenergie op de specifieke locaties.

6. Bespreken en definitieve rapportage
   We stellen voor om de conceptresultaten van de technische analyse met u te bespreken. In deze aanbieding wordt uitgegaan van een overleg op uw kantoor in Amsterdam. Voorafgaand aan het overleg sturen wij u het concept rapport toe. Op basis van de bespreking passen we de rapportage waar nodig aan en maken deze definitief.

Planning

We stellen voor om de projectplanning in overleg met de opdrachtgever vast te stellen, waarbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd van circa 4 a 8 weken na opdrachtbevestiging. Er wordt nu uitgegaan van oplevering van het eindproduct medio december 2019.

Team

Voor de technische analyse zetten wij een ervaren team in, waarbij twee adviseurs van Pondera Consult de kern vormen:

- [redacted] als projectleider en aanspreekpunt;
- [redacted] als projectmedewerker en GIS-specialist.

[redacted] is eindverantwoordelijk voor het project. Hij heeft naast ervaring met projectleiding ruime ervaring met windenergie en brede kennis van alle relevante aspecten die de haalbaarheid van windenergie bepalen. Hij is betrokken bij diverse milieueffectrapportages en haalbaarheidsonderzoeken voor duurzame energieprojecten. [redacted] treedt op als projectmedewerker en verzorgt de GIS-analyse. [redacted] heeft ervaring met het opstellen van haalbaarheidsonderzoeken voor wind- en zonne-energie projecten en kennis over de relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten. Op verzoek sturen we de cv's van de betrokken adviseurs toe.

Kosten

De kosten voor de werkzaamheden van Pondera Consult zijn in de volgende tabel weergegeven en begroot per stap. De in deze aanbieding omschreven werkzaamheden voor de technische analyse bieden we aan voor € [redacted] (excl. BTW, inclusief reiskosten). Mocht er minder of juist meer inzet worden gevraagd van ons, dan is dat uiteraard mogelijk en maken we daar graag nadere afspraken over.

Tabel 1: Kostenraming technische analyse

Onderdeel	Uren / medewerker		Kosten
	Projectleider (€ [redacted])	Projectmedewerker (€ [redacted])	
Stap 1 Voorstel criteria en windturbinecategorieën	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 2 Uitvoeren GIS-analyse	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 3 Bepalen mogelijke opstellingen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 4 Analyse kansrijkheid	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 5 Rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 6 Bespreken en definitieve rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Projectleiding, overleg en begeleiding	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Totaal	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Voorwaarden

Deze offerte is 2 maanden geldig en is vertrouwelijk. Gezien de doorlooptijd en het omvang van de werkzaamheden voor de technische analyse zal Pondera Consult twee rekeningen sturen: bij opdrachtverlening 50% van de kosten van de technische analyse en de resterende 50% bij oplevering van het eindproduct. De betalingstermijn is 30 kalenderdagen conform uw voorwaarden. Op onze dienstverlening voor dit project zijn de Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (2014)

van de gemeente Amsterdam van toepassing (https://www.amsterdam.nl/ondernemen/inkoop-aanbesteden/).

Mocht u naar aanleiding van onze aanbieding vragen of opmerkingen hebben, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met [redacted] op +[redacted] of via [redacted]@ponderaconsult.com.

Hoogachtend,
Pondera Consult B.V.

[redacted]

Getekend voor akkoord gemeente Amsterdam:

.....	.....	.....
Handtekening	Naam	Functie

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland
Datum: maandag 2 december 2019 16:52:31
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png

Hi 5.1.2e
Had ik al gedaan ;) – zie onderstaand.
PS, kan ik de aangepaste offerte tegemoet zien (met 5.1.2f ie vorige mail)?
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 2 december 2019 12:56
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland
Hi 5.1.2e
Laten we woensdag verder spreken.
Ik heb opdracht gegeven aan Pondera om van de huidige situatie uit te gaan. Dit omdat de wethouder en mijn programma-manager willen weten waar de opgave van windturbines schuurt met andere opgaves. In veel gebiedsontwikkelingen wordt namelijk geen rekening gehouden met de opgave van wind, terwijl die wel is vastgelegd in de Structuurvisie en Windvisie 2012 (Sciencepark is daarin ook aangemerkt als zoekgebied – zie kaarten).

Voor nu lijkt het erop dat er in het gebied van Sciencepark en omgeving maar 1 plek is voor een kleine windturbine. Terwijl in de RES-viewer bleek dat er een grote windturbine kan komen.
Op alle andere locaties in jouw projectgebied zijn er - zoals het er nu uitziet - geen turbines mogelijk.
Dit gaan we woensdag checken bij Joost. Daarna ook kijken hoe het zit met de gevoelige meetinstrumenten e.d.
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 2 december 2019 09:17
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland
Beste 5.1.2e
Ik heb dit weekend het concept rapport gelezen. Het is een verkenning voor Amsterdam Science Park en IJburg, maar zie Science park niet terug. Op pagina 7 hoofdstuk ruimtelijke analyse staat dat voor Amsterdam Science Park, in tegenstelling tot de andere gebieden, bij deze verkenning als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er geen verdere ontwikkelingen plaatsvinden. Dat lijkt me een zeer verkeerde veronderstelling aangezien van de week net de ontwikkelvisie en grex in de raad is vastgesteld waarmee we ontwikkeling van het gebied voortzetten (157.000 tot 305.000 m2 bvo) . Bovendien wordt dit rapport dan een waardeloos stuk voor asp omdat de studie juist bedoeld is om te bekijken of een windturbine op ASP inpasbaar is gezien de ontwikkelingen op het park. 5.1.2e kan exact aangeven waar welke ontwikkeling is voorzien. De potentiele locaties voor woningbouw, kantoren en labs en congresvoorziening bijvoorbeeld.
Verder wordt er in het rapport niks gezegd over de bijzonder functies op het park. Denk aan de ecologische zone,de trillingsgevoelige onderzoeksapparatuur in de gebouwen of de sterrenkoepel. Bijgaand maar mijn eerder notitie meegestuurd waarmee in het definitieve rapport toegevoegd kan worden.
Ik kan woensdag het een en ander toelichten. En zal de ruimtelijke verkenning/massastudie van 5.1.2e meenemen.
5.1.2e volgens mij hoven jullie er woensdag niet bij te zijn. Als jullie nog iets opmerkelijks in het rapport zien dan horen 5.1.2e n ik dat graag.
Groet
drs. 5.1.2e
5.1.2e Amsterdam Science Park (UVA/gemeente Amsterdam)
Projectmanagementbureau
Gemeente Amsterdam
M 5.1.2e
5.1.2e @amsterdam.nl
Aanwezig: ma, di, ,do,vr

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 25 november 2019 11:10
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland
Hi 5.1.2e
Dank voor de eerste resultaten! N.a.v. ons telefoontje zojuist (en afspraak voor volgende week staat in agenda).
Vragen die ik in ieder geval zal stellen:

- Verschil RES-viewer / Pondera-analyse over turbine in Sciencepark. RES-viewer geeft 3MW aan, Pondera 1MW. Wat is de verklaring voor het verschil?
- Pondera rekent met 400 meter geluidsafstand, Antea rekent met 350 meter in Havengebied. De waarheid bestaat niet, maar geeft gevoeligheidsanalyse met 350 meter nog andere inzichten?
- 1 MW turbines: zijn die economisch gezien nog wel haalbaar? Antea geeft in Havengebied aan tiphoogte > 150 meter: economisch haalbaar, > 120 meter: economische haalbaarheid discutabel, < 120 meter: economisch niet haalbaar (je vertelde over andere manier van ontwikkelen – met postcoderoos).
- Zou je in de kaarten de gemeentegrenzen willen verwerken?

Tot volgende week,
Met vriendelijke groet,
5.1.2e
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + 5.1.2e

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: 5.1.2e @ponderaconsult.com]
Verzonden: donderdag 21 november 2019 19:06
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland
Dag 5.1.2e
In de volgende link tref je het concept-rapport voor de verkenning naar windenergie Sciencepark en IJburg: https://we.tl/t-80CzgGJdxX
Deze conceptversie betreft de verkenning naar de relevante aspecten (harde en zachtere belemmeringen) voor de plaatsing van windturbines in het projectgebied. Vervolgens is per windturbinecategorie een voorstel gedaan naar windturbineposities (maximale invulling).
Uiteraard geven wij graag nog een toelichting op de eerste resultaten. Dit kan telefonisch of ik kan even langskomen bij jullie op kantoor.
Belangrijkste discussiepunten heb ik dikgedrukt in de tekst gezet. Dit betreft voornamelijk het onderscheid tussen hardere of zachtere belemmeringen.
Wij zijn benieuwd naar je reactie.
Vriendelijke groet,

5.1.2e
Adviseur Duurzame Energie

PONDERA

Email: 5.1.2e @ponderaconsult.com
M: + 5.1.2e

Van: 5.1.2e @amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 20 november 2019 10:00
Aan: 5.1.2e @ponderaconsult.com>
CC: 5.1.2e @ponderaconsult.com>
Onderwerp: Eerste resultaten windonderzoek Sciencepark/IJburg/Zeeburgereiland

Hi 5.1.2e
Gezien ons gesprek vorige week:
Zijn de eerste resultaten klaar om verstuurd te worden?
Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + 5.1.2e

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaamo20
www.twitter.com/duurzaamo20
Nieuwsbrief duurzaamo20

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als een e-mail niet voor u is bestemd, verzoekt de gemeente u vriendelijk ons van de juiste adressering op de hoogte te stellen en de e-mail te verwijderen zonder de informatie te gebruiken en te delen met anderen. Voor verdere informatie over de rechten op informatie, zie https://www.amsterdam.nl/proclaimer.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: aangepaste offerte (uurtarief) Amsterdam Noord en Noorder IJ-plas
Datum: maandag 9 december 2019 16:41:23
Bijlagen: image001.png

Dat is precies de vraag die ik heb uitgezet. Een inkooporder voor jullie krijgen, zodat jullie kunnen factureren.

Van: [redacted]@ponderaconsult.com]
Verzonden: maandag 9 december 2019 16:40
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: aangepaste offerte (uurtarief) Amsterdam Noord en Noorder IJ-plas

Hoi [redacted]

Nog een vraagje vanuit onze financiële administratie:
Heb je een inkooporder waarop we kunnen factureren?

Gr.

[redacted]
Adviseur Duurzame Energie

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 9 december 2019 10:55
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>
CC: [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]
[redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: RE: aangepaste offerte (uurtarief) Amsterdam Noord en Noorder IJ-plas

Dank, ik hem heb doorgestuurd naar onze financiële man. Ik hou je op de hoogte.

[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com]
Verzonden: maandag 9 december 2019 09:59
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: aangepaste offerte (uurtarief) Amsterdam Noord en Noorder IJ-plas

Dag [redacted]

Hierbij zoals gevraagd de aangepaste offerte voor de analyse windenergie Amsterdam Noord en Noorder IJ-plas.
Het enige wat is aangepast is het uurtarief van [redacted] en het aantal uren. Het totaalbedrag is nagenoeg hetzelfde.

Vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Duurzame Energie

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com
Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als een e-mail niet voor u is bestemd, verzoekt de gemeente u vriendelijk ons van de juiste adressering op de hoogte te stellen en de e-mail te verwijderen zonder de informatie te gebruiken en te delen met anderen. Voor verdere informatie over de rechten op informatie, zie https://www.amsterdam.nl/proclaimer.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf
Datum: donderdag 19 december 2019 11:39:59
Bijlagen: 2019 12 09 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel stadsdeel Noord (def).pdf
Prioriteit: Hoog

Hi [redacted]
Ik probeerde je zojuist al even te bellen en probeer het later nog eens:
Zou je nog een reactie willen geven op onderstaande mail?
NB: Voor mij voelt het zeer onprettig om een offerte netjes in concurrentie uit te vragen, 3 weken te moeten wachten op een ordernummer.
Dan wordt hij afgekeurd (overigens terecht volgens de regels – die ik niet wist). En een vervolgactie proberen af te spreken en daarna weer 10 dagen niets meer te horen.
Dit vind ik zelf geen fijn proces. Ik kan zo niet werken.
Ik verneem graag je reactie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 9 december 2019 10:54
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf
Hi [redacted]
Bijgaand de aangepaste offerte. De [redacted] geworden.
Kun je deze in het systeem (laten) zetten?
Kunnen we daarna het eerder aangemaakte ordernummer doorgeven?
Ik verneem graag je reactie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 2 december 2019 11:53
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf
Ha [redacted]
Van uitgaan niet, maar ik ga me daar wel hard voor maken. Dus dat zou goed moeten komen.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted] **Aardgasvrij en Middelen**
Ruimte en Duurzaamheid

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 28 november 2019 16:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf

Hi [redacted]

Ik laat de offerte aanpassen naar € [redacted]
Kan ik er wel vanuit gaan dat we deze nog kunnen inboeken (ik heb immers 2 weken gewacht op dit nummer)?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
T + [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do
Volg ons via
www.facebook.com/duurzaamo20
www.twitter.com/duurzaamo20
Nieuwsbrief duurzaamo20

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 27 november 2019 08:28
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf

Hi [redacted]

Dit is vervelend nieuws. Ik dacht dat € [redacted] het maximum was (dat was vorig jaar in ieder geval zo bij V&OR). Waar staat wat het maximum uurtarief is?

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 26 november 2019 16:22
Aan: Projectadministratie RD
CC: [redacted]
Onderwerp: 20191104 Offerte Analyse windenergie Amsterdam Noorder IJplas en deel st.._.pdf

Beste collega's,
De inkooporder horend bij deze offerte keur ik af. [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Teamleider Aardgasvrij en Middelen
Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do

Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer [redacted]
Programma Klimaatneutraal - Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft : Aanbieding haalbaarheidsanalyse windenergie Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord
Datum : 04 november 2019
Bijlagen :
Kenmerk : 719183/Svdb/V03

Geachte heer [redacted] beste [redacted]

Naar aanleiding van uw verzoek doen wij u hierbij met veel plezier onze aanbieding toekomen voor het verzorgen van een technische analyse voor windenergie in het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord. Uitgangspunt voor het onderzoek is het gebied zoals (globaal) weergegeven in de volgende figuur.

Op grond van onze ervaring met het uitvoeren van vergelijkbare projecten en met de ontwikkeling en realisatie van duurzame energieprojecten denken wij u goed van dienst te kunnen zijn[1].

[1] Via https://ponderaconsult.com/duurzameprojecten/ kunt u verschillende vergelijkbare projecten bekijken.

1. Uw vraag

De achtergrond van de vraag is dat in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 de doelstelling is opgenomen om 50 MW extra opgesteld vermogen te realiseren op het grondgebied van Amsterdam. Dit komt neer op 17 windturbines in de 3 MW-categorie of meer in de 2 MW-categorie. Overigens kunnen 4+ MW turbines ook een optie zijn. Om de doelstelling te realiseren wil de gemeente Amsterdam bij diverse gebiedsontwikkelingen de potentie voor windenergie in kaart brengen. Twee daarvan zijn het gebied Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord.

U wilt graag een technische analyse van de genoemde gebieden, waardoor duidelijk wordt welke locaties potentieel geschikt zijn voor plaatsing van windturbines. Tevens wilt u inzicht in het maximum opgesteld vermogen per locatie aan de hand van verschillende categorieën van omvang van windturbines (vermogen en afmeting). Op basis hiervan kan de kansrijkheid en het potentiële vermogen van verschillende locaties bepaald worden.

2. Plan van aanpak

We stellen zes stappen voor om de mogelijkheden voor windenergie binnen het onderzoeksgebied van Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord inzichtelijk te krijgen:

1. Voorstel criteria en windturbinecategorieën
   We doen een voorstel voor de criteria die de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied bepalen. Hierbij verzamelen wij actuele en relevante ruimtelijke gegevens betreffend zogenaamde “harde(re) belemmeringen” en daaraan gerelateerde vuistregels en adviesafstanden voor windenergie. Denk daarbij aan:

   - afstanden vanuit geluid- en slagschaduwnormen;
   - afstanden vanuit risicovolle inrichtingen, (spoor-, weg- en water)wegen, hoogspannings- en buisleidingen. Hierbij maken we gebruik van het handboek risicozonering windturbines;
   - hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart;
   - ecologie (Natura 2000; Natuurnetwerk Nederland);
   - provinciaal beleid voor landschap en cultuurhistorie.

   Voor de meeste criteria geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Uitgangspunt voor de technische analyse zijn drie categorieën van windturbines van 2 - 3 MW met verschillende afmetingen (ashoogte en rotordiameter).

   De opzet in categorieën en het voorstel voor criteria bespreken we met u in een startoverleg. In dit startoverleg maken we tevens afspraken over de informatiestromen (welke informatie is er al beschikbaar), de indeling in categorieën van kansrijkheid (zie stap 4), de planning en het eindproduct. Vervolgens gaan wij in stap 2 deze criteria vertalen naar een ruimtelijke analyse, de GIS-analyse.

2. Uitvoeren GIS-analyse
   Op basis van de criteria en categorieën uit stap 1 maken we met behulp van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) een kaart van de onderzoeksgebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin de verschillende locaties. Op deze kaart worden de harde belemmeringen (handboek risicozonering en geluid- en slagschaduwnormen) voor de ontwikkeling van windenergie aangegeven met als resultaat de potentieel geschikte locaties en posities voor windenergie.

   Daarnaast vullen wij de resultaten van de GIS analyse aan met aandachtspunten – aspecten die, naast de criteria die al in stap 1 zijn genoemd, nog aandacht behoeven in een vervolgproces voor de ontwikkeling van locaties voor windenergie. Denk daarbij aan bijvoorbeeld radarhinder, ecologie en cultuurhistorisch en landschappelijk beleid maar ook de ruimtelijke ontwikkeling die is voorzien door de gemeente.

   In deze stap bouwen we nadrukkelijk voort op de eerder verzamelde informatie, waarbij we eerst analyseren of de daar toegepaste uitgangspunten nog steeds van toepassing zijn.

3. Bepalen mogelijke opstellingen
   Op basis van stap 2 is inzichtelijk gemaakt waar er fysieke ruimte voor windenergie bestaat en welke aandachtspunten er gelden. Met die informatie kan gezocht worden naar mogelijke opstellingen die binnen de 'vrije' ruimte gerealiseerd kunnen worden. Per voorgestelde turbinecategorie uit stap 1 wordt een maximale opstelling ingetekend (in totaal dus drie per locatie). Hierbij wordt als uitgangspunt een technisch passende onderlinge afstand bepaald en wordt, voor zover mogelijk, rekening gehouden met landschappelijk 'logische' opstellingen (lijn, cluster etc.).

   Aan het einde van deze stap wordt ook een kaartlaag met de eigendomssituatie toegevoegd. Hiervoor vragen wij gegevens op bij het kadaster.

4. Analyse kansrijkheid verschillende locaties en windturbineposities
   Door de informatie uit stap 2 en 3 met elkaar te combineren kan de kansrijkheid van de verschillende locaties en daarbinnen de verschillende windturbineposities per categorie bepaald worden.
   We doen eerst een analyse van de windturbines binnen een locatie. Hierbij werken we met een indeling van groen naar rood:
   - Groen: geen harde belemmeringen en aandachtspunten aanwezig;
   - Geel: beperkte aandachtspunten (ecologie, landschap) aanwezig, mitigatie mogelijk;
   - Oranje: harde belemmeringen en veel aandachtspunten aanwezig, mitigatie (waarschijnlijk) mogelijk;
   - Rood: harde belemmeringen en aandachtspunten, mitigatie complex (juridisch, in tijd en/of geld).

   Door de informatie over de verschillende turbineposities binnen een locatie samen te nemen, maken we een analyse van de kansrijkheid van verschillende locaties. Hierbij werken we weer met de bovenstaande indeling in kleuren. Hierbij geven we ook aan wat de invloed is van de verschillende belemmeringen op het maximaal opgestelde vermogen (bepaald in stap 3).

   Na de analyse van deze twee niveaus, doen we een korte kwalitatieve beschouwing van de hele gebieden Noorder IJ-plas en deel stadsdeel Noord met daarin alle locaties. Door te kijken naar de drie niveaus (het hele gebied met daarin alle locaties, locaties met daarin verschillende

windturbineposities en individuele windturbineposities) ontstaat zowel inzicht op de samenhang tussen locaties, de samenhang tussen windturbines op een locatie en de kansrijkheid van de individuele windturbineposities.

5. Rapportage
   In een kort rapport (memo met daarachter kaarten en Excel tabellen) presenteren wij de resultaten en maken wij onze analyse navolgbaar. Het rapport houdt het volgende in:
   - De categorieën van windturbines die we onderscheiden en het waarom van deze indeling (zie stap 1);
   - De criteria waarmee we rekening hebben gehouden (zie stap 1);
   - (Het effect op) de mogelijkheden voor windenergie (zie stap 2);
   - De mogelijkheden voor windenergie binnen de gestelde kaders voor wat betreft de locaties en milieutechnische criteria aan de hand van drie categorieën windturbines (stap 3).
   - Het bepalen van de kansrijkheid van de verschillende locaties en individuele windturbineposities (stap 4). Hierbij leveren we:
     - Een Excel bestand met de windturbinelocaties (X, Y-coördinaten) en daarachter in een kolom de belemmeringen en aandachtspunten. Tevens wordt er een kleur aan deze analyse 'toegekend'.
     - Een set kaarten (een per windturbinecategorie) voor iedere locatie met daarop de individuele windturbineposities in kleur. Deze kaarten kunnen desgewenst ook in digitaal format beschikbaar worden gesteld (voor gebruik in een GIS omgeving);
     - Een Excel bestand met daarin alle locaties en daarachter een kolom met belemmeringen en aandachtspunten, een kolom met het maximale vermogen en een kolom met het vermogen na 'aftrek' van de belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook een kleur aan de specifieke locatie.
   - Aandachtspunten voor een vervolg voor de ontwikkeling van windenergie op de specifieke locaties.

6. Bespreken en definitieve rapportage
   We stellen voor om de conceptresultaten van de technische analyse met u te bespreken. In deze aanbieding wordt uitgegaan van een overleg op uw kantoor in Amsterdam. Voorafgaand aan het overleg sturen wij u het concept rapport toe. Op basis van de bespreking passen we de rapportage waar nodig aan en maken deze definitief.

Planning

We stellen voor om de projectplanning in overleg met de opdrachtgever vast te stellen, waarbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd van circa 4 a 8 weken na opdrachtbevestiging. Er wordt nu uitgegaan van oplevering van het eindproduct medio december 2019.

Team

Voor de technische analyse zetten wij een ervaren team in, waarbij twee adviseurs van Pondera Consult de kern vormen:

- [redacted] als projectleider en aanspreekpunt;
- [redacted] als projectmedewerker en GIS-specialist.

[redacted] s eindverantwoordelijk voor het project. Hij heeft naast ervaring met projectleiding ruime ervaring met windenergie en brede kennis van alle relevante aspecten die de haalbaarheid van windenergie bepalen. Hij is betrokken bij diverse milieueffectrapportages en haalbaarheidsonderzoeken voor duurzame energieprojecten. [redacted] treedt op als projectmedewerker en verzorgt de GIS-analyse. [redacted] heeft ervaring met het opstellen van haalbaarheidsonderzoeken voor wind- en zonne-energie projecten en kennis over de relevante ruimtelijke en milieutechnische aspecten. Op verzoek sturen we de cv's van de betrokken adviseurs toe.

Kosten

De kosten voor de werkzaamheden van Pondera Consult zijn in de volgende tabel weergegeven en begroot per stap. De in deze aanbieding omschreven werkzaamheden voor de technische analyse bieden we aan voor € [redacted] (excl. BTW, inclusief reiskosten). Mocht er minder of juist meer inzet worden gevraagd van ons, dan is dat uiteraard mogelijk en maken we daar graag nadere afspraken over.

Tabel 1: Kostenraming technische analyse

Onderdeel	Uren / medewerker		Kosten
	Projectleider (€ [redacted]	Projectmedewerker (€ [redacted]	
Stap 1 Voorstel criteria en windturbinecategorieën	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 2 Uitvoeren GIS-analyse	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 3 Bepalen mogelijke opstellingen	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 4 Analyse kansrijkheid	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 5 Rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Stap 6 Bespreken en definitieve rapportage	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Projectleiding, overleg en begeleiding	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Totaal	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Voorwaarden

Deze offerte is 2 maanden geldig en is vertrouwelijk. Gezien de doorlooptijd en het omvang van de werkzaamheden voor de technische analyse zal Pondera Consult twee rekeningen sturen: bij opdrachtverlening 50% van de kosten van de technische analyse en de resterende 50% bij oplevering van het eindproduct. De betalingstermijn is 30 kalenderdagen conform uw voorwaarden. Op onze dienstverlening voor dit project zijn de Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (2014)

van de gemeente Amsterdam van toepassing (https://www.amsterdam.nl/ondernemen/inkoop-aanbesteden/).

Mocht u naar aanleiding van onze aanbieding vragen of opmerkingen hebben, dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met [redacted] op + [redacted] of via [redacted]@ponderaconsult.com.

Hoogachtend,
Pondera Consult B.V.

[redacted]

Getekend voor akkoord gemeente Amsterdam:

.....	.....	.....
Handtekening	Naam	Functie

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	15 juni 2021
Portefeuille(s)	Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	Ruimte en Duurzaamheid, havenstad@amsterdam.nl
Onderwerp	Participatieplan gericht op de ontwikkeling van windenergie rondom de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over het volgende. Op 15 juni 2021 heeft het college ingestemd met het participatieplan van de 5 samenwerkende energiecoöperaties gericht op de ontwikkeling van windenergie in het gebied van de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein (CD) in Amsterdam Noord. Het participatieplan beschrijft de wijze waarop bewoners en belanghebbenden worden geïnformeerd en betrokken bij de uitwerking van het voornemen van de initiatiefnemers om windturbines in het gebied te realiseren. In de Windvisie (vastgesteld door de Gemeenteraad in 2012) is de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein samen met het havengebied als meest kansrijk en wenselijk zoekgebied voor windturbines bestemd. Ze vormen voor het college belangrijke plaatsen om de winddoelstelling te halen en komen zodoende terug in de Regionale Energiestrategie (RES). Het gebied Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein is hierin bevestigd als voorkeursgebied voor windenergie.

Figuur zoekgebied windenergie Noorder IJplas/CD terrein

Bron: https://maps.amsterdam.nl/windzoekgebieden/ (conform raadsbesluit 27 mei 2021)

Uitgangspunten van het participatieplan

Nu het college heeft ingestemd met het participatieplan kunnen de initiatiefnemers het windproject gaan uitwerken. De belangrijkste uitgangspunten zijn dat:

- iedereen die dat wenst geïnformeerd wordt over de achtergrond, voortgang en keuzes ten aanzien van het initiatief;
- iedereen die dat wenst actief betrokken wordt bij het uitwerken van te onderzoeken scenario's van windturbineopstellingen, inzicht krijgt in de onderzoeksresultaten ~~gevolgen van de verschillende scenario's~~ in de vorm van bijvoorbeeld geluid, slagschaduw, gezondheid, landschap en ecologie en vervolgens betrokken wordt bij de keuze voor de concrete uitwerking van het initiatief;
- iedereen in de omgeving van de windturbines de mogelijkheid krijgt financieel te participeren door mede-eigenaarschap.

Het participatieplan betrekt belanghebbenden uit de buurgemeenten op dezelfde wijze als belanghebbenden uit Amsterdam. Besluitvorming over concrete aantallen en locaties van windturbines vindt plaats op basis van de uitwerking van de plannen volgens het proces beschreven in het participatieplan en aan hand van een vergunningaanvraag voor de plaatsing van windturbines door de initiatiefnemers.

Intentieovereenkomst inzake de ontwikkeling van windturbines

Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst over het initiatief voor windenergie bij de Noorder IJ-Plas/ Cornelis Douwesterrein met de samenwerkende burgercoöperatie in Amsterdam Wind ~~, waarin een aantal bewonerscoöperaties samenwerken,~~ en bedrijvencoöperatie NDSM Energie ~~voor het realiseren van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwes terrein~~. In deze overeenkomst is opgenomen dat de coöperaties in samenspraak met bewoners en belanghebbenden een participatieplan opstellen en ~~dat dit plan~~ ter goedkeuring voorleggen ~~wordt voorgelegd~~ aan het college. In het participatieplan wordt uitgewerkt ~~moet worden aangegeven~~ op welke wijze bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de planvorming voor de windturbines en op welke wijze zij (financieel) hierin kunnen participeren. ~~Volgend op het afsluiten van de intentieovereenkomst hebben d~~De initiatiefnemers hebben een ~~het~~ participatieplan opgesteld. Daartoe hebben zij overleg gevoerd met de ruime omgeving, zowel binnen als buiten Amsterdam. Zo zijn er twee (digitale) bijeenkomsten geweest over het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein en is er een aparte bijeenkomst geweest over het concept participatieplan. In de volgende fase zal er op worden toegezien dat de communicatie en participatie zorgvuldig wordt vormgegeven en uitgevoerd. Waarbij er met name ook aandacht zal zijn voor het blijvend actief informeren en betrekken van bewoners en belanghebbenden van de Noorder IJ-Plas, het Cornelis Douwesterrein en de daarbuiten zoals Tuindorp Oostzaan en de buurgemeenten.

Moties in het kader van de Reactienota Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid

In het participatieplan van de coöperaties is ook uitwerking gegeven aan de moties die u heeft aangenomen bij de behandeling van de Reactienota RES Noord-Holland Zuid op 10 februari 2021. Zo is het doorlopen van een m.e.r. onderdeel van het vervolgproces gemaakt (motie van het lid Kreuger inzake reactienota RES Noord-Holland Zuid: Altijd een milieueffectrapportage (MER)), wordt gebruik gemaakt van onder meer 3D modellen (Motie van het lid Kreuger inzake reactienota RES Noord-Holland Zuid: Informeer Amsterdammers met kaarten en visualisaties) en wordt rekening gehouden met mensen die digitaal minder bedreven zijn onder meer door het

organiseren van fysieke bijeenkomsten, zodra dat weer mogelijk is, als onderdeel van de participatie (Motie van het lid N.T. Bakker inzake participatie RES). Daarnaast zal bij de uitvoering van het participatieplan invulling gegeven worden aan de moties van de leden Groen en Heinhuis inzake het integraal toepassen Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land en inzake het stimuleren van innovatieve oplossingen tegen geluidshinder windturbines en de motie van de leden Timman en N.T. Bakker inzake het in beeld brengen van het aspect gezondheid. Er wordt een health impact assessment (HIA) uitgevoerd, zodat het belang van de volksgezondheid wordt betrokken bij de besluitvorming over de plaatsing van windturbines. Het participatieproces vangt aan met een inventarisatie van vragen en zorgen. Deze worden betrokken bij de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die de gemeente vaststelt als kader voor het MER waarin gevolgen voor de leefomgeving moeten worden onderzocht. De gemeente neemt in ieder geval de in de moties gestelde aanpak en onderzoeken (zoals de HIA) op in de NRD. De NRD wordt ter inzage gelegd zodat eenieder kennis kan nemen van het voorgestelde kader en hierop kan reageren. De reacties worden betrokken bij de definitief vast te stellen NRD. Daarmee is geborgd dat het proces open staat voor inbreng van eenieder. Parallel aan het traject vindt in Amsterdam maar ook landelijk continue ontwikkeling plaats van kennis en inzichten ten aanzien van windenergie. Deze inzichten en ook de opbrengsten van uit de reflectiefases bij de andere zoekgebieden zullen betrokken worden bij de verder uitwerking van windenergie in het gebied. Besluitvorming over de concrete inpassing volgt immers na het doorlopen participatietraject.

Start projectvoorbereidingsfase, relatie met nieuwe zoekgebieden in RES 1.0
Het proces voor de ontwikkeling van windenergie in het zoekgebied van de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein onderscheidt zich van de nieuwe zoekgebieden in RES 1.0 doordat de plannen voor windenergie in dit gebied reeds een voorgeschiedenis hebben en bekend zijn in en om het gebied. Tussen 2013 en 2017 is al een soortgelijk initiatief geweest om windturbines te realiseren, zowel in het deelgebied op het Cornelis Douwesterrein als de Noorder IJplas. De gemeente Amsterdam heeft hiervoor in het verleden besluiten genomen (zoals de eerste partiele herziening Cornelis Douwesterrein II (windturbines) en vergunning windturbine Keerkringpark) en er is een vergunning voor windturbines bij de Noorder IJplas aangevraagd bij de provincie Noord-Holland. Deze ontwikkeling kon echter niet doorgaan vanwege provinciaal beleid. Vanwege deze voorgeschiedenis is op 27 mei 2021 in de raad besloten de reflectiefase niet op dit zoekgebied toe te passen. Nieuwe lessen en inzichten uit de reflectiefase in andere zoekgebieden zullen wel bij toekomstige besluitvorming in dit gebied kunnen worden betrokken. Met het vaststellen van het participatieplan kunnen de initiatiefnemers verder met de projectvoorbereidingsfase om te komen tot een uitwerking van onder meer het aantal en de locaties van windturbines in het initiatief. Ze geven aan dat deze fase naar verwachting een jaar in beslag neemt waarna gestart zal worden met een vergunningaanvraag. De verantwoording van het gevoerde proces en de uitkomsten ervan dient de initiatiefnemer in bij de vergunningaanvraag. Dit wordt bij de besluitvorming over de vergunningaanvraag getoetst door het college en gedeeld met de raad.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck

Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Bijlage: Participatieplan Coöperatieve windturbines Noorder IJplas / Cornelis Douwesterrein

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders

Voordracht voor de vergadering van 15 juni 2021

Portefeuille

Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het participatieplan Coöperatieve windmolens Noorder IJplas en Cornelis Douwesterrein

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het participatieplan van de coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein.
2. Kennis te nemen van het vervolgproces aangaande de ontwikkeling van windenergie in het gebied en de rol van de gemeente hierin.
3. In te stemmen met de raadsinformatiebrief waarin de gemeenteraad wordt geïnformeerd over het participatieplan en de rol van de gemeente bij de ontwikkeling van windenergie in het gebied.
4. In te stemmen met de brief waarin de gemeenten Oostzaan, Landsmeer en Zaanstad geïnformeerd worden over het participatieplan

Reden spoed

5 juli wordt een participatiebijeenkomst georganiseerd voor de betrokken bewoners. De uitnodigingen moeten uiterlijk in de week van 14 juni worden verstuurd. Vooraf instemming door het college met het participatieplan is hiervoor randvoorwaardelijk.

Kernboodschap

Het college van B&W stemt in met het participatieplan van coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines in het gebied rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein (CD). Het participatieplan beschrijft op welke wijze bewoners en bedrijven in en om het gebied betrokken worden bij de ontwikkeling van windmolens. Een milieueffectrapport, inclusief Health Impact Assessment, is onderdeel van het proces. In het proces is daarmee ook ruimte inzichten uit de reflectiefase te betrekken. Besluitvorming over plaatsing van windturbines vindt plaats op basis van de resultaten van het participatieproces en onderzoek.

Bestuurlijke achtergrond

Ontwikkelstrategie Haven-Stad

De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 de Ontwikkelstrategie Haven-Stad vastgesteld (bd 2017 – 013059). In de Ontwikkelstrategie zijn als uitwerking van de Transformatiestrategie Haven-Stad de voorwaarden en mogelijkheden voor ontwikkeling van Haven-Stad uitgewerkt. Hierbij zijn de ambities verhoogd, ingezet wordt op:

- verdere verdichting met 40.000 tot 70.000 woningen,
- een mengstrategie die extra banen creëert,

- een mobiliteitsshift van auto naar OV en fiets,
- het hanteren van de duurzaamheidsdoelstellingen voor 2040.

Windvisie, de Routekaart Amsterdam Klimaat neutraal, en Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid
Amsterdam wil een wezenlijke bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen van Parijs, en heeft daarom de ambitie de CO_2 uitstoot in Amsterdam terug te dringen met 55% in 2030 en 95% in 2050. In de Routekaart Amsterdam Klimaat neutraal 2050, vastgesteld door de Gemeenteraad in 2020, heeft Amsterdam de ambitie vastgelegd om voor 2030 minstens >50MW extra vermogen windenergie te realiseren ten opzichte van de situatie in de zomer 2019 (totaal minstens 127 MW vermogen windenergie in 2030 en 550 MW door zon in 2030 (400 MW op grote daken en 150 MW op kleine daken). In de Windvisie (vastgesteld door de Gemeenteraad in 2012) is de Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein (CD) samen met het havengebied als meest kansrijk zoekgebied voor windmolens bestemd. Dit zoekgebied is door de gemeenteraad bevestigd als zoekgebied in de concept Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (RES NHZ). In de raadsvergadering van 27 mei jl. is dit zoekgebied wederom als voorkeursgebied voor windenergie bevestigd door de raad in de RES 1.0.

Toetsingskader Noorder IJplas 31 maart 2021
De gemeenteraad heeft op 31 maart 2021 ingestemd met het Toetsingskader Noorder IJplas. Doel van het toetsingskader is om de ontwikkeling van de Noorder IJplas als toekomstig stadspark van Haven-Stad in goede banen te leiden. Het bevestigt het deel van het zoekgebied voor de Noorder IJplas voor de plaatsing van windturbines conform het beleid en de doelstellingen die in de Windvisie 2012 en de Routekaart Amsterdam Klimaat Neutraal zijn vastgelegd. Daarbinnen kan nader onderzoek naar een zorgvuldig ingepaste plaatsing van windturbines plaatsvinden. Het Cornelis Douwesterrein is geen onderdeel van het Toetsingskader Noorder IJplas; dat heeft echter geen gevolgen of betekenis voor het initiatief dat zicht richt op Noorder IJplas en Cornelis Douwesterrein.

Intentieovereenkomst 5 coöperaties en gemeente Amsterdam 8 juli 2020
Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst inzake de ontwikkeling van windturbines in Amsterdam Noord. De intentieovereenkomst is getekend op 8 juli 2020 door 4 burgerenergiecoöperaties, verenigd in Amsterdam Wind en bedrijvencoöperatie NDSM Energie. Deze initiatiefnemers hebben de gemeente Amsterdam benaderd met een 100% coöperatief initiatief om windenergie te ontwikkelen in het gebied van de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein. Dit gebied is in de gemeentelijke structuurvisie Windvisie 2012 aangewezen als 'ruimtelijk gewenst/ kansrijk' voor windenergie. In de periode voor 2020 waren er reeds afspraken voor de ontwikkeling van windenergie met een deel van deze partijen, dit kon echter niet gerealiseerd worden als gevolg van het toenmalige provinciale beleid. Inmiddels is de mogelijkheid er wel. In de overeenkomst spreekt de gemeente de intentie uit planologische medewerking te verlenen aan het initiatief onder een aantal voorbehouden. Op basis van de afspraken in de intentieovereenkomst wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin de medewerking, afhankelijk van de uitvoering van de intentieovereenkomst wordt vastgelegd. In de intentieovereenkomst is afgesproken dat de initiatiefnemers het initiatief uitwerken middels een participatieproces waarbij belanghebbenden zoals omwonenden betrokken worden. Daartoe wordt op grond van artikel 4 van de intentieovereenkomst een participatieplan door de initiatiefnemers opgesteld en aan de gemeente voorgelegd ter goedkeuring.

Portefeuille | Gemeente Amsterdam

Agendapunt | College van burgemeester en wethouders

Voordracht voor de vergadering van <datum>

Bestuurlijke prioriteit
Het participatieplan sluit aan bij de afspraken die in het coalitieakkoord 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid' zijn gemaakt over de energietransitie.

Wettelijke grondslag
Artikel 160, eerste lid onder a Gemeentewet
Het college is bevoegd het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.

Artikel 160, eerste lid, onder d, van de Gemeentewet
Het college is bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten.

Art 169 Gemeentewet
Het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de Gemeenteraad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur (lid 1). Zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (lid 2).

Onderbouwing besluit

Ad 1. In te stemmen met het participatieplan van de coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein.
Amsterdamse coöperaties hebben het initiatief genomen windenergie te ontwikkelen in het gebied Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein. In de Windvisie van 2012 is het gebied al aangemerkt als kansrijk en wenselijk gebied voor windturbines. Dit gebied is volgend op de Windvisie in de Amsterdamse RES opgenomen als voorkeursgebied voor windenergie (mei 201).

Figuur zoekgebied windenergie Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein

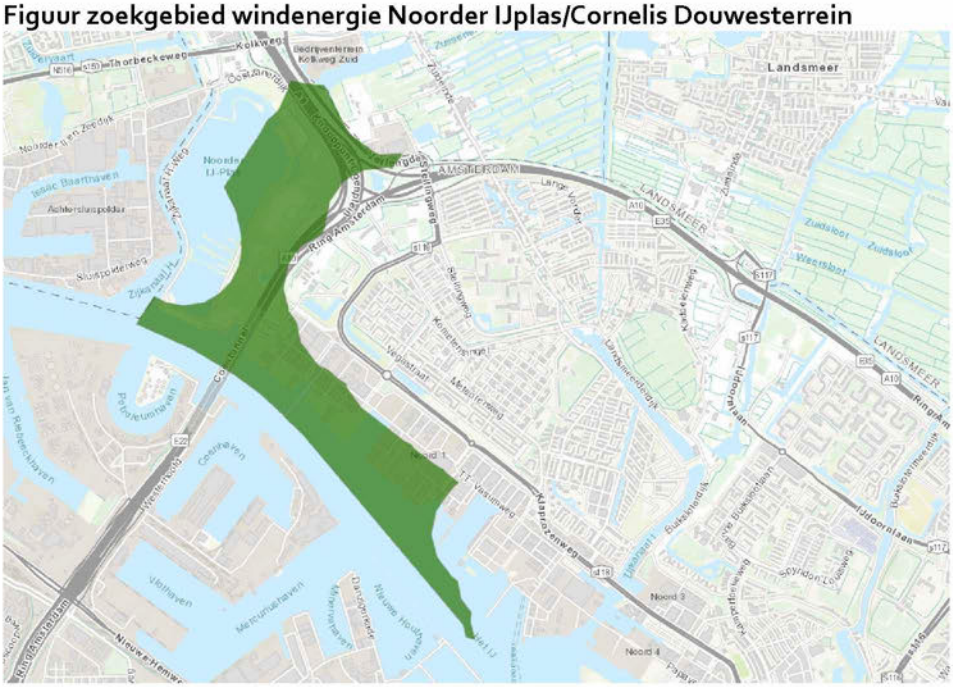

Bron: https://maps.amsterdam.nl/windzoekgebieden/ (conform raadsbesluit 27 mei 2021)

Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst met de coöperaties Amsterdam Wind en NDSM Energie voor het realiseren van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwes terrein. In deze overeenkomst is opgenomen dat de coöperaties in samenspraak met bewoners en belanghebbenden een participatieplan opstellen en dat dit plan ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het college. In het participatieplan moet worden aangegeven op welke wijze bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de planvorming voor de windturbines en op welke wijze zijn (financieel) hierin kunnen participeren. Volgend op het afsluiten van de intentieovereenkomst hebben de initiatiefnemers in de afgelopen periode het participatieplan opgesteld. Daartoe hebben zij overleg gevoerd met de omgeving. Zij hebben bewoners en bedrijven bij en rondom de Noorder IJplas /Cornelis Douwes hierover geïnformeerd en uitgenodigd, zowel schriftelijk als via digitale mediakanalen.

Vanwege de corona pandemie heeft dit voornamelijk digitaal plaatsgevonden. De initiatiefnemers hebben de ruime omgeving van de Noorder IJplas / Cornelis Douwes zowel binnen als buiten Amsterdam schriftelijk en digitaal uitgenodigd, om kennis te nemen van het concept van het plan. Het concept is toegelicht en besproken op een (vanwege de coronapandemie online) bijeenkomst. De reacties die de initiatiefnemers hebben ontvangen en/of gekregen zijn in de concept versie verwerkt die eind 2020 aan de gemeente is toegezonden. Naar aanleiding van de aanvullende besprekingen met de initiatiefnemers, een aantal verduidelijkende vragen van de gemeente en de door de raad aangenomen moties over de ontwikkeling van windenergie bij de behandeling van de concept RES in de raad van 10 februari 2021, is eind maart 2021 een aangepaste participatieplan ter goedkeuring ingediend bij de gemeente.

Belangrijke aanscherpingen in deze laatste versie zijn

- initiatiefnemers hebben expliciet gemaakt dat zij ernaar streven met de omgeving gezamenlijk de stappen in de uitwerking te zetten: het inventariseren van vragen en zorgen, het kiezen van scenario's, het kennisnemen van onderzoeken en bespreken van een voorkeur voor inrichting
- het doorlopen van een m.e.r. is onderdeel van het vervolgproces
- er rekening wordt gehouden met mensen die digitaal minder bedreven zijn onder meer door het organiseren van fysieke bijeenkomsten als onderdeel van de participatie.

Inhoud van het participatieplan:
Zoals in de intentieovereenkomst afgesproken bevat het participatieplan:

- de wijze waarop belanghebbenden geïnformeerd worden over ontwikkeling, voortgang en keuzes van het initiatief
- de wijze waarop belanghebbenden betrokken kunnen zijn bij de ontwikkeling en inbreng kunnen leveren op te maken keuzes of te zetten stappen
- de wijze waarop burgers en bedrijven in de omgeving financieel kunnen mee-investeren en/of —profiteren;
- de omgang met revenuen die jaarlijks voor investering in of voor de omgeving beschikbaar zijn en de wijze waarop in overleg met belanghebbenden de besteding wordt bepaald.

De laatste 2 onderdelen zijn beperkt tot de wijze waarop deze worden uitgewerkt aangezien de inhoudelijke uitwerking pas zinvol is als het project is uitgewerkt. Dit is lijn met de afspraken in de intentieovereenkomst.

Uitwerking informeren van belanghebbenden: de vormen waarin belanghebbende worden geïnformeerd, specifiek voor de komende fase waarin het project concreet wordt gemaakt tot aan het indienen van een vergunningsaanvraag:

- Omgevingsberaden (in feite een soort werk-/klankbordgroep)
- Periodieke informatiebijeenkomsten
- Periodieke nieuwsbrief en algemene informatie digitaal via onder meer de website van de coöperaties en socials (zoals Facebook)
- Op aanvraag (via een aangemaakt emailadres)
- Mensen die liever schriftelijk worden geïnformeerd krijgen de gelegenheid dit aan te geven

Betrokkenheid belanghebbenden bij de uitwerking van het windinitiatief: de wijze waarop belanghebbenden betrokken (kunnen) zijn is uitgewerkt in het plan en vindt plaats via genoemde bewonersberaden en informatiebijeenkomsten. Hierin worden vragen en zorgen geïnventariseerd, keuzes voor de concretisering van het plan voorgelegd en besproken. In opeenvolgende bijeenkomsten wordt het plan concreter gemaakt op basis van scenario's en onderzoeksresultaten. Dit gebeurt aan de hand van 4 thema's (1. ruimtelijke inpassing, 2. geluid en schaduw, 3. natuur en ecologie en 4. financiële participatie en lokaal profijt) In het plan is aangegeven welke mate van zeggenschap van toepassing is bij de genoemde thema's.

Afgesproken is dat per zoekgebied een milieueffectrapportage wordt opgesteld. Als kader voor de milieueffectrapportage (MER) legt de gemeente een zgn. Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van de initiatiefnemers ter inzage. Daarin wordt ingegaan op de eerste inventarisatie van zorgen en vragen en op onderwerpen die volgens het participatietraject nodig zijn voor besluitvorming, waaronder een Health Impact Assessment (HIA). In deze zienswijzefase kan eenieder, ongeacht deelname aan bijeenkomsten, suggesties, vragen en zorgen inbrengen. De gemeente stelt volgend daarop de definitieve NRD vast. Daarmee is geborgd dat het proces open staat voor een ieder om zijn of haar vragen en zorgen over de gevolgen op de omgeving op tafel te leggen. Dit proces staat open voor iedereen, ook voor belanghebbenden uit buurgemeenten. De volledigheid van de milieueffectrapportage wordt beoordeeld aan de hand van de NRD.

Financiele participatie: uit het plan wordt duidelijk dat iedereen die dat wenst lid kan worden van de coöperaties en mee kan investeren en daarmee -profiteren, ook inwoners en bedrijven uit de buurgemeenten. Specifiek is er aandacht voor mee-investeren voor mensen met een kleine beurs.

Er komt een omwonendenregeling gericht op financieel voordeel specifiek voor bewoners uit de directe omgeving die wordt uitgewerkt in omgevingsberaad. Daarnaast wordt aangegeven dat er een omgevingsfonds wordt ingericht, de wijze van invulling en besteding is onderwerp van één van de omgevingsberaden. In het omgevingsberaad worden afspraken gemaakt over beheer en afbaken van de bestemming van de gelden in het fonds.

Het plan bevat hiermee alle elementen die zijn afgesproken in de intentieovereenkomst.

Reacties belanghebbenden (bewoners en buurgemeenten) op het (concept) participatieplan
Eén van de centrale belanghebbenden zijn de bewoners van het Zijkanaal H. In diverse gesprekken tussen de initiatiefnemers en de bewonersvereniging volgend op de afronding van het participatieplan is de samenwerkingsvorm in de participatie

besproken. Het resultaat is door de initiatiefnemers toegevoegd aan het voorliggende participatieplan. De bewonersvereniging benadrukt dat zij geen voorstander is van windturbines nabij het Zijkanaal H maar deel blijft nemen aan het participatieproces. Deelname aan het participatieproces gestart door de initiatiefnemers kan niet worden opgevat als draagvlak of steun voor het initiatief. Partijen verwachten van de gemeente, dat in het geval er ergens in de stad partijen niet aan tafel willen komen voor gesprekken over een zoekgebieden, dit geen reden mag zijn om een zoekgebied niet verder uit te werken of te onderzoeken.

Ambtelijk is het concept participatieplan besproken met de buurgemeenten (Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer). Door deze gemeenten is met name aandacht gevraagd voor het beoordeling van de gevolgen op plannen en projecten van de buurgemeenten, het betrekken en informeren van bewoners in de buurgemeenten en het zoveel mogelijk beperken van gevolgen in de buurgemeenten. Deze reacties zijn doorgegeven aan de initiatiefnemers en verwerkt in het voorliggende plan. Kern hiervan is dat het participatieplan belanghebbenden uit de buurgemeenten op dezelfde wijze betrekt als belanghebbenden uit Amsterdam en dat rekening wordt gehouden met plannen van de buurgemeenten.

Ad 2 . Kennis te nemen van het vervolgproces aangaande de ontwikkeling van windenergie in het gebied en de rol van de gemeente hierin
De ontwikkeling van windenergie in een zoekgebied vindt plaats conform de uitwerking in de bijlage 3 van het participatieplan. Kern hiervan is dat de ontwikkeling van een windinitiatief in een zoekgebied voor wind een particulier initiatief betreft. Voor het initiatief van de NIJP/Cornelis Douwesterrein geldt daarbij als voorwaarde dat de uitwerking van het initiatief pas plaats vindt na de instemming van het college met het participatieplan. In het participatieplan is benoemd welke stakeholders betrokken worden bij de verdere uitwerking van de plannen. Deze uitwerking vindt plaats door het onderzoeken van verschillende scenario's die besproken worden met deelnemers aan omgevingsberaden. Onderdeel van de scenario's is het krijgen van inzicht, mede door inzet van externe experts, in de gevolgen voor de leefomgeving (3d, visualisaties,, geluid, slagschaduw), natuur en de koppelkansen voor natuur. Ook is een m.e.r. onderdeel van de projectuitwerking. Tijdens de uitvoering monitort de gemeente de voortgang en wordt (achteraf) verantwoording gevraagd aan de initiatiefnemers over de uitvoering van het planproces. Deze opzet leidt ertoe dat:

- Iedereen die dat wenst geïnformeerd wordt over de achtergrond, voortgang en keuzes ten aanzien van het initiatief
- Er ruimte is, zoals vereist, voor het open bespreken van de te maken keuzes en achtergronden van (on)mogelijkheden voor windenergie
- Iedereen die dat wenst actief betrokken wordt bij het uitwerken van te onderzoeken scenario's van windturbineopstellingen, inzicht krijgt in de gevolgen van de verschillende scenario's in de vorm van bijvoorbeeld geluid en landschap en vervolgens betrokken wordt bij de keuze voor de concrete uitwerking van het initiatief

Het proces krijgt zoals aangegeven een formeel kader vanuit de NRD die onderdeel is van het milieueffectrapport (MER) die de gemeente verlangt. Parallel aan het traject vindt in Amsterdam maar ook landelijk continue ontwikkeling plaats van kennis en inzichten ten aanzien van windenergie. In het proces voor het de uitwerking van windenergie in het gebied is gelegenheid de meest recente inzichten en lessen ten aanzien van windenergie te betrekken, bijvoorbeeld uit de reflectiefase bij de andere zoekgebieden. Besluitvorming over de concrete inpassing volgt immers op het doorlopen

participatietraject.

De betrokkenheid van de gemeente bij de verdere uitvoering betreft:
- inbreng van informatie en kennis vanuit de gemeente op verzoek van de participanten;
- zorgdragen van afstemming met andere plannen en projecten in en om het gebied;
- vanuit de rol als bevoegd gezag een belangenafweging maken op basis van de nog in te dienen vergunningaanvraag voor een uitgewerkte plan;
- indien gewenst aanvullende expertise of informatie beschikbaar stellen voor het participatieproces met belanghebbenden.

De gemeente wijst initiatiefnemers op het belang van continue openheid in het proces en daarmee een open toon in de dialoog . Bijvoorbeeld de beperking in hoogte ten gevolge van de financiële uitvoerbaarheid is begrijpelijk; het is wenselijk om in gesprek overwegingen en achtergronden te delen voor een open dialoog.

De gemeente kijkt ook mee in de zorgvuldigheid van communicatie. Duidelijkheid over rollen, proces en het project op zichzelf zijn noodzakelijk. Voor belanghebbenden in de omgeving kan niet verondersteld worden dat bijvoorbeeld de historie van het initiatief bekend is. Zo kan bijvoorbeeld refereren naar het zoekgebied van het initiatief als Noorder IJplas onduidelijkheid veroorzaken over de reikwijdte die ook het Cornelis Douwesterrein betreft. Daarom zal in de vervolgfase uitdrukkelijk extra aandacht, door zowel de gemeente als de initiatiefnemer, besteed moeten worden aan het blijvend communiceren met en actief betrekken van omwonenden en belanghebbenden van het Cornelis Douwesterrein en de Noorder- IJplas en ook daarbuiten zoals bewoners van Tuindorp Oostzaan en de buurgemeenten. Een ruim bereik voor communicatie rondom het gebied is onderdeel van zorgvuldige communicatie.

Naast de betrokkenheid in het proces is het gewenst vanuit de gemeente te communiceren over het initiatief en de voortgang. De uitvoering vindt plaats binnen het kader van gemeentelijk beleid ten aanzien van klimaat energie en de procedure voor het milieueffectrapport. Daarbij is het wenselijk te communiceren over de achtergrond van de ontwikkeling, het proces dat de gemeente daarbij hanteert en de voortgang ervan. Informatie over de mogelijkheden om betrokken te zijn is hier onderdeel van. De betrokkenheid van en communicatie door de gemeente ziet er als volgt uit:
- De gemeente communiceert via de gemeentelijke website over de instemming met het participatieplan
- De gemeente voert overleg met de initiatiefnemers over de uitvoering en voortgang van de activiteiten in het participatieplan
- De gemeente overlegt met initiatiefnemers periodiek over de communicatieactiviteiten om te waarborgen dat deze zich blijft richten op belanghebbenden in het zoekgebied en in de ruime omgeving
- De gemeente neemt in principe deel aan bijeenkomsten in het kader van het participatieplan als toehoorder, eventueel wordt op verzoek inbreng geleverd bijvoorbeeld in de vorm van het beschikbaar stellen van kennis binnen de gemeente of in de vorm van een toelichting op een relevant onderwerp
- De gemeente voert overleg met de buurgemeenten over de voortgang en betrekt de initiatiefnemers bij overleg om de buurgemeenten inzake potentiële gevolgen voor plannen en projecten in de buurgemeenten
- De gemeente communiceert via in ieder geval de gemeentelijke website over het project en het proces.

Als de initiatiefnemers het plan hebben uitgewerkt wordt dit middels een vergunningaanvraag aan de gemeente voorgelegd. De gemeente zal hier eveneens over communiceren en aanvullend een publieksbijeenkomst organiseren waarin op uitnodiging van de gemeente de initiatiefnemers en eventuele participanten het proces en de resultaten ervan toelichten. De gemeente geeft hier een toelichting op de procedure die van toepassing is op de behandeling van de aanvraag.

Ad 3. In te stemmen met de raadsinformatiebrief waarin de gemeenteraad wordt geïnformeerd over het participatieplan en de rol van de gemeente bij de ontwikkeling van windenergie in het gebied.
In bijgaande raadsinformatiebrief wordt een korte samenvatting van de inhoud van het participatieplan gegeven en wordt geschetst hoe het vervolgproces met betrekking tot de planvorming er uit ziet voor de realisatie van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesgebied. In de raadsinformatiebrief wordt ook aangegeven dat de inhoud van drie moties die zijn aangenomen door de gemeenteraad bij het bespreken van de Reactienota RES Noord-Holland Zuid en die betrekking hebben op het participatieproces zijn meegenomen in het participatieplan.

Ad 4. In te stemmen met de brief waarin de gemeenten Oostzaan, Landsmeer en Zaanstad geïnformeerd worden over het participatieplan
In de bijgaande brieven worden de drie omliggende gemeenten geïnformeerd over het besluit van het college om het participatieplan vast te stellen. En wordt aangegeven dat in het planproces er geen onderscheid wordt gemaakt tussen belanghebbenden en bewoners binnen en buiten de gemeentegrens van Amsterdam.

Participatie
Bewoners en belanghebbenden zijn betrokken bij het opstellen van het participatieplan. Het participatieplan beschrijft hoe in de vervolgfase bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de realisatie van de windturbines.

Financiële onderbouwing
De bijdrage van de gemeente aan het participatie- en communicatieproces vindt plaats vanuit het beschikbare programmabudget Haven-Stad 2021 en 2022.

Communicatie

Binnen de gemeente

opnemen in besluitenlijst

Buiten de gemeente

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<automatisch>	Bijlage 1 Participatieplan coöperatieve windmolens NIJP_CD terrein Bijlage 2 Raadsinformatiebrief participatieplan coöperatieve windmolens NIJP_CD terrein Bijlage 3 Informatiebrief participatieplan gemeente

Portefeuille Gemeente Amsterdam

Agendapunt College van burgemeester en wethouders

Voordracht voor de vergadering van <datum>

	Landsmeer Bijlage 4 Informatiebrief participatieplan gemeente Zaanstad Bijlage 5 Informatiebrief participatieplan gemeente Oostzaan Bijlage 6 Commissieflap RO TKN 8 september 2021

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Ruimte en Duurzaamheid, [redacted], [redacted]@amsterdam.nl , 06[redacted]

Besluit college van burgemeester en wethouders

<automatisch, na afloop vergadering>

From: "[redacted]@platform31.nl>
Sent: Tue, 15 Jun 2021 16:55:55 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Nieuwsflits Stad en Regio (15-06-21)

Nieuwsflits Stad en Regio 15 juni 2021

U kunt de Nieuwsflits ook raadplegen via de website
http://www.ikcro.nl/mailinglist/archief/nser150621.html

Nieuwsflits Stad en Regio is een uitgave van Platform31.

UITGELICHT

Ollongren: meer participatie als gevolg Aarhus-arrest
Gemeenten zullen als gevolg van het Aarhus-arrest van het Eurepese Hof van Justitie nog meer werk moeten maken van participatie bij ruimtelijke projecten. Dit om vertraging door beroepszaken bij reeds vergunde projecten tegen te gaan. Dat schrijft demissionair minister Ollongren (Binnenlandse Zaken) in antwoord op vragen van de Eerste Kamerfractie van Groen Links. (Binnenlands Bestuur, 15 juni 2021)
https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/ollongren-meer-participatie-als-gevolg-aarhus.17334123.lynkx
Zie ook: Beantwoording Kamervragen over voortgang implementatie Omgevingswet
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/14/beantwoording-kamervragen-over-voortgang-implementatie-omgevingswet

WETTEN EN REGELS

Wekelijks de rubriek Wetten en regels in de Nieuwsflits Stad en Regio. In deze rubriek kunt u een selectie van de gewijzigde of nieuwe wet- en regelgeving en relevante kamerstukken vinden. De ministeries geven een compleet overzicht van documenten (o.a. kamervragen en -brieven) die naar de Tweede Kamer zijn verstuurd.
https://www.rijksoverheid.nl/documenten

Staatsbladen 2021
-

Staatscourant (07-06-2021 t/m 14-06-2021)
- Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 7 juni 2021, nr. 2021-0000292651, houdende wijziging van de Regeling basisregistratie ondergrond met betrekking tot het toevoegen van registratieobjecten (aanvulling derde tranche)
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-18223.html

Tweede Kamerstukken
- Beantwoording Kamervragen over voortgang implementatie Omgevingswet
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/14/beantwoording-kamervragen-over-voortgang-implementatie-omgevingswet
- Kamerbrief voortgang Basisregistratie Ondergrond met voorstel opname gegevens over bodemverontreiniging
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/10/kamerbrief-voortgang-basisregistratie-ondergrond-met-voorstel-opname-gegevens-over-bodemverontreinigingen
- Kamerbrief met reactie op brief 'bewoning van recreatiewoningen'
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/09/kamerbrief-inzake-reactie-op-de-vng-brief-bewoning-van-recreatiewoningen
- Beantwoording Kamervragen over voorhangprocedure wijziging Besluit Omgevingsrecht recreatiewoningen
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/09/beantwoording-kamervragen-voorhangprocedure-wijziging-besluit-omgevingsrecht-recreatiewoningen
- Kamerbrief voortgang versnelling woningbouw
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/09/kamerbrief-voortgang-versnelling-woningbouw

- MIRT voortgangsbrief
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/documenten/kamerstukken/2021/06/09/mirt-voortgangsbrief

- Kamerbrief over energie-infrastructuur
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat/documenten/kamerstukken/2021/06/09/kamerbrief-over-energie-infrastructuur

- Kamerbrief bij rapport stikstofdepositie en kwaliteit habitattypen
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/kamerstukken/2021/06/11/kamerbrief-bij-rapport-stikstofdepositie-en-kwaliteit-habitattypen-

MAATSCHAPPIJ

Zicht op het effect van de Regio Deal op de brede welvaart
In deze notitie beschrijft het PBL hoe de monitoringsaanpak van beleid dat de brede welvaart in de regio wil bevorderen, zoals de Regio Deals, zo kan worden opgezet dat er inzicht ontstaat in het effect van het beleid. Het alleen monitoren van de verandering in brede welvaart is daarvoor niet voldoende. Zicht op of het beleid werkt, vraagt om het achterhalen of de gekozen aanpak bijdraagt aan het wegnemen van de oorzaak voor de achterblijvende brede welvaart. (Planbureau voor de Leefomgeving, 10 juni 2021)
https://www.pbl.nl/publicaties/zicht-op-het-effect-van-de-regio-deal-op-de-brede-welvaart

Ministeries sluiten aan bij succesvolle Zuid-Limburgse gezondheidsaanpak
Gezondheidskansen zijn in Nederland niet gelijk verdeeld, de bestrijding van deze ongelijkheid schiet te kort. Dit blijkt uit het recent verschenen rapport 'Een eerlijke kans op gezond leven' van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Om deze kloof te dichten is een lokale of regionale aanpak nodig die zich ook richt op de maatschappelijke oorzaken van gezondheidsachterstanden. De Zuid-Limburgse aanpak Trendbreuk wordt in het rapport beschreven als een inspirerend voorbeeld. (Persbericht provincie Limburg, 15 juni 2021)
https://www.limburg.nl/actueel/nieuws/nieuwsberichten/2021/juni/ministeries-sluiten/

RUIMTE

Minder vliegen, meer wonen
Er kunnen wel 150.000 extra huizen bijgebouwd worden in regio Amsterdam! Dat concluderen Milieudefensie en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) op basis van de studie 'Analyse Woning Rondom Schiphol'. Maar dan moet Schiphol wel krimpen. (Persbericht Milieudefensie, 11 juni 2021)
https://milieudefensie.nl/actueel/minder-vliegen-meer-wonen

Gooi weilanden niet zomaar vol met huizen
Opinie. Bouwen in het groen kan alleen als ook andere problemen daar worden aangepakt, schrijft Co Verdaas, hoogleraar gebiedsontwikkeling in Delft en dijkgraaf in Rivierenland. (Trouw, 14 juni 2021)
https://www.trouw.nl/opinie/gooi-weilanden-niet-zomaar-vol-met-huizen~b770d967/
Zie ook: Woningvisie moet ook gaan over platteland (Trouw, 12 juni 2021)
https://www.trouw.nl/opinie/woningvisie-moet-ook-gaan-over-platteland~b67620f4/

Bouwstenen voor maatschappelijke gebiedsontwikkeling
Hoe kun je bewoners in positie brengen bij de inrichting van hun leefomgeving en welke valkuilen moet je daarbij overwinnen? Het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA) selecteerde zes voorbeelden van 'maatschappelijke gebiedsontwikkeling' om van te leren. (Gebiedsontwikkeling.nu, 14 juni 2021)
https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/bouwstenen-voor-maatschappelijke-gebiedsontwikkeling/

RO magazine over werken met de Omgevingswet
In RO magazine (nr 5) staat de Omgevingswet centraal met de keukentafelgesprekken - om onvrede en polarisatie te voorkomen - als kern van het omgevingsbeleid. Verder artikelen over de woningnood in Noord-Holland Noord, investeren in de fiets, woonwerkmilieus (met de Rotterdamse Merwevierhavens als voorbeeld), landbouw nieuwe stijl (nieuwe ruimtelijke inrichting biedt perspectief), natuurherstel in een drukbezocht recreatiegebied (Hoek van Holland) en planschade (rechter steekt stokje voor 'salamietactiek'). (RO Magazine, 15 mei 2021)
https://romagazine.nl/
Zie ook:
- artikel De windplannen van Flevoland
http://romagazine.nl/hoe-flevoland-wel-windmolens-kan-bouwen/25641
- artikel Woningnood in Noord-Holland: 'Bijzonder provinciaal landschap' blokkeert woningbouw
http://romagazine.nl/woningnood-in-noord-holland-bijzonder-provinciaal-landschap-blokkeert-woningbouw/25588

RO Magazine over nieuwe stedelijkheid
RO Magazine (nr 6) interviewt André Snippe, gebiedsontwikkelaar van Holland Park in Diemen en Hyde Park in Hoofddorp. En verder artikelen over het stapsgewijs invoeren van een nieuw digitaal stelsel omgevingsplannen, groeistad Almere (5 jaar Woningbouwatelier), circulaire bedrijventerreinen (blijft nog bij ambities), lessen voor duurzame en gezonde bedrijventerreinen, campusecosystemen, meervoudig ruimtegebruik bij zonneparken en een aanvulling op het Dashboard Verstedelijking. (RO Magazine, 11 juni 2021)
https://romagazine.nl/
Zie ook: artikel Stapsgewijze invoering nieuw digitaal stelsel omgevingsplannen
http://romagazine.nl/stapsgewijze-invoering-nieuw-digitaal-stelsel-omgevingsplannen-voor-het-eerst-hebben-we-gekeken-of-de-auto-ook-reed/25744

Tijdschrift voor Bouwrecht over de de onteigeningsprocedure
Tijdschrift voor Bouwrecht (nr 6) gaat onder meer in op een aantal aspecten van de onteigeningsprocedure onder de Omgevingswet. (Tijdschrift voor Bouwrecht, 11 juni 2021)
https://www.ibr.nl/publicaties/tbr-2021-nr-6/

WERKEN

Vlot economisch herstel verwacht na coronacrisis
Na de historische krimp van het bruto binnenlands product (bbp) in 2020 zal onze economie vanaf het tweede kwartaal van 2021 krachtig en vlot herstellen. Dat leidt naar verwachting tot een bbp-groei van 3,0 procent in 2021. Het herstel zet volgend jaar sterk door met een groei van 3,7 pocent, waarna de groei in 2023 normaliseert tot 1,9 procent. Dit blijkt uit de nieuwe halfjaarlijkse ramingen van De Nederlandsche Bank (DNB). (De Nederlandse Bank, 14 juni 2021)
https://www.dnb.nl/actueel/algemeen-nieuws/persberichten-2021/vlot-economisch-herstel-verwacht-na-coronacrisis/
Zie ook: Robuust herstel Nederlandse economie uit coronacrisis (Economisch Kwartaalbericht Rabobank, 10 juni 2021)
https://economie.rabobank.com/publicaties/2021/juni/robuust-herstel-nederlandse-economie-uit-coronacrisis/

Grote regionale verschillen in economisch herstel
In alle Nederlandse regio's herstelt de economie van de coronacrisis, maar de mate waarin verschilt behoorlijk. De regio's met een industriële en technologische specialisatie zoals Zuidoost-Brabant, Zuid-Limburg, Zuidwest-Overijssel en Delft en Westland groeien waarschijnlijk het hardst. De grootstedelijke regio's Groot-Amsterdam, Utrecht en Groot-Rijnmond dragen echter vanwege hun omvang het meeste bij aan de landelijke groei. In een aantal regio's aan de randen van het land pakt de groei naar verwachting wat lager uit. (Rabobank, 15 juni 2021)
https://www.rabobank.nl/kennis/s011153233-grote-regionale-verschillen-in-economisch-herstel

Verkenning: Naar een brede welvaartsbenadering in het arbeidsmigratiebeleid
In deze verkenning presenteert de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken modellen voor advisering over arbeidsmigratie. Brede welvaart is volgens de adviesraad het centrale doel van toekomstige arbeidsmigratie. (Persbericht Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, 4 juni 2021)
https://www.adviescommissievoorvreemdelingenzaken.nl/actueel/nieuws/2021/06/04/verkenning-naar-een-brede-welvaartsbenadering-in-het-arbeidsmigratiebeleid
Zie ook: 'Kansen arbeidsmigratie onvoldoende benut' (Binnenlands Bestuur, 9 juni 2021)
https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/kansen-arbeidsmigratie-onvoldoende-benut.17262108.lynkx

Real Estate Research Quarterly over taxeren
Real Estate Research Quarterly (nr 2) schrijft over het (automatisch) taxeren van woningen en commercieel vastgoed. Verder artikelen over de waarde van functieflexibiliteit van de stedelijke plint en hoe taxateurs dit kunnen meenemen, de begrippen 'bestendige langetermijnwaarde' en 'economische waarde' als alternatieve definities voor marktwaarde en twee soorten risico tijdens het verkoopproces van commercieel vastgoed. (Real Estate Research Quarterly, 14 juni 2021)
https://www.vogon.nl/artikelen/vogon-publicaties

Amsterdam investeert met 'motoren' in werkgelegenheid en verduurzaming
De gemeenteraad heeft vorig jaar 78 miljoen euro uit het Klimaatfonds beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de nieuwe plannen van het college van B en W voor versnelde verduurzaming van de stad, waarbij zoveel mogelijk Amsterdammers aan het werk komen en blijven. Vandaag presenteert de gemeente de concrete plannen voor de besteding van deze middelen in de Uitvoeringsagenda Duurzame Stad, Duurzame Banen. De agenda bevat onder meer plannen voor het plaatsen van extra zonnepanelen op corporatiecomplexen, het sneller aardgasvrij maken van wijken en het sneller isoleren van woningen. (Persbericht gemeente Amsterdam, 11 juni 2021)
https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/college/wethouder/marieke-doorninck/persberichten/amsterdam-investeert-motoren/

Gemeente Den Haag neemt aanbevelingen Rekenkamerrapport jeugdwerkloosheid over
De Rekenkamer Den Haag heeft onderzoek gedaan naar de begeleiding van jongeren (18-27 jaar) naar school of werk door de gemeente in het kader van de Participatiewet, met data uit de periode 2015 - 2018. De rekenkamer concludeert dat de gemeente onvoldoende kan sturen op een doeltreffende begeleiding van jongeren, omdat raad en college geen heldere afspraken hebben gemaakt over de doelen en de aanpak van de begeleiding. De rekenkamer beveelt aan dat de gemeenteraad zelf een plan vaststelt voor de begeleiding van jongeren en daarbij duidelijk aangeeft welke doelen bereikt moeten worden. (Persbericht gemeente Den Haag, 11 juni 2021)
https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/nieuws/pers/gemeente-den-haag-neemt-aanbevelingen-rekenkamerrapport-jeugdwerkloosheid-over.htm
Zie ook: publicatie 'Aan de slag!' Onvoldoende sturing op begeleiding jongeren
https://www.rekenkamerdenhaag.nl/publicatie-aan-de-slag-onvoldoende-sturing-op-begeleiding-jongeren/

Arnhem-Nijmegen: Groene Metropoolregio wil duurzame bedrijventerreinen
Gedeputeerde Staten hebben het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) van de regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld. In het RPW staan afspraken over de ontwikkeling van bedrijventerreinen, kantoren en perifere detailhandel in de regio. Na een aantal jaren van overaanbod is er nu weer vraag naar werklocaties. (Persbericht provincie Gelderland, 9 juni 2021)
https://www.gelderland.nl/Nieuwsoverzicht/Groene-Metropoolregio-wil-duurzame-bedrijventerreinen

Utrecht: Ontwerpfase van start voor Bedrijvenpark Strijkviertel
De bouw van duurzaam en circulair Bedrijvenpark Strijkviertel met ruimte voor sport en ontspanning is weer een stap dichterbij gekomen. Het stedenbouwkundig plan is door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Bedrijvenpark Strijkviertel wordt een levendige plek voor Utrechters om te ondernemen, te ontmoeten en te ontspannen. In 2022 komt er een nieuw bestemmingsplan en in 2023 kan de eerste kavel worden uitgegeven. (Persbericht gemeente Utrecht, 11 juni 2021)
https://www.utrecht.nl/nieuws/nieuwsbericht-gemeente-utrecht/ontwerpfase-van-start-voor-bedrijvenpark-strijkviertel/

WONEN

Miljardentekort bij gemeenten en provincies voor woningbouw
Regionale overheden hebben de komende jaren 13,7 miljard euro nodig voor hun woningbouwplannen. Zonder een bijdrage van het Rijk zullen gemeenten en provincies afspraken over de bouw van honderdduizenden huizen niet nakomen. Veel projecten zijn dan onrendabel en dat gaat vooral ten koste van de bouw van betaalbare woningen. (Het Financieele Dagblad, 9 juni 2021, Alleen voor abonnees)
https://fd.nl/ondernemen/1386942/miljardentekort-bij-gemeenten-en-provincies-voor-woningbouw-mjf1caGrPz2w
Zie ook:
- onderzoek Verkenning onrendabele toppen woningbouwprojecten (ministerie van BZK, 9 juni 2021)
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/rapporten/2021/04/23/verkenning-onrendabele-toppen-woningbouwprojecten
- Goedkoper bouwen in het Oosten (provincie Gelderland, 11 juni 2021)
https://www.overijssel.nl/actueel/nieuws/@Q4i/goedkoper-bouwen-oosten/

Woningbouwkaart toont bouwlocaties tot 2030
Het ministerie van BZK heeft in samenwerking met provincies en gemeenten de huidige woningbouwplannen tot 2030 in kaart gebracht. De afgelopen maanden is de plancapaciteit met 140.000 woningen gestegen en liggen er nu plannen voor ruim 961.000 woningen door heel Nederland. Met dit resultaat kan de focus van de woningbouw verlegd worden van het vinden van locaties naar het daadwerkelijk realiseren van de woningen. Een kaart laat zien waar en wanneer de woningbouw gepland staat en hoeveel nieuwbouwwoningen dat oplevert. In 11 van

de 12 provincies zijn de woningbouwplannen per gemeente getoond. Bij de provincie Zuid-Holland betreffen het regionale cijfers. (Persbericht ministerie van BZK, 9 juni 2021)
https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/06/09/woningbouwkaart-toont-bouwlocaties-tot-2030

Meer woningbouw? Wijs niet meer locaties aan, maar ontwikkel de bestaande sneller
Het is een vaak terugkerende claim: de woningnood kan verholpen door meer bouwlocaties aan te wijzen. Hoogleraar Willem Korthals Altes rekent voor dat daar helemaal geen gebrek aan is. Waar het stokt, is de ontwikkeling van die gebieden. 'Richt de schaarse ambtelijke capaciteit van gemeenten op de locaties die nu al in beeld zijn. Als je alle kanten op rent, kom je niet vooruit.' (Gebiedsontwikkeling.nu, 14 juni 2021)
https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/meer-woningbouw-wijs-niet-meer-locaties-aan-maar-ontwikkel-de-bestaande-sneller/

Rapportage Expertteam Woningbouw 2020: uitbreiding expertise
De Rapportage Expertteam Woningbouw 2020 is uit. Het team helpt gemeenten om te zorgen dat woningbouw mogelijk blijft en zelfs versneld wordt. In 2020 adviseerde het team onder andere bij de woningbouwimpuls, over stikstof en flexwonen. Het team blijft haar expertise uitbreiden. (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 11 juni 2021)
https://www.rvo.nl/actueel/nieuws/rapportage-expertteam-woningbouw-2020-uitbreiding-expertise

Eén miljoen woningen extra bouwen? Gebruik beter wat er al staat
Opinie (Frank Wassenberg, Platform31). Elke dag lezen we over de krapte op de woningmarkt, dat we meer moeten bouwen en sneller. Er gaat nauwelijks aandacht naar het beter gebruiken van bestaande woningen. Dat kan veel beter en levert bovendien al binnen enkele maanden woonruimte op. (de Volkskrant, 8 juni 2021)
https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/een-miljoen-woningen-extra-bouwen-gebruik-beter-wat-er-al-staat~b6f85a33/
Zie ook: Opinie (Marnix Norder, Steenvlinder). Door corona staan nóg meer privé- en overheidspanden leeg: daar is plaats voor hordes huiszoekers (de Volkskrant, 15 mei 2021)
https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/door-corona-staan-nog-meer-prive-en-overheidspanden-leeg-daar-is-plaats-voor-hordes-huiszoekers~b1839669/

Gemeenten willen af van verkamering 'Onze straat is geen melkkoe!'
Vastgoedjongens kopen massaal huizen op om die per kamer te verhuren aan een veelvoud van bewoners. De leefbaarheid van buurten staat daarmee onder druk. Gemeenten proberen de wildgroei te stoppen. (De Groene Amsterdammer, 2 juni 2021)
https://www.groene.nl/artikel/onze-straat-is-geen-melkkoe

Gelderland: Tot 2030 voldoende locaties voor woningbouw
De woningnood in Gelderland is hoog: tot 2030 moeten er ruim 80.000 nieuwe woningen worden gebouwd. Aan voldoende geschikte bouwlocaties in Gelderland ligt het niet, zo blijkt uit het recent verschenen rapport van ABF Research. Maar er is meer nodig voor versnelling. (Persbericht provincie Gelderland, 9 juni 2021)
https://www.gelderland.nl/Nieuwsoverzicht/Groene-Metropoolregio-wil-duurzame-bedrijventerreinen
Zie ook: rapport Inventarisatie Plancapaciteit (ministerie van BZK)
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/06/09/inventarisatie-plancapaciteit

Een bijstandsgezin en een asielzoeker onder één dak: voor COA-baas Milo Schoenmaker is dat de toekomst
In gemeenten ontbreekt geregeld het draagvlak om asielzoekers en statushouders te huisvesten. Er zijn immers genoeg andere kwetsbare personen die een woning nodig hebben. Milo Schoenmaker, bestuursvoorzitter van het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers, pleit nu voor een radicale ommezwaai: laat die twee groepen samenwonen op één locatie. (de Volkskrant, 10 juni 2021)
https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-bijstandsgezin-en-een-asielzoeker-onder-een-dak-voor-coa-baas-milo-schoenmaker-is-dat-de-toekomst~b0439745

Woningcorporatie start proef vanwege woningnood: twee starters in één gezinswoning
Verreweg de meeste woningzoekenden zijn alleenstaand, terwijl een groot deel van de sociale huurwoningen alleen voor gezinnen geschikt is. Daarom begint woningcorporatie Talis een proef in Nijmegen en Wijchen: twee alleenstaanden gaan samen in een eengezinswoning wonen, met ieder een eigen huurcontract. (bron de Stentor, 15 juni 2021)
https://www.destentor.nl/wonen/woningcorporatie-start-proef-vanwege-woningnood-twee-starters-in-een-gezinswoning~ad24e3c1/
Zie ook: Wij starten proeven met huurdelen en woningdelen (Talis, 11 juni 2021)
https://www.talis.nl/wij-starten-proeven-met-huurdelen-en-woningdelen/

Amsterdam vraagt 85 miljoen van het Rijk voor Nieuw-West en Zuidoost
Amsterdam heeft voor Nieuw-West 35 miljoen euro en voor Zuidoost 50 miljoen euro gevraagd uit het zogenoemde Volkshuisvestingsfonds van het Rijk. Met dat geld kunnen we de komende 10 jaar veel huur- en koopwoningen opknappen en buurten verbeteren. Alleen langdurig investeren kan een verschil maken. (Persbericht gemeente Amsterdam, 9 juni 2021)
https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/amsterdam-vraagt-85-miljoen/

Amsterdam: MVRDV ontwerpt blok met zeven gebouwen op Oostenburgereiland
Eind volgend jaar wordt op het Oostenburgereiland in Amsterdam gestart met de bouw van een multifunctioneel blok naar ontwerp van MVRDV. De Oosterlingen bestaat uit zeven gebouwen met 144 woningen en duizend vierkante meter aan commerciële ruimte. (Architectenweb Nieuws, 15 juni 2021)
https://architectenweb.nl/nieuws/artikel.aspx?ID=49433

Utrecht: Voldoende geschikte woningen arbeidsmigranten hard nodig
Door de vergrijzing van de Nederlandse bevolking halen bedrijven steeds meer personeel uit het buitenland. De verwachting is dat deze groep arbeidsmigranten in de toekomst zal groeien en dat de vraag naar goede huisvesting stijgt. De provincie heeft onderzoek laten doen naar de omvang van het aantal arbeidsmigranten en hun huisvesting in de Utrechtse gemeenten. Belangrijkste aanbeveling in het onderzoeksrapport is dat er regionale afspraken nodig zijn om ervoor te zorgen dat er meer geschikte woningen komen nu en in de toekomst. (Persbericht provincie

Utrecht, 10 juni 2021)
https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/voldoende-geschikte-woningen-arbeidsmigranten-hard-nodig

Woningen in saai kantoorgebouw in Haagse Bezuidenhout
Een groot voormalig kantoorgebouw aan de Laan van NOI, Batavia, in Den Haag wordt omgevormd tot meer dan 200 woningen, winkels en kantoren, ateliers en horeca. (Omroep West, 11 juni 2021)
https://www.omroepwest.nl/nieuws/4409019/Woningen-in-saai-kantoorgebouw-in-Haagse-Bezuidenhout

BESTUUR

WRR, GR en ROB: voorbereiden vanuit het besef dat de volgende crisis er aan komt
Voorbereiden op een volgende crisis betekent vooral het besef dat die crisis er gáát komen. Dat is de conclusie die de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), de Gezondheidsraad (GR) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) trekken met het essay 'Verwerven, waarderen en wegen. De inzet van kennis bij beleidsadvisering in crisistijd'. Het essay volgt uit een werkconferentie van de drie raden over de rol van kennis bij het omgaan met een acute, chronische of voorspelde crisis. (Persbericht WRR, 10 juni 2021)
https://www.wrr.nl/actueel/nieuws/2021/06/09/wrr-gr-en-rob-voorbereiden-vanuit-het-besef-dat-de-volgende-crisis-er-aan-komt

MILIEU

4,6 miljard euro toegekend aan duurzame projecten
Bijna 3.500 duurzame projecten hebben in de afgelopen maanden een subsidiebeschikking ontvangen. Dat schrijft staatssecretaris Yesilgöz-Zegerius in een brief aan de Tweede Kamer over de voorlopige resultaten van de SDE++ 2020. In totaal krijgen deze projecten voor maximaal € 4,6 miljard subsidie. Als alle projecten volledig worden gerealiseerd, leveren zij gezamenlijk 3,29 megaton CO2-reductie per jaar op. (Persbericht ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 8 juni 2021)
https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/06/08/%E2%82%AC46-miljard-toegekend-aan-duurzame-projecten

MOBILITEIT

Grote fietsstromen onderzocht
Het fietspad wordt steeds drukker. Een luxeprobleem, zou je kunnen zeggen. Maar wel één waar oplossingen voor moeten komen. Zodat er in de toekomst minder ongelukken gebeuren en de fiets een aantrekkelijk alternatief voor de auto blijft, voor iedereen. 'Uiteindelijk wil je naar een inclusieve stad.' Antea Group deed in opdracht van CROW-Fietsberaad en Tour de Force onderzoek naar drukke fietsstromen, de gevolgen voor verschillende weggebruikers en hoe gemeenten hier grip op kunnen krijgen. (Verkeerskunde Nieuws, 10 juni 2021)
https://www.verkeerskunde.nl/artikel/grote-fietsstromen-onderzocht

OV magazine over digitalisering
OV magazine (nr 2) heeft digitalisering als thema. Met artikelen over de belangen van datastandaarden (bijvoorbeeld rond de ontwikkeling van Mobility as a Service), vervoerders en fabrikanten drijven op data, verslimmen van de infrastructuur (met spoorbeveiliging ERTMS als voorbeeld), digitale ongelijkheid in het ov. Verder artikelen over een verkenning om ov en doelgroepenvervoer te integreren, intelligente verkeerslichten, energiehubs in stroomversnelling, elektrische deelsteps een een interview met Thea de Vries, secretaris-directeur van Vervoerrregio Amsterdam. (OV-Magazine, 11 juni 2021)
https://www.ovmagazine.nl/

STEDELIJKE GEBIEDEN

Almere: Floriade BV wil 12,3 miljoen extra budget
De Floriade Almere 2022 BV vraagt extra budget van 12,3 miljoen euro van de gemeente. Dit bedrag is volgens de Floriade BV nodig voor de tijdelijke inrichting van de Floriade Expo 2022 en voor een aantal posten die naar voren zijn gekomen na een uitgebreide analyse van de hele business case. (Persbericht gemeente Almere, 10 juni 2021)
https://www.almere.nl/over-almere/actueel/nieuwsitem/floriade-bv-wil-123-miljoen-extra-budget

Amsterdam: Erfgoed krijgt belangrijke rol bij vernieuwing van de stad
Amsterdam is een monumentenstad met veel gebouwen van cultuurhistorische waarde. Maar de stad groeit en niet al het erfgoed kan worden behouden. Het college van B en W heeft besloten de afweging om erfgoed in Amsterdam te behouden of te slopen eerder en transparanter te maken. Dat staat in de bestuursopdracht 'Erfgoed in een dynamische stad', die het college vandaag presenteert. Met de bestuursopdracht wil het college onder meer erfgoed gericht inzetten bij de groei van de stad. (Persbericht gemeente Amsterdam, 11 juni 2021)
https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/college/wethouder/touria-meliani/persberichten/erfgoed-krijgt-belangrijke-rol/

Gevangenis aan Wolvenplein in Utrecht gegund aan AM voor herontwikkeling
De markante penitentiaire inrichting aan het Wolvenplein in Utrecht krijgt een nieuwe eigenaar. Het Rijksvastgoedbedrijf verkoopt het complex omdat het haar oorspronkelijke functie heeft verloren. Het terrein is gegund aan gebiedsontwikkelaar AM uit Utrecht. Na een voorselectie op kwaliteit van de plannen voor herontwikkeling, bracht deze partij het hoogste bod uit. (Persbericht AM, 8 juni 2021)
https://www.am.nl/gevangenis-aan-wolvenplein-in-utrecht-gegund-aan-am-voor-herontwikkeling/

Overeenkomst AM en VanWonen met Dura Vermeer voor realisatie eerste energieneutrale centrum Hart van de Waalsprong in Nijmegen
Gebiedsontwikkelaars AM en VanWonen hebben een overeenkomst ondertekend met Dura Vermeer Bouw Hengelo voor de realisatie van het eerste energieneutrale centrum van Nederland; Hart van de Waalsprong. Het hart bestaat uit ruim 9.000 m2 commerciële ruimte, waaronder een Aldi en een Albert Heijn, met daarnaast 221 energieneutrale koop- en huurappartementen. (Persbericht AM, 9 juni 2021)
https://www.am.nl/overeenkomst-am-en-vanwonen-met-dura-vermeer-voor-realisatie-eerste-energieneutrale-centrum-hart-van-de-waalsprong-in-nijmegen/

Woningmarkteffecten van de ondertunneling van een spoorlijn, bewijs uit Delft
De ondertunneling van het spoor in Delft heeft geleid tot grote, additionele, stijgingen in woningprijzen. Onze resultaten laten zien dat de prijselasticiteit om dichter bij het (ondertunnelde) spoor te wonen ongeveer 5 procentpunt lager zou zijn geweest als Delft de spoorlijn niet zou

hebben ondertunneld. In een achterliggende notitie 'De leefbaarheidseffecten van Spoorzone Delft' leggen we uit dat de winst in de leefbaarheid in totaal voor alle huizen 400 miljoen euro bedraagt. (Persbericht CPB, 8 juni 2021)
https://www.cpb.nl/woningmarkteffecten-van-de-ondertunneling-van-een-spoorlijn-bewijs-uit-delft

WATER

Advies Deltacommissaris: houd vast aan waterveiligheidsnorm Maasvallei
Het is gewenst om de waterveiligheidsnormen voor de Limburgse Maasvallei die in het Deltaprogramma 2015 zijn vastgesteld, ongemoeid te laten. Limburg verdient net als de rest van Nederland een goede bescherming tegen overstromingen. Wel is het belangrijk dat het waterschap, gemeenten, provincie en Rijkwaterstaat er in overleg met bewoners voor zorgen dat de impact van de keringen langs de Maas zo gering mogelijk is en waar nodig slimme en innovatieve oplossingen zoeken om ze zo goed mogelijk in te passen. (Persbericht provincie Limburg, 9 juni 2021)
https://www.limburg.nl/actueel/nieuws/nieuwsberichten/2021/juni/advies/

Rijk moet ruim 120 miljoen investeren in IJsselmeergebied
De wateren aan de zuidkant van het IJsselmeer en de meren daaromheen hebben ruim 120 miljoen euro nodig om bevaarbaar, veilig en schoon te blijven. De vier betrokken provincies en zestien gemeenten in het gebied kunnen die investeringen niet zelf opbrengen en willen dat het rijk de kosten voor zijn rekening neemt. (Binnenlands Bestuur, 14 juni 2021)
https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/rijk-moet-ruim-120-miljoen-investeren-in.17323623.lynkx

ADVERTENTIES

ESAA Erasmus Executive Programs
U wilt zich verder ontwikkelen op financieel gebied en theoretische vraagstukken in de praktijk toepassen? De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft voor dat doel, gericht op woningcorporaties, het volgende programma ontwikkeld:
• Masterclass Data Analytics, Process Mining en Databeveiliging.
De masterclass vindt plaats op 17 juni 2021. Meer informatie over de Masterclass.
https://www.eur.nl/esaa/executive-programs/finance-risk-management-voor-woningcorporaties/masterclass-data-analytics-process-mining-en-databeveiliging-voor-woningcorporaties

Master Urban Management
Houdt u zich bezig maken met vraagstukken op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, inclusie, bereikbaarheid of veiligheid en wilt u in twee jaar een master behalen? Kom dan naar de informatiebijeenkomst van de deeltijdmaster Urban Management (Hogeschool van Amsterdam) op 1 juli aanstaande.
https://www.hva.nl/opleiding/master-urban-management/master-urban-management.html

6 september - Woningcorporatie Dag 2021
Meer bereiken met samenwerking. Vóór en dóór woningcorporaties. Sprekers uit de corporatiewereld en daarbuiten – organisatie IVVD
www.woningcorporatiedag.nl
https://www.ivvd.nl/agenda/woningcorporatiedag/

13 september- Zorgvastgoed Dag 2021
Vernieuwing in de zorg en van het zorgvastgoed. Vóór en dóór zorginstellingen. Sprekers uit de zorgvastgoedwereld en daarbuiten – organisatie IVVD
www.zorgvastgoeddag.nl
https://www.ivvd.nl/agenda/zorgvastgoeddag/

Recente ontwikkelingen in het wonen
Hoe krijgen we de woningmarkt weer stabiel? Deze cursus van PAOTM o.l.v. prof.dr. Peter Boelhouwer (TU Delft/MBE) geeft je inzicht in de rol van diverse belanghebbende partijen, in beleidsinterventies en instrumenten om de problemen het hoofd te bieden en je doet kennis op over de effecten van nieuw beleid. 26 PE-punten Aedes/VTW. Data: 9 en 10 september en 7 en 8 oktober 2021.
https://paotm.nl/nl/cursus/recente-ontwikkelingen-in-het-wonen/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B410

Opdrachtgeverschap woningcorporaties en verduurzaming
Voor woningcorporaties is verduurzaming van de woningportefeuille een speerpunt in beleid. Om dit te realiseren gaan ze nieuwe samenwerkingsvormen aan met andere woningcorporaties en met marktpartijen: vernieuwend opdrachtgeverschap. Wil je hier meer over leren? Volg dan de cursus deze cursus van PAOTM op 29 en 30 september o.l.v. Ad Straub (TU Delft).
https://paotm.nl/nl/cursus/opdrachtgeverschap-woningcorporaties-en-verduurzaming/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B460

Technisch beheer van woningen
Deze cursus van PAOTM zoomt in op de diverse afwegingen om technische maatregelen te kiezen op zowel portefeuille- als complexniveau. Op 28 en 29 september neemt o.a. dr.ir. Henk Heeger je mee in onderwerpen als sturing, budgetten en prioriteiten van technische beheermaatregelen, risicomanagement en data-analyses, samenwerken, digitalisering, organiseren en klantsturing.
https://paotm.nl/nl/cursus/technisch-beheer-woningen/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B440

Portefeuille- en assetmanagement
Portefeuillebeleid is een belangrijk beleidsthema bij corporaties. In deze cursus van PAOTM i.s.m. de TU Delft leer je meer over het proces, de organisatie en de opzet van portefeuille- en assetmanagement. Je krijgt inzicht in hoe verschillende soorten corporaties (wat betreft grootte, woningmarktgebied of financiële positie) hun portefeuillebeleid en assetmanagement ontwikkelen. Data: 12 en 13 oktober, 9 en 10 november 2021
https://paotm.nl/nl/cursus/portefeuille-en-assetmanagement/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B430

Trends in de woonruimteverdeling
In deze cursus van PAOTM kijken we kritisch naar het functioneren van bestaande systemen en werkwijzen binnen de woonruimteverdeling. Neem kennis van de laatste ontwikkelingen en ga met de geboden tools actief aan de slag met uitdagingen uit je eigen praktijk o.l.v. dr.ir. André Ouwehand (TU Delft/MBE) en Thiery Wever MSc (RIGO). Data: 11 en 12 oktober 2021.
https://paotm.nl/nl/cursus/woonruimteverdeling/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B450

De hypotheek- en koopmarkt in het vizier
We hebben een koopwoningmarkt die voor meerdere doelgroepen onbereikbaar geworden is. Benieuwd naar de nieuwe initiatieven op het hypothekenfront om hier verandering in te brengen? Volg dan op 1 en 2 november de cursus van PAOTM o.l.v. prof.dr. Peter Boelhouwer (TU Delft/MBE) en ing. Tom van der Geest (Hypsotech Management Consultancy).
https://paotm.nl/nl/cursus/de-hypotheek-en-koopmarkt-in-het-vizier/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B420

Informatie over adverteren
Wim Vierling (Platform31), wim.vierling@platform31.nl, tel. 06 5794 3631.

AGENDA Platform31

Experiment Stimuleren doorstroming van senioren op de woningmarkt
Tijdens de oriëntatiebijeenkomst van het experiment Stimuleren doorstroming van senioren op de woningmarkt, donderdag 17 juni, deelt Platform31 de uitkomsten van de quickscan en krijgt u een korte toelichting over deelname aan het experiment. Ook is er ruimte voor het stellen van vragen.
https://www.platform31.nl/bijeenkomsten/orientatiebijeenkomst-experiment-doorstroming-van-senioren-op-de-woningmarkt

Impact van corona op het openbaar bestuur
De impact van de coronapandemie op het binnenlands bestuur is enorm. Onderzoekers achter Coronapapers.nl beschreven, analyseerden en duidden de vraagstukken het afgelopen jaar met de focus op decentrale overheden. Tijdens het online congres van Platform31 op vrijdag 25 juni gaan zij met bestuurders beleidsmakers en praktijkprofessionals in gesprek, op zoek naar lessen en handelingsperspectieven voor de wereld tijdens en na corona.
https://www.platform31.nl/bijeenkomsten/eindcongres-impact-van-corona-op-het-openbaar-bestuur

Zie: complete agenda Platform31:
https://www.platform31.nl/bijeenkomsten

AGENDA

Opdrachtgeverschap woningcorporaties en verduurzaming
Voor woningcorporaties is verduurzaming van de woningportefeuille een speerpunt in beleid. Om dit te realiseren gaan ze nieuwe samenwerkingsvormen aan met andere woningcorporaties en met marktpartijen: vernieuwend opdrachtgeverschap. Wil je hier meer over leren? Volg dan de cursus deze cursus van PAOTM op 29 en 30 september o.l.v. Ad Straub (TU Delft).
https://paotm.nl/nl/cursus/opdrachtgeverschap-woningcorporaties-en-verduurzaming/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B460

Regionale kennissessie verhuisbewegingen - West
Tijdens de Regionale kennissessie verhuisbewegingen van het Kadaster, donderdag 1 juli, 10 uur, krijgt u inzicht in de verhuisstromen op de koopwoningmarkt in Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.
https://formulieren.kadaster.nl/aanmelden_regionale_kennissessie_verhuisbewegingen_west

Experiment Stimuleren doorstroming van senioren op de woningmarkt
Tijdens de oriëntatiebijeenkomst van het experiment Stimuleren doorstroming van senioren op de woningmarkt, donderdag 17 juni, deelt Platform31 de uitkomsten van de quickscan en krijgt u een korte toelichting over deelname aan het experiment. Ook is er ruimte voor het stellen van vragen.
https://www.platform31.nl/bijeenkomsten/orientatiebijeenkomst-experiment-doorstroming-van-senioren-op-de-woningmarkt

Landscape, heritage and national identities
Afscheidsrede (online) van prof. dr. Hans Renes, donderdag 17 juni, 15.45 uur. Voorafgaand (12.15 - 15 uur) het online symposium The Study of European Landscapes.
https://vu-live.zoom.us/webinar/register/WN_QIILcv05S0u1Ci70Si8AWw
https://www.youtube.com/VUBeadlesOffice

ESAA Erasmus Executive Programs
U wilt zich verder ontwikkelen op financieel gebied en theoretische vraagstukken in de praktijk toepassen? De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft voor dat doel, gericht op woningcorporaties, twee programma's ontwikkeld:
• Masterclass Data Analytics, Process Mining en Databeveiliging.
De masterclass vindt plaats op 17 juni 2021. Meer informatie over de Masterclass.
https://www.eur.nl/esaa/executive-programs/finance-risk-management-voor-woningcorporaties/masterclass-data-analytics-process-mining-en-databeveiliging-voor-woningcorporaties

Impact van corona op het openbaar bestuur
De impact van de coronapandemie op het binnenlands bestuur is enorm. Onderzoekers achter Coronapapers.nl beschreven, analyseerden en duidden de vraagstukken het afgelopen jaar met de focus op decentrale overheden. Tijdens het online congres van Platform31 op vrijdag 25 juni gaan zij met bestuurders beleidsmakers en praktijkprofessionals in gesprek, op zoek naar lessen en handelingsperspectieven voor de

wereld tijdens en na corona.
https://www.platform31.nl/bijeenkomsten/eindcongres-impact-van-corona-op-het-openbaar-bestuur

Open Oproep Vitale steden en dorpen
Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie is gestart met de Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp. Met deze regeling kunnen overheden en (semi)publieke organisaties een opdracht verlenen aan ontwerpende onderzoekers voor het verkennen van de ruimtelijke opgaven van de NOVI. Het fonds verstrekt innovatievouchers tussen de 10.000 en 30.000 euro. Er zijn in 2021 twee reeksen van vier open oproepen die aansluiten bij de themalijnen van de NOVI. De eerste oproep, 'Vitale steden en dorpen', loopt van april t/m juni 2021.
https://stimuleringsfonds.nl/nl/subsidies/open_oproepen/

Regionale kennissessie verhuisbewegingen - West
Tijdens de Regionale kennissessie verhuisbewegingen van het Kadaster, donderdag 1 juli, 10 uur, krijgt u inzicht in de verhuisstromen op de koopwoningmarkt in Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.
http://formulieren.kadaster.nl/aanmelden_regionale_kennissessie_verhuisbewegingen_west

Open oproep Duurzame economie en ruimte
Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie doet een oproep aan vernieuwers die op onderzoekende wijze samen met lokale en regionale partners willen werken aan kansen en oplossingen voor transitieopgaven om het veerkrachtige vestigingsklimaat van Nederland op de diverse schaalniveaus richting de toekomst te versterken. Voorstel indienen kan t/m 31 juli 2021.
https://stimuleringsfonds.nl/nl/actueel/nieuws/open_oproep_duurzame_economie_en_ruimte_1/

Open Oproep Ruimte voor klimaat en energie
Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie doet een oproep aan vernieuwers die op onderzoekende wijze samen met lokale en regionale partners willen werken aan kansen en oplossingen voor energietransitie en klimaatadaptatie, en de kansen voor ruimtelijke kwaliteit die hiermee gepaard gaan. Voorstel indienen kan t/m 31 augustus 2021.
https://stimuleringsfonds.nl/nl/actueel/nieuws/open_oproep_ruimte_voor_klimaat_en_energie_1/

6 september - Woningcorporatie Dag 2021
Meer bereiken met samenwerking. Vóór en dóór woningcorporaties. Sprekers uit de corporatiewereld en daarbuiten – organisatie IVVD
www.woningcorporatiedag.nl
https://www.ivvd.nl/agenda/woningcorporatiedag/

Samenwerken in de lokale energietransitie
Hoe pak je de wijkgerichte warmtetransitie succesvol aan? Leergang van TwynstraGudde en TNO, donderdag 9 en 23 september en 7 oktober, 13-17 uur.
https://www.twynstragudde.nl/opleidingen/leergang-samenwerken-in-de-lokale-energietransitie-0

Recente ontwikkelingen in het wonen
Hoe krijgen we de woningmarkt weer stabiel? Deze cursus van PAOTM o.l.v. prof.dr. Peter Boelhouwer (TU Delft/MBE) geeft je inzicht in de rol van diverse belanghebbende partijen, in beleidsinterventies en instrumenten om de problemen het hoofd te bieden en je doet kennis op over de effecten van nieuw beleid. 26 PE-punten Aedes/VTW. Data: 9 en 10 september en 7 en 8 oktober 2021.
https://paotm.nl/nl/cursus/recente-ontwikkelingen-in-het-wonen/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B410

13 september- Zorgvastgoed Dag 2021
Vernieuwing in de zorg en van het zorgvastgoed. Vóór en dóór zorginstellingen. Sprekers uit de zorgvastgoedwereld en daarbuiten – organisatie IVVD
www.zorgvastgoeddag.nl
https://www.ivvd.nl/agenda/zorgvastgoeddag/

Open Oproep Prachtige productielandschappen
Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie nodigt coalities van provincies, gemeenten, gebiedsontwikkelaars, grondeigenaren, energiebedrijven, netwerkbeheerders, voedselproducenten, natuurorganisaties, erfgoedspecialisten en (collectieven van) bewoners uit om samen met ontwerpers te werken aan nieuwe strategische visies of ontwerpvoorstellen voor de transitie van ons productielandschap. Indienen kan vanaf 1 mei t/m 20 september 2021.
https://stimuleringsfonds.nl/nl/actueel/nieuws/open_oproep_prachtige_productielandschappen/

Technisch beheer van woningen
Deze cursus van PAOTM zoomt in op de diverse afwegingen om technische maatregelen te kiezen op zowel portefeuille- als complexniveau. Op 28 en 29 september neemt o.a. dr.ir. Henk Heeger je mee in onderwerpen als sturing, budgetten en prioriteiten van technische beheermaatregelen, risicomanagement en data-analyses, samenwerken, digitalisering, organiseren en klantsturing.
https://paotm.nl/nl/cursus/technisch-beheer-woningen/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B440

Opdrachtgeverschap woningcorporaties en verduurzaming
Voor woningcorporaties is verduurzaming van de woningportefeuille een speerpunt in beleid. Om dit te realiseren gaan ze nieuwe samenwerkingsvormen aan met andere woningcorporaties en met marktpartijen: vernieuwend opdrachtgeverschap. Wil je hier meer over leren? Volg dan de cursus deze cursus van PAOTM op 29 en 30 september o.l.v. Ad Straub (TU Delft).
https://paotm.nl/nl/cursus/opdrachtgeverschap-woningcorporaties-en-verduurzaming/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B460

Portefeuille- en assetmanagement
Portefeuillebeleid is een belangrijk beleidsthema bij corporaties. In deze cursus van PAOTM i.s.m. de TU Delft leer je meer over het proces, de organisatie en de opzet van portefeuille- en assetmanagement. Je krijgt inzicht in hoe verschillende soorten corporaties (wat betreft grootte, woningmarktgebied of financiële positie) hun portefeuillebeleid en assetmanagement ontwikkelen. Data: 5 en 6 oktober, 9 en 10 november

2021
https://paotm.nl/nl/cursus/portefeuille-en-assetmanagement/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B430

Trends in de woonruimteverdeling
In deze cursus van PAOTM kijken we kritisch naar het functioneren van bestaande systemen en werkwijzen binnen de woonruimteverdeling. Neem kennis van de laatste ontwikkelingen en ga met de geboden tools actief aan de slag met uitdagingen uit je eigen praktijk o.l.v. dr.ir. André Ouwehand (TU Delft/MBE) en Thiery Wever MSc (RIGO). Data: 11 en 12 oktober 2021.
https://paotm.nl/nl/cursus/woonruimteverdeling/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B450

De hypotheek- en koopmarkt in het vizier
We hebben een koopwoningmarkt die voor meerdere doelgroepen onbereikbaar geworden is. Benieuwd naar de nieuwe initiatieven op het hypothekenfront om hier verandering in te brengen? Volg dan op 1 en 2 november de cursus van PAOTM o.l.v. prof.dr. Peter Boelhouwer (TU Delft/MBE) en ing. Tom van der Geest (Hypsotech Management Consultancy).
https://paotm.nl/nl/cursus/de-hypotheek-en-koopmarkt-in-het-vizier/?utm_medium=agenda&utm_source=Platform31&utm_campaign=B420

Platform31, Koningin Julianaplein 10, Den Haag, Postbus 30833 2500 GV Den Haag Tel. 070-302 84 84
E-mail: wim.vierling@platform31.nl

U kunt zich aan- of afmelden via www.ikcro.nl.
Vragen hierover? Stuur een mail naar [redacted]@platform31.nl

2021, nr 23
(c) 2021 Platform31

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 15/06/2021
(bespreking wh)

PM/ gemeente Amsterdam

Overzicht / inhoudsopgave

1. Waarom reflectiefase & opstellen Plan van aanpak
2. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
3. Activiteiten reflectiefase
   - Evaluatie
   - PWE
   - Vormgeven HIA
   - Dialoogtafels
   - Simulaties
4. Hoe en met wie doorlopen / planning
   - Klankbordgroep
5. Communicatie

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ? Ook in relatie tot budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit plan tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

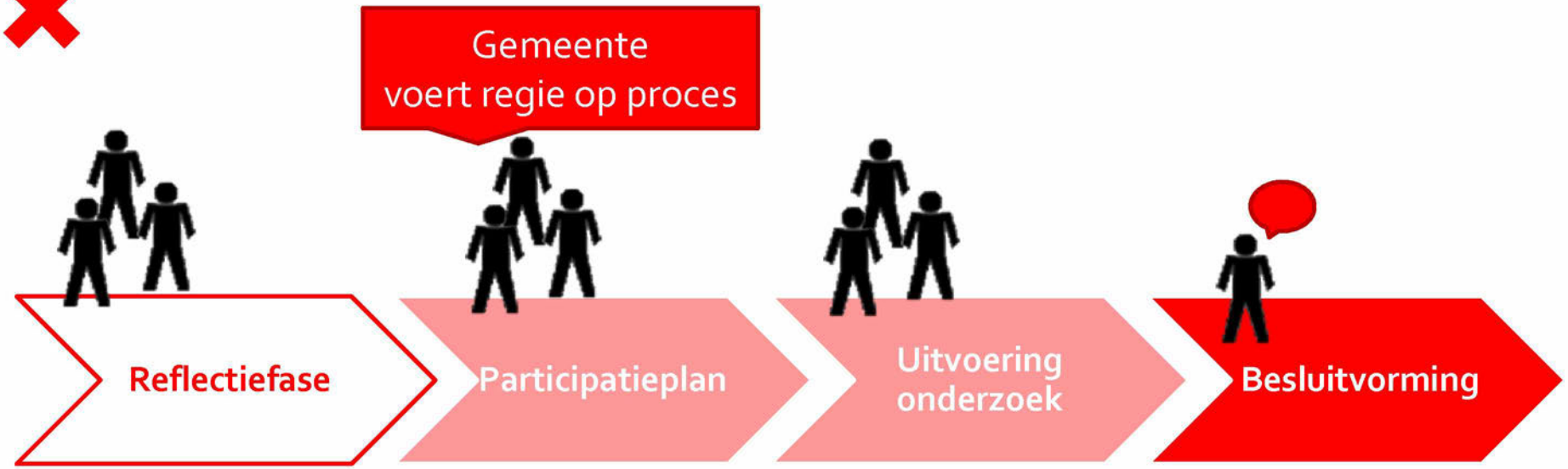

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden,

Afwegingskader op 3 niveaus

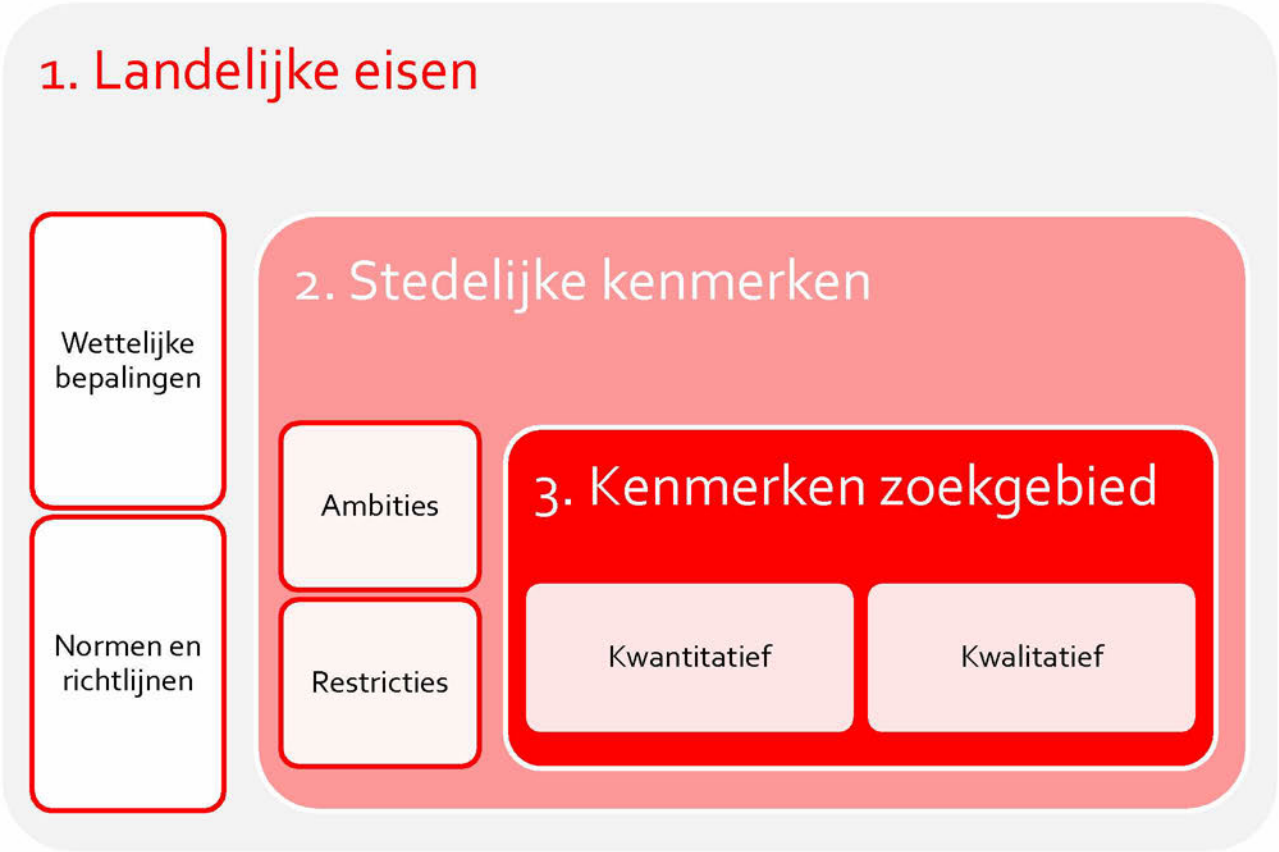

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
- Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
- Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

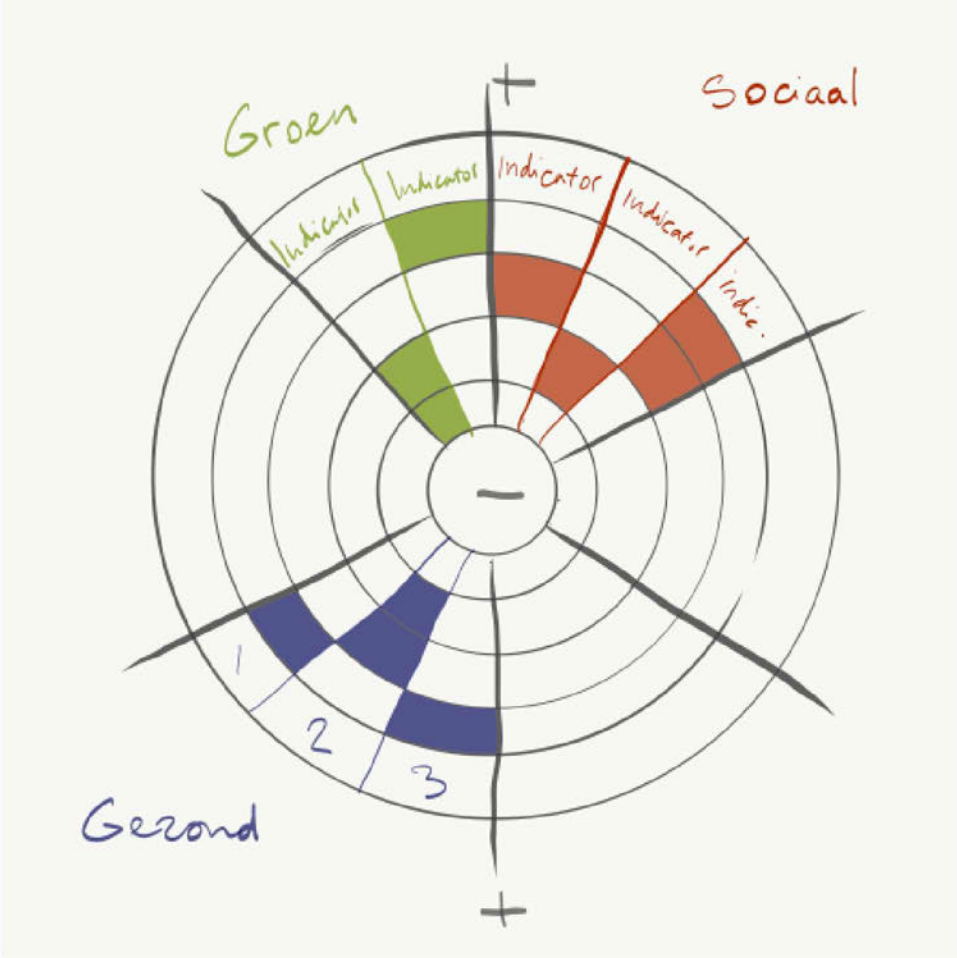

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- ...

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie (zie boven):

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Hoe starten: Fase I (juli/augustus)

Afwegingskader:

- Oprichten procesgroep die stedelijk meedenkt en meedoet in proces
- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
- Opstarten uitvraag PWE Raadpleging en ophalen onderwerpen
- Opstarten traject Ruimtelijke Kwaliteit
- Voorbereiden gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
- Voorbereiden etnografisch onderzoek
- Voorbereiden gesprek inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
- Voorbereiden ...?

Richtlijnen voor Governance

- Oprichten procesgroep overheden: stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ
- Eerste bijeenkomst preconstructie: planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Hoe starten: Fase I (juli/augustus)

Richtlijnen voor Participatie vervolgfase

- Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, …
- Opstarten uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)

Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES

- Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
- Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Resultaat fase I: PVA reflectiefase

- Inzicht in lengte en breedte van de reflectiefase
- Capaciteit en budget
- Helder eindresultaat
- Mede op basis van input procesgroep(en)

Fase II (september-maart?)

Eerste contouren (indicatief, nog nader uit te werken):

- Procesgroep die stedelijk meedenkt en meedoet in proces
  - Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
  - PWE Raadpleging
  - ...

- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Lokale dialoogsessies, o.a.
  - Etnografisch onderzoek,
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
  - Ruimtelijke Kwaliteit,
  - Simulaties, visualisaties,
  - Werksessies over participatie,
  - ...

- Procesgroep overheden
  - Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
  - Werksessie participatie

- Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA

Communicatie

Kernboodschap windturbines in Amsterdam

Om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen is een omslag naar schone energie nodig. Amsterdam heeft de ambitie om de elektriciteitsproductie door windenergie op eigen grondgebied met 50 MW opgesteld vermogen uit te breiden voor 2030.
In zeven gebieden wordt gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Samen met experts, omwonenden en andere stakeholders kijken we waar deze geplaatst kunnen worden. Amsterdammers kunnen ook profiteren van de plaatsing van deze windmolens; het doel is dat minimaal 50% van de (wind)productie in lokaal eigendom komt.

Communicatie

Kernboodschap reflectiefase

Het college neemt haar verantwoordelijkheid om de klimaatdoelstellingen te halen, maar voelt ook de verantwoordelijkheid om de zorgen die mensen hebben over de komst van 17 windturbines zoveel mogelijk weg te nemen. Nog voordat initiatiefnemers die windmolens willen plaatsen zich kunnen melden, vindt er daarom een 'reflectiefase' plaats. Er wordt meer tijd genomen om in de zoekgebieden het gesprek aan te gaan. In de reflectiefase wordt een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Dit kader moet onder meer uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ?
- Budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Voorbeelden van activiteiten

- Evaluatie
- PWE (https://youtu.be/kdGUqK5KZFI)
- HIA/ vormgeven HIA
- Dialoogtafels
- Proces en klankbordgroepen
- …

Evaluatie participatie (tussenproduct)

Doel: Evaluatie van de doorgevoerde participatiestappen en de ingezette informatiekanalen tbv de RES 1.0 en ervan leren voor de toekomst (moties)

Vereiste:

- Gezaghebbend en onafhankelijk
- Lessen voor uitvoeringsfase

Aanpak :

- Kader bepalen: waar moet evaluatie aan voldoen conform moties?
- Input ophalen van belanghebbenden: welke vragen moeten worden gesteld?
- Afstemmen met RES partners
- Uitvoerder bepalen: aanbeveling externe kennisinstelling (RUL/ TU Delft/UvA)

Activiteiten

1. Sessie met belanghebbenden*
2. Overleg / Afstemming met RES NHZ
3. Opdracht uitschrijven
    - Evt. combineren met online raadpleging/ waardenevaluatie

* Nader te bepalen, evt. door inzet klankbordgroep of andere vertegenwoordiging.

Participatieve Waarde Evaluatie (PWE)

Doel:

- Inventariseren welke criteria volgens stakeholders belangrijk zijn bij het beschrijven en beoordelen van de zoeklocaties
- Geeft indicatie van lokale acceptatie voor zoeklocaties
- Informeert, laat zeer grote aantallen participeren en evalueert.

https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Nog nader uitwerken.

Procesgroepen stedelijk/ lokaal/ raad?

- Vertegenwoordiging van belanghebbenden in procesgroepen die mee denken

Dialoogtafels/ Participatief onderzoek met de wijk

Doel: Inventariseren welke kenmerken van de wijk voor bewoners belangrijk zijn en het creëren van een bredere set aan informatie om gezichtspunten, zorgen en waarden te begrijpen

(en mate van lokale acceptatie)

Met lokale klankbordgroepen/wijkberaden (zoekgebied-beraad)

1. Kaarten maken van de wijk
2. Foto's, objecten en plekken verzamelen

- Klein bereik maar zeer kwalitatief en de uitkomsten zijn herkenbaar voor medebewoners
- Geen gebruik van taal maar van beeld

Vervolgstappen | Kopteksten

Simulaties

- Volgt…

Vervolgstappen | Kopteksten

Vormgeven HIA

- Doel:
- Xxxx
- Activiteiten:

Vervolgvragen | Kopteksten

Dialoog sessies

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 16/06/2021
(ter bespreking met wh Van Doorninck)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Waarom reflectiefase & opstellen Plan van aanpak
2. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
3. Planning en fasering
4. Communicatie

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ? Ook in relatie tot budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

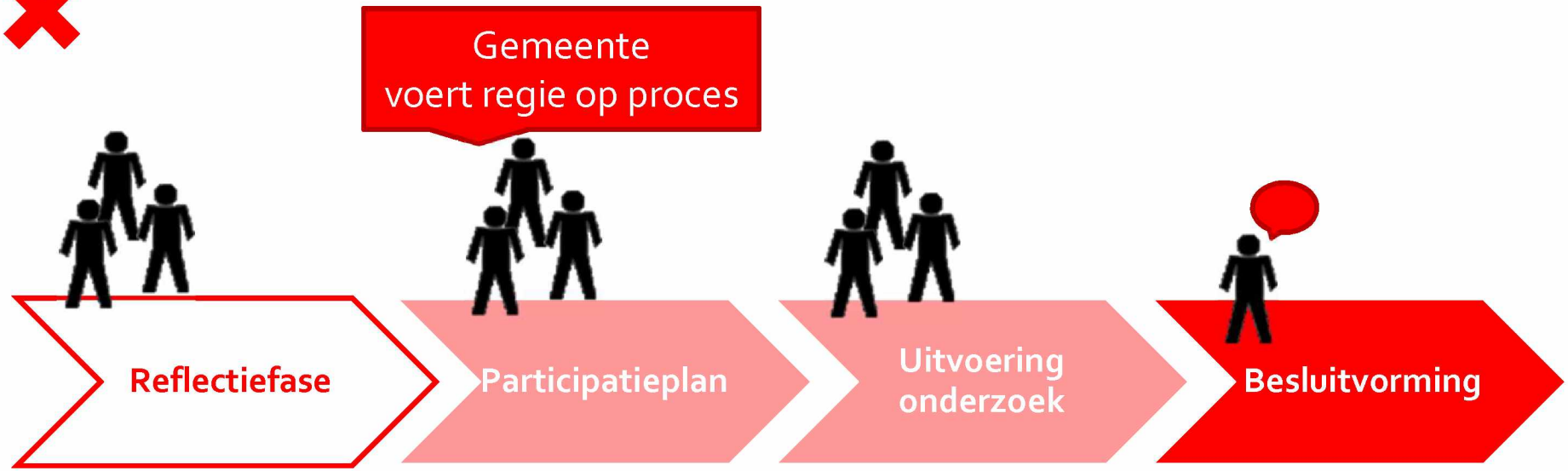

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

– Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
– Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
– Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

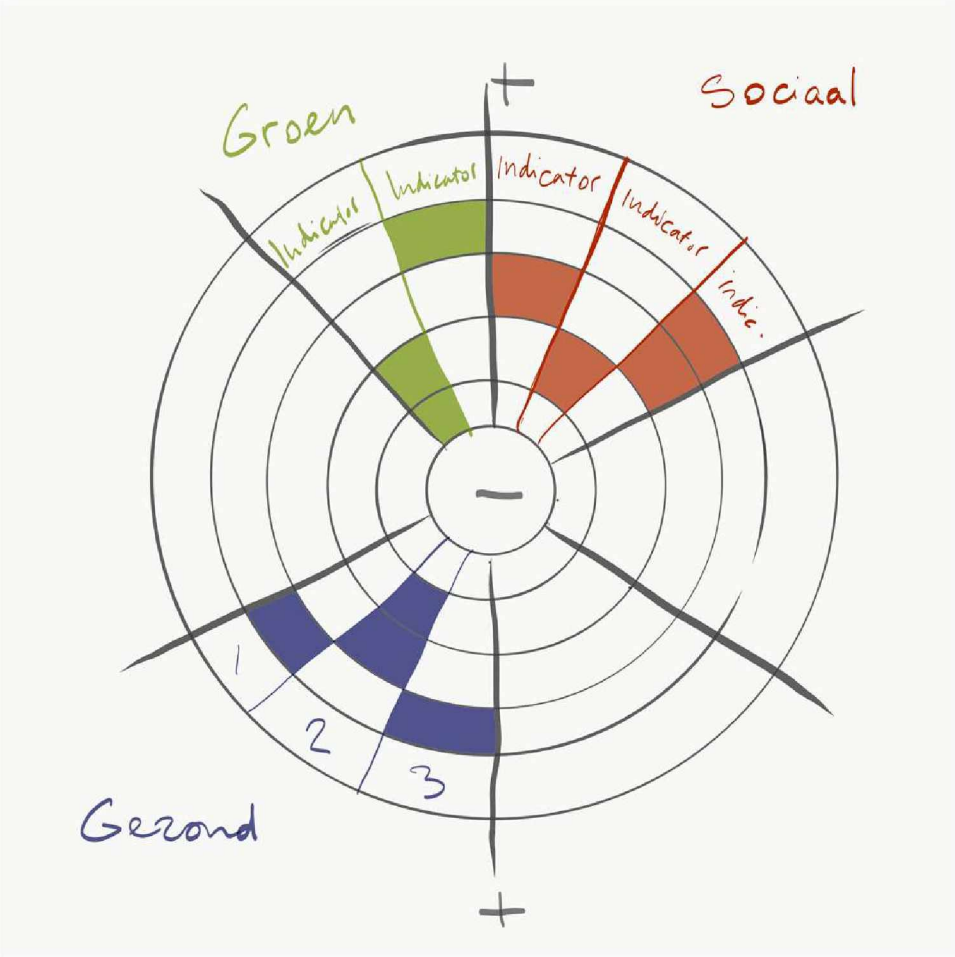

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie (zie boven):

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Afwegingskader:

- Oprichten stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
- Opstarten uitvraag PWE Raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)
- Opstarten traject Ruimtelijke kwaliteit
- Voorbereiden gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
- Voorbereiden etnografisch onderzoek
- Voorbereiden gesprek inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
- Voorbereiden …?

Richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden: stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ
- Eerste bijeenkomst preconstructie: planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

Richtlijnen voor Participatie vervolgfase

- Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, …
- Opstarten uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)

Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES

- Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
- Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Resultaat fase I: PVA reflectiefase

- Inzicht in lengte en breedte van de reflectiefase
- Capaciteit en budget
- Helder eindresultaat
- Mede op basis van input procesgroep(en)

Fase II (september-maart?)

Eerste contouren (indicatief, nog nader uit te werken):

- Procesgroep die stedelijk meedenkt en meedoet in proces
  - Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
  - PWE Raadpleging
  - ...

- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Lokale dialoogsessies, o.a.
  - Etnografisch onderzoek,
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
  - Ruimtelijke Kwaliteit,
  - Simulaties, visualisaties,
  - Werksessies over participatie,
  - ...

- Procesgroep overheden
  - Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
  - Werksessie participatie

- Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA

Communicatie

Kernboodschap windturbines in Amsterdam

Om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen is een omslag naar schone energie nodig. Amsterdam heeft de ambitie om de elektriciteitsproductie door windenergie op eigen grondgebied met 50 MW opgesteld vermogen uit te breiden voor 2030.
In zeven gebieden wordt gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Samen met experts, omwonenden en andere stakeholders kijken we waar deze geplaatst kunnen worden. Amsterdammers kunnen ook profiteren van de plaatsing van deze windmolens; het doel is dat minimaal 50% van de (wind)productie in lokaal eigendom komt.

Communicatie

Kernboodschap reflectiefase

Het college neemt haar verantwoordelijkheid om de klimaatdoelstellingen te halen, maar voelt ook de verantwoordelijkheid om de zorgen die mensen hebben over de komst van 17 windturbines zoveel mogelijk weg te nemen. Nog voordat initiatiefnemers die windmolens willen plaatsen zich kunnen melden, vindt er daarom een 'reflectiefase' plaats. Er wordt meer tijd genomen om in de zoekgebieden het gesprek aan te gaan. In de reflectiefase wordt een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Dit kader moet onder meer uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

Drie lijnen:

A. Communicatie ter ondersteuning van de participatie reflectiefase: werving, zichtbaar maken resultaten

B. Externe communicatie naast ondersteuning participatie: voelbaar en zichtbaar maken, nuanceren, informeren van groepen/wijken die nog niet goed zijn bereikt, informeren/up to date houden

C. Interne communicatie: naar gemeentelijke directies en buurgemeenten

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

NH1

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Dia 24

NH1 Nick Henning; 11-6-2021

NH4
MO1

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Dia 25

NH4 Nick Henning; 11-6-2021

MO1 Maartje Oome; 14-6-2021

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ?
- Budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Voorbeelden van activiteiten

- Evaluatie
- PWE (https://youtu.be/kdGUqK5KZFI)
- HIA/ vormgeven HIA
- Dialoogtafels
- Proces en klankbordgroepen
- …

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 16/06/2021
(ter bespreking met wh Van Doorninck)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Waarom reflectiefase & opstellen Plan van aanpak
2. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
3. Planning en fasering
4. Communicatie

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ? Ook in relatie tot budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

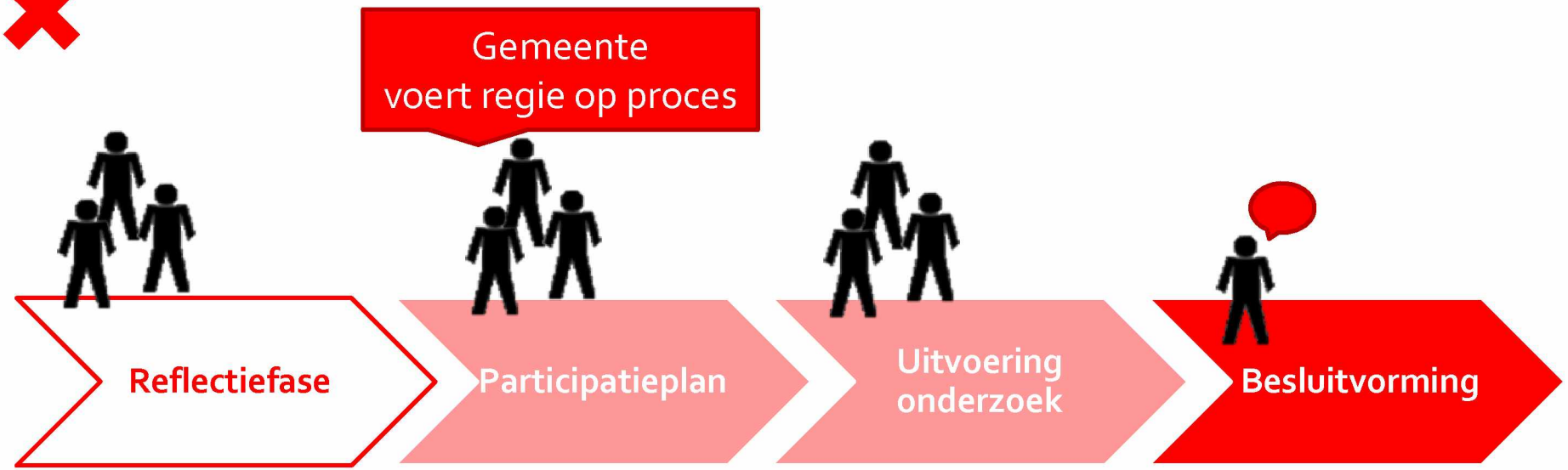

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

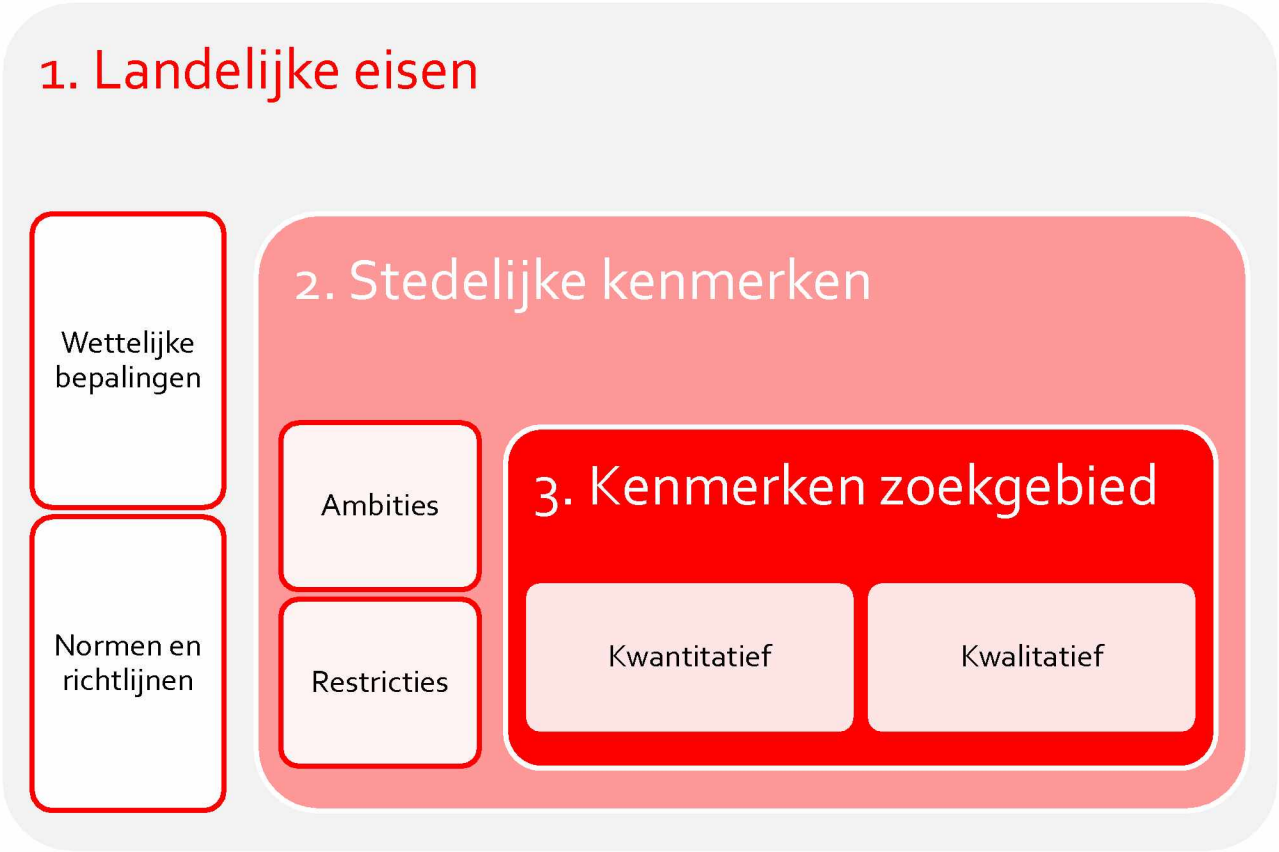

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
- Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
- Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

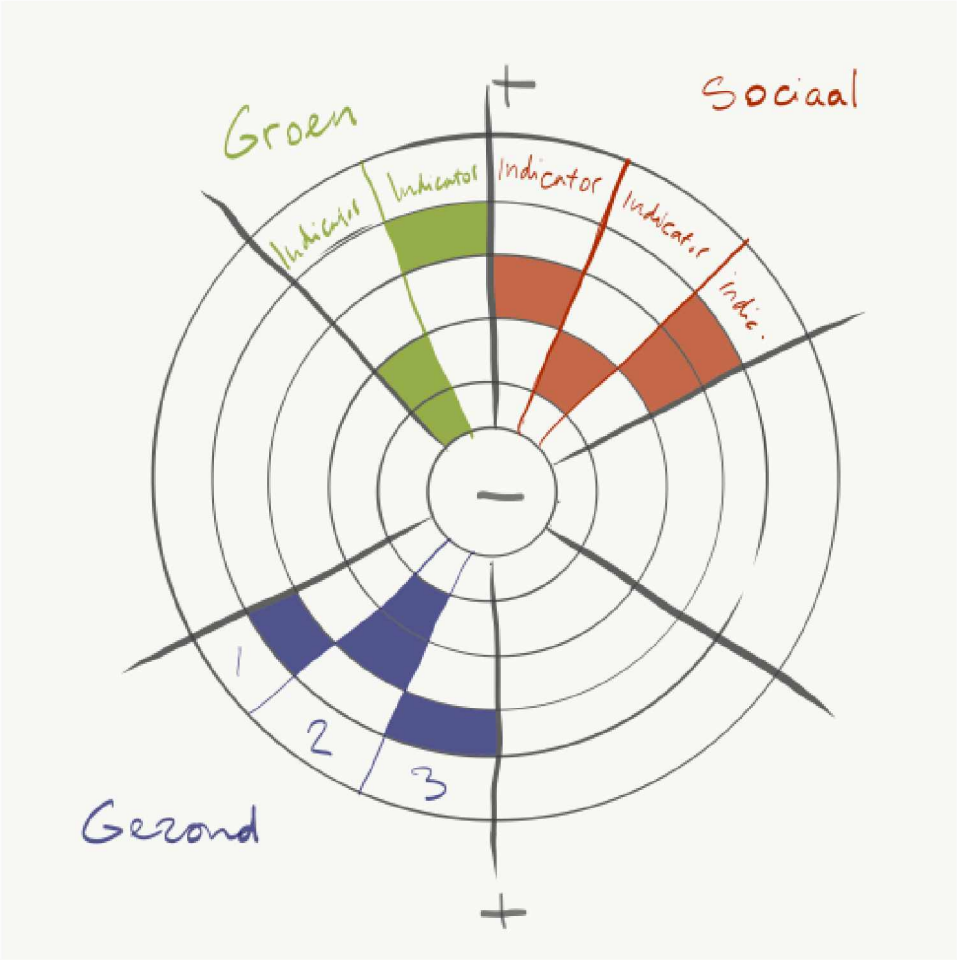

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie (zie boven):

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Afwegingskader:

- Oprichten stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
- Opstarten uitvraag PWE Raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)
- Opstarten traject Ruimtelijke kwaliteit
- Voorbereiden gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
- Voorbereiden etnografisch onderzoek
- Voorbereiden gesprek inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
- Voorbereiden …?

Richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden: stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ
- Eerste bijeenkomst preconstructie: planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

Richtlijnen voor Participatie vervolgfase

- Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, …
- Opstarten uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)

Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES

- Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
- Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Resultaat fase I: PVA reflectiefase

- Inzicht in lengte en breedte van de reflectiefase
- Capaciteit en budget
- Helder eindresultaat
- Mede op basis van input procesgroep(en)

Fase II (september-maart?)

Eerste contouren (indicatief, nog nader uit te werken):

- Procesgroep die stedelijk meedenkt en meedoet in proces
  - Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
  - PWE Raadpleging
  - …

- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Lokale dialoogsessies, o.a.
  - Etnografisch onderzoek,
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
  - Ruimtelijke Kwaliteit,
  - Simulaties, visualisaties,
  - Werksessies over participatie,
  - …

- Procesgroep overheden
  - Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
  - Werksessie participatie

- Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA

Communicatie

Kernboodschap windturbines in Amsterdam

Om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen is een omslag naar schone energie nodig. Amsterdam heeft de ambitie om de elektriciteitsproductie door windenergie op eigen grondgebied met 50 MW opgesteld vermogen uit te breiden voor 2030.
In zeven gebieden wordt gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Samen met experts, omwonenden en andere stakeholders kijken we waar deze geplaatst kunnen worden. Amsterdammers kunnen ook profiteren van de plaatsing van deze windmolens; het doel is dat minimaal 50% van de (wind)productie in lokaal eigendom komt.

Communicatie

Kernboodschap reflectiefase

Het college neemt haar verantwoordelijkheid om de klimaatdoelstellingen te halen, maar voelt ook de verantwoordelijkheid om de zorgen die mensen hebben over de komst van 17 windturbines zoveel mogelijk weg te nemen. Nog voordat initiatiefnemers die windmolens willen plaatsen zich kunnen melden, vindt er daarom een 'reflectiefase' plaats. Er wordt meer tijd genomen om in de zoekgebieden het gesprek aan te gaan. In de reflectiefase wordt een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Dit kader moet onder meer uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Richtinggevend te bespreken

- Lengte en breedte reflectiefase ? Ook in relatie tot budget en capaciteitsinzet
- Wat met en wat zonder partijen?
- Betrekken raad?
- Openbaarheid proces

→ Waar en hoe heeft de wh een rol in de reflectiefase?

Voorbeelden van activiteiten

- Evaluatie
- PWE (https://youtu.be/kdGUqK5KZFI)
- HIA/ vormgeven HIA
- Dialoogtafels
- Proces en klankbordgroepen
- …

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Wed, 16 Jun 2021 09:50:07 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]"
[redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Hoi [redacted]

Zou jij het onderstaande vraag van de voorlichter van onze wethouder kunnen oppakken?
Hierbij het betreffende artikel
https://www.newsdesk.lexisnexis.com/click/?p=aHRocHM6Ly93d3cubmV3c2Rlc2subGV4aXNuZXhpcy5jb20vYXJoaWNsZS8oNTE3MTc1OTc4MS50dG1sP2hsLnE9dGFnJTNBJTIyMS4rU2VsZWNoaWUlMjImY2lkPU1UQTRNREV3JnVpZD1NVFU1TnprMA&a=45171759781&f=TmV3cw&s=YWxlcnRfcHJldmlldw&u=bi50YXNwZWxzQGFtc3RlcmRhbS5ubA&cn=RoVNRUVOVEUgQU1TVEVSREFN&ci=108010&i=470%7C1671&si=224694&fmi=66151251 8&e=SGVolFBhcmgvbC5ubA&d=159794&t=3&h=1&mbc=Q1QzL2E9NDUxNzE3NTk3ODEmcDoxNGUmdjoxJmhsLnE9dGFnOiUyMjEuK1NlbGVjdGlJTIyJng9RHgzUXVmZTB6UlJMejJDYTJPaThzUSZ1MT1ORCZ1Mj11cC11cm46dXNlcjpQQTE4Njk3OTE1NQ&fi=927228&ai=214153&wa=1&ac=214153_1623826010000&ck=9c176fab3418dd1fbb3d74ef9db2125f

@[redacted] klopt het dat jij aanspreekpunt bent voor zoekgebieden windmolens?

Groet
[redacted]

[redacted]
Adviseur Beleid en Strategie
Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Herengracht 482, 1017 CB Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed

Werkdagen: maandag t/m donderdag

Op dit bericht is een proclaimer van toepassing:
amsterdam.nl/proclaimer

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 10:21
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Hi [redacted]

Zie het stuk hieronder in Parool met de oproep om meer te doen qua bescherming van het werelderfgoed. Kan jij voor mij op de volgende punten die zij maken info geven? Dank!

Waarom zijn er geen HIA's uitgevoerd binnen en nabij de Stelling van Amsterdam, is daar een goede reden voor?

Deze passage: Ook is Nederland door Unesco gevraagd om alle grote projecten die mogelijk van invloed zijn op de uitzonderlijke universele waarde van het gebied te communiceren aan het Werelderfgoedcomité. Dat is evenmin geschied. Uit deze nalatigheid maken wij op dat er door dit college veel te lichtzinnig met de status van werelderfgoed wordt omgesprongen.

-> klopt het dat dit niet is gebeurd? Waarom niet?

Hoor graag! [redacted]

Van: Bestuursvoorlichting <Bestuursvoorlichting@amsterdam.nl>
Datum: woensdag 16 juni 2021 om 08:57
Aan: CollegeBenW <CollegeBenW@bda.amsterdam.nl>
Onderwerp: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Weergeven in browser

woensdag
16 juni, 2021

Geachte collegeleden,

Hierbij ontvangt u het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursvoorlichting

Selectie

Amsterdam wil 'ander soort' toeristen

De Volkskrant (DYLAN VAN BEKKUM) | 16 jun 2021 02:10

Met een campagne via sociale media wil de gemeente Amsterdam bezoekers trekken met 'een brede interesse in de stad'. De drugs- en dranktoeristen zijn niet meer welkom. Maar kun je die buiten de deur houden? 'We zetten geen hek om de stad.'...

Kritiek op toerismecampagne: "Wie naar Amsterdam komt, wil naar hoeren koekeloeren"

AT5 | 15 jun 2021 21:00

De campagne die de gemeente deze week is begonnen om toeristen uit te nodigen naar de stad te komen is niet onomstreden. Zo zijn bewoners van de binnenstad kritisch, omdat ze vrezen dat het leidt tot...

Oproep over nieuwe Meervaart: “Sluit een compromis en kom uit je loopgraaf”

AT5 | 15 jun 2021 20:21

Pieter Nijhof (GL), lid van de stadsdeelcommissie Nieuw-West, heeft op persoonlijke titel een laatste oproep gedaan over theater de Meervaart. Woensdag is namelijk de definitieve stemming over de...

Heibel in GL om Sloterplastheater; Plan van wethouders in Nieuw-West gehekeld

De Telegraaf (Mike Muller) | 16 jun 2021 02:29

Plan van wethouders in Nieuw-West gehekeld door Mike Muller AMSTERDAM - Binnen GL is intern onvrede over de bouw van een megatheater in de Sloterplas. Stadsdeelraadslid Pieter Nijhof (GL) uit Nieuw-West verwijt de coalitiepartijen en daarmee ook de...

Wie bepaalt de waarde der dingen?; Het verzet tegen gentrificatie

De Groene Amsterdammer (Floor Milikowski) | 16 jun 2021 06:35

Het realiseren van woningen voor hogere inkomens werd dertig jaar geleden omarmd als redding van verwaarloosde stadswijken. Nu wordt het gezien als belemmering voor hun emancipatie, zoals blijkt in Amsterdam-West en Zuidoost. In een hoek van de kleine...

Grote stadsvervoerders willen nu doorpakken in de Randstad

AD/Algemeen Dagblad (DAVID BREMMER) | 16 jun 2021 03:00

Nu er ruim een half miljoen woningen in de Randstad bij moeten komen, willen de stadsvervoerders van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam boter bij de vis. Er zijn miljarden euro's nodig voor nieuwe lijnen. INVESTEREN - OPENBAAR VERVOER Een 'dalletje' stelt...

Sluiting dreigt: een derde Amsterdamse kantoren niet duurzaam genoeg

Het Parool.nl (Herman Stil) | 16 jun 2021 06:00

Er dreigt een kantoreninfarct. Een op de drie kantoorgebouwen in groot-Amsterdam is niet duurzaam genoeg. De tijd begint te dringen om daar iets aan te doen: vanaf 2023 mogen kantoren die niet aan de milieuvoorwaarden voldoen, niet meer worden...

Timman voorzitter A'dam-centrum

Trouw | 16 jun 2021 02:09

personalia D66-raadslid Dehlia Timman (41) wordt voorzitter van stadsdeel Centrum in Amsterdam. Ze vervangt Mascha ten Bruggencate, die burgemeester wordt van Heiloo. Geboren en getogen Amsterdammer Timman is sinds 2014 raadslid, en werkte daarvoor als...

Kinderspeelpad naast cruisegebied

De Telegraaf (Richard van de Crommert) | 16 jun 2021 02:29

door Richard van de Crommert AMSTERDAM - Er is flinke beroering ontstaan over de plannen van een kinderspeelpad, een zogeheten Kabouterpad, door het Amsterdamse recreatiegebied De Oeverlanden. Het pad loopt namelijk vlakbij een gebied waar mannen...

VvE bijt in stof: kantoor verhuren aan pizzatent mag

De Telegraaf.nl (Dave Krajenbrink) | 15 jun 2021 16:21

Amsterdam Een appartementseigenaar die zijn bedrijfs- en kantoorappartement wilde verhuren aan een pizzarestaurant, kreeg geen toestemming van de Vereniging van Eigenaren (VvE). Maar de rechter geeft hem in hoger beroep nu toch gelijk. Het gaat om een...

Opinie: 'College, ga niet zo slordig om met ons werelderfgoed'

Het Parool.nl (Yolande Emmelot en Sjoerd Karsten) | 16 jun 2021 07:49

De status van Unesco Werelderfgoed is niet vrijblijvend: zowel de grachtengordel als de Stelling van Amsterdam hebben recht op bescherming, niet op achteloze aantasting door gemeentelijke beslissingen, schrijven Yolande Emmelot en Sjoerd Karsten. In...

LexisNexis About LexisNexis® Privacy Policy Terms & Conditions Copyright © 2021 LexisNexis

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Wed, 16 Jun 2021 10:52:17 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Hoi [redacted] en [redacted]

De ingezonden brief, zoals ik hem lees, gaat eigenlijk voornamelijk over de Stelling van Amsterdam, niet zozeer over het UNESCO Werelderfgoed Grachtengordel Amsterdam, waar de gemeente Amsterdam siteholder van is.
Het enige wat in dit artikel wordt genoemd, wat direct gaat over de grachtengordel, is inderdaad het sluiswachtershuisje. Voor zover ik heb begrepen is de ingreep volledig reversibel en tijdelijk. Dat houdt in, dat na het EK het sluiswachtershuisje in originele staat wordt teruggebracht.

Amsterdam is niet de siteholder van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam. Dat is de provincie Noord-Holland. Het laten uitvoeren van een eventuele HIA is dan ook in eerste instantie aan de Provincie, niet aan Amsterdam.
Overigens is zo'n Heritage Impact Assessment niet iets wat even snel kan worden uitgevoerd. Het is een lang proces.
Zie hier de uitleg van HIA van de rijksdienst voor het cultureel erfgoed:
https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/werelderfgoed/heritage-impact-assessment
En hier op de site van UNESCO zelf: https://whc.unesco.org/en/activities/907/

Provincie Noord_Holland heeft wel recentelijk een HIA laten maken, maar dit betrof een ander vraagstuk rondom de Stelling van Amsterdam.
Ik weet niet (ik kan het navragen) of de Provincie ook een HIA heeft laten maken voor dit specifieke onderdeel, maar ik vermoed van niet.

Voor de beoogde locaties van de windturbines, Pampus, Vuurtoreneiland, zal de wethouder hoogstwaarschijnlijk ook in overleg moeten met de Provincie Noord-Holland. Zij bewaken de bufferzone van de Stelling, die is in dit document te zien op pagina 8:
file:///C:/Users/WEYERM~1/AppData/Local/Temp/18/Voorstel-Minor-Boundary-Modification-Stelling-van-Amsterdam.pdf.
@[redacted] weet jij of hierover al contact is geweest? Ik kan altijd informeren bij mijn collega van de Provincie, maar waarschijnlijk weet jij dit al?

De Stateparty (Nederland) wordt gevraagd UNESCO op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen, die eventueel invloed kunnen hebben op het Werelderfgoed.
Meest gaat dit met een zogenaamde SOC, een State of Conservation rapport.
Ook hiervoor zou de provincie Noord-Holland in eerste instantie aan zet voor zijn. Dit kan uiteraard in goed overleg met de gemeente Amsterdam.
Het is absoluut niet gezegd, dat dit niet zal gebeuren.
Maar een SOC opstellen kost tijd, en moet zo feitelijk mogelijk.
Als onderdelen van het proces nog onduidelijk zijn, of nog een looptijd hebben, is het lastig een goede SOC op te stellen.

Kunnen jullie voor nu met dit antwoord uit de voeten?
Laat het me weten als jullie nog vragen hebben, of als ik moet informeren bij mijn collega's van de Stelling.

Hartelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur Bureau Werelderfgoed
Bureau Werelderfgoed | Monumenten en Archeologie

Gemeente Amsterdam

M 06 [redacted]
(M 06 [redacted])

[redacted]@amsterdam.nl
Vijzelstraat 32, 1017 HL Amsterdam
amsterdam.nl/werelderfgoed
Werkdagen: maandag t|m donderdag

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 10:50
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Hoi [redacted]

Zou jij het onderstaande vraag van de voorlichter van onze wethouder kunnen oppakken?
Hierbij het betreffende artikel
https://www.newsdesk.lexisnexis.com/click/?p=aHRocHM6Ly93d3cubmV3c2Rlc2subGV4aXNuZXhpcy5jb20vYXJoaWNsZS8oNTE3MTc1OTc4MS50dG1sP2hsLnE9dGFnJTNBJTIyMS4rU2VsZWNoaWUlMjImY2lkPU1UQTRNREV3JnVpZD1NVFU1TnprMA&a=45171759781&f=TmV3cw&s=YWxlcnRfcHJldmlldw&u=bi50YXNwZWxzQGFtc3RlcmRhbS5ubA&cn=RoVNRUVOVEUgQU1TVEVSREFN&ci=108010&i=470%7C1671&si=2246g4&fmi=661512518&e=SGVolFBhcmgvbC5ubA&d=159794&t=3&h=1&mbc=Q1QzL2E9NDUxNzE3NTk3ODEmcDoxNGUmdjoxJmhsLnE9dGFnOiUyMjEuK1NlbGVjdGllJTIyJng9RHgzUXVmZTB6UlJMejJDYTJPaThzUSZ1MT1ORCZ1Mj11cC11cm46dXNlcjpQQTE4Njk3OTE1NQ&fi=927228&ai=214153&wa=1&ac=214153_1623826010000&ck=9c176fab3418dd1fbb3d74ef9db2125f

@[redacted] klopt het dat jij aanspreekpunt bent voor zoekgebieden windmolens?

Groet
[redacted]

[redacted]
Adviseur Beleid en Strategie
Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Herengracht 482, 1017 CB Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed

Werkdagen: maandag t/m donderdag

Op dit bericht is een proclaimer van toepassing:
amsterdam.nl/proclaimer

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 10:21
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Hi [redacted]

Zie het stuk hieronder in Parool met de oproep om meer te doen qua bescherming van het werelderfgoed. Kan jij voor mij op de volgende punten die zij maken info geven? Dank!

Waarom zijn er geen HIA's uitgevoerd binnen en nabij de Stelling van Amsterdam, is daar een goede reden voor?

Deze passage: Ook is Nederland door Unesco gevraagd om alle grote projecten die mogelijk van invloed zijn op de uitzonderlijke universele waarde van het gebied te communiceren aan het Werelderfgoedcomité. Dat is evenmin geschied. Uit deze nalatigheid maken wij op dat er door dit college veel te lichtzinnig met de status van werelderfgoed wordt omgesprongen.

-> klopt het dat dit niet is gebeurd? Waarom niet?

Hoor graag! [redacted]

Van: Bestuursvoorlichting <Bestuursvoorlichting@amsterdam.nl>
Datum: woensdag 16 juni 2021 om 08:57
Aan: CollegeBenW <CollegeBenW@bda.amsterdam.nl>
Onderwerp: Het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021

Weergeven in browser

woensdag
16 juni, 2021

Geachte collegeleden,

Hierbij ontvangt u het nieuwsoverzicht van woensdagochtend 16 juni 2021.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursvoorlichting

Selectie

Amsterdam wil 'ander soort' toeristen

De Volkskrant (DYLAN VAN BEKKUM) | 16 jun 2021 02:10

Met een campagne via sociale media wil de gemeente Amsterdam bezoekers trekken met 'een brede interesse in de stad'. De drugs- en dranktoeristen zijn niet meer welkom. Maar kun je die buiten de deur houden? 'We zetten geen hek om de stad.'...

Kritiek op toerismecampagne: "Wie naar Amsterdam komt, wil naar hoeren koekeloeren"

AT5 | 15 jun 2021 21:00

De campagne die de gemeente deze week is begonnen om toeristen uit te nodigen naar de stad te komen is niet onomstreden. Zo zijn bewoners van de binnenstad kritisch, omdat ze vrezen dat het leidt tot...

Oproep over nieuwe Meervaart: “Sluit een compromis en kom uit je loopgraaf”

AT5 | 15 jun 2021 20:21

Pieter Nijhof (GL), lid van de stadsdeelcommissie Nieuw-West, heeft op persoonlijke titel een laatste oproep gedaan over theater de Meervaart. Woensdag is namelijk de definitieve stemming over de...

Heibel in GL om Sloterplastheater; Plan van wethouders in Nieuw-West gehekeld

De Telegraaf (Mike Muller) | 16 jun 2021 02:29

Plan van wethouders in Nieuw-West gehekeld door Mike Muller AMSTERDAM - Binnen GL is intern onvrede over de bouw van een megatheater in de Sloterplas. Stadsdeelraadslid Pieter Nijhof (GL) uit Nieuw-West verwijt de coalitiepartijen en daarmee ook de...

Wie bepaalt de waarde der dingen?; Het verzet tegen gentrificatie

De Groene Amsterdammer (Floor Milikowski) | 16 jun 2021 06:35

Het realiseren van woningen voor hogere inkomens werd dertig jaar geleden omarmd als redding van verwaarloosde stadswijken. Nu wordt het gezien als belemmering voor hun emancipatie, zoals blijkt in Amsterdam-West en Zuidoost. In een hoek van de kleine...

Grote stadsvervoerders willen nu doorpakken in de Randstad

AD/Algemeen Dagblad (DAVID BREMMER) | 16 jun 2021 03:00

Nu er ruim een half miljoen woningen in de Randstad bij moeten komen, willen de stadsvervoerders van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam boter bij de vis. Er zijn miljarden euro's nodig voor nieuwe lijnen. INVESTEREN - OPENBAAR VERVOER Een 'dalletje' stelt...

Sluiting dreigt: een derde Amsterdamse kantoren niet duurzaam genoeg

Het Parool.nl (Herman Stil) | 16 jun 2021 06:00

Er dreigt een kantoreninfarct. Een op de drie kantoorgebouwen in groot-Amsterdam is niet duurzaam genoeg. De tijd begint te dringen om daar iets aan te doen: vanaf 2023 mogen kantoren die niet aan de milieuvoorwaarden voldoen, niet meer worden...

Timman voorzitter A'dam-centrum

Trouw | 16 jun 2021 02:09

personalia D66-raadslid Dehlia Timman (41) wordt voorzitter van stadsdeel Centrum in Amsterdam. Ze vervangt Mascha ten Bruggencate, die burgemeester wordt van Heiloo. Geboren en getogen Amsterdammer Timman is sinds 2014 raadslid, en werkte daarvoor als...

Kinderspeelpad naast cruisegebied

De Telegraaf (Richard van de Crommert) | 16 jun 2021 02:29

door Richard van de Crommert AMSTERDAM - Er is flinke beroering ontstaan over de plannen van een kinderspeelpad, een zogeheten Kabouterpad, door het Amsterdamse recreatiegebied De Oeverlanden. Het pad loopt namelijk vlakbij een gebied waar mannen...

VvE bijt in stof: kantoor verhuren aan pizzatent mag

De Telegraaf.nl (Dave Krajenbrink) | 15 jun 2021 16:21

Amsterdam Een appartementseigenaar die zijn bedrijfs- en kantoorappartement wilde verhuren aan een pizzarestaurant, kreeg geen toestemming van de Vereniging van Eigenaren (VvE). Maar de rechter geeft hem in hoger beroep nu toch gelijk. Het gaat om een...

Opinie: ‘College, ga niet zo slordig om met ons werelderfgoed’

Het Parool.nl (Yolande Emmelot en Sjoerd Karsten) | 16 jun 2021 07:49

De status van Unesco Werelderfgoed is niet vrijblijvend: zowel de grachtengordel als de Stelling van Amsterdam hebben recht op bescherming, niet op achteloze aantasting door gemeentelijke beslissingen, schrijven Yolande Emmelot en Sjoerd Karsten. In...

LexisNexis About LexisNexis® Privacy Policy Terms & Conditions Copyright © 2021 LexisNexis

From: "[redacted]@npres.nl>
Sent: Wed, 16 Jun 2021 15:00:37 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: kamerstukken over gezondheid en windmolens
Attachments: 210609-beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-van-hoogezand-tot-siddeburen-iedereen-wil-s-nachts-een-stil-windpark.pdf, 210609-beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-artsen-uit-noord-en-ijburg-windmolens-dicht-bij-woongebied-wel-degelijk-riskant.pdf

Ha [redacted]

In de bijgevoegde stukken staat iig iets over gezondheid en windmolens en de rol van het RIVM.
De tweede gaat nb speciaal over Amsterdam en verwijst ook naar het antwoord op het raadsadres naast verder antwoorden die oa ook ingaan op laagfrequent geluid enzo....

Vriendelijke groeten,

[redacted]
Regio-accounthouder Noord-Holland, Flevoland, Utrecht

M: +31 (0)6 [redacted]
@: [redacted]@npres.nl
W: www.regionale-energiestrategie.nl

Koningskade 40, 2596 AA, Den Haag

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 9 juni 2021
Betreft Beantwoording vragen over het bericht 'Van Hoogezand tot Siddeburen: iedereen wil 's nachts een stil windpark'

Ons kenmerk
DGKE-WO / 21137260

Uw kenmerk
2021Z07462

Geachte Voorzitter,

Op 6 mei 2021 hebben de leden Mulder (CDA) en Erkens (VVD) vragen gesteld over het bericht 'Van Hoogezand tot Siddeburen: iedereen wil 's nachts een stil windpark' (kenmerk 2021Z07462). Hierbij bied ik u, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de antwoorden op de schriftelijke vragen aan.

Hoogachtend,

D. Yeşilgöz-Zegerius
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 21137260

2021Z07462

1
Bent u bekend met de berichtgeving? Wat vindt u van deze berichtgeving?

2
Klopt het dat de partijen in gemeente Midden-Groningen unaniem aandringen op het 's nachts stilzetten van windmolens op windpark N33 in verband met geluidsoverlast die omwonenden uit hun slaap houdt? In hoeverre staat de minister daar voor open?

Antwoord 1 en 2
Ja, ik ben bekend met de berichtgeving en met de problematiek. De voorschriften ten aanzien van geluid zijn opgenomen in de omgevingsvergunningen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het handhaven daarvan. Het is daarom aan de betreffende gemeenten om vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de geluidsnormen en aan de hand van hun bevindingen te besluiten over eventuele stappen.

De situatie bij windpark N33 is zeer vervelend voor omwonenden. Echter is dit wel een heel specifieke situatie die niet maatgevend is voor alle windparken. Naar ik heb begrepen, is de gemeente Midden-Groningen in goed overleg met de exploitanten om te bezien waar de geconstateerde bromtoon precies door wordt veroorzaakt en welke maatregelen mogelijk zijn om de door de omwonenden ervaren geluidsoverlast te verminderen.

3
Wat is het huidige beleid voor inwoners die nu overlast ervaren van het geluid van windmolens? Zo ja, in hoeverre worden er maatregelen getroffen om dit op te kunnen lossen? Zo nee, is de minister bereid dit verder te onderzoeken?

5
Het draagvlak voor wind op land staat onder druk, een goede oplossing voor de ervaren geluidsoverlast lijkt de leden wenselijk bij de ontwikkeling van windparken; welke oplossingen ziet de minister? In hoeverre zouden bepaalde restricties op type molens kunnen bijdragen aan het reduceren van de ervaren overlast volgens de minister? Zijn de afstandsnormen volgens het RIVM tussen windmolens en bebouwde omgeving nog steeds voldoende? Zou nachtelijke stopzetting een oplossing kunnen bieden? Ziet het ministerie andere oplossingen?

Antwoord 3 en 5
Exploitanten van windparken dienen zich altijd te houden aan de geldende regelgeving voor geluid, namelijk de norm van 47 dB Lden, met een aanvullende normering voor de nacht van 41 dB Lnight. In het geval van twijfel of de jaargemiddelde geluidbelasting binnen deze normen valt, kan in de praktijk worden gecontroleerd of een windturbine voldoet aan het geaccrediteerde geluidproductieniveau dat dient als basis voor de berekening. De normen zijn gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en op dit moment is er geen wetenschappelijke aanleiding om de normen te herzien. Het RIVM houdt

de bestaande kennis over gezondheid en windturbines up-to-date. Indien nieuwe wetenschappelijke inzichten aanleiding geven tot het herzien van de norm, dan zal hier naar worden gekeken. Overigens zijn de normen voor windturbinegeluid in lijn met de uitgangspunten van de WHO-richtlijnen voor omgevingsgeluid en vergelijkbaar met normen voor bijvoorbeeld het weg-, rail- en luchtverkeer, in die zin dat de norm voor windturbinegeluid uitgaat van 9% ernstig gehinderden, waar het maximum vanuit de WHO 10% ernstig gehinderden is.

De ernstige geluidhinder boven dit criterium wordt door de geluidsnorm over langere tijd beperkt, maar dit betekent niet dat omwonenden op bepaalde momenten geen (ernstige) hinder kunnen ervaren. Het is daarom belangrijk om ook te kijken welke maatregelen er genomen kunnen worden om de hinder op piekmomenten te beperken.

Zo vind ik het belangrijk dat omwonenden die overlast ervaren in gesprek kunnen gaan met de exploitant. Op deze manier wordt het meer inzichtelijk op welke momenten er overlast wordt ervaren en wat hier aan gedaan kan worden. Er zijn verschillende opties om de geluidsproductie van een windturbine te verminderen in geval van geluidsoverlast. Dit kan door de windturbine in een lagere 'noise-mode' te zetten, waardoor deze minder snel draait en minder geluid produceert. In mijn antwoord op vraag 6 ga ik in op het voor langere tijd stilzetten van de windturbines.

Tegelijkertijd vinden er op dit gebied innovaties plaats waardoor het geluid bij nieuwere windturbines met een hoger vermogen niet toeneemt ten opzichte van oudere windturbines. Zo kunnen nieuwe wieken worden voorzien van 'uilenveren', die ervoor zorgen dat er minder geluid wordt geproduceerd. Dit maakt dat een grotere windturbine dus niet per sé meer geluid maakt dan een kleinere windturbine.

Naast het beperken van de ervaren hinder, vind ik het ten slotte van belang dat er aanvullend onderzoek wordt gedaan naar de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines in Nederland. Het RIVM verkent momenteel hoe dit onderzoek het beste kan worden vormgegeven. Naar verwachting is deze verkenning eind 2021 beschikbaar en dan zal ik, in samenspraak met alle betrokken partijen, de benodigde vervolgstappen zetten.

4
De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 zal ook zorgen voor een verdere uitrol van wind op land; in hoeverre wordt er daarbij rekening gehouden met mogelijke geluidsoverlast voor nabij omwonenden en daarbij dus met de locatie van de plaatsing van windmolens?

Antwoord
In de Regionale Energiestrategieën worden zoekgebieden aangewezen voor windenergie en zonne-energie. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging tussen ruimte, systeemefficiëntie en bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Deze afweging zal in iedere regio anders zijn. Bij de uiteindelijke totstandkoming van windmolenprojecten binnen deze zoekgebieden wordt altijd getoetst of aan de

landelijke normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid kan worden voldaan. Het staat een RES-regio of een gemeente echter vrij om zelf rekening te houden met een grotere (minimale) afstand als dit gewenst is.

6
Als er voor gekozen wordt om de windmolens van 22:00 tot 06:00 uur stil te zetten, verandert dit dan iets aan de business case voor wind op land? In hoeverre worden andere duurzame energiebronnen daardoor aantrekkelijker? Welke effecten verwacht u op de hoeveelheid elektriciteit die een windpark opwekt en uiteindelijk ook voor hoeveel capaciteit er nodig is qua aantallen windmolens op land als ze 's nachts niet draaien?

Antwoord
Deze vraag laat goed het dilemma zien dat komt kijken bij de inpassing van windenergie. Enerzijds is het zo dat er normen gelden die een bepaald beschermingsniveau garanderen. Voor de nacht bestaat een geluidsnorm van gemiddeld 41 dB (aanvullend op de norm van 47 dB overdag). Ondanks deze norm kunnen er direct omwonenden op bepaalde momenten overlast ervaren. Het zo veel mogelijk beperken van overlast is gewenst en kan op verschillende manieren.

Het meest effectief beperken van geluidshinder is om de windturbines 's nachts helemaal stil te zetten, maar dit heeft verstrekkende gevolgen. Het stilzetten van windmolens gedurende de genoemde nachtelijk periode heeft namelijk grote invloed op de businesscase van een windpark. Dit zou immers betekenen dat gedurende één derde deel van een etmaal de windmolens stilstaan en daarmee ook dat er minder duurzame elektriciteit wordt opgewekt en dus verminderde inkomsten voor de exploitant. Het kostenreductiepad, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord om ervoor te zorgen dat vanaf 2026 wind en zon op land zonder SDE-subsidie tot stand kunnen komen, zou daarmee fors naar achteren schuiven. Bovendien worden andere energiebronnen hiermee niet direct aantrekkelijker, vanwege de hogere kosten, maar ook vanwege een goede balans op het hoogspanningsnetwerk, waarvoor windenergie nodig is. Hoeveel extra windturbines er nodig zijn om aan de stroombehoefte en klimaatdoelen te voldoen als alle turbines 's nachts stilgezet zouden worden, kan ik niet exact zeggen omdat dit afhangt van de locatie en het vermogen van turbines, maar een redelijke schatting is dat we één derde meer opgesteld vermogen nodig zouden hebben om te compenseren voor de stilstand. Ook deze windturbines zouden dan op land ingepast moeten worden, waarbij mogelijk andere mensen weer hinder van ervaren. Als alternatief voor het stilzetten van windturbines gedurende de nacht ben ik daarom in gesprek met de sector over opties om hinder, ook gedurende de nacht, te beperken.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 9 juni 2021
Betreft Beantwoording van vragen over het bericht 'Artsen uit Noord en IJburg: windmolens dicht bij woongebied wel degelijk riskant'

Ons kenmerk
DGKE-WO / 21119163

Uw kenmerk
2021Z05628

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de antwoorden op de vragen van het lid Kops (PVV) over het bericht 'Artsen uit Noord en IJburg: windmolens dicht bij woongebied wel degelijk riskant' (2021Z05628, ingezonden 12 april 2021).

Hoogachtend,

D. Yeşilgöz-Zegerius
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 21119163

2021Z05628

1
Hoe reageert u op de brandbrief van ruim 100 medici die waarschuwen voor een 'ontoelaatbaar risico voor de volksgezondheid' als gevolg van windturbines op slechts enkele honderden meters van woongebieden?

Antwoord
Met deze brief hebben ruim 100 medici en paramedici uiteengezet waarom de plaatsing van windturbines aan de randen van IJburg (Amsterdam) volgens hen niet wenselijk is. Dit onderbouwen zij door de resultaten zoals gepresenteerd in de recente literatuurstudie van het RIVM[1] over de gezondheidseffecten van windturbines niet van toepassing te verklaren op de Amsterdamse situatie, mede omdat de literatuurstudie is gebaseerd op buitenlands onderzoek. Ik begrijp dat er zorgen zijn over de plaatsing van windturbines en vind het belangrijk dat mensen de mogelijkheid hebben om deze zorgen te uiten en dat deze zorgen serieus worden genomen.

Voor een gedetailleerde reactie op de brief verwijs ik u naar de beantwoording van de brief door het college van B&W van Amsterdam[2], waar ook het RIVM aan heeft bijgedragen. In het algemeen kan ik stellen dat het RIVM-rapport niet achterhaald is omdat het de meest recente wetenschappelijke inzichten deelt. Desalniettemin deel ik de behoefte aan meer kennis over de Nederlandse situatie en dus aan aanvullend onderzoek. Het RIVM verkent momenteel hoe dit onderzoek het beste kan worden vormgegeven. Naar verwachting is deze verkenning eind 2021 beschikbaar en dan zal ik, in samenspraak met alle betrokken partijen, de benodigde vervolgstappen zetten. Ook heb ik het RIVM gevraagd om een 'Expertisepunt Windenergie en Gezondheid' op te zetten. Met het Expertisepunt gaat het RIVM bestaande kennis nog beter verzamelen, duiden en verspreiden onder de betrokken ministeries en GGD'en. Hiermee is dit Expertisepunt een voortzetting van het eerder Expertisecentrum Windenergie.

2
Welke conclusies verbindt u aan de in het bericht genoemde Deense studie waaruit blijkt dat mensen die dichter dan 500 meter bij windturbines wonen klachten kunnen ontwikkelen zoals hart- en vaatziekten, slapeloosheid en depressie? Deelt u de mening dat deze studie haaks staat op een recent rapport van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) waaruit blijkt 'dat er geen eenduidig bewijs is voor gezondheidseffecten van het geluid van windturbines'?

Antwoord
In het genoemde RIVM-rapport staat aangegeven dat de resultaten uit de Deense studie een uitzondering zijn op het beeld vanuit de overige studies die geen eenduidig bewijs voor gezondheidseffecten vinden. De Deense studie vindt

[1] https://www.rivm.nl/publicaties/gezondheidseffecten-van-windturbinegeluid
[2] Vindbaar via https://www.amsterdam.nl/nieuwsbrieven/bestuur-organisatie/gemeenteraad/dagmail/oude-dagmails/2021/mei/dinsdag-18-mei-2021/

"suggestief bewijs" voor een verband tussen langdurige blootstelling aan windturbinegeluid en atriumfibrillatie (een hartritmestoornis). Mogelijk is de fibrillatie een gevolg van (chronische) hinder door het windturbinegeluid, maar in hetzelfde cohortonderzoek is geen verband gevonden met beroertes of ischemische hartziekten. Hieruit concludeert het RIVM dat er (nog) geen bewijs is voor een directe link tussen windturbines en aandoeningen als hart- en vaatziekten, maar dat de ervaren hinder door windturbines wel kan leiden tot klachten zoals een hartritmestoornis. Hierom is het extra belangrijk om de ervaren hinder te reduceren. Hinder wordt het meest effectief beperkt door windturbines stil te zetten. Dit gebeurt ook om aan de geluidsnorm te kunnen voldoen. Aanvullende stilstand is ongewenst omdat het zorgt voor minder opwek. Daarom wordt ook gekeken naar niet-akoestische factoren, zoals inzicht in het verwachte geluid bij een windpark (bijvoorbeeld door middel van een app) en betere participatie. Voor het bevorderen van procesparticipatie en financiële participatie bij windprojecten lopen meerdere trajecten, waaronder die in het kader van de motie Dik-Faber/Sienot (Kamerstuk 32 813, nr. 592) en de motie Bruins c.s. (Kamerstuk 35 570 XIII, nr. 49), waarover ik de Tweede Kamer binnenkort verder informeer.

3
Deelt u de conclusie dat hierdoor een vertekend beeld ontstaat, aangezien het RIVM zich alleen op studies baseert over kleinere windturbines die bovendien in dunbevolkt gebied staan op grotere afstand van bebouwing en met lagere geluidsbelasting? Deelt u de conclusie dat het rapport van het RIVM nu al achterhaald is, gezien de veel hogere windturbines die veel dichter bij woongebied worden gebouwd (zoals in Amsterdam)?

Antwoord
Ik deel die conclusie niet. Zoals eerder aangegeven (Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 1779), baseren we in Nederland de toelaatbare afstand van een windturbine tot woningen op de maximaal toelaatbare geluidsbelasting, de slagschaduw of het plaatsgebonden risico bij een woning. Grotere windturbines stoten niet per se meer geluid uit. Ook bepalen omgevings- en landschapsfactoren, bijvoorbeeld het bodemtype, in hoeverre het geluid van een windturbine hoorbaar is in de omgeving. De huidige norm, die uitgaat van geluidbelasting op omliggende gevels, geeft daarom een betrouwbaarder beeld van de effecten dan een harde minimale afstandsnorm. Het rapport van het RIVM is niet achterhaald, maar deelt de meest recente wetenschappelijke inzichten op basis waarvan de Nederlandse norm is vastgesteld. Grotere windturbines of kleinere afstanden zijn mogelijk zolang dit binnen die norm past. Nieuwe wetenschappelijke inzichten kunnen in de toekomst mogelijk wel leiden tot een aanpassing van de norm.

4
Staat u nog steeds achter uw antwoord op eerdere Kamervragen 'dat bij het realiseren van klimaatdoelstellingen een integrale afweging plaatsvindt', waarbij 'ook het belang van gezondheid wordt meegenomen'? Deelt u de conclusie dat, in de praktijk, de schadelijke effecten van windturbines op de gezondheid van

omwonenden ondergeschikt zijn aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen? Zo nee, waarom die ondingen dan alsnog volop bijgebouwd, ook dicht bij woongebied?

Antwoord
Ik sta achter het eerdere antwoord van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en mijn ambtsvoorganger op betreffende Kamervragen. Derhalve deel ik de gestelde conclusie niet. Het opwekken van voldoende windenergie is niet alleen cruciaal om onze klimaatdoelen te halen, maar ook om gezondheidswinst te behalen. Op korte termijn zorgt windenergie, in vergelijking met fossiele brandstoffen, bijvoorbeeld voor een schonere lucht, waar iedereen – en in het bijzonder de miljoenen Nederlanders met luchtwegklachten – bij gebaat zijn. Bij het inpassen van windenergie is het voldoen aan de geluidsnorm randvoorwaardelijk. Dit betekent dus dat het op veel plekken helemaal niet mogelijk is om windturbines te plaatsen, omdat er dan te veel geluidsoverlast en dus hinder zou zijn. Zoals ook eerder aangegeven, zit in de Nederlandse norm voor windturbinegeluid bij de maximale geluidbelasting wel een geaccepteerd risico van 9% ernstig gehinderden (Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 388). Aan het inpassen van windturbines gaat verder een uitgebreide afweging vooraf waarin ook de belangen van natuur, landschap, leefomgeving, aansluiting op het hoogspanningsnet en bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak meegenomen moeten worden. Wanneer windturbines in de buurt van woningen komen te staan, kan men er dus vanuit gaan dat die locatie is gekozen na een zorgvuldige afweging en dat het project op basis van de geldende (geluid)normen wordt ingepast.

5
Kunt u zich herinneren dat u op de hierboven genoemde eerdere Kamervragen hebt geantwoord 'dat laagfrequent geluid [van windturbines] een complex onderwerp is' en 'dat kennisvergaring over laagfrequent geluid een continu proces is'? Hoe staat het met dit 'continue proces'? Deelt u de mening dat verbloemende labels als 'complex onderwerp' en 'continu proces' niets afdoen aan het feitelijke geluid dat windturbines produceren? Wanneer trekt u de onvermijdelijke conclusie dat dat geluid wel degelijk schadelijk voor de gezondheid van omwonenden kan zijn?

Antwoord
Windturbines produceren geluid en bij de inpassing van windparken wordt hiermee rekening gehouden. Zoals ook aangegeven in antwoord 4, geldt bij de maximaal toelaatbare geluidbelasting op de omliggende gevels een geaccepteerd risico van 9% ernstig gehinderden, dus er zullen inderdaad omwonenden met bepaalde gezondheidseffecten zijn. Er is momenteel geen indicatie dat het laagfrequente deel van windturbinegeluid andere effecten heeft op omwonenden dan geluid in het algemeen. Ook andere bronnen produceren 'gewoon' geluid en soms laagfrequent geluid, zoals het weg-, rail- en luchtverkeer. Hiervoor gelden vergelijkbare normen. In Nederland hebben veel meer mensen last van het wegverkeer (circa 970.000), het railverkeer (bijna 100.000) en het luchtverkeer (ruim 260.000) dan van windturbines (ruim 7.000) (uit RIVM-rapport 'Motie

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 21119163

Schonis en de WHO-richtlijnen voor omgevingsgeluid (2018)', bijlage bij Kamerstuk 29 383, nr. 343).

Ander geluid en niet-akoestische factoren, zoals inzichtelijke informatie en participatie door omwonenden, zijn medebepalend voor de mate waarin hinder wordt ervaren (zie antwoord vraag 2). De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft het RIVM gevraagd om de bestaande kennis omtrent laagfrequent geluid in het algemeen, dus ook afkomstig van andere bronnen dan windmolens, beter toegankelijk te maken en na te gaan naar welke aspecten van laagfrequent geluid nader onderzoek gewenst is. Het RIVM-onderzoek richt zich onder andere op de omvang van de problematiek en mogelijke maatregelen om de uitstoot van laagfrequent geluid bij verschillende bronnen terug te dringen. Hierover zal uw Kamer in het najaar worden geïnformeerd.

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Thu, 17 Jun 2021 10:12:51 +0100
To: "Haven-Stad" <Havenstad@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: H-S: Wind Noorder IJplas/ Cornelis Douwes
Attachments: 1 Collegevoordracht participatieplan realisatie windturbines NIJP en CD gebied .pdf, 3 raadsinformatiebrief participatieplan cooperatieve windmolens NIJP_CD terrein (003).pdf, 08062021-DraaiboekOmgevingsberaad1.docx

Beste,

Zoals [redacted] ook aangeeft lijkt het me idd goed om te spreken over:

- Collegebesluit en raadsinformatiebrief over het participatieplan: bijgevoegd de definitieve versie
- Volgende communicatiestappen:
    - Informatie ten aanzien van instemming met het participatieplan: nu via de website van de gemeente (amsterdam.nl/windenergie). Eventuele verbreding bespreken we in intern communicatieoverleg komende dinsdag (22/6)
    - Omgevingsberaad initiatiefnemers 5 juli: bijgaand het draaiboek dat ik heb ontvangen van initiatiefnemers. Bespreekpunt:
        - Aandachtspunten opzet?
        - Voorbereiding inbreng wethouder/ stadsdeelbestuurder(?)
        - Rol gemeente
        - Communicatie vanuit gemeente rondom omgevingsberaad
- Volgende inhoudelijke stappen toelichten:
    - Traject MER en NRD
    - Afspraak buurgemeenten (om 28 juni Zaanstad)
    - Algemeen communicatie

Met vriendelijke groet
[redacted]

Van: Haven-Stad Havenstad@amsterdam.nl
Verzonden: donderdag 17 juni 2021 09:37
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: H-S: Wind Noorder IJplas/ Cornelis Douwes

Beste collega's,

Op 22 juni staat het volgende overleg "H-S: Wind Noorder IJplas/ Cornelis Douwes" (naam is iets gewijzigd) op de planning. Zouden jullie mij vandaag agendapunten kunnen aanleveren, zodat ik de agenda en stukken morgen kan verspreiden? Bedankt alvast.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Assistent projectmanager Haven-Stad
Projectmanagementbureau

Gemeente Amsterdam

M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
www.amsterdam.nl/haven-stad
Aanwezig: ma, di, do en vr (alleen even weken)

Bezoekadres: Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders

Voordracht voor de vergadering van 15 juni 2021

Portefeuille

Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het participatieplan Coöperatieve windmolens Noorder IJplas en Cornelis Douwesterrein

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het participatieplan van de coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein.
2. Kennis te nemen van het vervolgproces aangaande de ontwikkeling van windenergie in het gebied en de rol van de gemeente hierin.
3. In te stemmen met de raadsinformatiebrief waarin de gemeenteraad wordt geïnformeerd over het participatieplan en de rol van de gemeente bij de ontwikkeling van windenergie in het gebied.
4. In te stemmen met de brief waarin de gemeenten Oostzaan, Landsmeer en Zaanstad geïnformeerd worden over het participatieplan

Reden spoed

5 juli wordt een participatiebijeenkomst georganiseerd voor de betrokken bewoners. De uitnodigingen moeten uiterlijk in de week van 14 juni worden verstuurd. Vooraf instemming door het college met het participatieplan is hiervoor randvoorwaardelijk.

Kernboodschap

Het college van B&W stemt in met het participatieplan van coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines in het gebied rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein (CD). Het participatieplan beschrijft op welke wijze bewoners en bedrijven in en om het gebied betrokken worden bij de ontwikkeling van windmolens. Een milieueffectrapport, inclusief Health Impact Assessment, is onderdeel van het proces. In het proces is daarmee ook ruimte inzichten uit de reflectiefase te betrekken. Besluitvorming over plaatsing van windturbines vindt plaats op basis van de resultaten van het participatieproces en onderzoek.

Bestuurlijke achtergrond

Ontwikkelstrategie Haven-Stad

De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 de Ontwikkelstrategie Haven-Stad vastgesteld (bd 2017 – 013059). In de Ontwikkelstrategie zijn als uitwerking van de Transformatiestrategie Haven-Stad de voorwaarden en mogelijkheden voor ontwikkeling van Haven-Stad uitgewerkt. Hierbij zijn de ambities verhoogd, ingezet wordt op:

- verdere verdichting met 40.000 tot 70.000 woningen,
- een mengstrategie die extra banen creëert,

- een mobiliteitsshift van auto naar OV en fiets,
- het hanteren van de duurzaamheidsdoelstellingen voor 2040.

Windvisie, de Routekaart Amsterdam Klimaat neutraal, en Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid
Amsterdam wil een wezenlijke bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen van Parijs, en heeft daarom de ambitie de CO_2 uitstoot in Amsterdam terug te dringen met 55% in 2030 en 95% in 2050. In de Routekaart Amsterdam Klimaat neutraal 2050, vastgesteld door de Gemeenteraad in 2020, heeft Amsterdam de ambitie vastgelegd om voor 2030 minstens >50MW extra vermogen windenergie te realiseren ten opzichte van de situatie in de zomer 2019 (totaal minstens 127 MW vermogen windenergie in 2030 en 550 MW door zon in 2030 (400 MW op grote daken en 150 MW op kleine daken). In de Windvisie (vastgesteld door de Gemeenteraad in 2012) is de Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein (CD) samen met het havengebied als meest kansrijk zoekgebied voor windmolens bestemd. Dit zoekgebied is door de gemeenteraad bevestigd als zoekgebied in de concept Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (RES NHZ). In de raadsvergadering van 27 mei jl. is dit zoekgebied wederom als voorkeursgebied voor windenergie bevestigd door de raad in de RES 1.0.

Toetsingskader Noorder IJplas 31 maart 2021
De gemeenteraad heeft op 31 maart 2021 ingestemd met het Toetsingskader Noorder IJplas. Doel van het toetsingskader is om de ontwikkeling van de Noorder IJplas als toekomstig stadspark van Haven-Stad in goede banen te leiden. Het bevestigt het deel van het zoekgebied voor de Noorder IJplas voor de plaatsing van windturbines conform het beleid en de doelstellingen die in de Windvisie 2012 en de Routekaart Amsterdam Klimaat Neutraal zijn vastgelegd. Daarbinnen kan nader onderzoek naar een zorgvuldig ingepaste plaatsing van windturbines plaatsvinden. Het Cornelis Douwesterrein is geen onderdeel van het Toetsingskader Noorder IJplas; dat heeft echter geen gevolgen of betekenis voor het initiatief dat zicht richt op Noorder IJplas en Cornelis Douwesterrein.

Intentieovereenkomst 5 coöperaties en gemeente Amsterdam 8 juli 2020
Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst inzake de ontwikkeling van windturbines in Amsterdam Noord. De intentieovereenkomst is getekend op 8 juli 2020 door 4 burgerenergiecoöperaties, verenigd in Amsterdam Wind en bedrijvencoöperatie NDSM Energie. Deze initiatiefnemers hebben de gemeente Amsterdam benaderd met een 100% coöperatief initiatief om windenergie te ontwikkelen in het gebied van de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein. Dit gebied is in de gemeentelijke structuurvisie Windvisie 2012 aangewezen als 'ruimtelijk gewenst/ kansrijk' voor windenergie. In de periode voor 2020 waren er reeds afspraken voor de ontwikkeling van windenergie met een deel van deze partijen, dit kon echter niet gerealiseerd worden als gevolg van het toenmalige provinciale beleid. Inmiddels is de mogelijkheid er wel. In de overeenkomst spreekt de gemeente de intentie uit planologische medewerking te verlenen aan het initiatief onder een aantal voorbehouden. Op basis van de afspraken in de intentieovereenkomst wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin de medewerking, afhankelijk van de uitvoering van de intentieovereenkomst wordt vastgelegd. In de intentieovereenkomst is afgesproken dat de initiatiefnemers het initiatief uitwerken middels een participatieproces waarbij belanghebbenden zoals omwonenden betrokken worden. Daartoe wordt op grond van artikel 4 van de intentieovereenkomst een participatieplan door de initiatiefnemers opgesteld en aan de gemeente voorgelegd ter goedkeuring.

Portefeuille Gemeente Amsterdam

Agendapunt College van burgemeester en wethouders

Voordracht voor de vergadering van <datum>

Bestuurlijke prioriteit
Het participatieplan sluit aan bij de afspraken die in het coalitieakkoord 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid' zijn gemaakt over de energietransitie.

Wettelijke grondslag
Artikel 160, eerste lid onder a Gemeentewet
Het college is bevoegd het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.

Artikel 160, eerste lid, onder d, van de Gemeentewet
Het college is bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten.

Art 169 Gemeentewet
Het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de Gemeenteraad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur (lid 1). Zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (lid 2).

Onderbouwing besluit

Ad 1. In te stemmen met het participatieplan van de coöperaties NDSM Energie en Amsterdam Wind inzake de ontwikkeling van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein.
Amsterdamse coöperaties hebben het initiatief genomen windenergie te ontwikkelen in het gebied Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein. In de Windvisie van 2012 is het gebied al aangemerkt als kansrijk en wenselijk gebied voor windturbines. Dit gebied is volgend op de Windvisie in de Amsterdamse RES opgenomen als voorkeursgebied voor windenergie (mei 201).

Figuur zoekgebied windenergie Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein

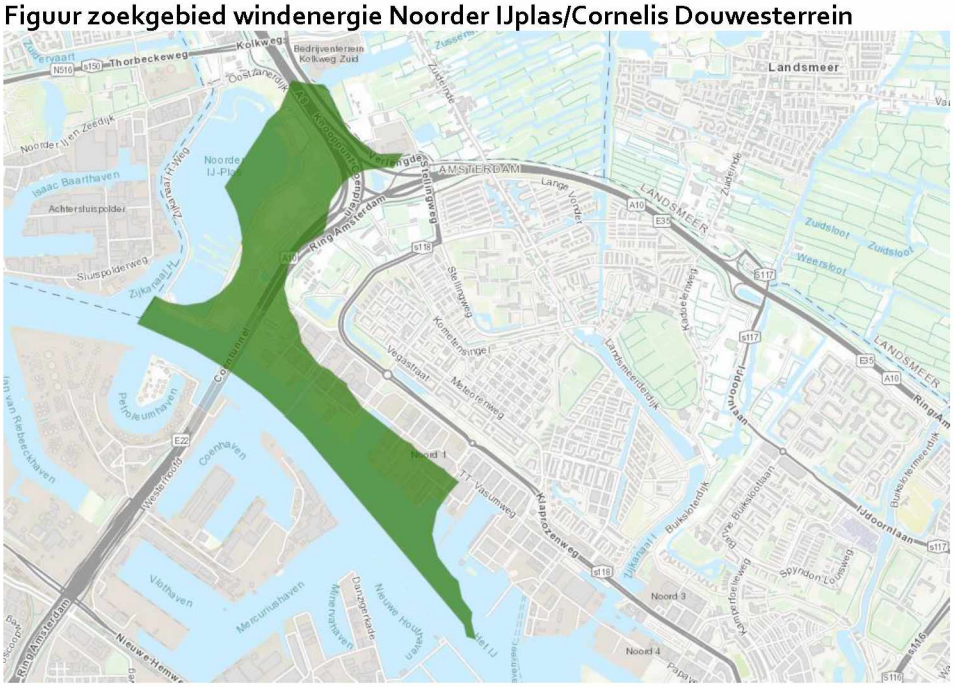

Bron: https://maps.amsterdam.nl/windzoekgebieden/ (conform raadsbesluit 27 mei 2021)

Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst met de coöperaties Amsterdam Wind en NDSM Energie voor het realiseren van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwes terrein. In deze overeenkomst is opgenomen dat de coöperaties in samenspraak met bewoners en belanghebbenden een participatieplan opstellen en dat dit plan ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het college. In het participatieplan moet worden aangegeven op welke wijze bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de planvorming voor de windturbines en op welke wijze zijn (financieel) hierin kunnen participeren. Volgend op het afsluiten van de intentieovereenkomst hebben de initiatiefnemers in de afgelopen periode het participatieplan opgesteld. Daartoe hebben zij overleg gevoerd met de omgeving. Zij hebben bewoners en bedrijven bij en rondom de Noorder IJplas /Cornelis Douwes hierover geïnformeerd en uitgenodigd, zowel schriftelijk als via digitale mediakanalen.

Vanwege de corona pandemie heeft dit voornamelijk digitaal plaatsgevonden. De initiatiefnemers hebben de ruime omgeving van de Noorder IJplas / Cornelis Douwes zowel binnen als buiten Amsterdam schriftelijk en digitaal uitgenodigd, om kennis te nemen van het concept van het plan. Het concept is toegelicht en besproken op een (vanwege de coronapandemie online) bijeenkomst. De reacties die de initiatiefnemers hebben ontvangen en/of gekregen zijn in de concept versie verwerkt die eind 2020 aan de gemeente is toegezonden. Naar aanleiding van de aanvullende besprekingen met de initiatiefnemers, een aantal verduidelijkende vragen van de gemeente en de door de raad aangenomen moties over de ontwikkeling van windenergie bij de behandeling van de concept RES in de raad van 10 februari 2021, is eind maart 2021 een aangepaste participatieplan ter goedkeuring ingediend bij de gemeente.

Belangrijke aanscherpingen in deze laatste versie zijn

- initiatiefnemers hebben expliciet gemaakt dat zij ernaar streven met de omgeving gezamenlijk de stappen in de uitwerking te zetten: het inventariseren van vragen en zorgen, het kiezen van scenario's, het kennisnemen van onderzoeken en bespreken van een voorkeur voor inrichting
- het doorlopen van een m.e.r. is onderdeel van het vervolgproces
- er rekening wordt gehouden met mensen die digitaal minder bedreven zijn onder meer door het organiseren van fysieke bijeenkomsten als onderdeel van de participatie.

Inhoud van het participatieplan:
Zoals in de intentieovereenkomst afgesproken bevat het participatieplan:

- de wijze waarop belanghebbenden geïnformeerd worden over ontwikkeling, voortgang en keuzes van het initiatief
- de wijze waarop belanghebbenden betrokken kunnen zijn bij de ontwikkeling en inbreng kunnen leveren op te maken keuzes of te zetten stappen
- de wijze waarop burgers en bedrijven in de omgeving financieel kunnen mee-investeren en/of —profiteren;
- de omgang met revenuen die jaarlijks voor investering in of voor de omgeving beschikbaar zijn en de wijze waarop in overleg met belanghebbenden de besteding wordt bepaald.

De laatste 2 onderdelen zijn beperkt tot de wijze waarop deze worden uitgewerkt aangezien de inhoudelijke uitwerking pas zinvol is als het project is uitgewerkt. Dit is lijn met de afspraken in de intentieovereenkomst.

Uitwerking informeren van belanghebbenden: de vormen waarin belanghebbende worden geïnformeerd, specifiek voor de komende fase waarin het project concreet wordt gemaakt tot aan het indienen van een vergunningsaanvraag:

- Omgevingsberaden (in feite een soort werk-/klankbordgroep)
- Periodieke informatiebijeenkomsten
- Periodieke nieuwsbrief en algemene informatie digitaal via onder meer de website van de coöperaties en socials (zoals Facebook)
- Op aanvraag (via een aangemaakt emailadres)
- Mensen die liever schriftelijk worden geïnformeerd krijgen de gelegenheid dit aan te geven

Betrokkenheid belanghebbenden bij de uitwerking van het windinitiatief: de wijze waarop belanghebbenden betrokken (kunnen) zijn is uitgewerkt in het plan en vindt plaats via genoemde bewonersberaden en informatiebijeenkomsten. Hierin worden vragen en zorgen geïnventariseerd, keuzes voor de concretisering van het plan voorgelegd en besproken. In opeenvolgende bijeenkomsten wordt het plan concreter gemaakt op basis van scenario's en onderzoeksresultaten. Dit gebeurt aan de hand van 4 thema's (1. ruimtelijke inpassing, 2. geluid en schaduw, 3. natuur en ecologie en 4. financiële participatie en lokaal profijt) In het plan is aangegeven welke mate van zeggenschap van toepassing is bij de genoemde thema's.

Afgesproken is dat per zoekgebied een milieueffectrapportage wordt opgesteld. Als kader voor de milieueffectrapportage (MER) legt de gemeente een zgn. Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van de initiatiefnemers ter inzage. Daarin wordt ingegaan op de eerste inventarisatie van zorgen en vragen en op onderwerpen die volgens het participatietraject nodig zijn voor besluitvorming, waaronder een Health Impact Assessment (HIA). In deze zienswijzefase kan eenieder, ongeacht deelname aan bijeenkomsten, suggesties, vragen en zorgen inbrengen. De gemeente stelt volgend daarop de definitieve NRD vast. Daarmee is geborgd dat het proces open staat voor een ieder om zijn of haar vragen en zorgen over de gevolgen op de omgeving op tafel te leggen. Dit proces staat open voor iedereen, ook voor belanghebbenden uit buurgemeenten. De volledigheid van de milieueffectrapportage wordt beoordeeld aan de hand van de NRD.

Financiele participatie: uit het plan wordt duidelijk dat iedereen die dat wenst lid kan worden van de coöperaties en mee kan investeren en daarmee -profiteren, ook inwoners en bedrijven uit de buurgemeenten. Specifiek is er aandacht voor mee-investeren voor mensen met een kleine beurs.

Er komt een omwonendenregeling gericht op financieel voordeel specifiek voor bewoners uit de directe omgeving die wordt uitgewerkt in omgevingsberaad. Daarnaast wordt aangegeven dat er een omgevingsfonds wordt ingericht, de wijze van invulling en besteding is onderwerp van één van de omgevingsberaden. In het omgevingsberaad worden afspraken gemaakt over beheer en afbaken van de bestemming van de gelden in het fonds.

Het plan bevat hiermee alle elementen die zijn afgesproken in de intentieovereenkomst.

Reacties belanghebbenden (bewoners en buurgemeenten) op het (concept) participatieplan
Eén van de centrale belanghebbenden zijn de bewoners van het Zijkanaal H. In diverse gesprekken tussen de initiatiefnemers en de bewonersvereniging volgend op de afronding van het participatieplan is de samenwerkingsvorm in de participatie

besproken. Het resultaat is door de initiatiefnemers toegevoegd aan het voorliggende participatieplan. De bewonersvereniging benadrukt dat zij geen voorstander is van windturbines nabij het Zijkanaal H maar deel blijft nemen aan het participatieproces. Deelname aan het participatieproces gestart door de initiatiefnemers kan niet worden opgevat als draagvlak of steun voor het initiatief. Partijen verwachten van de gemeente, dat in het geval er ergens in de stad partijen niet aan tafel willen komen voor gesprekken over een zoekgebieden, dit geen reden mag zijn om een zoekgebied niet verder uit te werken of te onderzoeken.

Ambtelijk is het concept participatieplan besproken met de buurgemeenten (Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer). Door deze gemeenten is met name aandacht gevraagd voor het beoordeling van de gevolgen op plannen en projecten van de buurgemeenten, het betrekken en informeren van bewoners in de buurgemeenten en het zoveel mogelijk beperken van gevolgen in de buurgemeenten. Deze reacties zijn doorgegeven aan de initiatiefnemers en verwerkt in het voorliggende plan. Kern hiervan is dat het participatieplan belanghebbenden uit de buurgemeenten op dezelfde wijze betrekt als belanghebbenden uit Amsterdam en dat rekening wordt gehouden met plannen van de buurgemeenten.

Ad 2 . Kennis te nemen van het vervolgproces aangaande de ontwikkeling van windenergie in het gebied en de rol van de gemeente hierin
De ontwikkeling van windenergie in een zoekgebied vindt plaats conform de uitwerking in de bijlage 3 van het participatieplan. Kern hiervan is dat de ontwikkeling van een windinitiatief in een zoekgebied voor wind een particulier initiatief betreft. Voor het initiatief van de NIJP/Cornelis Douwesterrein geldt daarbij als voorwaarde dat de uitwerking van het initiatief pas plaats vindt na de instemming van het college met het participatieplan. In het participatieplan is benoemd welke stakeholders betrokken worden bij de verdere uitwerking van de plannen. Deze uitwerking vindt plaats door het onderzoeken van verschillende scenario's die besproken worden met deelnemers aan omgevingsberaden. Onderdeel van de scenario's is het krijgen van inzicht, mede door inzet van externe experts, in de gevolgen voor de leefomgeving (3d, visualisaties,, geluid, slagschaduw), natuur en de koppelkansen voor natuur. Ook is een m.e.r. onderdeel van de projectuitwerking. Tijdens de uitvoering monitort de gemeente de voortgang en wordt (achteraf) verantwoording gevraagd aan de initiatiefnemers over de uitvoering van het planproces. Deze opzet leidt ertoe dat:

- Iedereen die dat wenst geïnformeerd wordt over de achtergrond, voortgang en keuzes ten aanzien van het initiatief
- Er ruimte is, zoals vereist, voor het open bespreken van de te maken keuzes en achtergronden van (on)mogelijkheden voor windenergie
- Iedereen die dat wenst actief betrokken wordt bij het uitwerken van te onderzoeken scenario's van windturbineopstellingen, inzicht krijgt in de gevolgen van de verschillende scenario's in de vorm van bijvoorbeeld geluid en landschap en vervolgens betrokken wordt bij de keuze voor de concrete uitwerking van het initiatief

Het proces krijgt zoals aangegeven een formeel kader vanuit de NRD die onderdeel is van het milieueffectrapport (MER) die de gemeente verlangt. Parallel aan het traject vindt in Amsterdam maar ook landelijk continue ontwikkeling plaats van kennis en inzichten ten aanzien van windenergie. In het proces voor het de uitwerking van windenergie in het gebied is gelegenheid de meest recente inzichten en lessen ten aanzien van windenergie te betrekken, bijvoorbeeld uit de reflectiefase bij de andere zoekgebieden.
Besluitvorming over de concrete inpassing volgt immers op het doorlopen

participatietraject.

De betrokkenheid van de gemeente bij de verdere uitvoering betreft:
- inbreng van informatie en kennis vanuit de gemeente op verzoek van de participanten;
- zorgdragen van afstemming met andere plannen en projecten in en om het gebied;
- vanuit de rol als bevoegd gezag een belangenafweging maken op basis van de nog in te dienen vergunningaanvraag voor een uitgewerkte plan;
- indien gewenst aanvullende expertise of informatie beschikbaar stellen voor het participatieproces met belanghebbenden.

De gemeente wijst initiatiefnemers op het belang van continue openheid in het proces en daarmee een open toon in de dialoog . Bijvoorbeeld de beperking in hoogte ten gevolge van de financiële uitvoerbaarheid is begrijpelijk; het is wenselijk om in gesprek overwegingen en achtergronden te delen voor een open dialoog.

De gemeente kijkt ook mee in de zorgvuldigheid van communicatie. Duidelijkheid over rollen, proces en het project op zichzelf zijn noodzakelijk. Voor belanghebbenden in de omgeving kan niet verondersteld worden dat bijvoorbeeld de historie van het initiatief bekend is. Zo kan bijvoorbeeld refereren naar het zoekgebied van het initiatief als Noorder IJplas onduidelijkheid veroorzaken over de reikwijdte die ook het Cornelis Douwesterrein betreft. Daarom zal in de vervolgfase uitdrukkelijk extra aandacht, door zowel de gemeente als de initiatiefnemer, besteed moeten worden aan het communiceren met en actief betrekken van bewoners en belanghebbenden in de wijken rondom het Cornelis Douwesterrein en de Noorder IJplas waaronder Tuindorp Oostzaan, Molenwijk, Walvisbuurt en Kermisbuurt en de betrokken buurgemeenten. Een ruim bereik voor communicatie rondom het gebied is onderdeel van zorgvuldige communicatie.

Naast de betrokkenheid in het proces is het gewenst vanuit de gemeente te communiceren over het initiatief en de voortgang. De uitvoering vindt plaats binnen het kader van gemeentelijk beleid ten aanzien van klimaat energie en de procedure voor het milieueffectrapport. Daarbij is het wenselijk te communiceren over de achtergrond van de ontwikkeling, het proces dat de gemeente daarbij hanteert en de voortgang ervan. Informatie over de mogelijkheden om betrokken te zijn is hier onderdeel van. De betrokkenheid van en communicatie door de gemeente ziet er als volgt uit:
- De gemeente communiceert via de gemeentelijke website over de instemming met het participatieplan
- De gemeente voert overleg met de initiatiefnemers over de uitvoering en voortgang van de activiteiten in het participatieplan
- De gemeente overlegt met initiatiefnemers periodiek over de communicatieactiviteiten om te waarborgen dat deze zich blijft richten op belanghebbenden in het zoekgebied en in de ruime omgeving
- De gemeente neemt in principe deel aan bijeenkomsten in het kader van het participatieplan als toehoorder, eventueel wordt op verzoek inbreng geleverd bijvoorbeeld in de vorm van het beschikbaar stellen van kennis binnen de gemeente of in de vorm van een toelichting op een relevant onderwerp
- De gemeente voert overleg met de buurgemeenten over de voortgang en betrekt de initiatiefnemers bij overleg om de buurgemeenten inzake potentiële gevolgen voor plannen en projecten in de buurgemeenten
- De gemeente communiceert via in ieder geval de gemeentelijke website over het

project en het proces.
Als de initiatiefnemers het plan hebben uitgewerkt wordt dit middels een vergunningaanvraag aan de gemeente voorgelegd. De gemeente zal hier eveneens over communiceren en aanvullend een publieksbijeenkomst organiseren waarin op uitnodiging van de gemeente de initiatiefnemers en eventuele participanten het proces en de resultaten ervan toelichten. De gemeente geeft hier een toelichting op de procedure die van toepassing is op de behandeling van de aanvraag.

Ad 3. In te stemmen met de raadsinformatiebrief waarin de gemeenteraad wordt geïnformeerd over het participatieplan en de rol van de gemeente bij de ontwikkeling van windenergie in het gebied.
In bijgaande raadsinformatiebrief wordt een korte samenvatting van de inhoud van het participatieplan gegeven en wordt geschetst hoe het vervolgproces met betrekking tot de planvorming er uit ziet voor de realisatie van windturbines rond de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesgebied. In de raadsinformatiebrief wordt ook aangegeven dat de inhoud van drie moties die zijn aangenomen door de gemeenteraad bij het bespreken van de Reactienota RES Noord-Holland Zuid en die betrekking hebben op het participatieproces zijn meegenomen in het participatieplan.

Ad 4. In te stemmen met de brief waarin de gemeenten Oostzaan, Landsmeer en Zaanstad geïnformeerd worden over het participatieplan
In de bijgaande brieven worden de drie omliggende gemeenten geïnformeerd over het besluit van het college om het participatieplan vast te stellen. En wordt aangegeven dat in het planproces er geen onderscheid wordt gemaakt tussen belanghebbenden en bewoners binnen en buiten de gemeentegrens van Amsterdam.

Participatie
Bewoners en belanghebbenden zijn betrokken bij het opstellen van het participatieplan. Het participatieplan beschrijft hoe in de vervolgfase bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de realisatie van de windturbines.

Financiële onderbouwing
De bijdrage van de gemeente aan het participatie- en communicatieproces vindt plaats vanuit het beschikbare programmabudget Haven-Stad 2021 en 2022.

Communicatie

Binnen de gemeente

opnemen in besluitenlijst

Buiten de gemeente

Documenten

Registratienr.	Naam
<*automatisch*>	Bijlage 1 Participatieplan coöperatieve windmolens NIJP_CD terrein Bijlage 2 Raadsinformatiebrief participatieplan coöperatieve windmolens NIJP_CD terrein

	Bijlage 3 Informatiebrief participatieplan gemeente Landsmeer Bijlage 4 Informatiebrief participatieplan gemeente Zaanstad Bijlage 5 Informatiebrief participatieplan gemeente Oostzaan Bijlage 6 Commissieflap RO TKN 8 september 2021

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Ruimte en Duurzaamheid, Lubbert Hakvoort, l.hakvoort@amsterdam.nl , 06 5110 4751

Besluit college van burgemeester en wethouders

<*automatisch, na afloop vergadering*>

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	15 juni 2021
Portefeuille(s)	Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	Ruimte en Duurzaamheid, havenstad@amsterdam.nl
Onderwerp	Participatieplan gericht op de ontwikkeling van windenergie rondom de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over het volgende. Op 15 juni 2021 heeft het college ingestemd met het participatieplan van de 5 samenwerkende energiecoöperaties gericht op de ontwikkeling van windenergie in het gebied van de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein (CD) in Amsterdam Noord. Het participatieplan beschrijft de wijze waarop bewoners en belanghebbenden worden geïnformeerd en betrokken bij de uitwerking van het voornemen van de initiatiefnemers om windturbines in het gebied te realiseren. In de Windvisie (vastgesteld door de Gemeenteraad in 2012) is de Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein samen met het havengebied als meest kansrijk en wenselijk zoekgebied voor windturbines bestemd. Ze vormen voor het college belangrijke plaatsen om de winddoelstelling te halen en komen zodoende terug in de Regionale Energiestrategie (RES). Het gebied Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein is hierin bevestigd als voorkeursgebied voor windenergie.

Figuur zoekgebied windenergie Noorder IJplas/CD terrein

Bron: https://maps.amsterdam.nl/windzoekgebieden/ (conform raadsbesluit 27 mei 2021)

Uitgangspunten van het participatieplan
Nu het college heeft ingestemd met het participatieplan kunnen de initiatiefnemers het windproject gaan uitwerken. De belangrijkste uitgangspunten zijn dat:
- iedereen die dat wenst geïnformeerd wordt over de achtergrond, voortgang en keuzes ten aanzien van het initiatief;
- iedereen die dat wenst actief betrokken wordt bij het uitwerken van te onderzoeken scenario's van windturbineopstellingen, inzicht krijgt in de onderzoeksresultaten in de vorm van bijvoorbeeld geluid, slagschaduw, gezondheid, landschap en ecologie en vervolgens betrokken wordt bij de keuze voor de concrete uitwerking van het initiatief;
- iedereen in de omgeving van de windturbines de mogelijkheid krijgt financieel te participeren door mede-eigenaarschap.

Het participatieplan betrekt belanghebbenden uit de buurgemeenten op dezelfde wijze als belanghebbenden uit Amsterdam. Besluitvorming over concrete aantallen en locaties van windturbines vindt plaats op basis van de uitwerking van de plannen volgens het proces beschreven in het participatieplan en aan hand van een vergunningaanvraag voor de plaatsing van windturbines door de initiatiefnemers.

Intentieovereenkomst inzake de ontwikkeling van windturbines
Op 30 juni 2020 heeft het college ingestemd met de intentieovereenkomst over het initiatief voor windenergie bij de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein met de samenwerkende burgercoöperatie in Amsterdam Wind en bedrijvencoöperatie NDSM Energie. In deze overeenkomst is opgenomen dat de coöperaties in samenspraak met bewoners en belanghebbenden een participatieplan opstellen en ter goedkeuring voorleggen aan het college. In het participatieplan wordt uitgewerkt op welke wijze bewoners en belanghebbenden betrokken worden bij de planvorming voor de windturbines en op welke wijze zij (financieel) hierin kunnen participeren. De initiatiefnemers hebben een participatieplan opgesteld. Daartoe hebben zij overleg gevoerd met de ruime omgeving, zowel binnen als buiten Amsterdam. Zo zijn er twee (digitale) informatiebijeenkomsten geweest en is er een aparte bijeenkomst geweest over het concept participatieplan. In de volgende fase zal er op worden toegezien dat de communicatie en participatie zorgvuldig wordt vormgegeven en uitgevoerd. Hierbij zal er extra specifieke aandacht zijn voor het actief informeren en betrekken van bewoners en belanghebbenden in de gebieden rondom de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein waaronder Tuindorp Oostzaan, Molenwijk, Walvisbuurt en Kermisbuurt en de betrokken buurgemeenten.

Moties in het kader van de Reactienota Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid
In het participatieplan van de coöperaties is ook uitwerking gegeven aan de moties die u heeft aangenomen bij de behandeling van de Reactienota RES Noord-Holland Zuid op 10 februari 2021. Zo is het doorlopen van een m.e.r. onderdeel van het vervolgproces gemaakt (motie van het lid Kreuger inzake reactienota RES Noord-Holland Zuid: Altijd een milieueffectrapportage (MER)), wordt gebruik gemaakt van onder meer 3D modellen (Motie van het lid Kreuger inzake reactienota RES Noord-Holland Zuid: Informeer Amsterdammers met kaarten en visualisaties) en wordt rekening gehouden met mensen die digitaal minder bedreven zijn onder meer door het organiseren van fysieke bijeenkomsten, zodra dat weer mogelijk is, als onderdeel van de participatie (Motie van het lid N.T. Bakker inzake participatie RES). Daarnaast zal bij de uitvoering van het participatieplan invulling gegeven worden aan de moties van de leden Groen en Heinhuis

inzake het integraal toepassen Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land en inzake het stimuleren van innovatieve oplossingen tegen geluidshinder windturbines en de motie van de leden Timman en N.T. Bakker inzake het in beeld brengen van het aspect gezondheid. Er wordt een health impact assessment (HIA) uitgevoerd, zodat het belang van de volksgezondheid wordt betrokken bij de besluitvorming over de plaatsing van windturbines. Het participatieproces vangt aan met een inventarisatie van vragen en zorgen. Deze worden betrokken bij de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die de gemeente vaststelt als kader voor het MER waarin gevolgen voor de leefomgeving moeten worden onderzocht. De gemeente neemt in ieder geval de in de moties gestelde aanpak en onderzoeken (zoals de HIA) op in de NRD. De NRD wordt ter inzage gelegd zodat eenieder kennis kan nemen van het voorgestelde kader en hierop kan reageren. De reacties worden betrokken bij de definitief vast te stellen NRD. Daarmee is geborgd dat het proces open staat voor inbreng van eenieder. Parallel aan het traject vindt in Amsterdam maar ook landelijk continue ontwikkeling plaats van kennis en inzichten ten aanzien van windenergie. Deze inzichten en ook de opbrengsten van uit de reflectiefases bij de andere zoekgebieden zullen betrokken worden bij de verder uitwerking van windenergie in het gebied. Besluitvorming over de concrete inpassing volgt immers na het doorlopen participatietraject.

Start projectvoorbereidingsfase, relatie met nieuwe zoekgebieden in RES 1.0
Het proces voor de ontwikkeling van windenergie in het zoekgebied van de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein onderscheidt zich van de nieuwe zoekgebieden in RES 1.0 doordat de plannen voor windenergie in dit gebied reeds een voorgeschiedenis hebben en bekend zijn in en om het gebied. Tussen 2013 en 2017 is al een soortgelijk initiatief geweest om windturbines te realiseren, zowel in het deelgebied op het Cornelis Douwesterrein als de Noorder IJplas. De gemeente Amsterdam heeft hiervoor in het verleden besluiten genomen (zoals de eerste partiele herziening Cornelis Douwesterrein II (windturbines) en vergunning windturbine Keerkringpark) en er is een vergunning voor windturbines bij de Noorder IJplas aangevraagd bij de provincie Noord-Holland. Deze ontwikkeling kon echter niet doorgaan vanwege provinciaal beleid. Vanwege deze voorgeschiedenis is op 27 mei 2021 in de raad besloten de reflectiefase niet op dit zoekgebied toe te passen. Nieuwe lessen en inzichten uit de reflectiefase in andere zoekgebieden zullen wel bij toekomstige besluitvorming in dit gebied kunnen worden betrokken. Met het vaststellen van het participatieplan kunnen de initiatiefnemers verder met de projectvoorbereidingsfase om te komen tot een uitwerking van onder meer het aantal en de locaties van windturbines in het initiatief. Ze geven aan dat deze fase naar verwachting een jaar in beslag neemt waarna gestart zal worden met een vergunningaanvraag. De verantwoording van het gevoerde proces en de uitkomsten ervan dient de initiatiefnemer in bij de vergunningaanvraag. Dit wordt bij de besluitvorming over de vergunningaanvraag getoetst door het college en gedeeld met de raad.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Bijlage: Participatieplan Coöperatieve windturbines Noorder IJplas / Cornelis Douwesterrein

Coöperatieve windmolens

Noorder IJ-Plas en Cornelis Douwesterrein

Hoe maken we er *onze windmolens* van?

Draaiboek Omgevingsberaad 1

Datum; 5 juli 2021

Tijd; 18.45 - 22.00 uur
Plaats: Het zonnehuis, Amsterdam.

Programma:

18.45 - 19.00	Inloop, koffie en thee
19.00 - 19.15	Welkom door Wethouder van Doorninck
19.15 - 19.30	Introductie Windontwikkeling Noorder IJplas/CDT
19.30 - 19.45	Uitleg omgevingsberaad 1 en groepsindeling
19.45 - 20.15	Tafels Ronde 1
20.15 - 20.45	Tafels Ronde 2
20.45 - 21.15	Tafels Ronde 3
21.15 - 21.45	Tafels Ronde 4
21.45 - 22.00	Terugkoppeling en afronding.

Tijd	Onderdeel	Wat	Wie	Vorm	Materiaal
19.00 - 19.15	Welkom	RES/Nut-noodzaak/rol gemeente	Wethouder Tom den Boer	Interview met wethouder	
19.15 - 19.30	Intro Windontwikkeling NIJP	Wie zijn wij? Waarom doen we dit? Rolverdeling	Tom den Boer	Interview met AW/NDSM.	Ppt - beamer
19.30- 19.45	Proces omgevingsberaden	Uitleg; wat gaan we vanavond doen, wat gebeurt er daarna? Spelregels, groepsindeling	Tom den Boer		
19.45- 20.15	Tafel geluid/slagschaduw (4 parallele tafels)	Kaders onderzoeksvragen ophalen	Bosch en van Rijn	Gesprek	Kaart zoekgebied, flipover, laptop
20.15 - 20.45	Tafel natuur en ecologie (4 parallele tafels)	Kaders, onderzoeksvragen ophalen	Waardenburg	Gesprek	Kaart zoekgebied, flipover, laptop
20.45 - 21.15	Tafel Ruimtelijke Inpassing (4 parallele tafels)	Kaders onderzoeksvragen ophalen	Bosch en van Rijn	Gesprek	Kaart zoekgebied, flipover, laptop
21.15 - 21.45	Thema financiele participatie/omgevingsfonds (4 parallele tafels)	Kaders, onderzoeksvragen ophalen	AW	Gesprek	Visualisatie , Flipover, laptop
21.45 - 22.00	Terugkoppeling en afronding	Gespreksleider vat samen, sfeer, inhoud	Tom den Boer	Presentatie	

19.15 - 19.30 uur Intro Coöperatieve Windontwikkeling Noorder IJplas

Wie zijn wij?

Cooperaties van burgers. Wij zijn bezorgd over klimaatverandering en nemen daarom verantwoordelijkheid voor de energietransitie. We doen al veel op gebied van zon in Amsterdam en willen graag nog meer duurzame energie produceren met wind. Cooperatief ontwikkelen is anders dan commercieel ontwikkelen. Net als in een commercieel project is het financierbaar en rendabel. Maar bij cooperatief ontwikkelen creeren we vooral lokaal profijt, de opbrengsten van het project blijven bij burgers in plaats van winstuitkering aan buitenlandse aandeelhouders.

Wat willen wij?

De gemeente geeft met de RES zoekgebieden aan dat hier windmolens kunnen, wij willen dat ook als het past. Onze ambitie is om 45.000 MWh aan duurzame stroom op te wekken. Dit komt overeen met het electriciteitsgebruik van circa alle huishoudens die binnen 2 kilometer van het plangebied wonen. Hoe er windmolens passen in het gebied willen we gaan onderzoeken en uitzoeken met u in de gesprekken en omgevingsberaden die komen gaan, met elkaar in gesprek over vragen als;

- wat is passend?
- Welke feiten horen daarbij?
- Wat zegt de wet , wat zijn de normen op het gebied van geluid, slagschaduw en gezondheid
- Kunnen we of willen we strenger zijn, zo ja waarom, zo nee waarom niet ?

Vooral willen van u horen, *Wat wilt u?*

- Welke vragen heeft u, hoe zorgen we dat die beantwoord worden?
- Op welke wijze kunt u waarop invloed uitoefenen?
- Hoe zorgen we dat de winsten ook bij u komen, 50% lokaal eigendom; dat zijn jullie, hoe gaan we dat met elkaar doen, we willen dit met jullie doen

19.30 - 19.45 uur: Proces omgevingsberaden

Wat is het doel vanavond?

We zijn tevreden als:

- iedereen input heeft kunnen leveren, deelnemers zich gehoord voelen
- wij hebben een goed beeld van de thema's die deelnemers geadresseerd wil zien, in de onderzoeken en de volgende omgevingsberaden.
- het is voor iedereen duidelijk hoe het proces (vervolg) er uit ziet, richting 2e, 3e. En 4e omgevingsberaad, en daarna
- kaders en keuzes per thema hebben we duidelijk kunnen maken.
- we hebben duidelijk kunnen maken hoe we zorgen meenemen, hoe we ermee omgaan.
- basis leggen voor vertrouwen dat we zorgen en wensen serieus nemen
- Goede verslaglegging, alle zorgen, vragen en input is genoteerd
- Zo veel mogelijk concrete informatie hebben we concreet op de avond voor handen, zo veel mogelijk vragen kunnen we direct beantwoorden (met experts en factsheets per thema printen, uitdelen…), onbeantwoordde vragen noteren we.

Aandachtspunt vraag voor Tom; hoe geven we ook ruimte aan 'nut en noodzaak van wind', het RES zoekgebieden proces, de reflectiefase etc….zonder dat we de hele avond daar aan spenderen…..

Rolverdeling

Wethouder;

- Waarom? schetsen nut en noodzaak

- Waarom hier? RES zoekgebieden proces

- Hoe? Rol gemeente als toezichthouder op uitvoering participatieplan en in later stadium als vergunningverlener. De gemeente gaat over het toestemming geven voor het plan en de uitvoering daarvan (formele mogelijkheden inspraak en zienswijzen - NRD en rondom vergunning)

Initiatiefnemers, de cooperaties;

- Wat? Gaan over de inhoud van het plan, het financieren daarvan, het realiseren van de windmolens en later de exploitatie daarvan en het verkopen van stroom.

- Hoe? Cooperatieve ontwikkeling, we gaan met omgeving een goed plan maken voor dit concrete gebied, leden kunnen financieel participeren.

Omwonenden;

(zie schema. participatieplan, adviseren, meebeslissen, per onderwerp)

De omgevingsberaden

In de omgevingsberaden gaan we inventariseren welke vragen en zorgen er zijn ten aanzien van de gevolgen van windturbines in het gebied Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein, met experts gaan we op zoek naar antwoorden. We ontwikkelen gezamenlijk varianten en (laten) hier onderzoek naar doen. Onderdeel van het project is het opstellen van een milieueffectrapportage (MER); een rapportage over de milieueffecten van verschillende varianten voor windturbines. De onderzoeksresultaten worden besproken en als basis gebruikt om te komen tot een uitgewerkt plan. In het eerste omgevingsberaad lichten we toe welke stappen de MER kent en op welke wijze de MER input krijgt uit het omgevingsberaad en andersom. Daarnaast geldt dat de start van de m.e.r. formeel wordt gepubliceerd zodat iedereen ook via die formele weg inbreng kan leveren op de. Onderwerpen in het MER. Ook als u niet deelneemt aan het omgevingsberaad.

We organiseren vier avonden voor de omgevingsberaden. Ieder omgevingsberaad bestaat uit een algemeen deel en 4 inhoudelijke onderdelen die naast elkaar worden uitgevoerd. De inhoudelijke thema's zijn Geluid/slagschaduw, Natuur/ecologie, Ruimtelijke Inpassing en Financiële participatie. We gaan dus elke avond in vier groepen uiteen. Voor elk van de thema's doorlopen we drie stappen: informatie, dialoog en besluitvorming.

1. *Informatie*: op het ***eerste omgevingsberaad*** inventariseren we vragen en zorgen per thema en schetsen we de kaders over elk van de thema's. We bespreken hoe daar in het plan uitvoering aan kan worden gegeven en welke keuzes voorliggen. *(5 juli 2021)*

2. *Dialoog*: op het tweede omgevingsberaad worden vragen uit de eerste avond beantwoord, we bepalen gezamenlijk de varianten voor windturbines die we willen laten onderzoeken in het MER traject. Ook wensen voor buurtprojecten inventariseren we. *(September 2021)*

3. *Dialoog*: op het derde omgevingsberaad zullen we de resultaten van de onderzoeken in relatie tot de onderzochte varianten bespreken en voor- en nadelen in kaart brengen. Ook komt het omgevingsfonds tot een nadere uitwerking. *(November 2021)*

4. *Besluitvorming:* op het vierde omgevingsberaad kiezen we de voorkeursvariant. Het is onze ambitie om in het omgevingsberaad te komen tot een gezamenlijk gekozen voorkeursvariant (het beste plan). We begrijpen dat het wellicht niet haalbaar is om allemaal op dezelfde lijn te komen. We leggen daarom de standpunten vast van deelnemers die een andere variant willen en voegen hun advies bij de stukken. Dit hele pakket sturen we toe aan de gemeente wanneer we de vergunning gaan aanvragen. *(December 2021)*

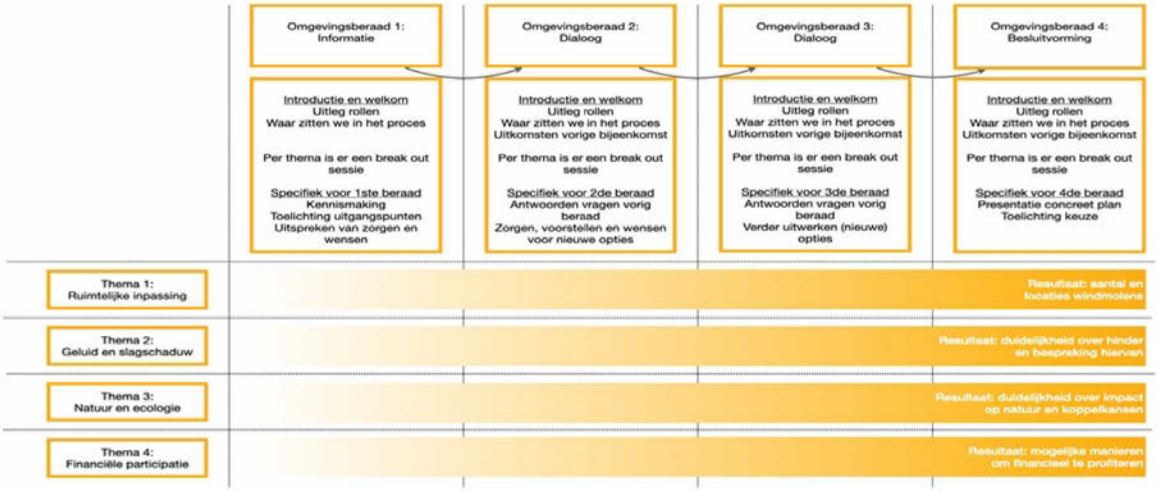

Resultaat en vervolg

Als er een vergunning wordt aangevraagd om de voorkeursvariant te kunnen realiseren, begint het reguliere proces rondom een vergunningaanvraag en ruimtelijke inpassing. De gemeente organiseert communicatie en inspraak rondom de besluitvorming. Wij zullen als initiatiefnemers ons plan daarnaast presenteren. Vervolgens gelden hiervoor de wettelijke regels voor inspraak, bezwaar en beroep. De omgevingsberaden zijn dus een extra vorm van participatie, en komen niet in plaats van de gebruikelijke inspraak.

Groepsindeling tafels

1. Groep verdelen in 4 x 10 mensen (mensen blijven zitten, tafelleiders gaan rond)
2. Tussen elke ronde 5 min looptijd
3. 25 min per tafels (15 min afronding plenair)
4. Kaart met zoekgebied aan alle tafels, en inhoud aan alle tafels niet plenair
5. Gespreksleider loopt rond en helpt bij vastlopen, haalt highlights op voor plenaire terugkoppeling over sfeer en inhoud

Elke tafel heeft een gespreksleider en een secretaris. De secretaris zorgt ervoor dat alle input die deelneners inbrengen wordt vastgelegd.

19.45 - 21.45 uur Tafel geluid en slagschaduw (4 rondes)

Gespreksleider Bosch en van Rijn, Secretaris [redacted]

a. Doel van de tafel;

1. Inzicht verschaffen in inhoud en informatie over geluid/slagschaduw en de geluidscontext van het gebied (kort)
2. ophalen welke zorgen en vragen er zijn, hoe beleeft u het nu, welke onderzoeksvragen wilt u beantwoord zien de komende tijd? (in MER)

b. Inhoudelijk kader en aandachtspunten:

Samenhang met gezondheid (laatste stvz weten over. motie Health impact assessment?, expertsessies?, RIVM/GGD expertise centrum?, effect van water op dragen van geluid, geluidssimulatie?)

c. Hoe gaan we dat. doen?

Kaart van het zoekgebied,

Flipover / vellen om vragen en opmerkingen vast te leggen

- Hoe leggen we de vragen en resultaten vast?

Vragen en opmerkingen noteren we ter plekke

20.15 - 21.45 uur Natuur en ecologie (4 rondes)

Gespreksleider. Buro Waardenburg, secretaris [redacted]

a. Doel van de tafel

1. Inzicht verschaffen in inhoud en informatie over natuur en ecologie (kort)
2. ophalen welke zorgen en vragen er zijn, hoe beleeft u het nu, welke onderzoeksvragen wilt u beantwoord zien de komende tijd? (in Natuuronderzoek/MER)

Inhoudelijke Aandachtspunt: gebiedsbescherming Natura2000, en soort bescherming, vogel sterfte, ringslang, orchidee, functie van de Noorder IJplas, Grotere kaart met relatie met andere natuurgebieden? Toetsen aan normen die strenger zijn dan de wetgeving?

b. Inhoudelijke kader

c. Hoe gaan we dat doen?

- Wat voor materialen hebben we nodig?

Kaart van het zoekgebied

Grotere schaal kaart hoe ligt dit gebied in relatie tot andere natuurgebieden? (Waardenburg vragen)

Flipover / vellen om vragen en opmerkingen vast te leggen

- Hoe leggen we de vragen en resultaten vast?

Vragen en opmerkingen noteren we ter plekke

20.15 - 21.45 uur Ruimtelijke inpassing. (4 rondes)

Gespreksleider; Bosch en van Rijn, secretaris [redacted]

a. Doel van de tafel;

1. Inzicht verschaffen in inhoud en informatie over het vervolg van het ruimtelijke proces , waar staan we nu, waar gaan we naar toe, welke stappen (kort)
2. Inzicht verschaffen in het zoekgebied en de belemmeringen die er zijn (kaart)
3. Input ophalen voor de varianten die we kunnen gaan onderzoeken (aantal turbines en locaties) , welke gezichtsvelden/standpunten wilt u mee laten nemen in visualisaties?
4. Inzicht krijgen in de gevoeligheden van locaties binnen deelgebieden van het zoekgebied.

b. Inhoudelijke kader:

- Bruto/netto zoekgebied, geen ingetekende stippen maar stroken voor mogelijke lokaties (kaart Bosch en van Rijn)
- Insteek is het huidige plan met BC op basis van SDE hoogtebeperkt, 3 tot 5 windmolens in het netto zoekgebied (kaart Bosch en VanRijn).
- Variant ontheffing hoogte of drijvende panelen gaan we niet zelf actief inbrengen in het 1e omgevingsberaad.
- Uit het omgevingsberaad kunnen vragen komen die aanleiding geven om andere varianten op hoogte (ontheffing hoger of drijvende panelen) te onderzoeken.
- Dit kan dan worden uitgewerkt voor het tweede omgevingsberaad en publicatie van de NRD (september).

c. Hoe gaan we dat doen?

Wat voor materialen hebben we daarvoor nodig?

Kaart van het zoekgebied, liefst markeringen op de kaart aan laten brengen door deelnemers?? (in overleg met Bosch en van Rijn?)

- 3D visualisaties Tygron (ter ondersteuning van uitgewerkte varianten in een volgend omgevingsberaad)

Flipover / vellen om vragen en opmerkingen vast te leggen

- Hoe leggen we de vragen en resultaten vast?

Vragen en opmerkingen noteert de secretaris ter plekke

20.15 - 21.45 uur Financiele participatie en omgevingsfonds (4 rondes)

Gespreksleider [redacted], secretaris [redacted]

a. Doel van de tafel:

1. Inzicht geven hoe je als burger kan profiteren van de windmolens, hoe werkt het;
    a. Financieel participeren (via lidmaatschap en participatie)
    b. Omgevingsfonds/omwonenden regeling
2. Inzicht geven in de randvoorwaarden omvang, besteding en beheer; verwachtingen managen en input ophalen op de kaders van bestedingsdoelen (duurzaamheidsmaatregelen/omwonenden regeling, social….etc)
3.

b. Inhoudelijk kader en aandachtspunten

- Maatschappelijke BC; rendement voor burgers die financieel participeren
- NWEA norm = minimum (0,50 ct per MwH) (omvang; 22.500 Euro per jaar x 20 jaar)
- Kaart gebruiken voor ''cirkels'' adressen die in aanmerking komen voor. bestemming omgevingsfonds (postcode gebieden)

c. Hoe gaan we dat doen?

-Samenhang omgevingsfonds, omwonenderegeling, en LokaalEigendom/financiële participatie (zie participatieplan),

-Samenhang met BC inzichtelijk maken.

- Kunnen we hiervoor een goede visualisatie/praatplaat maken?

21.45 - 22.00 uur Terugkoppeling en afronding

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 17 Jun 2021 17:00:35 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: geannoteerde Agenda opdrachtgeversoverleg 23 juni 2021.docx
Attachments: geannoteerde Agenda opdrachtgeversoverleg 23 juni 2021.docx

[redacted] ik had aangegeven voor het OG van de RES volgende week nog een annotatie te sturen. Zie bijgevoegd.
Groet, [redacted]

Naam overleg	Opdrachtgeversoverleg
Locatie	Digitaal
Datum	23 juni 2021
Tijdstip	begin: 15:00 eind: 17:00

Uw contactpersoon
dhr [redacted]
BEL/IOT

Telefoonnummer +3123[redacted]
[redacted]@noord-holland.nl

Agenda

1. **Opening en mededelingen**
   - reactie van de staatssecretaris op de brief over financiering continuering van het RES-proces (zie bijlage)

De staatssecretaris geeft in bijgevoegde brief aan:

- *toezegging van het kabinet om voor resterende periode in 2021 € 4 miljoen beschikbaar te stellen,*
- *de continuïteit te borgen voor 2022, conform de toezegging in de brief van de minister van EZK van 12 februari jl.*
- *zich in te spannen om de continuïteit van het RES-proces te waarborgen voor de periode 2022-2025.*

Mocht hier gesprek uit ontstaan:
***Advies meedelen**: Amsterdam heeft van NP RES gehoord dat samen met EZK een werkgroep over nut en noodzaak van wind op land in de RES gestart wordt.*

2. **Wat speelt er in de regio**
   - Hoe verloopt besluitvorming?

***Inbrengen**:*

- *Besluitvorming RES 1.0 in Amsterdam is achter de rug, er zijn slechts 2 van de 52 moties aangenomen over afstanden naar woonboten en een (landelijke) werkgroep over de feiten.*
- *Toelichten dat Amsterdam een reflectiefase start waarin een afwegingskader ontwikkeld wordt en richtlijnen voor participatie en governance opgesteld worden.*
- *Onderdeel van de reflectiefase wordt en is een afstemming met de buurgemeenten.*
- *Afspraken hierover worden samen met een afwegingskader vastgesteld door de raad van Amsterdam en zo geborgd.*

3. **Ondersteuningsstructuur na RES 1.0/Uitvoeringsprogramma**
   Stavaza middels presentatie. (zie bijlage)

- *De presentatie is nog redelijk op hoofdlijnen, weinig concreets.*
    - *Met blik op de reflectiefase heeft Amsterdam behoefte om ruimte te hebben in de planning om zijn eigen proces vorm te geven, aub rekening houden met maatwerk ook qua planning van het uitvoeringsprogramma.*
    - *Voor Amsterdam relevant zijn uitvoeringsprogramma RES en de afstemming hiervan met stedelijk omgevingsprogramma,*
- *Benoemde ondersteuning voor activiteiten (en ondersteuning ervan) ter realisatie en in onze reflectiefase zijn goed, echter hier maatwerk nodig ivm traject reflectiefase. Bijvoorbeeld*
    - *faciliteren / financieren dialoog tafels,*
    - *mogelijk capaciteit ter ondersteuning en mee draaien in bewonersbijeenkomsten,*
    - *specialistische expertise via een raamcontract bij de provincie (bijv. voor natuur) of anders.*
- *We vullen dit plaatje momenteel zelf en verwachten na het reces meer duidelijkheid te hebben over benodigde bezetting en gaan dan graag in gesprek.*

4. **Communicatie**
   Mediaoverzicht
   Algemene vragen/ inbreng ten aanzien van communicatie:

- *Navragen hoe NHZ deelneemt aan opzet lange termijn communicatie strategie bij NP RES.*
- *Amsterdam heeft grote behoefte aan een lange termijn verhaal "narratief", twee wethouders vragen ernaar. We zullen mogelijk zelf actief worden, hoe en wat wordt momenteel besproken.*
- *Eerder begrepen dat NHZ ook werkt aan een groter narratief, wanneer en hoe wordt dat gedeeld? Zijn de com adviseurs betrokken?*

5. **Wvttk/rondvraag**
   Wie is aanwezig bij de Stuurgroep van 25 juni ?

   Ter kennis: Aangeven dat we aan het uitzoeken zijn of er toch een PlanMER op de RES nodig is, aanvullend op de pilot waarin de cie MER advies heeft gegeven op de RES. A'dam is in gesprek met NHZ, met provincie en zal ook NP RES vragen ivm pilot MER. Zodra we tot een conclusie komen zullen we dit delen, o.a. ook met blik op een mogelijk precedent.

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Fri, 18 Jun 2021 07:24:53 +0100
To: [redacted]
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Geachte heer [redacted],

Graag benader ik u voor het volgende.

Ik ben ingehuurd door de gemeente Amsterdam om vanuit de gemeente Amsterdam het proces te begeleiden van windontwikkeling bij het zoekgebied voor windenergie in de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein. Dit zoekgebied loopt vooruit op de ontwikkeling in de andere zoekgebieden aangezien dit gebied al in het verleden is aangewezen voor wind.

De gemeente heeft een intentieovereenkomst met cooperaties gesloten die graag wind willen ontwikkelen en daarbij aangegeven dat zij hun project moeten uitwerking middels een participatietraject. Aanvullend is aangegeven dat zij een milieueffectrapport moeten opstellen.

Inmiddels is door de gemeenteraad aangegeven dat zij een Health Impact Assessment (HIA) verlangd. Aangezien initiatiefnemers met een mer-proces willen starten komt de vraag op naar de inhoud van de HIA en de uitvoering ervan, waaronder de koppeling met het MER.

Van de heer Smiers begreep ik dat ik het beste u daarvoor kan benaderen. Aangezien dit de eerste keer voor wind in Amsterdam is stel ik voor een afspraak te plannen met u en de heer Smiers om dit door te spreken. Bijvoorbeeld vanmiddag of volgende week vrijdag?

HIA inhoudelijk
Ik heb alvast een beetje voorwerk voor mezelf gedaan via de website van het RIVM (https://www.rivm.nl/health-impact-assessment-hia). De stappen die hier worden onderscheiden zouden goed kunnen aansluiten op de stappen in het MER. Ik zag:

- Screening
- Scoping
- Beoordeling
- Conclusies/aanbevelingen
- Monitoring en evaluatie

Het MER start ook met 'screening' en 'scoping'. De start van dit traject is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) waarin is beschreven wat wordt onderzocht (welke potentiele effecten) en op welke wijze deze worden onderzocht (scoping). Deze notitie wordt 6 weken ter inzage gelegd zodat een ieder kan beoordelen of dit volledig is. Mogelijk is de HIA goed te integreren in het mer-proces.

Graag hoor ik van u; telefonisch ben ik deze ochtend niet zo goed bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Fri, 18 Jun 2021 08:01:43 +0100
To: "secretariaathavenstad" <secretariaathavenstad@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]'" [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: H-S: Wind Noorder IJplas/ Cornelis Douwes - 22 juni 2021
Attachments: Bijlage 1_Actie- en besluitenlijst wind Noorder IJ-plas 18052021.docx, Bijlage 2_Collegevoordracht participatieplan realisatie windturbines NIJP en CD gebied .pdf, Bijlage 3_raadsinformatiebrief participatieplan cooperatieve windmolens NIJP_CD terrein (003).pdf, Bijlage 4_08062021-DraaiboekOmgevingsberaad1.docx, Agenda H-S Wind NIJP-CD 22 juni 2021.docx

Beste allen,

Hierbij stuur ik de agenda en stukken voor het overleg Wind Noorder Ij-plas en Cornelis Douwes op 22 juni van 11 tot 12 uur, via Teams.

Graag tot dinsdag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Assistent projectmanager Haven-Stad
Projectmanagementbureau

Gemeente Amsterdam

M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
www.amsterdam.nl/haven-stad
Aanwezig: ma, di, do en vr (alleen even weken)

Bezoekadres: Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Actie- en besluitenlijst afstemmingsoverleg Windenergie

Noorder IJ-plas

Aanwezig [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] (secr.)

Afwezig [redacted], [redacted]

Datum Dinsdag 18mei 2021
15.00-16.00 uur
MS Teams

Voorzitter [redacted]

Actielijst

Datum	Onderwerp	Actie	Uitvoerder	Planning
18-5	Participatieplan	Wethouder van Doorninck wil een moment om met omwonenden in gesprek te gaan. Om dit zo eerlijk en breed mogelijk te doen moet er een goed moment worden gekozen in het participatieplan. Er wordt nagevraagd of het wenselijk is om de Wethouder bij eerste Participatiesessie een plek te geven.	[redacted]	1-06-2021
18-5	Participatieplan	Participatieplan gaat ter controle naar Rob. Na verwerken eventuele opmerkingen wordt hij ter goedkeuring ingebracht op 24-5.	[redacted]	1-06-2021
18-05	MER	Mail opstellen en via [redacted] delen met Rob over het kiezen van bevoegd gezag voor de MER.	[redacted]	1-06-2021
22-4	NRD/MER	Opgave NRD/MER schetsen: proces schetsen, wie staat wanneer aan de lat, vraag wie dit moet (blijven) doen. Notitie aanleveren voor MT en AOG.	[redacted]	1-06-2021
16-02-2021	Communicatie Participatieplan	Zodra participatieplan is vastgesteld door College B&W, de Raden van buurgemeentes (o.a. Oostzaan) hierover informeren per brief.	[redacted]	Na vast-stelling

Besluitenlijst

Datum	Onderwerp	Besluit
30-03-2021	Bestuurlijke besluitvorming Participatieplan	In het collegeadvies moet beschreven worden hoe de zoekgebieden in Noorder IJ-plas zich verhouden tot de RES.
30-03-2021	Participatieplan	Participatieplan is vastgesteld door de vergadering.
16-02-2021	Communicatielijnen	Omgevingsmanagement en communicatie rondom windopgave blijft via project RES lopen.
16-02-2021	Flap bij participatieplan	De flap wordt akkoord bevonden met de aanvulling dat er een eindrapport moet komen, waarin ieders standpunt wordt vastgelegd, inzage in proces wordt gegeven, en verantwoording komt wat er wel/niet met standpunten gedaan is. College en stadsdeel leggen we deze stukken parallel voor.
16-02-2021 *(update 16-03)*	Focus Opdracht Wind Noorder Ij-plas	Deze opdracht richt zich op de windopgave Noorder Ij-plas.
19-11-2020	Gemeente Oostzaan	Het voorstel aan Oostzaan zal zijn, om de zorgen van de wethouder via de reguliere route onder de aandacht te brengen, dus via RES overlegstructuur en XXL bijeenkomsten af te handelen. Zonodig kan er tussentijds nog wel een extra overleg ingepland worden.
22-10-2020	Mailing bewonersverenigingen	Verspreiding brief aan bewonersverenigingen voor deze ene keer via gemeente organiseren. Betaling drukwerk en verspreiding 50-50 door SD Noord en Haven-Stad. Vervolg mailingen en soortgelijke acties daarna door corporaties zelf laten organiseren en bekostigen.
10-09-2020	Participatieplan	Martijn zal het plan bij dit overleg neerleggen. Daarna kan het ter kennisname naar DB-stadsdeel. Daarna kan het via Jaap Storteboom naar het college om vastgesteld te worden.
4-06-2020	Ondertekening intentie overeenkomst	Intentieovereenkomst wordt begin juli ondertekend nadat de participatie op 23 en 25 juni is geweest.
4-06-2020	Financiële tegemoetkoming omwonenden NIJP	Het punt van de financiële tegemoetkoming bewoners/omwonenden NIJP is meegegeven aan de corporaties. Een deel van de opbrengsten worden in een fonds gestopt die ten goede komen aan de leefomgeving van het Noorderij Plas. Hoe dit ten goede komt aan de omgeving, via een directe investering in de openbare ruimte of door een gedeeld aandeel in de windmolens, is aan de corporaties en de omgeving.
12-05-2020	Opstellen participatieclub wind NIJP	Voor het proces van de winmolens wordt een participatieclubje opgericht. Vanuit Haven-Stad maakt Edith Rameckers hier deel van uit, vanuit stadsdeel Noord Harry Kraan, Wendy Gupffert en Sanne Peek.
12-05-2020	Intentieovereenkomst	De intentieovereenkomst tussen het bestuur en de coöperaties wordt zoals eerder besproken in juni getekend. Na het tekenen start de participatie.
09-04-2020	Digitale consultatie TK NIJP	TK NIJP gaat de digitale consultatie in. De bewonersbrief is akkoord en de inspraak start officieel 20 april. De wethouder is akkoord met

		verlenging van de inspraak. Verder is de planning/relatie tussen TK NIJP en windenergie is losgekoppeld, zijn aparte trajecten.
09-04-2020	Verkenning Amsterdam	De (wind)verkenning Amsterdam van Joost (collega Rob) is met initiatiefnemers gedeeld. Deze wordt pas met de bewoners gedeeld in een bijeenkomst, zodat de context erbij kan worden uitgelegd.
17-03-2020	Intentieverklaring of –overeenkomst	Er wordt zowel een intentieverklaring als –overeenkomst getekend/gesloten.
17-03-2020	Kosten MER	Standpunt kosten MER: initiatiefnemers betalen zelf.
17-03-2020	Digitale consultatie	De optie om de inspraakavond TK NIJP digitaal te houden wordt nader onderzocht.
28-01-2020	Stukken	Stukken worden voorafgaand het overleg verzameld, verstuurd en in iBabs gezet (Manon)
28-01-2020	Een breed perspectief	Enerzijds wordt de windenergie-opgave toegespitst op de NIJP, anderzijds wordt er nog gewerkt aan een verkenning voor heel Amsterdam. Het is goed dat de NIJP als zoeklocatie wordt benoemd, maar er zijn ook andere opties in Noord. Het is belangrijk om het hele verhaal te schetsen/vertellen, zodat we de toespitsing op de NIJP kunnen uitleggen.
28-01-2020	Intentieovereenkomst	Géén intentieovereenkomst voordat het toetsingskader is vastgesteld! Maar: we zitten niet stil tot die tijd, er wordt wel met de voorbereiding begonnen.
28-01-2020	Voorbereiding	Bij die voorbereiding komt twee keer het initiatief vanuit de coöperaties en eenmaal vanuit de gemeente. Na 10 maart gaat het plan na gesprek tussen bewoners en coöperaties de buurt in, voordat de inspraak van het toetsingskader van de NIJP start (vanaf 30 maart).
28-01-2020	Omgevingsvergunning	De omgevingsvergunning moet vóór 2025 zijn aangevraagd vanwege het landelijke Klimaatakkoord.

Gemeente Amsterdam

Agenda Windenergie Noorder IJ-plas

Aan [redacted] (secr.)

CC [redacted]

Vergadering Dinsdag 22 juni 2021
11:00-12:00 uur
MS Teams, via de link in het agendaverzoek of deze link:
Deelnemen aan Microsoft Teams-vergadering

Voorzitter [redacted]

Nr.	Onderwerp	Actie	Toelichting	Bijlagen
1	**Opening en mededelingen** - Welkom aan [redacted] (vervanger van [redacted])	Ter kennisname	Allen	
2	**Actie en besluitenlijst 18 mei 2021**	Ter vaststelling	[redacted]	1
3	**Bestuurlijke besluitvorming** - Definitief collegebesluit en raadsinformatiebrief over het participatieplan	Ter bespreking	[redacted]	2 en 3
4	**Communicatie/Participatie** - Informatie ten aanzien van instemming met het participatieplan: nu via de website van de gemeente (amsterdam.nl/windenergie). Eventuele verbreding op agenda intern communicatie-overleg dinsdag 22/6 - 5 juli Omgevingsberaad initiatiefnemers: zie draaiboek van initiatiefnemers. Bespreekpunten: • Aandachtspunten opzet? • Voorbereiding inbreng wethouder/ stadsdeelbestuurder(?) • Rol gemeente • Communicatie vanuit gemeente rondom omgevingsberaad	Ter bespreking	[redacted]	4

5	**Inhoudelijke vervolgstappen** - Traject MER en NRD - Afspraak buurgemeenten (op 28 juni Zaanstad) - Algemeen communicatie		[redacted]	
6	**Rondvraag**	Ter bespreking	Allen	

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 17/06/2021
(team BEI/ werkoverleg)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

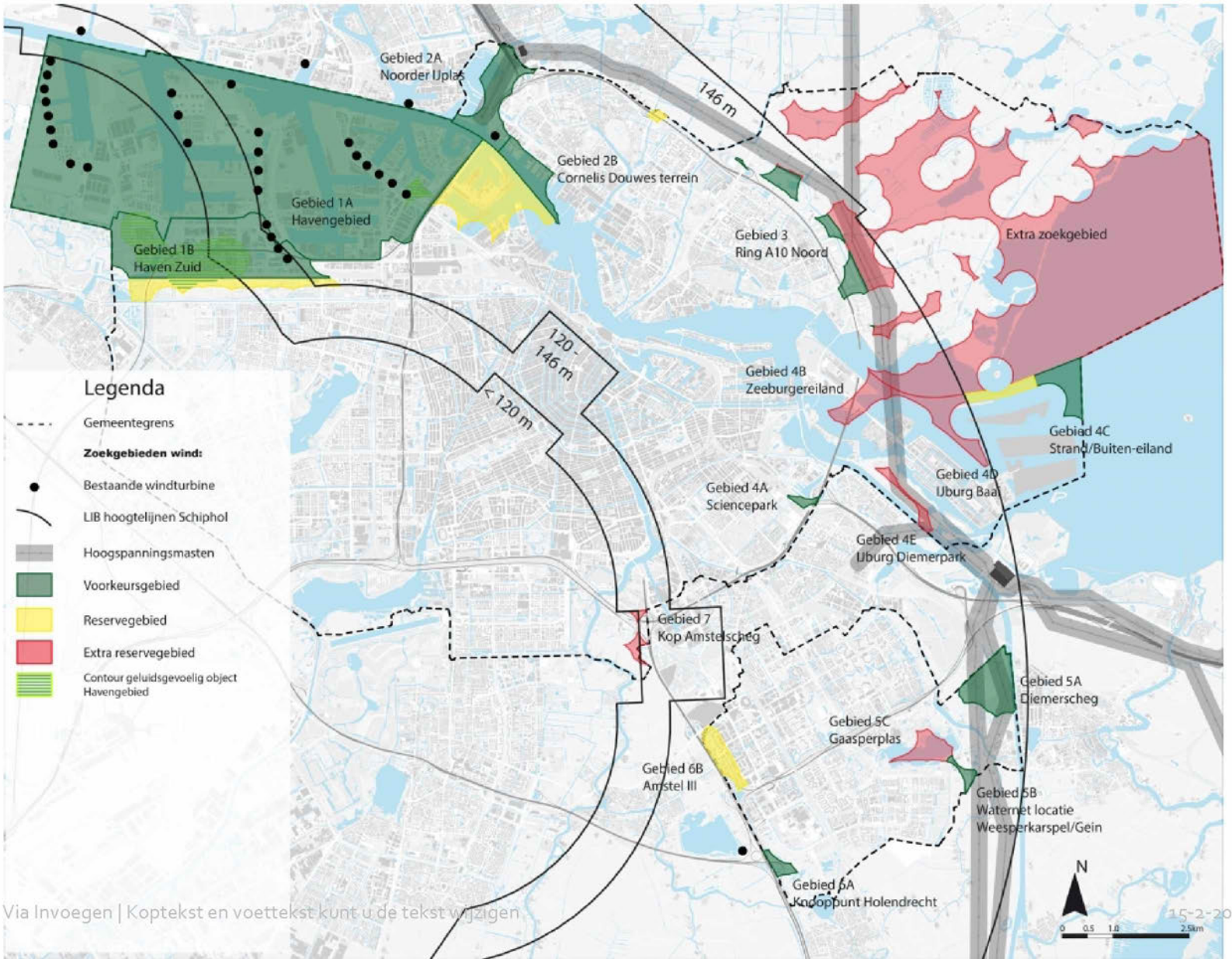

Afspraak landelijk klimaatakkoord: Regionaal 35TWh elektriciteit in 2030

- Geen verdeling vooraf naar regio
- Concept RES → 1 oktober 2020
- RES 1.0 → 1 juli 2021

- Met o.a. RES: 70% van alle elektriciteit in NL wordt duurzaam opgewekt in 2030

www.regionale-energiestrategie.nl

Regionale Energiestrategie: stapsgewijs en periodiek proces

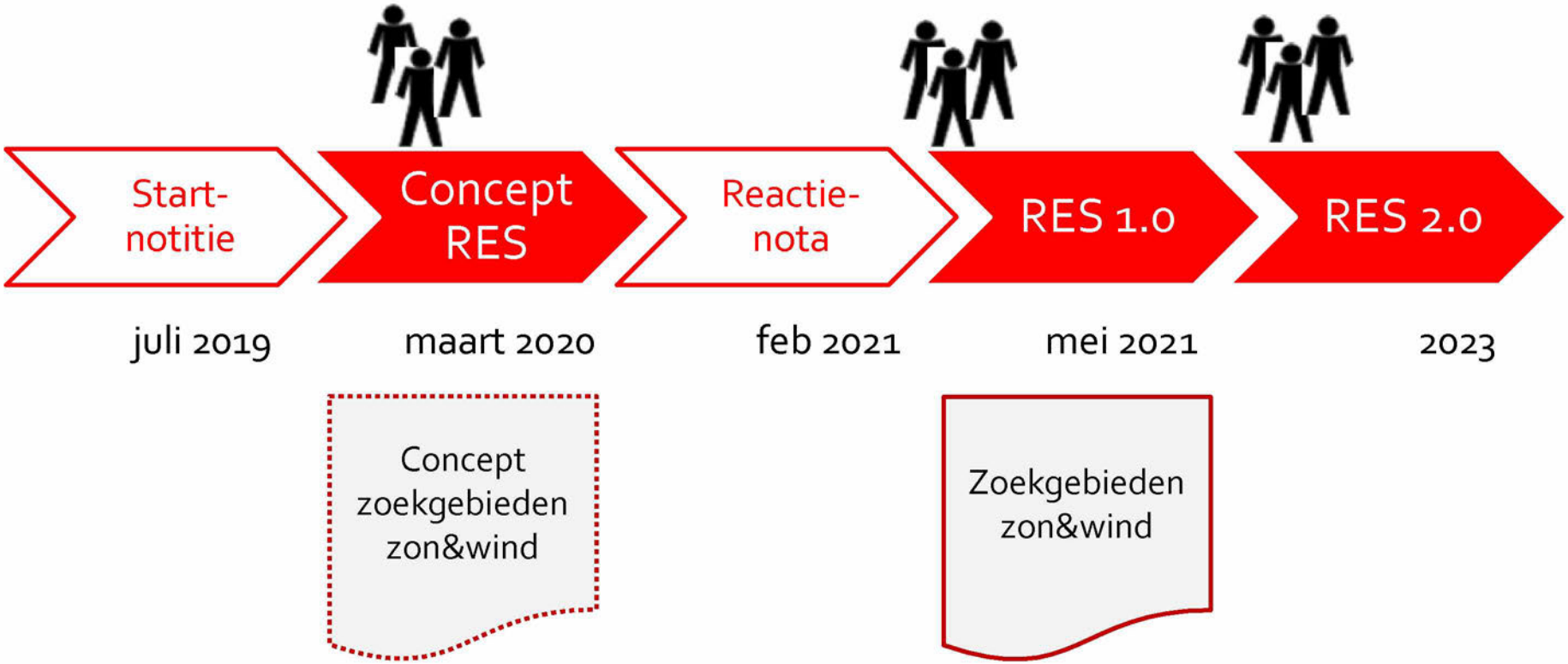

Zoekgebieden wind en zon RES 1.0

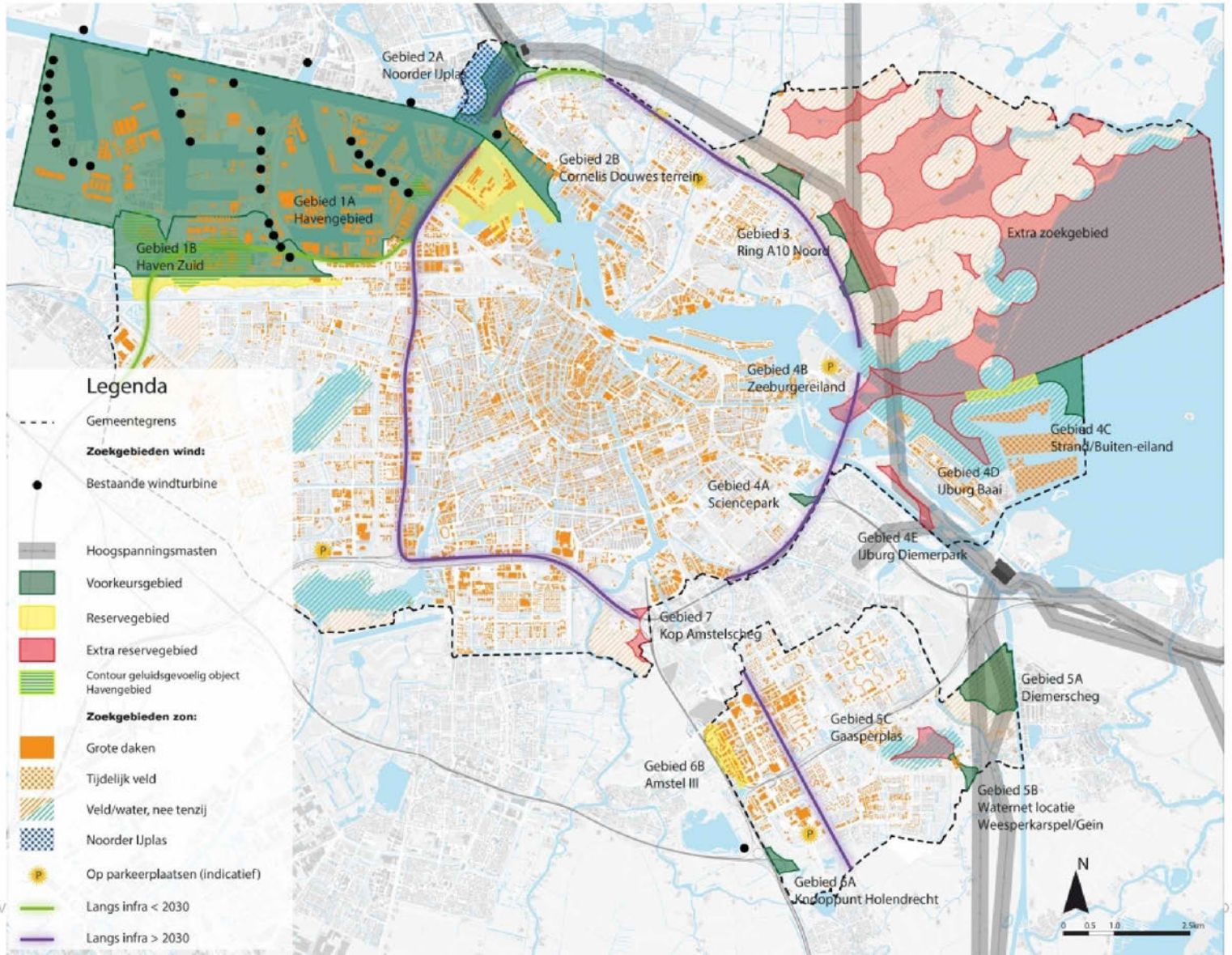

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

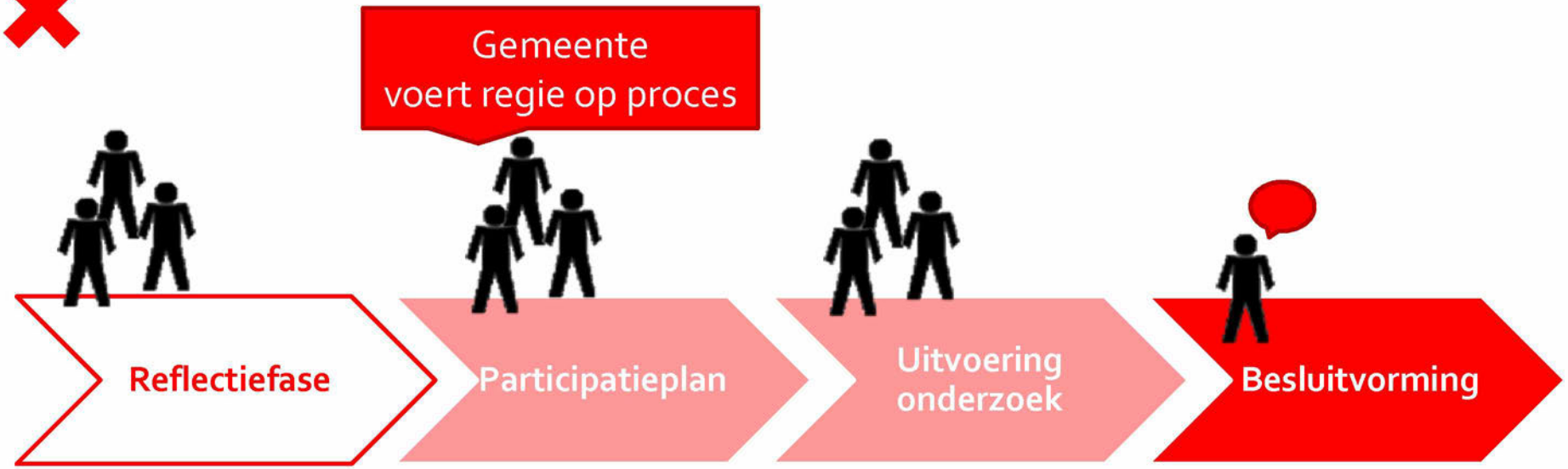

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

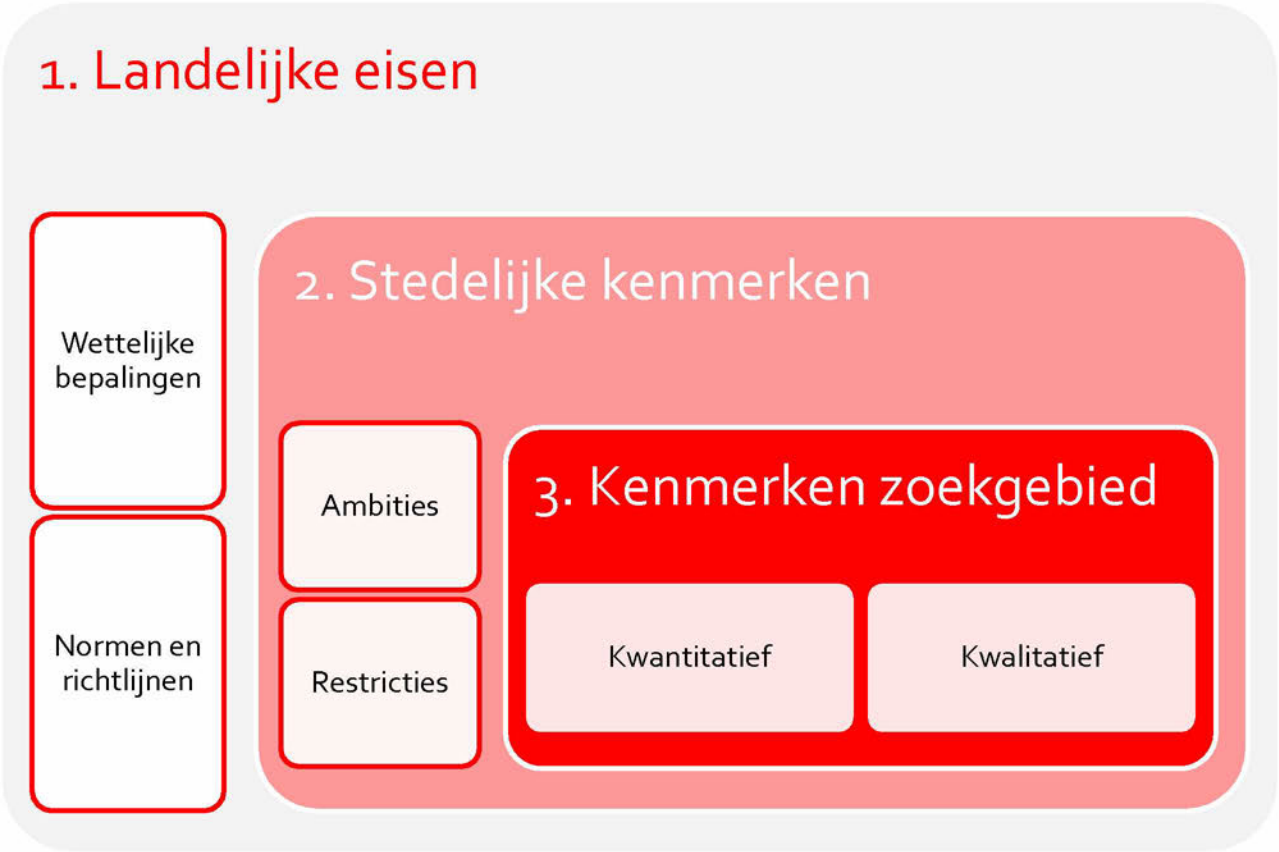

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
- Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
- Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

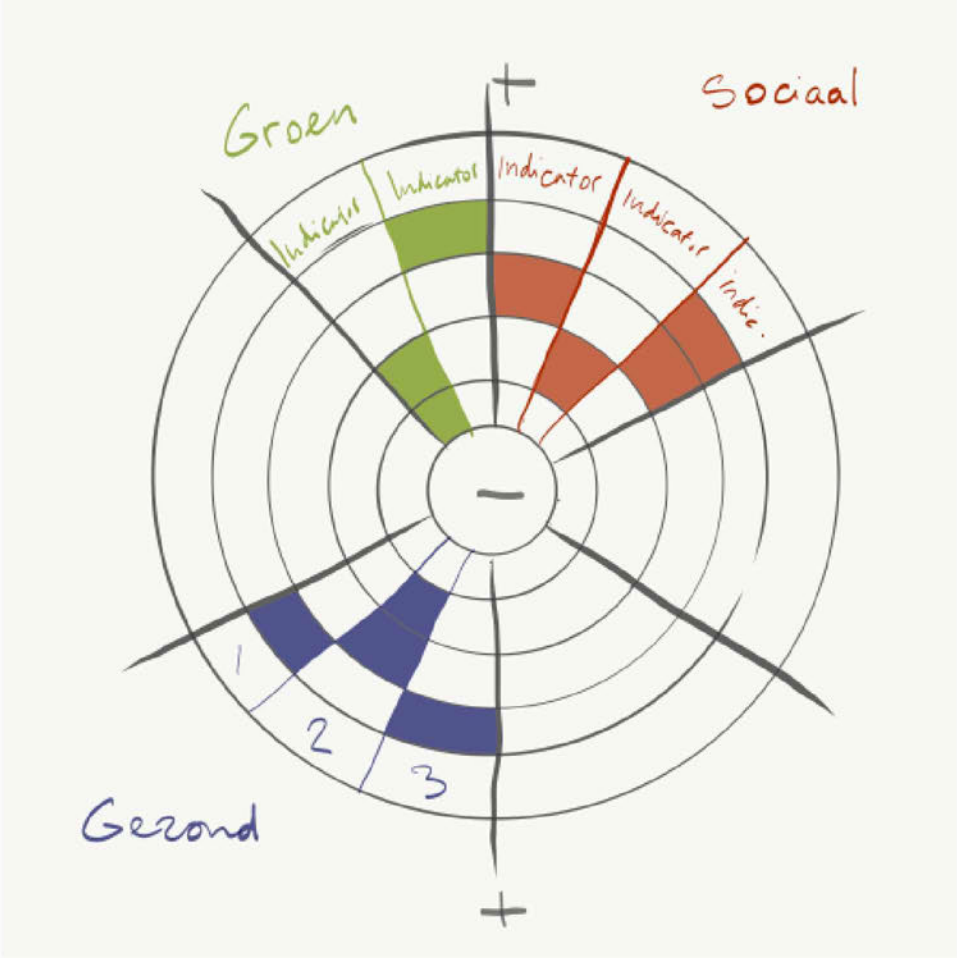

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- ...

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie:

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden en raad,
- Uitvoerenden.

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Afwegingskader:

- Oprichten stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
- Opstarten uitvraag PWE Raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)
- Opstarten traject Ruimtelijke kwaliteit
- Voorbereiden gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
- Voorbereiden etnografisch onderzoek
- Voorbereiden gesprek inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
- Voorbereiden …?

Richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden: stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ
- Eerste bijeenkomst preconstructie: planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

Richtlijnen voor Participatie vervolgfase

- Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, …
- Opstarten uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)

Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES

- Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
- Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Resultaat fase I: PVA reflectiefase

- Inzicht in lengte en breedte van de reflectiefase
- Capaciteit en budget
- Helder eindresultaat
- Mede op basis van input procesgroep(en)

Fase II (september-december en verder)

Eerste contouren (indicatief, nog nader uit te werken):

- Procesgroep die stedelijk meedenkt en meedoet in proces
  - Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
  - PWE Raadpleging
  - ...

- Oprichten procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Lokale dialoogsessies, o.a.
  - Etnografisch onderzoek,
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
  - Ruimtelijke Kwaliteit,
  - Simulaties, visualisaties,
  - Werksessies over participatie,
  - ...

- Procesgroep overheden
  - Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
  - Werksessie participatie

- Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voorbeelden van activiteiten

- Evaluatie
- PWE (https://youtu.be/kdGUqK5KZFI)
- Dialoogtafels / etnologisch onderzoek
- HIA/ vormgeven HIA
- Proces- en klankbordgroepen

- ...

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die we zullen volgen met de reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Het vertrekpunt hiervoor is de Amsterdamse ambitie voor windenergie, zoals recent vastgesteld in de RES 1.0. Ook zullen de wensen van uw raad in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met belanghebbenden worden ingevuld. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces een collegebesluit te kunnen nemen over de plan van aanpak.

Commented [redacted] Zin loopt nog niet.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
We constateren dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen, echter verschilt de visie en behoefte hoe dat te doen enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden; Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Groot interesse bij RES partners
Ook bij mede overheden constateren we veel belangstelling in gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dat tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Commented [redacted] Beter vervangen, is onduidelijk. "ik" als zijnde de wethouder? Of gemeente Amsterdam?

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.
Sheet uitleggen / toevoegen met de drie schaalniveaus.

Drie producten: afwegingskader en richtlijnen voor participatie en governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: een afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance . Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

- Het afwegingskader bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
- Richtlijnen voor participatie gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijn bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie 'an sich' is een tussenproduct in dit proces.
- Ten derde worden richtlijnen voor governance uitgewerkt, waarin met name de regierol van de gemeente nader beschreven is. Deze richtlijn geeft informatie over relatie van de gemeente tot belanghebbenden in de brede omgeving en tot de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Het afwegingskader
Het afwegingskader beschrijft landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. De relevante kenmerken worden tijdens de reflectiefase benoemd, maar nog niet voor locaties concreet ingevuld. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Activiteiten
Beoogd hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[1] . Door deze raadpleging kunnen ook dilemma's voorgelegd worden en achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Ook de evaluatie kan hieraan gekoppeld worden. [hoort in volgende alinea] Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied).

Aparte trajecten voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

- Een gezondheidseffectscan (GES)[3] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

- Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
- Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Wie stelt het afwegingskader op?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen.

Doelgroep bestuur en raad
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraaf voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachte informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen, wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Ook wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen ook een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden bedacht. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

---

[4] Invoegen nummer naam motie.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad.

Richtlijnen governance,
Een richtlijn over governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Zij beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Met o.a. de methodiek van preconstructie wordt in kaart gebracht wat de volgordelijkheid van besluiten is en wat mogelijke inter-afhankelijkheden zijn, mogelijke beleidstegenstellingen worden hieruit duidelijk en ook waar kennis benodigd is. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen.

Commented [[redacted] Vind ik te uitgebreid voor de raad.

Deze activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. Om nu, vijf weken na vaststelling van de RES een plan van aanpak voor te leggen waar op voorhand iedereen geheel achter staat is nog een brug te ver.
De voorliggend beschreven aanpak processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces is eigenaarschap nodig op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio nodig.

Commented [[redacted] [taal] Opstellen of opstelling? Of uitwerking?

Wat zetten we nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zullen we verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik verwacht na het reces een besluit over het proces tot einde van de reflectiefase te kunnen nemen, als onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van

perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

Communicatie

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE ook een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

---

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @Marc: ajb checken!

Verder zal bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.
Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties:
Input [redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Fri, 18 Jun 2021 15:35:03 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@public-mediation.nl>; '[redacted]public-mediation.nl>
Subject: Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase.docx
Attachments: Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase.docx

Dag [redacted]
Bij deze een eerste concept van de raadsbrief.
Er moet nog veel gecheckt en afgestemd worden. Het is best lang geworden, maar mijn ervaring is dat we toch nog veel moeten uitleggen, vandaar liever iets uitvoeriger dan te kort en onbegrijpelijk.

@[redacted] ik hoop dat dit inzicht geeft in hoe ik het nu zie, en dat dat aansluit bij jullie perceptie ;-).
[redacted] gaf aan dat hij in het weekend mogelijk leestijd had. Mocht dat bij jullie ook zo zijn, voel je vrij. Anders maandag verder.
Groet, [redacted]

PS [redacted] ik wil maandag pas de volgende concept versie doorsturen ter afstemming.
Ik zoek ook nog het format, dat volgt.

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die we zullen volgen met de reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Het vertrekpunt hiervoor is de Amsterdamse ambitie voor windenergie, zoals recent vastgesteld in de RES 1.0. Ook zullen de wensen van uw raad in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met belanghebbenden worden ingevuld. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces een collegebesluit te kunnen nemen over de plan van aanpak.

Commented [redacted] Zin loopt nog niet.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
We constateren dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen, echter verschilt de visie en behoefte hoe dat te doen enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden; Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Groot interesse bij RES partners
Ook bij mede overheden constateren we veel belangstelling in gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dat tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Commented [redacted] Beter vervangen, is onduidelijk. "ik" als zijnde de wethouder? Of gemeente Amsterdam?

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.
Sheet uitleggen / toevoegen met de drie schaalniveaus.

Drie producten: afwegingskader en richtlijnen voor participatie en governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: een afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance . Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

- Het afwegingskader bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
- Richtlijnen voor participatie gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijn bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie 'an sich' is een tussenproduct in dit proces.
- Ten derde worden richtlijnen voor governance uitgewerkt, waarin met name de regierol van de gemeente nader beschreven is. Deze richtlijn geeft informatie over relatie van de gemeente tot belanghebbenden in de brede omgeving en tot de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Het afwegingskader
Het afwegingskader beschrijft landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. De relevante kenmerken worden tijdens de reflectiefase benoemd, maar nog niet voor locaties concreet ingevuld. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Activiteiten
Beoogd hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[1] . Door deze raadpleging kunnen ook dilemma's voorgelegd worden en achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Ook de evaluatie kan hieraan gekoppeld worden. [hoort in volgende alinea] Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied).

Aparte trajecten voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

- Een gezondheidseffectscan (GES)[3] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

- Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
- Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Wie stelt het afwegingskader op?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen.

Doelgroep bestuur en raad
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraaf voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachte informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen, wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Ook wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen ook een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden bedacht. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

---

[4] Invoegen nummer naam motie.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad.

Richtlijnen governance,
Een richtlijn over governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Zij beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Met o.a. de methodiek van preconstructie wordt in kaart gebracht wat de volgordelijkheid van besluiten is en wat mogelijke inter-afhankelijkheden zijn, mogelijke beleidstegenstellingen worden hieruit duidelijk en ook waar kennis benodigd is. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen.

Commented [[redacted] Vind ik te uitgebreid voor de raad.

Deze activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. Om nu, vijf weken na vaststelling van de RES een plan van aanpak voor te leggen waar op voorhand iedereen geheel achter staat is nog een brug te ver.
De voorliggend beschreven aanpak processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces is eigenaarschap nodig op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio nodig.

Commented [[redacted] [taal] Opstellen of opstelling? Of uitwerking?

Wat zetten we nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zullen we verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik verwacht na het reces een besluit over het proces tot einde van de reflectiefase te kunnen nemen, als onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van

perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

Communicatie
De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE ook een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

---

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Verder zal bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.
Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties:
Input [redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Fri, 18 Jun 2021 15:37:05 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Uitvraag brede interne consultatieronde actualisatie Hoofdgroenstructuur: beleid en toetskaart*

Hi collega's, maandag afspreken hoe dit op te pakken.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 16:00
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@waternet.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@portofamsterdam.com' [redacted]@portofamsterdam.com>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag brede interne consultatieronde actualisatie Hoofdgroenstructuur: beleid en toetskaart

Beste collega's,

Velen van jullie hebben deelgenomen aan de Hoofdgroenstructuur sessie op 3 juni. Tijdens deze sessie is uitgelegd dat er komend half jaar gewerkt wordt aan een nieuw beleidskader en een nieuwe toetskaart voor de Hoofdgroenstructuur, in lijn met de visie zoals die nu is beschreven in de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. De sessies waren bedoeld om uitleg te geven over het proces en om de mogelijkheid te bieden vooraf input mee te geven. Velen van jullie hebben in woord, tekst (chat) of via Conceptboard gereageerd, waarvoor dank. We hebben jullie input betrokken bij het opstellen van bijgevoegde 50% consultatieversie van het beleidskader en de toetskaart. In deze mail vragen we jullie ons te helpen bij het aanvullen van het beleidskader en het preciseren van de toetskaart.

Via deze link treffen jullie 5 bijlagen aan: Klik hier om bijlagen te downloaden

1. Word-bestand: Beleidskader 50%_versie voor brede interne consultatieronde
2. PDF: HGS Toetskaart tbv Uitvraag
3. CAD (dgn): Toetskaart tbv Uitvraag
4. PDF: HGS Visiekaart Werkversie tbv Uitvraag
5. Zipbestand: Shapefiles GIS

Vriendelijk verzoek deze bijlagen intern te houden en niet verder buiten de gemeente te verspreiden.

Zoals aangekondigd mailen we jullie als coördinator van je eigen dienst/organisatieonderdeel met het verzoek om je collega's te betrekken bij het opstellen van een reactie en deze mail aan de juiste personen door te sturen voor input.

Graag ontvangen we via jullie de gebundelde input vanuit je team/ organisatie onderdeel uiterlijk vrijdag 9 juli retour.

Achtergrond
We staan aan het begin van een zoektocht waarbij we een evenwicht moeten vinden tussen het beschermen en het ontwikkelen van een stedelijke groenstructuur. Daarbij mag het benoemen van één Amsterdamse groenstructuur niet leiden tot bescherming van elke boom en elk plantsoentje. Alles beschermen is onmogelijk, en ook onwenselijk omdat daarmee de ruimtelijke ontwikkeling van een verdichtende stad op slot wordt gezet. De Hoofdgroenstructuur gaat over het vastleggen, beschermen én door-ontwikkelen van het essentiële dragende groene raamwerk *op stedelijke schaal*. In het bijbehorende toetsingskader moeten we een evenwicht zien te vinden tussen bescherming van het groen en het toelaten van ruimtelijke dynamiek.

Het voorliggende 50% concept van het beleidskader en de toetskaart Hoofdgroenstructuur betreft een uitwerking van de in de Omgevingsvisie (2021) en de Groenvisie (2020) geformuleerde uitgangspunten voor het ruimtelijke groenbeleid in Amsterdam. Een deel van de teksten zullen jullie daarom mogelijk bekend voorkomen en staan ook niet meer ter discussie.

- De Omgevingsvisie vindt je hier, relevant zijn met name de pagina's 88-93 en 214-220: https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/fijne-buurten/omgevingsvisie/documenten/#h734b0b1a-e3b8-4709-ab48-d656cbc748ce
- De Groenvisie vindt je hier: https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/fijne-buurten/omgevingsvisie/documenten/#h734b0b1a-e3b8-4709-ab48-d656cbc748ce
- Het huidige Hoofdgroenstructuur instrumentarium blijft vigerend totdat de raad het nieuwe beleidskader en de toetskaart heeft vastgesteld. Het huidige instrumentarium is te vinden vanaf pagina 239 in de Structuurvisie 2040: https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ontwikkeling/

Het beleidskader en de toetskaart worden gebruikt om initiatieven in de Hoofdgroenstructuur te toetsen op inpasbaarheid. Initiatieven die niet passen worden voorgelegd aan een onafhankelijke toetscommissie (de TAC) die vervolgens adviseert aan college en raad. Nieuw aan het instrumentarium is oa. dat het naast beschermend ook gericht is op doorontwikkeling van de hoofdgroenstructuur. We hebben daarvoor het waardensysteem geïntroduceerd. Het instrumentarium wordt in principe voor 10 jaar vastgesteld, waarbij het nadrukkelijk de bedoeling is om periodiek (2 jaarlijks?) toetskaart en beleidskader te actualiseren op basis van raadsbesluiten rondom projectgebieden.

Beleidskader
De focus in deze uitvraag ligt op een inhoudelijke check vanuit je specifieke werkveld c.q. projectgebied of de in de groentypen meegegeven spelregels werkbaar zijn. En met werkbaar bedoelen we: biedt het voldoende bescherming voor het groen zonder de stad tegelijkertijd te veel op slot te zetten? Zoals jullie in de bijeenkomsten tot nu toe hebben kunnen ervaren, liggen de meningen hierover heel erg uiteen. Doel van het instrumentarium van de Hoofdgroenstructuur is om hierin de juiste balans te bieden. Per groentype is een ontwikkelambitie opgenomen gebaseerd op prioritaire waarden. Daarbinnen is aangegeven onder welke voorwaarden planvorming/ initiatieven 'inpasbaar' zijn in de Hoofdgroenstructuur. Of te wel: of ze in voldoende mate bijdragen aan die ontwikkelambitie.
Goed om hierbij te weten:
- Het is een eerste opzet met nog veel PM's. Dit biedt jullie de kans om echt mee te denken en concrete input hiervoor te leveren
- Het Hoofdgroenstructuurbeleid is bewust abstract van karakter. Het is kaderstellend voor gebiedsvisies, beleidskaders, plaberumproducten, omgevingsplan en de talloze initiatieven die op de stad afkomen. Zo bevat het bijvoorbeeld geen specifieke beleidsregels over ecologische doelsoorten, duurzaamheidsvereisten, waterkwaliteit of bouwoppervlakten.

Vragen over het beleidskader:
1. Biedt het kader voldoende ruimte om gewenste ontwikkelingen in het groen mogelijk te maken/ te stimuleren? Zo nee, heb je concrete tekstvoorstellen om dit te verbeteren?
2. Is het kader voldoende 'robuust' om ongewenste ontwikkelingen in de Hoofdgroenstructuur te voorkomen? Zo nee, heb je concrete tekstvoorstellen om dit te verbeteren?

Toetskaart
Voor de vernieuwde Hoofdgroenstructuur is een Visiekaart opgesteld, deze is opgenomen in de Omgevingsvisie en is, passend bij het karakter van een visie, globaal van aard en niet op coördinaten ingetekend. De Visiekaart schetst dus vooral een beeld op hoofdlijnen. Lijnen en vlakken kunnen nog enigszins anders komen te liggen, die disclaimer is ook in de Omgevingsvisie meegegeven. Mede met behulp van jullie input gaan we nu de slag maken van de globale Visiekaart naar een concretere

en preciezere Toetskaart. Voor deze slag hebben we bij deze uitvraag twee type kaarten gevoegd die jullie kunnen gebruiken bij het bedenken, verzamelen en teruggeven van input:

1. De Visiekaart zoals opgenomen in de Omgevingsvisie, met als toevoeging een eerste slag van de verdere 'inkleuring' van de groentypen en gedetailleerder ondergronden. Dit is een PDF met lagen die aan en uit gezet kunnen worden. Deze kaart is nog steeds globaal van aard en niet op coördinaten. Kleine afwijkingen tussen de informatielagen kunnen daarom voorkomen. Ook is er op deze kaart nog geen nauwkeurige check op de overeenkomst met de huidige groentypen gedaan waardoor er hiaten in kunnen zitten. Het schets dus vooral nog het totaalbeeld.
2. Een basis-opzet van de Toetskaart, wat in feite een eerste vertaalslag is van de globale Visiekaart naar een kaart op coördinaten en begrenzingen op basis van de BGT (standaard topografische basiskaart). Deze is in zowel DGN (Microstation), Shapefile (GIS) als PDF bijgevoegd. De BGT zelf is niet als laag in de DGN en Shapefiles toegevoegd i.v.m. het grote bestandsformaat, maar is vrij beschikbaar in de gemeente en eenvoudig te linken aan deze files.

Dit materiaal kunnen jullie naar eigen inzicht gebruiken om input te verzamelen, hou daarbij a.u.b. het volgende in het achterhoofd:

- De wijze waarop jullie input kunnen aanleveren is vormvrij, maar het heeft onze voorkeur om de duiding van begrenzingen te verwerken in de CAD of Shapefiles;
- Hou voor het aangeven van grenzen in ieder geval zoveel mogelijk de kavel-eenheden van de BGT-ondergrond aan;
- Bedenk dat wij (hopelijk) veel informatie terugkrijgen, en dat het ons enorm helpt als de input geordend en overzichtelijk aangeleverd wordt;
- En... het is allemaal 'Work in Progress'!

De in eerdere sessies gemaakte opmerkingen over het aanwijzen van 'HGS ontwikkelgebieden' (gebieden waar meer ruimte/flexibiliteit is in verschuivingen / kwalitatieve aanpassingen in de HGS) is in deze versie van het beleidskader en toetskaart *nog niet verwerkt*. Suggesties hiervoor zijn welkom.

Tijdpad

- Heb je nog vragen, of wil je een extra toelichting? We organiseren een inloop vragenuurtje op woensdag 23 juni tussen 12:00 en 13:30u. De link naar de sessie is: https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_YTlmZjE3OWQtM2MzMy00NjlhLThkYjItMjM4MGQ5ZGY3Njk4%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%2272fca1b1-2c2e-4376-a445-294d80196804%22%2c%22Oid%22%3a%22e52efde6-c4f8-40c4-82ec-70446c777bdd%22%7d
- Graag ontvangen we jullie input retour uiterlijk vrijdag 9 juli: graag mailen aan [redacted]: [redacted]@amsterdam.nl
- In de zomermaanden gaan wij aan de slag met het verwerken van jullie input.
- We hopen in oktober zover gevorderd te zijn dat we een concept beleidskader/toetskaart HGS voor inspraak en advies van de stadsdelen kunnen laten vrijgeven door het college

Wellicht nog goed te vermelden dat het huidige Hoofdgroenstructuur instrumentarium, zoals dat verwoord is in de Structuurvisie 2040, vigerend blijft totdat de raad het nieuwe instrumentarium heeft vastgesteld.

Mocht je nu al vragen hebben, twijfel dan niet om contact op te nemen met [redacted] ([redacted]@amsterdam.nl) of iemand van het kernteam.

- [redacted]: projectleider
- [redacted]: projectsecretaris
- [redacted]: beleidskader
- [redacted]: kaart
- [redacted]: Ecologische Visie en Hoofdbomenstructuur implementatie
- [redacted]: stroomlijning met stadsdelen

Alvast dank voor jullie opmerkingen, aanvullingen en aanpassingen!

Namens het kernteam Hoofdgroenstructuur,

[redacted]
Projectleider Actualisatie Hoofdgroenstructuur
Ruimte en Duurzaamheid

Actualisatie Hoofdgroenstructuur | Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050| Kwaliteitsimpuls Groen 2025 | Visie Openbare Ruimte

Gemeente Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, wo en do

From: "[redacted]@minezk.nl>
Sent: Sun, 20 Jun 2021 08:09:10 +0100
To: "[redacted]@eceat-projects.org>
Cc: "[redacted]@carbid.nl>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Presentatie gemeente Amsterdam
Attachments: image001.png, bijlage-vragen-en-opmerkingen-van-de-leden-van-de-vvd-fractie.pdf, pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf

Hoi [redacted]
De cijfers PBL komen uit de cpt RES monitor. De cijfers van [redacted] zijn niet zijn meest recente cijfers van twee weken geleden maar zijn eerdere cijfer.
PBL: zie bovenaan pagina 5. Link zie onderaan de mail.
Wat betreft de verschillen in aannames zou ik graag verwijzen naar de beantwoording van kamervragen hierover. Zie daarvoor onderaan pagina 12.
Grt [redacted]
Antwoord
De cijfers van de heer Visser geven geen andere boodschap dan die van PBL. Ze passen binnen de bandbreedte die PBL aangeeft (31,2-45,7 TWh in 2030, met een middenwaarde van 38,2TWh). PBL geeft hiermee aan dat het doel van 35 TWh binnen bereik lijkt, maar zegt gezien de onzekerheden nog niets over de snelheid waarmee het doel binnen bereik zal komen. De verschillen tussen de cijfers van PBL en die van de heer Visser gaan over wat er op korte termijn zou kunnen worden gerealiseerd:
Er zit een verschil in peildatum van de gegevens die PBL en de heer Visser gebruiken. Voor die korte termijnschatting van de productie uit gerealiseerde projecten is PBL uitgegaan van de realisatie per 1 januari 2020 volgens het CBS. Voor de productie uit projecten die in de zogenoemde pijplijn zitten, is PBL voor de mogelijke realisatie uitgegaan van projecten met een subsidiebeschikking (SDE) per 1 januari 2020 zoals gepubliceerd door RVO. De heer Visser doet hetzelfde, alleen met een peildatum van een jaar later, 1 januari 2021. Er zijn in 2020 vooral veel windprojecten gerealiseerd. Ook hebben veel projecten voor zon-
PV een subsidiebeschikking gekregen in 2020. Een deel van de RES-plannen, wat PBL "ambitie" noemt, kon de heer Visser dus zo als pijplijnproject meenemen. PBL houdt ook rekening met de realisatie van deze plannen maar dan als onderdeel van het aandeel ambitie. PBL kijkt namelijk, anders dan de heer Visser, ook naar de RES-plannen die nog geen subsidiebeschikking hebben, het aandeel ambitie. De realisatie van die plannen is logischerwijs onzekerder dan de realisatie van pijplijnprojecten, waar een vergunning en subsidiebeschikking voor zijn verleend.
PBL houdt rekening met oude windmolens die om economische redenen gesaneerd gaan worden. Dat leidt tot een verlaging van de productie in 2030 van 0,5 tot 2,5 TWh. De heer Visser houdt geen rekening met deze verlaging.
Verder zijn er enkele relatief kleine verschillen die het gevolg zijn van een andere aanpak door PBL ten opzichte van de aanpak door de heer Visser. Die verschillen hebben te maken met de CBS-informatie over recent bijgeplaatste installaties en de aanpak om de gegevens te normaliseren tot een benodigde meteorologisch gemiddelde situatie. Tot slot doen zowel PBL als de heer Visser aannames over de realisatiegraad van wind en zon-pv projecten. PBL beschrijft en onderbouwt deze aannames in de Monitor concept-RES. Eind dit jaar zal PBL de aannames opnieuw actualiseren in de Monitor RES 1.0. Belangrijk te vermelden is dat dit prognoses blijven. Ruimtelijke beperkingen, maatschappelijk draagvlak en het gebrek aan netcapaciteit kan de groei van wind en zon veranderen. Een vergunning, SDE++ beschikking en transportindicatie geven geen zekerheid op daadwerkelijk beschikbare transportcapaciteit en dus of de prognose feitelijk behaald zal worden.
https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2021/06/02/beantwoording-kamervragen-over-voortzetting-res-proces/bijlage-vragen-en-opmerkingen-van-de-leden-van-de-vvd-fractie.pdf
https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-monitor-concept-res-een-analyse-van-de-concept-regionale-energie-strategieen_4297.pdf

Verstuurd vanaf mijn iPhone. Sorry als het wat kort is of typefouten bevat □

Op 20 jun. 2021 om 08:48 heeft [redacted]@eceat-projects.org> het volgende geschreven:

Geachte heer [redacted] beste [redacted],

De gemeente Amsterdam heeft met ons de presentatie van 18 mei gedeeld die mede namens EZK voor de Amsterdamse raadsleden gegeven is. We hebben hierover een inhoudelijke vraag m.b.t. de volgende slide:

<image001.png>

Het cijfer van Marien Visser bestaat uit Bestaande Opwek (CBS) + Pijplijn (SDE / vergund minus correctie omdat bij zon nog een en ander afvalt door netinpassingsproblemen). Stand februari 2021, exclusief tweede SDE subsidieronde 2020.

Wat betreffen die cijfers van het PBL? We hebben deze niet eerder gezien. Over welk jaar zijn ze?

Wat zijn de verschillen in aannames tussen PBL en Martien Visser?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Windalarm
[redacted]
06[redacted]
[redacted]@windalarm.org
www.windalarm.org

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Er gebeurt al veel tot 2030

- Wind op zee: ca. 49 TWh (11,5GW) in voorbereiding (rood, blauw en groene gebieden); meer gebieden dienen te worden aangewezen
- Wind/zon op land:
  - PBL: 31,2 tot 45,7 TWh, met een middenwaarde van 38,2 TWh
  - [redacted]: 33,2 TWh
  - Verschil met name in aannames; boodschap zelfde
  - Geen garantie dat doel tijdig gehaald wordt
  - Overprogrammering belangrijk!

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Voortgang RES

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van de toezegging van de minister in zijn brief van 12 februari 2021, over continuering van de (financiële) ondersteuning van het proces van de Regionale energiestrategieën (RES'en) na 1 juli 2021. Deze leden hopen dat de ondersteuning voldoende verlengd kan worden totdat een volgend kabinet de fase 2022-2025 verder gaat uitwerken, zodat er niet nogmaals sprake hoeft te zijn van een verlenging. Zij merken daarbij op dat continuïteit van de programmaorganisatie als ook de ondersteuning van de 30 regio's van belang is voor de realisatie van het gestelde doel van 35 terawattuur (TWh) aan duurzame energieopwekking op land in 2030 en het verzorgen van draagvlak in de energieregio's.

Zon op dak

De leden van de VVD-fractie merken op dat in de voorlopige RES-plannen er nog weinig gebruik gemaakt wordt van zon op dak. Klopt dit? Deze leden verbazen zich hierover, gegeven de grote vraag voor schaarse ruimte in de meeste regio's in ons land. Deze leden denken dat het voor het draagvlak beter is dat zonnepanelen eerst op de daken van distributielocaties, kantoorgebouwen, overheidsgebouwen en andere geschikte locaties worden gelegd voordat zonneweides op land worden gebouwd. Kan de minister toelichten wat het verwachte aandeel zon op dak gaat zijn in de RES-plannen? Deelt de minister de constatering van de VVD dat het beter is om gebruik te maken van zon op dak dan zon op land gezien de schaarse ruimte die beschikbaar is? Zijn er specifieke mogelijkheden om het aandeel zon op dak nog te verhogen? Zo ja, kan de minister daar met haast op inzetten? Indien die mogelijkheden er niet zijn voor de huidige plannen, is de regering op de hoogte van de oorzaak van dit kleine aandeel zon op dak? Zo nee, is de minister bereid om te laten onderzoeken hoe het aandeel zon op dak in toekomstige plannen fors vergroot kan worden?

Antwoord

Uit een analyse van de regionale energiestrategieën (RES) door de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie (NVDE) komt een iets ander beeld. In lijn met de zonneladder wordt zon op daken in de concept-RES'en consequent genoemd als voorkeursoptie. Volgens de meeste RES-regio's is zo'n 30% van alle grote daken in hun regio geschikt voor zonnepanelen. Volgens de analyse van de NVDE willen vrijwel alle RES-regio's in 2030 50-100% van die geschikte dakruimte benutten voor zonnesystemen. Dat is ambitieus, maar tegelijk wil ik verkennen of er nog meer mogelijk is. Daarvoor wil ik laten onderzoeken of het aandeel zon op dak verder kan worden verhoogd door hier enerzijds meer dakoppervlak geschikt voor te maken en er anderzijds op in te zetten dat bijna alle geschikte daken hiervoor worden benut.

Kortom, ik deel de constatering dat het beter is om gebruik te maken van zon op dak dan zon op gronden met primaire functie landbouw of natuur. Met het beantwoorden van de moties van het lid Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 345 682 en 32813 nr. 29) is een voorkeursvolgorde voor zon-PV (zonneladder) geïntroduceerd om landbouw en natuur zoveel mogelijk te ontzien. Deze voorkeursvolgorde is opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Op grond van deze voorkeursvolgorde zon-PV gaat de voorkeur uit naar zonnepanelen op daken en gevels van gebouwen. Daarna hebben terreinen in bebouwd gebied de voorkeur. Hoewel natuur- en landbouwgebieden niet volledig worden uitgesloten, ligt de voorkeur in het landelijk gebied bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, vuilnisbelten, binnenwateren of bermen van spoor- en autowegen. en langs infrastructuur en restgronden. Met die voorkeursvolgorde zijn toen ook aanvullende prikkels geïntroduceerd om zon op dak verder te stimuleren.

Bij deze verkenning zal ik gebruikmaken van het advies van de werkgroep Zon op Daken van het Nationaal Programma RES (NP RES). Zij stellen met het rapport "Samen het Dak op voor een Zonnige Toekomst" dat er voor het behalen van de huidige RES-ambities voor zon op dak meer nodig zal zijn dat het huidige beleid. Deze werkgroep doet hiervoor concrete aanbevelingen, bovenop de prikkels die al zijn geïntroduceerd bij de introductie van de voorkeursvolgorde voor zon-PV. Het gaat dan om een mix van (financiële) stimulering en verplichtingen zoals bouwregelgeving voor nieuwbouw, een uitvoeringsstrategie zon per RES, het stimuleren van aanpassing van bestaande gebouwen, verbeterde mogelijkheden voor opslag van elektriciteit en de versnelde inzet van overheidsdaken. Op basis van deze aanbevelingen zal het Rijk samen met de decentrale overheden aanvullend beleid hierop formuleren. Hierbij kan worden voortgebouwd op de stappen die nu al worden genomen, bijvoorbeeld ten aanzien bouwregelgeving, en waar mijn ambtsvoorganger uw Kamer recent ook over heeft geïnformeerd (Tweede Kamer vergaderjaar 2020-2021, Aanhangsel van de Handelingen 2127).

Verwachte realisatie RES-doelstellingen
De leden van de VVD-fractie nemen kennis van berichtgeving over de verwachte cumulatieve opbrengst van de regionale RES-biedingen. Daarbij lezen deze leden de mogelijkheid dat er ruimschoots voldaan gaat worden aan de gevraagde doelstelling van 35 TWh. Is de minister op de hoogte van de huidige verwachte opbrengst van de RES-plannen? Kan de minister deze commissie informeren over de verwachte opbrengst van de huidige RES-plannen? In hoeverre is er nog extra opwek noodzakelijk bovenop staand beleid?

Antwoord
Ja, ik ben hiervan op de hoogte. PBL schat in de analyse van de concept-RES'en de levering van hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2030 in op een bandbreedte van 31,2 tot 45,7 TWh met een middenwaarde van 38,2 TWh. Of het doel van 35 TWh wordt gehaald, is volgens PBL nog geen gegeven. In het Klimaatakkoord is naar de ruimtelijke uitvoerbaarheid gekeken. Met de aanpak en het doel van 35 TWh is bewust gekozen voor een behapbare opgave, deels vanwege ervaringen uit het verleden, deels omdat de RES systematiek zich ook nog moet ontwikkelen. Dat deze opgave behapbaar is, wordt nu door de analyses onderschreven. Er blijven echter nog wel de nodige afwegingen te maken, denk aan de netcapaciteit, betrokkenheid bewoners en impact op de natuur. Ook onderzoeken die uiteindelijk bij concrete projecten gedaan moeten worden, kunnen leiden tot andere uitkomsten en afwegingen. Daarom is in het Klimaatakkoord afgesproken bij het opstellen van de RES'en uit te gaan van enige "overprogrammering". Dit geeft ruimte om deze afwegingen te maken en het doel te realiseren. Eind dit jaar komt PBL met geactualiseerde gegevens op basis van de dan openbaar beschikbare gegevens van CBS en RVO en de analyse van de RES'en 1.0. Dan zal ik uw Kamer nader informeren in hoeverre de realisatie van de 35TWh in zicht is.

Opslag
De leden van de VVD-fractie constateren dat de RES een volledige focus legt op de opwek van duurzame energie. De nieuwe SDE-regeling zal verbreed worden van enkel opwek naar meerdere technologieën om onze doelstellingen voor 2030 te behalen. Onderdeel daarvan is ook opslag van energie. Deelt de minister de constatering dat een toename in het opslagvermogen van energie ertoe kan leiden dat er minder productievermogen opgesteld moet worden? Deelt de minister daarmee ook de constatering dat voor sommige regio's er ook gekeken moet worden naar de potentie voor de opslag van energie in de toekomst? Waarom is dit niet opgenomen in de RES 1.0? Welke plannen heeft de minister op dit vlak?

Antwoord
Het is van belang om de flexibiliteit van onze energiesystemen te vergroten, zodat deze robuuster en beter inpasbaar worden, en er slimmer gebruik kan worden gemaakt van het productievermogen. Daarom verkennen we verschillende vormen van flexibiliteit, waaronder de combinatie van productie en opslag. PBL onderzoekt bijvoorbeeld in opdracht van EZK de mogelijkheden om batterij-opslag in combinatie met zon- en windprojecten in de SDE++ te ondersteunen. Hierover is uw Kamer reeds geïnformeerd (Kamerstuk 31 239, nr. 329). Ook wordt in de voorgenomen Energiewet opgenomen dat netbeheerders als het efficiënt is verplicht zijn om flexibiliteit in te kopen. Ook hiermee wordt flexibiliteit, en daarmee o.a. opslag, gestimuleerd.

Opslag kan ervoor zorgen dat productievermogen efficiënt(er) kan worden ingezet, maar hierbij hangt het van verschillende factoren af of opslag ook de meest kosteneffectieve oplossing is. Dat is niet altijd het geval. Het opslaan van elektriciteit kan er voor zorgen dat minder energie verloren gaat, doordat met bijvoorbeeld een batterij het aanbod van elektriciteit kan worden opgeslagen en afgeleverd op het moment dat er vraag is. Maar het kan in sommige gevallen ook financieel aantrekkelijk zijn om bijvoorbeeld curtailment toe te passen. Hierbij wordt de installatie zo afgesteld of terug geregeld dat deze niet op piekcapaciteit aan het net levert.

Opslag zal in toenemende mate een relevante rol spelen in de transitie naar een CO2 vrij energiesysteem. In het recente onderzoek van de landelijke en regionale netbeheerders en EZK is deze rol ook goed geduid voor het energiesysteem na 2030. In de RES 1.0 is de rol van opslag nog niet prominent meegenomen. Dat komt onder andere omdat de maatschappelijke kosten van het verzwaren van het net in vele gevallen lager zijn.
Voor de RES 2.0, waarbij de zoeklocaties grotendeels zijn toegekend en er al een goed gevulde pijplijn aan projecten is, wordt de regio's wel geadviseerd om de mogelijkheden van opslag voor lokale netcongestie te onderzoeken. Hoewel opslag steeds belangrijker wordt, is de business case op dit moment nog een aandachtpunt. Hierin kunnen alternatieve financiële prikkels behulpzaam zijn om 'uitgestelde levering' mogelijk te maken.

Draagvlak RES
De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de acceptatie van de RES niet overal even soepel verloopt, ook door de beperkingen die vanuit het coronavirus zijn ontstaan. Hoe verwacht de minister de acceptatie te verhogen? Hebben RES-regio's voldoende informatie om een gedegen beslissing te maken? Is er voldoende ruimte in de opzet van de RES voor daadwerkelijke inspraak van burgers? Deze leden lezen voorts dat het mogelijk is dat niet alle participatieprocessen kunnen zijn afgerond als over de RES 1.0 moet worden besloten. Dit is volgens deze leden onwenselijk omdat draagvlak en participatie van groot belang zijn bij de opwek van hernieuwbare energie op land. Begrijpen deze leden het goed dat hierdoor een situatie kan ontstaan dat inwoners van energieregio's geen inspraak hebben gehad op het doel dat hun RES-regio stelt? Kan de minister toelichten of dit op een later moment kan worden hersteld? Kan de minister toelichten wat er in het werk wordt gezet om ervoor te zorgen dat de participatieprocessen worden afgerond voordat de RES 1.0 wordt opgeleverd? Wat is de minister voornemens met RES-regio's waarin de participatieprocessen niet op tijd (kunnen) worden afgerond?

Antwoord
De coronacrisis vormde in eerste instantie 'een hobbel' in de participatie van inwoners bij de concept-RES en RES 1.0. Bijna alle regio's zochten hierdoor intensief naar mogelijkheden voor online-participatie. Dat leidde tot uiteenlopende initiatieven van een enquête, visuele vragenlijst of online bijeenkomst tot een burgerforum, Participatieve Waarde Evaluatie (PWE), Generatielab of online safari. Dit alles leverde vaak een diverser en groter bereik op onder inwoners en veel nieuwe werkvormen. De coronacrisis zorgt, in combinatie met de groeiende urgentie voor de energietransitie, voor een versnelling en vernieuwing van de inzet van participatievormen. NP RES ondersteunt de regio's hierbij. Het platform www.energieparticipatie.nl is er voor volksvertegenwoordigers, ambtenaren, initiatiefnemers en inwoners. Het platform wordt goed bezocht. NP RES werkt ook aan een ondersteuningsproduct dat ingaat op het visualiseren van wind en zon in de leefomgeving, en op welke kansen en valkuilen er zijn om die te gebruiken: van beleid tot zoekgebied tot concreet project.

Dat neemt niet weg dat het coronavirus zijn sporen blijft trekken waar het gaat om het elkaar daadwerkelijk fysiek ontmoeten. Die behoefte wordt groter naarmate keuzes voor bijvoorbeeld locaties of type opwekking concreter worden en de zorgen en emoties toenemen. Dan wil men met elkaar boven een kaart hangen, elkaar in de ogen kijken of het veld in gaan. We zien, doordat we in alle regio's tegelijkertijd werken aan de RES'en, dat de aandacht en zorgen van inwoners met name bij windmolens toeneemt. Het vraagt zorgvuldigheid en bereidheid van overheden, samenleving en media om met elkaar in dialoog te gaan over de vraag waar en hoe duurzame opwek van elektriciteit op land kan worden ingepast in het landschap. Dit gesprek loopt, maar is zeker nog niet afgerond.

Zoals mijn ambtsvoorganger in de brief van 12 februari jl. (Kamerstuk 32 813, nr. 663) aangaf is de RES 1.0 geen eindpunt, maar een belangrijke bestuurlijke mijlpaal in een langjarig proces richting 2030. De RES 1.0 geeft overheden, netbeheerders, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven richting en houvast over waar we de komende jaren duurzame opwek van elektriciteit op land mogelijk zien worden.
Ook in de fase ná de vaststelling van de RES 1.0 vraagt participatie intensieve aandacht: van zoekgebied, tot concreet project, zowel regionaal als lokaal. Al deze inspanningen nemen de tegenstellingen die er zijn niet weg. Ze brengen wel het gesprek erover, de ontmoeting, en uiteindelijk de weg naar begrip voor de keuzes op gang.

De RES'en zijn in de afgelopen twee jaar in de regio's in een proces van gemeenten, provincies en waterschappen gezamenlijk vormgegeven. Bij de start hebben de volksvertegenwoordigers in veel regio's kaders meegegeven via een startnotitie over zowel het proces als de inhoud. In de regio's zijn gemeenten, provincie en waterschappen samen met de netbeheerders, stakeholders en inwoners aan de slag gegaan met het uitlijnen van hun ambitie binnen deze kaders. Daarbij is veel kennis ontwikkeld en zijn inzichten gedeeld. De afwegingen die op basis van al deze input zijn voorgelegd in het RES document worden ter besluitvorming voorgelegd aan de volksvertegenwoordigingen van de provincies, gemeenten en waterschappen. Zij zijn gedurende het traject vanuit de regio's op diverse manieren betrokken en hebben ook zelf actief om informatie gevraagd. Het is uiteindelijk aan henzelf om af te wegen of zij voldoende informatie hebben gekregen om de voorgestelde besluiten te kunnen nemen.

De RES 1.0 is opgebouwd uit bestaand beleid, projecten die al in de pijplijn zitten en nieuwe ambities. Participatie rond bestaande projecten, en veelal ook pijplijn projecten, heeft al plaatsgevonden. Regio's hebben de afgelopen maanden, zoals hierboven geformuleerd,

verschillende vormen van participatie ingezet op de nieuwe ambities. Alle regio's leveren op 1 juli een vastgestelde of voorlopige versie aan van de RES 1.0. Vier regio's hebben aangegeven hun vastgestelde RES 1.0 na de zomer in te leveren om nog een laatste stukje van het participatie- en besluitvormingsproces te kunnen doorlopen. Er is dus geen sprake van niet-afgeronde participatieprocessen voor de vaststelling van RES'en 1.0, omdat deze regio's de zomermaanden gebruiken voor de afronding hiervan. De participatie en besluitvormingsprocessen zijn in elke fase van de RES aan de orde, van planvorming tot vergunningverlening, en vragen daarmee continue aandacht en inzet.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief 'Continuering van het RES-proces'. Deze leden zijn er van overtuigd dat de energietransitie slaagt wanneer bewoners mee kunnen praten, profiteren en beslissen. Zij hebben nog enkele vragen.

Democratische legitimiteit
De leden van de D66-fractie hebben eerder de toezegging gekregen van de minister om diverse democratische participatievormen onder de aandacht te brengen van de RES'en. Deze leden vragen de minister naar de voortgang en resultaten van de inzet van dergelijke direct-democratische technieken.

Antwoord
Ik ga ervanuit dat u doelt op de toezegging over digitale raadpleging en participatie uit het notaoverleg van 10 juni jl.. Digitale participatie is van extra belang geweest door de corona-maatregelen. Het NP RES heeft het afgelopen jaar verschillende digitale participatiemethoden – waaronder de participatieve waarde-evaluatie – onder de aandacht gebracht bij de RES-regio's. Dit is onder meer gebeurd via www.energieparticipatie.nl. Regio's zijn uiteindelijk vrij om deze, en andere methoden in te zetten, passend bij de kenmerken van hun regio en inwoners. Participatie is immers maatwerk. Voor volksvertegenwoordigers worden vanuit NP RES – in samenwerking met het programma Democratie in Actie – webinars georganiseerd, onder meer over de rol en positie van volksvertegenwoordigers bij het RES-traject, participatieprocessen, regiodemocratie en omgaan met maatschappelijke weerstand. Om volksvertegenwoordigers te ondersteunen bij het invullen van hun rol zijn er verschillende instrumenten ontwikkeld. Het meest recente voorbeeld is de RES-gespreksassistent, een webapp om feiten te checken en antwoorden te vinden op veelgestelde vragen over de RES.

De leden van de D66-fractie lezen ook dat uiterlijk 1 juli 2021 de RES'en verankerd zullen worden in instrumenten van de Omgevingswet. Tegelijk lezen deze leden dat de participatieprocessen niet overal afgerond zullen zijn voor die tijd. Zij vragen de minister hoeveel regio's dit betreft. Wat zijn de verwachte gevolgen van een niet-afgerond participatieproces voor de haalbaarheid en draagvlak van de regionale energieplannen? Hoe wordt gewaarborgd dat de participatie na de vaststelling van de RES 1.0 ook voldoende ruimte geeft aan bewoners om mee te praten en beslissen?

Antwoord
De ambities en zoekgebieden uit de RES 1.0 worden integraal afgewogen door overheden in relatie tot andere ruimtelijke opgaven en vervolgens vastgelegd in een omgevingsvisie, -programma of -plan. Gemeenten, provincies en waterschappen gaan hier, voor zover dat niet al is opgestart, mee aan de slag na 1 juli. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat vergunningen voor 1 januari 2025 moeten zijn verleend om projecten vóór 2030 te kunnen realiseren. Afhankelijk van de te maken keuzes zullen een of meerdere instrumenten van de Omgevingswet daarvoor worden ingezet. Ook in deze fase vinden participatieprocessen plaats. Daarnaast wordt de RES elke twee jaar geactualiseerd. In 2023 staat de RES 2.0 gepland, in 2025 de RES 3.0, etc.. De ontwikkeling van praktische toepassingen van werkvormen en het actief delen van praktijkvoorbeelden houdt daarom ook niet op bij de RES 1.0. Dat geldt evenmin voor de actieve uitwisseling met het netwerk van (overheids)communicatieadviseurs in het land die bezig zijn met het onderwerp klimaat.

Zie voor de beantwoording van de vragen over de participatieprocessen en de deadline van 1 juli de eerdere beantwoording op de vragen van de VVD-fractie over dit onderwerp.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) dat stelt dat er op lokaal, regionaal en landelijk niveau duidelijke afspraken gemaakt moeten worden over wie welke taak uitvoert en wie waarvoor verantwoordelijk is in de energietransitie. Deze leden vragen de minister om toe te lichten wanneer er een kabinetsreactie komt op het ROB-advies en hoe daarin rekening wordt gehouden met de rol en verantwoordelijkheden van decentrale overheden? Zij vragen tevens aan de minister om te

reflecteren op het bekende Huis van Thorbecke. Hoe verhouden de verschillende overheden en politieke besturen in politieke verantwoordelijkheid zich tot elkaar? Waar ligt de eindverantwoordelijkheid en het recht op controle en beslisbevoegdheid? Wat is de rol van elke overheid- en bestuurslaag hierin?

Antwoord
Het ROB-advies *'Van Parijs naar praktijk: bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het Klimaatakkoord'* is 12 april jl. door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden (BZK) aan de Tweede Kamer[1]. Gelet op de demissionaire status van het huidige kabinet wordt er geen appreciatie gegeven van het advies. Het is aan een volgend kabinet om te bepalen op welke wijze hieraan een vervolg wordt gegeven. Het ROB-advies wordt betrokken in de gesprekken met de medeoverheden bij de uitwerking van de motie van het lid Özütok[2]. Daarin heeft uw Kamer verzocht om als Rijk en decentrale overheden te komen tot een gezamenlijke voorbereiding ten behoeve van een nieuw kabinet. De gesprekken met VNG, IPO en UvW over de opgaven van het Klimaatakkoord in de volgende fase zijn gestart. Vandaar dat de genoemde brief zich nu beperkt tot de aanbieding van dit advies aan uw Kamer.

De uitvoering van het Klimaatakkoord is een verantwoordelijkheid van Rijk en decentrale overheden samen. De betrokken overheden zullen als één overheid samen moeten werken met bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners om de gestelde doelen te bereiken. Het adagium 'je gaat er over of niet' is niet van toepassing bij deze complexe en meervoudige opgave. Kaderstelling, besluitvorming en controle vindt plaats op alle bestuurlijke niveaus. Goed interdepartementaal en -bestuurlijk samenwerken is een noodzakelijke voorwaarde voor succes. Dat vraagt soms om een actieve rolneming van het Rijk, maar soms juist ook om terughoudendheid. Het Huis van Thorbecke is steeds het vertrekpunt, waarbij we ook gebruik maken van innovatie regionale samenwerkingsverbanden als de RES. De ROB heeft zich in haar advisering over de uitvoeringskosten gebaseerd op de bestaande bevoegdheidsverdeling en de afspraken zoals die zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord.

De RES heeft geen wettelijke basis. Deze berust op bestuurlijke afspraken (Klimaatakkoord), waaronder de afspraak dat een RES wordt vastgesteld in gemeenteraden, Provinciale Staten en algemeen besturen van waterschappen. De RES is een document waarin elke regio beschrijft welke energiedoelstellingen zij wil halen en op welke termijn. En welke aanpak/strategie de regio hanteert om deze energiedoelstellingen te realiseren. Het is ook een instrument om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren. Daarmee is het een bouwsteen bij het formuleren en vaststellen van omgevingsbeleid van gemeenten, provincies en Rijk. In het omgevingsbeleid vindt integrale besluitvorming over de fysieke leefomgeving plaats, op grond waarvan vergunningen kunnen worden verleend.

Draagvlak
De leden van de D66-fractie vragen de minister hoe financiële participatie van omwonenden, waarbij (een deel van) de opbrengsten ten gunste komt van inwoners, wordt ondersteund vanuit het Rijk. In zijn voortgangsbericht RES-proces refereert de minister aan de vier onafhankelijke werkgroepen die de knelpunten in het RES-proces hebben geanalyseerd. Een daarvan heeft zich gebogen over de stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie (SDE++) en de maatschappelijke kosten en concludeert onder andere dat er behoefte is aan een zogenaamd 'kwaliteitsbudget.' Dit zou kunnen voorzien in de extra financiering die nodig is voor de realisatie van projecten die voor omwonenden het meest wenselijk zijn, maar financieel binnen de kaders van de SDE++ onrendabel is voor initiatiefnemers. Is de minister bereid een dergelijk kwaliteitsbudget in te richten?

Antwoord
Het betrekken van omwonenden van wind- en zonneparken is essentieel voor het werken aan draagvlak. Financiële participatie is een van de manieren om die betrokkenheid te organiseren en tot een eerlijke verdeling van lusten en lasten te komen. Dit ondersteunen gebeurt direct en indirect door het delen van kennis, het oplossen van vraagstukken over financiële participatie en het onder de aandacht brengen van het onderwerp. Dit gebeurt onder andere via NP RES en www.energieparticipatie.nl, in de periodieke foto van de RES'en door NP RES, en door de participatiecoalitie die actief is in alle regio's. Ook werk ik momenteel - in afstemming met VNG en IPO - aan de beantwoording van de motie Bruins c.s. over financiële participatie.

---

[1] Kamerbrief 2021-0000165086

[2] Tweede Kamer, 2020-2021, 35570-VII, nr.12

De werkgroep "SDE en maatschappelijke kosten" heeft inderdaad in haar rapport een aanbeveling opgenomen om een kwaliteitsbudget te introduceren, gericht op de financiering van de extra onrendabele top die regionaal kan ontstaan door het verbinden van lokale maatschappelijke wensen aan projecten. Momenteel wordt door dezelfde werkgroep een proces ingericht om deze en andere aanbevelingen verder uit te werken. Op basis hiervan kunnen de verschillende overheden overwegen of een dergelijk budget een rol kan spelen bij de uitvoering van één of meerdere RES'en. Mijn ministerie is hier nauw bij betrokken. Ik zal uw Kamer eind van dit jaar, in mijn brief over de RES 1.0, verder informeren over de uitwerking van het kwaliteitsbudget en mijn visie daarop.

Doel
De leden van de D66-fractie constateren dat in het Klimaatakkoord het doel van 35 TWh hernieuwbare opwekking op land is afgesproken. De leden van de D66-fractie vragen hoe de minister zicht op dit doel houdt. Welke instrumenten heeft de minister om dit doel te bereiken? Wat is de stok achter de deur? De SDE++ regeling is afgestemd op de 35TWh, wanneer de RES'en dit doel overschrijdt zal de subsidieregeling SDE++ op slot gaan. Dat kan tot gevolg hebben dat lokale plannen (die kunnen leiden tot meer draagvlak en betere netaansluiting) onvoldoende financiële steun ontvangen. Zeker gezien uit onderzoeken blijkt dat we een stijgende vraag naar duurzame energie kunnen verwachten als gevolg van de Klimaatakkoordplannen. Deze leden vragen de minister om te reflecteren op het slot op de SDE++ bij de 35 TWh en hoe hard die is.

Antwoord:
Het doelbereik van de RES wordt gemonitord door PBL ten behoeve van de RES monitor en de Klimaat- en Energieverkenning (KEV). Indien de RES'en (opgave voor elektriciteit) niet optellen tot 35TWh, wordt de regio's gevraagd om de restopgave alsnog onderling te verdelen. Op dit moment lijken de regio's op koers om het doel van 35 TWh te halen in 2030. Mocht de situatie zich voordoen dat de regio's toch niet in staat blijken om met elkaar 35TWh te produceren dan wordt door de decentrale overheden een verdelingssystematiek opgesteld. Deze heeft als doel om tot een rechtvaardige verdeling van de nationale opgave te komen. In het uiterste geval heeft het Rijk de mogelijkheid om terug te vallen op juridische instrumenten om de opgave alsnog te realiseren.

In het Klimaatakkoord is naast de 35 TWh op land een ambitie van 49 TWh wind op zee afgesproken. Deze ambities sluiten aan op het algemene CO2-reductiedoel van het kabinet van 49%. Bij de SDE++ staat het kosteneffectief bereiken van dit doel centraal. Zoals in het Klimaatakkoord is afgesproken wordt er daarom gestuurd op de realisatie van 35 TWh aan subsidiabele productie uit wind op land en zon-PV (> 15kW). Daarbij is rekening gehouden met de verwachte toename van de elektriciteitsvraag door elektrificatie. Zolang er wordt gestuurd op de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, zal de SDE++ hier qua vormgeving op aansluiten, ook als hiervoor een plafond in de SDE++-regeling moet worden opgenomen. Ook is in het Klimaatakkoord een kostenreductiepad afgesproken, wat er toe leidt dat vanaf 2026 deze vormen van duurzame energie-opwekking op land zonder subsidie gerealiseerd moeten kunnen worden.

Technieken
De leden van de D66-fractie valt het op dat in de RES'en veelvuldig wordt gekozen voor het realiseren van de doelen met zonnepanelen op daken. In hoeverre houdt de minister overzicht en sturing op de keuze in technieken? En op welke wijze wordt gestuurd op efficiënte benutting van netcapaciteit en op betaalbaarheid? Deze leden vragen dit naar aanleiding van de grote netcapaciteitsproblemen die reeds zijn ontstaan en dreigen, wat grote vertragingen en kostenoverschrijdingen tot gevolg kan hebben. Regionale netbeheerders hebben al een netimpactanalyse gemaakt op de plannen in de RES'en. Deze leden zijn voorstander van het uitvoeren van een vergelijkbare analyse op de uitvoerbaarheid van de RES-plannen, waarbij wordt gekeken naar de financiële, technische en planologische realiseerbaarheid van de plannen. Op deze wijze kan worden voorkomen dat te laat in het proces aan het licht komt dat de doelstellingen niet gehaald worden vanwege onuitvoerbare plannen. Deze leden vragen of de minister bereid is om een dergelijke markttoets verplicht onderdeel te maken van het RES-proces?

Antwoord
De regio's zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling van hun RES. PBL verzorgt de monitoring van de resultaten in de RES'en. In de analyse over de concept-RES'en in de zomer van 2020 is het onderscheid in vermogen en opwek van zonne- wind techniek uitgewerkt. In de vervolg analyses wordt dit verschil verder geduid. Mocht duidelijk worden dat door de regionaal gemaakte techniekkeuzes de doelen niet gehaald worden dan treden de borgingsafspraken in werking. Zie hiervoor mijn eerdere antwoord.

Regionale en landelijke netbeheerders bieden de RES-regio's de mogelijkheid om periodiek de impact van de gemaakte keuzes op het energiesysteem door te laten rekenen. Hierbij geven de netbeheerders inzicht in de kosten, het ruimtegebruik en de capaciteit van het netwerk. Daarbij wordt advies gegeven welke maatregelen genomen kunnen worden om de kosten te verlagen en de uitvoerbaarheid van de gevraagde investeringen te verhogen. Alle RES regio's hebben hier gedurende de uitwerking naar RES 1.0 gebruik van gemaakt. De mate waarin de inzichten uit deze impact berekening worden meegenomen verschilt per regio en is sterk afhankelijk van de keuze van de regio's. Zoals mijn ambtsvoorganger in de brief van 8 maart jl. heeft aangegeven (Kamerstuk 32813 nr. 672) ben ik in gesprek met de regio's over de optimalisatie van de keuzes in de RES'en. Bijvoorbeeld de afweging tussen regionaal draagvlak (met een voorkeur voor kleinschaligheid en zon boven wind) en de nationale kosten die volgen uit die keuze (via de SDE++ en de nettarieven).

Ik ben geen voorstander van een verplichte markttoets omdat de RES regio's reeds gebruik maken van de mogelijkheden om meer inzicht in de netimpact te krijgen door middel van een netimpact analyse. Een netimpact analyse is geen verplicht onderdeel in de RES, maar deze wordt door alle regio's in samenwerking met de netbeheerders ingezet in het proces. Alle 30 RES-regio's hebben de impact van hun beleid op het energiesysteem in beeld. In de analyse wordt geduid welke elektriciteits-infrastructuur aanpassingen en uitbreidingen nodig zijn en wat hier globaal de kosten en het ruimtebeslag van zijn. Deze indicaties geven echter nog geen beeld van de uitvoerbaarheid van de RES'en of de mate waarin de investeringen voor de netbeheerders financierbaar zijn. Voor de zomer publiceren de netbeheerders een nadere analyse met een eerste inschatting van de uitvoerbaarheid.

De leden van de D66-fractie zien stijgende zorgen bij omwonenden over geluidsoverlast en slagschaduw van windmolens. Er is landelijk een minimale afstand van huizen tot windturbines afgesproken en deze leden vragen of de minister deze afstand regelmatig evalueert en toetst op de laatste wetenschappelijke inzichten. Maakt de minister ook vergelijkingen met andere landen die in grootte en bevolkingsdichtheid te vergelijken zijn met Nederland? Inmiddels zijn er ook verschillen te bemerken tussen de aanpak van provincies. Zo zijn er provincies die een verbod of begrenzing hebben ingesteld op het plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond. Deze leden vragen hoe de minister voorkomt dat dit leidt tot onnodige verschillen en onduidelijkheid tussen de regio's.

Antwoord
Om het woon- en leefklimaat te beschermen van inwoners die in de buurt van een windturbine wonen, zijn wettelijke normen vastgelegd voor de maximaal toelaatbare geluidbelasting en slagschaduw van windturbines op woningen of andere gevoelige objecten en voor het plaatsgebonden veiligheidsrisico. Deze normen zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit onder de Wet Milieubeheer en worden na inwerkingtreding van de Omgevingswet overgenomen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving. Hier moet elk windpark in Nederland aan voldoen. Er bestaat in Nederland geen vaste afstandsnorm voor de plaatsing van windturbines. De afstand wordt bepaald door de maximaal toelaatbare geluidbelasting, de slagschaduw of het plaatsgebonden risico bij een woning. Ik verwijs u tevens naar het antwoord op vragen van het lid Van Gerven over het mogelijk plaatsten van windturbines in het IJmeer, in de buurt van de woonwijk IJburg (Kamerstuknummer nog niet bekend). Ook de meeste omringende landen hebben geen afstandsnorm maar een normering voor geluid, die soms strenger en soms ruimer is dan in Nederland. De norm is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en het RIVM houdt de bestaande kennis over gezondheid en windturbines up to date. Indien nieuwe wetenschappelijke inzichten aanleiding geven tot het herzien van de norm zal hier naar worden gekeken.

In aanvulling op diverse nationale kaders als de NOVI, het natuurbeleid en het energiebeleid, ligt de primaire verantwoordelijkheid voor het maken van ruimtelijke afwegingen bij de decentrale overheden. Om die reden is het dus logisch en ook niet onwenselijk dat er verschillen bestaan tussen provincies, gemeenten en tussen RES'en. Deze decentrale invulling stelt provincies en gemeenten in staat om zelf af te wegen waar en op welke wijze de benodigde hernieuwbare elektriciteit op een zorgvuldige wijze kan worden ingepast, rekening houdend met het toekomstperspectief voor het eigen gebied. Ook in RES verband is hier aandacht voor. Indien keuzes binnen de RES'en regio-overstijgend tot botsende belangen leidt, zal er binnen het verband van NP-RES regio regio-overstijgend afstemmingsoverleg plaatsvinden.

Natuur
De leden van de D66-fractie zijn van mening dat de natuur in Nederland beschermd en versterkt moet worden. Daarom vragen deze leden hoe de minister bewaakt dat de energieplannen in de

RES'en in balans met natuurbescherming uitgevoerd worden en dat daarbij ook compensatie plaatsvindt waar nodig.

Antwoord
Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat ze moeten voldoen aan regelgeving, waaronder de landelijke en provinciale regelgeving voor natuur. Dat is het uitgangspunt voor de verschillende RES'en bij het maken van afwegingen. Afhankelijk van keuzes binnen een RES, zullen in de RES, of bij de uitwerking daarvan, zoekgebieden aangewezen worden. De zoekgebieden kunnen - afhankelijk van keuzes binnen de RES- ook in of nabij natuurgebieden liggen. Vervolgens zal bij de verdere uitwerking binnen deze zoekgebieden onder regie van provincie en/of betrokken gemeente(n) worden gezocht naar precieze locaties voor projecten. Om van zoekgebied tot precieze locatiekeuze te komen, zal onderzoek worden uitgevoerd waaronder in veel gevallen een zogenoemde milieu-effectrapportage (m.e.r.). Indien op grond van de m.e.r. blijkt dat een project een bepaalde locatie negatieve of positieve impact heeft op beschermde natuur, zal dit meewegen in de keuze om een project op deze of juist op een andere locatie realiseren. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij het lokale bevoegde gezag. Indien de uiteindelijk gekozen locatie negatieve effecten heeft op beschermde natuurwaarden, zullen er op grond van wettelijke kaders ten eerste mitigerende maatregelen moeten worden genomen om deze effecten zoveel mogelijk te beperken. Ten tweede zullen er voor de resterende negatieve effecten compenserende maatregelen moeten worden getroffen. Indien blijkt dat de effecten op natuur niet in overeenstemming zijn met de landelijke en provinciale regelgeving, dan zal er geen vergunning worden verkregen.

Haalbaarheid
De leden van de D66-fractie constateren dat RES-regio's de regionale netbeheerders hebben gevraagd om een netimpactanalyse te maken van de plannen in de RES'en, zodat tijdig duidelijk wordt wat de impact is van de RES-plannen op de energie-infrastructuur, waar knelpunten dreigen te ontstaan en hoe deze op te lossen zijn. Hoe worden combinaties tussen zon en wind aangemoedigd (wat scheelt in ruimtegebruik en netverzwaring)?

Antwoord
In de netimpact analyses van de netbeheerders is dit een prominent onderdeel van het advies. Ook heeft NP RES aanvullende kennis aangeboden aan de regio's hoe gecombineerde zon- en windprojecten ontwikkeld kunnen worden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om informatie over publiek- private samenwerking, het delen van best practices van hybride parken zoals park Haringvliet en Energielandschap Bergen, en het onder de aandacht brengen van relevante rapporten (zoals het rapport van EnergieSamen[3] over hoe systeemintegratie toegepast kan worden in RES-regio's). In veel gevallen zal de markt zijn werk doen. Bij knelpunten in de transportcapaciteit zijn veelal combinaties van wind en zonprojecten op één bestaande aansluiting nog wel mogelijk. Deze kunnen dan eerder operationeel zijn.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister over de continuering van het RES-proces en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben reeds in november 2020 vragen gesteld over de continuering van het Nationaal Programma RES (NP RES) en hebben zich ervoor uitgesproken dat het NP RES ook na 1 juli 2021 wordt voorgezet. Deze leden zijn verheugd om te lezen dat de minister aangeeft dat continuering van NP RES, en daarmee de ondersteuning van de regio's, in de rede ligt. Zij begrijpen dat een besluit over de continuering van het NP RES na 2021 aan een volgend kabinet is, maar merken op dat, indien er niet snel duidelijkheid komt over de continuering van de financiële ondersteuning in 2021, de RES-regio's de projectorganisatie zullen moeten afbouwen. Deze leden menen dat dit niet de bedoeling kan zijn. Zij vinden het van groot belang dat er snel duidelijkheid komt, met name over voortzetting in 2021, zodat de RES-organisatie na 1 juli 2021 niet stilvalt. Deze leden merken ook op dat de regio's vragen om een bedrag van 4 miljoen euro voor de resterende periode in 2021. Zij vragen de minister te bevestigen dat de uitvoeringskosten voor de RES in 2021 zullen worden gefinancierd. Kan de minister daarbij ook aangeven om welk bedrag het daarbij gaat?

Antwoord

---

[3] Systeemintegratie - Energie Samen

Op 1 april jl. hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de minister van Financiën en mijn ambtsvoorganger een brief ontvangen van de regionale RES-bestuurders, portefeuillehouders van VNG, IPO en de Unie van Waterschappen en de voorzitter van het voortgangsoverleg. Zij vragen hierin het Kabinet om een tegemoetkoming voor de uitvoeringslasten van de RES-regio's voor resterende periode in 2021 om de RES-organisaties na 1 juli a.s. niet stil te laten vallen. Ik heb veel waardering voor het werk wat is verzet en de ambitie die is neergelegd door de RES-regio's. Gezien de urgentie van de problematiek willen we voorkomen dat het proces stilvalt na 1 juli en de ambities waaraan hard gewerkt is niet gerealiseerd gaan worden. Momenteel ben ik in gesprek met mijn ambtsgenoot van BZK over de claim van de RES-regio's. Ik verwacht uw Kamer en de regio's uitsluitsel hierover te kunnen geven vóór het Commissiedebat Klimaat en Energie op 10 juni a.s..

De leden van de CDA-fractie merken op dat er in de RES-regio's ook zorgen zijn over de uitvoeringslasten. Deze leden vragen de minister daarom om tevens toe te lichten hoeveel van deze middelen en de eerder al beschikbaar gestelde middelen daadwerkelijk in de regio's terecht komen.

Antwoord
Het Rijk heeft vanuit de klimaatenvelop tot en met 2021 jaarlijks 22,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het NP RES en de totstandkoming van de RES'en. Dit bedrag is als volgt verdeeld:

- Gelden ten behoeve van het programmabureau en de programmaorganisatie – €5 miljoen.
- Procesgelden ten behoeve van de regio – €15 miljoen:
    - Procesgelden voor de regio's zelf - €12 miljoen
    - Expertpool gericht op ondersteuning regio's - €3 miljoen
- Gelden ten behoeve van de participatiecoalitie gericht op bewonersondersteuning – €2,5 miljoen.

De leden van de CDA-fractie hebben altijd het grote belang van draagvlak en daarmee het belang van inwonersparticipatie genoemd als belangrijke voorwaarde voor de energietransitie. Deze leden delen de constatering van de minister dat maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak belangrijke pijlers zijn in de RES'en. Het baart deze leden daarom zorgen dat de minister stelt dat 'het zou kunnen zijn dat deze participatieprocessen niet in alle regio's afgerond zijn als er over de RES 1.0 moet worden besloten.' Zij vragen de minister om deze uitspraak verder te duiden. In hoeveel regio's zullen de participatieprocessen daadwerkelijk niet zijn afgerond op het moment dat er over de RES 1.0 wordt besloten? Wat zal dat betekenen voor het vertrouwen van inwoners in de mate van en wijze waarop zij bij het RES-proces worden betrokken?

Antwoord
Zie voor het antwoord op de bovengenoemde vragen mijn eerdere beantwoording op de vragen van de VVD-fractie.

De leden van de CDA-fractie lezen tevens in de brief van de minister van 8 maart 2021 (Kamerstuk 32813, nr. 672) dat participatie en draagvlak in oktober 2020 in veel regio's nog vorm moesten krijgen en dat ze in de huidige concretiseringsfase spannende issues worden. De vraag is daarbij volgens de minister of het regionaal gaat lukken om tot een gedragen en realiseerbaar RES-proces te komen. Gezien het grote belang van participatie en draagvlak roepen deze leden de minister op om hier samen met de regio's extra op in te zetten. Zij vragen de minister om daarbij ook gebruik te maken van het advies van de adviescommissie over burgerbetrokkenheid bij het klimaatbeleid (Kamerstuk 32813, nr. 674) en dit niet alleen actief bij de regio's onder de aandacht te brengen en met hen bespreken, maar ook concrete acties naar aanleiding van dit advies te stimuleren en deze voor de Kamer in kaart te brengen.

Deze leden merken op dat de regio's aangeven dat er voor een zorgvuldig participatieproces en voor het eventueel tot stand komen van regionale burgerberaden ook voldoende financiële middelen nodig zijn. Deelt de minister deze constatering van de regio's? In hoeverre zijn er momenteel voldoende financiële middelen voor het inrichten van het participatieproces in de RES'en? Zijn financiële middelen een knelpunt voor het participatieproces of zijn andere zaken, zoals kennis en andere vormen van ondersteuning, daarbij van groter belang?

Antwoord
Het organiseren van burgerparticipatie vraagt inderdaad de nodige capaciteit, waaronder financiële middelen, net als het organiseren van andere onderdelen van het RES-proces, zoals het uitvoeren van onderzoeken. De hoogte van de middelen is onder meer afhankelijk van de

participatiemethoden die gekozen worden en van de aanwezige kennis en ervaring. Het procesgeld dat de regio's hebben ontvangen is onder meer bestemd voor het inrichten van het participatieproces. Hiernaast worden de regio's vanuit NP RES ondersteund met kennis, kunde, handreikingen, een expertpool en goede voorbeelden uit de praktijk. Ook kunnen zij gebruik maken van de kennis en inbreng van de Participatiecoalitie. De meeste participatieprocessen in de regio's vinden lokaal plaats en zijn daar meest kwetsbaar. Kennis, ondersteuning en capaciteit zijn allemaal van groot belang. Capaciteit (en daarmee dus ook financiën) is lokaal een groot knelpunt. De kosten van participatietrajecten voor de decentrale overheden zijn meegenomen in het ROB-advies *'Van Parijs naar praktijk: bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het Klimaatakkoord'*. Het advies van de Commissie Brenninkmeijer zal in het kader van NP RES met de decentrale bestuurders en andere RES-betrokkenen worden besproken. In dat kader wordt onder meer bekeken hoe dit advies effectief vorm kan krijgen in de praktijk van het RES proces, en wat dat vraagt van de diverse overheden en andere partijen.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de minister in zijn brief van 8 maart 2021 tevens meldt dat er vier onafhankelijke werkgroepen zijn opgericht die bestuurders van oplossingen moeten wijzen op kansen en knelpunten die zijn gesignaleerd ten aanzien van de uitvoering van de RES'en. Het gaat daarbij om de onderwerpen netcapaciteit, SDE en maatschappelijke kosten, energie in natuur en zon op daken. Deze leden vinden het opvallend dat het onderwerp participatie en draagvlak, ondanks het grote belang daarvan, blijkbaar niet in een van deze werkgroepen wordt besproken. Ziet de minister aanleiding om dit belangrijke thema alsnog ook onderdeel te maken van een van deze werkgroepen en daarmee ook voor het 'spannende issue' van participatie en draagvlak oplossingen te creëren?

Antwoord
Het NP RES en de participatiecoalitie ondersteunen de regio's op allerlei wijzen bij hun participatieproces. Daarbij is er veel ruimte voor uitwisselen en leren rond theorie en praktijkcases. Tevens vindt met de decentrale overheden structureel afstemming plaats over participatie, bijvoorbeeld als het gaat om lokaal eigendom, en is er periodiek overleg tussen NP RES, VNG, IPO, BZK en EZK over participatie. Conform de motie Moorlag/Mulder (Kamerstuk 30 196, nr. 654) is in het kader van NP RES een aanpak ontwikkeld voor het tijdig identificeren en wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving en het oplossen van knelpunten. De regio's hebben in de concept-RES'en aangegeven tegen welke knelpunten ze aanlopen bij hun ambities. Ook andere partijen zoals de Netbeheerders, NVDE, NMF en PBL hebben knelpunten benoemd die het bereiken van het doel van de RES'en in de weg staan. De geconstateerde knelpunten zijn onderverdeeld in zes onderwerpen. Op vier daarvan zijn werkgroepen ingericht: 1) energie in natuur en landschap, 2) zon op daken, 3) SDE en maatschappelijke kosten, 4) netcapaciteit. De andere onderwerpen worden al anderszins opgepakt. De werkgroepen hebben op 1 februari hun advies opgeleverd en zijn daarna ontbonden. Participatie is door de regio's en de eerder genoemde partijen destijds niet als knelpunt geïdentificeerd.

De leden van de CDA-fractie constateren dat een deel van de zoekgebieden voor windenergie zich op of vlakbij gemeentegrenzen of grenzen van RES-regio's bevinden. Vanwege dit feit hebben bijvoorbeeld inwoners van Weesp, Diemen en Zaanstad aangegeven zorgen te hebben over verschillende voorgenomen zoekgebieden voor windenergie die zich in Amsterdam bevinden, maar geografisch nabij de in buurgemeenten liggen. Inwoners van deze gemeenten ervaren dit proces als ondemocratisch, omdat zij via hun eigen gemeenteraad geen invloed kunnen uitoefenen op deze besluitvorming. Deze leden vragen de minister op welke manier buurgemeenten van gemeenten met plannen voor windturbines beter betrokken zouden kunnen worden bij planvorming voor onder andere windturbines, met name als deze zich nabij de gemeentegrens en gevoelige bestemmingen bevinden. Wordt hier in RES-verband over nagedacht?

Antwoord:
RES'en zijn samenwerkingsverbanden tussen provincies, gemeenten en waterschappen. Als RES-regio hebben zij verkend hoeveel ze bij kunnen bijdragen aan de opgave voor elektriciteit. In deze verkenning is ook nagegaan waar deze opwekkingseenheden (wind, zon) en bijbehorende infrastructuur zouden kunnen komen. In de praktijk zijn deze zoekgebieden vaak nog ruim begrensd. En vaak gaan ze ook over gemeentegrenzen heen. Het is dan belangrijk dat je als samenwerkende gemeenten in RES verband ook de locaties samen nader gaat verkennen en afbakenen. Deze afbakening van gebieden moet gebeuren in het kader van het Omgevingsbeleid. Het nader vormgeven van het Omgevingsbeleid, in afstemming met andere opgaven en belangen, kan als buurgemeenten samen (regionaal) gebeuren. Ook kan de provincie hierbij ondersteunen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat er ook rondom de transitie in de gebouwde omgeving nog werk aan de winkel is op het vlak van inwonersparticipatie. In dat kader wijzen deze leden de minister op het artikel 'Werkgroep Duurzaam Kloosterveen roept hulp in van Tweede Kamer'.[4] Inwoners van de gemeente Assen vrezen om voor 2030 onder dwang van het gas af te moeten. Dit als onderdeel van plannen van de gemeente om de proefwijk Kloosterveen volledig elektrisch te maken, terwijl veel huizenbezitters de overstap naar een warmtepomp niet zien zitten. Van een vrijwillige basis en een zorgvuldig proces waarin samen met bewoners wordt geleerd is volgens deze bewoners in hun wijk geen sprake. Ook klagen inwoners over 'rechtsongelijkheid' omdat zij het oneerlijk vinden dat zij voor 2030 al gasloos moeten zijn, in plaats van in 2050. Deze leden vragen de minister te reageren op deze casus en te verduidelijken in hoeverre er in deze situatie daadwerkelijk sprake is van dwang om van het gas af te gaan en de mogelijke rechtsongelijkheid die dat met zich mee zou brengen. Deze leden vragen de minister te bevestigen dat er zonder uitzondering sprake dient te zijn van vrijwilligheid in het Programma Aardgasvrije Wijken. Ook vragen zij de minister te verduidelijken hoe hij aankijkt tegen de vraag van de G40-gemeenten om een wettelijke regeling die woonwijken kan dwingen om van het gas af te gaan. Is een dergelijke regeling volgens de minister wenselijk? Zo ja, onder welke voorwaarden zou in dat geval door gemeenten van zo'n regeling gebruik mogen worden gemaakt?

Antwoord
In de wijk Kloosterveen is onrust ontstaan over het beeld dat bewoners geforceerd worden om een all electric verwarming toe te passen. In de transitievisie warmte Assen is Kloosterveen benoemd als startwijk, omdat dit een geschikte wijk is om over te gaan op all electric verwarming. Volgens de gemeente Assen is dit gebeurd op basis van de strategieën uit de startanalyse van PBL. De gemeente Assen geeft aan dat het van meet af aan de intentie is geweest om samen met de bewoners in een participatief proces te onderzoeken onder welke voorwaarden de warmtetransitie in Kloosterveen kan plaatsvinden. Dit proces zou uitmonden in een zogeheten uitvoeringsplan. Desalniettemin is er een ander beeld ontstaan. Vanwege de ontstane onrust heeft de gemeente een moment van bezinning ingelast en gaat zij met de bewoners in gesprek over het vervolgproces.
Gemeenten beschikken op dit moment niet over een bevoegdheid om het transport van aardgas te kunnen (laten) beëindigen. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten deze bevoegdheid wel krijgen. Deze bevoegdheid wordt – conform de afspraak in het Klimaatakkoord – voorzien van waarborgen. Hiervoor is zorgvuldige aanpassing van wetgeving nodig.

Voor alle duidelijkheid: de wijk Kloosterveen is geen proeftuin in het Programma Aardgasvrije Wijken. De gemeente Assen heeft wel een proeftuinwijk. Dat is de wijk Lariks. Gemeenten met een proeftuin aardgasvrije wijken zijn inmiddels gestart met de uitvoering of starten op korte termijn. Omdat gemeenten op dit moment geen bevoegdheid hebben om het transport van aardgas te kunnen beëindigen is het uitfaseren van aardgas in de proeftuinen nu gebaseerd op een vrijwillige deelname van de bewoners. Gemeenten met een proeftuin in de eerste ronde hebben aangegeven wetgeving over deze bevoegdheid van groot belang te vinden om te voorkomen dat er grote maatschappelijke kosten moeten worden gemaakt voor het in stand houden van een gasnet voor enkele woningen waarvan de bewoners niet kiezen om aardgasvrij te worden.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten een bevoegdheid krijgen voor het stellen van regels in het gemeentelijk omgevingsplan over het beëindigen van de energievoorziening door middel van aardgas in gebouwen voor wijken die de gemeente aardgasvrij gaat maken. Zo kan worden voorkomen dat op termijn hoge kosten worden gemaakt voor het in stand houden (en eventueel vervangen) van een gasnet voor een relatief kleine groep bewoners in een wijk. Deze bevoegdheid wordt – conform de afspraak in het Klimaatakkoord – voorzien van waarborgen. Het gaat daarbij onder andere om waarborgen rondom een zorgvuldig proces, participatie en rechtsbescherming. Deze afspraken uit het Klimaatakkoord worden ambtelijk (BZK en EZK, waarbij het voortouw bij BZK ligt) uitgewerkt. Ervaringen uit wijken waar gemeenten reeds aan de slag gaan, zoals Kloosterveen en de proeftuinen, worden daarbij benut. In de uitwerking in regelgeving wordt gezocht naar een goede balans tussen bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor gemeenten en waarborgen voor bewoners en andere gebouweigenaren.

De leden van de CDA-fractie zijn het met de minister eens dat een zorgvuldige ruimtelijke inpassing een belangrijk aspect is in het creëren van een regionaal gedragen plan (Kamerstuk

---

[4] RTV Drenthe, 26 april 2021 'Werkgroep Duurzaam Kloosterveen roept hulp in van Tweede Kamer' (https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/169657/Werkgroep-Duurzaam-Kloosterveen-roept-hulp-in-van-Tweede-Kamer)

32813, nr. 672). Het is in dat kader goed om te horen dat vrijwel alle regio's de voorkeursvolgorde voor zon benoemen en de ambitie hebben om zon op daken maximaal te benutten. Deze leden vragen hoe deze ambitie van de regio's concreet wordt ingevuld in hun voorlopige plannen in het kader van de RES? Kan de minister aangeven wat momenteel de verhouding is tussen de plannen voor zon op land en zon op daken in de RES'en? Komt de voorkeursvolgorde voor zon ook in de concrete plannen van de regio's volgens de minister voldoende naar voren?

Antwoord
Op basis van de NVDE analyse is mijn beeld dat zon op grote daken de helft van de ambitie voor zonne-energie invult en dat de andere helft wordt ingevuld met zon op land. Daarbij moet worden opgemerkt dat bij zon op land, in lijn met de voorkeursvolgorde, ook wordt gekeken naar slimme functiecombinaties, zoals zon langs snelwegen en andere infrastructuur. Zie tevens mijn eerdere beantwoording op de vragen van de VVD-fractie.

Voorts merken de leden van de CDA-fractie op dat er in de RES 1.0 vooralsnog een voorkeur lijkt te zijn voor zonneparken, bijvoorbeeld langs infrastructuur, en minder voor windturbines. Tegelijkertijd is er vanuit netbeheerders juist de wens om zon en wind te combineren, zodat ook de netinfrastructuur beter benut kan worden. Zij vragen de minister of nu al bekend is of er plekken zijn in Nederland waar dit tot een disbalans kan leiden die (zonder grote investeringen) niet goed oplosbaar is. Zo ja, om welke gebieden gaat dat en hoe zal daar mee worden omgegaan in het vervolg van het RES-proces?

Antwoord
Er is in de RES'en inderdaad een voorkeur voor zon-PV en in mindere mate voor wind. Hierdoor is de inpassing van de opwekking vanuit netperspectief bezien niet het meest efficiënt ingericht. Door (grootschalige) wind en zon-PV te combineren wordt er in de regel altijd efficiënter gebruik gemaakt van de netinfrastructuur en worden netinvesteringen voorkomen of uitgesteld. Voor netbeheerders scheelt dit tijd en/of geld. Hierdoor kan met name het schaarse technische personeel efficiënter worden ingezet om de toenemende transportcapaciteitsproblemen op te lossen waar mijn ambtsvoorganger uw Kamer op 21 april over heeft geïnformeerd (Kamerstuk 29023, nr. 268). Ook zou het bijdragen aan het reduceren van de investeringen in het net die door PWC recent op 102 miljard euro zijn ingeschat tot 2050. Dergelijke problematiek speelt met name in regio's waar de vraag naar elektriciteit lokaal relatief laag is en tevens het net relatief dun is uitgelegd. Een actueel overzicht van deze transportcapaciteitsproblemen treft u aan op https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl. Daarin kunt u zien hoe de situatie in de verschillende gebieden is. Netbeheerders zijn en blijven in het RES proces intensief betrokken en houden daarbij rekening met de beschikbare capaciteit.

Ten slotte merken de leden van de CDA-fractie op dat er door verschillende deskundigen, waaronder Martien Visser (lector energietransitie, Hanzehogeschool), op basis van onderbouwde schattingen wordt gesteld dat het RES-doel van 35 TWh in 2030 met de huidige plannen al bijna wordt gehaald en daarmee veel dichterbij is dan door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in februari 2021 is berekend. Deze leden vragen de minister hierop te reageren en te verklaren hoe het kan dat er zulke verschillen zijn tussen de schattingen van deze experts en de berekeningen van PBL. Heeft dit met name te maken met het feit dat PBL kijkt naar realisatie tot en met 2019 terwijl deze experts ook 2020 meenemen, of zijn er andere redenen voor de verschillende uitkomsten? Kan de minister daarbij tevens aangeven wat het succespercentage is van projecten uit de laatste SDE-ronde? Hoeveel TWh komt er in de laatste in SDE-ronde bij en op welke termijn neemt de minister dat mee als het gaat om de opgave uit de RES?

Antwoord
De cijfers van de heer Visser geven geen andere boodschap dan die van PBL. Ze passen binnen de bandbreedte die PBL aangeeft (31,2-45,7 TWh in 2030, met een middenwaarde van 38,2TWh). PBL geeft hiermee aan dat het doel van 35 TWh binnen bereik lijkt, maar zegt gezien de onzekerheden nog niets over de snelheid waarmee het doel binnen bereik zal komen. De verschillen tussen de cijfers van PBL en die van de heer Visser gaan over wat er op korte termijn zou kunnen worden gerealiseerd:

- Er zit een verschil in peildatum van de gegevens die PBL en de heer Visser gebruiken. Voor die korte termijnschatting van de productie uit gerealiseerde projecten is PBL uitgegaan van de realisatie per 1 januari 2020 volgens het CBS. Voor de productie uit projecten die in de zogenoemde pijplijn zitten, is PBL voor de mogelijke realisatie uitgegaan van projecten met een subsidiebeschikking (SDE) per 1 januari 2020 zoals gepubliceerd door RVO. De heer Visser doet hetzelfde, alleen met een peildatum van een jaar later, 1 januari 2021. Er zijn in 2020 vooral veel windprojecten gerealiseerd. Ook hebben veel projecten voor zon-

PV een subsidiebeschikking gekregen in 2020. Een deel van de RES-plannen, wat PBL "ambitie" noemt, kon de heer Visser dus zo als pijplijnproject meenemen. PBL houdt ook rekening met de realisatie van deze plannen maar dan als onderdeel van het aandeel ambitie. PBL kijkt namelijk, anders dan de heer Visser, ook naar de RES-plannen die nog geen subsidiebeschikking hebben, het aandeel ambitie. De realisatie van die plannen is logischerwijs onzekerder dan de realisatie van pijplijnprojecten, waar een vergunning en subsidiebeschikking voor zijn verleend.

- PBL houdt rekening met oude windmolens die om economische redenen gesaneerd gaan worden. Dat leidt tot een verlaging van de productie in 2030 van 0,5 tot 2,5 TWh. De heer Visser houdt geen rekening met deze verlaging.
- Verder zijn er enkele relatief kleine verschillen die het gevolg zijn van een andere aanpak door PBL ten opzichte van de aanpak door de heer Visser. Die verschillen hebben te maken met de CBS-informatie over recent bijgeplaatste installaties en de aanpak om de gegevens te normaliseren tot een benodigde meteorologisch gemiddelde situatie. Tot slot doen zowel PBL als de heer Visser aannames over de realisatiegraad van wind en zon-pv projecten. PBL beschrijft en onderbouwt deze aannames in de Monitor concept-RES. Eind dit jaar zal PBL de aannames opnieuw actualiseren in de Monitor RES 1.0. Belangrijk te vermelden is dat dit prognoses blijven. Ruimtelijke beperkingen, maatschappelijk draagvlak en het gebrek aan netcapaciteit kan de groei van wind en zon veranderen. Een vergunning, SDE++ beschikking en transportindicatie geven geen zekerheid op daadwerkelijk beschikbare transportcapaciteit en dus of de prognose feitelijk behaald zal worden.

De laatste openstellingsronde van de SDE++ vond plaats in het najaar van 2020. Hierover is de Kamer geïnformeerd (Kamerstuk 31 239, nr. 328). RVO is momenteel nog bezig met de beoordeling van de aanvragen, waardoor het nog niet bekend is hoeveel beschikkingen er worden verleend. Ik kan dus niet aangeven wat het succespercentage is van deze projecten. Ik informeer uw Kamer hier voor de zomer over. In de SDE+ voorjaarsronde 2020 zijn 6.916 projecten positief beschikt voor hernieuwbare elektriciteit op land (6.882 zon-PV en 34 wind). Deze tellen op tot een aangevraagd vermogen van 3.556 MW: 3.440 MW voor zon-PV en 116 MW voor wind. Hoewel niet gegarandeerd is dat dit vermogen daadwerkelijk wordt opgesteld, omdat deze projecten zich grotendeels nog in de realisatiefase bevinden, kunnen er wel voorspellingen worden gedaan op basis van verwachte realisatiegraad, productiecijfers, vollasturen et cetera. Op basis van deze voorspellingen evalueer ik bij elke volgende SDE++ openstellingsronde of het indicatieve plafond van 35 TWh in zicht komt en of hierop maatregelen moeten worden genomen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
De leden van de SP-fractie constateren dat het doel van de RES is om in 2030 35 Twh in 2030 op te wekken. De voorstellen die RES-regio's tot nu toe hebben ingediend zijn goed voor ruim 50 Twh aan voorstellen, maar hier kan nog veel aan veranderen. Deze leden vragen waar deze doelstellingen op gebaseerd zijn en hoe wordt gekeken wat een realistische doelstelling is per RES-regio?

Antwoord
In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 84 TWh hernieuwbare elektriciteitsproductie te realiseren uit wind en zon. Ca 60% (49 TWh) daarvan komt op zee en ongeveer 40% op land (35 TWh). De afspraak van tenminste 35 TWh is niet verder uitgesplitst in wind of zon. Ook is er geen verdeling afgesproken tussen de regio's. Die keuzes zijn aan de provincies, gemeenten en waterschappen uit de 30 RES regio's. Wel is afgesproken dat elke regio bijdraagt aan de benodigde verduurzaming, daartoe een aanbod doet op basis van redelijkheid en daarbij een afweging maakt tussen draagvlak, ruimte, milieu, systeem- en kostenefficiëntie. Tevens is afgesproken om te streven naar "overprogrammering". Er blijven immers nog de nodige afwegingen te maken, denk aan de netcapaciteit, betrokkenheid bewoners en impact op de natuur. Onderzoeken die uiteindelijk bij concrete zoekgebieden gedaan moeten worden, kunnen leiden tot andere uitkomsten en afwegingen.

De leden van de SP-fractie constateren dat er een spanningsveld ontstaat tussen centrale regie versus regionale/lokale regie en dat er onduidelijkheid is over de RES als zelfstandig beleidsvormend orgaan dan wel als uitvoeringsstructuur. Wat is de reactie van de minister hierop? Deelt de minister de mening dat het goed is om zo snel mogelijk voor de voorstellen een Milieu Effecten Rapportage te laten uitvoeren om de overlast voor mens en natuur in kaart te brengen? Hoe wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Brenninkmeijer over participatie en inspraak, belangrijke onderwerpen aangezien een groot onderdeel van de RES is het creëren en behouden van draagvlak? Op welke manier worden hier ondersteuning en middelen voor vrij gemaakt?

Antwoord
De RES is geen zelfstandig orgaan maar een hulpinstrument. De energietransitie vraagt om gezamenlijk optrekken van de overheden en om betrokkenheid van de samenleving. Voor de RES-aanpak is gekozen vanuit het besef dat we deze opgave alleen kunnen realiseren door samenwerking, regionaal maatwerk en een samenhangende besluitvorming door overheden, netbeheerders en private partijen. De decentrale overheden nemen het voortouw in het RES-proces en de verankering van de RES-plannen in hun Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, Omgevingsplan/Omgevingsverordening). De interbestuurlijke samenwerking vindt plaats op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid vanuit de één-overheid gedachte. Het Rijk acteert als actieve partner in het proces, ondersteunend, meewerkend en borgend vanuit de nationale publieke belangen en nationale afspraken. Daarmee kunnen we niet voorkomen dat er in de toekomst spanning ontstaat tussen centrale en regionale regie. De RES beoogt hiervoor een voertuig te bieden waarbij spanningen tussen nationale, regionale en lokale afwegingen een plek kunnen krijgen en hanteerbaar worden gemaakt. Uitgangspunten binnen de samenwerking zijn subsidiariteit en bestuurlijke instrumenten (het goede gesprek) boven juridische instrumenten.

Ik juich het toe als decentrale overheden vroegtijdig in het RES-proces de (milieu)gevolgen van bepaalde keuzes over energie in beeld brengen. Dit gebeurt al in verschillende RES'en, bijvoorbeeld voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. Decentrale overheden kunnen vrijwillig besluiten om een Milieueffectrapportage op te stellen, via een zogenaamde plan m.e.r.-procedure. Het meewegen van omgevingseffecten blijkt ook ondersteunend wanneer een RES niet kiest voor een plan m.e.r.-procedure. NP RES ondersteunt, samen met de Commissie M.e.r. zowel RES'en die voor een plan m.e.r.-procedure kiezen als die ervoor kiezen om op een andere manier omgevingseffecten betrekken. Het NP RES organiseert bijvoorbeeld gezamenlijke sessies en besteedt hier aandacht aan in de Handreiking RES. De keuzes van de RES'en dienen als vervolgstap vertaald te worden naar het omgevingsbeleid van de decentrale overheden, zoals omgevingsplan of omgevingsvisie. In die fase is een plan m.e.r. veelal wettelijk verplicht. Eventueel eerder opgehaalde informatie over omgevingseffecten/milieugevolgen kan dan ook weer benut worden.

Het kabinet onderschrijft dat betrokkenheid van burgers essentieel is voor het klimaatbeleid, en dus ook voor de RES'en. Een onafhankelijke adviescommissie, onder voorzitterschap van dhr. Brenninkmeijer, heeft hoofdzakelijk gekeken naar de mogelijke meerwaarde van burgerfora, in de bredere context van de noodzaak voor goede burgerbetrokkenheid. Het advies van de commissie is op 21 maart gepubliceerd en met u gedeeld (Kamerstuk 32813, nr. 674). Gelet op de demissionaire status van het huidige kabinet heb ik als demissionair minister geen appreciatie gegeven van het advies. Het is aan een volgend kabinet om te bepalen op welke wijze hieraan een vervolg wordt gegeven, hoe de borging vorm moet krijgen, en wat de eventuele budgettaire consequenties zijn. Dit laat onverlet dat al in het land geëxperimenteerd is en wordt met burgerfora: gemeentelijk in Súdwest-Fryslân en regionaal in de RES-regio Foodvalley. NP RES organiseert dit voorjaar een leer- en werksessie voor RES coördinatoren en communicatiemedewerkers voor de praktische vertaling van het advies.

De leden van de SP-fractie wijzen erop dat dergelijke burgerinspraak de democratisering van het proces niet mag ondermijnen. Er moet worden voorkomen dat deze fora hun doel voorbij schieten doordat het exclusieve clubjes zijn van mensen met een toch al bovengemiddelde interesse voor bestuur en politiek, waardoor een grote groep alsnog buiten de boot valt. Keer op keer blijkt dat het de theoretisch opgeleiden zijn die hun weg weten te vinden en erbij betrokken worden. Mensen die ondervertegenwoordigd zijn komen niet opdagen of voelen zich niet gehoord. Hoe worden deze mensen betrokken bij de besluitvorming en wordt ervoor gezorgd dat er blijvend aandacht is voor bepaalde groepen, te weten mensen die het vertrouwen in de overheid kwijt zijn, praktisch opgeleiden, mensen met een migratie-achtergrond, mensen met gezondheidsproblemen die hen belemmeren deel te nemen aan een dergelijk burgerberaad, of bijvoorbeeld laaggeletterdheid? Graag een reactie hierop van de minister. Tegelijkertijd benadrukken deze leden dat de regionalisering van dit proces de zeggenschap van gemeenteraden niet mag uithollen. Dit zijn immers democratisch verkozen volksvertegenwoordigers. Hoe wordt dit gewaarborgd?

Antwoord
Dit is voor alle vormen van participatie van inwoners een grote uitdaging, op alle beleidsterreinen en voor alle overheidslagen. Genoemde doelgroepen zijn moeilijker te bereiken. Wel wordt hiervoor in RES regio's moeite gedaan, bijvoorbeeld via taal- en buurthuizen, in samenwerking met Buurtkracht, door enquêtes in eenvoudiger vorm uit te brengen, en door verschillende vormen van participatie (straatgesprekken, online etc.). Doordat in de RES'en in de praktijk geleerd wordt, is

een versnelling in het leren en toepassen van nieuwe vormen van participatie gaande. Dit is ook van belang voor andere gebiedsprocessen en andere beleidsterreinen. NP RES ondersteunt de regio's actief in de ontwikkeling en toepassing van kennis en betrekt hier een breed veld van professionals, wetenschappers en ervaringen uit het veld bij. Dit is een doorlopend proces.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de volksvertegenwoordigers van de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) de RES 1.0 vaststellen. In veel regio's zijn door de volksvertegenwoordigers startnotities vastgesteld waarbij zij kaders hebben meegegeven voor het proces en de inhoud. Bij de concept-RES zijn door volksvertegenwoordigers veel moties en wensen/bedenkingen ingediend. Dat heeft bijgedragen aan het vergroten van de betrokkenheid van de volksvertegenwoordigers en heeft daarmee de democratische legitimiteit van de RES'en versterkt. Door de regio's worden volksvertegenwoordigers actief betrokken bij zowel de totstandkoming als de besluitvorming van de RES'en. Ondanks de beperkingen van corona hebben regio's vele webinars en online sessies georganiseerd om volksvertegenwoordigers actief te betrekken bij de RES 1.0 en regionale afstemming te faciliteren.

Omdat regionale samenwerking (ook op andere beleidsgebieden) voor volksvertegenwoordigers complex is, zijn er verschillende initiatieven ontstaan waarbij volksvertegenwoordigers van decentrale overheden elkaar op regionaal niveau spreken en richting geven aan de RES van hun regio. Een interessant voorbeeld is het initiatief van de regio Midden-Holland waarbij door de griffiers van de gemeenteraden een 'Motie-markt' is georganiseerd om de raadsleden van de verschillende gemeenten bij elkaar te brengen. Vanuit NP RES worden – in samenwerking met het programma Democratie in Actie – webinars georganiseerd voor volksvertegenwoordigers (o.a. over de rol en positie van volksvertegenwoordigers bij de RES, participatie, regiodemocratie en omgaan met maatschappelijke weerstand). Om volksvertegenwoordigers te ondersteunen bij het invullen van hun rol zijn er verschillende instrumenten ontwikkeld. Het meest recente voorbeeld is de RES-gespreksassistent, een webapp om feiten te checken en antwoorden te vinden op veelgestelde vragen over de RES.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat als er geen draagvlak is voor een bepaald plan voor energieopwekking, dit geen doorgang mag vinden. Hoe kijkt de minister hier tegenaan?

Antwoord:
Maatschappelijk draagvlak is een van de pijlers van de RES'en. Bepalen of er voldoende draagvlak is om plannen vast te stellen is een afweging die regionaal het beste gemaakt kan worden, in balans met ruimtelijke inpassing en systeemefficiëntie. Als draagvlak geheel ontbreekt voor een plan, kan er geen sprake zijn van balans tussen die factoren. Tegelijkertijd staat draagvlak niet gelijk aan 100% tevredenheid van iedere inwoner; dat is niet haalbaar in een drukbevolkt land als het onze. Draagvlak heeft bovendien meerdere verschijningsvormen. Zo kan het lokaal draagvlak, bezien vanuit direct omwonenden laag zijn, maar het nationaal draagvlak vanwege kosteneffectieve keuzes hoog. Draagvlak en acceptatie zijn gebaat bij een eerlijk proces en transparante afweging. Dat vraagt van de bestuurders en volksvertegenwoordigers dat zij aan de voorkant inwoners betrekken en bij besluitvorming helder en transparant motiveren waarom men tot een weging is gekomen.

De leden van de SP-fractie vinden het van groot belang dat draagvlak voor duurzame energie vergroot wordt. Het helpt dan ook niet mee dat ondernemers enorme overwinsten kunnen boeken dankzij hoge subsidies, soms tot wel 50 procent zoals onlangs berekend.[5] Dat dit op kosten van de belastingbetaler gebeurt, terwijl het aantal huishoudens dat te kampen heeft met energiearmoede toeneemt, is volgens de leden onrechtvaardig. Welke stappen worden genomen om dergelijke hoge winsten tegen te gaan en een rechtvaardige energietransitie te waarborgen?

Antwoord
Ik onderstreep het belang van het vergroten van draagvlak voor de energietransitie en ik ben op de hoogte van het onderzoek. Hierover zijn recent Kamervragen gesteld door lid Agnes Mulder (CDA). Momenteel wordt gewerkt aan de beantwoording en een appreciatie van het onderzoek. Ik hoop uw kamer voor de zomer hierover te informeren en anders zo spoedig mogelijk na het

[5] De Telegraaf, 27 april 2021, 'Van subsidie windturbines tot 50% overwinst ondernemer'. (https://www.telegraaf.nl/financieel/419919231/van-subsidie-windturbines-tot-50-overwinst-ondernemer#:~:text=Groningen%20-%20Van%20de%20uitgekeerde%20subsidies,promotieonderzoek%20voor%20de%20Rijksuniversiteit%20Groningen.)

zomerreces. Gezien de omvang van het onderzoek, kan ik nu nog niet in detail treden en enkel een eerste reactie geven. Overwinsten, zoals in het onderzoek beschreven, worden in de SDE++ systematiek op verschillende wijzen beperkt. De SDE++ werkt als een tender; wie het laagste biedt, krijgt als eerste subsidie. Op deze manier worden projecten gestimuleerd om tegen een lager subsidiebedrag in te dienen dan door PBL wordt geadviseerd. PBL adviseert het ministerie van EZK over benodigde subsidiebedragen, waarbij projecten niet te veel, maar ook niet te weinig subsidie krijgen. Vanwege de veelheid aan projecten (duizenden per jaar) wordt er in berekeningen alleen rekening gehouden met projectspecifieke omstandigheden die sterk bepalend zijn voor het benodigde subsidiebedrag. Zo wordt er geen rekening gehouden met verschillende hoogtes van windmolens, maar wel met windsnelheden: hoe harder het waait in bepaalde gemeenten, des te lager de subsidie voor windprojecten. Elk jaar nemen wij en PBL alle nieuwe informatie mee om de SDE te verbeteren. Daarbij zullen we ook de informatie uit dit onderzoek meenemen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie
De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de continuering van het RES-proces en hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie vrezen dat het NP RES alweer een voorbeeld wordt van extra verantwoordelijkheden voor lokale overheden zonder adequate financiering vanuit het Rijk. Onduidelijkheid hierover geeft onrust en kan het proces nodeloos vertragen. Deze leden lezen dat er een gezamenlijk bestuurlijk commitment is uitgesproken om de ondersteuning te continueren. Kan de minister nader toelichten wat deze commitment concreet betekent? Is de minister het met deze leden eens dat de demissionaire staat van het kabinet, gezien de urgentie van de problematiek, geen reden mag zijn om de financiële ondersteuning niet tijdig te verlengen waardoor de ondersteuningsstructuur in veel regio's verloren gaat? Is de minister het eens dat vertraging van het proces wegens onvoldoende financiële ondersteuning te allen tijde voorkomen dient te worden? Kan de minister verzekeren dat de kosten voor het maken en uitvoeren van de RES worden gedekt door het Rijk?

Antwoord
In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over de RES'en. De afspraken gaan onder andere over het tijdspad en de financiering. Het Rijk heeft vanuit de klimaatenvelop 22,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het NP RES en de totstandkoming van de RES'en. Hierover zijn afspraken gemaakt t/m 2021. Het bestuurlijk commitment gaat over het continueren van het NP RES in de periode 2022-2025.

De RES'en zijn een belangrijk onderdeel van het Klimaatakkoord. Gezien de urgentie van de problematiek willen we vertraging van het RES-proces voorkomen. Dit mede met het oog op de datum van 1 januari 2025 voor het afgeven van de Omgevingsvergunningen zodat deze in aanmerking komen voor de SDE++. Dit is noodzakelijk om in 2030 het doel van 35 TWh hernieuwbare energieopwekking op land gerealiseerd te hebben. Ik heb dan ook begrip voor de zorgen van de regio's over continuering van de ondersteuningsstructuur en acht deze van groot belang. NP RES is een effectief programma met breed draagvlak bij overheden, sector en maatschappelijke organisaties. Continuering van NP RES, en daarmee de ondersteuning van de regio's, ligt daarom in de rede. Voor 2021 ben ik met mijn collega van BZK in gesprek. Ik verwacht uw Kamer en de regio's uitsluitsel hierover te kunnen geven vóór het Commissiedebat Klimaat en Energie op 10 juni a.s.. Het past een demissionair kabinet echter niet om vooruitlopend op de formatie nieuwe financiële verplichtingen aan te gaan voor de periode 2022-2025. De besluitvorming over de volgende fase van de uitvoering van het Klimaatakkoord en de daarmee gepaard gaande financiële middelen is dan ook aan een nieuw kabinet, in samenspraak met de decentrale overheden. In lijn met de motie van het lid Özütok[6] werk ik samen met gemeenten, provincies en waterschappen aan de voorbereidingen op het volgende kabinet. Daarbij verkennen we gezamenlijk de wijze waarop en voorwaarden waaronder de klimaatopgave optimaal tot uitvoering kan komen. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de gezamenlijke uitvoeringskracht, waarbij het bestuurlijke en financiële arrangement in balans moet zijn met de opgave.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het recente advies van Stuurgroep Extra Opgave waarin wordt gesteld dat in 2030 45 TWh extra hernieuwbare-elektriciteitsproductie nodig is om te voldoen aan de toenemende vraag van de industrie en van datacenters. Ziet de minister op basis van dit advies aanleiding om de energieregio's een aanvullende opgave voor hernieuwbare opwek te geven? Zo ja, hoe wordt dit ingepast in het huidige proces? Zo nee, op welke andere

[6] Tweede Kamer, 2020-2021, 35570-VII, nr.12

manier beoogt de minister voldoende hernieuwbare elektriciteit op te wekken? Voorts vragen deze leden wat de ophoging van het reductiedoel in het kader van de EU Green Deal betekent voor de vraag naar hernieuwbare elektriciteit en hoe dit wordt ingepast in het NP RES.

Antwoord
Zoals in het Klimaatakkoord is afgesproken wordt er gestuurd op de realisatie van 35 TWh aan subsidiabele productie uit wind op land en zon-PV (> 15kW). Daarbij is rekening gehouden met de verwachte toename van de elektriciteitsvraag door elektrificatie. De Stuurgroep Extra Opgave heeft een inschatting gemaakt van de elektrificatiebehoefte van de industrie (en datacenters) in 2030 aanvullend op het Klimaatakkoord. Het gaat hierbij om 15 tot 45 TWh aan elektriciteit. De Stuurgroep voorziet de hiervoor benodigde opwek op zee (tot 10 GW). Deze zou daarmee geen rol spelen in het RES-proces. De reactie op het advies is echter aan een nieuw kabinet.

De verhoging van het CO2-reductiedoel in de EU leidt mogelijk tot een hoger Europees doel voor hernieuwbare energie. Dit kan ook leiden tot een hogere bijdrage van Nederland. Dit is echter nog onzeker en afhankelijk van Europese besluitvorming. Ik zal uw Kamer hierover in de zomer nader informeren. In het rapport Bestemming Parijs is berekend dat de bijdrage van Nederland uit zou komen op 31-33% (huidig: 26%) als de doelstelling uit de richtlijn Hernieuwbare Energie (REDII) op 38-40% zou uitkomen. Bij de doorrekening van het Klimaatakkoord heeft PBL berekend dat bij volledige uitvoering van het Klimaatakkoord Nederland op 30-32% kan uitkomen. Hiermee is duidelijk dat met de huidige inzet, waaronder die op vergroting van het aanbod hernieuwbare elektriciteit op zee en land, al een hele grote stap wordt gezet maar daarmee is het zeker nog geen gelopen race.

Ik merk op dat een aanvullende opgave voor de RES voor 2030 in TWh geen automatisme is. Wel is duidelijk dat in het langetermijnperspectief richting 2050 het duurzame energie-aanbod in Nederland verder zal moeten stijgen, waaronder de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Het stemt mij optimistisch dat de ambitie van de huidige RES-plannen hoger is dan de opgave in het Klimaatakkoord. Deze overprogrammering is nodig. Er blijven immers nog de nodige afwegingen te maken, denk aan de netcapaciteit, de betrokkenheid bewoners en de impact op de natuur. Onderzoeken die uiteindelijk bij concrete zoekgebieden gedaan moeten worden, kunnen leiden tot andere uitkomsten en afwegingen.

Besluitvorming over verdeling van een aanvullende opwekopgave over zee en land zal aan de orde kunnen zijn, zodra meer duidelijk is over de bijdrage die van Nederland op basis van een eventuele aanscherping van de doestelling in REDII wordt gevraagd. Hierover zal ik dan in gesprek treden met de medeoverheden. Naar verwachting publiceert de Europese Commissie eind juni of begin juli het voorstel ten aanzien van de herziening van de REDII. Hierop zal gereageerd worden via het BNC traject, waarna de onderhandelingen starten.

De leden van de PvdA-fractie erkennen de complexiteit van het enerzijds tijdig halen van de doelstelling en het anderzijds goed betrekken van burgers. Hoewel deze leden het eens zijn met het vasthouden aan de deadline van 1 juli 2021, zijn zij van oordeel dat er te weinig aandacht en financiële middelen zijn besteed aan burgerparticipatie. Deze leden krijgen signalen van toenemende maatschappelijke druk op lokale bestuurders wegens negatieve berichtgeving in de media over de plannen in de RES, terwijl gemeenten beperkte capaciteit, kennis en ervaring hebben om dit goed te pareren. Erkent de minister het belang voor de energietransitie van een goed proces met voldoende inspraak voor burgers? Is de minister van mening dat dit aspect nu voldoende is geborgd? Is de minister bereid om in overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vast te stellen in welke mate het ontbreekt aan capaciteit, kennis en ervaring om voldoende inspraak te borgen en hier de nodige financiële middelen tegenover te zetten? Hoe kijkt de minister naar het mogelijke effect op het draagvlak van toekomstige aanvullende opgaven voor energieregio's (wegens het advies van de Stuurgroep Extra Opgave en/of de Green Deal)?

Antwoord
De energietransitie, de huidige klimaatdoelen en eventuele aanscherpingen betekenen grote veranderingen in onze leefomgeving. Dat vraagt erom dat meegewogen wordt wat inwoners vinden en wat voor hen belangrijk is. Een transparant proces met voldoende ruimte voor burgers om mee te praten en -bepalen, en met voldoende ruimte voor eigen initiatief, is daarvoor belangrijk. Met maatschappelijk draagvlak als een van de pijlers van de RES'en is geborgd dat er in de RES'en voortdurend gewerkt wordt aan de betrokkenheid van inwoners. Sinds de concept-RES'en hebben de regio's aanzienlijk steviger ingezet op participatie; we zijn op de goede weg. Maar dat betekent niet dat een participatieproces altijd vlekkeloos verloopt. De RES'en zijn niet alleen een nieuwe

manier van werken, waar intensief geleerd en bijgestuurd wordt door alle betrokken partijen. De impact van de transitie zorgt ook voor vernieuwingen op het vlak van participatie. Die worden meteen in de praktijk toegepast. Ze zorgen daarmee voor een versnelling in het leren en toepassen van nieuwe vormen van participatie. NP RES ondersteunt actief in de ontwikkeling en toepassing van kennis en betrekt hier een breed veld van professionals, wetenschappers en ervaringen uit het veld bij. Dit is een doorlopend proces. Want participatie vraagt ook in de fase ná vaststelling van de RES 1.0 intensieve aandacht: van zoekgebied tot concreet project, zowel regionaal als lokaal.

Zie voor de overige antwoorden mijn eerdere beantwoording op de vragen van de CDA-fractie over de financiering van participatieprocessen. Financiële middelen voor burgerparticipatie dienen in de bredere discussie over de uitvoeringslasten van decentrale overheden, als onderdeel van de formatie, meegenomen te worden.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de brief dat het proces van participatie niet ophoudt na de deadline voor de RES 1.0 op 1 juli 2021. Zou de minister nader willen toelichten wat dit betekent voor burgers die graag wijzigingen zien aan de RES 1.0? Op welke manier worden burgers betrokken na 1 juli 2021?

Antwoord
Zie voor de beantwoording van bovenstaande vragen mijn eerdere beantwoording op de vragen van de VVD-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie
De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister aangaande de continuering van het RES-proces van 12 februari 2021. Deze leden hebben fundamentele bezwaren tegen het klimaatbeleid van dit kabinet en daarmee ook met de uit het Klimaatakkoord voortvloeiende RES'en. Echter, los van ieder inhoudelijk meningsverschil zou een solide, uitgebreid en gezaghebbend participatieproces binnen de RES als absoluut minimum verondersteld mogen worden. Zeker aangezien de minister in zijn brief het belang van draagvlak benadrukt.

Hierover leven bij de leden van de JA21-fractie echter grote zorgen, waarover zij de volgende vragen hebben: houdt de minister nog steeds vast aan 1 juli 2021 als deadline voor het opleveren van de RES'en 1.0? Ziet de minister nog steeds het gevaar dat de deadline van 1 juli 2021 ertoe gaat leiden dat de participatieprocessen in (een aantal) regio's niet zijn afgerond als er over de RES 1.0 besloten moet worden? Welke regio's betreft dit? Deelt de minister de mening dat van een fatsoenlijk participatieproces geen sprake kan zijn wanneer besloten wordt over RES'en 1.0 zonder dat het proces is afgerond en/of wanneer participatieprocessen met stoom en kokend water worden vormgegeven en uitgevoerd om de deadline te halen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Ja, in overleg met de medeoverheden houd ik vast aan de deadline. Met een aantal regio's zijn maatwerkafspraken gemaakt om de participatie goed te borgen en in deze fase van het proces op een goede manier af te ronden.

Zie voor de overige antwoorden de eerdere beantwoording op de vragen van de VVD-fractie over dit onderwerp.

De leden van de JA21-fractie constateren dat de minister in de brief aangeeft dat maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak belangrijke pijlers in de RES'en zijn. Hoe definieert de minister draagvlak in dezen? Wanneer is in zijn ogen sprake van (voldoende) maatschappelijk draagvlak? Wanneer is in zijn ogen sprake van (voldoende) bestuurlijk draagvlak? Hoe meet de minister deze vormen van draagvlak? Welke consequenties verbindt de minister aan het ontbreken van voldoende draagvlak?

Antwoord
Maatschappelijk draagvlak is een van de pijlers van de RES'en. Bepalen of er voldoende draagvlak is om plannen vast te stellen is een afweging die regionaal het beste gemaakt kan worden, in balans met ruimtelijke inpassing en systeemefficiëntie. Als voldoende draagvlak ontbreekt voor een locatie of project, dan is het niet waarschijnlijk dat er een balans is tussen die factoren. In de RES-regio Noord-Holland Noord is het bod bijvoorbeeld omlaag bijgesteld vanwege het afvallen van een aantal zoekgebieden op basis van input van gemeenteraden naar aanleiding van de inbreng van inwoners. Daartegenover staat een groot nieuw zoekgebied met potentie tot 1,1 TWh op basis van een inwonerinitiatief. Momenteel wordt dit verder verkend. Tegelijkertijd staat draagvlak niet gelijk aan 100% tevredenheid van iedere inwoner; dat is niet haalbaar in een drukbevolkt land als het

onze. Draagvlak behelst betrokkenheid bij, gehoord zijn en liefst steun of een positieve houding t.o.v. een doel of keuze, in dit geval de ambities in de RES.

Draagvlak en acceptatie gaan ook over een eerlijk proces en transparante afweging. Dat vraagt van de bestuurders en volksvertegenwoordigers dat zij weten wat inwoners belangrijk vinden. In de handreiking van NP RES zijn gezamenlijke afspraken gemaakt over wat er minimaal meegenomen moet worden in de RES'en. Voor participatie gaat het dan bijvoorbeeld om een beschrijving hoe stakeholders, maatschappelijke organisaties en inwoners betrokken zijn bij de totstandkoming van de RES en een plan van aanpak om het streven naar 50% lokaal eigendom bij projecten te halen.

In het RES-proces gaat het goede bestuurlijke gesprek tussen de overheden vóór de inzet van juridische instrumenten op basis van het Huis van Thorbecke. Het Rijk voert in dat licht voortdurend het gesprek met de decentrale overheden over de regionale afweging tussen draagvlak, systeemefficiëntie en ruimtelijke inpassing en houdt dus ook, als betrokken partner, de vinger aan de pols als het om draagvlak gaat. Of er uiteindelijk (voldoende) maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak is, besluiten de volksvertegenwoordigers die besluiten nemen over de RES 1.0 zelf. Zij maken de afweging tussen de vele belangen in hun regio.

Voorts vragen de leden van de JA21-fractie of de minister zich meer in brede zin zorgen maakt over het afkalvende draagvlak onder de bevolking voor de plannen in het kader van het Klimaatakkoord, waaronder met name het plaatsen van windturbines (met name in de gebouwde omgeving)? Zo nee, waarom niet? Hoe kan de minister tegelijkertijd stellen dat tijdsdruk niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van besluitvorming en draagvlak en dat hij blijft vasthouden aan de deadline van 1 juli 2021 ondanks dat de participatieprocessen op die datum mogelijk nog niet zijn afgerond? Hoe rijmt de minister zijn geruststellende woorden dat de RES 1.0 geen eindpunt is en dat de participatieprocessen daarna gewoon door blijven gaan met het belang dat hij zegt te hechten aan het participatieproces voor 1 juli 2021? Waarom vond de minister het eerst nodig om de deadline van 1 maart 2021 te verleggen naar 1 juli 2021 om de participatieprocessen de ruimte te geven, maar zou het nu ineens geen probleem meer zijn als RES'en 1.0 op 1 juli 2021 worden opgeleverd zonder dat de participatieprocessen zijn afgerond? Wat is concreet het gevolg van de deadline van 1 juli 2021 voor de participatie? Waarover kunnen burgers en instanties na 1 juli 2021 niet meer meepraten waarover dat voor die tijd nog wel kon?

Antwoord:
Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat de meerderheid van de Nederlanders nog altijd de noodzaak van klimaatbeleid onderschrijft[7]. Klimaatbeleid, en het tegengaan van klimaatverandering, is immers ook in het belang van iedere Nederlander. Maar het klimaatbeleid betekent ook grote veranderingen in de manier waarop we in Nederland wonen, werken en leven. Veranderingen die lokaal of individueel niet alleen maar positief uitpakken. Werken aan een eerlijke transitie en voldoende draagvlak is daarom een continu punt van aandacht in het klimaatbeleid. Nu het gesprek over de RES'en steeds intensiever gevoerd wordt, zien we op verschillende plaatsen in Nederland mensen bezwaar maken en/of bezorgd zijn over hun leefomgeving. Dat vraagt om aandacht van de regio's én van de Rijksoverheid om te begrijpen waar de zorgen en bezwaren vandaag komen en hoe er daarvoor een oplossing gevonden kan worden.

Zoals ik eerder aangeef willen het Rijk en de decentrale overheden vasthouden aan de deadline van 1 juli 2021. Het Rijk en de decentrale overheden hebben in gezamenlijkheid besloten dat we recht willen doen aan de afspraken en het tijdspad in het Klimaatakkoord en het werk dat door de vele regio's is verzet om 1 juli 2021 te halen. Voor regio's waar mogelijk de participatieprocessen nog niet zijn afgerond, worden maatwerkafspraken gemaakt met NP RES hoe de datum van 1 juli werkbaar te maken voor de eigen regio. Na de RES 1.0. stopt het gesprek met de omgeving niet. Sterker nog: er zullen nog veel interactiemomenten volgen. De RES 1.0 is geen eindpunt, maar een belangrijke bestuurlijke mijlpaal in een langjarig proces richting 2030.

De coronacrisis heeft ons allemaal overvallen. De verruiming van de deadline gebeurde omdat deze alle regio's trof. Het heeft de regio's ruimte gegeven om tot creatieve en vaak nieuwe oplossingen te komen om zowel online als offline de betrokkenheid van inwoners bij de RES te vergroten. Voor de deadline van 1 juli a.s. betrof het enkele regio's waarmee maatwerkafspraken zijn gemaakt.

---

[7] https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/10/12/klimaatbeleid-en-de-samenleving

Zoals mijn ambtsvoorganger in de brief aangaf is druk op het proces nodig om de doelen in 2030 te kunnen realiseren.

In de RES 1.0 worden de ambities en zoekgebieden vastgesteld. De vaak nog erg globale zoekgebieden in de huidige plannen worden dan voorstellen voor locaties, en locaties worden concrete initiatieven voor projecten. Bij elke stap worden burgers betrokken en vindt er opnieuw een afweging plaats binnen de eerder gestelde kaders.

Daarnaast vragen de leden van de JA21-fractie in hoeverre de minister vindt dat er überhaupt sprake is van participatie wanneer alleen (deels) meegesproken kan worden over de wijze waarop de RES'en worden uitgevoerd, maar niet over het beleid en de gevolgen daarvan als zodanig. In hoeverre vindt de minister dat er sprake is van serieuze participatie wanneer er tussen het afronden van het participatieproces en de deadline van 1 juli 2021 ingrijpende besluiten worden genomen zoals het loslaten van het vigerende afstandscriterium voor windturbines, hetgeen nu bijvoorbeeld in Noord-Holland speelt? Hoe verhoudt de voortgang van het RES-proces zich met het Advies Stuurgroep Extra Opgave dat de minister op 28 april 2021 naar de Kamer stuurde en de gigantische verwachte extra elektriciteitsvraag die hierin terugkomt? Welke gevolgen heeft dit? Waarom is dit advies pas na een maand naar de Kamer gestuurd?

Antwoord
Participatieprocessen in de RES worden georganiseerd om inwoners te informeren én om inwoners de ruimte te bieden om te kunnen inbrengen wat zij belangrijk vinden en wat hun voorkeur heeft. Geslaagde participatie vraagt dus dat regio's inwoners hier de kans voor bieden en dat zij op zoek gaan naar deze inbreng. De inbreng uit participatieprocessen wordt, samen met ruimtelijke inpassing, systeemefficiëntie en de hoeveelheid duurzame energie die wordt opgewekt, meegewogen in de keuzes die regio's in de RES maken. Het is belangrijk dat deze afweging voor inwoners toegankelijk en begrijpelijk is. Daarom heeft mijn ambtsvoorganger in de brief van 8 maart jl. de oproep gedaan aan regio's om een 'publieksversie' van de RES 1.0 te maken, zodat de keuzes en afwegingen voor de RES 1.0 voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk zijn.
In het door u aangehaalde voorbeeld in Noord-Holland was er sprake van een afstandscriterium van 600 m, bovenop de wettelijk vastgelegde normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid. In de Omgevingsverordening die momenteel ter inzage ligt, is dit afstandscriterium niet langer opgenomen en is de provinciale regelgeving in lijn gebracht met het landelijke beleid. Het is mogelijk om zienswijzen in te dienen op de ontwerp-Omgevingsverordening. Bij het vaststellen van de Omgevingsverordening is daarom participatie en inspraak mogelijk. De locaties die in de RES worden aangewezen voor windenergie zijn nog zoekgebieden. Bij de invulling van deze zoekgebieden, waar en hoeveel windturbines ingepast kunnen worden, zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het participatieproces. Voor de uitvoering van windmolenprojecten, voordat een vergunning kan worden afgegeven, moet er nog veel onderzocht en besloten worden. Hierbij geldt dat altijd getoetst moet worden of aan de landelijke normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid wordt voldaan.

De Stuurgroep Extra Opgave heeft een inschatting gemaakt van de elektrificatiebehoefte van de industrie (en datacenters) in 2030 aanvullend op het Klimaatakkoord. Het gaat hierbij om 15 tot 45 TWh aan elektriciteit. De Stuurgroep voorziet de hiervoor benodigde opwek op zee (tot 10 GW). Als dit advies zo zal worden ingevuld speelt het geen rol in het RES-proces. Het advies was op 29 maart gereed en is op 9 april aangeboden aan mijn ministerie. Het is dezelfde maand nog aan de Kamer verzonden.

Planbureau voor de Leefomgeving

MONITOR CONCEPT-RES

Een analyse van de concept-**R**egionale **E**nergie **S**trategieën

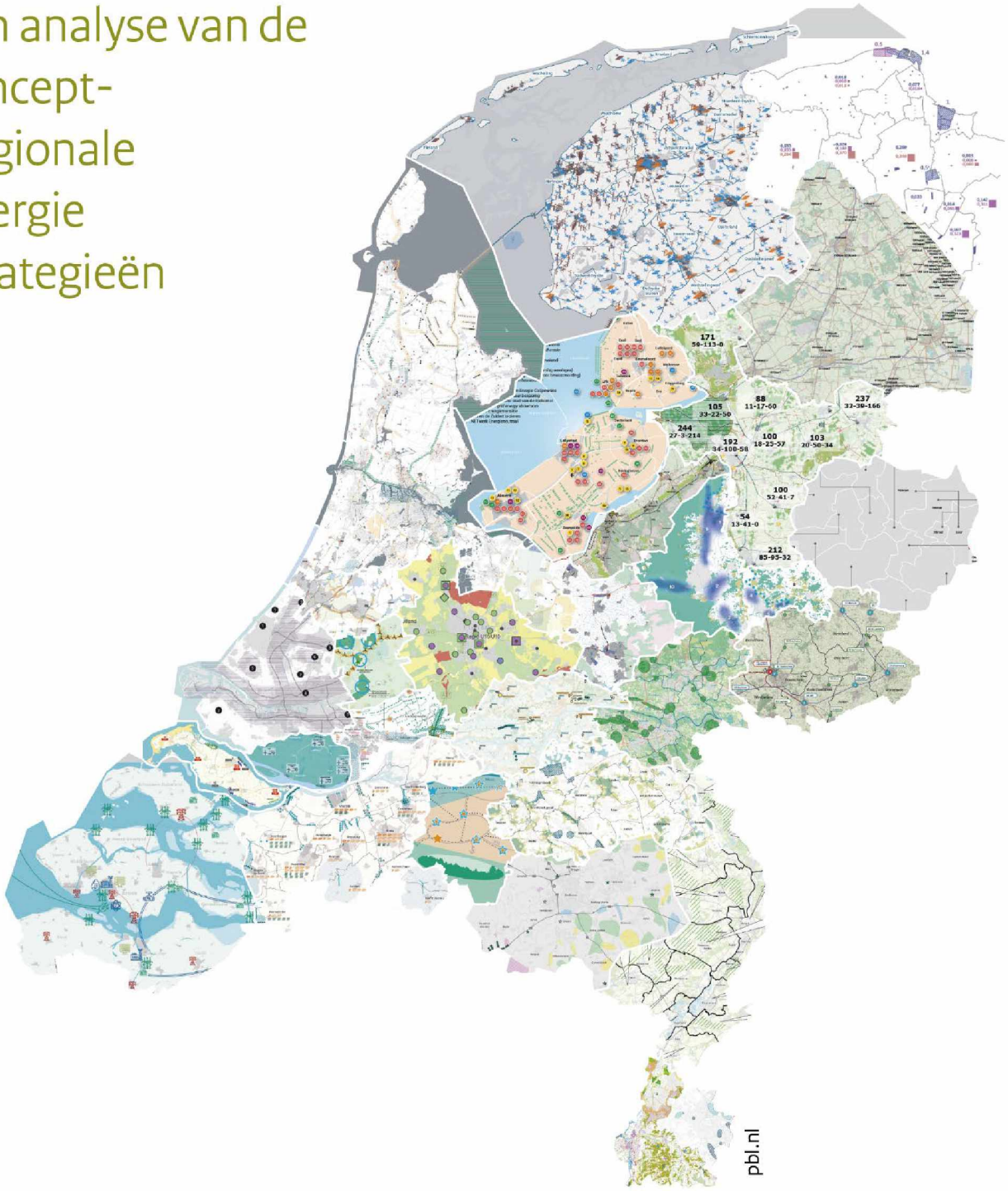

Colofon

MONITOR CONCEPT-RES
Een analyse van de concept-Regionale Energie Strategieën

© PBL Planbureau voor de Leefomgeving

Den Haag, 2021

PBL-publicatienummer: 4297

Contact

jan.matthijsen@pbl.nl

Auteurs

Jan Matthijsen, Anastasia Chranioti, Marloes Dignum, Hans Eerens, Hans Elzenga, Anton van Hoorn, Joost Tennekes, Martine Uyterlinde

Met medewerking van: Filip de Blois, Evert-Jan Brouwer, Folckert van der Molen, Jeroen Peters, Marianne van Zaanen, Nico Hoogervorst, Pieter Boot, Ton Dassen, Raymond de Niet (allen PBL), Jari Hoogstens, Nordin de Korte, Michael Duijn (GovernEUR, Erasmus Universiteit Rotterdam)

Redactie figuren

Beeldredactie PBL

Eindredactie en productie

Uitgeverij PBL

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Matthijsen et al. (2021), Monitor concept-RES, Een analyse van de concept-Regionale Energie Strategieën, PBL-publicatienummer: 4297, Den Haag: PBL.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is het nationale instituut voor strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte. Het PBL draagt bij aan de kwaliteit van de politiek-bestuurlijke afweging door het verrichten van verkenningen, analyses en evaluaties waarbij een integrale benadering vooropstaat. Het PBL is voor alles beleidsgericht. Het verricht zijn onderzoek gevraagd en ongevraagd, onafhankelijk en wetenschappelijk gefundeerd.

Inhoud

Samenvatting 4

Achtergrond en doel van de Monitor 4
Kwantitatief beeld 5
Het halen van de doelen in bredere context 6
Aanbevelingen 7

1 Inleiding 9

1.1 Monitor concept-RES 9
1.2 Reacties op de RES'en 9
1.3 Aanpak en afbakening 10
1.4 Leeswijzer 12

2 Het halen van het doel: kwantitatief beeld 13

2.1 Onzekerheden en afhankelijkheden voor het doelbereik 13
2.2 Nationaal totaal bod en variatie per regio 22
2.3 RES en de Klimaat- en Energieverkenning 26
2.4 Overige hernieuwbare elektriciteitsproductie 28

3 Kwalitatieve aspecten 30

3.1 Ruimtegebruik 30
3.2 Draagvlak 34
3.3 Netwerk 41
3.4 Regionale Structuur Warmte 46

4 Synthese 50

4.1 De RES-aanpak heeft al veel bereikt 50
4.2 Doelbereik bij realisatie concept-RES'en? 50
4.3 Uitwerking van de thema's vergt extra aandacht 52
4.4 Aanbevelingen vervolg RES-proces 55

Bijlage 57

Referenties 61

Samenvatting

Achtergrond en doel van de Monitor

De regionale energiestrategieën (RES'en) zijn ontwikkeld op grond van doelen voor 2030 uit het Klimaatakkoord (2019). De doelen van de RES zijn:

1) Een kwantitatief doel voor de regio's: uiterlijk in 2030 produceren de regio's gezamenlijk ten minste 35 TWh elektriciteit uit wind en grootschalige zon-PV-systemen op land.
2) Een procesdoel per regio: regio's stellen een Regionale Structuur Warmte (RSW) op waarmee zij regie nemen op de inzet van de bovenlokale warmtebronnen voor de gemeentelijke warmteplannen.

De inzet van de (energie)regio's is om tot een regionaal gedragen RES te komen samen met maatschappelijke partners, bedrijfsleven, overheden en inwoners. De RES is daarmee een instrument om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren[1]. De RES is ook een manier om langjarige samenwerking tussen alle partijen in de regio te organiseren. De per 1 oktober 2020 aangeboden concept-RES'en vormen de eerste formele stap van de regio's richting de RES 1.0, die in juli 2021 wordt verwacht. Daarna volgt tweejaarlijks een actualisatie. Het ministerie van EZK heeft als formele opdrachtgever voor het Nationaal Programma RES het PBL in 2019 verzocht om als onafhankelijk instituut de voortgang van de RES'en te monitoren in de verschillende fases van hun ontwikkeling en uitvoering.

Deze Monitor concept-RES van het PBL dient een afgebakend doel. De Monitor brengt in beeld in hoeverre de doelstelling voor de opwekking van 35 TWh door middel van hernieuwbare elektriciteit uit wind op land en grootschalige zon-PV lijkt te kunnen worden bereikt in 2030 op basis van alle 30 concept-RES'en. Voor de monitoring van de voortgang bij de Regionale Structuur Warmte (RSW) is er geen nieuwe informatie die de bevindingen uit de tussentijdse analyse op de monitor verandert of verdiept. Voor de RSW beperkt de Monitor concept-RES zich daarom tot een beschrijving van de hoofdlijnen uit de tussentijdse analyse.

Op 1 oktober 2020 heeft het PBL een tussentijdse analyse gepubliceerd op basis van de 27 toen beschikbare voorlopige concept-RES'en. Deze Monitor levert daarop een kwantitatieve verdieping en beschrijft, voor alle dertig regio's samen, die eerdere bevindingen in context van recente ontwikkelingen rond de meer kwalitatieve thema's: ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie (het netwerk). Verder kijkt de Monitor met enkele aanbevelingen vooruit richting de Monitor RES 1.0. Deze Monitor concept-RES brengt in eerste instantie verslag uit aan de opdrachtgevers van de RES – de Unie van Waterschappen, de VNG, het IPO en de ministeries van BZK en EZK – het Nationaal Programma RES en aan de regio's. In tweede instantie beoogt de Monitor andere belanghebbenden bij het RES-proces te informeren rond de voortgang van de RES'en.

De 30 regio's hebben in korte tijd heel veel werk verzet met als resultaat onderbouwde strategieën met daarin alle gevraagde hoofdingrediënten. Daarbij wisten de regio's de afzonderlijke thema's goed te doordenken. De concept-RES'en zijn met een grote betrokkenheid van vooral professionals tot stand gekomen, en velen hebben intensief bijgedragen aan het debat. Die betrokkenheid en kunde zijn essentieel voor het vervolgproces.

[1] Zie https://www.regionale-energiestrategie.nl

Kwantitatief beeld

In hun concept-RES'en laten de regio's grote bereidheid en ambitie zien om bij te dragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. De regio's hebben de nationale opgave vanuit het Klimaatakkoord vertaald naar dertig verschillende regionale ambities met een eigen context en karakter. De optelsom van de regionale plannen levert een totaal bod op van 52,5 TWh (zie figuur 1). Dit bod vormt een goed vertrekpunt om in 2030 het doel van 35 TWh te kunnen halen, ook al bevindt concretisering van plannen zich in veel regio's nog in de beginfase en moeten er nog fundamentele keuzes worden gemaakt. De hoogte van het bod biedt de ruimte om in het besluitvormingsproces tot breed gedragen en weloverwogen keuzes te komen.

Het totale bod bestaat voor ongeveer de helft uit productie van hernieuwbare elektriciteit uit bestaande installaties (aandeel 'huidig') en uit projecten die mogelijk op korte termijn worden gerealiseerd (aandeel 'pijplijn'). De andere helft van het bod bestaat uit productie op basis van plannen die nog grotendeels concreet moeten worden gemaakt (aandeel 'ambitie').

Figuur 1

Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieën

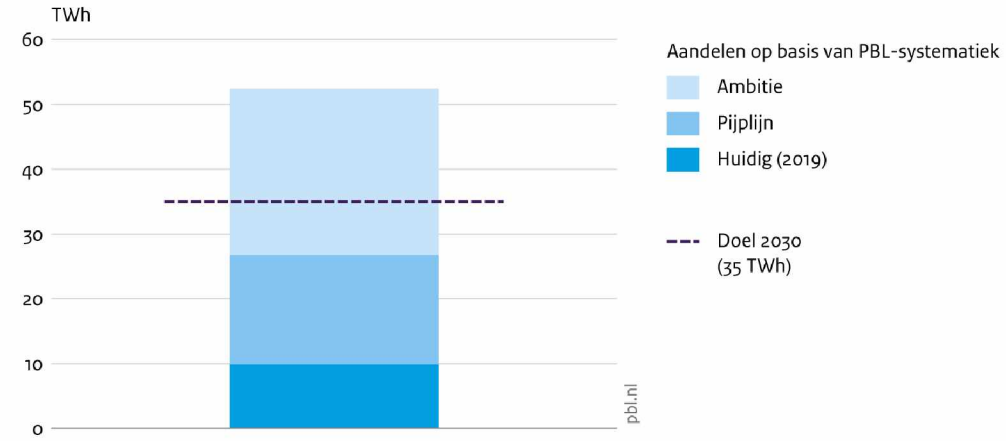

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

De nadere kwantitatieve uitwerking in deze Monitor ten opzichte van de tussentijdse analyse laat zien wat de impact van kwantitatieve en kwalitatieve onzekerheden zou kunnen zijn op de realisatie van de plannen en projecten en daarmee op de waarschijnlijkheid van het halen van de doelen in 2030. Dat levert een inschatting voor de hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2030 op met een bandbreedte van ongeveer 15 TWh (zie figuur 2), met aan de onderkant een productie van 31,2 TWh, aan de bovenkant 45,7 TWh, en een middenwaarde van 38,2 TWh. Of het doel van 35 TWh wordt gehaald is nog geen gegeven.

De bandbreedte rond de mogelijke realisatie is het gevolg van onzekerheid over hoeveel oude windturbines tot 2030 zullen worden verwijderd (sanering), de realisatiegraad van de pijplijnprojecten en regioplannen, en onzekerheden in de gebruikte rekenmethodiek. De onzekerheidsmarge in figuur 2 bevat ook een ruwe schatting van de impact van grote onzekerheden rond ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie in de plannen die nog grotendeels concreet moeten worden gemaakt (het aandeel ambitie).

De mate van doelbereik hangt niet alleen af van de hoogte van de biedingen maar vooral van de mate waarin regio's deze plannen kunnen concretiseren en daarna implementeren. Dat proces

staat grotendeels nog aan het begin. Voor de concretisering zijn de regio's afhankelijk van veel verschillende partijen. Die afhankelijkheden komen naar voren bij de analyse van het ruimtegebruik, het draagvlak en de energiesysteemefficiëntie, thema's die als afwegingskaders vooraf zijn meegegeven door het Nationaal Programma Regionale Energie Strategieën.

Een belangrijke onzekerheid is de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. Na bestudering van de analyses van Netbeheer Nederland komt het PBL tot de inschatting dat, om het doel van 35 TWh te kunnen behalen, forse extra investeringen in het elektriciteitsnetwerk nodig zijn. Beschikbaarheid van geschikte arbeidskrachten vormt daarbij mogelijk een extra knelpunt. Bij de voorziene ontwikkeling van het netwerk lijkt realisatie van de concept-RES'en aan de onderkant van de bandbreedte (31,2 TWh) haalbaar. Maar of dat echt zo is kan pas duidelijk worden bij nadere concretisering van de biedingen. Veel hangt namelijk af van de opbouw van het bod: de grootte en locatie van projecten en de verhouding tussen de elektriciteitsproductie uit zon en die uit wind.

Realisatie van de middenwaarde en bovenwaarde (38,2 TWh en 45,7 TWh) is qua beschikbare capaciteit nog onzekerder. Daarvoor luistert de opbouw van het bod heel nauw. Om de productie aan de bovenkant van de bandbreedte (45,7 TWh) te kunnen accommoderen op het netwerk vergt de meeste inspanning: verdere cijfermatige netwerkanalyses, afstemming tussen alle netbeheerders en met de regio's en het Rijk, en een duidelijke programmering richting een optimale (efficiënte) invulling.

Figuur 2

Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieen, 2030

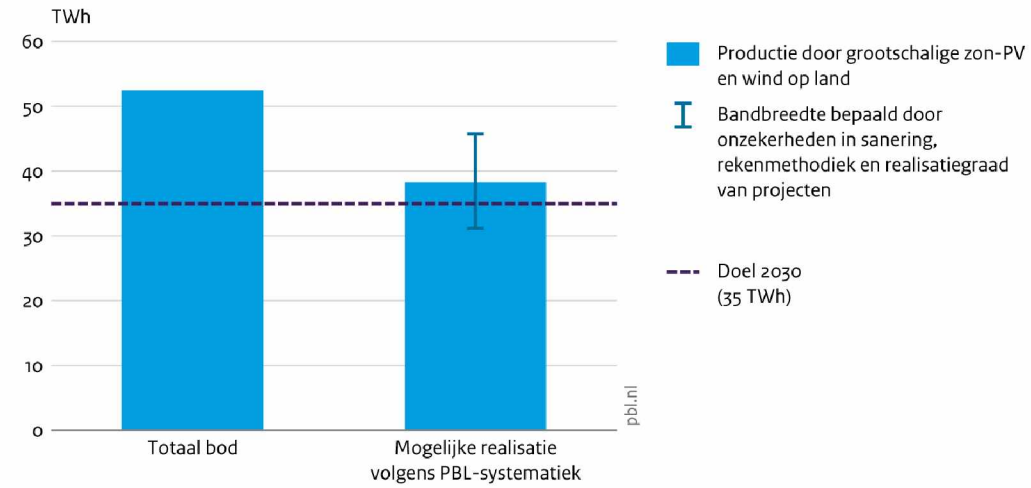

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

Het halen van de doelen in bredere context

De realisatie van de kwantitatieve doelstelling staat niet los van een ruimtelijke uitwerking, het bestuurlijke en maatschappelijke draagvlak en proces en de impact op het energiesysteem. Bovendien hangen die meer kwalitatieve thema's sterk met elkaar samen. In de Monitor vragen we aandacht voor een aantal zaken met betrekking tot de thema's ruimte, draagvlak en energiesysteemefficiëntie, hun onderlinge interactie en de gevolgen ervan voor het halen van de nationale doelstelling.

- Verankering van de RES'en in het ruimtelijk juridische kader. Goede timing van de processen voor de juridische verankering van de RES'en en afstemming tussen gemeenten,

provincies en Rijk zijn van groot belang. Het moment waarop de Omgevingswet in werking zal treden speelt een rol bij de uitwerking van de RES'en en is daardoor van invloed op de mate van doelbereik.

- Ruimtelijke uitwerking en de relatie met draagvlak. Het is onzeker hoe de huidige veelal globale ruimtelijke afbakening van plannen voor het draagvlak uitpakt. Regio's hebben zeker aandacht voor participatie, maar in veel gevallen is participatie van bijvoorbeeld burgers pas in een later stadium voorzien. Hoe regio's de participatie bij projecten willen vormgeven is daarbij meestal nog niet duidelijk. Procesparticipatie lijkt daarbij ten minste zo belangrijk als financiële participatie.
- Netwerkefficiëntie en regiowensen. De voorkeuren van de regio's rond de productie van hernieuwbare elektriciteit blijken lang niet altijd het meest efficiënt voor het energiesysteem. Na een eerste ronde voor de concept-RES zijn de regionale netbeheerders een tweede ronde gestart waarbij in overleg met de regio's wordt gezocht naar biedingen die efficiënter zijn voor wat betreft het netwerk, en tegelijkertijd zo veel mogelijk aan de wensen van de regio tegemoet komen. Beperkingen met het oog op netwerkefficiëntie zorgen voor een extra maatschappelijke en bestuurlijke uitdaging. Het achteraf inperken van de keuzemogelijkheden die aan het begin zijn gegeven en waar regio's politiek veel in hebben geïnvesteerd, is een risico voor het draagvlak voor het hele proces.

Aanbevelingen

Nu de uitwerking is begonnen, worden de discussies over hoe regio's hun ambities vorm kunnen geven scherper. Dat is ook nodig om de RES'en concreter te maken op een voor zo veel mogelijk partijen acceptabele manier. Regio's treffen voorbereidingen om medio 2021 een evenwichtige en breed gedragen RES 1.0 te kunnen vaststellen, binnen de beperkingen van het tijdschema. Ze worden hierbij ondersteund door het Rijk, maatschappelijke partijen en koepels van overheden en bedrijven. Op basis van de analyse voor deze Monitor doen we enkele aanbevelingen voor het vervolgproces van de RES'en, die ook bij het opstellen van de RES 1.0 kunnen worden meegenomen.

Leer van elkaar

Hoewel er grote verschillen zijn tussen de aanpak en mate van uitwerking van regio's, zijn er ook veel overeenkomsten. Van de 30 regio's is er een groep van 10 regio's die relatief veel ervaring heeft met de opwekking van hernieuwbare elektriciteit uit zonne- en vooral windenergie. Voor de volgende fase is het van belang om te onderzoeken wat andere regio's kunnen leren van meer 'ervaren' regio's en vice versa over toepassingen rondom netwerk, ruimtegebruik, organisatievormen en draagvlak.

Houd de afstemming actief met andere bestuurlijke lagen en belangen

Het gevolg van de regionale aanpak kan zijn dat er voornamelijk gezocht wordt naar decentrale oplossingen. Voor een deel is dat juist de bedoeling, maar er zijn aspecten die ook op een bovenregionaal, nationaal of zelfs hoger bestuurlijk schaalniveau behartigd kunnen worden zoals rond landschap, natuur en milieu. In de uitwerking richting RES 1.0 en daarna moeten die meer overkoepelende aspecten ook meegewogen worden bij de inrichting van de decentrale aanpak. Dit vereist dat alle bestuurlijke lagen nog actiever betrokken zijn in het proces.

Organiseer burgerparticipatie

Om draagvlak te krijgen voor de uitvoering van plannen is het van belang dat zoekgebieden niet alleen technisch tot stand komen, maar het resultaat zijn van een politiek-maatschappelijke afweging. Laat burgers daar op het juiste moment, en zo concreet mogelijk, over meepraten. Ga hierbij in op diverse onderwerpen die, mogelijk zeer lokaal, issues zijn voor draagvlak. Geef als regio in de RES duidelijk aan hoe proces- en financiële participatie bij projecten zijn geregeld.

Kijk integraal naar het gas-, elektriciteit-, en warmtenetwerk

Netwerken voor elektriciteit, gas en warmte worden in de energietransitie nog vooral los van elkaar bekeken. Netbeheerders zijn al begonnen met een meer geïntegreerde benadering. Bij een verdergaande energietransitie is het nodig dat alle RES-belanghebbenden zo'n meer geïntegreerde benadering volgen zodat de verschillende energiesystemen elkaar niet in de weg zitten en waar mogelijk van elkaars ontwikkelingen kunnen profiteren.

Houd voor het netwerk rekening met zowel een lage als een hoge realisatie van het totaal bod

De huidige onzekerheid rondom de RES vraagt om voorbereiding op diverse scenario's. Gezien de grootte van de bandbreedte van mogelijke realisaties van de RES'en zullen alle partijen, maar vooral Rijk en netbeheerders, ook rekening moeten houden met een aanzienlijk hogere hernieuwbare elektriciteitsproductie dan 35 TWh met een groot aandeel zonnestroom. Tegelijkertijd zal rekening moeten worden gehouden met het scenario dat de hernieuwbare elektriciteitsproductie minder snel groeit.

Geef bij nadere uitwerking een scherpere omschrijving van de rol van de RSW

Eind 2021 zullen gemeenten hun transitievisies warmte (TVW) moeten hebben vastgesteld. De TVW's kunnen richting geven aan de RSW. Op dit moment is het maken van een Regionale Structuur Warmte (RSW) een procesdoel in de RES. Echter, wat de RSW als concreet resultaat in een regio kan of zou moeten opleveren boven op de gemeentelijke transitievisies warmte is nog onvoldoende duidelijk. Het is daarom verstandig dat het Rijk daarop vooruitlopend duidelijkere processtappen en bijbehorende mijlpalen ontwikkelt waarmee regio's en gemeenten (richting RES 2.0) aan de slag kunnen en die ook zijn te monitoren. Tot die tijd zal de RSW wel waardevol zijn maar vooral als verkennend proces.

Verbeter de gegevensbasis voor de monitoring van de kwantitatieve biedingen

De Monitor concept-RES geeft een inschatting van het halen van de doelstelling op nationale schaal. De mate van waarschijnlijkheid voor het halen van deze doelstelling hangt sterk samen met het onderdeel van het bod dat nog onzeker is (aandeel ambitie). Vanwege de grote verschillen in de manier waarop de regionale biedingen zijn opgebouwd is het aandeel ambitie tussen de regio's op dit moment nog niet goed te vergelijken. Hiervoor zijn concretere afspraken nodig over de te hanteren definities en gegevens die regio's gebruiken voor hun RES. Ook vraagt het dat CBS en RVO de gegevens uit hun landelijke registraties over de productie uit windvermogen en grootschalige zon-PV standaard op (ten minste) regioniveau publiceren. Beide zijn naar verwachting onderdeel van een meerjarig traject.

1 Inleiding

1.1 Monitor concept-RES

De regionale energiestrategieën (RES) zijn een beleids- en uitvoeringsinstrument waarmee de klimaat- en energietransitie in de regio, op gemeentelijk en provinciaal niveau, vorm kan krijgen. De RES gaat over twee doelen uit het Klimaatakkoord (2019): een kwantitatief doel voor de productie van hernieuwbare elektriciteit op land en een procesdoel gericht op de verduurzaming van de warmtevoorziening van huizen en gebouwen. Om tot een regionaal gedragen RES te komen werken (energie)regio's samen met maatschappelijke partners, bedrijfsleven, overheden en inwoners (Nationaal Programma RES[2]). De RES is daarmee een instrument om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren. De RES is ook een manier om langjarige samenwerking tussen alle partijen in de regio te organiseren. De concept-RES vormt de eerste formele stap van de regio's als tussenstap op hun pad richting de RES 1.0. Na het vaststellen van de RES 1.0 zal die elke twee jaar door de regio's worden geacturaliseerd. Het ministerie van EZK heeft als formele opdrachtgever voor het Nationaal Programma RES het PBL in 2019 verzocht om als onafhankelijk instituut de voortgang van de RES'en te monitoren in de verschillende fasen van hun ontwikkeling en uitvoering.

In de zomer van 2020 heeft het PBL een tussentijdse analyse (Matthijsen et al. 2020a) gemaakt van de in juni beschikbare (voorlopige) concept-RES'en. We schetsen daarin een zo breed mogelijk beeld van de inhoud en potentiële consequenties van de concept-RES'en, niet alleen voor de regio's maar voor alle belanghebbenden van de RES. We concluderen dat regio's een grote bereidheid tonen om bij te dragen aan het Klimaatakkoord (2019) maar dat er ook nog veel knelpunten zijn. De tussentijdse analyse heeft, samen met de verkenningen en analyses van andere belanghebbende partijen, bijgedragen aan het beter in beeld brengen van de vervolgstappen die nodig zijn om de RES'en te kunnen uitvoeren.

Deze *Monitor concept-RES* dient een ander, meer afgebakend, doel. De Monitor brengt in beeld in hoeverre de 35 TWh-doelstelling lijkt te kunnen worden bereikt in 2030, gegeven alle 30 concept-RES'en en onzekerheden. Ook beschrijft het rapport de bevindingen uit de tussentijdse analyse rond de meer kwalitatieve thema's maar nu in de context van recente ontwikkelingen. Verder kijkt het vooruit richting RES 1.0 en de monitoring ervan.

1.2 Reacties op de RES'en

Alle concept-RES'en zijn in oktober formeel. Tussen juni en oktober is de inhoud van de voorlopige en formele concept-RES'en is weinig veranderd. Wel is na juni 2020 het RES-proces doorgegaan en zijn er allerlei reacties gekomen op de RES'en en de ontwikkeling ervan. Gemeenten, provincies en waterschappen hebben naar aanleiding van bestuurlijke consulaties veel reacties ontvangen op de concept-RES'en (moties, zienswijzen, amendementen en wensen en bedenkingen). Het ministerie van EZK heeft op 30 oktober 2020 een kamerbrief gepubliceerd (EZK 2020) samen met het ministerie van BZK waarin het de stand van zaken[3] schetst, aandachtspunten en de vervolgstappen beschrijft en aangeeft op welke manier het Rijk regie en sturing aan het RES-

[2] Zie https://www.regionale-energiestrategie.nl
[3] op basis van de de tussentijdse analyse (Matthijsen et al. 2020a) en de zogenoemde 'foto oktober 2020' van NP RES (NP RES 2020)

proces geeft en wil geven. De koepelorganisatie van netbeheerders, Netbeheer Nederland (NBNL), heeft bevindingen op basis van de netimpactanalyses samengevat en aangegeven wat de vervolgstappen zijn, inclusief adviezen hoe regio's, initiatiefnemers voor zon- of windprojecten en de netbeheerders zelf de netwerkefficiëntie kunnen verhogen. Daarnaast hebben veel partijen die een rol spelen bij de RES bijgedragen aan de verbetering van het RES-proces door middel van kennis- en visie-uitwisseling via webinars, presentaties, documenten, factsheets en andere media (bijvoorbeeld: NVDE (2020), pilots RES en MER (Commissie MER 2020), Analyse en aanbevelingen concept-RES (Participatiecoalitie 2020) en Evenement HIER opgewekt (Hier opgewekt 2020)).

Deze Monitor concept-RES brengt in eerste instantie verslag uit ten behoeve van de RES-opdrachtgevers, de Unie van Waterschappen, de VNG, het IPO en de ministeries van EZK en BZK, en ten behoeve van de regio's. In tweede instantie beoogt de monitor andere belanghebbenden bij het RES-proces te informeren rond de voortgang van de RES'en.

1.3 Aanpak en afbakening

De RES betreft twee hoofddoelen waarmee regio's een bijdrage leveren aan het behalen van doelen uit het Klimaatakkoord (2019). Voor de uitwerking van de doelen in een RES heeft het Nationaal Programma RES een handreiking gemaakt (NP RES 2019). De doelen van de RES zijn:

1) Een kwantitatief doel voor de regio's: uiterlijk in 2030 produceren de regio's gezamenlijk ten minste 35 TWh elektriciteit uit wind- en grootschalige zon-PV-systemen op land.
2) Een procesdoel per regio: regio's stellen een Regionale Structuur Warmte (RSW) op waarmee zij regie nemen op de inzet van de bovenlokale warmtebronnen voor de gemeentelijke warmteplannen.

In deze monitor van de concept-RES'en gaan we vooral in op het eerste kwantitatieve doel, hiervoor hebben we uitgebreid kwantitatief onderzoek gedaan. De kwalitatieve aspecten, die al in de tussentijdse analyse aan bod zijn gekomen, behandelen we op hoofdlijnen in de context van recente ontwikkelingen. Voor de monitoring van de voortgang op het tweede doel over de Regionale Structuur Warmte (RSW) is er geen nieuwe informatie die de bevindingen uit de tussentijdse analyse op de monitor verandert of verdiept. Voor de RSW beperkt de Monitor concept-RES zich daarom tot een beschrijving van de belangrijkste bevindingen uit de tussentijdse analyse.

De hoofdvraag in deze Monitor is: in hoeverre worden bovengenoemde doelen gehaald als de plannen uit de concept-RES'en worden uitgevoerd? We kijken daarbij naar de mate van waarschijnlijkheid van het doelbereik op nationale schaal. Daarvoor zijn niet alleen de concept-RES'en van de regio's geanalyseerd, maar ook de regio's geconsulteerd om beter zicht te krijgen op de mate van concreetheid van de verschillende onderdelen van biedingen.

Onze inschatting van de mate van doelbereik hangt af van de hoogte van de biedingen maar vooral van de mate waarin regio's deze plannen kunnen concretiseren, en dat proces staat grotendeels nog aan het begin. Bij de concretisering zijn zij afhankelijk van veel verschillende partijen. Die afhankelijkheden komen naar voren in de thema's ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie, die behandeld worden in hoofdstuk 3. Deze Monitor vat de belangrijkste bevindingen uit de tussentijdse analyse samen voor wat betreft de kwalitatieve thema's. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen besproken die hebben plaatsgevonden na het verschijnen van de tussentijdse analyse.

1.3.1 Input Monitor concept-RES

Voor de Monitor concept-RES hebben we niet alleen geput uit de concept-RES'en, maar ook uit andere informatiebronnen. Al met al zijn er vijf hoofdingrediënten:

Concept-RES'en

De basis voor onze analyse zijn de 30 concept-RES'en. Per oktober 2020 is een complete set beschikbaar inclusief de drie concept-RES'en die begin juni nog niet openbaar waren. De 27 die al wel in juni 2020 in voorlopige vorm openbaar waren gemaakt, zijn allemaal nagenoeg ongewijzigd. Een enkele regio heeft zijn bod aangepast. Alle regio's hebben de antwoorden op de PBL-vragenlijst (Quickscan) vrijgegeven per oktober 2020 voor gebruik door het PBL bij het opstellen van de Monitor concept-RES.

Openbare gegevens

Het PBL gebruikt de regiostatistieken van het CBS van hernieuwbare elektriciteit uit bestaande installaties (aandeel huidig). Van RVO hebben we gegevens gebruikt over projecten die in de pijplijn zitten met een subsidiebeschikking (SDE+), om de toekomstige elektriciteitsproductie te kunnen schatten uit die projecten voor wind op land en grootschalige zon-PV.

Netimpactanalyses

De regionale netbeheerders (RNB's) hebben per oktober 2020 voor bijna alle regio's (28) netimpactanalyses afgerond. Deze regionale netimpactanalyses zijn input geweest voor een overzicht van de RNB's (NBNL 2020) met een schets voor ontwikkelrichtingen en oplossingen voor knelpunten. TenneT, de beheerder van het hoogspanningsnet, heeft de netimpactanalyses gebruikt om de impact van de concept-RES'en op het hoofdnet te onderzoeken en te beschrijven. Voor de Monitor gebruiken we zowel de bevindingen van de RNB's als van TenneT om de netwerkontwikkelingen en de betekenis ervan voor doelbereik te schetsen in het hoofdstuk over energiesysteemefficiëntie.

Bestuurlijke en maatschappelijke reacties

Meer dan de helft van de regio's heeft bestuurlijke documenten met reacties op de concept-RES verzameld. Daarnaast heeft een kleiner aantal regio's ook documenten verzameld met reacties van maatschappelijke partijen en verslagen van informatie- en reflectiebijeenkomsten over de concept-RES. In totaal gaat het om ongeveer 1400 pagina's. Bij de bestuurlijke documenten gaat het om moties, zienswijzen, amendementen en/of wensen & bedenkingen en andere reacties van gemeenten, provincies en waterschappen op de concept-RES of eerdere versies daarvan. Deze openbare documenten geven een indruk van het bestuurlijke draagvlak in de regio's, en zijn veelal door de betreffende regio's beschikbaar gesteld op hun regio-site. De reacties van maatschappelijke partijen zijn van diverse oorsprong: individuele burgers, burgergroepen, maatschappelijke organisaties, bedrijven en energiecoöperaties.

Consultatieronde individuele regio's

Bij de tussentijdse analyse werd duidelijk dat de berekeningswijze en de aannames waarmee de regio's hun biedingen hebben opgebouwd onderling sterk verschillen. Om beter zicht te krijgen op de mate waarin de regionale optelsom kan leiden tot het halen van de nationale doelen, heeft het PBL de regio's gevraagd om bepaalde onderdelen van hun regiobod verder te specificeren. In de Monitor concept-RES doen we overigens geen uitspraak op het niveau van de biedingen van individuele regio's. De Monitor concept-RES rapporteert over de mate van waarschijnlijkheid van doelbereik op nationale schaal en geeft daarbij een bandbreedte op basis van een inschatting van de verschillende onzekerheden.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een kwantitatieve analyse van de mate van doelbereik van de 35 TWh-doelstelling en gaat in op verschillen tussen de regiobiedingen. De hernieuwbare elektriciteitsproductie die op basis van de biedingen uit de concept-RES'en tot stand zou kunnen worden gebracht vergelijken we met de prognoses uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van 2020. De huidige en 2030-prognose voor hernieuwbare elektriciteitsproductie uit overige bronnen, bronnen die niet meetellen voor de 35 TWh-doelstelling, worden inzichtelijk gemaakt.
In hoofdstuk 3 gaan we in op de impact van de ontwikkelingen en situatie rond de kwalitatieve thema's: ruimte, draagvlak en netwerk. Ook wordt kort samengevat wat de stand van zaken is met betrekking tot de Regionale Structuur Warmte bij regio's.
Hoofdstuk 4 is de synthese van het kwantitatieve en kwalitatieve deel en hierin kijken we vooruit naar de RES 1.0 en de monitoring ervan.

2 Het halen van het doel: kwantitatief beeld

Er is een duidelijk doel voor de productie van hernieuwbare decentrale elektriciteit: uiterlijk in 2030 wekken de 30 regio's gezamenlijk voor 35 TWh op uit windenergie op land (en binnenwater) en grootschalige zon-PV-installaties[4]. De hoofdvraag in dit hoofdstuk is: in hoeverre is het aannemelijk dat dit kwantitatieve doel wordt behaald op basis van de concept-RES'en? Om die vraag te beantwoorden zijn biedingen van alle regio's opgeteld en is uitgewerkt hoe die opgetelde inbreng van de individuele regio's bijdraagt aan het bereiken van het 35 TWh-doel; we hebben de biedingen daarvoor voorzien van een onzekerheidsmarge. Hierbij wordt de opbouw gebruikt van de regiobiedingen volgens de methodiek die is beschreven in de PBL-monitorringssystematiek (Matthijsen et al. 2020b). In de Bijlage is hiervan een nadere uitwerking gegeven.

De methode is uniform voor alle regio's waardoor de uitkomsten voor de regio's onderling vergelijkbaar zijn. Daarbij gaan we ervan uit dat biedingen voor 2030 in de concept-RES'en in termen van vermogen (megawatt) worden gegeven per techniek en per regio, of als een regio die informatie nog niet kan geven, in termen van elektriciteitsproductie (gigawattuur). We onderscheiden de volgende drie onderdelen (zie Bijlage voor details): 1) productie uit bestaand vermogen (huidig), 2) productie uit vermogen waar een SDE+ beschikking voor is verleend[5] (pijplijn) en 3) productie uit vermogen dat de regio als streven heeft geformuleerd maar waarvoor de plannen vaak nog weinig concreet zijn (ambitie).

In paragraaf 2.1 beschrijven we of de nationale doelen kunnen worden gehaald als het totaal van de biedingen wordt gerealiseerd. De mogelijke impact van onzekerheden op dat doelbereik geven we aan met bandbreedtes voor het totaal en per onderdeel (huidig, pijplijn en ambitie). Paragraaf 2.2 behandelt per regio de verschillen: paragraaf 2.2.1 behandelt de verschillen van het bod tussen de regio's, onder andere naar de grootte van de aandelen huidig, pijplijn en ambitie. Paragraaf 2.2.2 kijkt naar de verschillen en achterliggende oorzaken tussen 'huidig' en 'pijplijn' volgens de PBL-berekening en volgens de berekening van regio. In paragraaf 2.3 leggen we de relatie tussen de productie van hernieuwbare elektriciteit volgens de RES en die volgens de prognoses uit de meest recente Klimaat- en Energieverkenning (KEV). Paragraaf 2.4 laat zien wat de productie van hernieuwbare elektriciteit zou kunnen zijn in 2030 uit projecten en technieken die niet worden meegeteld voor het bereiken van de 35 TWh-doel, zoals kleinschalige zon-PV-installaties, wind op zee en waterkracht.

2.1 Onzekerheden en afhankelijkheden voor het doelbereik

Om grip te krijgen op het totaal aan TWh-biedingen, hebben we gekeken hoe het totaalbod is te verdelen over het huidige vermogen, het vermogen dat al in de pijplijn zit, en het vermogen dat voor 2030 nog gerealiseerd moet worden (zie figuur 2.1). Ook hebben we gekeken hoe de regio's hun aanbod denken te verdelen over windenergie en energie die wordt opgewekt met

[4] Installaties met een vermogen groter dan 15 kWp.
[5] Projecten zonder SDE+-beschikking die al wel concreet zijn, bijvoorbeeld met vergunning en voldoende netwerkcapaciteit, vallen in de categorie ambitie. We beschikken namelijk niet over openbare informatie over dit type projecten. Als gevolg kunnen de regiocijfers en die van het PBL voor pijplijn- en ambitievermogen van elkaar verschillen. Zie ook paragraaf 2.2.

grootschalige zon-PV-installaties. Voor een deel is die keuze voor wind of grootschalige zon-PV overigens nog niet gemaakt.

Figuur 2.1

Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieën

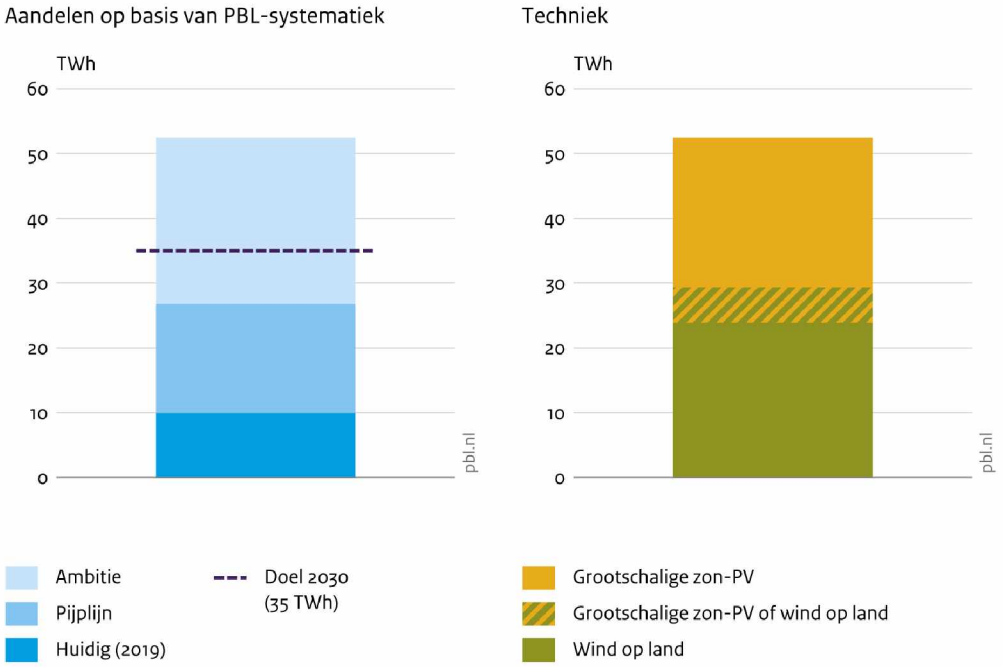

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

De aandelen en de verdeling ervan zijn onzeker. Die onzekerheden hebben betrekking op de realisatiegraad van plannen, technologische ontwikkelingen en de gebruikte rekenmethodiek, maar ook weersomstandigheden zorgen voor een marge in de projecties voor 2030. De productie uit het huidige vermogen is niet blijvend omdat delen van bestaande, oudere installaties worden gesaneerd, veelal om economische redenen.

In dit hoofdstuk worden de onzekerheden gepresenteerd als een bandbreedte rond een middenwaarde van de geraamde productie. De bandbreedte is het gevolg van verschillende veronderstellingen over sanering van bestaand windvermogen en de realisatiegraad van pijplijnprojecten en plannen uit het aandeel ambitie. Boven op de marge voor de realisatiegraad van pijplijnprojecten is een extra onzekerheid van 10 procent gebruikt als gevolg van de rekenmethodiek. Bij het aandeel ambitie hebben we een ruwe schatting gemaakt van het effect op de realisatiegraad van deze plannen van alle grote onzekerheden samen rond ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie. Deze grofstoffelijke benadering is in de hiernavolgende paragrafen uitgewerkt per aandeel (huidig, pijplijn en ambitie).

Figuur 2.2

Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieën

Bandbreedte volgens inschatting PBL

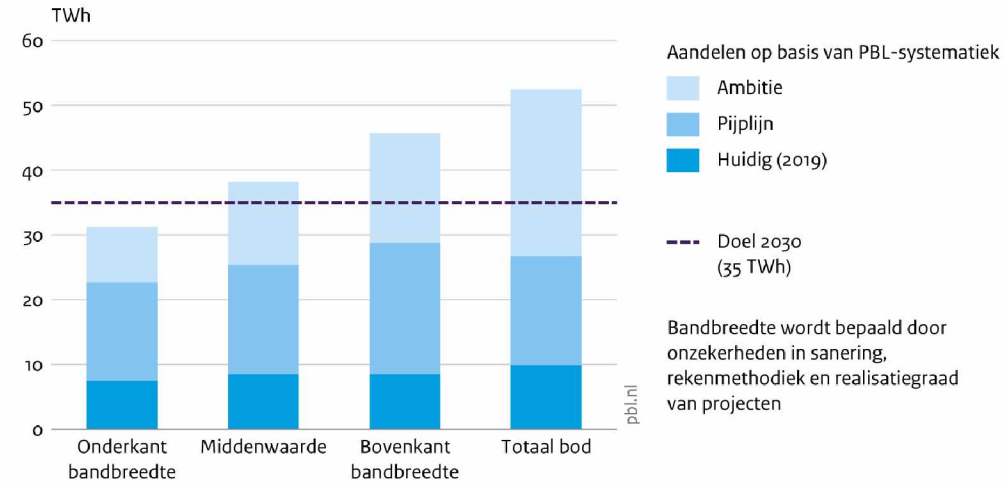

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

De informatie in figuur 2.1 en figuur 2.2 laat zien de middenwaarde boven de 35 TWh uitkomt. Het lijkt daarmee goed voorstelbaar dat de 35 TWh-doelstelling wordt gehaald in 2030. Hoe de verschillende bandbreedtes tot stand komen wordt in de hiernavolgende paragrafen uitgelegd. Ondanks dat de kans op het wel halen van het 35 TWh-doel in 2030 groter lijkt dan het niet halen ervan, is er een kans dat de concept-RES'en onvoldoende tot uitvoering komen. Zo leidt het vaststaand en voorgenomen beleid volgens de KEV-prognose voor 2030 tot een hernieuwbare elektriciteitsproductie uit wind op land en grootschalige zon-PV die lager is dan 35 TWh (paragraaf 2.3). Tegenover de kans op de onderkant van de bandbreedte staat de kans op de bovenkant. Die bovenkant veronderstelt impliciet dat oplossingen worden gevonden voor veel bestaande belemmeringen en mogelijk knelpunten in de toekomst rond de thema's ruimtegebruik, draagvlak en netwerk. Dat geldt ook voor de middenwaarde en de onderkant van de bandbreedte maar in mindere mate.

2.1.1 Bandbreedte bij huidig vermogen

We gebruiken de regiostatistieken van het CBS (2020) voor het productieaandeel uit bestaande installaties. Het CBS brengt de daadwerkelijk geproduceerde hoeveelheid stroom in kaart. Afwijkingen in de historische gegevens zijn verwaarloosbaar. De recente als voorlopige gekenschetste ruimtelijke verdeling van vermogen en productie naar regio's kunnen beperkte en veelal tijdelijke afwijkingen bevatten totdat ze definitief zijn vastgesteld.

De meest relevante onzekerheid in het aandeel huidig vermogen heeft betrekking op sanering van turbines die ouder zijn dan 15-20 jaar. Dat de productie uit het aandeel 'huidig' minder zal worden als gevolg van sanering is zeer waarschijnlijk. De gehanteerde bandbreedte van de mogelijke vermindering van productie wordt hieronder uitgelegd.

Windturbines worden volgens de bedrijfssector gesloopt als ze tussen 15 en 20 jaar oud zijn. Dat leidt in 2030 tot een vermindering van de door het CBS voor 2019 gerapporteerde productie van 7,4 tot ongeveer 6,0 TWh (figuur 2.3). Deze afname van ongeveer 1,5 TWh is het gemiddelde van de afname bij sanering van windturbines met een ouderdom vanaf 15 jaar (2,5 TWh) en vanaf 20 jaar (0,5 TWh). De andere kant van de bandbreedte, een sanering van windturbines pas als ze 20 jaar oud zijn is niet uit te sluiten maar om economische redenen niet aannemelijk.

De vermindering is berekend op basis de producerende turbines eind 2019, hun vermogen en leeftijd volgens Windstats (Windstats 2020). Daarbij is rekening gehouden met de sanering die al is verdisconteerd in de cijfers van de monitor wind-op-land (RVO 2020).

Voor wat betreft zon-PV is – vanwege de relatief lage leeftijd van de meeste zonneparken – het productieaandeel dat voor sanering in aanmerking komt verwaarloosbaar ten opzichte van de productie uit het huidige grootschalige zon-PV-vermogen (CBS, 2020).

Figuur 2.3
Productie in 2019 uit huidig opgesteld windvermogen en inschatting restproductie in 2030

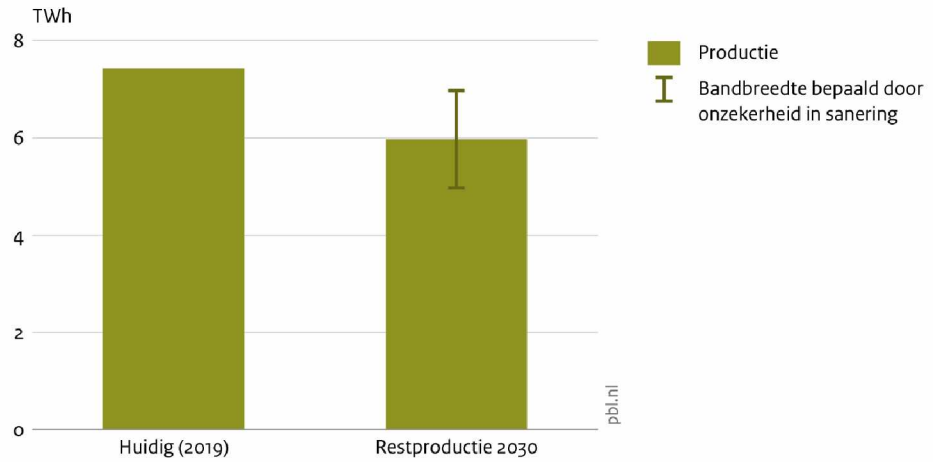

Bron: CBS, Windstats; bewerking PBL

Er wordt verondersteld dat de productie in 2030 uit het huidige, voor sanering gecorrigeerde, opgestelde vermogen in 2030 even groot is als in 2019[6]. Bij de productie uit het windvermogen is dat zeer aannemelijk omdat de CBS-productiecijfers zijn genormaliseerd voor meteorologische variaties volgens de Europese richtlijn voor hernieuwbare energie (EU 2009). Dat is niet het geval voor de CBS-productiecijfers uit grootschalige zon-PV-installaties. Het jaar 2019 lijkt echter een gemiddeld jaar te zijn geweest in een reeks met een stijgende trend in de afgelopen 20 jaar (zie ook paragraaf 2.1.4). Daarmee is ook de elektriciteitsproductie in 2019 uit grootschalige zon-PV-installaties te beschouwen als een waarde genormaliseerd voor meteorologische variaties.

Op regionale schaal zijn er afwijkingen mogelijk door de volgende twee punten. In het nationale totaal spelen deze mogelijke afwijkingen echter geen rol van betekenis.

- Het CBS maakt gegevens per regio openbaar voor zover ze niet herleidbaar zijn tot een specifieke installatie. Dit zijn wettelijke beperkingen die worden bewaakt door de Autoriteit Consument en Markt. Daarom publiceert het CBS voor een enkele regio geen cijfers voor elektriciteitsproductie uit wind.
- Bij de ontwikkeling van regiostatistieken door het CBS kunnen er afwijkingen ontstaan als gevolg van onjuiste toekenning van een installatie aan een regio. In de voorlopige cijfers voor 2019 zijn alle onjuiste allocaties voor zover bekend hersteld. Dit soort aanpassingen is onderdeel van de standaard kwaliteitschecks door het CBS.

De totale elektriciteitsproductie in 2030 uit het huidige opgestelde windvermogen (7,4 TWh) en grootschalig zon-PV-vermogen (2,5 TWh) is na correctie voor sanering van oude windturbines naar

[6] Deze aanname is nodig omdat de prognose gebaseerd is op gegevens voor gemiddelde meteorologische omstandigheden. De aanname kan echter alleen worden gemaakt als de elektriciteitsproductie uit grootschalige zon-PV installaties en wind op land gecorrigeerd wordt voor meteorologische variaties. Zie paragraaf 2.1.4.

verwachting ongeveer 8,5 TWh of, als alle windturbines vanaf 15 jaar worden gesaneerd, ongeveer 7,5 TWh.

2.1.2 Bandbreedte bij pijplijnvermogen

Om een raming te kunnen maken van de toename in de komende jaren van het vermogen van grootschalig zon-PV-installaties en windparken op land, en van de elektriciteitsproductie daaruit is gebruik gemaakt van bestanden van RVO die een overzicht geven van projecten die een SDE+-beschikking hebben maar nog niet gerealiseerd zijn. De bandbreedte voor de elektriciteitsproductie uit pijplijnvermogen wind op land en grootschalige zon-PV wordt vooral bepaald door onzekerheid ten aanzien van het percentage projecten met een SDE+-beschikking dat werkelijk gerealiseerd zal worden (de realisatiegraad, zie ook Bijlage). Die onzekerheid is vooral bij zonprojecten groot; bij windprojecten is die zeer klein. Andere onzekerheden hebben te maken met de gebruikte rekenmethodiek om de elektriciteitsproductie uit de pijplijnprojecten in te schatten (Matthijsen et al. 2020b).

Bandbreedte door realisatiegraad

Volledige realisatie van alle pijplijnprojecten zou 20,9 TWh kunnen opleveren. Op basis van historische realisatiecijfers, die door RVO zijn verstrekt, wordt voor de basiswaarde uitgegaan van een realisatiegraad van 60 procent voor zon-PV- en 99 procent voor wind pijplijnprojecten. Deze getallen geven de onderkant van de gebruikte marge voor realisatie aan. Als bovenkant is 75 procent voor zon-PV- en 100 procent voor windprojecten gehanteerd. De bandbreedte voor de realisatiegraad voor wind op land van 99-100 procent laat zien dat als de projecten eenmaal in het stadium 'bouw in voorbereiding' zijn (conform Monitor Wind op Land 2020), er nauwelijks meer projecten zullen uitvallen. In de procesfases van een windproject daaraan voorafgaand zoals 'vergunningenprocedure' en 'ruimtelijke procedure' is de realisatiekans niet goed bekend, maar waarschijnlijk gemiddeld (veel) minder groot. Regio's nemen de elektriciteitsproductie die bij deze projecten hoort soms wel mee in hun aandeel pijplijnvermogen, terwijl dat volgens de PBL-systematiek tot de ambitie wordt gerekend. Dat leidt tot verschillen met de berekening door het PBL (zie ook paragraaf 2.2.2).

Uit de consultatieronde die we in het najaar met de regio's hebben gedaan, bleek dat de door ons gehanteerde realisatiegraad ongeveer overeenkwam met het gemiddelde van waarden die regio's zelf soms schattenm (aanzienlijk hoger of juist veel lager). Met name voor zon-PV-projecten zijn er grote verschillen in realisatiegraad tussen individuele situaties (25 en 100 procent). Daarom is als gevoeligheidsstudie onderzocht wat de gevolgen zijn van extra grote onzekerheid. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de in deze paragraaf gehanteerde realisatiecijfers per techniek. Deze percentages zijn een gemiddelde voor alle pijplijnprojecten per techniek

Tabel 2.1
Gehanteerde realisatiepercentages SDE+-pijplijnprojecten

	Realisatie o.b.v. historische gegevens		**Realisatie extra onzeker**	
	Laag	Hoog	Laag	Hoog
Zon-PV > 15 kWp	60%	75%	50%	85%
Wind op land	99%	100%	90%	100%

Bandbreedte door rekenmethodiek

Door de gebruikte rekenmethodiek om de elektriciteitsproductie uit de pijplijnprojecten te schatten ontstaat een extra bandbreedte boven op de realisatiegraad. De rekenmethodiek gaat conform de SDE+-methodiek (Lensink 2018; Lensink 2020) uit van het vermogen en een bepaald aantal vollasturen per jaar. Voor wind op land is het aantal vollasturen afhankelijk van de gemeente waar

de turbines zijn opgesteld; bij zon is het niet geografisch gedifferentieerd. De gevolgde aanpak geeft dus een waarde die niet specifiek is voor een installatie met een bepaalde opstelling en locatie. Hierdoor ontstaat een extra bandbreedte voor zowel de productie uit zon-PV als wind op land van naar schatting ongeveer 10 procent.
De productie van een zon-PV-pijplijnproject wordt volgens de SDE-systematiek geschat met 950 vollasturen per vermogenseenheid, uniform voor heel Nederland. Er zijn geografische verschillen in de langjarig gemiddelde zonnestraling in Nederland: ongeveer 5 procent ten opzichte van het gemiddelde. De ruimtelijke verschillen in de langjarig gemiddelde elektriciteitsproductie uit zon-PV zullen vergelijkbaar zijn. Daarnaast zijn er potentieel grotere verschillen als gevolg van de oriëntatie van de zonnepanelen en de aansluiting. Ook zijn er mogelijk nog technische verbeteringen waardoor de opbrengst in de toekomst bij nieuwe installaties hoger kan zijn dan in de SDE+-subsidieaanvraag is opgegeven. Per saldo wordt voor de elektriciteitsproductie een bandbreedte aangehouden van ongeveer 10 procent als gevolg van de gehanteerde rekenmethodiek. Dit komt neer op een bandbreedte in vollasturen voor zon-PV-pijplijnprojecten van ongeveer 850-1050 uur. Overigens geven projecteigenaren aan dat het aantal vollasturen in de praktijk vaker minder dan meer dan 950 is. Dat is het gevolg van eigen gebruik en afspraken over *curtailment* (het aftoppen van de productie bij piekbelasting), die leiden tot een verlaging van de nettoproductiecijfers en daarmee netto tot minder vollasturen. Die mogelijke verlaging is niet meegenomen in deze analyse.

In onze rekenmethodiek is het aantal vollasturen van een pijplijn-windproject afhankelijk van de gemeente waar het project wordt gebouwd. De vollasturen variëren per gemeente van ten minste 2650 tot maximaal 4050 uur (zie Bijlage voor een nadere toelichting). De onzekerheid rond de berekende elektriciteitsproductie van pijplijn-windprojecten heeft verschillende oorzaken: een windproject kan bij realisatie met grotere of juist kleinere turbines werken dan voorzien in de beschikking; ook houdt de gemeentelijke indeling in vollasturen geen rekening met het effect van projectspecifieke zaken (zoals masthoogte) op het werkelijke aantal vollasturen. Een vergelijking van de productie na realisatie en de vooraf geschatte opbrengst op basis van de SDE+-methodiek laat zien dat de gerealiseerde productiecijfers ongeveer binnen een bandbreedte van 10 procent lagen rond de vooraf berekende waarde[7].

Figuur 2.4
Productie uit grootschalige zon-PV en wind op land, 2030

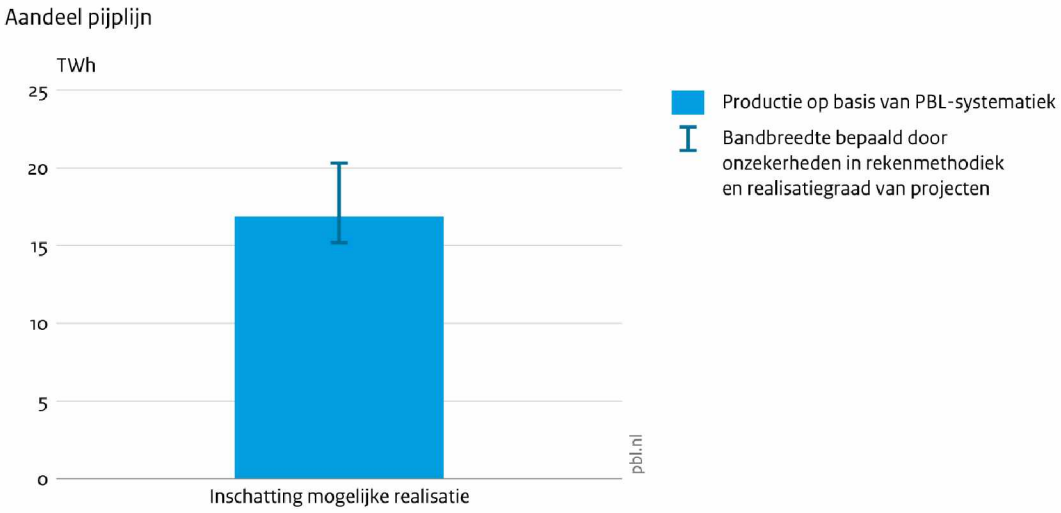

Bron: RVO.nl: Monitor Wind op Land 2019, RVO.nl: SDE-beschikte projecten zon-PV 2019; bewerking PBL

[7] De rekenmethodiek houdt rekening met lagere opbrengsten ten opzichte van de theoretische opbrengst van een windturbine als gevolg van operationele verliezen (die per park enorm kunnen verschillen). Verliezen van 10-20 procent zijn niet ongewoon (Lledo 2019).

Figuur 2.4 geeft de elektriciteitsproductie uit het aandeel pijplijnvermogen van wind op land en grootschalige zon-PV installaties met bandbreedtes zoals beschreven voor realisatiepercentages op basis van historische gegevens (tabel 2.1). De middenwaarde is 16,9 TWh. Als rekening moet worden gehouden met extra onzekerheid dan is de bandbreedte voor de elektriciteitsproductie uit pijplijnvermogen 13,4 tot 21,4 TWh (niet afgebeeld in figuur 2.4). Dat is een bandbreedte van 8 TWh tussen de onder- en bovenwaarde. Voor de evaluatie van de concept-RES'en met betrekking tot het doelbereik wordt echter alleen rekening gehouden met de onzekerheid rond de realisatiegraad van de projecten met een SDE+-beschikking op basis van historische waarden. Dat levert een bandbreedte voor de elektriciteitsproductie uit pijplijnvermogen van 15,2 tot 20,3 TWh (figuur 2.4). De bandbreedte tussen de onder- en bovenwaarde is 5,1 TWh.

2.1.3 Bandbreedte bij ambitievermogen

Het totale aandeel ambitievermogen van alle 30 regio's is 25,7 TWh. Dat is 2,7 TWh hoger dan de schatting van 23 TWh voor 27 regio's in onze tussentijdse analyse. Volgens de PBL-systematiek (Bijlage) is het ambitiedeel het verschil tussen het totale aantal biedingen en het huidige en pijplijnvermogen.

De onzekerheid in de realisatiegraad van de 25,7 TWh is erg groot en in deze fase van de RES niet goed te kwantificeren. Dat komt omdat de onzekerheden op het gebied van ruimtegebruik, maatschappelijk draagvlak en beschikbare netcapaciteit nog te groot zijn. Deze thema's worden in hoofdstuk 3 in kwalitatieve zin besproken.
Er is daarom gekozen voor een grove schatting van de bandbreedte, met als vertrekpunt de bestaande kennis over realisatiegraden van plannen die in een beginstadium verkeren. Historisch gezien blijkt dat ongeveer een derde van plannen voor wind- en zonne-energie die nog in een beginstadium verkeren uiteindelijk gerealiseerd worden (NVDE 2020). Hoewel alle plannen uit het aandeel ambitievermogen in principe in deze categorie lijken te vallen, is het feit dat ze onderdeel zijn van een concept-RES aanleiding te verwachten dat meer dan een derde van de plannen zal worden gerealiseerd. Voor de middenwaarde wordt daarom een hogere realisatiegraad verondersteld, namelijk dat de helft van het aandeel ambitie in 2030 zal zijn gerealiseerd. Als een derde de onderkant van de bandbreedte vormt dan lijkt een verdubbeling tot twee derde van de productie een goede schatting voor de bovenkant van de bandbreedte. Dit komt overeen met een bandbreedte voor het aandeel ambitie van 8,5 tot 16,9 TWh rond een middenwaarde van 12,8 TWh.

Figuur 2.5
Productie uit grootschalige zon-PV en wind op land, 2030

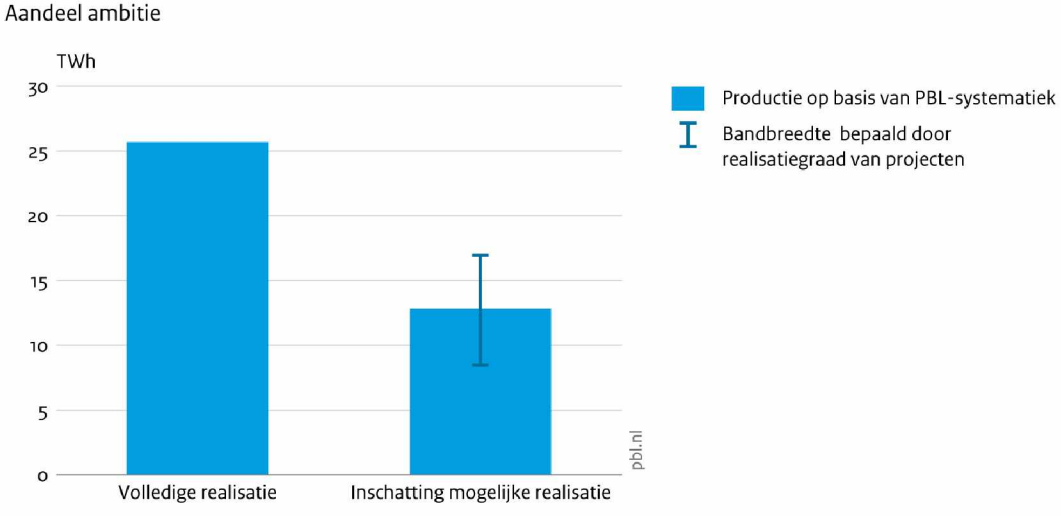

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

Er is een aantal argumenten waarom de plannen uit het aandeel ambitie gemiddeld een (aanzienlijk) hogere realisatiegraad kunnen hebben dan de 33 procent die is verondersteld op basis van realisatie in het verleden:

- Regio's zijn nu meer probleemeigenaar dan voorheen, zoals bij de opgave van 6.000 MW wind op land uit het Energieakkoord (2013). Regio's bepalen nu zelf de hoogte van hun bod, terwijl hiervoor de hoogte van de opgave van 'bovenaf' kwam. Het hoge totaal bod van 52,5 TWh ondersteunt dit argument.
- De plannen uit de verschillende concept-RES'en die onder het aandeel ambitie worden geschaard zijn heel verschillend in concreetheid (zie ook paragraaf 2.2). Veel regio's hebben al duidelijke ideeën over de realisatie van die plannen of ten minste voor een deel daarvan. Bij hun bod hebben deze regio's vaak zelfs al rekening gehouden met het risico dat een deel van de plannen niet door zal gaan. Door deze conservatieve aanpak is de slagingskans van de plannen die wel zijn opgenomen mogelijk aanzienlijk hoger dan een derde.
- Deze aanpak geldt voor veel regio's en in ieder geval voor de regio's die al veel ervaring hebben met de opwekking van hernieuwbare elektriciteit. De ervaring lijkt ook een pluspunt bij de realisatie omdat regio's met ervaring goed weten hoe belangrijk draagvlak is voor realisatie en dat in ieder geval zullen hebben meegewogen in hun bod. Ongeveer een derde van de 30 regio's heeft veel ervaring; zij dragen meer dan de helft bij aan het aandeel ambitie, wat de overall realisatiegraad zal verhogen.
- Een ander pluspunt zijn de initiatieven van het Nationaal Programma RES, de netbeheerders en het Rijk, maar ook van andere instituties om regio's te ondersteunen bij het realiseren van hun concept-RES. Dit kan de realisatiegraad van de plannen uit het aandeel ambitie substantieel verhogen. Een voorbeeld hiervan is het convenant dat Netbeheer Nederland heeft gesloten met de zon-PV-sector om grootschalige zon-PV-installaties standaard op 70 procent van het piekvermogen aan te sluiten (NBNL/Holland-Solar 2020). Zo'n maatregel verlaagt de piekbelasting waardoor er minder knelpunten te verwachten zijn als gevolg van het grote aandeel zon-PV in de concept-RES'en. En het verhoogt de realisatiegraad voor zon-PV-projecten vanuit het elektriciteitsnetwerk bezien.
- Tot slot hebben verschillende regio's hun bod met een bandbreedte gegeven: een onderkant die de regio sowieso wil realiseren en een bovenkant die als een streefwaarde zou kunnen worden geïnterpreteerd. Er zijn indicaties dat regio's eigenlijk een grotere ambitie hebben dan die ze hebben opgeschreven in hun concept-RES. Voor deze analyse baseren we ons enkel op de geboden onderwaarde. Het is goed voorstelbaar dat de ambities van regio's voor een hoger bod tot een verhoogde realisatiegraad leiden van de productie die hoort bij de onderkant van het bod.

Er zijn ook argumenten te noemen waarom de realisatiegraad van de plannen uit het aandeel ambitie lager zou kunnen uitpakken dan de historische waarde van 33 procent. Zo zou verzadiging als gevolg van toenemende ruimtelijke beperkingen en verminderd draagvlak en netwerkproblemen de realisatiegraad van 33 procent verder onder druk kunnen zetten. Zo'n tendens is niet uit te sluiten. In dat geval zal de verdere concretisering en implementatie van de RES'en extra gestimuleerd moeten worden om het doel van 35 TWh in zicht te krijgen.

Daartegenover staat vooral de RES-aanpak zelf. De RES-uitgangsprincipes, zoals die onder andere zijn verwoord in de Handreiking RES 1.1 (NP RES 2019), onderstrepen de noodzaak van een goed ruimtelijk proces en lokale participatie voor een gedragen RES. Het PBL signaleerde eerder in de tussentijdse analyse dat alle regio's deze aanpak onderschrijven, onder andere vanuit de motivatie om een 'eerlijke verdeling van lusten en lasten' te verkrijgen. De regio's hebben zich tot nu toe ingezet om volgens deze RES-uitgangsprincipes te werken en zullen daar naar verwachting bij de verdere uitwerking van hun RES mee doorgaan. Deze lijn volgend wordt verondersteld dat een realisatiegraad van 33 procent daadwerkelijk de onderkant vormt.

2.1.4 Bandbreedte als gevolg van het weer

De opbrengst uit wind- en zonne-energie (zon-PV) verschilt van jaar tot jaar als gevolg van weersomstandigheden. Die variaties zijn niet meegenomen bij de analyse van het doelbereik, maar kunnen het beeld op doelbereik wel vertroebelen. Weersomstandigheden hebben een variatie rond een gemiddelde, maar ook dat gemiddelde zelf kan een, voor de elektriciteitsproductie relevante, trend bevatten als gevolg van bijvoorbeeld (afname van) luchtverontreiniging en veranderingen van grootschalige weerspatronen.

Zon-PV

De productie uit zon-PV-installatie correleert sterk met de zogenoemde globale straling. Globale straling is een maat voor de zonnestraling en wordt op veel plaatsen in Nederland standaard gemeten (KNMI 2020) en door het CBS gebruikt voor nauwkeurige schattingen van productie uit installaties waar geen exacte metingen voor zijn. Op basis van een langjarige serie metingen blijkt dat de productie uit zon-PV van jaar tot jaar variabiliteit heeft rond een gemiddelde waarde met een standaarddeviatie van ongeveer 6 procent. In de praktijk zal de werkelijke variatie ook nog afhangen van de technische uitvoering van een zon-PV-installatie op een locatie (type paneel en opstelling).

De langjarige meetserie van de globale straling laat zien dat sinds begin jaren '80 de globale straling met gemiddeld 3 procent per tien jaar is toegenomen (KNMI 2019). Het KNMI verklaart de toename door een afname van de hoeveelheid deeltjes in de lucht (minder fijnstof), terwijl ook de wolken gemiddeld dunner lijken te zijn geworden. Of en hoe deze trend zich zal doorzetten is onzeker[8]. De zonnestraling is gemiddeld over de afgelopen 20 jaar 10 procent sterker dan in de periode 1960-2000. Opbrengsten uit zon-PV kunnen een vergelijkbare trend hebben. Gegeven de trend van de laatste 20 jaar lijkt de globale straling in 2019 een gemiddelde hoeveelheid.

Wind

De elektriciteitsproductie uit windenergie varieert van jaar tot jaar als gevolg van wisselende weersomstandigheden. Bij een gelijkblijvend vermogen is de jaar tot jaar variabiliteit in Nederland typisch 5 procent (Pryor et al. 2018). Als gevolg van langjarige verschuivingen in de weerpatronen boven de Noord-Atlantische Oceaan kan het toekomstige effect op de opbrengsten uit windenergie aanzienlijk groter zijn dan circa 5 procent (PBL & KNMI 2015). Hiermee is geen rekening gehouden in de monitor.

Als de elektriciteitsproductie uit wind- en zonne-energie in de buurt komt van 35 TWh dan zijn de jaar-tot-jaarvariaties als gevolg van het weer van de orde van 2 tot 3 TWh of zelfs meer. Om te vermijden dat dit soort variaties het zicht op het wel of niet halen van de 35 TWh-doelstelling vertroebelen, is het aan te bevelen om de monitoring van doelbereik te doen op basis van meteo-genormaliseerde opbrengsten uit wind- en zonne-energie.

[8] De veronderstelling in deze Monitor is dat de globale straling geen trend meer zal bevatten tussen 2019 en 2030.

2.2 Nationaal totaal bod en variatie per regio

Het nationale totaal bod is de optelsom van biedingen die allemaal verschillend zijn van aard. In paragraaf 2.2.1 wordt een aantal van deze verschillen geschetst met het oog op de mogelijke gevolgen voor het halen van de doelen. Daarnaast zijn er verschillen tussen de cijfers van het PBL en die van de individuele regio's. Om de verschillen te verklaren en de analyse nader te kunnen onderbouwen hebben we de regio's in oktober 2020 geconsulteerd over de opbouw van hun bod in de concept-RES'en. De resultaten van deze consultatie zijn samengevat in paragraaf 2.2.2. De inzichten uit de consultatieronde helpen de waardering van de door PBL gebruikte monitoringssystematiek als 'nationale spiegel' en om te onderzoeken wat er nodig zou zijn voor een monitoring op het niveau van individuele regio's.

2.2.1 Onderlinge verschillen en doelbereik

De biedingen van de individuele regio's voor een bijdrage aan de nationale 35 TWh-doelstelling verschillen op meerdere punten:

- **In omvang**
  De biedingen voor de productie van hernieuwbare elektriciteit in 2030 van de 30 regio's reiken van 0,2 tot 5,7 TWh.
- **In de opbouw**
  Bij sommige regio's bestaat het bod bijna geheel uit het aandeel ambitie terwijl andere regio's (nog) geen aandeel ambitie in hun concept-bod hebben vastgesteld. Dit verschil hangt samen met de mate van ervaring die een regio al heeft met zon- en windprojecten (zie volgende bullet).
- **In de ontwikkelingsfase**
  - Sommige regio's hebben vrijwel geen installaties voor wind- of zonne-energie, terwijl andere regio's daar al veel ervaring mee hebben bijvoorbeeld als gevolg van de opgave voor wind op land uit het Energieakkoord.
  - Er zijn koploperregio's, er is een middengroep en er zijn regio's waar de ontwikkeling van de RES achterloopt bij het gemiddelde. Een hoge snelheid is echter niet bij voorbaat beter dan een zorgvuldige en daardoor ook langzamere aanpak. Andersom, een langzamere aanpak impliceert niet per se een zorgvuldige aanpak.
- **In de manier waarop ze tot stand zijn gebracht**
  - 'Top-down': sommige regio's leiden 'hun' deel van de 35 TWh af van het aantal inwoners, het elektriciteitsgebruik of de ruimtelijke potentie van de regio (op basis van de analysekaarten van NP RES). Dit soort getallen worden als basis gebruikt en veelal aangevuld met een extra ambitie.
  - 'Bottom-up': andere regio's vragen hun gemeenten om een bod te doen. De som van de gemeentelijke biedingen is dan het regiobod.
  - Ook zijn er regio's die beide benaderingen combineren.

De verschillen per regio op deze punten zijn mogelijk een indicatie voor de verschillen in kansen op realisatie van de RES. Zo heeft een regio met veel ervaring op het gebied van hernieuwbare elektriciteit mogelijk een voordeel bij het opstellen en realiseren van de RES. Zo'n regio kent door die ervaring het belang van maatschappelijk draagvlak en zal de RES hier zoveel mogelijk al op hebben toegesneden. Ook bij de uitvoering op projectniveau lijkt ervaring een voordeel met betrekking tot de technische mogelijkheden en onmogelijkheden rond bijvoorbeeld het netwerk.

Op dit moment is nog niet te zeggen of regio's met veel ervaring een hogere realisatiegraad van hun plannen laten zien dan de regio's met minder ervaring. Regio's met minder ervaring hebben niet per se minder kans op succesvolle realisatie van hun RES. Zo zijn ze niet of minder gehinderd door een beladen historie rond hernieuwbare elektriciteitsproductie en kunnen ze profiteren van de ervaringen van anderen en de brede ondersteuning van de RES'en.

Figuur 2.6 laat een duidelijke tweedeling zien tussen de 10 regio's met de grootste individuele bijdrage aan het aandeel huidig en pijplijn (hierna: de 10 regio's) en de overige 20 regio's (hierna: de 20 regio's).

Figuur 2.6
Verdeling productie hernieuwbare elektriciteit over dertig regio's

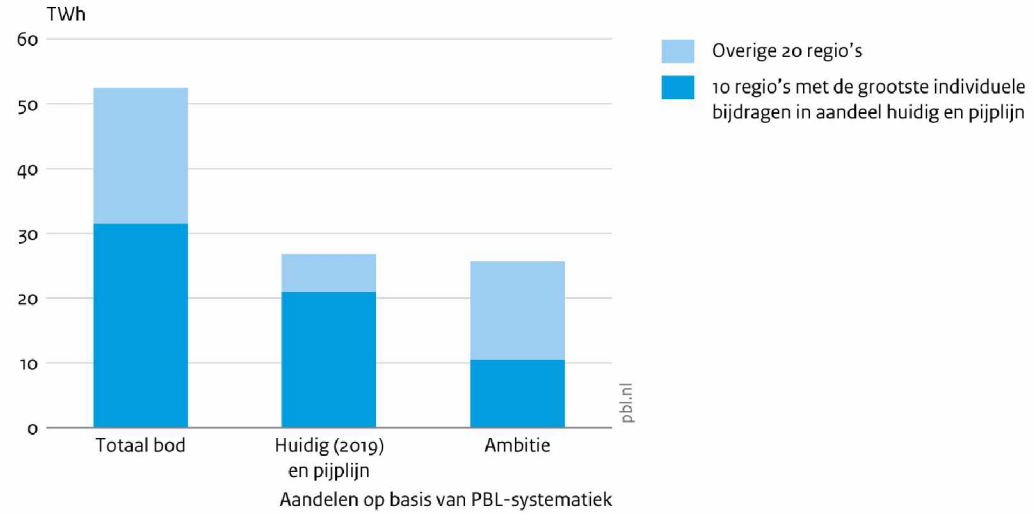

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

Totaal bod:

- Ongeveer 60% van het totaal bod bestaat uit de beidingen van de 10 regio's en ongeveer 40% uit biedingen van de overige 20 regio's.

Huidig en pijplijn:

- Ongeveer 80% van de productie uit huidig en pijplijn wordt naar verwachting door de 10 regio's geleverd. Het overgrote deel (circa 80 procent) van die productie is dan op basis van windenergie.

Ambitie:

- Ongeveer 60% van de ambitie ligt bij de 20 regio's.
- De 20 regio's willen met hun biedingen opgeteld gemiddeld 11 keer zoveel productie realiseren als de opbrengst uit hun huidige opgestelde vermogen. Bij de 10 regio's gaat het om een factor 4.
- Meer dan de helft (ongeveer 55 procent) van de productie in het aandeel ambitie is op basis van grootschalige zon-PV installaties, hiervan komt ongeveer even veel voor rekening van de 20 regio's als van de 10 regio's.

De groep van 10 'ervaren' regio's domineert met hun biedingen in kwantitatieve zin de inzet van alle 30 regio's. Echter, zelfs als de 10 regio's hun bieding voor 100 procent zouden weten te realiseren, wat onwaarschijnlijk is, zou het 35 TWh-doel niet gehaald worden. De 20 regio's zijn evenzeer nodig om het totaaldoel te halen. Deze nemen met hun biedingen de grootste stappen voor wat betreft de groei in hun eigen regio van wind op land- en grootschalige zon-PV-projecten. Daarbij hebben zij nog de meeste technologiekeuzes te maken. Een vervolg op deze monitor zal kunnen uitwijzen of ervaring onderscheidend is bij realisatie van de plannen.

2.2.2 Consultatieronde regiobiedingen

Voor de tussentijdse analyse en ook voor deze Monitor concept-RES hanteren we een systematiek volgens een vaste opbouw waarbij we zo veel mogelijk gebruik maken van landsdekkende onafhankelijke en openbare informatie, in combinatie met het totaal aan biedingen van de individuele regio's. We hebben de regio's geconsulteerd om beter zicht te krijgen op de onderdelen van de regiobiedingen en zo verschillen met de berekende cijfers te kunnen verklaren.

Er zijn verschillen tussen het huidige en pijplijnvermogen volgens de PBL-monitoringssystematiek en volgens de concept-RES'en. Daarmee zijn er ook verschillen tussen het aandeel ambitievermogen volgens het PBL en volgens de regio's. Dat er verschillen zijn is logisch. Deels komt dat door de generieke aanpak van het PBL, maar het komt ook door de aanpak van de regio's die volgt uit de Handreiking RES 1.1 (NP RES 2019). Die handreiking laat relatief veel over aan de regio's zelf om uit te zoeken, vooral door het gebrek aan landelijke afspraken over data en definities rond energie op regioniveau. Hierdoor is er op regioniveau veel informatie verzameld die om allerlei redenen niet altijd aansluit bij de cijfers volgens onze monitoringssystematiek. Het voordeel van het 'zelf moeten uitzoeken' is dat regio's versneld veel nieuwe kennis hebben opgedaan, voor zover dat al niet had plaatsgevonden. Het nadeel uit zich in moeilijk generiek te duiden en slecht onderling te vergelijken regiobiedingen.

De kwantitatieve verschillen

Het verschil tussen het nationaal totaal van het huidige pijplijnvermogen volgens de PBL-monitoringssystematiek en dat volgens de concept-RES'en is met 0,7 TWh relatief klein ten opzichte van het totale huidige en pijplijnvermogen van 26,8 TWh. Per regio zijn de verschillen echter aanzienlijk groter. Bij 11 regio's was het productieaandeel uit huidig en pijplijn lager dan volgens de PBL-aanpak (samen 2,2 TWh lager). Bij 6 regio's was er geen verschil of was onvoldoende informatie beschikbaar. En 13 regio's hadden juist een groter aandeel productie uit huidig en pijplijn dan volgens onze berekeningen (2,9 TWh hoger). Op het niveau van de individuele regio's zijn er verschillen van tientallen procenten ten opzichte van onze inschatting.

Op basis van de consultatieronde en toelichtende gesprekken met een aantal regio's hebben we de oorzaken van deze verschillen in kaart gebracht en kunnen we antwoord geven op de vraag wat de verschillen betekenen voor de analyse van het doelbereik op nationaal niveau, en wat er nodig zou zijn om op een onderling vergelijkbare manier analyses mogelijk te maken op het niveau van de individuele regio's.

Oorzaken van de verschillen

De consultatieronde over de kwantitatieve opbouw van het bod per regio heeft veel informatie opgeleverd over de achterliggende oorzaken van de verschillen.

- **RES is een 'politiek verhaal'** Wat duidelijk naar voren kwam, is dat het regiobod onderdeel is van een politiek verhaal. De concept-RES en het bod zijn iets waar bestuurlijk draagvlak voor is verkregen. Dat betekent dat het bod niet overeen hoeft te komen met de technische werkelijkheid van verwachte productie uit het huidige, pijplijn- en ambitievermogen. Een analyse volgens zo'n opbouw ligt vaak wel ten grondslag aan het bod, maar op bestuurlijk niveau zijn biedingen soms opvallend laag of juist hoog vastgesteld. Technisch komt dit overeen met een lage of juist hoge realisatiegraad van pijplijnprojecten, die in deze gevallen niet zo zeer een relatie met een te verwachte realisatiegraad hebben, maar simpelweg het gevolg zijn van bestuurlijk draagvlak op dat moment.
- **Vermogen en productie**
    - *Vollasturen* Regio's gebruiken vaak andere vollasturen voor pijplijnprojecten dan het PBL, zowel bij grootschalige zon-PV-installaties als bij windparken op land. Vaak hoger dan volgens de PBL-systematiek, maar soms ook lager.

    - *Opgave Energieakkoord* Bij een aantal regio's speelt de doelstelling voor wind op land uit het Energieakkoord nog een rol. Die doelstelling van 6.000 MW in 2020 richt zich op een totaal te bereiken vermogen voor wind op land, terwijl het 35 TWh-doel over de productie uit dat vermogen gaat. Dit kan problematisch zijn voor de 10 regio's met veel 'wind op land-ervaring', waar het tot nu toe om windvermogen ging nu het bij de uitvoering van de RES juist om productie gaat. Dit speelt vooral bij de projecten in de pijplijn. Er zijn overigens geen concrete aanwijzingen gevonden dat dit tot problemen heeft geleid, maar het werd door regio's genoemd als belemmerende factor.
- **Definities** Veel van de verschillen zijn te herleiden tot definitieverschillen. Wanneer telt de productie uit gerealiseerd vermogen mee bij het aandeel huidig vermogen en hoe stel je dat vast?
    - *Huidig* Maar weinig regio's beschikten op het moment dat de concept-RES werd gemaakt over de relevante cijfers van het CBS en kwamen daardoor vaak tot andere schattingen op basis van locatiespecifieke schattingen van vollasturen.
    - *Pijplijn* Grote verschillen waren het gevolg van wat al dan niet tot het pijplijnvermogen werd gerekend in vergelijking met de PBL-systematiek. De PBL-systematiek is niet altijd als standaard gevolgd. Die systematiek is in maart 2020 gepubliceerd, wat mogelijk een te laat stadium is geweest voor een aantal regio's. Verder hebben regio's om pragmatische redenen soms een extra categorie tussen pijplijn- en ambitievermogen toegevoegd wat tot extra verschillen leidt.
- **Realisatiegraad** De realisatiegraad die regio's voor pijplijnprojecten hanteren is vaak hoger of lager dan het landelijk gemiddelde dat het PBL gebruikt. Deze verschillen zijn logisch en we verwachten dat de regiospecifieke realisatiegraad van pijplijnprojecten een nauwkeuriger waarde geeft dan een nationaal gemiddelde realisatiegraad.
- **Gegevens** Bij de realisatie van projecten komt het geregeld voor dat het werkelijk geïnstalleerde vermogen hoger of juist lager is dan te boek staat in de RVO-administratie van de SDE-beschikkingen. Een betere afstemming met RVO is voor de toekomst wel van belang. Over het algemeen gaat het over relatief kleine verschillen. In een enkel geval bleek echter dat het te installeren/saneren pijplijnvermogen volgens de Monitor Wind op Land volgens de regio in werkelijkheid tot een veel lagere productie zou leiden.
- **Wel/geen SDE** Er zijn grootschalige zon-PV-projecten die gerealiseerd zijn en nog gerealiseerd gaan worden zonder SDE-subsidie en vallen daarom nu buiten de PBL-systematiek. Ze vallen onder andere stimuleringsmaatregelen, zoals de postcoderoos-regeling. Deze projecten produceerden gezamenlijk de laatste jaren naar schatting ongeveer 0,7 TWh hernieuwbare elektriciteit per jaar. Hoewel niet duidelijk is in hoeverre dit speelt bij regio's is de verwachting dat alle regio's die met dit soort projecten te maken hebben deze wel in hun regiobod hebben opgenomen.

De gevolgen

Op nationale schaal middelen de gevolgen van de genoemde oorzaken ongeveer uit, waardoor er slechts een klein verschil is tussen het nationale totaal volgens de regio's en dat volgens de PBL-montoringssystematiek. Uit de verschillen komt naar voren dat de PBL-methodiek overall een onzekerheidsmarge tot gevolg heeft van ongeveer 10 procent in de berekening van de elektriciteitsproductie van de huidig- en pijplijnprojecten. Hier bovenop zijn verschillen mogelijk als gevolg van veranderingen in de gemiddelde realisatiegraad in de toekomst, zowel van de pijplijnprojecten als van toekomstige projecten uit het aandeel ambitie. Deze onzekerheden zijn meegenomen in de analyse van het doelbereik in paragraaf 2.1.

Naar aanleiding van de tussentijdse analyse die net als deze Monitor vooral een 'nationale spiegel' van de RES aanreikt, hebben zowel regio's als de RES-opdrachtgevers de behoefte geuit aan kwantitatieve informatie op het niveau van de individuele regio's. De grote verschillen in aanpak tussen regio's onderling en met de PBL-systematiek maken het echter niet zinvol om nu een

monitor op regionaal schaalniveau te maken met onderling vergelijkbare regiocijfers. De diversiteit in regionale aanpak en de moeilijk in te schatten onzekerheden daaromtrent zijn daar op dit moment te groot voor.

Om mogelijk te maken dat de regiocijfers wel goed onderling vergelijkbare zijn is het nodig de eerdergenoemde oorzaken weg te nemen of te kwantificeren. Dat vergt niet alleen nadere afspraken over te gebruiken definities en gegevens die regio's gebruiken voor hun RES, maar mogelijk ook met CBS en RVO over gegevens van de productie uit windvermogen en grootschalige zon-PV-installaties op regioniveau. Het is van belang om de regie expliciet te beleggen in overleg met de dataleveranciers, de regio's en het PBL. Het is te bezien of al deze verschillende stappen op tijd kunnen worden gezet voor een regiospecifieke monitor RES 1.0.

2.3 RES en de Klimaat- en Energieverkenning

Het PBL publiceert jaarlijks de gevolgen van vastgesteld en voorgenomen klimaat- en energiebeleid in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV). In deze paragraaf vergelijken we de resultaten van de KEV 2020 met de getallen uit de concept-RES. Hoe verhouden die getallen zich tot elkaar en wat betekenen de overeenkomsten en verschillen?

Wat staat eigenlijk in die KEV? Eenmaal per jaar wordt in de KEV op duidelijke en integrale wijze verslag gedaan van de volle breedte van het gevoerde klimaat- en energiebeleid en de verwachte effecten daarvan. De KEV schetst een integraal beeld tot en met (momenteel) 2030 van de ontwikkelingen in de energievoorziening en het energieverbruik, maar ook van andere activiteiten die tot broeikasgasemissies leiden, zoals in de landbouw en het landgebruik. De KEV legt ook de verbanden tussen autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in het buitenland met wat er in Nederland gebeurt. Als onderdeel van dat grotere geheel bevat de KEV een prognose van de opwekking van hernieuwbare elektriciteit in 2030.

2.3.1 Hernieuwbare elektriciteit in de KEV

De prognose van de opwekking van hernieuwbare elektriciteit in 2030 uit de KEV 2020 laat zien dat er ongeveer 41 TWh uit wind en zon-PV op land wordt geproduceerd. Hiervan komt ongeveer 31 TWh op het conto van grootschalige zon-PV-installaties (circa 14 TWh) en wind op land-turbines (circa 17 TWh).

Netbeheerders hebben ingeschat of het netwerk bij deze prognose een knelpunt zou kunnen vormen. Als de voorgenomen netwerkuitbreidingen voor de periode tot en met 2030 tot stand worden gebracht verwachten zij bij een ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteitsproductie volgens de KEV 2020 dat dit waarschijnlijk past op het netwerk. Er zijn echter nog grote onzekerheden als het productieaandeel uit zon ten opzichte van dat uit wind veel sterker zou toenemen dan tot dusver is meegenomen in de investeringsplannen van de netbeheerders. Die situatie zou zich voordoen als de concept-RES'en tot uitvoering zouden worden gebracht. Het nationale totaal van de biedingen op basis van de concept-RES'en is niet alleen veel hoger dan de KEV-prognose, maar ook zou het aandeel uit zon-PV-installaties sterk groeien.

Achtergronden bij de KEV-prognose hernieuwbare elektriciteit

De KEV gaat uit van het nationale klimaat- en energiebeleid. Daarbij gaat het om vaststaand en voorgenomen beleid. In de raming voor 2030 die voor de KEV is gedaan, is het beleid meegenomen – zowel vastgesteld als voorgenomen beleid – dat op 1 mei 2020 openbaar was, dat officieel was medegedeeld en dat concreet genoeg was uitgewerkt.

Voor de berekening van de hernieuwbare elektriciteitsproductie onderzoekt de KEV hoe de markt reageert op de randvoorwaarden voor het energiesysteem als geheel. De uitkomst van de

berekeningen voor de productie van een techniek in 2030, de toekomstige groei, wordt bepaald door de samenhang van de elektriciteitsvraag, de winstgevendheid van die techniek met het draagvlak voor die techniek, de aanwezigheid van (voldoende) initiatiefnemers en het potentieel. Voor de winstgevendheid van een techniek zijn onder andere de elektriciteitsprijs en subsidies van belang. De SDE+ loopt tot en met 2025, dat wil zeggen dat er na 2025 geen nieuwe beschikkingen voor hernieuwbaar opgewekte elektriciteit volgen. Beschikkingen die eenmaal zijn afgegeven lopen 15 jaar door. De toekomstige groei van een techniek is gebaseerd op een extrapolatie van historische groei, gegeven het potentieel, de winstgevendheid en het draagvlak voor die techniek. De potentieelschatting voor het vermogen wind op land is dat er na de in het Energieakkoord opgenomen doelstelling van 6 GW nog ruimte is voor een verdere doorgroei van enkele GW's. Dit potentieel is in de KEV een cijfer voor heel Nederland zonder ruimtelijke toekenning. Het potentieel voor groot- en kleinschalige zon-PV-installaties op land en daken vormt voor de KEV-prognose nog geen substantiële belemmering voor de berekende groei van grootschalige zon-PV.

2.3.2 Verschil KEV-prognose en biedingen concept-RES

In de KEV-prognose is geen rekening gehouden met alle regiobiedingen uit de concept-RES'en. De KEV-prognose is immers gebaseerd op vastgesteld en voorgenomen beleid. Het ambitiedeel van de concept-RES'en is daarvoor nog niet concreet genoeg en houdt geen rekening met de vraag of investeerders bereid zijn op de hen toegewezen plekken projecten te realiseren. Er is dus geen directe relatie met bestuurlijke afspraken (in wording) in de concept-RES'en. De KEV neemt afspraken mee als ze voldoende concreet zijn om voor wat betreft hernieuwbare elektriciteit te kunnen uitmonden in SDE-aanvragen en -beschikkingen, dan wel of ontwikkelaars zonder subsidie bereid zijn te investeren. Om een indruk te krijgen van welk effect de KEV daaraan toekent wordt in figuur 2.7 de KEV-raming voor 2030 vergeleken met de productie uit het huidige en pijplijnvermogen volgens de methodiek die is gebruikt voor de concept-Res (zie Bijlage).

Figuur 2.7
Productie hernieuwbare elektriciteit, 2030

Vergelijking tussen KEV 2020 en aandeel huidig (2019) en pijplijn op basis van concept-Regionale Energie Strategieën

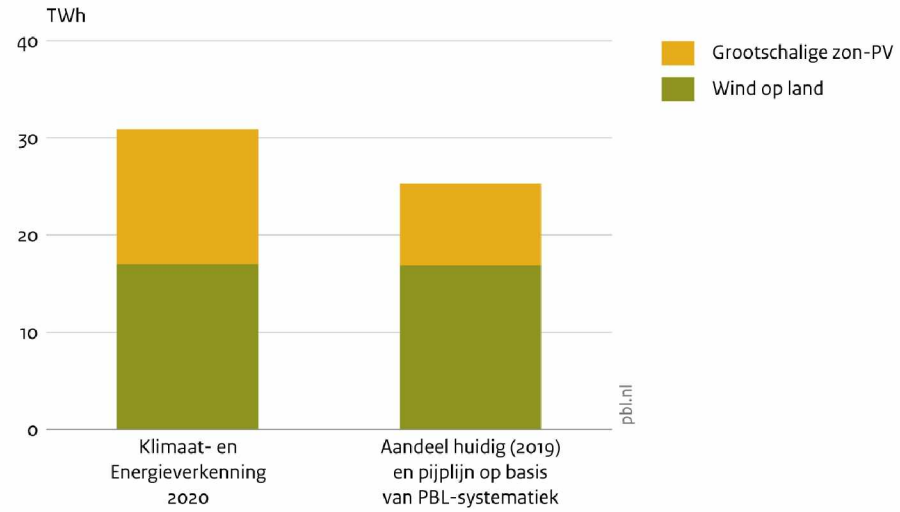

Bron: KEV 2020, CBS, RVO.nl: Monitor Wind op Land 2019, RVO.nl: SDE-beschikte projecten zon-PV 2019; bewerking PBL

Zowel bij de KEV-prognose als bij de schatting van huidig en pijplijn is rekening gehouden met een vermindering van de productie als gevolg van sanering van windvermogen (zie paragraaf 2.2.1). De KEV-prognose voor 2030 komt uit op ongeveer 31 TWh en is 5,6 TWh hoger dan de schatting van de productie uit het huidige en pijplijnvermogen. De groei zit vooral bij grootschalige zon-PV-installaties en in zeer geringe mate bij wind op land-turbines.

Wind op land
Volgens de KEV-prognose is er op basis van de hiervoor geschetste randvoorwaarden geen substantiele toename te verwachten na uitvoering van de nu bekende pijplijnprojecten voor wind op land. Inschattingen van het potentieel en draagvlak liggen daar vooral aan ten grondslag, want de winstgevendheid van windparken lijkt in ieder geval tot en met 2025 groot genoeg. Het betekent niet dat er na de projecten die nu in pijplijn zitten geen nieuwe windturbines geplaatst kunnen of zullen worden, maar het zal gegeven het huidige beleid om een aanzienlijk kleinere groei gaan.

Grootschalige zon-PV
Voor grootschalige zon-PV wordt in de KEV een toename verwacht ten opzichte van het huidige en pijplijnvermogen. De productie uit het huidige en pijplijn-zon-PV-vermogen komt overeen met de groei tot en met 2023 in de KEV-prognose (niet aangegeven in figuur 2.7). De toename van 5 tot 6 TWh is dus het gevolg van de verwachte groei van grootschalige zon-PV in de KEV tussen 2023 en 2030. De groei van zon-PV kent evenwel grote onzekerheden. Het huidige subsidiebeleid – beëindiging van de SDE++ voor nieuwe projecten en vermindering van de saldering voor kleinschalig zon-PV – zal rond 2024 en 2025 een remmende werking hebben op de ontwikkeling van zon-PV in den brede (IEA 2020). Aan de andere kant nemen de kosten van zon-PV en randapparatuur nog steeds af, wat groei juist zou kunnen bevorderen. De totale productie uit zon-PV – kleinschalig plus grootschalig – is volgens de KEV 2030-prognose ongeveer 23,6 TWh. Volgens projecties van IEA[9] (2020) zou deze productie al rond 2025 zijn bereikt. De werkelijke groei van de elektriciteitsproductie uit zon-PV is echter sterk afhankelijk van de rest van het energiesysteem inclusief de energie-infrastructuur.

De 31 TWh-schatting van de KEV – voor hernieuwbare elektriciteitsproductie uit wind en grootschalige zon-PV op land – is hoger dan de geschatte productie uit huidig en pijplijnvermogen, maar in de KEV is geen rekening gehouden met de (aanvullende) ambitie van de regio's. Al met al zegt de KEV-prognose voor 2030 dat de 35 TWh-doelstelling op basis van het vaststaand en voorgenomen beleid en op basis van inschattingen ten aanzien van draagvlak, potentieel, winstgevendheid en beschikbare netwerkcapaciteit, niet zal worden bereikt in 2030. Daarvoor is dus extra inspanning nodig en mogelijk extra flankerend beleid, bijvoorbeeld om de gewenste groei van zon-PV (volgens de concept-RES'en) mogelijk te maken.

2.4 Overige hernieuwbare elektriciteitsproductie

Naast de 2030-opgave om 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op te wekken uit wind op land en grootschalige zon-PV, levert de opwekking van hernieuwbare elektriciteit uit andersoortige installaties ook een belangrijke bijdrage aan het verminderen van de CO_2-uitstoot. Voor een aantal van deze soorten installaties zijn in het Klimaatakkoord concrete ambities voorgesteld, zoals voor wind op zee, en voor andere technieken wordt een autonome groei verwacht (Klimaatakkoord 2019, p. 159). Omdat al deze hernieuwbare bronnen in hetzelfde systeem aangesloten zullen worden is het voor het Rijk van belang dat deze integraal worden benaderd en meegewogen worden in het maken van keuzes op nationaal niveau.

Voor de regio's zelf is overige elektriciteitsproductie ook een belangrijk onderdeel van hun energiemix, ondanks het feit dat het niet meetelt in het behalen van de 35 TWh-doelstelling in 2030. Bij 'Overige' gaat het over kleinschalige productie van zon-PV bij voornamelijk huishoudens en andere gebouwen, elektriciteit opgewekt uit biomassa en biogas en ook productie uit waterkrachtinstallaties. Het meenemen van deze technieken in het regionale beleid voor

[9] De groei van zon-PV volgens IEA (2020) komt voor Nederland neer op een totaal opgesteld vermogen van 25 GWp in 2025, wat overeenkomt met een productie van ongeveer 24 TWh (zie IEA (2020).

hernieuwbare energie helpt vaak bij het creëren van draagvlak in de regio. Zo helpt de kleinschalige opwekking van zonne-energie door huishoudens bij het vergroten van betrokkenheid van burgers bij de energietransitie. En waterkracht wordt gezien als een middel voor waterrijke regio's om hun eigen identiteit in de opgave in te brengen. Ten slotte wordt elektriciteit opgewekt voor eigen gebruik in RWZI's van de waterschappen uit zuiveringsslib (biomassa).

2.4.1 Overige hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2019 en 2030

Tabel 2.2 laat zien dat de overige hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2019 8,6 TWh is en volgens de KEV-prognose toeneemt tot 12 TWh in 2030. Samen met de verwachte elektriciteitsproductie uit wind op zee, conform de doelstelling uit het Klimaatakkoord (2019) en de routekaart wind op zee (EZK 2018), telt dit op tot 60,2 TWh in 2030. De afname van de elektriciteitsproductie uit biomassa komt vooral omdat volgens het vastgestelde en voorgenomen beleid de kolencentrales in 2030 zullen zijn gestopt en daarmee ook de elektriciteitsproductie door bij- en meestook van biomassa. Kleinschalige zon-PV groeit fors en komt bijna 3 TWh hoger uit dan de 7 TWh die in het Klimaatakkoord (2019) is verondersteld, als gevolg van autonome groei tot 2030. Waterkracht levert een zeer kleine bijdrage aan de nationale elektriciteitsproductie maar kan lokaal interessant zijn. Waterkracht laat tussen 2019 en 2030 geen groei van betekenis zien als gevolg van het vaststaand en voorgenomen beleid.

Tabel 2.2
Nationale totalen in TWh voor de overige hernieuwbare elektriciteitsproductie per techniek

		CBS	KEV 2020
		2019	**2030**
		TWh	TWh
Overige hernieuwbare elektriciteitsproductie	Waterkracht	0,1	0,1
	Biomassa	5,8	2,2
	zon-PV < 15 kWp	2,7*	9,7
Wind op zee		3,6*[1]	48,3
Totaal		12,2	60,2

* = niet genormaliseerd,

*1 2018-waarde

Bron: CBS (voor 2019) en KEV 2020 (voor 2030).

De meeste regio's noemen in hun concept-RES de elektriciteitsproductie uit 'overige' bronnen. Voor de ontwikkeling van kleinschalige zon-PV worden vaak concrete ambities gesteld, gebaseerd op de landelijke cijfers voor autonome groei of op lokale analyses voor de ruimtelijke potentie voor zonnepanelen op het dak. De provincies en gemeenten spelen vaak een proactieve rol in het stimuleren van kleinschalige zonne-energieproductie, via het woonbeleid of via het ontwikkelen van eigen zonneatlassen. Waterkracht wordt door de regio's nog als een verkennende mogelijkheid genoemd[10]. Bij meerdere regio's is biomassa een bestaande bron voor hernieuwbare energie en wordt eerder voor warmte ingezet dan voor de productie van elektriciteit.

Al met al wordt de forse groei van kleinschalige zon-PV volgens de KEV-prognose bevestigd door het animo van de regio's. Volgens het Klimaatakkoord (2019) telt deze extra stijging van kleinschalige zon-PV mee in het geval van aanvullende nationale ambities. Tegelijkertijd leidt de sterke groei van kleinschalige zon-PV naar verwachting tot extra knelpunten op het netwerk, vooral op het laag- en middenspanningniveau.

[10] Behalve regio Zeeland waar een concrete doelstelling voor waterkracht (135 GWh) wordt genoemd.

3 Kwalitatieve aspecten

In dit hoofdstuk gaan we in op de impact van de ontwikkelingen en situatie rond de kwalitatieve thema's: ruimte, draagvlak en netwerk. Ook wordt kort samengevat wat de stand van zaken is met betrekking tot de Regionale Structuur Warmte bij regio's.

3.1 Ruimtegebruik

De regio's besteden aandacht aan de inbedding van de energietransitie in de ruimte en in het landschap. Bij het kiezen van gebieden voor windparken en grootschalige zon-PV systemen worden ruimtelijke aspecten zoals kenmerken van het landschap en de impact op de leefomgeving meegewogen en er wordt gezocht naar aansluitmogelijkheden met andere thema's en transities. Deze zoektocht staat echter vaak nog aan het begin.

De concept-RES'en zijn met een grote betrokkenheid van vele (ruimtelijke) professionals tot stand gekomen, en velen hebben actief bijgedragen aan het debat. Die betrokkenheid en kunde op alle aspecten van de RES'en zijn essentieel voor het vervolgproces; hoewel de zoekgebieden soms al aangewezen zijn, liggen er toch nog fundamentele ruimtelijke keuzes op tafel.

We reflecteren in deze paragraaf op ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit zoals deze in de RES'en naar voren komen, op de ruimtelijke implicaties in relatie tot het halen van de doelen, en tot slot op de veranderende rol van het Rijk in relatie tot de regio.

3.1.1 Ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit

Een van de veronderstellingen achter het regionaliseren van de energieopgave is dat regio's zelf het beste weten hoe de energietransitie in hun regio kan worden vormgegeven en wat de ruimtelijke impact daarvan is op lokaal niveau. Ruimtelijke kwaliteit en lokale inpassing zijn daarmee veronderstelde uitkomsten bij de uitvoering van de RES. Voor ruimtelijke kwaliteit worden in de RES-handreiking aandachtspunten meegegeven in de zogenoemde 'ruimtelijke principes' (soms 'ruimtelijk afwegingskader' genoemd): zuinig en meervoudig ruimtegebruik, combineren van opgaven, vraag en aanbod bij elkaar, en aansluiten bij gebied-specifieke kenmerken. De ruimtelijke principes hebben wel een relatie met de principes uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), maar zijn een redelijk beperkte opvatting van ruimtelijke kwaliteit. In de planpraktijk, en in de toetsingskaders van bijvoorbeeld de Milieueffectrapportage (m.e.r.), worden veel meer, en veel preciezere criteria meegenomen.[11]

Ruimtegebruik

Ruimtegebruik heeft in alle regio's aandacht. Alle regio's werken aan de ruimtelijke aspecten van het doel. Het landschap en landschappelijke kenmerken komen doorgaans terug in de RES. De ruimtelijke uitwerking en de ruimtelijke ateliers worden als procesinstrument ingezet om verschillende partijen met verschillende of zelfs tegenstrijdige belangen bij elkaar te brengen.

De manieren om met de ruimtegebruik om te gaan, zijn echter divers zowel in de argumenten als in de procesvorm. Regio's stellen eigen redeneringen op om tot scenario's en zoekgebieden te komen. Er worden creatieve, integrerende werkwijzen zoals ateliers ingezet om de ruimtelijke aspecten te adresseren. Ook de uitwerking en mate van detail verschilt sterk tussen regio's en

[11] Meer informatie over de Milieueffectrapportage (m.e.r.) en de pilots die in een aantal regio's plaats hebben gevonden zijn hier te vinden: https://www.commissiemer.nl/actueel/nieuws/regionale-energiestrategie-en-mer-de-resultaten-en

deelregio's. Soms zijn zoekgebieden ruim gekozen en vaag omgrensd, soms zijn de strategieën al heel precies.

De verschillen zijn illustratief voor de fase waar het proces in zit. Het is niet zo verwonderlijk dat het nog een beetje zoeken is naar hoe dat gaat; in korte tijd wordt een hele nieuwe ruimtelijke praktijk voor omgaan met energie en een deel van de energietransitie ontwikkeld.

Ruimtelijke kwaliteit

Een belangrijke vraag is hoe de ruimtelijke kwaliteit nader ingevuld wordt en of de plannen in ruimtelijk opzicht 'goed' zijn. Hier zijn meerdere criteria en definities voor. De RES zou een goed ruimtelijk plan zijn als ze bijvoorbeeld de verschillende kwaliteiten en opgaven in de regio goed met elkaar in verband brengt, als ze een relatie legt met kwaliteiten op hogere schaalniveaus en als ze een goed kader biedt voor toekomstige projecten. Hoewel er debat mogelijk is over de mate waarin elke regio afzonderlijk geslaagd is om deze drie punten in de RES te leggen, is er over het algemeen wel een goede eerste stap gezet. Veel hangt nog af van de nadere uitwerking.

Daarnaast is het interessant om te kijken in hoeverre de regio's rekening hebben gehouden met de 'ruimtelijke principes'. De meeste regio's blijken voor hun RES'en gebruik te maken van die principes. Wel zijn er tussen regio's duidelijk verschillen en soms tegenstrijdigheden in de interpretatie en toepassing ervan. Ook worden de principes vaak alleen benoemd zonder aan te geven wat er precies mee gedaan wordt, of waarin de meerwaarde voor de regio schuilt.
Voor een deel is het beperkte gebruik van de ruimtelijke principes een gevolg van de manier waarop de principes geformuleerd zijn. Soms spreken de ruimtelijke principes elkaar, en ook zichzelf tegen, zeker als er op meerdere schaalniveaus en tijdschalen gekeken wordt. Bijvoorbeeld clustering van windparken in relatie tot schaal: clustering in een regio of een gemeente leidt mogelijk nog steeds tot een gespreide opstelling op nationale schaal.

Er worden drie aandachtspunten naar voren gebracht die de regio's kunnen helpen om de ruimtelijke kwaliteit verder te brengen.

De eerste principe dat in de RES-handreiking naar voren is gebracht, is 'meervoudig ruimtegebruik'. Regio's zoeken in hun RES naar combinaties van energieopwekking met andere functies. Creatieve of innovatieve oplossingen zijn beperkt; zonnepanelen op daken en windparken langs de snelweg worden veel genoemd. Het gaat dan vaak om het combineren van functies; het is niet altijd duidelijk of er ook een wisselwerking optreedt waarbij de functies elkaar versterken ('functionele synergie'). Slechts in enkele gevallen is er een vernieuwende oplossing gevonden, waarbij energieopwekking is gekoppeld aan bijvoorbeeld hernieuwde cultuur-historische elementen in het landschap, zoals het terugbrengen van houtwallen in een energielandschap. Het verdient nadere aandacht van regio's en partners om te zien of de goede voorbeelden tot meer toepassingen kunnen leiden.

Een tweede aandachtspunt is het 'combineren van opgaven'. De mogelijkheid om verschillende opgaven te combineren wordt verkend door veel regio's. De regio's houden rekening met de verschillende opgaven naast elkaar; op deze manier wordt de energietransitie naast opgaven zoals klimaatadaptatie en landbouwtransitie bekeken. Synergie tussen de opgaven wordt wel als ambitie genoemd, maar is nog nauwelijks concreet uitgewerkt. Er worden innovatieve ideeën genoemd, maar die blijven meestal nog bij een ruwe schets, bijvoorbeeld de combinatie van zonne-energie met waterberging, of zonnepanelen bij uiterwaarden, of de combinatie van energieopwekking met kringlooplandbouw. Het combineren van opgaven blijkt dus niet eenvoudig. Het zoeken van hefbomen en het uitwerken daarvan kost extra tijd in een, toch al, krap tijdschema. Het moet allemaal maar net op tijd komen en passen. Daarnaast vergt het combineren van opgaven ook intersectoraal werken. Verschillende opgaven hebben vaak met verschillende afdelingen te maken binnen

een gemeentelijke organisatie: extra afstemming maakt het combineren ingewikkelder, niet alleen voor de decentrale overheden maar ook voor het Rijk.

Een derde aandachtspunt is de omgang met gebied-specifieke kenmerken. Gebied-specifieke kenmerken zijn vrijwel altijd in kaart gebracht; denk aan het coulisselandschap in Achterhoek of Twente, natuurgebieden zoals de Veluwe of elementen van cultureel erfgoed. De uitwerking van de kenmerken tot een ruimtelijke aanpak verschilt evenwel per regio – zelfs bij gelijke typen landschappen en landschapskenmerken. Verschillende RES'en introduceren bijvoorbeeld *vides* (gebieden die worden vrijgehouden) ter bescherming van unieke landschappen. Er is tussen de regio's een grote diversiteit in de gebied-specifieke eigenschappen die tot zo'n vide zouden moeten leiden. Zo zien sommige regio's energielandschappen met zonneweides en windmolens als een goed recreatielandschap, terwijl andere regio's juist hun bestaande recreatielandschappen willen beschermen tegen zichtbare energieopwekking. Hetzelfde geldt voor snelwegen. Sommige regio's zien het vrije uitzicht vanaf snelwegen als panoramalandschappen die beschermd moet worden, andere zien hier de mogelijkheid de lijnstructuur van de snelweg visueel te versterken met een rij windturbines. De keuzes hierin lijken overigens beïnvloed te worden door de voorkeuren van de ingehuurde adviesbureaus.

3.1.2 Invloed op het halen van het doel

In hoofdstuk 2 kwam naar voren dat de optelsom van de biedingen die de regio's in hun concept-RES'en doen hoger zijn dan het 35 TWh-doel. Of dit doel daadwerkelijk bereikt kan worden is voor een groot deel afhankelijk van de mogelijkheden om die zon-PV-installaties en windparken in te passen in de omgeving. Er is een aantal onzekerheden in de ruimtelijke uitwerking van de huidige biedingen, die het totale bod substantieel zouden kunnen verlagen. Hierbij speelt onder andere ook draagvlak onder de bevolking een belangrijke rol.

Drie belangrijke onzekerheden bij de ruimtelijke uitwerking

De eerste onzekerheid hangt samen met hoe ver de plannen van de regio's zijn uitgewerkt. Niet elk onderdeel van elke RES is even hard. Plannen die in de RES'en zijn opgenomen zijn soms bestaande projecten, soms plannen die nog in de pijplijn zitten, en soms alleen nog maar zoekrichtingen (het aandeel ambitie). Om dat laatste deel te concretiseren kiezen de regio's voor verschillende aanpakken. Er zijn regio's die hun ambitie over gemeenten hebben verdeeld en daarmee ook de ruimtelijke uitwerking bij de gemeenten leggen. Andere regio's kiezen voor een aanpak met regionale, gemeente-overschrijdende, zoekgebieden. Zoekgebieden kunnen langs categorieën van huidig grondgebruik beredeneerd zijn, of bijvoorbeeld langs een bredere ruimtelijke visie. Hierbij is naast de concreetheid van deze gebieden ook het verhaal achter hun totstandkoming van belang; zoals in paragraaf 3.2 wordt uitgelegd hebben zoekgebieden die een resultaat zijn van een politiek afwegingsproces of participatieproces meer kans voor het verkrijgen van draagvlak.

De tweede onzekerheid is de relatie met het instrumentarium van de ruimtelijke ordening. Een derde van de regio's heeft bij navraag aangegeven dat de regionale ambitie nog niet past in het vigerend ruimtelijk beleid van de gemeenten of de provincie. In meerdere gevallen wordt er gewerkt aan het aanpassen van dit beleid en daardoor is het nog onzeker of het tot knelpunten gaat leiden. Het verankeren van de regionale plannen in de omgevingsvisies van de gemeenten en provincies moet in de meeste gevallen nog beginnen.

De derde onzekerheid is de afstemming die nog plaats moet vinden met andere sectoren, tussen verschillende regio's, en tussen verschillende overheden. Gevolgen van ruimtelijke keuzes zijn soms sector- en of regio-overstijgend. Er is in het RES-proces wel afstemming geweest, maar niet altijd voldoende om zekerheid te hebben over de doorgang van projecten in zoekgebieden. Sommige zoekgebieden beïnvloeden elkaar, of grotere landschappelijke structuren. De voorgestelde keuzes van individuele regio's kunnen op bovenregionaal niveau tot nog onvoorziene, en mogelijk

ongewenste energielandschappen leiden. Dan is er aandacht nodig voor bovenregionale afstemming. Het hangt af van de afstemming welke uitwerking aan die zoekgebieden gegeven wordt, en of er dan nog wel voldoende ruimte is voor de toegekende hoeveelheid energie.

3.1.3 Rol van het Rijk

De afstemming tussen regio en het Rijk is in volle gang. De regio's gaan verder met de RES, en veel van de regio's leggen ook concrete punten terug bij het Rijk. In de RES'en is vaak aangegeven dat er hulp van het Rijk nodig is, bijvoorbeeld in het omvormen van onderdelen van de SDE++. De uitkomst van de huidige regeling kan bijvoorbeeld zijn dat kleinschalige windparken van lokale coöperaties moeilijker doorgang vinden, terwijl die in de regio wel gewenst zijn.

Een ander belangrijk punt in die afstemming is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De NOVI stelt een aantal afwegingsprincipes voor, die ook deels in de handreiking RES naar voren zijn gebracht zoals het 'combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies' en 'kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal' (BZK 2020). Al deze principes worden meegewogen en zoveel mogelijk toegepast in de regionale plannen. Of de toepassing door de regio voldoet aan de landelijke eisen is echter niet objectief te toetsen. Het is de vraag welke rol deze landelijke afwegingskaders gaan spelen in de verdere uitwerking van de RES.

Tot slot heeft het ruimtelijk beleid van het Rijk zelf invloed op de RES'en. Het Rijk kan zelf overlappende visies maken, nationaal of regionaal, op energie of op andere dossiers. Dat zou de regionale energiestrategieën kunnen helpen of hinderen. Als het Rijk bijvoorbeeld voortgang boekt in het Programma Energiehoofdstructuur (EZK, 2020), zouden specifieke plannen voor warmte aan zekerheid kunnen winnen. Woningbouwbeleid kan ook effect op zoekgebieden hebben, als er bijvoorbeeld concrete locaties voor woningbouwprojecten aangewezen worden.

3.2 Draagvlak

Een van de leidende veronderstellingen achter de RES is dat de energietransitie het beste vorm kan krijgen in de regio zelf. De gedachte daarbij is dat met een goed ruimtelijk proces de regio de oplossingen kan vinden die het beste passen in de lokale omgeving en het landschap, en dat die daardoor op het meeste draagvlak kunnen rekenen. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de vraag hoe gunstig proces en inhoud van de onderzochte RES'en zijn voor het kunnen ontstaan van dat draagvlak.

Draagvlak is de aanwezigheid van een bepaalde mate van steun onder burgers, bedrijven en volksvertegenwoordigers in de regio voor het beleid zoals opgenomen in de concept-RES.[12] In deze studie wordt ervan uitgegaan dat draagvlak voor het beleid in de concept-RES uiteindelijk zal bijdragen aan draagvlak voor concrete projecten voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Dit is geen automatisme. Burgers kunnen nieuwe overwegingen hebben als het beleid concreet wordt toegepast, in een context met specifieke omstandigheden. Of burgers kunnen negatieve ervaringen opdoen met de manier waarop ze betrokken worden in processen die gericht zijn op het realiseren van concrete projecten. Als een eerste stap wordt er in dit onderzoek echter van uitgegaan dat draagvlak voor de concept-RES in het algemeen gunstig is voor de (snellere) realisering van projecten.
In deze Monitor concept-RES onderzoeken we als PBL niet de mate van draagvlak zelf, direct onder burgers of andere stakeholders. We hebben vooral gekeken hoe regio's proberen om de randvoorwaarden voor het verkrijgen van draagvlak voor de concept-RES te waarborgen in zowel het procesontwerp, bijvoorbeeld door maatschappelijke participatie, alsook in de inhoud van het beleid. In een aanvullende kwalitatieve analyse van de teksten van wensen en bedenkingen, zienswijzen, en moties die zijn verschenen over de concept-RES gaan we in op de vraag welke onderwerpen partijen[13] klaarblijkelijk belangrijk vinden om hun steun al dan niet te willen uitspreken voor de concept-RES.

Bij het onderzoek naar de gunstige randvoorwaarden voor het ontstaan van draagvlak hebben we twee uitgangspunten gehanteerd[14]: 1. Het bieden van mogelijkheden om betekenisvol deel te nemen aan het gesprek over het beleid of het project is in het algemeen gunstig voor draagvlak, en dat zal eerder het geval zijn als dit gesprek ook 'dicht bij de burger' plaatsvindt, dat wil zeggen op een laag bestuurlijk of geografisch niveau. 2. Daarnaast gaan we ervan uit dat het gunstig is voor draagvlak als aan burgers en hun volksvertegenwoordigers duidelijk wordt gemaakt dat het een politieke keuze is en dat er wat te kiezen valt. Dat betekent dat niet meer dan nodig van tevoren op de keuze wordt voorgesorteerd door een technocratische voorbereiding; en dat áls de keuzevrijheid door technische overwegingen wordt ingeperkt, dat van tevoren bekend moet zijn.

In deze paragraaf gaan we in paragraaf 3.2.1 in op het proces van totstandkoming van de RES, daarna in paragraaf 3.2.2 op een aantal inhoudelijke kenmerken. In paragraaf 3.2.3 geven we een eerste analyse welke issues een rol speelden in de reacties op de RES in gemeenteraden en provinciale staten. Ten slotte gaan we in de laatste paragraaf (3.2.4) in op de vraag, welke kenmerken van het nationale systeem op de langere termijn een risico kunnen vormen voor draagvlak, waarvan sommigen overigens ook door de regio's zelf al worden aangedragen.

[12] En onder organisaties die hen willen vertegenwoordigen (partijen, koepels, lobbygroepen, enzovoort).
[13] In deze eerste analyse gaat het alleen nog maar om de analyse van wensen en bedenkingen, moties en zienswijzen van politieke partijen en andere maatschappelijke organisaties, niet direct van de burgers zelf.
[14] Voor een overzicht van de planologische literatuur waar deze uitgangspunten uit voortkomen: zie Evers, et. al. 2019.

3.2.1 Het proces van totstandkoming van de RES

Er is een grote diversiteit in de manier waarop de regio's het proces hebben ingericht voor het opstellen van de concept-RES. Die diversiteit betreft de manier waarop ze tot de afbakening van de regio zijn gekomen[15], de manier waarop elke regio de RES-organisatie heeft ingericht en 'opgehangen' in de bestaande bestuurlijke structuren, enzovoort. Twee kenmerken van het procesontwerp lichten we er hier uit, namelijk de manier waarop regio's het uiteindelijke 'bod' tot stand brachten, en hoe maatschappelijke participatie werd georganiseerd.

Via welke weg is door de regio het uiteindelijke bod (het aantal TWh) tot stand gebracht? Werd het bod op regioniveau bepaald, en vervolgens 'verdeeld' over de gemeenten[16], of andersom? En werden er eerst zoekgebieden aangewezen, waarna vervolgens de hoogte van het bod werd bepaald? Of werd er op andere gronden een bod vastgesteld[17], waarna gezocht werd hoe en waar het bod ingevuld zou kunnen worden? Om deze variatie in het procesontwerp en de mogelijke relatie tussen procesontwerp en draagvlak in beeld te krijgen, kruisen we beide vragen in een matrix:

Figuur 3.1
Variatie in procesontwerp tussen regio's

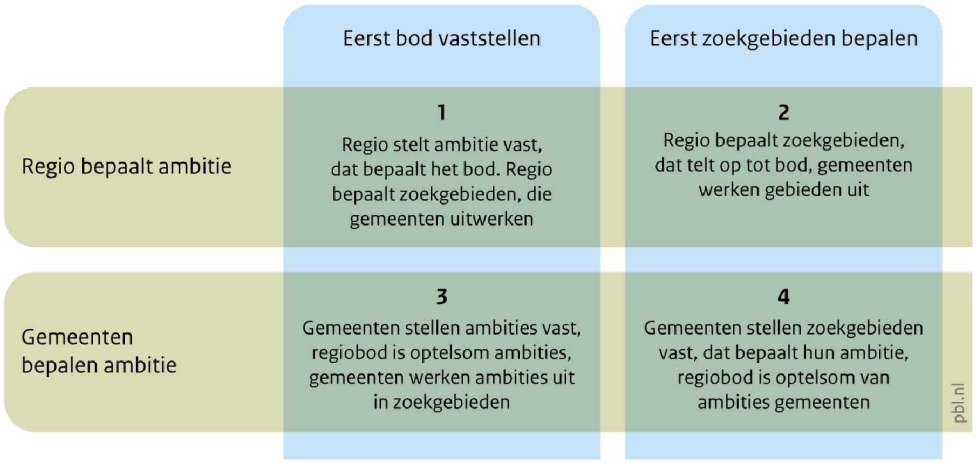

Bron: PBL

Het procesontwerp van kwadrant 4 (zie figuur 3.1) geeft volgens de uitgangspunten van de inleiding van paragraaf 3.2 de meeste kans op draagvlak: het is immers gebaseerd op de potentie van gebieden die relatief lokaal zijn aangewezen, waarin lokale kennis een grote rol kan spelen. Maar ook in de procesontwerpen van de andere drie kwadranten zijn elementen ingebouwd om de mogelijkheden voor het verkrijgen van draagvlak te vergroten. Bijvoorbeeld wanneer een regio uit kwadrant 1 expres een conservatief bod doet richting Rijk, juist om in het gesprek met gemeenten niet te veel druk te zetten en geen potentieel draagvlak te verliezen, terwijl de regionale ambities eigenlijk hoger zijn dan het formele bod. Of in kwadrant 1 en 2, waar regio's uitgebreide ontwerpateliers op lokaal niveau organiseren, om de mening van de burger zo goed mogelijk mee te nemen. De grote variëteit van procesontwerpen als het gaat om de totstandkoming van het bod is daarom vooral te interpreteren als maatwerk. Elke regio richt het proces in naar wat ze nodig acht om draagvlak te verkrijgen. Of dit ook gelukt is, zal pas in de loop van de komende maanden en jaren blijken. Vooralsnog is het te vroeg om te zeggen welke manier de beste randvoorwaarden voor draagvlak schept.

[15] Op basis van eerdere samenwerking op het gebied van energie, op basis van andere eerdere samenwerkingsverbanden zoals een Gemeenschappelijke regeling, op basis van de provinciegrens (Zie Flevoland, Friesland, Drenthe) of een geheel nieuwe configuratie van gemeenten, soms provincie-overstijgend.
[16] Soms is er nog sprake van een tussenlaag van deelregio's.
[17] Bijvoorbeeld op basis van eerdere afspraken, op basis van *fair share* gezien bevolkingsomvang of energieconsumptie.

Het tweede proceskenmerk is de manier waarop de maatschappelijke participatie is ingericht. In praktisch alle regio's was het organiseren van participatie onderdeel van het procesontwerp. De regio's hebben over het algemeen veel moeite gedaan om stakeholders uit de samenleving te betrekken. Ondanks een buitengewoon divers beeld van participatievormen en -deelnemers, doen we toch één meer overkoepelende observatie, namelijk dat in veel gevallen het tot nu toe vooral 'professionele' organisaties zijn die hun mening konden inbrengen. Met professionele organisaties bedoelen we belangenorganisaties (bijvoorbeeld natuurbehoud, windenergiebedrijven, boerenorganisaties), experts (bijvoorbeeld consultants) en bedrijven. Participatie van de 'gewone' burger is meestal pas later voorzien, bij het opstellen van RES 1.0. De reden die hiervoor regelmatig in de concept-RES wordt gegeven, is dat de RES voor burgers veelal abstract blijft, omdat het nog niet gaat om concrete gebieden en projecten, en daarom participatie in dit stadium minder zinvol zou zijn.

Op deze conclusie bestaan verscheidene uitzonderingen. Er is bijvoorbeeld een regio waar concrete zoekgebieden in direct gesprek met omwonenden zijn bepaald, in een aantal regio's werden burgers betrokken met behulp van ontwerp en visualisaties voor hun eigen (deel)regio, en er zijn regio's waar innovatieve vormen van participatie werden toegepast (jongerensessies, flitspeilingen, …).

Toch blijft het een belangrijke constatering dat burgers in veel gevallen pas in een volgend stadium van de RES-vorming kunnen participeren, of pas bij concrete projecten. Dit betekent dat veel discussies die het draagvlak zullen beïnvloeden, pas dan plaatsvinden. De geanalyseerde wensen en bedenkingen/zienswijzen/moties geven hiervan al een eerste beeld (zie paragraaf 3.2.3, vooral reacties van politieke partijen). Maar in veel gevallen lijken regio's pas bij de volgende stappen van het RES-proces, zoals die van concept-RES naar RES 1.0, initiatieven te gaan ontwikkelen om het draagvlak te vergroten door burgers te laten participeren.

3.2.2 De inhoud van de RES'en

Uiteraard is het niet alleen het procesontwerp voor de totstandkoming van de RES, maar is het ook de inhoud van de concept-RES zelf die van invloed is op de mogelijkheid dat er draagvlak ontstaat. We bespreken hier twee thema's: de afbakening en invulling van de in de concept-RES voorgestelde 'zoekgebieden' (zie figuur 3.2), en de manier waarop in de concept-RES'en afspraken worden gemaakt over de rol van de burger in de projectfase (dat wil zeggen als er een initiatief voor hernieuwbare elektriciteit wordt gerealiseerd).

Zoekgebieden

Eerst over de afbakening en invulling van de zoekgebieden. In bijna alle concept-RES'en wordt gewerkt met 'zoekgebieden' of vergelijkbare concepten: aanduidingen voor de plek waar installaties voor opwekking van hernieuwbaar te produceren elektriciteit mogelijk zouden komen (en waar niet). Een blik op deze zoekgebieden leert dat het lang niet altijd duidelijk is of die installaties er in de toekomst daadwerkelijk komen. De zoekgebieden zijn in meer of mindere mate concreet afgebakend of onomlijnd gebleven. Bijvoorbeeld als met een symbool op de kaart alleen een weinig precieze plaatsaanduiding gegeven wordt. Of een symbool dat eigenlijk niet meer is dan een aanduiding van een denkrichting, bijvoorbeeld: 'hier stimuleren we initiatieven van onderop op de plek waar die zich voordoen'. Soms zijn de aangegeven gebieden niet meer dan landschapstypen, hetgeen nog geen concrete aanduiding van een zoekgebied is. Concreter wordt het in RES'en waar eerst bepaalde principes en randvoorwaarden voor locaties worden opgesteld, en vervolgens met GIS is gekeken welke gebieden daaraan voldoen. Het meest concreet is het echter als er op de kaart vastomlijnde, specifieke gebieden worden aangewezen als zijnde de definitieve zoekgebieden.

Deze 'vaagheid' of 'openheid' van zoekgebieden in de RES'en maakt het lastiger om in te schatten hoeveel MWh er uiteindelijk gerealiseerd zal kunnen worden in de regio. Maar voor het draagvlak,

het onderwerp van deze paragraaf, is deze 'vaagheid' niet per se ongunstig. Er wordt wellicht gekozen voor een symbool op de kaart dat alleen maar een bepaalde denkrichting aanduidt, om het gesprek met gemeenten en burgers op gang te brengen en draagvlak te creëren, waar een harde omlijning van het zoekgebied het draagvlak alleen maar aan zou tasten.

Problematischer voor het draagvlak kan zijn de mate waarin het zoekgebied het resultaat is van een 'technische' exercitie of is aangewezen door experts, in plaats van het resultaat is van een politiek afwegingsproces door volksvertegenwoordigers. Regio's waar zoekgebieden alleen zijn aangewezen door landschapsexperts zonder naar de mening van de burger te vragen, of door middel van GIS-exercities die met heel scherpe grenzen werken maar waarin gebieden uiteindelijk generiek worden geselecteerd zonder rekening te houden met specifieke omstandigheden, hebben niet de kans gehad hebben om draagvlak te verwerven in een proces van politieke besluitvorming. Tegelijkertijd kunnen zowel vastomlijnde locaties als weinig precieze indicaties zoals een symbool op een kaart beide de uitkomst zijn van een uitgesponnen proces van politieke belangenafweging en participatie. Figuur 3.2 vat de variëteit samen.

Figuur 3.2
Karakterisering van zoekgebieden bij concept-Regionale Energie Strategieën

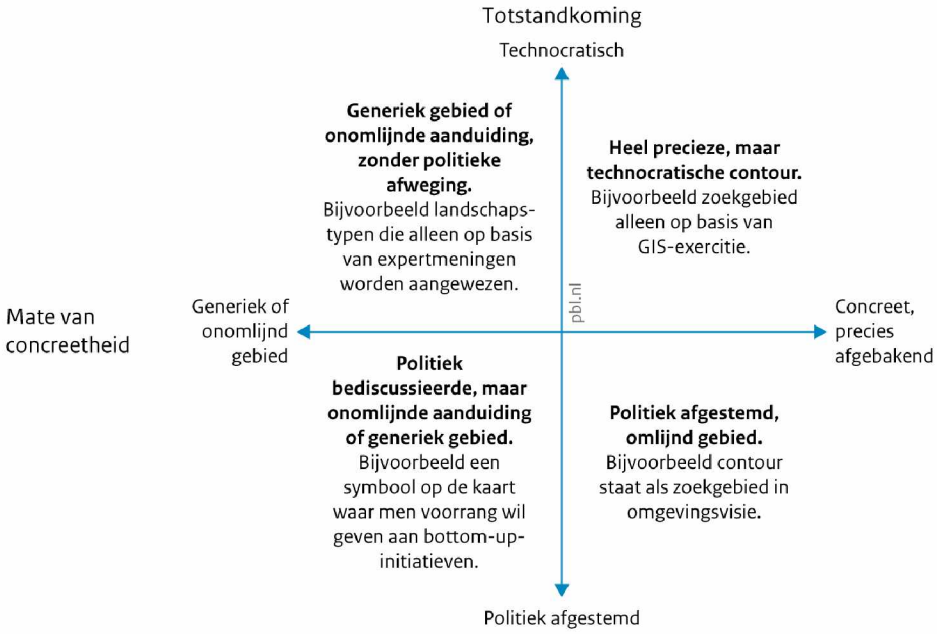

Bron: PBL

Omgaan met projecten

Naast de afbakening en invulling van de zoekgebieden is er nog een ander inhoudelijk kenmerk van de RES'en die van belang zou kunnen zijn in relatie tot draagvlak. Het is opvallend dat er in de meeste RES'en nog weinig wordt gezegd over wat de regio wil vastleggen over het omgaan met projecten, dus als een initiatiefnemer, binnen een door de RES aangewezen zoekgebied, een project wil gaan realiseren. Bijvoorbeeld hoe de regio wenst dat omwonenden betrokken worden bij de exacte locatie en vormgeving van de installatie (procesparticipatie), of over het beeld van de regio hoe de 50 procent financiële participatie die in het Klimaatakkoord is afgesproken, of andere financiële compensatie, moet worden geregeld. Dit is des te opvallender, omdat het rapport *Monitor participatie hernieuwbare energie op land* (Schwencke et al. 2020, p. 59) stelt dat 'de kans op draagvlak en acceptatie groter is als het bevoegd gezag beleid heeft vastgesteld voor wind- en zonneparken met duidelijke participatie-eisen'. Daarbij is procesparticipatie, waarin bewoners hun inbreng kunnen geven over de definitieve plaatsing en ontwerpaspecten, misschien nog wel belangrijker dan financiële participatie (ibid.).

Ook op deze constatering zijn weer belangrijke uitzonderingen te vermelden. Enkele regio's leggen in de RES bijvoorbeeld vast hoe gemeenten bij een initiatief moeten omgaan met de 'zonneladder' (voorkeursvolgorde voor zon-PV-locaties). Andere regio's reiken lokale partijen gedetailleerde achtergrondkennis aan over het gebied, zodat procesparticipatie goed geïnformeerd plaats kan vinden. Een enkele regio stelt in de concept-RES principes vast over de verdeling van lasten en lusten bij projecten. Sommige regio's willen dat gemeenten een omgevingsovereenkomst over proces- en financiële participatie afsluiten met initiatiefnemers voordat ze een vergunning verlenen, hetgeen juridisch problematisch is (Noordelijke Rekenkamer, 2020).

3.2.3 Reacties op de RES'en: welke issues spelen een rol?

Inmiddels zijn er van politici, burgers en andere stakeholders veel reacties gekomen op de concept-RES'en. In deze monitor hebben we voor de 18 regio's waarvoor bestuurlijke reacties beschikbaar waren een eerste analyse gedaan van de onderwerpen die naar voren kwamen in wensen en bedenkingen, zienswijzen, amendementen en moties van gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschappen. Wat zijn de issues die volgens betrokkenen zelf bepalen of zij hun steun voor de RES kunnen uitspreken of niet?

Regio's schatten al tijdens het opstellen van de concept-RES'en in dat vooral locatiekeuze en landschap, participatie in het proces en keuzes voor opwekkingsmethode de belangrijkste issues zouden zijn in de politieke en maatschappelijke discussie over de RES. Onze eerste analyse bevestigt deze inschatting. Als we kijken welke issues in bijna alle onderzochte regio's een rol spelen, zijn het precies deze drie.

Er wordt vaak naar voren gebracht, dat zonne- en windparken het landschap (de openheid, de skyline, de eigenheid, cultuurhistorische waarde) en natuurwaarden zouden kunnen aantasten. Er wordt gewezen op formele beschermingsregimes (Nationaal landschap, Werelderfgoed, Natura2000), maar ook verwezen naar de alledaagse beleving zoals het 'uitzicht' of de gevolgen voor toerisme. Er wordt niet altijd gepleit voor vrijwaring, maar vaak voor een zorgvuldige inpassing, bijvoorbeeld door zoekgebieden aan te wijzen op plekken waar al veel 'lelijks' staat, maar ook door een beter proces van inpassing doordat landschappelijke gevolgen van tevoren middels visualisatie inzichtelijk gemaakt worden, of door een betere afstemming met naburige regio's.

Een apart, steeds terugkerend issue over locatiekeuze is de vraag of de RES zou moeten vastleggen dat er geen zonneparken komen op vruchtbare landbouwgrond.

Daarnaast wordt opgeroepen om de participatie bij het opstellen van de RES te verbeteren. Terugkijkend op het proces tot dan toe, merken veel betrokkenen op dat de participatie van burgers (inwoners, andere belanghebbenden) in veel RES'en beperkt is geweest, mede door het strakke tijdspad van het traject en uiteraard de coronamaatregelen. De regio wordt opgeroepen om bij het opstellen van de RES 1.0 meer te doen om burgers goed en tijdig te informeren en te laten participeren. Er worden bijvoorbeeld de volgende verbeteringen voorgesteld: participatie meer gericht op een afspiegeling van de bevolking en op aparte doelgroepen, zoals jongeren; meer betrekken van maatschappelijke organisaties; nieuwe vormen van participatie zoeken (bijvoorbeeld burgerraad, social media, online visualisaties); en begrijpelijke taal gebruiken. In sommige gevallen wordt gepleit om participatie ook 'lager' te organiseren: niet op regionaal niveau en zelfs niet op gemeentelijk niveau, maar op dorpsniveau of bij een project.

De vraag waarom in de RES alleen wordt ingezet op de opwekking van windenergie en zonne-energie, is een van de belangrijkste issues in de reacties op de concept-RES'en. In de reacties vraagt men zich bijvoorbeeld af waarom de opwekking van hernieuwbare energie niet in samenhang wordt gezien met maatregelen ter besparing van energie. Daarnaast pleit men ervoor ook andere hernieuwbare bronnen mee te nemen, zoals biogas. Ook innovatieve technieken – of in

ieder geval het onderzoek daarnaar – zouden meegenomen moeten worden in deze strategie voor de lange termijn, bijvoorbeeld als het gaat om warmte (geothermie, aquathermie). Qua energiesysteem zouden andere energiedragers (waterstof) in beeld moeten blijven, en opvallend vaak wordt kernenergie als optie genoemd.

Daarnaast zijn er issues die niet in alle, maar in de meeste van de 18 onderzochte regio's spelen. Bijvoorbeeld het issue van financiële participatie in energieprojecten. In de reacties wordt bijvoorbeeld gevraagd om een betere uitwerking hiervan, of zelfs om een prominente plaats, in de RES 1.0. Onder andere door in de RES aan gemeenten een kader voor financiële participatie te geven hoe ze daarmee kunnen omgaan, of zelfs door in de RES vast te leggen dat gemeenten het bij initiatieven moeten eisen (waarbij men in veel gevallen onderkent dat dat juridisch nu niet mogelijk is). Veel van de reacties op dit issue gaan niet alleen over de gewenste hoogte van de financiële participatie (minstens 50 procent, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord), maar juist ook om meer diverse vormen van participatie. Bijvoorbeeld ook meer 'passieve' vormen van participatie, waarbij het niet noodzakelijk is dat mensen zelf de middelen hebben om te investeren. Daarbij wordt ook gedacht aan het instellen van fondsen, bijvoorbeeld voor voorzieningen, voor energiemaatregelen, maar ook voor investeringen in bijvoorbeeld scholing en werkgelegenheid. Ook zouden lokale bedrijven moeten kunnen participeren. Regelmatig duikt ook een heel andere manier van financiële deelname aan energieprojecten op, niet speciaal van omwonenden, maar van de hele regio: namelijk in de vorm van een investeringsfonds op regionaal niveau, of een regionaal energiebedrijf

De verdeling van lusten en lasten is meer in het algemeen een terugkerend thema. Daarbij gaat het niet alleen om een eerlijke verdeling van de lusten tussen diegene die energieopwekkingsinstallaties ontwikkelen en exploiteren enerzijds en omwonenden anderzijds. Het gaat ook om de verdeling van zoekgebieden over de gemeenten in de regio. Maar het haakt regelmatig ook in op een grotere, landelijke discussie over de gevolgen van de energietransitie voor de woonlasten. De RES wordt dan gezien als onderdeel van die transitie, en de RES zou moeten bijdragen aan de beloofde woonlastenneutraliteit, vaak ook met het oog op minder draagkrachtige huishoudens.

3.2.4 Draagvlakrisico's als gevolg van nationale systeemkenmerken

Of er regionaal draagvlak zal zijn en blijven voor het beleid van de RES'en wordt niet alleen bepaald door zaken die de regio's zelf in de hand hebben. Behalve zaken als marktontwikkelingen en technische innovaties, zijn er ook nationale (regel)systemen die de randvoorwaarden voor draagvlak in de regio kunnen versterken of bedreigen. In bijna alle concept-RES'en geven regio's aan wat zij van het Rijk nodig hebben voor het bereiken van hun ambities. Sommige van hun 'eisen' zijn ook relevant voor het vergroten van het draagvlak. Zo geven regio's aan dat het huidige SDE-subsidiesysteem geen rekening houdt met landschappelijke inpassing, en dat het daardoor lastiger is om lagere windmolens te realiseren, of meer zonnepanelen op daken te leggen dan zonneparken in de wei. Aandacht voor die landschappelijke inpassing kan juist relevant zijn voor het draagvlak. Ook zagen we al, dat het ruimtelijkeordeningssysteem het niet mogelijk maakt voor gemeenten om omgevingsovereenkomsten over proces- en financiële participatie als voorwaarde te stellen. Ook dit zou gezien kunnen worden als een beperking van de mogelijkheden om regionaal het eigen beleid hieromtrent, dat aan de regio's gevraagd wordt te ontwikkelen in de RES, ook door te kunnen voeren.

Maar ook als regio's niet expliciet de rol van nationale systemen noemen, zijn er in de concept-RES'en toch aanwijzingen te vinden dat deze een rol kunnen spelen. Het is een afbreukrisico voor draagvlak voor de RES'en op de langere termijn, als achteraf blijkt dat regio's weliswaar het voortouw hebben gekregen om strategieën te ontwikkelen, maar dat er uiteindelijk weinig te beslissen viel. Dat geldt in sterke mate voor de energie-infrastructuur en keuzes op nationaal niveau over de ontwikkeling hiervan. Regio's krijgen nu de vrijheid om een ruimtelijke strategie voor energieopwekking te maken, die straks wellicht alleen tegen onacceptabele kosten te realiseren omdat

aansluiting op het elektriciteitsnet te duur blijkt. Veel regio's houden in hun concept-RES bij de keuzes van opwekkingsmethodes en zoekgebieden nu weinige rekening met beperkingen van het elektriciteitssysteem, enkele zien deze mogelijke beperking wel van tevoren al aankomen. Maar ook dan blijft de onzekerheid welke keuzes de nationale overheid uiteindelijk zal nemen ten aanzien van de structuur van het netwerk.

3.3 Netwerk

De huidige en toekomstige mogelijkheden die de energie-infrastructuur biedt voor het aansluiten van nieuw wind- en zonvermogen zijn zeer relevant voor de kosten en haalbaarheid van het regiobod. Om die reden zijn netbeheerders betrokken geweest bij het proces rond het opstellen van de concept-RES'en. Zij hebben op hoofdlijnen aangegeven wat de gevolgen van de concept-RES'en zijn voor de energie-infrastructuur, inclusief een schatting van de kosten, de ruimteclaim en de benodigde tijd om de aanpassingen te verwezenlijken.

In de tussentijdse analyse (Matthijsen et al. 2020a) constateerde het PBL op basis van de voorlopige concept-RES'en en netimpactanalyses het volgende:

- In vrijwel alle regio's zijn knelpunten in het netwerk gesignaleerd en deze knelpunten zijn niet altijd voor 2030 oplosbaar.
- Regio's en netbeheerders zoeken al naar passende oplossingen.
- Afspraken over prioritering bij het aansluiten van nieuwe projecten en kosten moeten nog worden gemaakt.

Deze conclusies blijven onveranderd op basis van de complete set concept-RES'en en de afgeronde netimpactanalyses. Wel hebben netbeheerders hun bevindingen verder uitgewerkt en oplossingsrichtingen ontwikkeld waarmee regio's in samenwerking met netbeheerders aan de slag kunnen om het aantal knelpunten te verminderen. Ook heeft TenneT een kwalitatieve analyse gemaakt van de impact van de concept-RES'en op het hoofdnet.
Hieronder zetten we de ontwikkelingen vanuit het thema energiesysteemefficiëntie uiteen. Daarbij richten we ons vooral op de invloed van de energie-infrastructuur op het bereiken van het 35 TWh-doel. In hoeverre een realisatie in 2030, hoger dan 35 TWh, geaccommodeerd kan worden is niet rechtstreeks af te leiden uit de netimpactanalyses en is afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen.

Er is nog geen breed gedragen afwegingskader dat helpt te bepalen in welke volgorde nieuwe projecten recht hebben op een aansluiting. Zijn dat projecten die via een RES tot stand komen, projecten die een specifieke kosten- of netwerkefficiëntie hebben, of simpelweg in volgorde van aanvraag? Prioritering alleen op tijdstip van aanvraag kan in elk geval leiden tot suboptimale oplossingen voor de RES-opgave.

In deze paragraaf gaan we in op de knelpunten op het netwerk; wat zijn de gevolgen voor het doelbereik en zijn er genoeg oplossingsrichtingen om de ambities van de regio's voor hernieuwbare elektriciteitsproductie optimaal te ondersteunen, rekening houdend met de daarmee gepaard gaande kosten, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en ruimtelijke en milieubelangen?

3.3.1 Invloed op het halen van de doelen

Het huidige elektriciteitsnet is op zo'n manier geoptimaliseerd dat het in grote productie-eenheden elektriciteit levert aan de gebruikers tegen zo laag mogelijke kosten. Dit heeft geleid tot een netwerkredundantie die beperkingen oplegt aan inpassing van hernieuwbare elektriciteitsproductie uit wind op land en grootschalige zon-PV.

De netbeheerders zien in de meeste regio's hoge ambitieniveaus voor wat betreft de productie van hernieuwbare elektriciteit uit wind en zon en dat stelt nieuwe eisen aan het netwerk. Om het gehele aanbod van hernieuwbare elektriciteit van de regio's te kunnen accommoderen moeten regionale netbeheerders als Stedin, Enexis en Liander de capaciteit van hun netwerk met 30 tot 60 procent uitbreiden. Dat zijn grote investeringen en grote projecten. Liander bijvoorbeeld, beschikt nu over 39.000 kilometer kabel, en verwacht 16.000 tot 24.000 kilometer aan nieuwe kabels te moeten aanleggen. En de komende tien jaar heeft Liander 4.000 tot 12.000 nieuwe laag- en middenspanningsstations nodig naast de bestaande 45.000 stations.

Dat de omvang van de benodigde uitbreidingen nog erg onzeker is, komt omdat nog niet duidelijk is welke netwerkefficiëntie waar nodig zal zijn. Dat komt door:

- Onduidelijkheid over het uiteindelijke ambitieniveau van de RES'en. De besluitvorming over het in de concept-RES genoemde ambitieniveau moet nog plaatsvinden.
- Onduidelijkheid over de toekomstige elektriciteitsvraag in een regio.
- Onduidelijkheid over de schaalgrootte van de te ontwikkelen projecten. Het is nog niet duidelijk of het gaat om het aansluiten van een groot aantal kleinere zonne- en/of windparken, of juist om een kleiner aantal grote parken, of iets daartussen in.
- Onduidelijkheid over de verhouding tussen het opgestelde vermogen aan zonne- en windenergie. Die heeft namelijk gevolgen voor:
    - De netwerkefficiëntie (MWh per opgesteld MW zon- of windvermogen). Windenergie is efficiënter dan zonne-energie. Zo kan 1 MW windvermogen jaarlijks meer dan 2.500 MWh elektriciteit produceren terwijl dezelfde hoeveelheid zonvermogen nu niet meer dan 1.000 MWh opbrengt.
    - De stabiliteit van het netwerk. Op basis van de huidige biedingen zou de verhouding tussen de elektriciteitsproductie uit wind op land- en zonne-energie dalen van 2:1, gemiddeld over de laatste vier jaar, tot circa 1:1 in 2030. Bij twee derde van de regio's zou op basis van hun concept-RES'en de verhouding nog verder verschuiven richting 1:2. Een verhouding richting 4:1 geeft gedurende het jaar gemiddeld de beste balans op het netwerk op nationale schaal. Voor wat betreft de stabiliteit van het netwerk wijzen veel concept-RES'en dus in de verkeerde richting.

Een andere bron van onzekerheid vormen de doorlooptijden van de netwerkuitbreidingen. De bouw van een nieuw onderstation kost 5 tot 7 jaar. Ook de beschikbaarheid van ruimte vormt soms een knelpunt bij de uitbreiding van netcapaciteit, veelal in stedelijk gebied waar gebrek aan fysieke ruimte kan leiden tot een aansluitprobleem van nieuwe kabels of de bouw van een nieuw station. Daarnaast maken Netbeheerders zich zorgen of zij in de toekomst over voldoende geschikte arbeidskrachten kunnen beschikken.

Uit de netimpactanalyses van de netbeheerders (NBNL 2020) blijkt dat de concept-RES'en een investering in infrastructuur vergen van de regionale netbeheerders van ten minste 2,4 miljard euro op een totaal van circa 30 miljard die de regionale netbeheerders de komende tien jaar voorzien in hun investeringsplan 2020-2029. Zo voorziet Enexis dat het elektriciteitsaanbod in haar verzorgingsgebied als gevolg van de RES-plannen hoger wordt dan eerder verondersteld op basis van het Klimaatakkoord. Door de RES'en verwacht Enexis een groei van het vermogen zon-PV tot 20 GW in plaats van 10 GW en het windvermogen tot 3,6 GW in plaats van 1,5 GW. Stedin verwacht alleen een extra groei van het vermogen zon-PV als gevolg van de RES'en tot 6,5 GW in plaats van 4,5 GW. De netimpactanalyses zijn per regio uitgevoerd en zijn gebaseerd op de bestaande elektriciteits-en gasinfrastructuur en prognoses voor vraag en aanbod van energie. Dit kan leiden tot een jaarlijkse verhoging in de periode 2021-2029 van de vaste kosten van de elektriciteitsrekening voor de consument van circa 5 procent per jaar (enkele euro's per maand.[18])

Daarnaast zijn er tot 2030 investeringen van TenneT (7,8-8,7 miljard euro) waarvan circa 3,8 miljard euro voor uitbreiding van het 380/220-KV-net en circa 1,6 miljard euro voor het 150/110-KV-net. De regionale netbeheerders zullen deze kosten voor een deel doorberekenen aan de afnemers. Door de regionale netwerken efficiënter te benutten kan tot ongeveer 60 procent op de uitbreidingskosten worden bespaard. De maatregelen die de netwerkefficiëntie verhogen, zijn afhankelijk van de situatie in de regio en worden verder besproken in de volgende paragraaf.

[18] Huidige netbeheerkosten zijn per huishouden gemiddeld ongeveer 323 euro per jaar en zullen in 2021 met 6 procent of 17 euro op jaarbasis (1,5 euro per maand) stijgen als gevolg van het ACM-Tarievenbesluit 2021 (30 november 2020).

3.3.2 Oplossingsrichtingen

TenneT en de regionale netbeheerders hebben onderzoek gedaan naar manieren waarop de ambities van de RES'en efficiënter in het netwerk kunnen worden ingepast.

Hoofdnet

TenneT is verantwoordelijk voor de balans van vraag en aanbod op het netwerk. Ook voor het hoofdnet is onzeker wat de gevolgen zullen zijn van de concept-RES'en. Als verkenning heeft TenneT in zijn Investeringsplan 2020-2029 (TenneT 2020) met scenario's een hernieuwbare elektriciteitsproductie met maximale inzet van zon-PV in 2030 onderzocht (met een totaal aan wind- en zonproductie tot circa 50 TWh, inclusief kleinschalige 'zon op dak'-projecten). De scenario's brachten extra knelpunten op het hoofdnet aan het licht. Hiervoor zijn nog geen duidelijke oplossingen.

Zonnestroom grote onzekere factor

Het productieaandeel uit zon-PV in het totaal bod van de concept-RES'en bestaat uit circa 23 TWh[19] grootschalige zon-PV. Daarnaast zal ongeveer 10 TWh worden geproduceerd uit kleinschalige zon-PV volgens de prognose voor 2030 van de Klimaat- en Energieverkenning 2020 (paragraaf 2.3 en 2.4). Hoe, waar en welke omvang uiteindelijk wordt gerealiseerd is nog erg onzeker.

TenneT heeft daarom in de drie genoemde scenario's uitgewerkt wat de gevolgen zijn van verschillende hoeveelheden zonnestroom in 2030: 1) scenario *Klimaatakkoord* met 25,0 GWp (~25 TWh), 2) scenario *Fundament voor Systeemintegratie* met 34,3 GWp (~34 TWh) en 3) scenario *Alternatieve Transitie* met 14,3 GWp (~14 TWh).

Tevens heeft TenneT de mogelijkheden aangegeven van verschillende technische opties waarmee het toenemende variabele aanbod uit zon en wind op verschillende tijd- en ruimteschalen in evenwicht kan worden gehouden (flex-opties). Het gaat hier bijvoorbeeld om het afschakelen op afspraak van grote verbruikers of producenten bij piekverbruik/piekproductie, verhoogde import of export van stroom, tijdelijke opslag of conversie van elektriciteit naar warmte(opslag) of productie van waterstof. TenneT is maar in beperkte mate betrokken bij afspraken van de regio's en ontwikkelaars van wind- en zonne-energieprojecten en heeft daarom beperkt inzicht in de behoefte aan flex-opties op regionaal niveau als gevolg van de ambities van regio's. In de SDE++-regeling worden flex-opties (zowel regionaal als nationaal) nu niet ondersteund.

Regionale netten

De regionale netbeheerders hebben in oktober 2020 een factsheet (NBNL 2020) opgesteld die de belangrijkste oplossingsrichtingen geeft waarmee de druk op het netwerk voor laag- en middenspanning kan worden verminderd:

- Grote parken, met een vermogen groter dan 40 MW, direct aansluiten op het hoogspanningsnet (TenneT)
- Zoveel mogelijk streven naar een optimale verhouding van aanbod tussen zonne- en windparken
- Kabel-pooling van zonne- en windparken waar mogelijk
- Koppelen van lokaal gebruik aan lokaal opgewekte elektriciteit (bijvoorbeeld directe aansluiting zonneparken op elektrische laadstations).
- Een breder afwegingskader voor prioritering bij het aansluiten van projecten.

Een andere aanbeveling, om grootschalige zonnestroominstallaties aan te sluiten op 70 procent van hun piekcapaciteit, is inmiddels opgenomen in het convenant 'Zon Betaalbaar op het Net' tussen Netbeheer Nederland en Holland Solar (NBNL/Holland Solar 2020). Een zonnepark produceert

[19] Daarnaast is er voor circa 5 TWh nog geen keuze gemaakt voor de opwekkingsvorm door de RES-regio's (zie paragraaf 2.1).

maar beperkt in de tijd meer dan 70 procent van zijn piekcapaciteit en het daarmee gepaard gaande verlies aan opbrengst bedraagt circa 3 tot 4 procent. Producenten van zonne-energie leveren dan een klein deel van hun jaarlijkse productie in, maar hoeven voor een kleinere aansluiting ook minder aansluitkosten te betalen. Deze afspraak vermindert de belasting van het netwerk op piekuren door grootschalige zon-PV-projecten, waardoor bijvoorbeeld meer zonneparken kunnen worden aangesloten.

Ook bij de andere oplossingsrichtingen zullen diverse actoren moeten samenwerken.

- Marktpartijen zoals de leden van NVDE en Energie-NL (bij het vinden en ontwerpen van maatwerkoplossingen)
- Het Rijk (via mogelijke aanpassing van wet- en regelgeving, SDE++)
- Regionale netbeheerders en TenneT (bij de afstemming)
- Provincies, gemeenten (bijvoorbeeld door ondersteuning van RO-trajecten)
- Warmteaanbieders (bijvoorbeeld via warmte-koudeopslag)
- Onderzoeks- en ontwikkelingssector (voor technologische innovaties)
- Regio's zelf (bijvoorbeeld via aanpassingen van het bod).

Elke oplossingsrichting heeft mogelijk gevolgen voor draagvlak, ruimtegebruik en de hoogte en kwaliteit van het RES-bod zelf. Goede afstemming is daarom van belang. Het intensieve afstemmingsproces tussen netbeheerders en regio's is tot nu toe zeer waardevol geweest.

3.3.3 Samenvattend

De regionale netbeheerders anticiperen op het accommoderen van 35 TWh (grootschalige) hernieuwbare elektriciteitsproductie. Transport van 35 TWh is op basis van de concept-RES'en is echter voor de netbeheerders niet bij voorbaat realiseerbaar. Daarvoor is verder concretisering van de plannen nodig.

Als voorgenomen netwerkuitbreidingen voor de periode tot en met 2030 tot stand worden gebracht dan zou volgens de netbeheerders de netwerkcapaciteit tegen die tijd waarschijnlijk voldoende zijn voor de ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteitsproductie volgens de KEV 2020 (ongeveer 31 TWh, zie paragraaf 2.3.1). Daarmee lijkt realisatie van de concept-RES'en aan de onderkant van de brandbreedte (31,2 TWh) ook haalbaar. Er mist echter in dit stadium van de RES nog veel informatie die netbeheerders nodig hebben om met voldoende zekerheid te kunnen zeggen welke netwerkaanpassingen nodig zijn bij de realisatie van de concept-RES'en volgens de bandbreedte in deze Monitor. Zo is de ruimtelijke uitwerking van veel concept-RES'en vaak nog te weinig specifiek. Ook hebben veel concept-RES'en nog geen concrete informatie over de te realiseren zon en windprojecten zoals installatietype en -vermogen, grootte van het park, en de locale verhouding van de productie uit zon en wind. Daarnaast staan de ontwikkelingen op het gebied van de verduurzaming van de warmtevoorziening nog aan het begin terwijl die wel een grote impact op de netwerkcapaciteit kunnen hebben in de regio.

Realisatie van de middenwaarde en bovenwaarde (38,2 TWh en 45,7 TWh) is qua beschikbare capaciteit nog onzekerder. Daarvoor luistert de opbouw van het bod heel nauw. Om de productie aan de bovenkant van de bandbreedte (45,7 TWh) te kunnen accommoderen op het netwerk vergt de meeste inspanning: verdere cijfermatige netwerkanalyses, afstemming tussen alle netbeheerders en met de regio's en het Rijk, en een duidelijke programmering richting een optimale (efficiënte) invulling.

Voor een efficiënter gebruik van het netwerk zullen de RES'en en de benodigde aanpassingen van het netwerk nader op elkaar afgestemd moeten worden. Regio's zijn inmiddels begonnen met het verkennen van mogelijke oplossingsrichtingen voor de knelpunten in samenwerking met de netbeheerders. Het kan daarbij gaan om het verschuiven van de verhouding tussen zonne- en windenergie, om de omvang en de locatie van de parken, clusteren van de aansluitingen, combineren

van vraag en aanbod. Voor sommige oplossingsrichtingen zijn daarnaast juridische aanpassingen of technische innovaties nodig, en zijn het Rijk of andere actoren aan zet.

Door de grote onzekerheden rond de netwerkcapaciteit zullen regio's mogelijk verschillende iteratieslagen moeten uitvoeren samen met de regionale netbeheerders om met voldoende zekerheid een bod te kunnen vaststellen. Een bod met door de regio gewenste projecten die op tijd op het netwerk kunnen worden aangesloten tegen acceptabele maatschappelijke kosten.

3.4 Regionale Structuur Warmte

Aan het eind van dit hoofdstuk kijken we naar de voortgang van de Regionale Structuur Warmte. Parallel aan het ontwikkelen van beleid voor productie van hernieuwbare elektriciteit op land werken de 30 regio's aan een strategie voor de warmtetransitie in hun regio. De monitor van de Regionale Structuur Warmte (RSW) richt zich in deze fase op twee zaken: de procesmatige voortgang en de impact op het doelbereik elektriciteit. Er is voor de RSW geen kwantitatief doel gesteld, aangezien de opgave van de warmtetransitie via de wijkgerichte aanpak primair bij de gemeenten is gelegd.

3.4.1 Procesmatige voortgang

Alle regio's zijn gestart met het opstellen van de RSW. Er zijn grote verschillen in mate van uitwerking. In de meeste RSW's is een inventarisatie van warmtevraag en warmteaanbod opgenomen, vaak gecombineerd met een overzicht van mogelijke nieuwe warmtebronnen en -infrastructuur. Dit vormt een startpunt voor de gemeentelijke warmtevisies, die overigens pas eind 2021 gereed hoeven te zijn. Sommige regio's formuleren ook ambities of uitgangspunten met en voor de gemeenten. Daarnaast is afstemming op regionaal niveau van belang. Het vroegtijdig signaleren van kansen voor bovengemeentelijke of bovenregionale samenwerking kan helpen om gericht consortia te vormen en in een later stadium sneller te kunnen schakelen.

Warmte is vaak een nieuw thema in de bovengemeentelijke samenwerking. Het proces vraagt afstemming binnen en tussen regio's, en met andere partijen. In alle regio's is dit proces op gang gekomen. Hoe het proces vormgegeven wordt, hangt af van de omvang van de regio. In twee regio's valt de regio samen met de gemeente en heeft een RSW nauwelijks meerwaarde als er niet ook naar de omliggende regio's wordt gekeken. In regio's die veel gemeenten bevatten is er sprake van een coördinerende of ondersteunende rol. Grotere regio's of provincies ondersteunen de gemeenten door het uitzetten van studies, het doen van proefboringen of ze nemen regie in het verkennen van het gebruik van restwarmte. De keuzes die gemaakt worden in de volgordelijkheid – de gemeentelijke warmtevisie bouwt voort op de RSW of omgekeerd – zijn ook verschillend. Al met al is er een basis gelegd voor nieuwe vormen van samenwerking die nodig zijn als er sprake is van verdelingsvraagstukken rond warmtebronnen, en bij het vormgeven van een afstemmingsproces tussen bestuurders onderling en met het bedrijfsleven.

Ruim driekwart van de regio's heeft behoefte aan afstemming op bovengemeentelijk of bovenregionaal niveau van vraag en aanbod. Bijna alle regio's zijn daar ook mee gestart. Verscheidene regio's melden onderzoek naar de haalbaarheid en mogelijke verdeling van restwarmte- of geothermiebronnen. De regio's die geen behoefte hebben aan afstemming, hebben dit vaak wel onderzocht. Dit zijn regio's waarbij bijvoorbeeld het lokale aanbod van duurzame warmtebronnen de lokale vraag niet overstijgt, waar de regio en de gemeente samenvallen, of waar geen bovenlokale bronnen geïdentificeerd zijn.

Belemmeringen

Regio's signaleren verschillende belemmeringen in het proces voor de RSW. Tot nu toe was er voor de warmtetransitie weinig samenwerking tussen gemeenten, zodat er nieuwe overlegstructuren moesten worden opgezet. Ook de afstemming met andere processen wordt genoemd. Het tijdschema voor de gemeentelijke Transitievisie Warmte (TVW - eind 2021) sluit niet goed aan op dat van de RES 1.0 (juli 2021), en de landelijke visie op de energie-infrastructuur II3050 (NBNL 2019) en het Programma Energie Hoofdstructuur (EZK 2020) zijn nog in ontwikkeling. Sommige regio's wachten daarom tot de RES2.0 met nadere uitwerking.

Daarnaast signaleren de regio's diverse belemmeringen voor de warmtetransitie. Zo is er sprake van technische onzekerheden, bijvoorbeeld over de omvang van geothermie, aquathermie en over de toekomstige beschikbaarheid van klimaatneutrale energiedragers, met name duurzame gassen.

Ook is er vaak onduidelijkheid over wie de financiële risico's draagt, over de regulering van warmtenetten en over de beslissingsbevoegdheid die regio's, provincies en gemeenten hebben en krijgen rondom de lokale inzet van duurzame gassen.

Hierbij is de regio agenderend, en zijn er verschillende partijen, zoals het Rijk, netbeheerders, nodig om de knelpunten aan te pakken.

3.4.2 Warmteopties en handelingsperspectief

In de RSW brengen de regio's de warmtebronnen en de warmtevraag in hun regio in kaart. Hierdoor kunnen bronnen met een bovengemeentelijk of bovenregionaal belang worden gesignaleerd, zodat de benutting daarvan gecoördineerd kan plaatsvinden. Ongeveer 40 procent van de regio's doet in de RSW voorstellen voor een bovengemeentelijke warmte-infrastructuur in. Meer dan de helft van de regio's verkent (vaak bovenregionale) restwarmtebronnen. De warmtevraag van de industrie is echter vaak nog niet meegenomen. Er is een veelheid aan warmteopties (zie tekstkader *Wat is een warmteoptie?*).

Wat is een warmteoptie?

Een warmteoptie bestaat uit een combinatie van warmtebron, conversietechnologie en in sommige gevallen een infrastructuur (warmtenet, verzwaard stroomnet, distributienet voor duurzaam gas) op wijkniveau of gemeentelijk of bovengemeentelijk niveau. Voor sommige warmteopties is een minimum isolatieniveau van de woning noodzakelijk. Er is een grote variatie in warmteopties. Aan de meeste kleven nog (zeer) veel onzekerheden – zowel in technisch als in financieel en juridisch opzicht.

De opties verschillen sterk in het handelingsperspectief en de wijze waarop de financiering plaatsvindt. Per optie kunnen andere (probleem)eigenaren in beeld komen en zijn zelfs andere bestuurlijke schaalniveaus betrokken. Voor een warmtepomp en isolatie moet een bewoner of verhuurder investeren, bij een warmtenet betaalt een bewoner naderhand via de energierekening, maar zijn er hoge kosten voor de infrastructuur. Bij duurzame gassen moeten er eerst op een hoger schaalniveau besluiten genomen worden over bijvoorbeeld productie-uitbreiding of bijmenging. Infrastructuurkeuzes hebben gevolgen op de lange termijn, en veel is nog onzeker. Ook de kosten zijn onzeker. Haalbaarheidsanalyses zijn nog nauwelijks uitgevoerd. De update van de PBL Startanalyse (Hoogervorst et al. 2020) kan helpen bij een kostenvergelijking van warmteopties.

Slechts een beperkt aantal regio's maakt expliciet een brede afweging tussen warmteopties, al dan niet op basis van criteria. Er lijkt een voorkeur voor warmtenetten; elektrische warmtepompen worden minder vaak genoemd, en lijken voorbehouden aan gebieden waar de dichtheid te klein is om een warmtenet rendabel te kunnen exploiteren. Voor een aantal regio's ligt het voor de hand dat ze beginnen met het onderzoeken van warmtenetten, omdat die in het verlengde liggen van eerdere plannen, er al infrastructuur in ontwikkeling is en warmtenetten al snel de gemeentegrenzen overschrijden. Een regio heeft een warmteladder ontwikkeld, waarbij collectieve warmtevoorziening bovenaan staat. Sommige regio's benoemen biomassa als een controversieel onderwerp waar ze niet op inzetten, terughoudend mee omgaan, of de nadruk leggen op duurzame inzet op kleine schaal (zie ook Strengers en Elzenga 2020). Uit de tekst is niet altijd op te maken of het alleen om verbranding van houtige biomassa gaat, of ook over biogas. In 20 regio's is al infrastructuur voor een warmtenet aanwezig; 16 regio's doen voorstellen voor uitbreiding daarvan. Ongeveer een derde van de regio's ziet niet veel bovenlokale mogelijkheden voor warmtenetten.

Tabel 3.1
Voorbeelden van warmteopties uit de Startanalyse

Warmteoptie	Warmtebron of -installatie
Individuele elektrische warmte-pomp	- Lucht-warmtepomp (WP) - Bodem-WP
Warmtenet met bronnen van middentemperatuur tot hoge temperatuur (MT-HT)	- MT-restwarmte - MT-geothermie - MT-geothermie overal
Warmtenet met bronnen van lage temperatuur (LT)	- LT-warmtebron, levering 30°C - LT-warmtebron, levering 70 °C - Warmte-koudeopslag (WKO), levering 70 °C, hele buurt - WKO, levering 50 °C - Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO)+WKO, levering 70 °C
Groengas	- Hybride-WP - HR-ketel
Waterstof	- Hybride-WP - HR-ketel

Bron: Hoogervorst et al. 2020

Duurzame gassen worden door een zeer beperkt aantal regio's genoemd. Soms afbakenend (waterstof pas na 2030). Soms sturend ('groengas in aardgasnet'), en er is een enkele pilot. Een mogelijke verklaring voor de beperkte aandacht is gebrek aan duidelijkheid over het (technisch) potentieel, maar ook over de beslissingsbevoegdheid van regio's en provincies. Bij overwegingen rond de inzet van duurzame gassen is het bovendien raadzaam om de samenhang met andere sectoren, zoals industrie, landbouw en mobiliteit te bekijken. Een aantal regio's heeft aangekondigd dit bij verdere uitwerking van de RSW mee te nemen. Ook de ligging van de regio ten opzichte van een mogelijk waterstoftransportnet (op de langere termijn) is van belang bij een afweging van de rol van duurzame gassen.

Warmtevraag

Bij het koppelen van vraag en aanbod is het essentieel welke aannames gemaakt zijn over de groei van de warmtevraag. Ongeveer de helft van de regio's heeft de informatie uit de RES-analysekaarten gebruikt om de warmtevraag in 2030 in te schatten. In deze vraagprojectie is rekening gehouden met een gemiddelde efficiëntieverbetering van woningen[20]. De andere regio's hebben (voor zover aangegeven) gebruik gemaakt van eigen berekeningen, diverse bronnen en adviesbureaus. Soms is de indruk dat deze studies al gereed waren voordat de RES-analysekaarten beschikbaar kwamen. Een aantal regio's benadrukt het belang van energiebesparing en noemt bijvoorbeeld de trias energetica als uitgangspunt.

Meer dan de helft van de regio's heeft al rekening gehouden met de vraag uit andere sectoren. Een aantal regio's specificeert dit: voornamelijk industrie (16 regio's), 9 regio's hebben de vraag uit de landbouw meegenomen, 8 regio's die van de glastuinbouw. De regio's die nog geen rekening hebben gehouden met andere sectoren, geven vaak aan dit in de aanloop naar de RES 1.0 wel te gaan doen.

[20] Deze efficiencyverbetering is gebaseerd op de Nationale Energieverkenning van 2017.

De meeste RSW's richten zich nu op het verkennen van de mogelijkheden voor warmtenetten. Ze ervaren te veel onzekerheden om nu al over duurzame gassen te kunnen beslissen; daarvoor is eerst meer helderheid van het Rijk nodig.

3.4.3 Invloed op doelbereik elektriciteit

De warmtetransitie heeft indirect invloed op het 35 TWh-doel voor elektriciteit. Een keuze voor elektrische warmtepompen kan een toename van de elektriciteitsvraag veroorzaken en daarmee hogere eisen stellen aan de netwerkcapaciteit van elektriciteit. Deze elektriciteitsvraag zal pieken op koude winterochtenden, terwijl mogelijk extra aanbod van zonnestroom op zonnige dagen beschikbaar komt. Dit is in beperkte mate meegenomen in de netimpactanalyses van de regionale netbeheerders. Regio's in het noorden/oosten van het land neigen meer naar elektrische warmtepompen. Elektriciteitsnetwerken zijn daar vanwege beperkte transportcapaciteit al een bottleneck en worden mogelijk extra belast door meer zonne-energie. Wel zou de opwekking van hernieuwbare elektriciteitsproductie uit zon-PV (met name in de zomer) kunnen profiteren van de netverzwaring die nodig is voor de extra elektriciteitsvraag door warmtepompen in de winter. Netverzwaring zal hoe dan ook tijd, ruimte en geld kosten.

De warmtetransitie geeft echter ook kansen voor flexibiliteit, maar hoe groot de impact op het doel van 35 TWh zal zijn is nu nog niet te zeggen. De warmtevraag (en daarmee de gerelateerde elektriciteitsvraag) piekt op relatief voorspelbare momenten, en kan daarom gericht gespreid worden, bijvoorbeeld door woningen 's nachts al op te warmen en zo een piek in de ochtend te vermijden. Dit kan op woning- of op wijkniveau, met warmte-koudeopslag. Een alternatieve manier om de warmte-gerelateerde piekvraag voor elektriciteit te verlagen is de keuze voor een hybride warmtepomp, in combinatie met isolatie. Een hybride warmtepomp gebruikt aardgas om in de piek van de warmtevraag te voorzien. De aardgasinzet zou op termijn vervangen kunnen worden door groengas of waterstof. Bij een piekproductie van groene stroom op zonnige of winderige dagen kan gekozen worden voor buffering via productie en opslag van waterstof of voor het aanleggen van warmtebuffers. Het zal de komende jaren dus vooral aankomen op een slimme afstemming van vraag en aanbod.

4 Synthese

In dit hoofdstuk schetsen we de belangrijkste conclusies uit de analyse van de concept-RES'en. We kijken naar de mate waarin de doelstelling van 35 TWh met de huidige strategieën kan worden bereikt in 2030. Daarbij spelen niet alleen de TWh-biedingen van de regio's een rol, maar ook hun plannen en ideeën voor de inpassing in de omgeving, het creëren van draagvlak en het zorgen voor een robuust netwerk. We besteden ook aandacht aan de spanningen die bestaan tussen deze thema's. We sluiten af met aanbevelingen rond de verschillende RES-thema's die van belang kunnen zijn voor het vervolg (RES 1.0 en verder).

4.1 De RES-aanpak heeft al veel bereikt

De 30 energieregio's hebben in korte tijd heel veel werk verzet met als resultaat goed onderbouwde documenten met daarin alle gevraagde hoofdingrediënten. Daarbij wisten de regio's veel mensen te betrekken en de afzonderlijke thema's van ruimtegebruik, draagvlak en systeemefficientie goed te doordenken. De concept-RES'en zijn daardoor met een grote betrokkenheid van vele professionals tot stand gekomen, en velen hebben intensief bijgedragen aan het debat. Die betrokkenheid en kunde op deelaspecten van de RES'en zijn essentieel voor het vervolgproces.

In de concept-RES'en laten de regio's een grote bereidheid en ambitie zien om bij te dragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. De nationale opgave die voorkomt uit het Klimaatakkoord hebben de regio's weten te vertalen naar 30 verschillende regionale ambities met een eigen context en karakter. De optelsom van de regionale plannen is een hoog bod aan hernieuwbare energie van 52,5 TWh; veel meer dan het doel van 35 TWh in 2030. Dit bod vormt een goed vertrekpunt om in 2030 het doel van 35 TWh te kunnen halen, ook al valt er nog veel te doen en moeten er nog fundamentele keuzes worden gemaakt. Het hoge bod biedt de benodigde ruimte om in het besluitvormingsproces tot breed gedragen en weloverwogen keuzes te komen.

Ondertussen krijgen de RES'en meer vorm. Sinds de tussentijdse analyse van het PBL is er door alle partijen met veel energie verder gewerkt. In oktober 2020 hebben de regio's hun concept-RES vastgesteld. De discussies tussen regio's, Rijk en betrokkenen worden scherper over hoe regio's hun ambities vorm kunnen geven. Dat is ook nodig om de RES'en concreter te maken op een voor zo veel mogelijk partijen acceptabele manier. Regio's zijn nu bezig met de voorbereidingen voor een evenwichtige en breed gedragen RES 1.0 binnen de beperkingen van het tijdschema: medio 2021 moeten ze de RES 1.0 vaststellen. Ze worden hierbij ondersteund door het Rijk, maatschappelijke partijen en koepels van overheden en bedrijven. Zo wordt er gewerkt aan het verminderen van belemmeringen die de regio's hebben geconstateerd en aan het ontwikkelen van voorwaarden voor draagvlak en voldoende netwerkefficiëntie.

4.2 Doelbereik bij realisatie concept-RES'en?

Op basis van alle 30 concept-RES'en die in oktober 2020 zijn ingeleverd ligt er in totaal een bod van 52,5 TWh voor de productie van hernieuwbare elektriciteit uit windenergie en grootschalige zonne-energie in 2030. Ongeveer de helft van het totaal bod bestaat uit plannen die nog grotendeels concreet moeten worden. De andere helft van het bod is productie uit bestaande installaties of uit projecten die mogelijk op korte termijn worden gerealiseerd. Of het doel van 35 TWh wordt gehaald, is nog geen gegeven. Deze bevindingen komen grotendeels overeen met die in de tussentijdse analyse (Matthijsen et al. 2020a).

De vraag is in hoeverre het bod, dat weliswaar veel hoger is dan de doelstelling, ook een garantie is voor het bereiken van het doel. Veel is namelijk nog onzeker. Hoeveel van de plannen zullen concreet tot uitvoering gebracht kunnen worden? Wat als datgene wat nu in de pijplijn zit minder zeker is dan waarvan volgens de monitoringssystematiek wordt uitgegaan? En in welke mate zal de productie uit bestaande installaties in 2030 zijn gedaald als gevolg van sanering?

De kwantitatieve verkenning in hoofdstuk 2 levert een schatting voor de hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2030 met een bandbreedte van ongeveer 15 TWh (figuur 4.1). Een bandbreedte met aan de onderkant een productie van 31,2 TWh en van 45,7 TWh aan de bovenkant, met een middenwaarde van 38,2 TWh. Figuur 4.1 laat zien dat de middenwaarde boven de 35 TWh uitkomt. Het lijkt daarmee goed voorstelbaar dat de 35 TWh-doelstelling wordt gehaald in 2030.

Figuur 4.1
Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van concept-Regionale Energie Strategieen, 2030

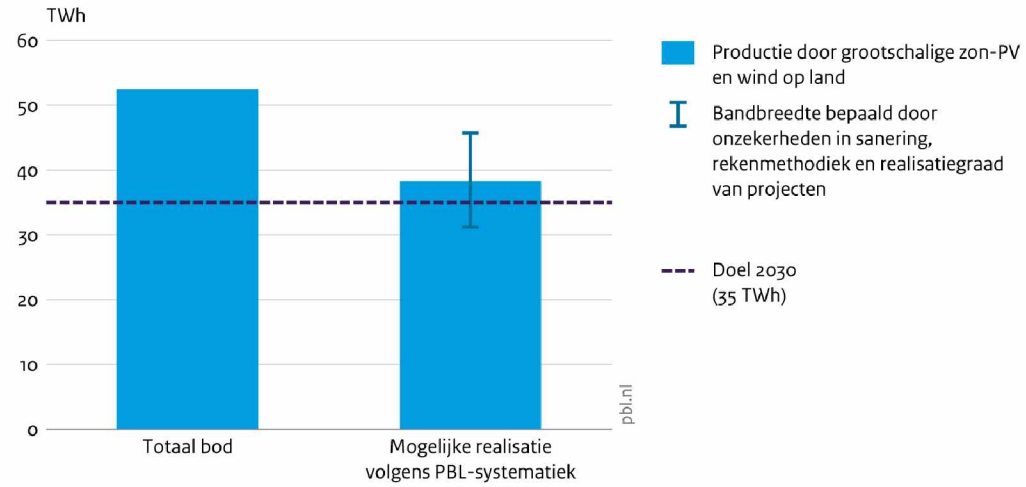

Bron: CBS, RVO.nl, concept-RES'en; bewerking PBL

De bandbreedte rond de mogelijk realisatie is het gevolg van onzekerheid over sanering van bestaand windvermogen en de realisatiegraad van pijplijnprojecten en plannen uit het aandeel ambitie. Boven op de marge voor de realisatiegraad van pijplijnprojecten is een extra onzekerheid van 10 procent gebruikt als gevolg van de rekenmethodiek. Bij het aandeel ambitie hebben we een ruwe schatting gemaakt van het effect op de realisatiegraad van deze plannen van alle grote onzekerheden rond ruimtegebruik, draagvlak en energiesysteemefficiëntie samen.

Onderkant van de bandbreedte

Hoewel de middenwaarde boven de 35 TWh ligt, is er toch een gerede kans dat de concept-RES'en onvoldoende tot uitvoering komen. De onderkant van de bandbreedte (31,2 TWh) komt tot stand onder de volgende veronderstellingen:

1. in 2019 bestaande windturbines worden gesaneerd vanaf een ouderdom van 15 jaar,
2. pijplijnprojecten hebben een realisatiegraad van respectievelijk 60 procent voor zon en 99 procent voor wind, de elektriciteitsproductie die bij deze realisatiegraad hoort is met 10 procent verlaagd (bandbreedte rekenmethodiek) en
3. van de geboden productie in de plannen uit het aandeel ambitie wordt een derde gerealiseerd.

Er zijn omstandigheden die niet expliciet zijn meegenomen in deze analyse, zoals ontwikkelingen rond de RES'en die van invloed zijn op het ondernemingsklimaat. Dat soort ontwikkelingen kunnen ook doorwerken op de snelheid waarmee een project kan worden gerealiseerd. In een

gevoeligheidsanalyse zijn extra lage (en hoge) realisatiegraden verondersteld voor de pijplijnprojecten, maar dat soort realisatiegraden lijkt op dit moment minder waarschijnlijk.

De prognose voor 2030 uit de meest recente Klimaat- en Energieverkenning (KEV 2020) geeft aan dat een productie van 31 TWh uit wind op land en grootschalige zon-PV installaties mogelijk is. In de KEV vindt echter geen ruimtelijke toekenning van het productievermogen plaats en heeft hierdoor geen zicht op hoe efficiënt de benutting van de dan verwachte netwerkcapaciteit zal zijn. Daardoor lijkt bij de voorziene ontwikkeling van het netwerk realisatie van de concept-RES'en aan de onderkant van de bandbreedte (31,2 TWh) haalbaar. Maar of dat echt zo is kan pas duidelijk worden bij nadere concretisering en ruimtelijke uitwerking van de biedingen.

Middenwaarde

De elektriciteitsproductie bij de middenwaarde (38,2 TWh) uit wind op land- en grootschalige zon-PV-installaties komt tot stand onder de volgende veronderstellingen:

1. in 2019 bestaande windturbines worden gesaneerd vanaf een ouderdom van 17,5 jaar,
2. pijplijnprojecten hebben een realisatiegraad van respectievelijk 60 procent voor zon en 99 procent voor wind, de elektriciteitsproductie die bij deze realisatiegraad hoort is niet verhoogd noch verlaagd (bandbreedte rekenmethodiek) en
3. van de geboden productie in de plannen uit het aandeel ambitie wordt de helft gerealiseerd.

Bovenkant van de bandbreedte

Aan de bovenkant van de bandbreedte is de verwachting dat de inpassing van wind op land- en grootschalige zon-PV-installaties voorspoedig verloopt. De bovenkant van de bandbreedte (45,7 TWh) komt tot stand onder de volgende veronderstellingen:

1. in 2019 bestaande windturbines worden gesaneerd vanaf een ouderdom van 17,5 jaar,
2. pijplijnprojecten hebben een realisatiegraad van respectievelijk 75 procent voor zon en 100 procent voor wind, de elektriciteitsproductie die bij deze realisatiegraad hoort is met 10 procent verhoogd (bandbreedte rekenmethodiek) en
3. van de geboden productie in de plannen uit het aandeel ambitie wordt twee derde gerealiseerd.

Bij de bovenkant van de bandbreedte wordt impliciet verondersteld dat er voldoende oplossingen komen voor de vele belemmeringen die er zijn en mogelijk nog komen rond het ruimtegebruik, draagvlak en netwerk. Die oplossingen zijn overigens ook nodig voor het bereiken van de middenwaarde en zelfs voor de onderkant van de bandbreedte, maar in mindere mate. Daarmee is het niet vanzelfsprekend dat zelfs de onderkant van de bandbreedte wordt behaald. Ook technologische innovaties die door de regio's nog niet verkend zijn kunnen de ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteitsproductie, voor met name 2050 verder faciliteren. Te denken valt aan mogelijkheden voor opslag en energiesysteeminnovaties rond de koppeling van lokale elektriciteitsproductie en warmtevoorziening. Het komt, zoals in de tussentijdse analyse al gesignaleerd, aan op de uitwerking en daarmee zijn de regio's gestart in samenwerking met ander partijen zoals de regionale netbeheerders.

4.3 Uitwerking van de thema's vergt extra aandacht

De kwantitatieve doelstelling kan niet los worden gezien van een ruimtelijke uitwerking, een bestuurlijk en maatschappelijk proces en de impact op het energiesysteem. Die thema's hangen sterk met elkaar samen. Een goed ruimtelijk proces kan niet zonder maatschappelijke participatie, en aanpassingen van het netwerk hebben ook gevolgen in de ruimte en zijn qua kosten van

invloed op nationale en lokale acceptatie. Er hangt nog veel af van de uitwerking van de thema's. Soms staan de verschillende thema's op gespannen voet met elkaar, met name als je er op verschillende schaalniveaus naar kijkt. De meest efficiënte oplossing voor het energiesysteem is niet altijd de keuze waar het meeste draagvlak voor lijkt te zijn. De ruimtelijke voorkeuren op lokaal niveau kunnen met bovenregionale belangen botsen. Daarbij is het proces, de uitwerking en de samenhang tussen de thema's van belang.

In deze paragraaf resumeren we enkele aandachtspunten die te maken hebben met spanningsvelden in het proces of binnen de thema's die nog uitgewerkt moeten worden. Deze zijn de juridische verankering van de RES, de relatie tussen ruimtelijke uitwerking en draagvlak, en tussen netwerkefficiency en regiowensen. Tot slot wordt de samenhang tussen energie en andere thema's en opgaven nader geadresseerd.

Ook de regio's hebben in hun RES'en deze spanning op het snijvlak van de verschillende thema's gesignaleerd. NP RES heeft daarom een viertal werkgroepen opgezet met elk een onafhankelijke voorzitter. De werkgroepen zijn opgezet om oplossingsrichtingen te verkennen rond de spanning tussen de SDE-regeling en maatschappelijke ontwikkelingen, beperkingen rond de netwerkcapaciteit, issues rond zonnepanelen op daken en problemen rond energie en natuur en landschap. De werkgroepen rapporteren begin 2021 over hun bevindingen.

Juridische verankering RES'en

Een aandachtspunt bij de uitwerking van de RES'en is de verankering in het ruimtelijk juridische kader. De instrumenten van de ruimtelijke ordening (omgevingsvisies, omgevingsplannen) vormen het kader waarbinnen de plannen van de regio's vanaf 2022 juridisch verankerd moeten gaan worden. De bestuurlijke en maatschappelijke processen rond die verankering van de RES'en zijn inmiddels gestart. In een aantal gevallen zullen RES'en en provinciaal beleid nog op elkaar afgestemd moeten worden, voorafgaand aan de juridische verankering. Omdat er nog veel afwegingen en keuzes te maken zijn is het goed voorstelbaar dat het bod bij die concretisering nog substantieel lager wordt. Goede timing van de processen rond de juridische verankering van de RES'en en afstemming tussen gemeente, provincie en Rijk is hierbij van groot belang. Het moment waarop de Omgevingswet in werking zal gaan treden speelt dus een rol bij de uitwerking van de RES'en en de mate van doelbereik.

Ruimtelijke uitwerking en de relatie met draagvlak

Een ander aandachtspunt is de ruimtelijke uitwerking van de regionale plannen en de relatie met draagvlak en maatschappelijke participatie. Zoals in hoofdstuk 3 beschreven zijn de zoekgebieden vaak globaal afgebakend en ingevuld. In de verdere uitwerking ontstaat er meer zicht op de haalbaarheid van deze plannen en de waarschijnlijkheid van het regionale bod.

Het is echter onzeker hoe de globale afbakening van de plannen uitpakt voor het draagvlak. Het kan draagvlak verhogend werken – de vage symbolen op de kaart laten meer ruimte open voor discussie en meer mensen krijgen de gelegenheid zich over de planvorming uit te spreken. Het kan echter ook draagvlak verlagend werken, als mensen in de regio bij de concretere uitwerking tot andere gedachten komen. Wat in abstracte termen een goed idee was, kan gaandeweg toch een brug te ver blijken.

Hoe dan ook, het is van belang om te zorgen voor voldoende participatie in het proces. Regio's hebben bij het opstellen van de concept-RES weliswaar veel aandacht voor participatie, maar in veel gevallen is participatie van bijvoorbeeld burgers pas in een later stadium voorzien. Regio's geven daarnaast nog zeer beperkt aan hoe zij de participatie bij projecten willen doen. Van belang is daarbij dat het niet alleen om financiële participatie maar ook en misschien wel vooral om procesparticipatie gaat – die kunnen uiteraard ook gecombineerd worden.

Netwerkefficiency en regiowensen

De voorkeuren van de regio's voor zoekgebieden die kunnen worden gebruikt voor het opwekken van hernieuwbare elektriciteit, blijken lang niet altijd de meest efficiënte oplossing voor het energiesysteem. Het regiobod uit de concept-RES leidt samen met andere ontwikkelingen van vraag of aanbod van elektriciteit vaak tot een overbelasting van het netwerk veelal op die locaties waar de capaciteit al relatief laag was. Uitbreiding van de capaciteit van bestaande stations en het ontwikkelen van nieuwe stations in het netwerk kost onder andere ook veel tijd. Er is dus een belangrijke onzekerheid in 'de aansluitbaarheid' van het bod op het energienetwerk. De grote vraag is of het netwerk overal op tijd klaar kan zijn.

Uit de eerste ronde netimpactanalyses van de regionale netbeheerders bleek al dat de netcapaciteit niet snel genoeg uitgebreid zou kunnen worden om het hoge totaal bod te kunnen accommoderen, nog los van hoge kosten en ruimteclaims. Inmiddels zijn de regionale netbeheerders een tweede ronde gestart waarbij in overleg met de regio's wordt gezocht naar biedingen die tot efficientere netwerkoplossingen leiden, maar tegelijkertijd zo veel mogelijk aan de wensen van de regio tegemoet kunnen komen. Deze slag naar efficiëntie en haalbaarheid van aansluitcapaciteit legt echter direct ook beperkingen op aan de mogelijkheden in de ruimtelijke uitwerking van het bod. Het beperkte aantal ruimtelijke opties en de concretisering van gebieden waar draagvlak nog gezocht moet worden, voegen een extra uitdaging toe aan het maatschappelijke en bestuurlijke proces. Sterker nog, het achteraf inperken van de keuzemogelijkheden die aan het begin zijn gegeven en waar regio's politiek veel in hebben geïnvesteerd, is een risico voor het draagvlak van het hele proces.

Verduurzaming warmtevoorziening en energie-infrastructuur

Parallel, maar in een ander tempo, zal de verduurzaming van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving een impact hebben op de energie-infrastructuur. Ook ontwikkelingen in de andere sectoren zijn hierop van invloed. Dit zal in de volgende ronde(s) netimpactanalyses meegenomen moeten worden. De verwachting is dat de warmtetransitie niet alleen tot een extra belasting van het elektriciteitsnetwerk zal kunnen leiden, maar ook juist nieuwe mogelijkheden biedt tot buffering en daarmee meer flexibiliteit zou kunnen opleveren.

Energie, milieu en natuur

Het is soms onduidelijk wat de impact van energie op milieu en natuur is. De onderwerpen milieu en natuur zijn impliciet onderdeel van het thema ruimtegebruik maar zijn niet door alle regio's expliciet meegenomen. Regio's verschillen in de manier waarop deze onderwerpen een plek krijgen in de concept-RES, en dat is te zien als indicatie van een nog onzekere uitwerking. De Milieueffectrapportages (m.e.r.) die nodig zijn bij de vaststelling van de omgevingsplannen kunnen hierbij helpen. De commissie-MER heeft door middel van een aantal pilots[21] onderzocht hoe een m.e.r. de regio's kan helpen bij de realisatie van hun concept-RES. Bij het uitwerken van de rapportages kan er meer duidelijkheid ontstaan rond dit aandachtspunt.

Samenhang met andere opgaven

Regio's is gevraagd om bij het opstellen van hun RES zoveel mogelijk een integrale aanpak voor te staan, en daarbij te kijken naar de samenhang en mogelijke synergie met andere opgaven zoals klimaatadaptatie, duurzame landbouw en verstedelijking. Regio's benoemen vaak welke opgaven in hun regio spelen en verkennen soms de mogelijkheden. Er is ten minste één regio die de RES vanaf het begin wist te koppelen aan klimaatadapatieopgaven, zoals verdroging. Echter, aan een werkelijk integrale aanpak zijn de meeste regio's nu nog niet toe gekomen. Het combineren van opgaven kost niet alleen meer tijd maar vergt ook intersectoraal werken. Het afstemmen tussen

[21] Meer informatie over de Milieueffectrapportage (m.e.r.) en de pilots die in een aantal regio's plaats hebben gevonden zijn hier te vinden: https://www.commissiemer.nl/actueel/nieuws/regionale-energiestrategie-en-mer-de-resultaten-en

de verschillende afdelingen van een gemeentelijk organisatie vergroot de complexiteit van het proces en voegt een extra uitdaging toe aan een al krap schema. In het vervolgtraject zal daar wellicht meer tijd en aandacht aan worden besteed.

4.4 Aanbevelingen vervolg RES-proces

Op basis van de analyse voor deze Monitor doen we enkele aanbevelingen voor het vervolgproces van de RES'en, die ook bij het opstellen van de RES 1.0 kunnen worden meegenomen.

4.4.1 Aanbevelingen voor regio's

Leer van elkaar
Hoewel er grote verschillen zijn tussen de aanpak en mate van uitwerking van regio's, zijn er ook veel overeenkomsten. Van de dertig regio's is er een groep van tien regio's die relatief veel ervaring heeft met de opwekking van hernieuwbare elektriciteit uit zonne- en vooral windenergie. Voor de volgende fase is het van belang om te onderzoeken wat andere regio's kunnen leren van meer 'ervaren' regio's en vice versa over toepassingen rondom netwerk, ruimtegebruik, organisatievormen en draagvlak.

Bij de hoogte van de biedingen was een tweedeling te maken op basis van de hoogste aandelen productie uit huidig en pijplijnvermogen van individuele regio's. Van de 30 regio's is er een groep van 10 regio's die relatief veel ervaring heeft met de opwekking van hernieuwbare elektriciteit uit zonne- en vooral windenergie. Ze droegen in 2019 ongeveer 8 TWh bij en willen volgens hun concept-RES in 2030 vier keer zoveel bijdragen (ongeveer 32 TWh). De andere twintig regio's dragen minder bij maar hebben relatief gezien een hogere ambitie. Zij droegen in 2019 ongeveer 2 TWh bij en willen die bijdrage meer dan vertienvoudigen tot ongeveer 21 TWh in 2030.

Houd afstemming actief met andere bestuurlijke lagen en belangen
Het gevolg van de regionale aanpak kan zijn dat er voornamelijk gezocht wordt naar decentrale oplossingen. Voor een deel is dat juist de bedoeling, maar er zijn aspecten die ook op een bovenregionaal, nationaal of zelfs hoger bestuurlijk schaalniveau behartigd kunnen worden zoals rond landschap, natuur en milieu. In de uitwerking richting RES 1.0 en daarna moeten die meer overkoepelende aspecten ook meegewogen worden bij de inrichting van de decentrale aanpak. Dit vereist dat alle bestuurlijke lagen nog actiever betrokken zijn in het proces.

Organiseer burgerparticipatie
Om draagvlak te krijgen voor de uitvoering van plannen is het van belang dat zoekgebieden niet alleen technisch tot stand komen, maar het resultaat zijn van een politiek-maatschappelijke afweging. Laat burgers daar op het juiste moment, en zo concreet mogelijk, over meepraten. Ga hierbij in op diverse onderwerpen die, mogelijk zeer lokaal, issues zijn voor draagvlak. Geef als regio in de RES duidelijk aan hoe proces- en financiële participatie bij projecten zijn geregeld.

Kijk integraal naar het gas-, elektriciteit-, en warmtenetwerk
Netwerken voor elektriciteit, gas en warmte worden in de energietransitie nog vooral los van elkaar bekeken. Netbeheerders zijn al begonnen met een meer geïntegreerde benadering, waarbij ook rekening wordt gehouden met elektrificatie in de gebouwde omgeving en de mobiliteitssector. Bij een verdergaande energietransitie is het nodig dat alle RES-belanghebbenden zo'n meer geïntegreerde benadering volgen zodat de verschillende energiesystemen elkaar niet in de weg zitten en waar mogelijk van elkaars ontwikkelingen kunnen profiteren.

4.4.2 Aanbevelingen voor het Rijk en andere partijen

Houd voor het netwerk rekening met een zowel lage als hoge realisatie van het totaal bod

De huidige onzekerheid rondom de RES vraagt om voorbereiding op diverse scenario's. Gezien de grootte van de bandbreedte van mogelijke realisaties van de RES'en zullen alle partijen, maar vooral Rijk en netbeheerders, ook rekening moeten houden met een aanzienlijk hogere hernieuwbare elektriciteitsproductie dan 35 TWh met een groot aandeel zonnestroom. Tegelijkertijd zal rekening moeten worden gehouden met het scenario dat de hernieuwbare elektriciteitsproductie minder snel groeit.

Geef bij nadere uitwerking een scherpere omschrijving van de rol van de RSW

Eind 2021 zullen gemeenten hun transitievisies warmte (TVW) moeten hebben vastgesteld. De TVW's kunnen richting geven aan de RSW. Op dit moment is het maken van een Regionale Structuur Warmte (RSW) een procesdoel in de RES. Echter, wat de RSW als concreet resultaat in een regio kan of zou moeten opleveren boven op de gemeentelijke transitievisies warmte is nog onvoldoende duidelijk. Het is daarom verstandig dat het Rijk daarop vooruitlopend duidelijkere processtappen en bijbehorende mijlpalen ontwikkelt waarmee regio's en gemeenten (richting RES 2.0) aan de slag kunnen en die ook zijn te monitoren. Tot die tijd zal de RSW wel waardevol zijn maar vooral als verkennend proces.

Verbeter de gegevensbasis voor de monitoring van de kwantitatieve biedingen

De Monitor concept-RES geeft een inschatting van het halen van de doelstelling op nationale schaal. De mate van waarschijnlijkheid voor het halen van deze doelstelling hangt sterk samen met het onderdeel van het bod dat nog onzeker is (aandeel ambitie). Vanwege de grote verschillen in de manier waarop de regionale biedingen zijn opgebouwd is het aandeel ambitie tussen de regio's op dit moment nog niet goed te vergelijken. Hiervoor zijn concretere afspraken nodig over de te hanteren definities en gegevens die regio's gebruiken voor hun RES. Ook vraagt het dat CBS en RVO de gegevens uit hun landelijke registraties over de productie uit windvermogen en grootschalig zon-PV standaard op (ten minste) regioniveau publiceren. Beide zijn naar verwachting onderdeel van een meerjarig traject.

Prognoses voor hernieuwbare elektriciteitsproductie houden rekening met gemiddelde meteorologische omstandigheden. Als de elektriciteitsproductie uit wind en zonne-energie in de buurt komt van 35 TWh, dan zijn de jaar-tot-jaarvariaties als gevolg van het weer van de orde van 2 tot 3 TWh of zelfs meer. Bij het opstellen van de doelstelling is hiermee geen rekening gehouden. Als je wilt vermijden dat dit soort variaties het zicht op het wel of niet halen van de 35 TWh-doelstelling vertroebelen is het aan te bevelen om de monitoring van doelbereik te doen op basis van meteogenormaliseerde opbrengsten uit wind- en zonne-energie. Het PBL is daar in deze analyse van uitgegaan.

Bijlage

Huidig, pijplijn en ambitie; productie hernieuwbare elektriciteit

Deze bijlage is een toelichting bij de PBL-raming van hernieuwbare elektriciteitsproductie: hoe zijn de onderdelen huidig, pijplijn en ambitie geraamd en met welke gegevens? Eerder is in de Systematiek Monitor RES (Matthijsen et al. 2020b, paragraaf 4.2.1) de PBL-aanpak beschreven waarmee het de hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2030 per regio raamt. Hiervoor is onderstaande opbouw van het bod gebruikt.

Toekomstige productie (regiobod) = Som van toekomstige productie (2030)
uit huidig opgesteld vermogen en (1)
uit vermogen met SDE+-beschikking en (2)
uit vermogen o.b.v. beleidsvoornemen(s)* in de regio (3)

* 'beleidsvoornemen(s)' = ambitie.

Op basis van gegevens van CBS en RVO is voor de 30 RES-regio's en voor totaal Nederland geraamd hoeveel MW grootschalige zon-PV en wind op land over enige jaren naar verwachting zal zijn opgesteld, en hoeveel GWh elektriciteit daarmee kan worden opgewekt.

Om de productie uit het aandeel ambitie (beleidsvoornemen) af te leiden worden in de Systematiek twee manieren onderscheiden: a) als het regiobod naast een productie totaal ook het (op te stellen) vermogen specificeert in MW wind en MW zon en b) als het regiobod bestaat uit een productie totaal. Voor de Monitor concept-RES maken we gebruik van de tweede manier, omdat de meeste regio's hun bod niet of niet helemaal hebben gespecificeerd in MW wind en zon. Dat betekent dat de berekening van het aandeel ambitie is afgeleid door het totale regiobod (in GWh) te verminderen met de elektriciteitsproducties uit huidig- en pijplijn-vermogen.

Toelichting op het gebruik van CBS-cijfers – huidig

De CBS-cijfers betreffen vermogens- en productiecijfers voor zon en wind op land in de 30 RES-regio's voor de jaren 2018 en 2019. Deze zijn onverkort overgenomen uit de 'Maatwerktabel hernieuwbaar op land' (CBS 2020), met de volgende kanttekeningen:

- Voor wind op land zijn de genormaliseerde productiecijfers gebruikt; voor zon-PV vermeldt het CBS alleen niet-genormaliseerde productiecijfers.
- Voor windenergie in Drenthe, Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg verstrekt het CBS wel cijfers voor het opgestelde vermogen, maar om redenen van vertrouwelijkheid geen productiecijfers. Deze productiecijfers zijn door het PBL geschat door het aantal vollasturen[22] zo in te stellen dat de som van de productiecijfers van alle regio's – dus inclusief de 3 regio's die ontbreken in de CBS-tabel – gelijk is aan het totaalcijfer dat het CBS voor alle regio's geeft.

Toelichting RVO-cijfers – pijplijn

Om een raming te kunnen maken van de verwachte toename van het vermogen en de productie van zon (> 15 kWp) en wind op land in de komende jaren, is gebruik gemaakt van gegevens van RVO.

[22] Daarbij is voor Drenthe, Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg een gelijk aantal vollasturen genomen (geen differentiatie).

Bij *zon-PV* gaat het om gegevens uit het bestand met 'SDE+-projecten in beheer' die tot en met de najaarsronde van 2019 zijn beschikt[23]:

- Alleen de projecten die in 2020 of nog niet zijn gerealiseerd, zijn geselecteerd, zodat er geen dubbeltelling optreedt met de realisatiecijfers van het CBS.
- Niet al deze projecten zullen gerealiseerd worden: er is een variant met 60 procent realisatie en een variant met 75 procent realisatie berekend. De beide realisatiegraden zijn op basis van realisaties van SDE-beschikte projecten van de afgelopen 4 jaar.
- De elektriciteitsproductie is berekend op basis van het beschikte vermogen en het in het bestand vermelde aantal vollasturen. Dat is voor nagenoeg alle projecten 950 uur[24].

Omdat er ook informatie over de locatie wordt gegeven (gemeentenaam) kunnen totalen per RES-regio worden berekend.

Voor *wind op land* is gebruik gemaakt van het bestand dat aan de basis ligt van de Monitor Wind op Land 2019 van RVO. Dat bestand geeft per project informatie over het brutovermogen, het te saneren vermogen en het nettovermogen. Het bestand geeft informatie over de locatie (gemeentenaam) waardoor de projecten kunnen worden toegedeeld aan RES-regio's. Bij de berekening van de vermogens- en productiecijfers zijn de volgende keuzes gemaakt:

- In het Monitor-bestand worden vier projectfases onderscheiden: 'Bouw in voorbereiding (SDE+ toegekend)', 'Ruimtelijke procedure', 'Vergunningenprocedure' en 'Voortraject'. Bij onze raming is alleen de fase 'Bouw in voorbereiding (SDE+ toegekend)' in beschouwing genomen; bij zon-PV worden immers ook alleen projecten met een SDE+-beschikking in beschouwing genomen.
- Anders dan het bestand met 'SDE+-projecten in beheer' dat voor zon-PV is gebruikt, neemt de Monitor Wind op Land ook projecten mee waarvoor in de voorjaarsronde van 2020 een beschikking is gegeven. Ook wij hebben deze meegenomen.
- Volgens de beheerder van het bestand is het vrijwel zeker dat windprojecten met een SDE+-beschikking uiteindelijk doorgaan. Daarom is gekozen voor een variant met 99 procent realisatie en een variant met 100 procent realisatie.
- De elektriciteitsproductie van nieuw te plaatsen turbines is berekend op basis van het beschikte vermogen en het aantal vollasturen in 2020. Daarbij is gebruik gemaakt van een lijst met (11 verschillende) vollasturen per gemeente (variërend van 2.650 tot 4.050 vollasturen), die gebaseerd is op de indeling van gemeenten in vijf windcategorieën (≥ 8,0 m/s; ≥ 7,5 en < 8,0 m/s; ≥ 7,0 en < 7,5 m/s; ≥ 6,75 en < 7,0 m/s; < 6,75 m/s)[25]. Er is daarbij geen rekening gehouden met turbinespecifieke eigenschappen, zoals turbinehoogte en rotordiameter. De elektriciteitsproductie van windturbines die gesaneerd gaan worden is berekend op basis van het vermogen maal 1.800 vollasturen. Volgens informatie (persoonlijke mededeling) van het adviesbureau voor windenergie in Nederland, *Bosch & Van Rijn,* is dit globaal gezien het gemiddelde aantal vollasturen van turbines die rond het jaar 2000 zijn geïnstalleerd. De nettoproductie (restproductie) is het verschil tussen brutoproductie en te saneren productie.

[23] Een openbare versie van dit bestand (SDE plus projecten in beheer) is te vinden op https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimulering-duurzame-energieproductie-en-klimaattransitie-sde/feiten-en-cijfers-sde-algemeen. Anders dan het openbare bestand bevat het bestand dat wij hebben ontvangen ook een kolom waarin de projecten zijn toegedeeld naar RES-regio's.

[24] Een beperkt aantal projecten heeft 1.000 vollasturen. Mogelijk zijn dit dubbelzijdige systemen of systemen die met de zon meedraaien.

[25] Zie bijlage 2 van 'Regeling van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 11 maart 2020, nr. WJZ/20030806, houdende aanwijzing van categorieën van productie-installaties voor de stimulering van duurzame energieproductie in het voorjaar van 2020 (Regeling aanwijzing categorieën duurzame energieproductie voorjaar 2020)' (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-14196.html#d17e4015). Een deel van de huidige gemeenten is een samenvoeging (in 2019) van gemeenten die in 2018 nog als zelfstandige gemeente bestonden, en in die hoedanigheid in de Staatscourant een windcategorie toebedeeld kregen. Als de gefuseerde gemeenten verschillende windcategorieën hadden is de windcategorie van de nieuwe gemeente berekend als het gemiddelde van de windcategorieën van de 'oude' gemeenten.

Resultaten

De totaalcijfers voor het huidige en te verwachten vermogen en productie in Nederland (pijplijn) zijn weergegeven in figuur B.1 (zon > 15 kWp) en figuur B.2 (wind op land). Figuur B.3 geeft de som van de productiecijfers van zon-PV en wind op land. De eerste twee balken in de figuren betreffen de realisatiecijfers volgens het CBS voor de jaren 2018 en 2019. De pijplijncijfers (de derde en vierde balk) betreffen de naar verwachting te realiseren vermogens- en productiecijfers op basis van cijfers van RVO, bij respectievelijk 60 en 75 procent verwezenlijking van de beschikte zon-PV-projecten en 99 en 100 procent verwezenlijking van de beschikte windprojecten. De vijfde en zesde balk geven de som van de realisatiecijfers voor 2019 en de pijplijncijfers.

Figuur B.1

Elektriciteitsvermogen en -productie door grootschalige zon-PV

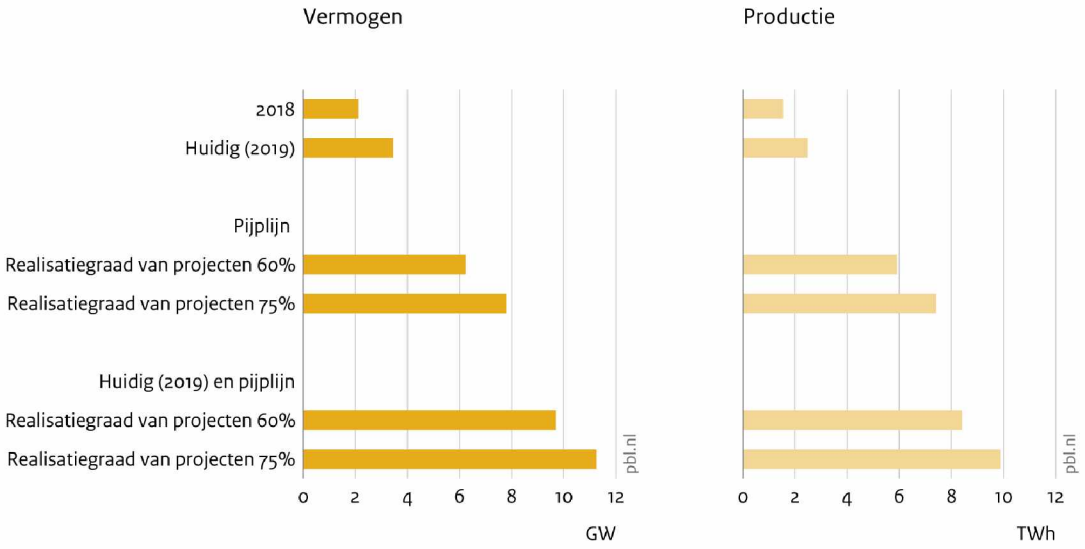

Bron: CBS, RVO.nl: SDE-beschikte projecten zon-PV 2019; bewerking PBL

Figuur B.2

Elektriciteitsvermogen en -productie door wind op land

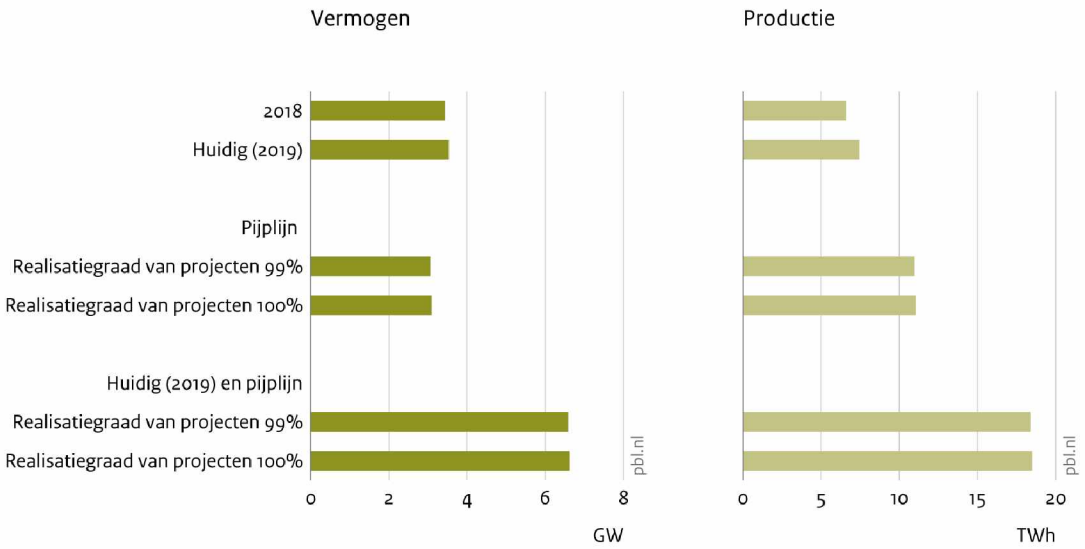

Bron: CBS, RVO.nl: Monitor Wind op Land 2019; bewerking PBL

Figuur B.3

Productie door grootschalige zon-PV en wind op land

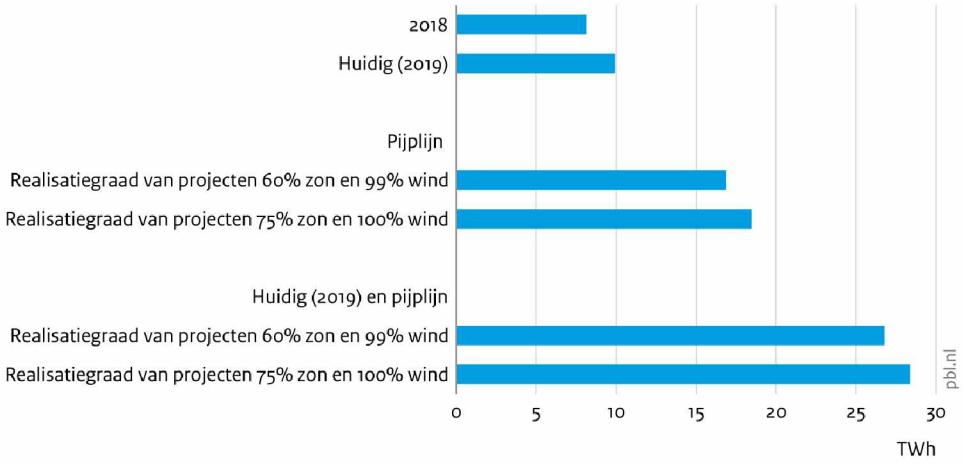

Bron: CBS, RVO.nl: Monitor Wind op Land 2019, RVO.nl: SDE-beschikte projecten zon-PV 2019; bewerking PBL

Referenties

BZK (2020), Nationale Omgevingsvisie Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving [pdf]

CBS (2020), Hernieuwbaar op land naar RES-regio, 2018 en 2019. Maatwerktabel. [link]

Commissie MER nieuwsbericht (2020), Regionale energiestrategie en m.e.r.: de resultaten en ervaringen uit de pilots, 14 december 2020. [link] en verslag [link]

EU (2009) Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG (Voor de EER relevante tekst) [pdf]

Evers, D., P. Nabielek & J. Tennekes (2019), Wind-op-land: lessen en ervaringen. Een reflectie op de implementatie van windenergie vanuit een ruimtelijk perspectief, PBL-publicatienummer: 3379, Den Haag: PBL. [pdf]

EZK (2018), Kamerbrief routekaart windenergie op zee 2030. [pdf]

EZK (2020), Kamerbrief over samenhang en sturing Programma Energiehoofdstructuur en Regionale Energiestrategieën. [link]

Hier Opgewekt Evenement (2020), Hét evenement over lokale duurzame energie, 18 t/m 20 november 2020 – online editie. [link]

Hoogervorst, N. et al. (2020), Startanalyse aardgasvrije buurten (versie 24 september 2020); Gemeenterapport met toelichting bij tabellen met resultaten van de Startanalyse. PBL-publicatienummer: 4038, Den Haag: PBL. [pdf]

IEA (2020), Renewables 2020 Analysis and forecast to 2025, International Energy Agency, Parijs, november 2020.

KEV (2020), Klimaat- en Energieverkenning 2020. PBL-publicatienummer: 3995, Den Haag: PBL. [pdf] en zie ook [link]

KNMI (2019), Klimaatbericht: Zonnestraling in 2019, De Bilt: KNMI. [link]

KNMI (2020), Uitleg over: Zonneschijnmetingen, De Bilt: KNMI. [link]

Lensink, S. (2018), Eindadvies Basisbedragen SDE+ 2019. PBL-publicatienummer: 3342, Den Haag: PBL. [pdf]

Lensink, S. (2020), Eindadvies Basisbedragen SDE++ 2020. PBL-publicatienummer: 3526, Den Haag: PBL. [pdf]

Lledo, Ll. et al. (2019), Seasonal forecasts of wind power generation, Renewable Energy 143, 91-100. [doi-link]

Matthijsen, J. et al. (2020b), Systematiek Monitor RES, PBL-publicatienummer: 3178, Den Haag: PBL. [pdf]

Matthijsen, J. et al. (2020a), Regionale Energie Strategieën. Een tussentijdse analyse. PBL-publicatienummer: 4217, Den Haag: PBL. [pdf]

NP RES (2019), Handreiking Regionale Energiestrategie 1.1 en het RES Afwegingskader [link]

NP RES (2020), Foto 30 RES'en oktober 2020. [link]

NBNL (2019), Integrale infrastructuurverkenning 2030-2050 (II3050). [pdf] en zie ook [link]

NBNL (2020), Factsheet systeemefficiëntie, Netbeheer Nederland - NBNL, oktober 2020. [pdf]

NBNL/Holland Solar (2020), Convenant Zon Betaalbaar op het Net [pdf]

Noordelijke Rekenkamer (2020), Verdeling onder hoogspanning Groningen, Een onderzoek naar de verdeling van kosten en baten. [pdf]

NVDE (2020), NVDE analyse Regionale Energiestrategieën. Juli 2020. [pdf]

Participatie coalitie (2020), Analyse en aanbevelingen concept-RES, 29 september 2020. [pdf]

PBL & KNMI (2015), Achtergronden bij wereldwijde klimaateffecten – Risico's en kansen voor Nederland, Den Haag: PBL. [pdf]

Pryor, S.C. (2018), Interannual variability of wind climates and wind turbine annual energy production, Wind Energ. Sci., 3, 651–665. [doi-link]

RVO (2020) Monitor wind op land 2019. [pdf]

Schwencke et al. (2020), Monitor participatie hernieuwbare energie op land. [pdf]

Strengers et al. (2020), Advies uitfasering houtige biogrondstoffen voor warmtetoepassingen, PBL-publicatienummer: 4188, Den Haag: PBL. [pdf]

Tennet (2020), Investeringsplan Net op land 2020-2029, TenneT, oktober 2020. [pdf]

Windstats (2020), Windenergie statistieken van Nederland Locaties en vermogen. [link]

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 21/06/2021
(ambtelijke werkgroep NHZ)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

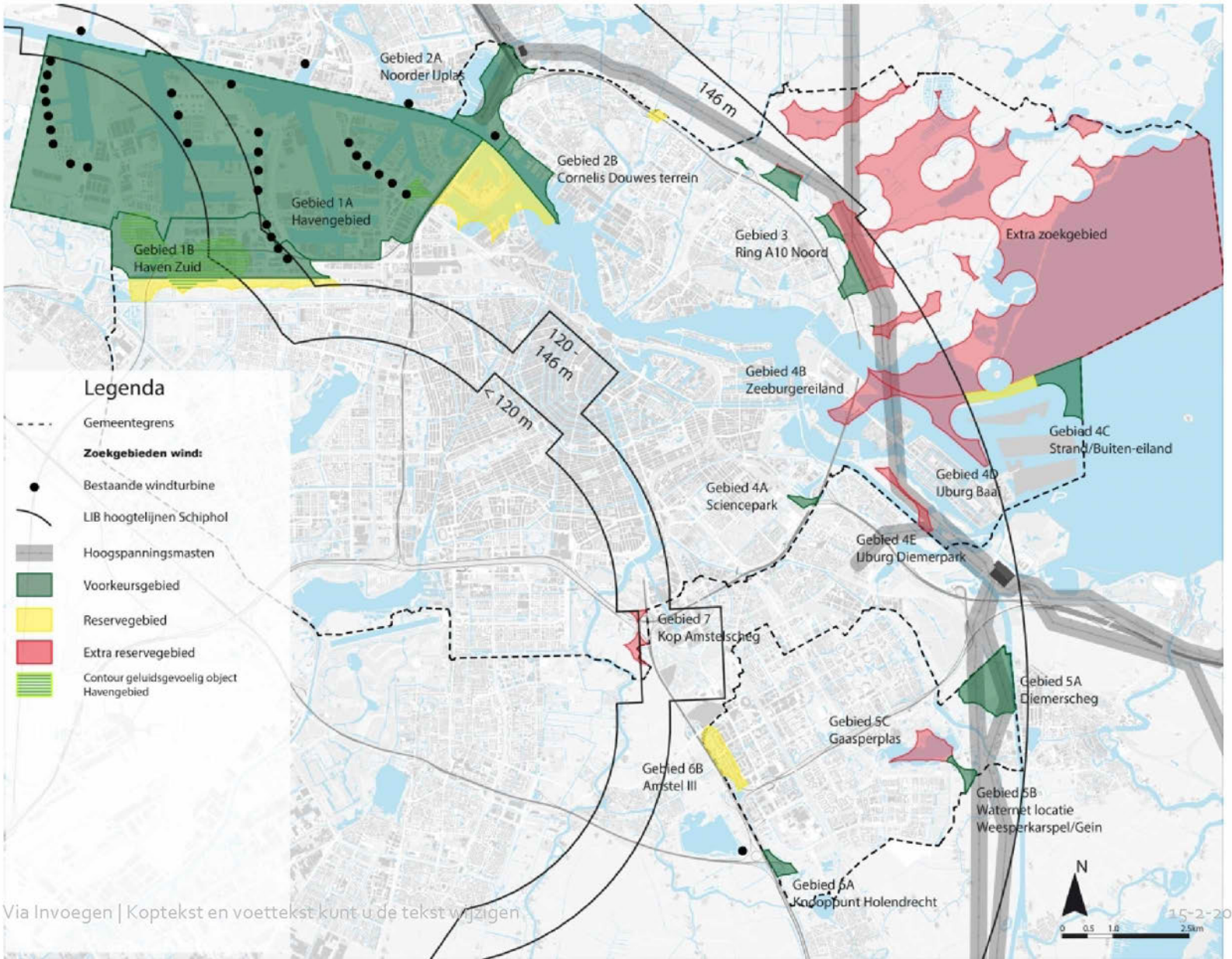

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

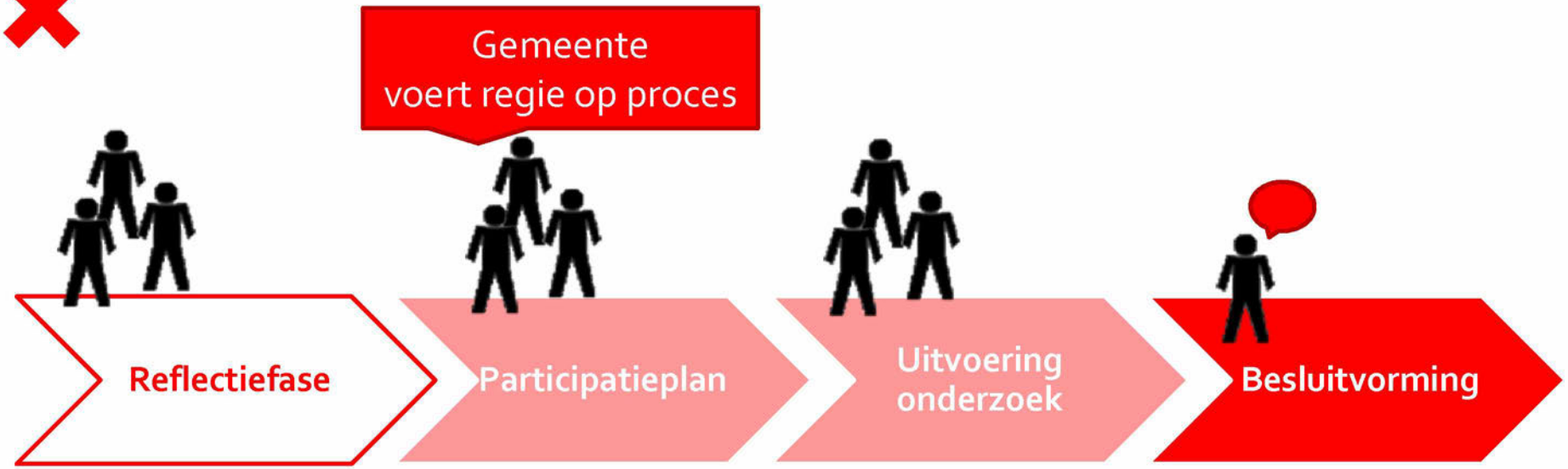

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

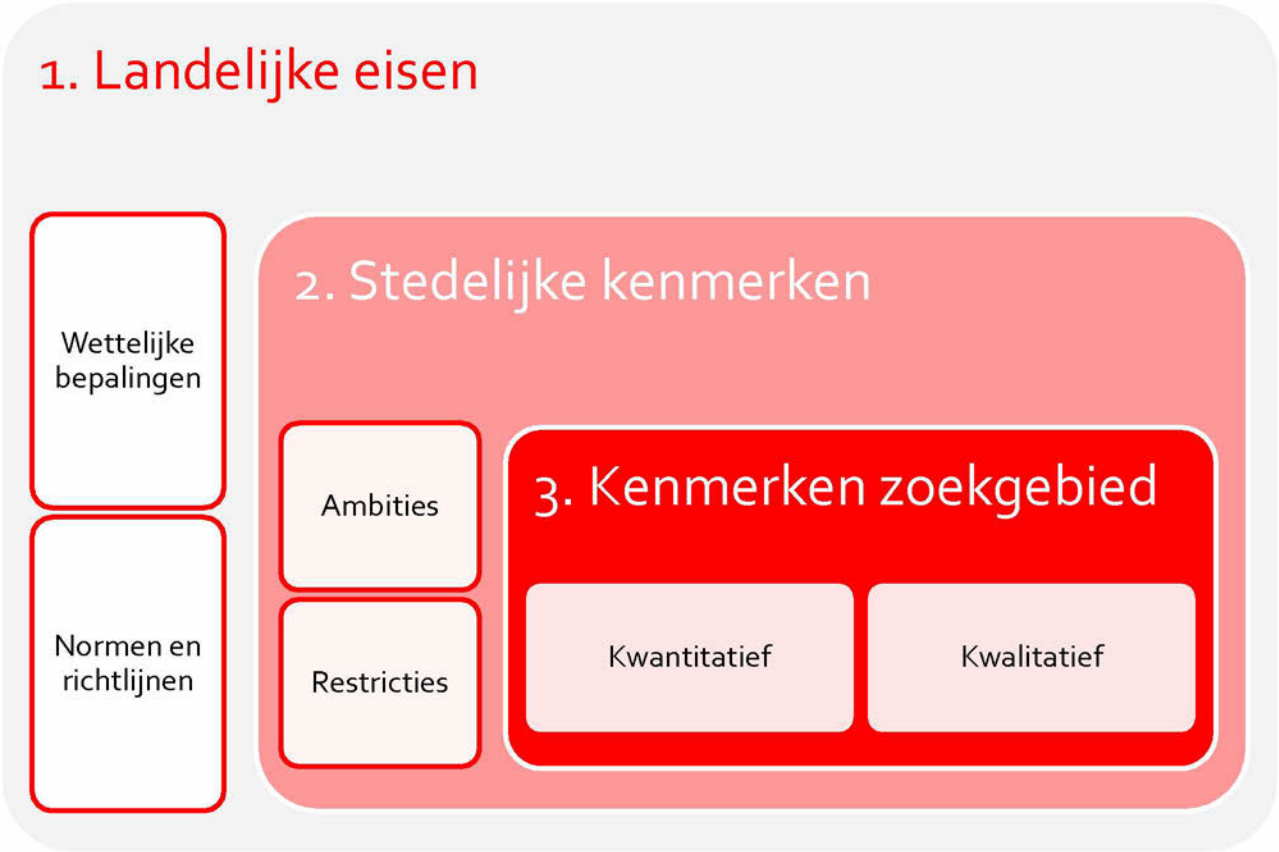

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Voor afwegingskader en richtlijnen participatie:

- Uitwerken en invullen procesgroepen:
  - Stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
  - Procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Raadsklankbordgroep?

- Opstarten evaluatie en PWE
  - uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)
  - uitvraag PWE raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)

- Voorbereiden specialistische trajecten
  - traject ruimtelijke kwaliteit
  - Gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
  - Etnografisch onderzoek
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
  - ...?

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

- Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES
  - Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
  - Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Voor richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden
  - stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ

- Eerste bijeenkomst preconstructie
  - planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Resultaat fase I: PVA reflectiefase incl. capaciteit en budget

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 1/2

Aan de slag met stedelijke procesgroep (indicatief, nog nader uit te werken):

- Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
- PWE Raadpleging
- ...

Aan de slag met procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten

- Lokale dialoogsessies, o.a.
- Etnografisch onderzoek,
- Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
- Ruimtelijke Kwaliteit,
- Simulaties, visualisaties,
- Werksessies over participatie,
- ...

Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, ...

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 2/2

Doorloop procesgroep overheden

- Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
- Werksessie participatie

Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA.

Landelijke werkgroep Nut en noodzaak/ feiten.

Resultaat fase II: presentatie afwegingskader en richtlijnen aan college (december 2021).

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

From: "[redacted]s@ggd.amsterdam.nl>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 11:06:21 +0100
To: "'[redacted]@ponderaconsult.com>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Beste[redacted],

Prima om over dit onderwerp een afspraak in te plannen samen met [redacted] Deze week ben ik dinsdag en woensdag niet beschikbaar en [redacted] is volgens mij vrijdags niet beschikbaar. Donderdag 24 juni kan ik de hele dag, behalve tussen 14-15 uur.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T 020[redacted]
M 06[redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 08:25
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]s@amsterdam.nl>
Onderwerp: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Geachte heer [redacted],

Graag benader ik u voor het volgende.

Ik ben ingehuurd door de gemeente Amsterdam om vanuit de gemeente Amsterdam het proces te begeleiden van windontwikkeling bij het zoekgebied voor windenergie in de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein. Dit zoekgebied loopt vooruit op de ontwikkeling in de andere zoekgebieden aangezien dit gebied al in het verleden is aangewezen voor wind.

De gemeente heeft een intentieovereenkomst met cooperaties gesloten die graag wind willen ontwikkelen en daarbij aangegeven dat zij hun project moeten uitwerking middels een participatietraject. Aanvullend is aangegeven dat zij een milieueffectrapport moeten opstellen.

Inmiddels is door de gemeenteraad aangegeven dat zij een Health Impact Assessment (HIA) verlangd. Aangezien initiatiefnemers met een mer-proces willen starten komt de vraag op naar de inhoud van de HIA en de uitvoering ervan, waaronder de koppeling met het MER.

Van de heer [redacted] begreep ik dat ik het beste u daarvoor kan benaderen. Aangezien dit de eerste keer voor wind in Amsterdam is stel ik voor een afspraak te plannen met u en de heer [redacted] om dit door te spreken. Bijvoorbeeld vanmiddag of volgende week vrijdag?

HIA inhoudelijk
Ik heb alvast een beetje voorwerk voor mezelf gedaan via de website van het RIVM (https://www.rivm.nl/health-impact-assessment-hia). De stappen die hier worden onderscheiden zouden goed kunnen aansluiten op de stappen in het MER. Ik zag:

- Screening
- Scoping
- Beoordeling
- Conclusies/aanbevelingen
- Monitoring en evaluatie

Het MER start ook met 'screening' en 'scoping'. De start van dit traject is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) waarin is beschreven wat wordt onderzocht (welke potentiele effecten) en op welke wijze deze worden onderzocht (scoping). Deze notitie wordt 6 weken ter inzage gelegd zodat een ieder kan beoordelen of dit volledig is. Mogelijk is de HIA goed te integreren in het mer-proces.

Graag hoor ik van u; telefonisch ben ik deze ochtend niet zo goed bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 11:52:55 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: 20210705 v3 Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase.docx
Attachments: 20210705 v3 Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase.docx

Dag [redacted] bij deze de laatste versie.

Ik ga nu eten, wellicht toch goed als jij die ook verstuurd, dan bewaak jij de input? Als jij sneller klaar bent , stuur ajb zelf 'mede namens [redacted] zij zal ook nog telefonisch contact opnemen met jullie" zoiets?

Groet, [redacted]

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Commented [redacted] Deze zin iets naar achteren?
Commented [redacted] Eens, andere zin hiervoor gezet.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Commented [redacted] Of deze streepjes hier weglaten en hieronder per kopje meer toelichten? Is nu wat dubbel.

In deze alinea misschien juist wat meer uitleggen waarom de reflectiefase naar een aantal producten toe werkt:

Commented [redacted] Ik heb onderaan nog twee zinnen hierover toegevoegd.

Commented [redacted] Ik zou hier de eerste zinnen van de sheets ook gebruiken als inleiding, wat is het, en wat is het niet (geen beslisboom)

Commented [KJ6R6]: Gedaan.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Activiteiten

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[1]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Expertise voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[3] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Commented [redacted] Zijn ruimtelijk en natuur niet juist ook onderdeel van de gesprekken en dialogen op locatie, dus geen aparte onderdelen?

Commented [redacted] Zie laatste zin, dit geprobeerd duidelijk te maken.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met

Commented [redacted] Ik denk dat wij/PM moeten blijven schrijven, om voortgang en objectiviteit te bewaken.

Commented [redacted] Ik snap je punt, heb een zin toegevoegd, maar vind dit niet de lading dekkend, dit komt heel directief over.
@[redacted] Graag aanvullend voorstel.

---

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Penvoerder van dit traject blijft de gemeente samen met de ingehuurde adviseurs van Public Mediation.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

---

[4] Invoegen nummer naam motie.

Ad. 3. Richtlijnen governance

Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten

Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen

Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen

Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van

Commented [redacted] Kern voor de raad en belanghebbenden is dat dit zekerheden geeft over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. Rest is idd aan toelichting/aan de gemeente

Commented [redacted] Vind je dit niet terug komen? Graag tekstvoorstel.

perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

Communicatie
De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Commented [redacted] Iets zeggen over dat dit niet IN de reflectiefase zit, maar dat inzichten hieruit worden meegenomen

Commented [redacted] Laatste zin in deze alinea nav opmerking toegevoegd.

Commented [redacted] Hier iets toevoegen over lengte van het proces, dat we ook door moeten om de doelen te halen, dat we juist zorgvuldige kaders maken waarmee in het vervolgproces iedereen nogmaals goed betrokken wordt. En dat wh graag deze raad nog de oplossingen voor de zorgen die zij heeft geuit wil teruggeven?

Commented [redacted]]: Moet 'communicatie' op een andere plek?

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen

1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 21/06/2021
(ambtelijke werkgroep NHZ)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

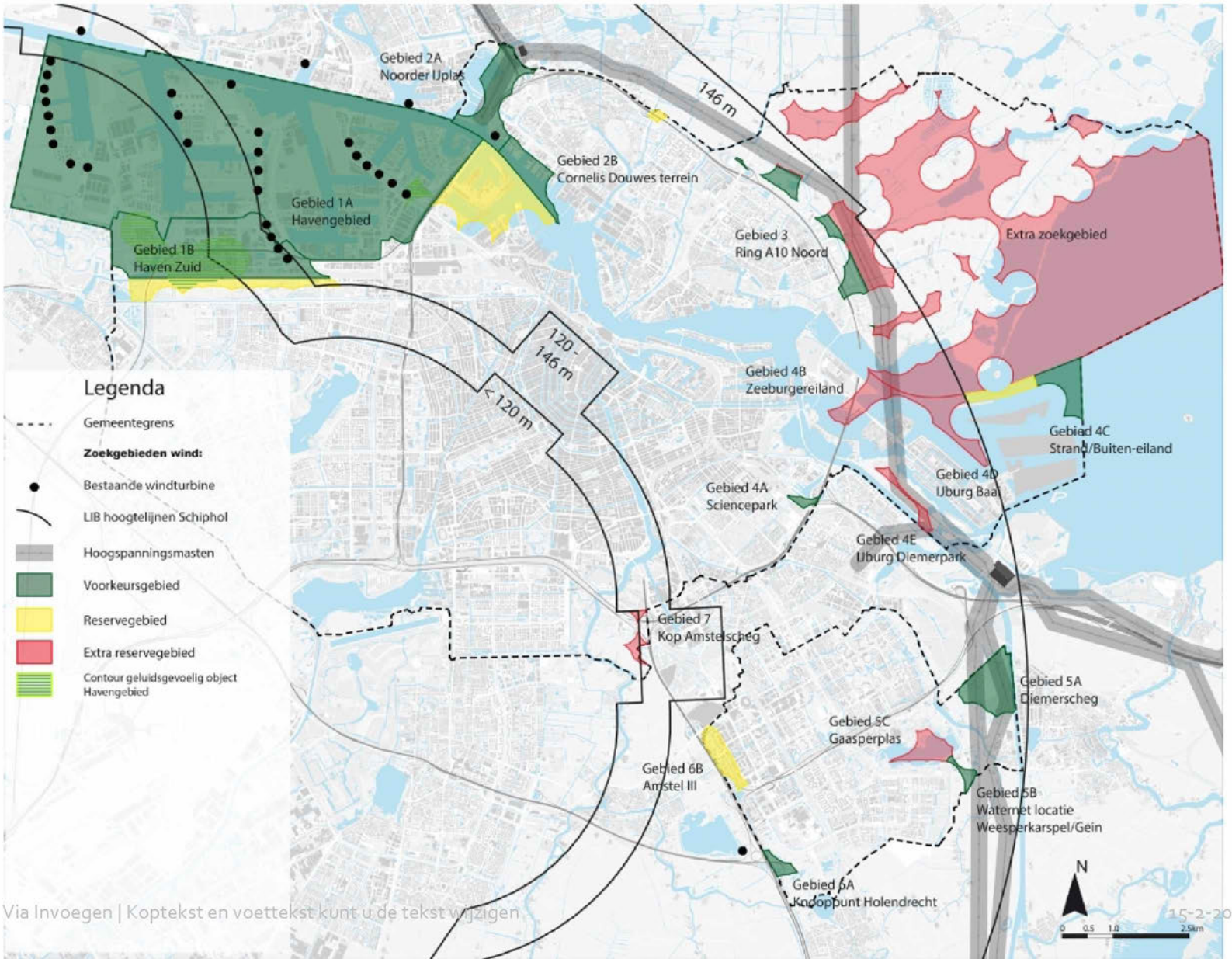

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

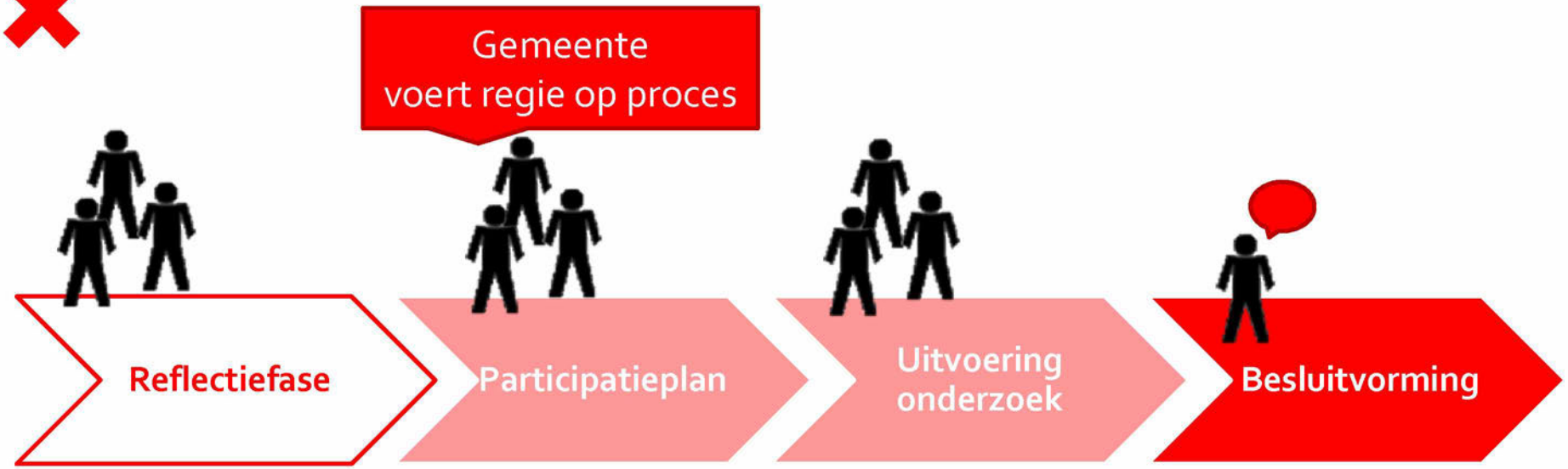

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

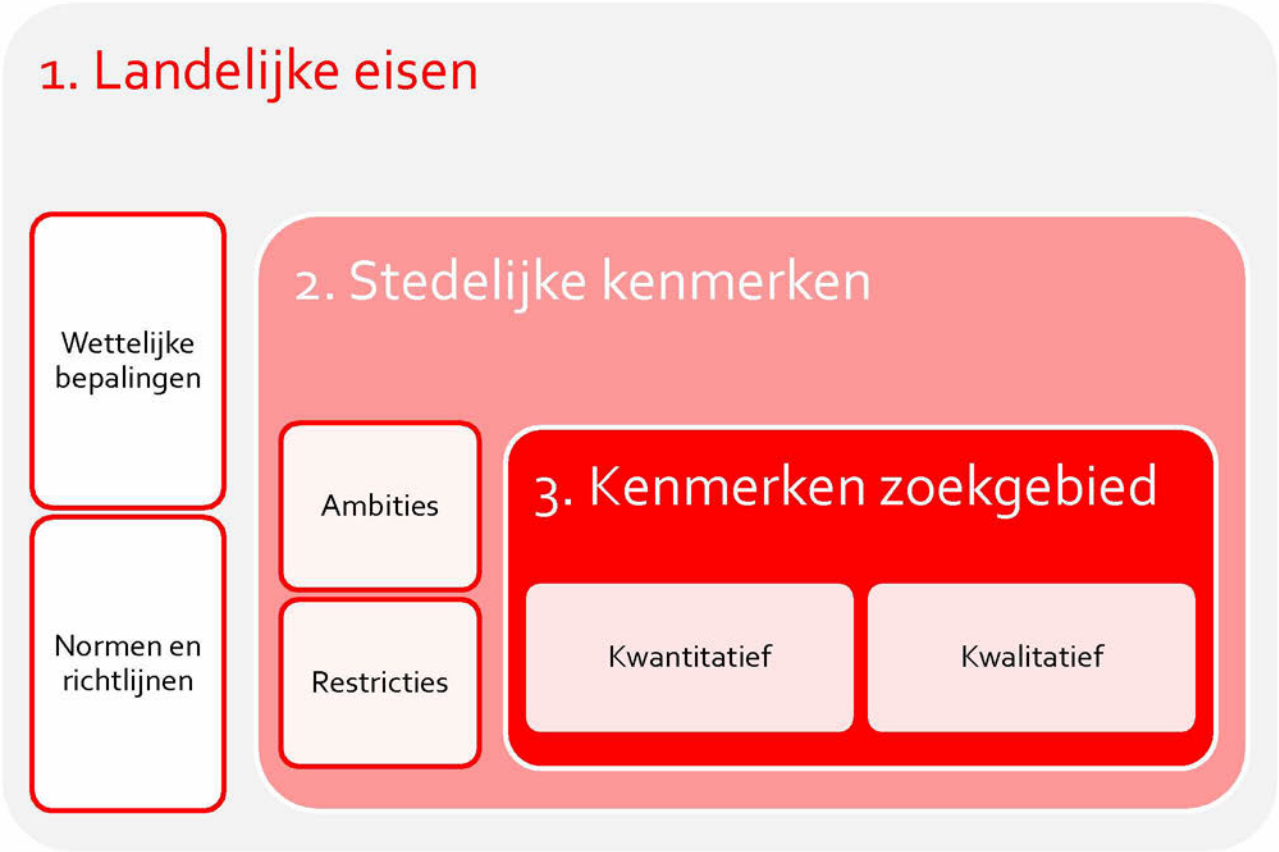

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Voor afwegingskader en richtlijnen participatie:

- Uitwerken en invullen procesgroepen:
  - Stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
  - Procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Raadsklankbordgroep?

- Opstarten evaluatie en PWE
  - uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)
  - uitvraag PWE raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)

- Voorbereiden specialistische trajecten
  - traject ruimtelijke kwaliteit
  - Gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
  - Etnografisch onderzoek
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
  - ...?

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

- Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES
  - Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
  - Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Voor richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden
  - stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ

- Eerste bijeenkomst preconstructie
  - planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Resultaat fase I: PVA reflectiefase incl. capaciteit en budget

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 1/2

Aan de slag met stedelijke procesgroep (indicatief, nog nader uit te werken):

- Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
- PWE Raadpleging
- ...

Aan de slag met procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten

- Lokale dialoogsessies, o.a.
- Etnografisch onderzoek,
- Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
- Ruimtelijke Kwaliteit,
- Simulaties, visualisaties,
- Werksessies over participatie,
- ...

Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, ...

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 2/2

Doorloop procesgroep overheden

- Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
- Werksessie participatie

Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA.

Landelijke werkgroep Nut en noodzaak/ feiten.

Resultaat fase II: presentatie afwegingskader en richtlijnen aan college (december 2021).

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 13:16:13 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted] en [redacted]

Goed om even te kijken of het antwoord van [redacted] matcht met de vraag. In het antwoord van [redacted] lees ik over de totstandkoming van de selectie van een initiatiefnemer. Uit de vraag van facebook lees ik de vraag of windmolencooperaties bij de koop van een turbine moeten aanbesteden. Onderstaand mijn suggestie: goed om even te checken bij de jurist zoals rob voorstelt

Op de vraag: worden de molens van een wind cooperatie aanbesteed

Is volgens mij het antwoord:

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windturbine. Er zijn diverse fabrikanten van windturbines. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windturbine is er overigens niet

Ter achtergrond: overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Cooperaties hoeven dat niet; maar een aanbesteding is natuurlijk wel gebruikelijk.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Graag het antwoord afstemmen met G&O: [redacted] (jurist [redacted]@amsterdam.nl) is een goede ingang hiervoor heb ik vernomen. En met [redacted] (in cc).
-
Het is een juridische vraag, dus moet het ook juridisch gecheckt worden door de specialist.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi Britte,

Na de reflectiefase kunnen initiatiefnemers voor windprojecten zich kenbaar maken bij de gemeente. Dit kan worden aangevuld met een marktconsultatie, waarbij de gemeente partijen benaderd om te vragen of zijn interesse hebben om initiatiefnemer van een windproject in Amsterdam te zijn. Daarop volgt meestal een tender waarop de welwillende initiatiefnemers zich kunnen inschrijven.

@[redacted] ben jij het eens met bovenstaande tekst wat betreft antwoord sociale media?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] ik weet weinig over financiering van windmolens.. heb jij het antwoord op deze vraag?

Van: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 10:01
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Beste [redacted] en [redacted]

Via Facebook kregen we onderstaande vraag:

Link:
https://www.facebook.com/324639927731493/posts/1681220715406734/?comment_id=1685255425003263&reply_comment_id=1686187531576719

Kunnen jullie ons helpen bij het formuleren van een reactie?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Social Media Redactrice

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl
06-[redacted]

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam

Twitter
Facebook
Instagram
LinkedIn

Werkdagen: ma, di, wo (even weken) do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Mon, 21 Jun 2021 13:44:28 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: moties RES*

Dag [redacted]
Dit is de planning die we nu hanteren:

Producten: Flap WH, Raadsbrief 'update fase I Reflectiefase Wind', College presentatie??

Basisinput: Presentatie Reflectiefase 16 juni, reactie WH, aanvullen met stappen HIA.

Wie nog meenemen/nog niet ingepland: PHO Stadsdelen, MT R&D, [redacted] GGD?, R&D Ruimtelijk?, Provincie? RES NHZ?,

Hoe Klankbordgroepen meenemen?

'Factfinding' NP RES nog meenemen als 'succes'?

Planning:

- **Wo 16 juni: bespreken PVA én communicatieplan met de wethouder**
- Ma 21 juni flappen naar screening?? Of [redacted]
- Wo ochtend 23 juni Flap WH en Collegeflap en Raadsbrief aanleveren voor weekendmap 24e.
- Ma 28 juni terugkoppeling WH
- **Ma 5 juli raadsbrief ter info naar Raadsleden via dagmail**
- Raad 7&8 juli.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 12:25
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Ja, graag via [redacted].

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:42

Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Fijn, dank!

Is er al een bestuurlijke planning voor die brief?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

[redacted] neemt beantwoording van de 4 moties mee in de eerstvolgende brief aan de gemeenteraad die nu wordt opgesteld. Ik lees mee.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 10:19
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dat zijn bijgevoegde moties uit de raad van februari.
In de brieven m.b.t. moties die op 22/23 april en 26/27 mei bij de raadsstukken worden deze niet vermeld.
Daarom staan ze nog als niet afgehandeld op de termijnagenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 8:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

Welke moties zijn 40 en 85? Bij mij bekend hebben we alle oude moties verwerkt in de RES 1.0.

De nieuwe moties heb ik wel op mijn netvlies staan.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 13:31
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: moties RES

Hoi [redacted] en [redacted]

Op de termijnagenda staan nu nog vier moties m.b.t. de RES.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van mei.
Kan je mij informeren over de planning mbt de afhandeling van die moties?

Zodat ik dit op de termijnagenda voor de commissie kan vermelden.
Om die reden ontvang ik de actuele stand van zaken graag uiterlijk donderdag 24 juni uiterlijk 12.00u.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Bestuurszaken
Ruimte en Duurzaamheid
Team Strategische- en Bestuursadvisering

Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

From: [redacted]*@amsterdam.nl>*
Sent: *Mon, 21 Jun 2021 14:26:00 +0100*
To: [redacted]*@amsterdam.nl>;* [redacted]*@amsterdam.nl>;* [redacted]*@amsterdam.nl>*
Subject: *RE: moties RES*

Dank, 2 opmerkingen hierbij:

- Moties kunnen pas afgehandeld worden na een collegebesluit, dat is niet opgenomen in deze planning. Deze brief kan dus niet ook formeel de moties afhandelen.
- Ik zie PHO stadsdelen staan, het eerst volgende overleg daarvan staat op 26 augustus gepland. Is dat iets voor jullie? Het overleg is fysiek en op locatie, er is nog wat ruimte op de agenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dag [redacted]
Dit is de planning die we nu hanteren:

Producten: Flap WH, Raadsbrief 'update fase I Reflectiefase Wind', College presentatie??

Basisinput: Presentatie Reflectiefase 16 juni, reactie WH, aanvullen met stappen HIA.

Wie nog meenemen/nog niet ingepland: PHO Stadsdelen, MT R&D, [redacted] GGD?, R&D Ruimtelijk?, Provincie? RES NHZ?,

Hoe Klankbordgroepen meenemen?

'Factfinding' NP RES nog meenemen als 'succes'?

Planning:

- **Wo 16 juni: bespreken PVA én communicatieplan met de wethouder**
- Ma 21 juni flappen naar screening?? Of [redacted]
- Wo ochtend 23 juni Flap WH en Collegeflap en Raadsbrief aanleveren voor weekendmap 24e.
- Ma 28 juni terugkoppeling WH
- **Ma 5 juli raadsbrief ter info naar Raadsleden via dagmail**
- Raad 7&8 juli.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 12:25
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Ja, graag via [redacted].

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:42
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Fijn, dank!

Is er al een bestuurlijke planning voor die brief?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

[redacted] neemt beantwoording van de 4 moties mee in de eerstvolgende brief aan de gemeenteraad die nu wordt opgesteld. Ik lees mee.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 10:19
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dat zijn bijgevoegde moties uit de raad van februari.
In de brieven m.b.t. moties die op 22/23 april en 26/27 mei bij de raadsstukken worden deze niet vermeld.
Daarom staan ze nog als niet afgehandeld op de termijnagenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 8:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

Welke moties zijn 40 en 85? Bij mij bekend hebben we alle oude moties verwerkt in de RES 1.0.

De nieuwe moties heb ik wel op mijn netvlies staan.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 13:31
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: moties RES

Hoi [redacted] en [redacted]

Op de termijnagenda staan nu nog vier moties m.b.t. de RES.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van mei.
Kan je mij informeren over de planning mbt de afhandeling van die moties?

Zodat ik dit op de termijnagenda voor de commissie kan vermelden.
Om die reden ontvang ik de actuele stand van zaken graag uiterlijk donderdag 24 juni uiterlijk 12.00u.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Bestuurszaken
Ruimte en Duurzaamheid
Team Strategische- en Bestuursadvisering

Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Mon, 21 Jun 2021 14:28:18 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: moties RES*

Hoi [redacted]
Goed om te weten, we wachten nog op een reactie van [redacted] hoe we nu het college hierin meenemen, daar zullen we dit ook bij betrekken
En er staat nu een apart PHO aanstaande vrijdag, speciaal over de reflectiefase.
Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:26
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dank, 2 opmerkingen hierbij:

- Moties kunnen pas afgehandeld worden na een collegebesluit, dat is niet opgenomen in deze planning. Deze brief kan dus niet ook formeel de moties afhandelen.
- Ik zie PHO stadsdelen staan, het eerst volgende overleg daarvan staat op 26 augustus gepland. Is dat iets voor jullie? Het overleg is fysiek en op locatie, er is nog wat ruimte op de agenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dag [redacted]
Dit is de planning die we nu hanteren:

Producten: Flap WH, Raadsbrief 'update fase I Reflectiefase Wind', College presentatie??

Basisinput: Presentatie Reflectiefase 16 juni, reactie WH, aanvullen met stappen HIA.

Wie nog meenemen/nog niet ingepland: PHO Stadsdelen, MT R&D, [redacted] GGD?, R&D Ruimtelijk?, Provincie? RES NHZ?,

Hoe Klankbordgroepen meenemen?

'Factfinding' NP RES nog meenemen als 'succes'?

Planning:

- **Wo 16 juni: bespreken PVA én communicatieplan met de wethouder**

- Ma 21 juni flappen naar screening?? Of [redacted]
- Wo ochtend 23 juni Flap WH en Collegeflap en Raadsbrief aanleveren voor weekendmap 24e.
- Ma 28 juni terugkoppeling WH
- **Ma 5 juli raadsbrief ter info naar Raadsleden via dagmail**
- Raad 7&8 juli.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 12:25
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Vertelman, Bart <b.vertelman@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Ja, graag via [redacted].

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:42
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Fijn, dank!

Is er al een bestuurlijke planning voor die brief?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 11:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

[redacted] neemt beantwoording van de 4 moties mee in de eerstvolgende brief aan de gemeenteraad die nu wordt opgesteld. Ik lees mee.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 10:19
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Dat zijn bijgevoegde moties uit de raad van februari.
In de brieven m.b.t. moties die op 22/23 april en 26/27 mei bij de raadsstukken worden deze niet vermeld.
Daarom staan ze nog als niet afgehandeld op de termijnagenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 8:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: moties RES

Hi [redacted]

Welke moties zijn 40 en 85? Bij mij bekend hebben we alle oude moties verwerkt in de RES 1.0.

De nieuwe moties heb ik wel op mijn netvlies staan.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 13:31
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: moties RES

Hoi [redacted] en [redacted]

Op de termijnagenda staan nu nog vier moties m.b.t. de RES.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van mei.
Kan je mij informeren over de planning mbt de afhandeling van die moties?

Zodat ik dit op de termijnagenda voor de commissie kan vermelden.
Om die reden ontvang ik de actuele stand van zaken graag uiterlijk donderdag 24 juni uiterlijk 12.00u.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Bestuurszaken
Ruimte en Duurzaamheid
Team Strategische- en Bestuursadvisering

Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[1] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Activiteiten

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[2]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[3] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken voor joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

---

[1] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

[2] Link naar pwe filmpje

[3] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] Thematafels

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Nog relevant?

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad,

[4] Invoegen nummer naam motie.

maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het

gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.
Juist omdat we heel veel belanghebbenden de kans willen geven om mee te praten en mee te doen, zullen we het traject gefaseerd uitwerken.

Communicatie
De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen
1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 21/06/2021
(ambtelijke werkgroep NHZ)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

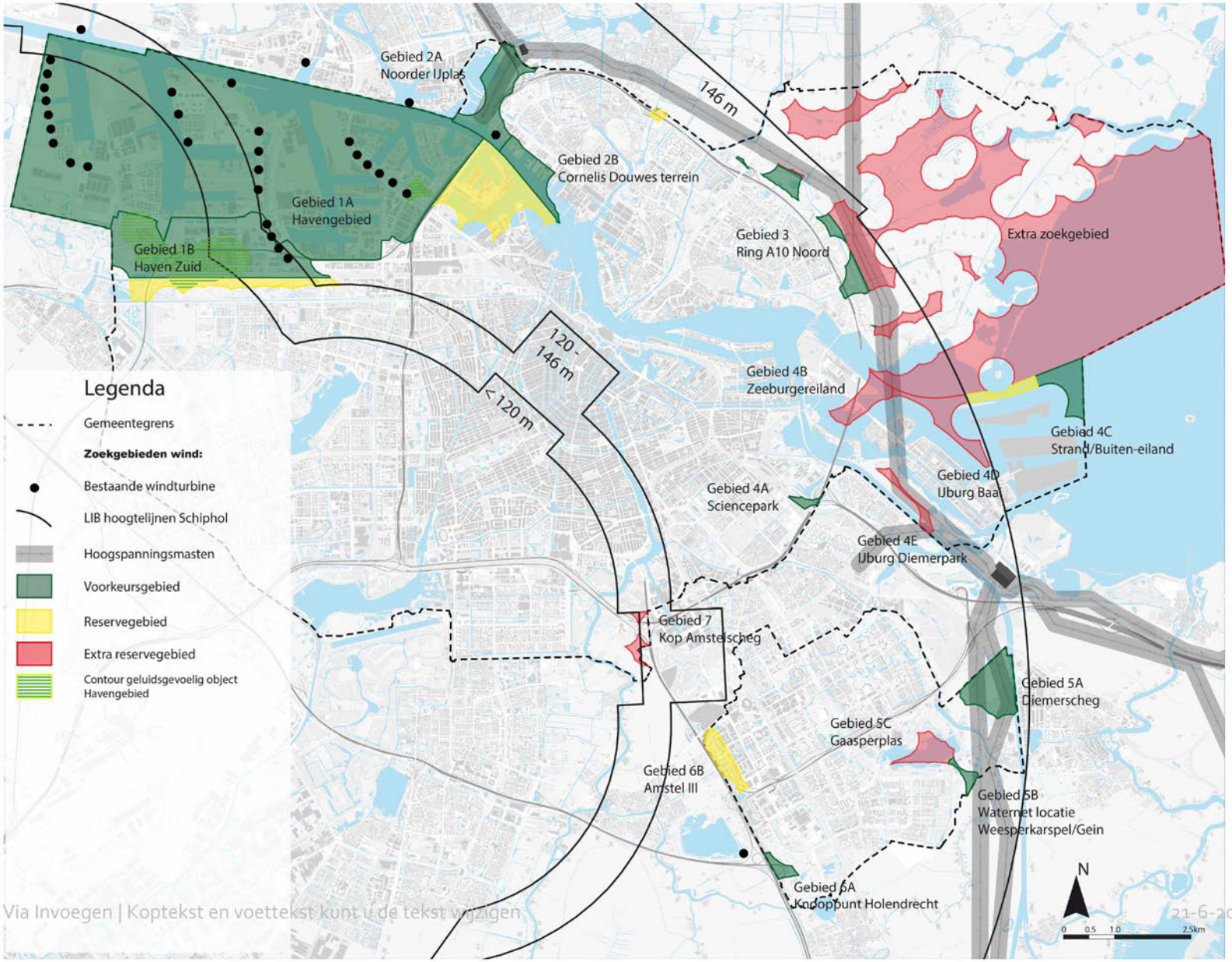

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

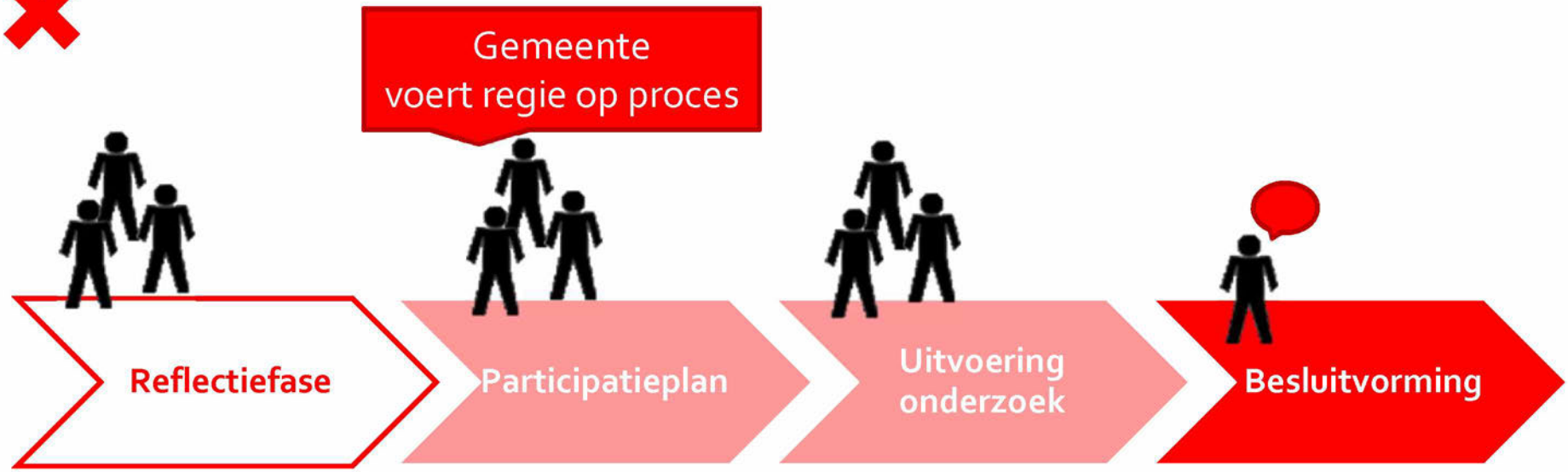

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
- Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
- Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

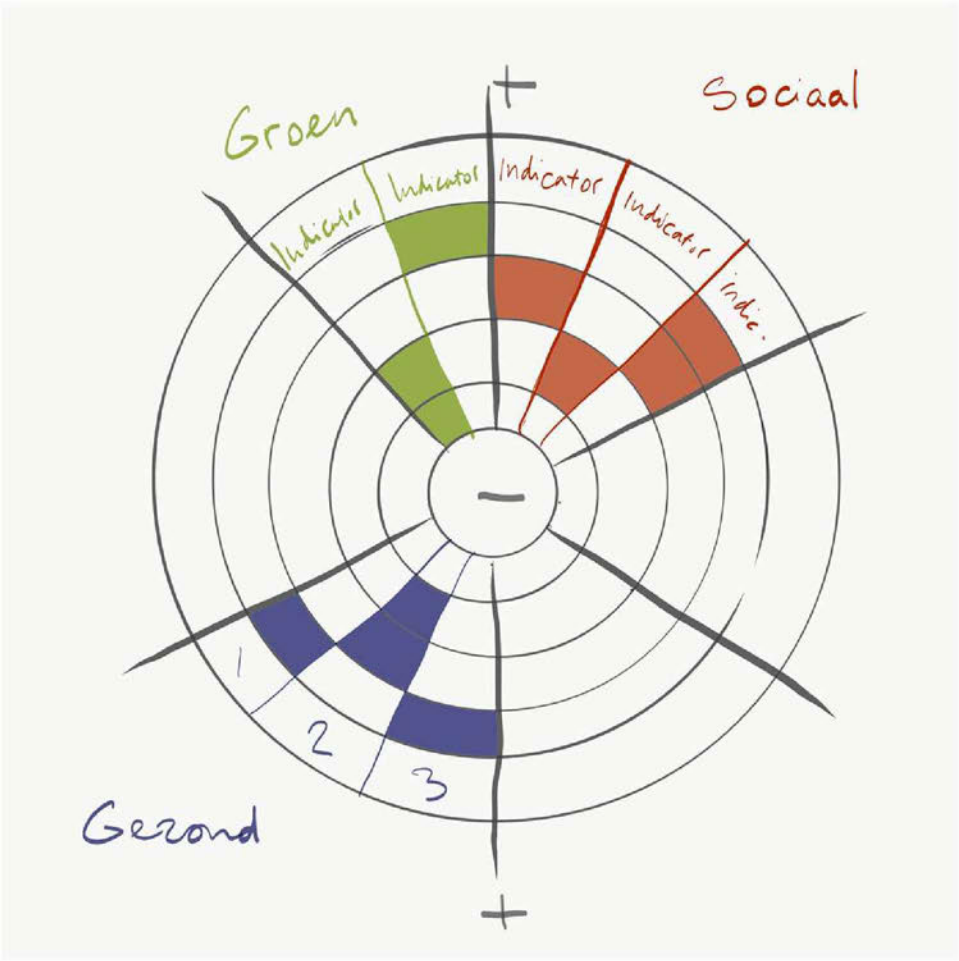

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- ...

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie:

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden en raad,
- Uitvoerenden.

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Voor afwegingskader en richtlijnen participatie:

- Uitwerken en invullen procesgroepen:
  - Stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
  - Procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Raadsklankbordgroep?

- Opstarten evaluatie en PWE
  - uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)
  - uitvraag PWE raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)

- Voorbereiden specialistische trajecten
  - traject ruimtelijke kwaliteit
  - Gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
  - Etnografisch onderzoek
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
  - ….?

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

- Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES
  - Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
  - Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Voor richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden
  - stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ

- Eerste bijeenkomst preconstructie
  - planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Resultaat fase I: PVA reflectiefase incl. capaciteit en budget

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 1/2

Aan de slag met stedelijke procesgroep (indicatief, nog nader uit te werken):

- Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
- PWE Raadpleging
- ...

Aan de slag met procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten

- Lokale dialoogsessies, o.a.
- Etnografisch onderzoek,
- Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
- Ruimtelijke Kwaliteit,
- Simulaties, visualisaties,
- Werksessies over participatie,
- ...

Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, ...

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 2/2

Doorloop procesgroep overheden

- Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
- Werksessie participatie

Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA.

Landelijke werkgroep Nut en noodzaak/ feiten.

Resultaat fase II: presentatie afwegingskader en richtlijnen aan college (december 2021).

Communicatie

Kernboodschap windturbines in Amsterdam

Om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen is een omslag naar schone energie nodig. Amsterdam heeft de ambitie om de elektriciteitsproductie door windenergie op eigen grondgebied met 50 MW opgesteld vermogen uit te breiden voor 2030.
In zeven gebieden wordt gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Samen met experts, omwonenden en andere stakeholders kijken we waar deze geplaatst kunnen worden. Amsterdammers kunnen ook profiteren van de plaatsing van deze windmolens; het doel is dat minimaal 50% van de (wind)productie in lokaal eigendom komt.

Communicatie

Kernboodschap reflectiefase

Het college neemt haar verantwoordelijkheid om de klimaatdoelstellingen te halen, maar voelt ook de verantwoordelijkheid om de zorgen die mensen hebben over de komst van 17 windturbines zoveel mogelijk weg te nemen. Nog voordat initiatiefnemers die windmolens willen plaatsen zich kunnen melden, vindt er daarom een 'reflectiefase' plaats. Er wordt meer tijd genomen om in de zoekgebieden het gesprek aan te gaan. In de reflectiefase wordt een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Dit kader moet onder meer uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

Drie lijnen:

A. Communicatie ter ondersteuning van de participatie reflectiefase: werving, zichtbaar maken resultaten

B. Externe communicatie naast ondersteuning participatie: voelbaar en zichtbaar maken, nuanceren, informeren van groepen/wijken die nog niet goed zijn bereikt, informeren/up to date houden

C. Interne communicatie: naar gemeentelijke directies en buurgemeenten

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Commented [redacted] Deze zin iets naar achteren?
Commented [redacted] Eens, andere zin hiervoor gezet.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Commented [redacted] Of deze streepjes hier weglaten en hieronder per kopje meer toelichten? Is nu wat dubbel.

In deze alinea misschien juist wat meer uitleggen waarom de reflectiefase naar een aantal producten toe werkt:

Commented [redacted] Ik heb onderaan nog twee zinnen hierover toegevoegd.

Commented [redacted] Ik zou hier de eerste zinnen van de sheets ook gebruiken als inleiding, wat is het, en wat is het niet (geen beslisboom)

Commented [redacted] Gedaan.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] @[redacted] Mag ik em dan onduidelijk vinden en het omdraaien: wat gebeurt er als de verzamelde info niet voldoende kader geeft? Wat gaat er dan gebeuren, wie bepaalt dan wat er in de notitie komt?

Activiteiten

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[1]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Expertise voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van ~~E~~een ~~gezondheidseffectscan~~ gezondheidseffectscreening (GES)[3]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen ~~waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking~~ met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM ~~geluid bij windturbines~~ en de GGD'en. @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] Blijft lastig om een goede term te vinden. Een GES is een instrument met bijbehorende scores, waarbij de S staat voor screening. Zowel Screening als Scan is een engels woord. De letterlijke vertaling van HIA is 'beoordeling van gezondheidseffecten'. Daarom prefereer ik 'gezondheidseffect beoordeling' als omschrijving. Maar GES is een gekende afkorting en in de vorige raadsbrief ook zo benoemd, dus kunnen we ook blijven gebruiken. Dan wel met screening ipv scan.

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Zijn ruimtelijk en natuur niet juist ook onderdeel van de gesprekken en dialogen op locatie, dus geen aparte onderdelen?

Commented [redacted] Zie laatste zin, dit geprobeerd duidelijk te maken.

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Penvoerder van dit traject blijft de gemeente samen met de ingehuurde adviseurs van Public Mediation.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan ~~voorgelegd~~, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

[4] Invoegen nummer naam motie.

Commented [5]: Ik denk dat wij/PM moeten blijven schrijven, om voortgang en objectiviteit te bewaken.

Commented [ ]: Ik snap je punt, heb een zin toegevoegd, maar vind dit niet de lading dekkend, dit komt heel directief over.
@ Graag aanvullend voorstel.

Commented [ ]: Ik mis het ophalen van goede voorbeelden in de rest van het land. Er zijn al heel wat windparken tot stand gekomen waarbij participatie een rol heeft gespeeld. Daar zijn goede en slechte voorbeelden bij. In plaats van het wiel volledig opnieuw uit te vinden kunnen we leren van andere processen. Toevoegen?

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance

Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Commented [redacted] Kern voor de raad en belanghebbenden is dat dit zekerheden geeft over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. Rest is idd aan toelichting/aan de gemeente

Commented [redacted] @[redacted] Vind je dit niet terug komen? Graag tekstvoorstel.

Activiteiten

Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen

Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen

Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken~~, waaronder de HIA/ GES~~
~~Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid.~~ ~~@Oscar: wil je ajb aanvullen.~~ De uitwerking van de GES, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek gaat van start. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts die deze onderzoeken vorm kunnen geven en werk uit welke status deze onderzoeken krijgen bij de afwegingen rond concrete locaties voor windturbines.- Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Commented [redacted] Ik heb hier moeite mee. Eerder in de brief worden een GES, ruimtelijk kwaliteitskader én natuurwaardenonderzoek aangekondigd. In deze paragraaf wil je alleen de GES verder uitwerken en benoemen. Voor alle 3 gaat een traject starten, dan ook alle 3 hier benoemen.

Commented [redacted] Iets zeggen over dat dit niet IN de reflectiefase zit, maar dat inzichten hieruit worden meegenomen

Commented [redacted] Laatste zin in deze alinea nav opmerking toegevoegd.

Commented [redacted] Hier iets toevoegen over lengte van het proces, dat we ook door moeten om de doelen te halen, dat we juist zorgvuldige kaders maken waarmee in het vervolgproces iedereen nogmaals goed betrokken wordt. En dat wh graag deze raad nog de oplossingen voor de zorgen die zij heeft geuit wil teruggeven?

Communicatie

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn. @[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)

In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen
1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 16:10:29 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: 22/6 - agenda onderwerpen tbv RES KT team

@[redacted] dank – voeg ik toe.

@[redacted] jij nog onderwerpen/opmerkingen?

Dit worden dan de onderwerpen voor 22/6:

- Vervolg - voorstel invulling backoffice [redacted] (+ bestuderen bijlage van [redacted]
- Reflectiefase en raadsbrief (5 juli a.s.)
- Uitvraag brede interne consultatieronde actualisatie Hoofdgroenstructuur: beleid en toetskaart (zie bijlage mail [redacted] vr 18-6-2021 16:00)
- afhandeling raadsadressen tijdens vakantieperiode.

Ik hoor graag.

Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 16:59
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: 22/6 - agenda onderwerpen tbv RES KT team

Hoi [redacted]
In ieder geval ook bijgaande mail over de consultatie hoofdgroenstructuur
En afhandeling raadsadressen tijdens vakantieperiode.
Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 16:56
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: 22/6 - agenda onderwerpen tbv RES KT team
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted] en [redacted]

Dit zijn de onderwerpen voor zover ik weet voor KT overleg voor morgen.
Graag jullie input / overige onderwerpen.
Ik heb geen andere onderwerpen ontvangen.

gespreksagenda:

- VERVOLG - voorstel invulling backoffice [redacted] - + besturderen bijlage [redacted]

- Reflectiefase – raadsbrief
-

<< Bestand: 210614 concept Backoffice RES.docx >>

Ik hoor graag.
<< Bericht: Uitvraag brede interne consultatieronde actualisatie Hoofdgroenstructuur: beleid en toetskaart >>
Groeten
[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 16:21:59 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hoi [redacted]

Dank voor de extra info.
Vraagje voor mij "agenda wise" want we kunnen elk half uurtje goed gebruiken ;-):
De bijeenkomst staat in de agenda van [redacted] van 16:00-18:00 uur.

- Kan/mag ik uit jouw mail concluderen dat [redacted] alleen (minimaal) 35 minuten aanwezig hoeft te zijn? (10 min. PP daarna 25- min. discussie/vragen)?
- Weet jij (al) hoe laat [redacted] dan op de agenda van het programma staat?

Ik hoor graag.

Groeten
[redacted]

[redacted]
(project) secretaresse
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:11
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hi [redacted] en [redacted]

Volgende week woensdag geeft [redacted] een presentatie van max 10 minuten over de lessons learned vanuit de RES/Wind/Draagvlak. Dit is het startschot voor de Duurzaamheidsraad om een advies over dit onderwerp aan de wethouder te gaan maken. Leuk dus om een vraag of dilemma mee te geven ([redacted] had er al een paraat, begreep ik).
Ter voorbereiding

- Duur presentatie: 10 minuten
- Dilemma voorleggen en discussie: 25 minuten
- Presentatie dient als startschot voor Adviesvraag vanuit de Raad naar de wethouder over draagvlak/ participatie/ burgerberaad

Gr. [redacted]

Strategieteam afdeling Duurzaamheid
Directie Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
06 [redacted]

[redacted]@amsterdam.nl

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 16:27:30 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Yes, definitieve uitnodiging volgt woensdag, maar in principe kan [redacted] 16.30 uur inloggen en er 17.15 uur weer uit (tenzij ze de presentatie over het burgerberaad van [redacted] nog wil meepakken. Die is van 17.15 tot 17.50 uur

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 17:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hoi [redacted]

Dank voor de extra info.
Vraagje voor mij "agenda wise" want we kunnen elk half uurtje goed gebruiken ;-):
De bijeenkomst staat in de agenda van [redacted] van 16:00-18:00 uur.

- Kan/mag ik uit jouw mail concluderen dat [redacted] alleen (minimaal) 35 minuten aanwezig hoeft te zijn? (10 min. PP daarna 25- min. discussie/vragen)?
- Weet jij (al) hoe laat [redacted] dan op de agenda van het programma staat?

Ik hoor graag.

Groeten
[redacted]

[redacted]
(project) secretaresse
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:11
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hi [redacted] en [redacted]

Volgende week woensdag geeft [redacted] een presentatie van max 10 minuten over de lessons learned vanuit de RES/Wind/Draagvlak. Dit is het startschot voor de Duurzaamheidsraad om een advies over dit onderwerp aan de wethouder te gaan maken. Leuk dus om een vraag of dilemma mee te geven ([redacted] had er al een paraat, begreep ik).
Ter voorbereiding

- Duur presentatie: 10 minuten

- Dilemma voorleggen en discussie: 25 minuten
- Presentatie dient als startschot voor Adviesvraag vanuit de Raad naar de wethouder over draagvlak/ participatie/ burgerberaad

Gr. [redacted]

Strategieteam afdeling Duurzaamheid
Directie Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Mon, 21 Jun 2021 16:42:05 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni*

HA [redacted]
Dank voor snelle reply.
Fijne avond.
Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 17:28
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Yes, definitieve uitnodiging volgt woensdag, maar in principe kan [redacted] 16.30 uur inloggen en er 17.15 uur weer uit (tenzij ze de presentatie over het burgerberaad van [redacted] nog wil meepakken. Die is van 17.15 tot 17.50 uur

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 17:22
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: [tijdstip [redacted] RE: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hoi [redacted]

Dank voor de extra info.
Vraagje voor mij "agenda wise" want we kunnen elk half uurtje goed gebruiken ;-):
De bijeenkomst staat in de agenda van [redacted] van 16:00-18:00 uur.

- Kan/mag ik uit jouw mail concluderen dat [redacted] alleen (minimaal) 35 minuten aanwezig hoeft te zijn? (10 min. PP daarna 25- min. discussie/vragen)?
- Weet jij (al) hoe laat [redacted] dan op de agenda van het programma staat?

Ik hoor graag.

Groeten
[redacted]

[redacted]
(project) secretaresse
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:11

Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Presentatie Duurzaamheidsraad 30 juni

Hi [redacted] en [redacted],

Volgende week woensdag geeft [redacted] een presentatie van max 10 minuten over de lessons learned vanuit de RES/Wind/Draagvlak. Dit is het startschot voor de Duurzaamheidsraad om een advies over dit onderwerp aan de wethouder te gaan maken. Leuk dus om een vraag of dilemma mee te geven ([redacted] had er al een paraat, begreep ik).
Ter voorbereiding

- Duur presentatie: 10 minuten
- Dilemma voorleggen en discussie: 25 minuten
- Presentatie dient als startschot voor Adviesvraag vanuit de Raad naar de wethouder over draagvlak/ participatie/ burgerberaad

Gr. [redacted]

Strategieteam afdeling Duurzaamheid
Directie Ruimte en Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

From: *"RESAmsterdam" <RESAmsterdam@amsterdam.nl>*
Sent: *Mon, 21 Jun 2021 18:39:09 +0100*
To: [redacted]*@public-mediation.nl>;* [redacted]*@public-mediation.nl>*
Cc: [redacted]*@amsterdam.nl>;* [redacted]*@amsterdam.nl>*
Subject: *Mural - [FW: resultaten 2e online bespreking PvA Reflectiefase voor belanghebbenden- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)*

Hoi beide,

Ter info vraag over de Mural PDF.
Hebben we nog andere opties voor de Mural in PDF ? Bijv. opdelen in meerdere pdfs?)
Uitleggen hoe men kan zoomen (schaal vergroten) in Adobe acrobat?
Ik hoor graag jullie idee(en) mbt reactie.

Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@gmail.com>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 18:48
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@costerabcoude.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@eceat.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@planet.nl; info@noord-verstoord.nl; [redacted]@xs4all.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]@hetnet.nl; [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl; [redacted]1@gmail.com; [redacted]@amsterdamenergie.nl; [redacted]@westpoortondernemers.nl; [redacted]@live.com; [redacted]@arcadis.com; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]@mnh.nl; [redacted]@degezondestad.org; [redacted]@gmail.com; [redacted]@outlook.com; tuinpark.de.molen@gmail.com; [redacted]@orion.nl; info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl; [redacted] Public Mediation ([redacted]@public-mediation.nl) <[redacted]@public-mediation.nl>; [redacted] <[redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@mnh.nl; [redacted]@berenschot.nl; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>; [redacted]@kpnmail.nl; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@online.nl; [redacted]@kpnmail.nl>; [redacted]@eceat-projects.org>; [redacted]@[redacted]net>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: resultaten 2e online bespreking PvA Reflectiefase voor belanghebbenden- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)

Beste RESAmsterdam,

Dank voor het verslag. Zou de eerste bijlage, die met de gekleurde blokjes, in een toegankelijker variant kunnen worden meegezonden? Zelfs met speciale software voor slechtzienden, is het ding niet leesbaar te vergroten of voor te lezen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Op ma 21 jun. 2021 om 15:11 schreef RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>:

> Geachte deelnemers en genodigden,
>
> Hartelijk dank voor uw aanwezigheid afgelopen woensdag 9 juni 2021 bij een tweede bijeenkomst over het plan van aanpak voor de reflectiefase in het proces over de windmolens in Amsterdam.

Als bijlage ontvangt u een weergave van de "Mural" (*dat is de digitale whiteboard met daarin de ontvangen input*) van deze bijeenkomst.
Daarnaast ontvangt u hierbij ook input vanuit de "chat" van de bijeenkomst.

Public Mediation had tijdens de bijeenkomst ook aangegeven dat we aan u zouden terugkoppelen wat we hebben gedaan (en gaan doen) met de ontvangen input. Die wordt verwerkt in een plan van aanpak en we komen dan nog bij u terug met de contouren van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Er zijn vorige week weer veel ideeën aangedragen in sessies en gesprekken. We hebben daarom meer tijd nodig om dat te verwerken in een plan.
We zullen u op de hoogte houden van de voortgang en wat er verder gebeurt met het plan van aanpak.

Nogmaals hartelijk dank voor uw deelname en inzet, we waarderen dat enorm.

Met vriendelijke groet,
ook namens het team van **Public Mediation** ([redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam**

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind Amsterdam
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
werkdagen: ma, di, woe, do

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted] **Namens** RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 27 mei 2021 16:28
Onderwerp: 2e online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor belanghebbenden (bewoners, bedrijven, organisaties, etc.)- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Tijd: woensdag 9 juni 2021 17:00-19:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: via MS Teams (zie link in notitie)

Geachte genodigde,

We verzoeken u vriendelijk om z.s.m. door te geven of u aanwezig kan zijn of wilt dat wij een evt. vervanger uitnodigen.
Graag deze uitnodiging accepteren en/of klikken op deze link: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 9 juni 2021

Link naar de digitaal vergaderruimte: [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Tips goede interactieve online sessie:

— De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .

— Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (*interactief online whiteboard*). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.

— U kunt het beste deelnemen via een desktop computer of laptop.

— Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (*grootste*) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.

—

Wij kijken uit naar uw komst en deelname aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

==========

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 15:30
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging 9 juni bespreking ideeën reflectiefase RES

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om **woensdag 9 juni 2021 van 17.00 tot 19.00 uur** met ons opnieuw van gedachte te wisselen over de aanpak van de reflectiefase die volgt op de vaststelling van de RES 1.0.

Op 27 mei heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Regionale Energie Strategie 1.0 vastgesteld. Wethouder Van Doorninck heeft toen aangekondigd dat hierna een reflectiefase van start gaat.

Op 6 mei heeft een gesprek plaatsgevonden waarin we wensen en ideeën van u en vele anderen voor deze fase hebben opgehaald. U heeft de opbrengst van die bijeenkomst eerder ontvangen, in de vorm van de Mural die de deelnemers maakten en enkele mails die wij later nog als input kregen. Op die Mural zijn ook de sheets opgenomen die toen werden gedeeld en is de chat van die bijeenkomst toegevoegd. Deze informatie (en de informatie de we uit een gelijksoortig gesprek met andere betrokkenen hebben gehad) is de basis voor een plan van aanpak voor de reflectiefase. Graag bespreken we onze ideeën voor dit plan van aanpak op 9 juni met u.

Reflectiefase

Samen bespreken we onder meer de richtlijnen die we per zoekgebied willen gaan toepassen op de onderdelen gezondheid, natuur en inpassen in de ruimte. Deze richtlijnen geven een kader voor hoe straks de beslissing over de locatie van een windmolen kan worden genomen, een zogenaamd “afwegingskader”.

Klankbordgroep

Tijdens de bespreking op 6 mei is het verzoek gedaan om de stad goed te betrekken bij de reflectiefase. We willen dat op verschillende manieren doen en nodigen u graag weer uit om mee te denken over het plan van aanpak, zoals op 6 mei besproken.

Tijdens de bijeenkomst van 9 juni zullen we u nader informeren over de (toekomstige) rol van de klankbordgroep en de mogelijke samenstelling.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. U ontvangt t.z.t. de MS Teams link.

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: "[redacted]@gmail.com>
Sent: Mon, 21 Jun 2021 23:10:43 +0100
To: "RESAmsterdam" <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@[redacted]abcoude.nl>; "[redacted]@gmail.com>; [redacted]@eceat.nl" [redacted]@eceat.nl>[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@planet.nl" [redacted]@planet.nl>; "[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; "info@noord-verstoord.nl" <info@noord-verstoord.nl>; "[redacted]@xs4all.nl" [redacted]@xs4all.nl>; [redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@hetnet.nl" [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl" [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl>; "[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@amsterdamenergie.nl" [redacted]@amsterdamenergie.nl>; [redacted]@westpoortondernemers.nl" [redacted]@westpoortondernemers.nl>; [redacted]@live.com" [redacted]@live.com>; [redacted]@arcadis.com" [redacted]@arcadis.com>; "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl" [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl" [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@mnh.nl" [redacted]@mnh.nl>; "[redacted]@degezondestad.org" [redacted]@degezondestad.org>; "[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@outlook.com" [redacted]@outlook.com>; "tuinpark.de.molen@gmail.com" <tuinpark.de.molen@gmail.com>; [redacted]@orion.nl" [redacted]@orion.nl>; "info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl" <info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl>; [redacted] Public Mediation ([redacted]@public-mediation.nl)" [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@mnh.nl" [redacted]@mnh.nl>; [redacted]@berenschot.nl" [redacted]@berenschot.nl>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>; [redacted]@kpnmail.nl" [redacted]@kpnmail.nl>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@online.nl" [redacted]@online.nl>; [redacted]@kpnmail.nl>; [redacted]@eceat-projects.org>; [redacted]@[redacted].net>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: resultaten 2e online bespreking PvA Reflectiefase voor belanghebbenden- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Attachments: image001.png, image001.png

Beste allen,

Voor mensen die op een telefoon werken is de uitkomst van dit overleg, waar ik als burger mijn onbetaalde tijd aan gaf, niet te lezen. Ik heb dus geen idee hoe ik en anderen hebben meegeholpen aan deze aanpak.

Met hartelijke groet van [redacted]

Op ma 21 jun. 2021 15:11 schreef RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>:

> Geachte deelnemers en genodigden,
>
> Hartelijk dank voor uw aanwezigheid afgelopen woensdag 9 juni 2021 bij een tweede bijeenkomst over het plan van aanpak voor de reflectiefase in het proces over de windmolens in Amsterdam.
>
> Als bijlage ontvangt u een weergave van de "Mural" (*dat is de digitale whiteboard met daarin de ontvangen input*) van deze bijeenkomst.
>
> Daarnaast ontvangt u hierbij ook input vanuit de "chat" van de bijeenkomst.
>
> Public Mediation had tijdens de bijeenkomst ook aangegeven dat we aan u zouden terugkoppelen wat we hebben gedaan (en gaan doen) met de ontvangen input. Die wordt verwerkt in een plan van aanpak en we komen dan nog bij u terug met de

contouren van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Er zijn vorige week weer veel ideeën aangedragen in sessies en gesprekken. We hebben daarom meer tijd nodig om dat te verwerken in een plan.

We zullen u op de hoogte houden van de voortgang en wat er verder gebeurt met het plan van aanpak.

Nogmaals hartelijk dank voor uw deelname en inzet, we waarderen dat enorm.

Met vriendelijke groet,

ook namens het team van **Public Mediation** ([redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam**

[redacted]

(project) secretaresse team RES/Wind Amsterdam

Team Dienstverlening & Ondersteuning

Afdeling Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

M +31 06 [redacted]

E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted] **Namens** RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 27 mei 2021 16:28
Onderwerp: 2e online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor belanghebbenden (bewoners, bedrijven, organisaties, etc.)- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Tijd: woensdag 9 juni 2021 17:00-19:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: via MS Teams (zie link in notitie)

Geachte genodigde,

We verzoeken u vriendelijk om z.s.m. door te geven of u aanwezig kan zijn of wilt dat wij een evt. vervanger uitnodigen.

Graag deze uitnodiging accepteren en/of klikken op deze link: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 9 juni 2021

Link naar de digitaal vergaderruimte: [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Tips goede interactieve online sessie:

— De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .

— Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (*interactief online whiteboard*). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.

— U kunt het beste deelnemen via een desktop computer of laptop.

— Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (*grootste*) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.

—

Wij kijken uit naar uw komst en deelname aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

==========

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 15:30
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging 9 juni bespreking ideeën reflectiefase RES

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om **woensdag 9 juni 2021 van 17.00 tot 19.00 uur** met ons opnieuw van gedachte te wisselen over de aanpak van de reflectiefase die volgt op de vaststelling van de RES 1.0.

Op 27 mei heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Regionale Energie Strategie 1.0 vastgesteld. Wethouder Van Doorninck heeft toen aangekondigd dat hierna een reflectiefase van start gaat.

Op 6 mei heeft een gesprek plaatsgevonden waarin we wensen en ideeën van u en vele anderen voor deze fase hebben opgehaald. U heeft de opbrengst van die bijeenkomst eerder ontvangen, in de vorm van de Mural die de deelnemers maakten en enkele mails die wij later nog als input kregen. Op die Mural zijn ook de sheets opgenomen die toen werden gedeeld en is de chat van die bijeenkomst toegevoegd. Deze informatie (en de informatie de we uit een gelijksoortig gesprek met andere betrokkenen hebben gehad) is de basis voor een plan van aanpak voor de reflectiefase. Graag bespreken we onze ideeën voor dit plan van aanpak op 9 juni met u.

Reflectiefase

Samen bespreken we onder meer de richtlijnen die we per zoekgebied willen gaan toepassen op de onderdelen gezondheid, natuur en inpassen in de ruimte. Deze richtlijnen geven een kader voor hoe straks de beslissing over de locatie van een windmolen kan worden genomen, een zogenaamd “afwegingskader”.

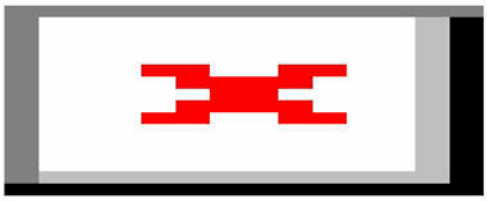

Klankbordgroep

Tijdens de bespreking op 6 mei is het verzoek gedaan om de stad goed te betrekken bij de reflectiefase. We willen dat op verschillende manieren doen en nodigen u graag weer uit om mee te denken over het plan van aanpak, zoals op 6 mei besproken.

Tijdens de bijeenkomst van 9 juni zullen we u nader informeren over de (toekomstige) rol van de klankbordgroep en de mogelijke samenstelling.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. U ontvangt t.z.t. de MS Teams link.

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

Afdeling Duurzaamheid

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)

Gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente
voert regie op proces
Reflectiefase
Participatieplan
Uitvoering
onderzoek
Besluitvorming

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 25/06/2021
(Portefeuillehouders SD)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

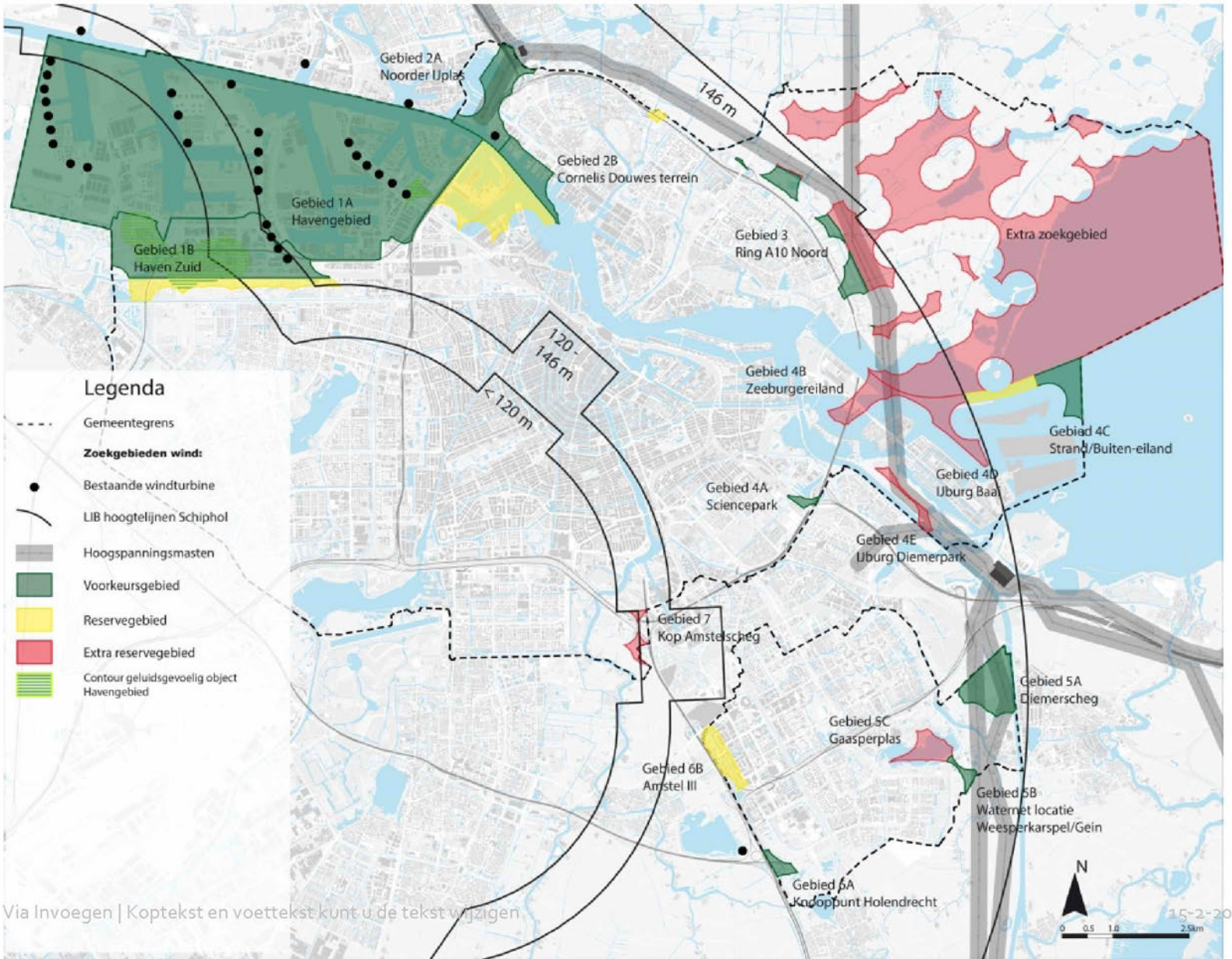

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

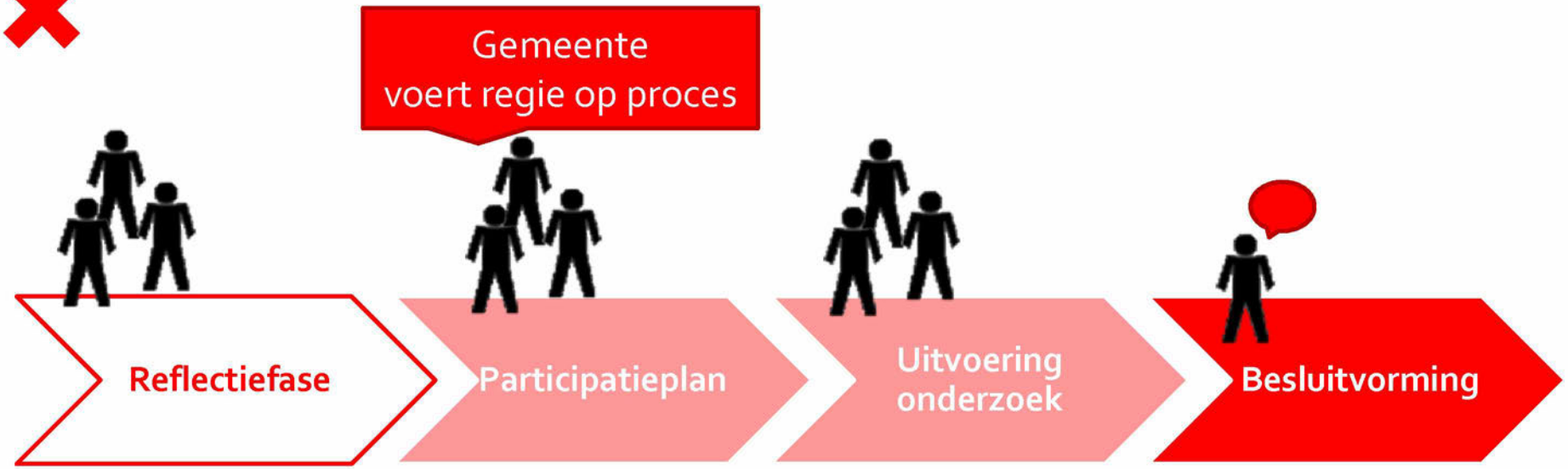

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

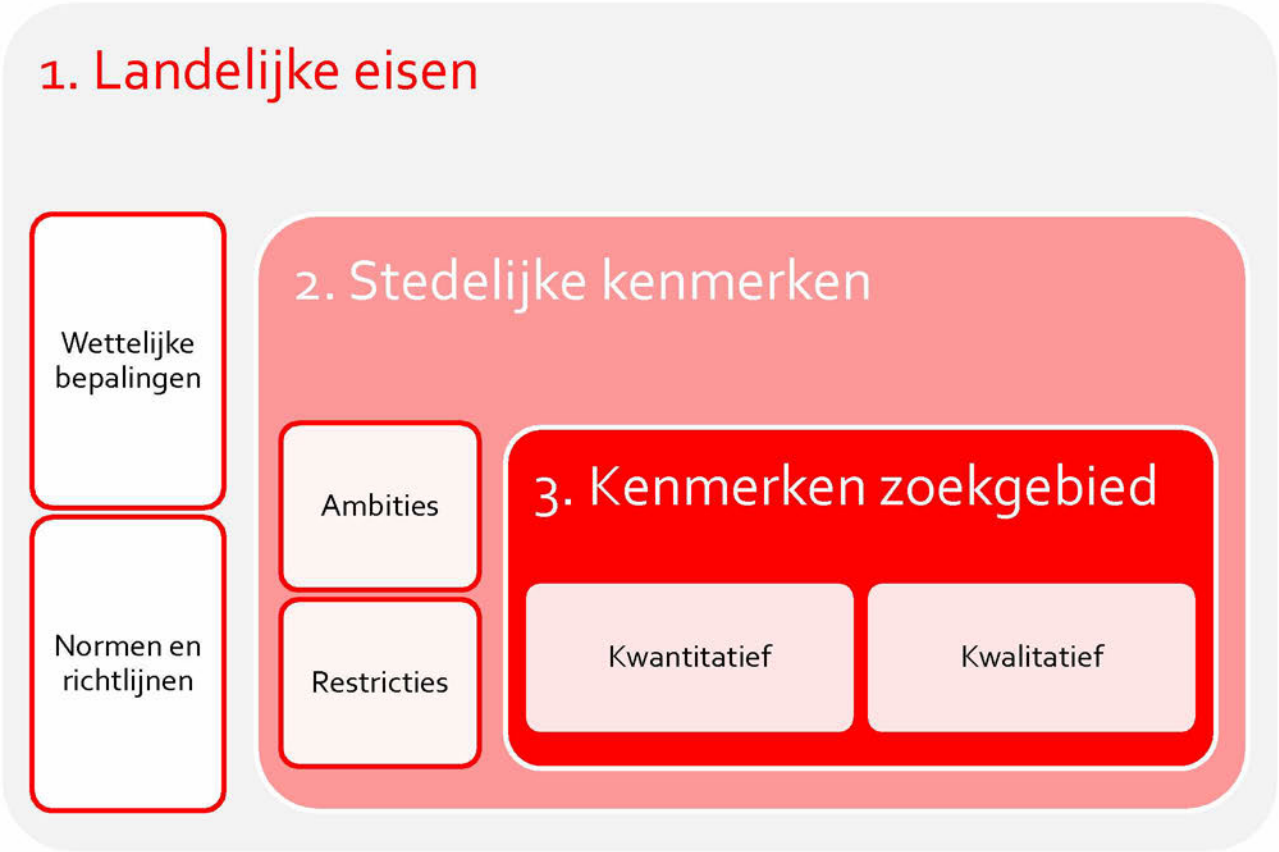

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Voor afwegingskader en richtlijnen participatie:

- Uitwerken en invullen procesgroepen:
  - Stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
  - Procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Raadsklankbordgroep?

- Opstarten evaluatie en PWE
  - uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)
  - uitvraag PWE raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)

- Voorbereiden specialistische trajecten
  - traject ruimtelijke kwaliteit
  - Gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
  - Etnografisch onderzoek
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
  - ...?

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

- Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES
  - Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
  - Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Voor richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden
  - stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ

- Eerste bijeenkomst preconstructie
  - planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Resultaat fase I: PVA reflectiefase incl. capaciteit en budget

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 1/2

Aan de slag met stedelijke procesgroep (indicatief, nog nader uit te werken):

- Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
- PWE Raadpleging
- ...

Aan de slag met procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten

- Lokale dialoogsessies, o.a.
- Etnografisch onderzoek,
- Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
- Ruimtelijke Kwaliteit,
- Simulaties, visualisaties,
- Werksessies over participatie,
- ...

Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, ...

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 2/2

Doorloop procesgroep overheden

- Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
- Werksessie participatie

Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA.

Landelijke werkgroep Nut en noodzaak/ feiten.

Resultaat fase II: presentatie afwegingskader en richtlijnen aan college (december 2021).

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind
CONCEPT
Invulling op hoofdlijnen

Concept dd 25/06/2021
(Portefeuillehouders SD)

PM/ gemeente Amsterdam, team RES

Overzicht / inhoudsopgave

1. Herhaling: windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Waarom reflectiefase
3. Producten reflectiefase:
   - Afwegingskader op drie niveaus,
   - Richtlijnen voor participatie en governance
4. Planning en fasering
5. Communicatie

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

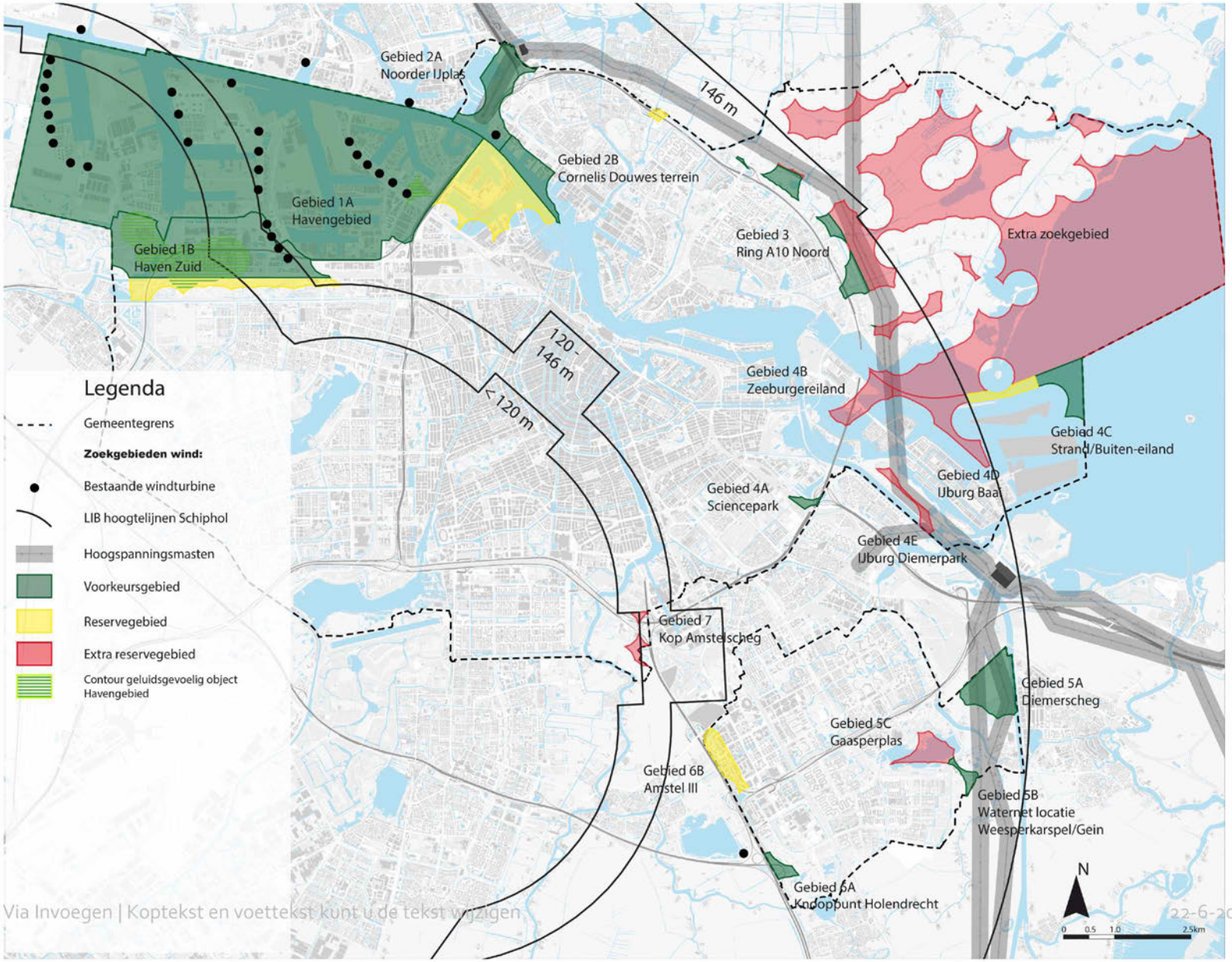

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Zoeken naar dialoog met de stad (niet discussie of debat)
- Het vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord)
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten, evaluatie participatie)
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern)
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven

Hoe dit concept tot stand is gekomen

- Twee klankbord sessies met belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers
  - Windalarm,
  - JongRES,
  - Bezorgde (para)medici
  - Volkstuinen
  - Woonbootbewoners
  - Energie-coöperaties Amsterdam Wind
  - Stadsecoloog
  - GGD
  - Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,
  - Spaar het Gein/ Driemond.

- Twee klankbord sessies met partner organisaties waaronder
  - Buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel)
  - RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ),
  - Provincie NH
  - Haven Amsterdam,
  - Andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam
  - Stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West

Bevindingen uit de sessies met belanghebbenden

- Behoefte om mee te praten mee te doen is groot onder alle groepen

- Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm: visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen lopen zeer uiteen:
  - *Sommigen willen eerst evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden;*
  - *Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen;*
  - *Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen;*
  - *Grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden RES*

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

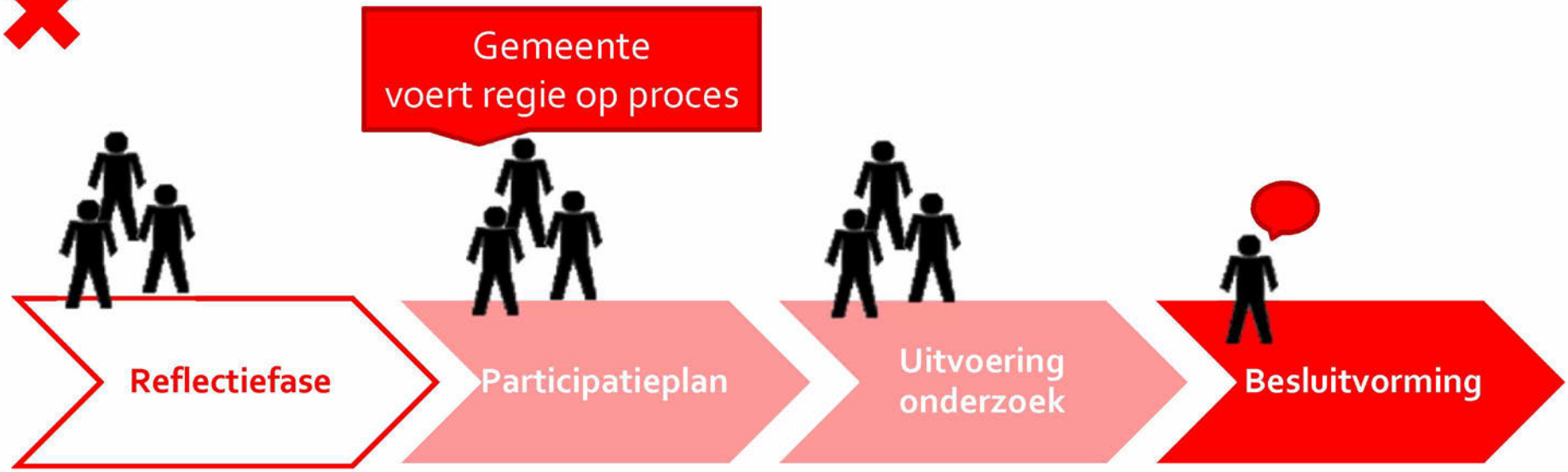

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader

2) Richtlijnen samenwerking (incl. evaluatie)

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden,

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (regierol gemeente)

- Geeft informatie over de regierol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden

Afwegingskader op 3 niveaus

Afwegingskader besluitvorming windenergielocaties (eindproduct)

Het afwegingskader:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties,
- Helpt bij het wegen van de aangereikte informatie,
- Is geen beslisboom.

Wat beschrijven

- Wettelijke bepalingen
- Gezondheidsaspecten (HIA)
- Ruimtelijke kwaliteit (stad en landschap)
- Natuur / biodiversiteit
- Lokale bewonersperspectief
- Lokale beleidsperspectief
- …

In de vorm van

- Afwegingskader met stedelijke kenmerken
- Kenmerken per zoekgebied

Mogelijke activiteiten:

- Participatieve Waardenevaluatie (PWE)
- Etnografisch onderzoek
- Beleidsanalyse
- Simulaties / visualisaties
- Natuurwaardenonderzoek
- Dialoogsessies
- Thematische gesprekken, o.a. over vormgeven HIA
- Informatieverstrekking (doorlopend, algemeen en specifiek per zoekgebied)
- Joint fact finding
- …

Met wie

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- Kennisinstellingen
- RIVM/ GGD
- …

Voor wie

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Afwegingskader voorbeeld stedelijk niveau

Bouwsteen (voorbeelden, niet limitatief)	Instrumenten (voorbeelden)	Kenmerken voor afweging (voorbeelden)
Stedelijk kwaliteitskader ruimte	Ruimtelijke studie, Simulaties	Zichtlijnen …
Studie natuur/ecologie ontwikkeling	Beleidsanalyse Natuurwaarden onderzoek PlanMER	Diversiteit en omvang soorten …
Gezondheidseffecten	HIA JFF, rekenmodellen Simulaties	Aard en omvang hinder …
Duurzame energie ambities	Onderzoek	GWh elektriciteit opgewekt
Maatschappelijke acceptatie	PWE Dialoogsessies	Aandeel mensen dat financieel eigenaar is …
…	…	…

Afwegingskader voorbeeld informatie over zoekgebieden/lokaal

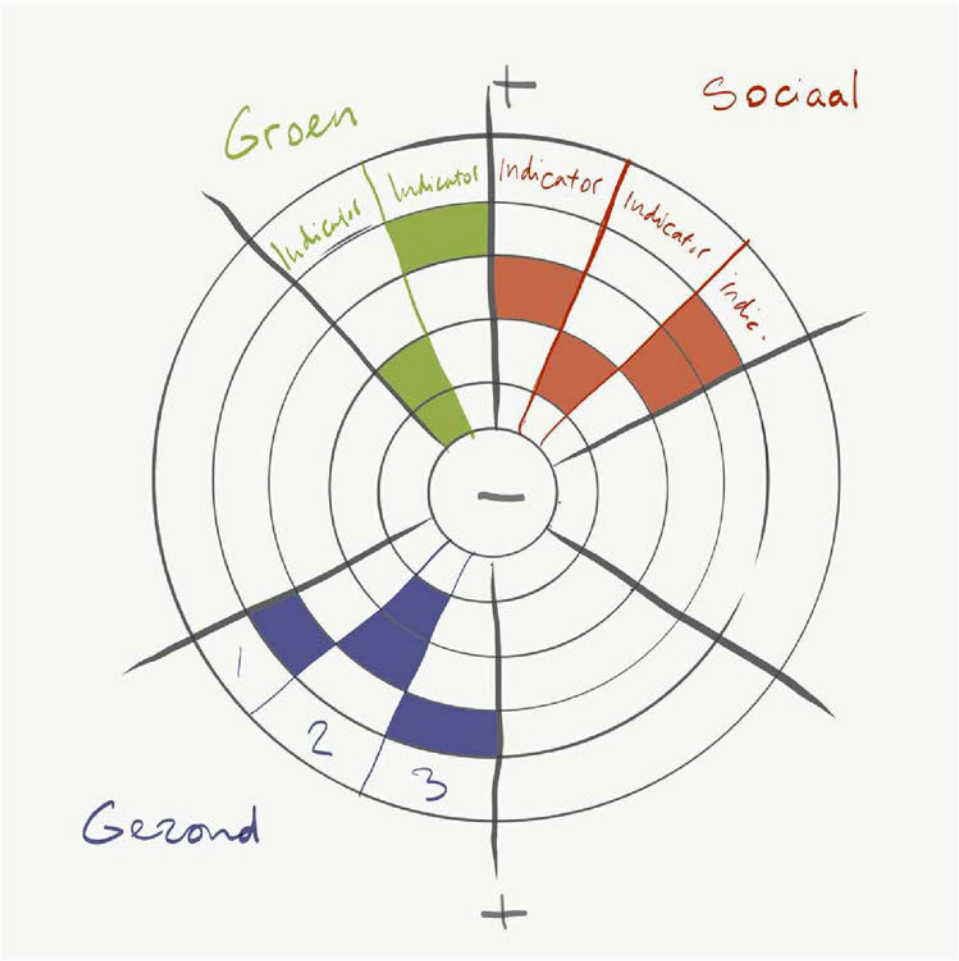

- Voorbeeld spindiagram
- Ontwikkeld met en door bewoners
- Organiseren met stadsdelen, buurgemeenten (+bewoners), lokale klankbordgroep

Richtlijnen voor participatie

De richtlijn:

- Geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie
- Helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers,
- Helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad.
- Is geen plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat.

Wat beschrijven

- Wettelijke kaders en normen cf. Ow
- Kaders klimaatakkoord (o.a. 50% lokaal eigendom)
- Stedelijke beleidskaders en moties
- Input belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Mogelijke activiteiten:

- In kaart brengen verschillende bestaande kaders,
- Dialoogsessies stedelijk en lokaal over: wat vinden belanghebbenden belangrijk bij participatie? Wat hebben energie-coöperaties nodig?
- Afstemming: Wat wordt gevraagd en verwacht van gemeente Amsterdam?

Met wie (zie boven):

- Belanghebbenden, o.a. bewoners en bedrijven Amsterdam en buurgemeenten,
- Gemeenteraad Amsterdam
- Stadsdelen met o.a. wijkteams
- RES partners
- Energiecoöperaties
- ...

Voor wie (zie boven):

- Bestuur en raad,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden,
- Uitvoerenden.

Richtlijnen voor governance (eindproduct)

Wat is de richtlijn:

- Geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio),
- Geeft inzicht in de regierol van de gemeente,
- Stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan.

Wat beschrijven

- Spelregels voor samenspel
- Gezamenlijke benodigde kennisopbouw
- Delen van (participatie) ervaringen
- Gezamenlijke governance richting Rijk/provincie

Mogelijke activiteiten:

- Preconstructie voor afstemmen besluitvorming en beleidscoördinatie
- Dialoogsessies: In kaart brengen:
  - Volgordelijkheid van besluiten en andere inter-afhankelijkheden,
  - Mogelijke beleidstegen-stellingen,
  - Bestaande en benodigde kennis.
- Afspraken maken hoe omgaan met tegenstellingen.

Met wie:

- Mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten,
- Stadsdelen Amsterdam en andere directies/ afdelingen
- …

Voor wie (zie boven):

- Bestuur,
- Initiatiefnemers,
- Belanghebbenden en raad,
- Uitvoerenden.

Bevindingen in relatie tot het proces van Plan van aanpak

- ✓ Eigenaarschap proces en vertrouwen moet groeien
- ✓ Eén plan van aanpak voor de reflectie fase waar op voorhand iedereen geheel achter staat is een brug te ver
- ✓ PvA is verzameling activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven
- ✓ Proces eigenaarschap op lokaal, stedelijk en niveau buurgemeenten/ regio nodig

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 1/2

Voor afwegingskader en richtlijnen participatie:

- Uitwerken en invullen procesgroepen:
  - Stedelijke procesgroep die meedenkt en meedoet in proces
  - Procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten, die meedenken/meedoen in proces
  - Raadsklankbordgroep?

- Opstarten evaluatie en PWE
  - uitvraag evaluatie participatie en start ophalen onderwerpen (overige activiteiten volgen uit gesprekken afwegingskader)
  - uitvraag PWE raadpleging en ophalen onderwerpen (uitvoering oktober)

- Voorbereiden specialistische trajecten
  - traject ruimtelijke kwaliteit
  - Gezondheidswerkgroep en start PVA (HIA)
  - Etnografisch onderzoek
  - Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving
  - ….?

Hoe starten: Fase I (juli/augustus) 2/2

- Aandringen op Joint Fact Finding bij NP RES
  - Joint fact finding bouwsteen gezondheid afwegingskader (RIVM?)
  - Nut en noodzaak van kaders RES/ wind op land

Voor richtlijnen voor governance

- Oprichten procesgroep overheden
  - stadsdelen, buurgemeenten, provincie, RES NHZ

- Eerste bijeenkomst preconstructie
  - planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen

Resultaat fase I: PVA reflectiefase incl. capaciteit en budget

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 1/2

Aan de slag met stedelijke procesgroep (indicatief, nog nader uit te werken):

- Uitvoeren evaluatie participatie & werksessies participatie
- PWE Raadpleging
- ...

Aan de slag met procesgroepen lokaal/per zoekgebied met stadsdelen én buurgemeenten

- Lokale dialoogsessies, o.a.
- Etnografisch onderzoek,
- Inventarisatie natuurwaarden en natuurbeleving,
- Ruimtelijke Kwaliteit,
- Simulaties, visualisaties,
- Werksessies over participatie,
- ...

Spelregels voor reflectiefase: procesgroepen, communicatie, manieren van betrekken, ...

Fase II (sept-dec 2021) en verder 2022 2/2

Doorloop procesgroep overheden

- Analyse preconstructie planning kritieke momenten met buurgemeenten/ stadsdelen/beleidsafdelingen
- Werksessie participatie

Stedelijke / landelijke (?) gezondheidswerkgroep over o.a. uitgangspunten voor HIA.

Landelijke werkgroep Nut en noodzaak/ feiten.

Resultaat fase II: presentatie afwegingskader en richtlijnen aan college (december 2021).

Communicatie

Kernboodschap windturbines in Amsterdam

Om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen is een omslag naar schone energie nodig. Amsterdam heeft de ambitie om de elektriciteitsproductie door windenergie op eigen grondgebied met 50 MW opgesteld vermogen uit te breiden voor 2030.
In zeven gebieden wordt gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Samen met experts, omwonenden en andere stakeholders kijken we waar deze geplaatst kunnen worden. Amsterdammers kunnen ook profiteren van de plaatsing van deze windmolens; het doel is dat minimaal 50% van de (wind)productie in lokaal eigendom komt.

Communicatie

Kernboodschap reflectiefase

Het college neemt haar verantwoordelijkheid om de klimaatdoelstellingen te halen, maar voelt ook de verantwoordelijkheid om de zorgen die mensen hebben over de komst van 17 windturbines zoveel mogelijk weg te nemen. Nog voordat initiatiefnemers die windmolens willen plaatsen zich kunnen melden, vindt er daarom een 'reflectiefase' plaats. Er wordt meer tijd genomen om in de zoekgebieden het gesprek aan te gaan. In de reflectiefase wordt een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Dit kader moet onder meer uitspraken doen over criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Het CONCEPT pva reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Communicatie

Drie lijnen:

A. Communicatie ter ondersteuning van de participatie reflectiefase: werving, zichtbaar maken resultaten

B. Externe communicatie naast ondersteuning participatie: voelbaar en zichtbaar maken, nuanceren, informeren van groepen/wijken die nog niet goed zijn bereikt, informeren/up to date houden

C. Interne communicatie: naar gemeentelijke directies en buurgemeenten

Communicatie

A. Communicatie ter ondersteuning van participatie reflectiefase

Werven van diverse deelnemers met gebruik van de kernboodschappen, zichtbaar maken resultaten, via oa:

- Gemeentelijke kanalen zoals stadskrant, website, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, nieuwsbrieven stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Bewonersbrieven
- Advertenties in lokale print media, stedelijk en stadsdeelspecifiek.
- Persberichten bij activiteiten/resultaten die een nieuwswaarde hebben
- Lokale fysieke locaties en social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente voorzien van posters en posts

Communicatie

B. Communicatie naast participatiecommunicatie

Zichtbaar en voelbaar maken, nuanceren, informeren diverse doelgroep via oa:

- Infographics/animaties/ filmpjes/3D animatie/simulator
- Excursies naar andere steden/gebieden waar windmolens staan, gesprekken met bewoners van andere steden/gebieden waar windmolens staan, wandelingen in zoekgebieden
- Visuele verslagen bovenstaande excursies
- De wijk in met een bus/op de markt/persoonlijke ontmoetingen
- Stadskrant, nieuwsbrieven stedelijk, duurzaam020, Duurzame Energie, stadsdelen en gebiedspagina's.
- Social media kanalen van de gemeente, waaronder ook duurzaam020 en de stadsdelen, zowel organisch als gesponsord.
- Lokale zenders zoals RTVNH en AT5 voorzien van content.
- Persberichten /artikelen / brengen van een positief/genuanceerd verhaal bij specifieke media
- Lokale social media platforms zoals FB accounts van buurten en organisaties buiten gemeente.
- Bewonersbrief

Communicatie

C. Interne communicatie

Gemeentelijke directies betrekken bij het proces

Belangrijkste doelgroepen: Stadsdelen, G&O, buurtgemeenten

- Interne bijeenkomsten zoals R&D online en toelichten op vergaderingen
- Directe persoonlijke en mailcontacten
- Intranetpagina
- Tamtampagina
- Interne nieuwsbrieven

Voor vragen en antwoorden

Ga naar onze website:

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES ~~en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)~~

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. -De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie 72 (Bakker, SP) ~~#X naam~~ over het houden van ~~naar~~ fysieke bijeenkomsten en motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) ~~motie #x naam~~ en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces ~~over het houden van een evaluatie.~~ Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners
Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied.
Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. ~~Het is denkbaar dat~~De ~~de w~~verzamelde informatie moet voldoende kader geven ~~eft~~ voor het opstellen van een Notitie ~~Rijkwijdte~~Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

~~*Activiteiten*~~
~~Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[4]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[5] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.~~

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:
~~*Expertise voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden*~~
~~Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:~~

1. Het uitwerken van ~~E~~een ~~gezondheidseffectscan~~ gezondheidseffectscreening (GES)[3]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie ~~-~~stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen ~~waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking~~ met het landelijk

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

---

[4] ~~Link naar pwe filmpje~~
[5] ~~Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]rc.~~
[3] GES (Gezondheidseffectscreening) -is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted]~~scar: akkoord?~~

expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM ~~geluid bij windturbines~~ en de GGD'en[7]. ~~[redacted] ajb akkoord/ nader invullen~~

2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken. ~~dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.~~

Activiteiten

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[4]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[5] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, / visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad. ~~Penvoerder van dit traject blijft de gemeente samen met de ingehuurde adviseurs van Public Mediation.~~

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden

Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

---

[4] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[5] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden [redacted].

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan ~~voorgelegd~~, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[6]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

---

[6] ~~Invoegen nummer naam motie.~~Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie ~~xxx~~ 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden

Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[7]

Voorbereiden specialistische onderzoeken~~, waaronder de HIA/ GES~~
~~Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid.~~ [redacted] ~~wil je ajb aanvullen.~~ De voorbereidingen voor de uitwerking van de GES, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek ~~gaat~~zijn gestart~~van start~~. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, ~~die deze onderzoeken~~ ezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. ~~kunnen geven en werk uit welke status deze onderzoeken krijgen bij de afwegingen rond concrete locaties voor windturbines.~~ Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Blijven a~~Toezegging~~ andringen op ~~door het Rijk voor~~ gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het is nog onduidelijk of het Rijk een dusdanig traject zal starten, Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.~~heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen.~~ @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. ~~een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn.~~ Na de zomerreces ~~Daarna of parallel eraan~~ zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop ~~erop~~ in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

[7] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Communicatie

De reflectiefase is ~~opnieuw~~ een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u voor nu alvast een fijn zomerreces !

~~**Afdoening moties: (volgt)**~~

~~In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen- motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om~~

1. ~~Xxx~~
2. ~~Xxx~~
3. ~~xxx~~

~~Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).~~

~~Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:~~

4. ~~Xxx~~
5. ~~Xxx~~
6. ~~xxx~~

~~Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.~~

~~Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.~~

~~2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.~~

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

~~LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.~~

~~**Bijlagen**~~
~~1. Naam bijlage~~
~~2. Naam bijlage~~

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Tue, 22 Jun 2021 09:55:38 +0100
To: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Hoi [redacted]

Fijn! Zullen we dan afspreken van 10-11 uur? Lukt dat jou ook [redacted]

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 12:06
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Beste [redacted]

Prima om over dit onderwerp een afspraak in te plannen samen met [redacted] Deze week ben ik dinsdag en woensdag niet beschikbaar en [redacted] is volgens mij vrijdags niet beschikbaar. Donderdag 24 juni kan ik de hele dag, behalve tussen 14-15 uur.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 08:25
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Health Impact Assessment - windenergie Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein

Geachte heer [redacted],

Graag benader ik u voor het volgende.

Ik ben ingehuurd door de gemeente Amsterdam om vanuit de gemeente Amsterdam het proces te begeleiden van windontwikkeling bij het zoekgebied voor windenergie in de Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein. Dit zoekgebied loopt vooruit op de ontwikkeling in de andere zoekgebieden aangezien dit gebied al in het verleden is aangewezen voor wind.

De gemeente heeft een intentieovereenkomst met cooperaties gesloten die graag wind willen ontwikkelen en daarbij aangegeven dat zij hun project moeten uitwerking middels een participatietraject. Aanvullend is aangegeven dat zij een milieueffectrapport moeten opstellen.

Inmiddels is door de gemeenteraad aangegeven dat zij een Health Impact Assessment (HIA) verlangd. Aangezien initiatiefnemers met een mer-proces willen starten komt de vraag op naar de inhoud van de HIA en de uitvoering ervan, waaronder de koppeling met het MER.

Van de heer [redacted] begreep ik dat ik het beste u daarvoor kan benaderen. Aangezien dit de eerste keer voor wind in Amsterdam is stel ik voor een afspraak te plannen met u en de heer [redacted] om dit door te spreken. Bijvoorbeeld vanmiddag of volgende week vrijdag?

HIA inhoudelijk
Ik heb alvast een beetje voorwerk voor mezelf gedaan via de website van het RIVM (https://www.rivm.nl/health-impact-assessment-hia). De stappen die hier worden onderscheiden zouden goed kunnen aansluiten op de stappen in het MER. Ik zag:

- Screening
- Scoping
- Beoordeling
- Conclusies/aanbevelingen
- Monitoring en evaluatie

Het MER start ook met 'screening' en 'scoping'. De start van dit traject is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) waarin is beschreven wat wordt onderzocht (welke potentiele effecten) en op welke wijze deze worden onderzocht (scoping). Deze notitie wordt 6 weken ter inzage gelegd zodat een ieder kan beoordelen of dit volledig is. Mogelijk is de HIA goed te integreren in het mer-proces.

Graag hoor ik van u; telefonisch ben ik deze ochtend niet zo goed bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

GGD Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als een e-mail niet voor u is bestemd, verzoekt de gemeente u vriendelijk ons van de juiste adressering op de hoogte te stellen en de e-mail te verwijderen zonder de informatie te gebruiken en te delen met anderen. Voor verdere informatie over de rechten op informatie, zie www.ggd.amsterdam.nl/proclaimer

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Tue, 22 Jun 2021 10:42:39 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.*
Attachments: *20210705 v3 Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase_CvdK.docx*

Hi [redacted] en [redacted]

Ik heb meegelezen met de raadsbrief en een aantal opmerkingen toegevoegd. Vooral waar tekst aangescherpt moet worden of meer helderheid gewenst is.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:33
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Allen,
Bijgaand de concept Raadsbrief over de stand van zaken reflectiefase RES.
Deze gaat woensdag in de map van de wethouder en wordt daarna nog voor het reces aan de raad gestuurd.

Kunnen jullie een check doen en ons terugkoppelen, uiterlijk dinsdagmiddag 15.00 uur?

Dit lijkt misschien wat krap, maar voor een aantal van jullie is het slechts een check op 1 of 2 zinnen waar je naam bij staat, om te zorgen dat we dit zorgvuldig verwoorden.
Voor vragen zijn we uiteraard bereikbaar, [redacted] (inhoud) of [redacted] (proces).

Vriendelijke groet,

[redacted]
06[redacted]

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. –De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie-fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct –betrokkenen.; SSommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIAgezondheidseffectanalyse), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Commented [redacted] Zoekgebieden zijn toch al in kaart gebracht? Nu gaat het om locaties.

Commented [redacted] Discussie of gesprek?

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats-vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities, ~~en wensen en~~ lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Commented [redacted] Deze zin loopt niet. Wat is met wat verbonden?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

Commented [redacted] Het Nederlandse woord voor governance is sturing.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Commented [redacted] Door te zeggen dat het een regierol is bepaal je eigenlijk de vorm van governance al. Misschien willen de andere belanghebbenden wel helemaal niet dat de gemeente een regierol neemt, maar juist loslaat. Loslaten is ook een vorm van governance.

Neutraler zou zijn dat je zegt dat hethet gaat om de ROL van de gemeente.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Commented [redacted] Wie bepaalt de weging?

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[1] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[2] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[3] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken voor joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. -De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

[1] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?
[2] Link naar pwe filmpje
[3] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

Commented [redacted] Benoemen wie deze besluitvorming doet.

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] Thematafels

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] Nu weer scan? Het was toch analyse? Nu in allerlei raadsadressen gesproken over gezondheidsanalyse.

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Hebben de stadsecologen geen specialistische expertise?

De zin kan scherper. Het is nu een open deur. Ik neem aan dat we ook specialistische expertise inzetten bij de andere twee punten.

Commented [redacted] Is dit het joint fact finding proces? Of zien we dat anders? Of moet daar nog vorm aan worden gegeven?

Commented [redacted] Nog relevant?

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie-coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad,

Commented [redacted] Deze zin loopt niet.

Commented [redacted] Kaders en normen voor wat? Voor participatie?

Commented [redacted] Dit snap ik niet. Waarom primair gericht op bestuur en raad? Is het een controle middel?

[4] Invoegen nummer naam motie.

maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal- ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het

Commented [redacted] Dit zou ik ook herhalen op pagina 2 bij de 3 punten, want hier staan andere spelers (of concreter benoemd) dan daar. Op pagina 3 worden ook initiatiefnemers genoemd.

Governance is nu wel beperkt tot bepaalde groep, namelijk sturing tussen overheden/instituten. Officieel niet wat governance betekent, dus belangrijk dit consistent uit te leggen.

Betere titel zou hier zijn: richtijnen samenwerking overheden

Commented [redacted] Zie mijne eerdere opmerking over rol.

Commented [redacted] Als het nu specifiek gaat over rol hoe overheden in de RES met elkaar omgaan dan ook een belangrijke rol voor RES programma.

Commented [redacted] Ouderwets zinnetje:)

Vervangen door: Het doel is

Commented [redacted]4]: Geen mooi Nederlands.

Alternatief:
Mogelijke ideeën voor vormgeving plan van aanpak

Commented [redacted] Andere kopje!

In kopjes zet je geen ik – wie is ik?

Commented [redacted] Dit staat ook al in de alinea hierboven.

Commented [redacted] Waarom bijvoorbeeld?

Commented [redacted] Ik zou beginnen met het uitsturen van een nieuwsbrief over de reflectiefase waarin je aangeeft dat mensen zich kunnen aanmelden als ze interesse hebben deel te nemen. Dan krijg je een indicatie hoeveel mensen dit werkelijk willen en kan je ook een betere inschatting maken over mogelijke onderzoekstechnieken, kosten, intensitiviteit, etc.

Commented [redacted] Of? Niet EN?

Commented [redacted] We hebben toch al concrete zoekgebieden? Bedoel je de zoekgebieden of op concrete locaties? Wees precies in de verwoording.

Commented [redacted] Ga je een stedelijke groep de evaluatievragen laten verzinnen? Dat lijkt me geen goed plan.

gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces-groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Commented [redacted] Wat voor governance vraagstukken? Bedoel je: samenwerking tussen overheden?

Commented [redacted] Wie doet de selectie? Welke kaders zijn er? Wie bepaalt de kaders voor selectie?

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden

Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie-leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Commented [redacted] Wat is het doel van deze groep? Bepalen de deelnemers dit zelf?

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES

Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Commented [redacted] Waarom nog verwijzen naar HIA? Het heet nu GES. Als introductie goed gedaan is in het begin, dan niet meer verwijzen naar HIA.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep

Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning

Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop ~~erop~~ in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.
Juist omdat we heel veel belanghebbenden de kans willen geven om mee te praten en mee te doen, zullen we het traject gefaseerd uitwerken.

Communicatie

De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie-component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Commented [redacted] Bedoel je de drie punten van pagina 2? Naar welke afspraken wordt verwezen?

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een ~~HIA /~~ GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen
1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Tue, 22 Jun 2021 11:43:21 +0100*
To: *"Finscreening RD" <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; "Screening RD" <Screening.RD@amsterdam.nl>*
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: screening raadsbrief Reflectiefase*
Attachments: *210621 map wh raadsbrief reflectiefase.docx*

Dag Collega's,
Hierbij ook nog de flap wethouder behorend bij de raadsbrief.
[redacted] heeft zojuist nog een nieuwe versie van de raadsbrief gestuurd.

@ [redacted] dank voor je opmerkingen. De reflectiefase is inderdaad een bestuurlijke wens en juist bedoeld om weerstand en zorgen weg te nemen, maar zal inderdaad nooit helemaal lukken.
Wat betreft financien: dit is puur een update van de input tot nu toe en de beoogde aanpak. Dus nog geen PVA met bijbehorend budget, dat volgt na het reces.

Groet,
[redacted]

Van: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 9:31
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; Screening RD <Screening.RD@amsterdam.nl>
CC: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: screening raadsbrief Reflectiefase

Hoi [redacted] en [redacted]

Vooruitlopend op de flap, hierbij al wat opmerkingen:

- Het is een lange brief over een intensief proces over veel aspecten, begrijpelijk gelet op de voorgeschiedenis en (bestuurlijke) wensen. Ik zie wel een risico dat de reflectiefase nog meer weerstand genereert.
- Besteed in de voordracht aandacht aan de kosten van dit traject en de dekking ervan.

Succes met het vervolg.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Strategisch adviseur Ruimte en Duurzaamheid
Strategic advisor Department of Urban Planning and Sustainability
Team Strategische- en Bestuurlijke Advisering

Gemeente Amsterdam | City of Amsterdam

M 06-[redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Werkdagen: ma, di, do en vr

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 16:57

Aan: Screening RD <Screening.RD@amsterdam.nl>
CC: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: screening raadsbrief Reflectiefase

Dag [redacted]
Zoals net besproken, hierbij alvast de raadsbrief die we woensdag willen aanleveren voor map wethouder.
Morgen volgt nog de flap wethouder.
Groet en dank!
[redacted]

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de vergadering van 24 juni 2021
MAP WETHOUDER Van Doorninck

Portefeuille: Duurzaamheid

Agendapunt: *<automatisch>*

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Informeren Raad over voortgang Reflectiefase RES.

Gevraagde beslispunten

1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.

Onderbouwing beslispunten

Ad 1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.
Op 27 mei heeft de raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. U heeft toen aangegeven de raad voor het zomerreces te willen informeren over de aanpak van de reflectiefase.

In bijgaande raadsbrief staat een indruk van de opgehaalde informatie tot nu toe en de aanpak op hoofdlijnen. In deze opzet is er nu voor gekozen om de raad met regelmaat te informeren over opzet en voortgang (en niet alsnog een vastgesteld PVA te delen). Hierbij wordt benadrukt dat de reflectiefase een adaptief proces is, dat in samenspraak met belanghebbenden tot stand komt en per fase verder wordt ontwikkeld. Waarbij wel gestreefd wordt naar een afronding van het afwegingskader in 2021, vast te stellen door de huidige raad.

In de geschetste aanpak wordt aandacht besteed aan de onderwerpen die door raadsleden (via moties) zijn aangedragen, waaronder het houden van fysieke bijeenkomsten, oog voor diversiteit van deelnemers en het houden van een evaluatie over het participatieproces tot nu toe.

De raad wordt nadrukkelijk uitgenodigd om via een procesgroep van raadsleden actief betrokken te zijn bij de reflectiefase.

Volgende processtappen

Na akkoord wethouder: wordt de brief ondertekend en verzonden.

Advies / afstemming
N.v.t.

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Documenten

Registratienr.	Naam
<*automatisch*>	Bijlage 1: Raadsbrief voortgang Reflectiefase RES 1.0

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Ruimte en Duurzaamheid,
[redacted], 06-[redacted], [redacted]@amsterdam.nl
[redacted], 06 [redacted], [redacted]@amsterdam.nl

Beslissing

Brainstorm invulling Reflectiefase RES wind - 9 juni 2021

Eindproducten reflectiefase

Zie je nog andere eindproducten voor de reflectiefase?

- Terugblik en verbetersuggesties tav draagvlak(onderzoek) onder bewoners (ook per zoekgebied)
- Terugblik en verbetersuggesties tav informatievoorziening windturbineplannen naar bewoners
- Participatieplan hoe breder publiek betrokken wordt
- Reflectie zou moeten opleveren; terugblik en lessons learned over het RES proces, en gaat niet over concrete invulling van de vastgestelde zoekgebieden. De lokale invulling moet in een goed participatief proces met bewoners en initiatiefnemers binnen het zoekgebied.
- Betrek de vogelbescherming erbij. Het zien van een dode Lammergier was te voorkomen. Zorg dat hier systemen voor zijn.
- Terugblik en verbetersuggesties tav participatie onder belanghebbenden (Noorder IJplas)
- Overzicht van lessons learned inzake draagvlak: Fouten in het draagvlakonderzoek door Amsterdam moeten worden geïnventariseerd (zowel vraagstelling als interpretatie) en er moeten consequenties worden getrokken voor de zoekgebieden windturbines (zo nodig aanpassing). Omdat draagvlak volgens Marco Berkhout, de programmamanager RES , voor Amsterdam bepalend is geweest voor het prioritering van de zoekgebieden (resulterend in de voorkeurgebieden in de RES 1.0) is dit absoluut noodzakelijk voor het herstel van de verhoudingen. Zie op 1 uur 8 minuten in bijgaande link NB In deze technische briefing worden de statenleden van de Provincie voorgelicht over de RES ivm besluitvorming 10 juni. https://noord-holland.stateninformatie.nl/vergadering/847494/Technische Briefing RES 1.0 31-05-2021
- Factcheck: Inventarisatie en inhoudelijk uitspraken inzake steeds terugkerende discussiepunten, waarbij de feiten elkaar tegenspraken. In de reflectiefase moet hier inhoudelijk duidelijkheid over komen. Als die duidelijkheid in de Reflectiefase niet kan worden bereikt, spreek je af dat je bijvoorbeeld het voorzorgsprincipe hanteert. De aldus geschapen duidelijkheid is belangrijke want een randvoorwaarde voor goede participatie.
- Impactanalyses (complete duurzaamheidseffectrapportage, uitvoer: expert judgement) Zie verder onder Bouwstenen.

Wat moeten deze eindproducten opleveren?

- Het transitieprobleem is een landelijk en internationaal vraagstuk en niet alleen een regionaal en lokaal probleem. Ook de huidige energievraagstukken zijn nationaal en internationaal. Dit erbuiten laten is vormt een fuik.
- Health impact assessment van brede groep experts, niet alleen RIVM maar ook artsen en andere experts (van buiten en rond zoeklocaties) betrekken

- Specifieke informatie aan de gemeenteraad over de impact van windturbines op de bewoners. Zo dreigt Amsterdam Gaasperdam ingesloten te raken door windturbines van Amsterdam, gemeente De Ronde Venen en Ouderkerk. Deze wijk kent veel kansarme bewoners, met veel problemen, en al overlast van Schiphol en snelwegen. Nu dreigt daar overlast van windturbines bovenop te komen.
- Bewoners initiatieven laten ontwikkelen voor energieopwekking en die meerekenen in de RES
- Breed gedragen afwegingskader
- Eerlijk beeld van draagvlak, in en rond zoekgebieden, per wijk en stadsdeel
- Helder waar en onder welke mensen (sociale status, etniciteit, etc.) wel/niet op de hoogte zijn (van plannen én de ins en outs, voor- en nadelen)
- Factcheck: moet opleveren dat men geïnformeerd participeert
- Lessons learned draagvlakonderzoek: inzicht in interpretatiefouten en suggestieve vragen, correctie hiervoor, zonodig aanpassing zoekgebieden windturbines Zie verder hieronder onder losse gele post its.

Andere opmerkingen

- Afwegingskader lijkt me niet de juiste naam (er is al een vergunningverleningskader).
- Afwegingskader klinkt heel erg topdown en "bovenwettelijk"
- Kanttekeningen bij het draagvlak onderzoek. Er was voor de geënquêteerden geen duidelijkheid over de wettelijke normen bijv wat betreft geluid, hinder, veiligheid etc. Een beperkt aantal Amsterdammers heeft de volgende vragen beantwoord (als onderdeel van een grotere enquête):Kunt u aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam?Kunt u per gebied aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat daar mogelijk extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam? (de vraag is per zoekgebied, totaal 7, te beantwoorden) (1)
- Er hadden meer specifieke vragen moeten worden gesteld zodat respondenten zich een betere voorstelling van de situatie, ook voor meer direct betrokkenen, hadden kunnen maken: Mogelijk worden er windturbines geplaatst in de hoofdgroenstuctuur. In hoeverre bent u het hier mee eens/oneens? (5-puntsschaal) Mogelijk worden er windturbines geplaatst in Bijzonder Provinciaal Landschap Waterland. In hoeverre....Mogelijk worden er windturbines geplaatst op 100 meter afstand van tuinparken waar zomers veel overnacht wordt. In hoeverre..... Mogelijk worden er windturbines geplaatst op 200 meter afstand van woonboten. In hoeverre.... Wat vindt u een redelijke afstand tussen windturbine en bebouwing: 350 meter, 600 meter, 10 x de ashoogte (dus bij een ashoogte van 150 meter, 1.500 meter afstand) (2)
- De stemmen van de Amsterdammers met daadwerkelijk de meeste lasten van de windturbines ten behoeve van het collectief behoren bovendien zwaarder gewogen te worden (3).
- Afwegingskader: Gezondscriteria en natuuronderzoek (o.a. rode lijst vogels) EN bodemleven, moet worden toegevoegd.
- Bij het item veiligheid uit het afwegingskader, geldt voor tuinparken met verblijfsmogelijkheid, dat de risicozonering in acht moet worden genomen. Voor de noordelijke tuinparken is dit m.n. van belang omdat er sprake is van cumulatie van

(on)veiligheidsaspecten: hoogspanningsmasten, eveneens kwetsbare objecten, staan langs het terrein en de A10 aan de andere kant. Dit is zo belangrijk omdat het wettelijke bepalingen betreft die dus in het algemene afwegingskader onder veiligheid thuis horen en al veel eerder in het proces hadden moeten worden toegepast.

- Als de criteria voor het afwegingskader worden geformuleerd dan vinden wij het belangrijk dat dit wordt gedaan door onafhankelijke experts en dat er transparant wordt gerapporteerd.

Mogelijke activiteiten stedelijk en lokaal

Welke activiteiten kunnen toegevoegd worden (op stedelijk en lokaal niveau)?

- Evaluatie van het tot stand komen van de voorkeursgebieden en nut en noodzaak
- Het transitieprobleem is een landelijk en internationaal vraagstuk en niet alleen een regionaal en lokaal probleem. Ook de huisge energievraagstukken zijn nationaal en internationaal. Dit erbuiten laten is vormt een fuik.
- Bewoners initiatieven laten ontwikkelen voor energieopwekking en die meerekenen in de RES
- Ik zie stadsbreed een continue dialoog over de wind/zoekgebieden, waarom we dit doen en waarom we het nodig hebben. Lokaal zie ik iniatiefnemers (cooperaties) aan de slag met bewoners om een goed participaitief plan te maken voor het concrete gebied. Daar is geen nieuw afwegiingskader voor nodig, de gemeente en bewoners kunnen vanuit de stadsbrede groep vinger aan de pols houden of. er een goed participatie proces. lokaal plaats heeft.
- Ik zie een stadsbreed proces over de RES zoekgebieden en waarom we deze nodig hebben en een lokaal proces tussen iniatiefnemers en bewoners om op participatieve wijze een goed plan te maken
- Is er ruimte voor andere duurzame energie vormen en wordt hier ook actief naar gezocht? Prioriteit voor andere (voor flora en fauna betere) vormen van duurzame energie hoogst belangrijk.
- Op stedelijk niveau kennis (onafhankelijk) bijv geluid, gezondheid, Lokaal kunnen initiatiefnemers en bewoners daar gebruik van maken en wordt. voorkomen dat er veel geld verspild wordt aan elkaar om de oren te blijven slaan met rapporten.
- Stadsbreed focus op terugkijken RES zoekgebieden proces. Lokaal focus op goede invulling met bewoners en iniatiefnemers
- Gebiedsspecifiek denken, bijvoorbeeld de Scheggen, die Amsterdam omgeven en waar nu windturbines worden voorzien, daar een plan voor maken, waarbij recreatie wordt gecombineerd, met bijv aquathermie / co2 beperking en bodemdaling, duurzame landbouw.
- Bijv pilot Waterlandscheg : Organisaties als Behoud Waterland en Wetlands initiatieven laten ontwikkelen voor aquathermie samen met landschapsarchitect (er ligt al een visie ontwerp), dit meerekenen in de RES
- Laat lokaal proces van participatie uitvoeren door bewoners uit het gebied met initiatiefnemers, de stadsbrede groep kan eventuele goede lessen kennis delen tussen gebieden, voorkom een topdown achtig kader!

- Stadsbreed wetenschappelijke basis over onderwerpen als geluid/gezondheid (om te helpen feiten van fabels te onderscheiden)
- Actief betrekken door de gemeente van bewoners van Amsterdam Zuidoost. Juist voor een kansarme wijk is daar veel meer moeite voor nodig dan het sturen van een brief!

Wat zouden deze activiteiten moeten opleveren?

- Representatieve inzichten. Dit betekend dat niet de hardste schreeuwers hun stem laten gelden boven de stem van alle inwoners van Amsterdam; de meerderheid beslist. De meerderheid neemt namelijk niet/onvoldoende deel in dit type participatiebijeenkomsten, die gaan er namelijk vanuit dat hun stem (elke 2 jaar, namelijk voor gemeente en Rijk) voldoende is om afspraken uit het KA te realiseren. Hier was de basisgedachte 'iedereen doet wat', het wordt hoog tijd.
- Meer bewoners uit Amsterdam Zuidoost betrekken.
- Meer opgewekte duurzame energie mét draagvlak
- Participatieplan
- Gebiedsspecifiek plan dat rekening houdt met goed te combineren ruimtelijke opgaven in een verdichte stad (recreatie, energietransitie, landschap en landbouw)
- Is er ruimte voor andere duurzame energie vormen en wordt hier ook actief naar gezocht. Prioriteit voor andere (voor flora en fauna betere) vormen van duurzame energie hoogst belangrijk.

Vormgeven proces

Wat is belangrijk bij het samen vormgeven van het proces?

- Dat we het ook echt samen doen
- Wat ik zie: Er is en blijft in dit gesprek, net als vorige keer, echt een heel grote afstand tussen de leef- en de systeemwereld over hoe je dit samen doet. De vorige keer leek het alsof we een goed gesprek gingen voeren daarover. Echte betrokkenheid op dit grote onderwerp willen wij het liefst organiseren door mensen mede-eigenaar te laten worden door ze vanaf het begin mee te laten denken over de oplossingen. Oplossingen waar je mede-eigenaar van bent ga je ook uitvoeren of uitdragen. Met de huidige afstand blijft het vooral naar elkaar kijken. Met argumenten voor en tegen, waarbij inhoud en proces steeds door elkaar lopen. Ik zou daar vooral splitsen wb bijdrage en hulp. Beeldvorming: naar buiten brengen dat dit nu echt samen georganiseerd gaat worden.
- Laat lokaal proces van participatie uitvoeren door bewoners uit het gebied met initiatiefnemers, de stadsbrede groep kan eventuele goede lessen kennis delen tussen gebieden, voorkom een topdown achtig kader!
- Laat dit proces het realiseren van duurzame. energie met windmolens niet vertragen!! laat bewoners en initatiefnemers aan de slag gaan binnen de zoekgebieden
- Wat hier goed is: dit is een grote zoektocht, wij weten het ook niet. Maar toch lijkt er wel al van alles bedacht. Grote vraag is daarbij: waar is dit dan op gebaseerd?

- Wat hier voor vandaag is bedacht (agenda, verloop gesprek, deze mural), is een bewijs dat er geen controle is.
- Overeenstemming over doel, stappen in het proces en planning
- Overeenstemming over welke bewoners en belanghebbenden meedoen
- Duidelijkheid over de organisatie vd sessie: informatie (agenda, deelnemers etc vooraf)
- Het moet ook helder zijn dat niet iedereen betrokken kan worden. Organisatorisch is dit ook onmogelijk.
- De doorkijk voor PvA voor komende maanden (?) is véél te groot, niet realistisch
- De gewenste uitkomsten voor vandaag: veel te veel en veel te groot
- Wat wordt de procedure om experts aan te dragen en te horen?
- Helder maken wat het mandaat is van de verschillende groepen
- Helder maken wat met de uitkomsten wordt gedaan, en welke informatie kunnen we gaandeweg delen?
- Maak het transparant naar buiten
- Voorwaarde voor een nieuwe participatiemethode die werd voorgesteld : (particpatieve waarde evaluatie): 1) geen beperking op voorhand dat de 17 windturbines er hoe dan ook moeten komen en 2) effecten/impact van de keuzes moeten helder in kaart zijn en daar moet overeenstemming over bestaan in een groep van voor- en tegenstanders wind op land.
- Procestips (eigenlijk lessons learned uit het voorafgaande proces):
  - Wettelijke normen als volkstuin met verblijfsfunctie zijn kwetsbaar object meteen meenemen. Voer geen onzinnige discussie hierover, maar erken dit.
  - Niet de regels tijdens het spel veranderen: als afschaffen van de 600 meter afstandsnorm. Dat geeft heel veel discussie.
  - Het RIVM geeft aan dat 9% ernstige hinder zal ervaren als de norm wordt toegepast. Binnen dichtbevolkt stedelijk gebied betekent dit dat duizenden mensen betreft. Voer geen onzinnige discussie daarover.
  - Overzicht Factchecks is onontbeerlijk voor een goed proces en voor goede participatie
  - Als draagvlak een criterium is om zoekgebieden te prioriteren, zorg dan voor een vlekkeloos draagvlakonderzoek
- Ik zie een stadsbreed proces over de RES zoekgebieden en waarom we deze nodig hebben en een lokaal proces tussen iniatiefnemers en bewoners om op participatieve wijze een goed plan te maken.

Welke bouwstenen zie je?

- Onderzoekstafel/groep met bewonerdeskundigen, artsen en onderzoekers over hinder, geluid, gezondheid, (externe) veiligheid, bodem & ondergrond en waterkwaliteit (1)
- Onderzoekstafel/groep met bewoners, deskundigen (vogelbescherming, onafhankelijke ecologen, etc.) en ambtenaren over flora en fauna in en rond zoekgebieden, natuur en landschap, horizonvervuiling (2)
- Onderzoekstafel/groep met bewonerdeskundigen en onafhankelijke onderzoekers over draagvlak, wenselijkheid (3).
- Tafel buurgemeenten maken met bewoners aan de rand van Amsterdam en buurgemeenten, en ambtenaren en politici uit relevante (buur)gemeenten (4)

- Participatie-ontwerp tafel met bewoners, bewonerscooperaties en gemeente/RES ambtenaren: draagvlak definiëren, vormen van eigenaarschap onderzoeken, lusten en lasten in relatie tot afstanden/woningen in kaart brengen (5)
- Nut en noodzaak, alternatieven onderzoeken in groep rekenaars van Windalarm, ambtenaren en onafhankelijk onderzoekers (6)
- Stadsbreed wetenschappelijke basis over onderwerpen als geluid/gezondheid (om te helpen feiten van fabels te onderscheiden)
- ad 3. draagvlakonderzoek van gemeente evalueren door onafhankelijk bureau in overleg met en rapporterend aan gemeente en bewoners/belanghebbenden
- Recreatie (in een verdichte stad)
- Gebiedsspecifieke kenmerken (als achterstandswijk, geen cumulatie indien andere aanwezige hinderbronnen als een snelweg aanwezig zijn etc)
- Bouwsteen: Een kosten (omgevingsimpact) / baten analyse (opbrengst windturbines in relatie tot totale energiegebruik Amsterdam en in relatie tot alternatieven als wind op zee en warmte opwek, de benodigde subsidie voor windturbines etc)
- Indien kosten hoog en baten laag: niet doen. Dat bewijst de energietransitie geen dienst.
- Bouwsteen: Een complete duurzaamheidseffect rapportage met Impactanalyse van milieuaspecten, gezondheidsaspecten en hinder, sociale impact (gevolgen windturbines in achterstandswijken), economische aspecten (waardedaling woning, subsidie. Ook de milieu impact van bouwen en afbouwen van windturbines hoort hierbij.

(Hoe) zou jij /jouw organisatie kunnen bijdragen?

- MNH: Bijdrage leveren aan draagvlak onder natuurorganisaties.
- Vanuit Amsterdam Wind kunnen we lessen delen uit het participatieproces dat we gaan opstarten in het Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein
- Wij kunnen in de gemeente de stem van jongeren vertegenwoordigen / mening ophalen. Dit doet JongRES ook in andere gemeenten.
- Vanuit Ma.ak020 en het overleg met Linda zullen we bekijken welke invulling we hierbij kunnen bieden
- Met Ma.ak ligt de kern om een complex onderwerp echt samen aangaan, om er met een gedeelde oplossing uit te komen, breed gedragen
- De Ma.ak-werkwijze is ook gericht op democratisering, wat betekent dat samen doen betekent: geen regie bij de gemeente
- Windalarm wil graag eigen leden en experts van buiten aandragen
- Windalarm heeft deskundigen en een netwerk op gebied van 1 t/m 6 (zie vraag hierboven)
- Windalarm kan een dialoog via de achterban aangaan
- De Milieufederatie kan vanuit natuur en landschap de (on)mogelijkheden binnen het zoekgebied onderzoeken.
- Windalarm heeft position papers en andere stukken geschreven, als waardevolle input
- Wij kunnen per zoekgebied de stem van tuinders vertegenwoordigen/ mening ophalen.

Wie moet in ieder geval aansluiten?/ Wie mist er nu?

- Woonbootbewoners aan de Buikslotermeerdijk
- Welke groep heeft geen inspraak of invloed: Flora en fauna. Alle voorkeurszoekgebieden liggen in NNN'S, de duurzame woningen van onze nietmenselijke medebewoners van deze stad.
- Betrokken mensen uit verschillende wijken van Amsterdam Noord

- Coöperaties! Waar zijn ze? Met name de zgn. bewonerscooperaties, zowel leden (liefst niet geselecteerd door bestuur, maar 'gemiddelde' leden) én bestuursleden, zouden aan deze sessies moeten deelnemen. Samen praten over draagvlak, gezondheidseffecten, verdeling lusten en lasten.
- Bewoners van Noorder IJplas, Tuindorp Oostzaan/Molenwijk
- NIJP!
- Niet iedere keer, maar ook in aantal van deze sessies confrontatie met bestuursleden van windcooperaties en lobbyisten/bewoners
- Recreatie en landschap: de bewakers van het groen om een verdichte stad: besturen volkstuinparken, stichting behoud waterland, wetlands, dorpsraden etc.

Wat heb je nodig om betrokken te willen zijn bij de reflectiefase?

- Evaluatie van informatievoorziening & uitvoering motie 43 als eerste stap in reflectiefase
- Vaststelling nut en noodzaak als onderdeel van reflectiefase
- Auteurs raadsadres gezondheid worden toegelaten tot de HIA commissie, waar uiteindelijk de conclusies worden getrokken mbt gezondheidsrisico's. Dat is erg belangrijk voor het vertrouwen in de uiteindelijke besluiten.
- Commitment van stadsbestuur aan noodzaak van bewonersdraagvlak in zoekgebieden, hoe dan ook gedefinieerd
- Ik voel mij (meer) betrokken als er geen belanghebbenden of experts geweigerd of niet gevraagd worden.
- Goede informatievoorziening en aanpaksuggesties vanuit Public Mediation
- Betrouwbare Figures and Facts, betrouwbare draagvlak enquêtes (niet mengen met financiële participatie)

From: "Finscreening RD" <Finscreening.RD@amsterdam.nl>
Sent: Tue, 22 Jun 2021 13:53:00 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>; "Finscreening RD" <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; "Screening RD" <Screening.RD@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: screening raadsbrief Reflectiefase

Hoi [redacted] en [redacted]

Dank voor de uitleg. Ik zou toch ook al op dit moment vermelden dat aan dit traject kosten zijn verbonden (en dat daarvoor mogelijk nog dekking voor geregeld moet
worden). Laten we zo vroeg mogelijk in het proces transparant zijn over het feit dat deze bestuurlijke wens geld kost. Zeker in deze tijd van financiële krapte waarin nog flink bespaard moet worden.

Ik heb de nieuwe versie van de raadsbrief niet ontvangen. Graag sturen naar de mailbox: finscreening.rd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Strategisch adviseur Ruimte en Duurzaamheid
Strategic advisor Department of Urban Planning and Sustainability
Team Strategische- en Bestuurlijke Advisering

Gemeente Amsterdam | City of Amsterdam

M 06-[redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Werkdagen: ma, di, do en vr

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 12:43
Aan: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; Screening RD <Screening.RD@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: screening raadsbrief Reflectiefase

Dag Collega's,
Hierbij ook nog de flap wethouder behorend bij de raadsbrief.
[redacted] heeft zojuist nog een nieuwe versie van de raadsbrief gestuurd.

@ [redacted] dank voor je opmerkingen. De reflectiefase is inderdaad een bestuurlijke wens en juist bedoeld om weerstand en zorgen weg te nemen, maar zal inderdaad nooit helemaal lukken.
Wat betreft financien: dit is puur een update van de input tot nu toe en de beoogde aanpak. Dus nog geen PVA met bijbehorend budget, dat volgt na het reces.

Groet,
[redacted]

Van: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 9:31
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; Screening RD <Screening.RD@amsterdam.nl>

CC: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: screening raadsbrief Reflectiefase

Hoi [redacted] en [redacted]

Vooruitlopend op de flap, hierbij al wat opmerkingen:

- Het is een lange brief over een intensief proces over veel aspecten, begrijpelijk gelet op de voorgeschiedenis en (bestuurlijke) wensen. Ik zie wel een risico dat de reflectiefase nog meer weerstand genereert.
- Besteed in de voordracht aandacht aan de kosten van dit traject en de dekking ervan.

Succes met het vervolg.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Strategisch adviseur Ruimte en Duurzaamheid
Strategic advisor Department of Urban Planning and Sustainability
Team Strategische- en Bestuurlijke Advisering

Gemeente Amsterdam | City of Amsterdam

M 06-[redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Werkdagen: ma, di, do en vr

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 16:57
Aan: Screening RD <Screening.RD@amsterdam.nl>
CC: Finscreening RD <Finscreening.RD@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: screening raadsbrief Reflectiefase

Dag [redacted]
Zoals net besproken, hierbij alvast de raadsbrief die we woensdag willen aanleveren voor map wethouder.
Morgen volgt nog de flap wethouder.
Groet en dank!
[redacted]

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

~~Beste leden van de gemeenteraad,~~
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat, waarin ook veel zorgen geuit zijn. ~~Dit traject van~~ Deze reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld. ~~,~~ Gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners, zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase. ~~,~~ ~~D~~daaruit blijkt dat de visie op de reflectie~~-~~fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Commented [redacted] Of: dit traject vereist, maar niet dit traject van...

Commented [redacted] Deze zin iets naar achteren?

Commented [redacted] Eens, andere zin hiervoor gezet.

Commented [redacted] welke groepen? nader benoemen. Of bijv: onder veel bewoners en ondernemers van Amsterdam.

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats-vinden. Zij zullen nog meer ~~sterker~~ dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving ~~een~~ harde randvoorwaarde zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen, krijgen de wensen en zorgen van belanghebbenden een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten, tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke

Commented [redacted] Of deze streepjes hier weglaten en hieronder per kopje meer toelichten? Is nu wat dubbel.

In deze alinea misschien juist wat meer uitleggen waarom de reflectiefase naar een aantal producten toe werkt:

Commented [redacted] Ik heb onderaan nog twee zinnen hierover toegevoegd.

Commented [redacted] Ik zou hier de eerste zinnen van de sheets ook gebruiken als inleiding, wat is het, en wat is het niet (geen beslisboom)

Commented [redacted] Gedaan.

kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader ~~met erbij horende kenmerken~~ uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad ~~é~~en ~~een kader~~ met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waarde~~,~~evaluatie[1] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek~~,~~ mogelijk ook in vorm van excursies~~,~~ thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Expertise voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[3] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt, ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

   Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd worden met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?
Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] @Rob: wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Zijn ruimtelijk en natuur niet juist ook onderdeel van de gesprekken en dialogen op locatie, dus geen aparte onderdelen?
Commented [redacted] Zie laatste zin, dit geprobeerd duidelijk te maken.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden, waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie-coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Penvoerder van dit traject blijft de gemeente, samen met de ingehuurde adviseurs van Public Mediation.

Commented [redacted] Ik denk dat wij/PM moeten blijven schrijven, om voortgang en objectiviteit te bewaken.

Commented [redacted] Ik snap je punt, heb een zin toegevoegd, maar vind dit niet de lading dekkend, dit komt heel directief over.
@[redacted] Graag aanvullend voorstel.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient er uiteindelijk ~~toe~~ om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De~~ze~~ richtlijn geeft informatie die relevant is voor ~~om te betrekken bij~~ het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan ~~voorgelegd~~, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn

[4] Invoegen nummer naam motie.

gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance

Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio)~~.~~, Z Het geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan en ~~.~~ H het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Commented [redacted] Kern voor de raad en belanghebbenden is dat dit zekerheden geeft over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. Rest is idd aan toelichting/aan de gemeente

Commented [redacted] Vind je dit niet terug komen? Graag tekstvoorstel.

Activiteiten

Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt hier~~daar~~mee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen

Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen

Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor

overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces-groepen. ~~,~~ Dde selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie-leden uit om gedurende het traject mee te werken via een procesgroep ~~gedurende het traject mee te werken~~.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van een traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waarde ~~n~~evaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en ~~een~~ verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop ~~erop~~ in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is ~~reflectiefase is~~ opnieuw een traject waarin belanghebbenden~~stellenden~~ uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en~~waar~~ transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden~~wordt~~. ~~Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel~~. De communicatieactiviteiten lopen ~~zijn~~ in de komende fase ~~tweeledig~~: langs drie lijnen: ~~enerzijds~~

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Commented [redacted] Dit moet ik nog met PM bespreken, zou mooi zijn als het voor het reces kan.

Commented [redacted] Iets zeggen over dat dit niet IN de reflectiefase zit, maar dat inzichten hieruit worden meegenomen

Commented [redacted] Laatste zin in deze alinea nav opmerking toegevoegd.

Commented [redacted] Hier iets toevoegen over lengte van het proces, dat we ook door moeten om de doelen te halen, dat we juist zorgvuldige kaders maken waarmee in het vervolgproces iedereen nogmaals goed betrokken wordt. En dat wh graag deze raad nog de oplossingen voor de zorgen die zij heeft geuit wil teruggeven?

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, ~~en anderzijds~~ 2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie, en 3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. De communicatiestrategie ~~ze strategie~~ zal ~~sluit~~ naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten~~,~~ zoals de PWE een sterke communicatie-component.~~,~~ Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted]: ajb check.

Tot slot, voor~~in~~ het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied, zullen de initiatiefnemers daar ~~er mee~~ rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted]: ajb check.

Afdoening moties: (volgt)

In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen
1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

From: "[redacted]e@amsterdam.nl>
Sent: Tue, 22 Jun 2021 13:59:50 +0100
To: '[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.
Attachments: 20210705 v3 Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase_[redacted].docx

Hai [redacted] en [redacted]
Bij deze mijn wijzigingen, net op tijd:-)
groet [redacted]
Van: [redacted]
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:32:52
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted], [redacted]; '[redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Allen,
Bijgaand de concept Raadsbrief over de stand van zaken reflectiefase RES.
Deze gaat woensdag in de map van de wethouder en wordt daarna nog voor het reces aan de raad gestuurd.

Kunnen jullie een check doen en ons terugkoppelen, uiterlijk dinsdagmiddag 15.00 uur?

Dit lijkt misschien wat krap, maar voor een aantal van jullie is het slechts een check op 1 of 2 zinnen waar je naam bij staat, om te zorgen dat we dit zorgvuldig verwoorden.
Voor vragen zijn we uiteraard bereikbaar, [redacted] (inhoud) of [redacted] (proces).

Vriendelijke groet,
[redacted]
06 [redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Tue, 22 Jun 2021 14:14:06 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.*
Attachments: *20210705 v3 Concept Raadsbrief gemeenteraad reflectiefase_[redacted].docx*

Hi [redacted]

Zie bijlage voor mijn feedback / suggesties.

Ik heb helaas niet meer tijd vandaag om het 2e deel ook van feedback te voorzien.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:33
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]public-mediation.nl' [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Allen,
Bijgaand de concept Raadsbrief over de stand van zaken reflectiefase RES.
Deze gaat woensdag in de map van de wethouder en wordt daarna nog voor het reces aan de raad gestuurd.

Kunnen jullie een check doen en ons terugkoppelen, uiterlijk dinsdagmiddag 15.00 uur?

Dit lijkt misschien wat krap, maar voor een aantal van jullie is het slechts een check op 1 of 2 zinnen waar je naam bij staat, om te zorgen dat we dit zorgvuldig verwoorden.
Voor vragen zijn we uiteraard bereikbaar, [redacted] (inhoud) of [redacted] (proces).

Vriendelijke groet,
[redacted]
06 [redacted]

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

~~Beste leden van de gemeenteraad,~~
Op 27 mei jl. heeft ~~een meerderheid van uw~~ de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase. De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde ambitie voor meer windenergie. De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Na het zomerreces wordt u nader geïnformeerd over het plan van aanpak.
~~Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.~~

~~De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven.~~

~~In deze brief geef ik~~ u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. ~~Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.~~

Commented [redacted] Er wordt geschakeld tussen "ik" en "we" in de brief. Ik zou het liefst "ik" zoveel mogelijk vermijden, omdat het college uitvoert en niet de wethouder Duurzaamheid.

[1] Invoegen verwijzing naar moties x, y, z.

Inbrengnput voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase

Ik De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbendenalle groepen. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie-fase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarnan pas verder in overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak-discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact findingeen gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse(HIA), anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES-partners

Ook bij mede-overheden constateer ikis veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer beleidsafstemming in de grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarden zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan,

Commented [redacted] De zin loopt niet en ik snap niet precies wat hier gezegd wordt.

Commented [redacted] De reflectiefase zelf kan niets inzichtelijk maken.. de zin klopt niet.

Commented [redacted] Waarom 3? Is daar overeenstemming over n.a.v. de gesprekken? Zijn die besproken met de betrokkenen? Daar wil ik graag informatie over.

de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.

3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[2] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Activiteiten

[2] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] Thematafels

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Nog relevant?

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[3]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[4] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken voor joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten

---

[3] Link naar pwe filmpje
[4] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[5]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.

---

[5] Invoegen nummer naam motie.

Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[6]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam

[6] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.
Juist omdat we heel veel belanghebbenden de kans willen geven om mee te praten en mee te doen, zullen we het traject gefaseerd uitwerken.

Communicatie
De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx

2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen

1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Deze reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten en motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder veel bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog meer dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving harde randvoorwaarde zijn.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader

is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad én met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. De verzamelde informatie moet voldoende kader geven voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van een gezondheidseffectscreening (GES)[1]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[2] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[3] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten

[1] GES (Gezondheidseffectscreening) is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.
[2] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[3] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is voor het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met

[4] Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), het geeft inzicht in de regierol van de gemeente en het stelt spelregels op hoe met elkaar om te gaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt hiermee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen. De selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken
De voorbereidingen voor de uitwerking van de GES, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek zijn gestart. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, gezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Blijven aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het is nog onduidelijk of het Rijk een dusdanig traject zal starten, Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. Na de zomerreces zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. . De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen: 1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, 2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie, en 3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u voor nu alvast een fijn zomerreces !

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Tue, 22 Jun 2021 15:28:25 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.*

De opmerkingen van [redacted] zijn verwerkt.

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 15:00
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Hai [redacted] en [redacted],

Bij deze mijn wijzigingen, net op tijd:-)

groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:32:52
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted], [redacted]@public-mediation.nl'; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Allen,
Bijgaand de concept Raadsbrief over de stand van zaken reflectiefase RES.
Deze gaat woensdag in de map van de wethouder en wordt daarna nog voor het reces aan de raad gestuurd.

Kunnen jullie een check doen en ons terugkoppelen, uiterlijk dinsdagmiddag 15.00 uur?

Dit lijkt misschien wat krap, maar voor een aantal van jullie is het slechts een check op 1 of 2 zinnen waar je naam bij staat, om te zorgen dat we dit zorgvuldig verwoorden.
Voor vragen zijn we uiteraard bereikbaar, [redacted] (inhoud) of [redacted] (proces).

Vriendelijke groet,
[redacted]
06 [redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Tue, 22 Jun 2021 15:57:51 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.*

Ik had 'm ook al aan [redacted] gestuurd...

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 16:57
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Hoi [redacted]

Net na de deadline zie ik nu, maar het is prima zo. Mijn oog viel al op de bewuste OvA-passage in de CC van een mail aan [redacted] Prima geformuleerd, lekker doorgaan!

NB: [redacted] en ik hebben donderdagmiddag een Teams-overleg met Waterland over RES en omgevingsvisie. Lijkt vooral een procesdoel te hebben (even praten, even luisteren en afstemmen).

Groet, [redacted]

[redacted]
Gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, Team Stad

Omgevingsvisie - Sluisbuurt - voorzitter Stedelijk Adviesteam Plaberum

o6-[redacted]
ma-di-do-vr, wo-ochtend thuiswerkend

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 15:33
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl' [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Raadsbrief Reflectiefase RES: graag een check.

Allen,
Bijgaand de concept Raadsbrief over de stand van zaken reflectiefase RES.
Deze gaat woensdag in de map van de wethouder en wordt daarna nog voor het reces aan de raad gestuurd.

Kunnen jullie een check doen en ons terugkoppelen, uiterlijk dinsdagmiddag 15.00 uur?

Dit lijkt misschien wat krap, maar voor een aantal van jullie is het slechts een check op 1 of 2 zinnen waar je naam bij staat, om te zorgen dat we dit zorgvuldig verwoorden.
Voor vragen zijn we uiteraard bereikbaar, [redacted] (inhoud) of [redacted] (proces).

Vriendelijke groet,
[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Tue, 22 Jun 2021 15:59:14 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]" [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted]

Via webcare hebben we een vraag gekregen over aanbesteding en windmolens (zie ook mail hieronder):

> *Ok dan nog een vraag, worden de windmolens van een wind coöperatie aanbesteed? Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten namelijk.*
> *Hoor graag je reactie*

Volgens de richtlijnen beantwoorden we concrete (webcare)vragen altijd.

[redacted] heeft me gevraagd om via jou een antwoord te formuleren. Deze input zullen we dan ook hergebruiken als we een andere keer een zelfde vraag krijgen. Voor de formulering: liefst zoveel met simpele woorden (B1 niveau) en redelijk kort (en/of met verwijzing naar meer informatie).

Kun je hierbij helpen? Mocht je hele specifieke inhoudelijke vragen hebben, kan [redacted] hierbij helpen.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted] en [redacted]

Goed om even te kijken of het antwoord van [redacted] matcht met de vraag. In het antwoord van [redacted] lees ik over de totstandkoming van de selectie van een initiatiefnemer. Uit de vraag van facebook lees ik de vraag of windmolencooperaties bij de koop van een turbine moeten aanbesteden. Onderstaand mijn suggestie: goed om even te checken bij de jurist zoals [redacted] voorstelt

Op de vraag: worden de molens van een wind cooperatie aanbesteed

Is volgens mij het antwoord:

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windturbine. Er zijn diverse fabrikanten van windturbines. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windturbine is er overigens niet

Ter achtergrond: overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Cooperaties hoeven dat niet; maar een aanbesteding is natuurlijk wel gebruikelijk.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Graag het antwoord afstemmen met G&O: [redacted] (jurist, [redacted]@amsterdam.nl) is een goede ingang hiervoor heb ik vernomen. En met [redacted] (in cc).
-
Het is een juridische vraag, dus moet het ook juridisch gecheckt worden door de specialist.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Na de reflectiefase kunnen initiatiefnemers voor windprojecten zich kenbaar maken bij de gemeente. Dit kan worden aangevuld met een marktconsultatie, waarbij de gemeente partijen benaderd om te vragen of zijn interesse hebben om initiatiefnemer van een windproject in Amsterdam te zijn. Daarop volgt meestal een tender waarop de welwillende initiatiefnemers zich kunnen inschrijven.

@[redacted] ben jij het eens met bovenstaande tekst wat betreft antwoord sociale media?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] ik weet weinig over financiering van windmolens.. heb jij het antwoord op deze vraag?

Van: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 10:01
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Beste [redacted] en [redacted]

Via Facebook kregen we onderstaande vraag:

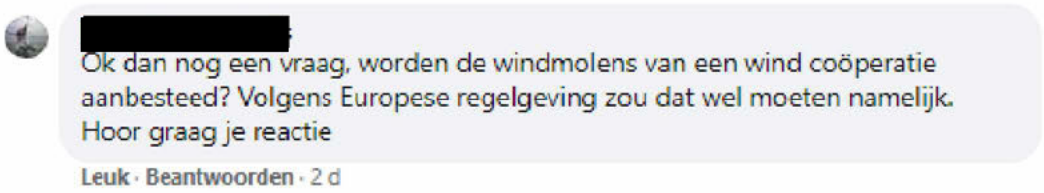

Link:
https://www.facebook.com/324639927731493/posts/1681220715406734/?comment_id=1685255425003263&reply_comment_id=1686187531576719

Kunnen jullie ons helpen bij het formuleren van een reactie?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Social Media Redactrice

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl
06-[redacted]

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam

Twitter
Facebook
Instagram
LinkedIn

Werkdagen: ma, di, wo (even weken) do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted] Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

~~Beste leden van de gemeenteraad,~~
Op 27 mei jl. heeft ~~een meerderheid van uw~~ de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase. De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde ambitie voor meer windenergie. De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Na het zomerreces wordt u nader geïnformeerd over het plan van aanpak.
~~Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.~~

~~De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven.~~

~~In deze brief geef ik~~ u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. ~~Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.~~

Commented [redacted] Er wordt geschakeld tussen "ik" en "we" in de brief. Ik zou het liefst "ik" zoveel mogelijk vermijden, omdat het college uitvoert en niet de wethouder Duurzaamheid.

[1] Invoegen verwijzing naar moties x, y, z.

Inbrengnput voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase

Ik De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbendenalle groepen. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie-fase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarnan pas verder in overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak-discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact findingeen gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse(HIA), anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES-partners

Ook bij mede-overheden constateer ikis veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer beleidsafstemming in de grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarden zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan,

Commented [redacted] De zin loopt niet en ik snap niet precies wat hier gezegd wordt.

Commented [redacted] De reflectiefase zelf kan niets inzichtelijk maken.. de zin klopt niet.

Commented [redacted] Waarom 3? Is daar overeenstemming over n.a.v. de gesprekken? Zijn die besproken met de betrokkenen? Daar wil ik graag informatie over.

de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.

3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[2] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Activiteiten

[2] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

Commented [redacted] @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] Thematafels

Commented [KJ8]: @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Nog relevant?

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[3]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[4] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken voor joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten

---

[3] Link naar pwe filmpje
[4] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[5]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.

---

[5] Invoegen nummer naam motie.

Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[6]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam

[6] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.
Juist omdat we heel veel belanghebbenden de kans willen geven om mee te praten en mee te doen, zullen we het traject gefaseerd uitwerken.

Communicatie
De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx

2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen

1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES en afdoening motie XXX van het lid XXX van de (partijnaam)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. –De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie-fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct betrokkenen.; SSommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIAgezondheidseffectanalyse), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Commented [redacted] Zoekgebieden zijn toch al in kaart gebracht? Nu gaat het om locaties.

Commented [redacted] Discussie of gesprek?

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats-vinden. Zij zullen nog sterker dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities, ~~en wensen en~~ lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.

Commented [redacted] Deze zin loopt niet. Wat is met wat verbonden?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Commented [redacted] Het Nederlandse woord voor governance is sturing.

Commented [redacted] Weet nog niet, overlaten aan wh.

Commented [redacted] Door te zeggen dat het een regierol is bepaal je eigenlijk de vorm van governance al. Misschien willen de andere belanghebbenden wel helemaal niet dat de gemeente een regierol neemt, maar juist loslaat. Loslaten is ook een vorm van governance.

Neutraler zou zijn dat je zegt dat hethet gaat om de ROL van de gemeente.

Commented [redacted] Aangepast.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Commented [redacted] Wie bepaalt de weging?

Commented [redacted] Toegevoegd, bestuur en raad.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden

Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Een gezondheidseffectscan (GES)[1] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de dialoogsessies plaats, het zijn geen aparte trajecten maar zullen geïntegreerd met de lokale onderzoeken en stedelijke gesprekken.

Activiteiten

Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[2] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[3] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken voor joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. -De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

---

[1] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april. @[redacted] akkoord?

[2] Link naar pwe filmpje

[3] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

Commented [redacted] Benoemen wie deze besluitvorming doet.

Commented [redacted]: @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Commented [redacted] Ik zie geen opmerking, dus duidelijk.
@[redacted]

Commented [redacted] Thematafels

Commented [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Commented [redacted] Nu weer scan? Het was toch analyse? Nu in allerlei raadsadressen gesproken over gezondheidsanalyse.

Commented [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

Commented [redacted] Hebben de stadsecologen geen specialistische expertise?

De zin kan scherper. Het is nu een open deur. Ik neem aan dat we ook specialistische expertise inzetten bij de andere twee punten.

Commented [redacted] Is dit het joint fact finding proces? Of zien we dat anders? Of moet daar nog vorm aan worden gegeven?

Commented [redacted] Nog relevant?

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie-coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad,

[4] Invoegen nummer naam motie.

Commented [redacted] Deze zin loopt niet.
Commented [redacted] Aangepast.
Commented [redacted] Kaders en normen voor wat? Voor participatie?
Commented [redacted] Aangepast.
Commented [redacted] Dit snap ik niet. Waarom primair gericht op bestuur en raad? Is het een controle middel?
Commented [redacted] 'primair' verwijderd.

maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal- ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het

Commented [redacted] Dit zou ik ook herhalen op pagina 2 bij de 3 punten, want hier staan andere spelers (of concreter benoemd) dan daar. Op pagina 3 worden ook initiatiefnemers genoemd.

Governance is nu wel beperkt tot bepaalde groep, namelijk sturing tussen overheden/instituten. Officieel niet wat governance betekent, dus belangrijk dit consistent uit te leggen.

Betere titel zou hier zijn: richtijnen samenwerking overheden

Commented [redacted] Is op pagina 2 al aangepast.

Commented [redacted] Zie mijne eerdere opmerking over rol.

Commented [redacted] Duidelijk, is aangepast.

Commented [redacted] Als het nu specifiek gaat over rol hoe overheden in de RES met elkaar omgaan dan ook een belangrijke rol voor RES programma.

Commented [redacted] Is toegevoegd.

Commented [redacted] Ouderwets zinnetje:)

Vervangen door: Het doel is

Commented [redacted] Geen mooi Nederlands.

Alternatief:
Mogelijke ideeën voor vormgeving plan van aanpak

Commented [redacted] Andere kopje!

In kopjes zet je geen ik – wie is ik?

Commented [redacted] Dit staat ook al in de alinea hierboven.

Commented [redacted] verwijderd

Commented [redacted] Waarom bijvoorbeeld?

Commented [KJ38R38]: verwijderd

Commented [redacted] Ik zou beginnen met het uitsturen van een nieuwsbrief over de reflectiefase waarin je aangeeft dat mensen zich kunnen aanmelden als ze interesse hebben deel te nemen. Dan krijg je een indicatie hoeveel mensen dit werkelijk willen en kan je ook een

Commented [redacted] Of? Niet EN?

Commented [redacted] correct

Commented [redacted] We hebben toch al concrete zoekgebieden? Bedoel je de zoekgebieden of op concrete

Commented [redacted] Ga je een stedelijke groep de evaluatievragen laten verzinnen? Dat lijkt me geen goed

Commented [redacted] Waarom niet? Kom ik graag op terug.

gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces-groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang. Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Commented [redacted] Wat voor governance vraagstukken? Bedoel je: samenwerking tussen overheden?

Commented [redacted] Wie doet de selectie? Welke kaders zijn er? Wie bepaalt de kaders voor selectie?

Commented [redacted] @[redacted] specifieker aangeven / direct na het zomerreces?

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden

Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie-leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Commented [redacted] Wat is het doel van deze groep? Bepalen de deelnemers dit zelf?

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES

Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Commented [redacted] Waarom nog verwijzen naar HIA? Het heet nu GES. Als introductie goed gedaan is in het begin, dan niet meer verwijzen naar HIA.

Commented [redacted] Is in nieuwe versie al verwijderd.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep

Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. Dit traject zal parallel aan de Amsterdamse reflectiefase lopen. @[redacted] NP RES

Planning

Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna of parallel eraan zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop ~~erop~~ in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.
Juist omdat we heel veel belanghebbenden de kans willen geven om mee te praten en mee te doen, zullen we het traject gefaseerd uitwerken.

Communicatie

De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel en divers mogelijk

Commented [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE een sterke communicatie-component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Commented [redacted] Bedoel je de drie punten van pagina 2? Naar welke afspraken wordt verwezen?

Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een ~~HIA /~~ GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties: (volgt)
In de vergadering van de gemeenteraad van xx-xx-xxxx heeft uw raad bij de behandeling van (noem het agendapunt naar aanleiding waarvan de motie is aangenomen motie (nummer) van raadslid (naam) van (partij) aangenomen waarin het college gevraagd wordt om

1. Xxx
2. Xxx
3. xxx

Op *datum* is er een stand van zaken gegeven. Er is toen gemeld xxxx. (invullen of weghalen als niet van toepassing).

Het College geeft als volgt uitvoering aan de motie:

4. Xxx
5. Xxx
6. xxx

Puntsgewijs ingaan op het gevraagde in de motie. Zelfde nummering aan houden.

Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

2 oude (motie 40 en motie 85) en de twee aangenomen (motie 349 en 368) moties van 27 mei.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

LET OP: de handtekeningen mogen NOOIT op een bladzijde zonder verdere tekst staan.

Bijlagen
1. Naam bijlage
2. Naam bijlage

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase. De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde ambitie voor meer windenergie. De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Gedurende de reflectiefase zal ik u periodiek blijven informeren.

Inbreng voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de visie op de reflectiefase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarna pas verder in overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; sommigen willen eerst een gesprek over nut en noodzaak voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct betrokkenen; sommigen willen vooral aan de slag met een gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse, anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners
Ook bij mede overheden is veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer afstemming in de grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog meer dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Commented [redacted] Check formulering, opmerking [redacted] en [redacted]

[1] Motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten, motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en lokale inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving harde randvoorwaarden zijn.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie door bestuur en raad. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Commented [redacted] Zin klopt niet. Opmerking [redacted] en [redacted] Onduidelijk wat met wat verbonden is.

Commented [redacted] NL term hanteren? "sturing en afstemming"

Commented [redacted] Duidelijk aangeven: wie heeft dit bepaald?

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad én met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties door bestuur en raad plaats. De verzamelde informatie moet voldoende kader geven voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze(s).

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van een gezondheidseffectanalyse[2]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken.

Commented [redacted] Nog definitief afstemmen, in de raadsadressen wordt gesproken over Gezondheidseffectanalyse. Vraag om afstemming staat uit bij [redacted].

Commented [redacted] Beter: activiteiten? @[redacted] ajb check of dit nu de lading dekt.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[3]. Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[4] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?

---

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqKsKZFI
[4] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is voor het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en landelijke normen en afspraken, zoals o.a. 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[5]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn

[5] Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee gericht op bestuur en raad, maar zij dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie tijdens de afweging.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), het geeft inzicht in de sturingsrol van de gemeente en het stelt spelregels op hoe met elkaar om te gaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn zijn het bestuur en de uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden inclusief RES-partners en buurgemeenten alsook de raad wordt hiermee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
De eerste gesprekken hebben laten zien dat het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces met elkaar moet worden opgebouwd na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten uit de reflectiefase. Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik zal Amsterdammers informeren over de reflectiefase en de gemeente zal de thematische bouwstenen voorbereiden, inclusief offertetrajecten van benodigde onderzoeken, de dialoogsessies en de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op zoekgebieden in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor

overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om vraagstukken over afstemming en sturing. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen. De selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in een procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissieleden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken. Nadere informatie hierover volgt na het reces.

Voorbereiden specialistische onderzoeken
De voorbereidingen voor de uitwerking van de gezondheidseffectanalyse, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek zijn gestart. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, gezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Blijven aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. Na de zomerreces zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het

afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen: 1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, 2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie, en 3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een gezondheidseffectanalyse zullen in beide trajecten geldig zijn.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u alvast een fijn zomerreces !

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Brainstorm invulling Reflectiefase RES wind - 10 juni 2021

Eindproducten reflectiefase

Zie je nog andere eindproducten voor de reflectiefase?

- Reeks bestuurlijke gesprekken tussen gemeenten over grensgebieden
- Quickscan potentie windenergie
- Aandacht voor benodigde capaciteit vanuit stadsdeel
- Was wordt tabel/overzicht n.a.v. 'reflectiefase' (Welke veranderingen hebben de reflectiefase teweeg gebracht?)
- Planning met activiteiten, wat, wanneer, wie, wel zoekgebied
- Zeker in relatie tot verstedelijking (i.c.m. OV)
- Verschillende opstellingsvarianten die overblijven voor lokale afweging
- Duidelijk beeld wat in een volgende uitwerking "niet" of "minder' hoeft te worden uitgewerkt
- Relatie met andere opgaven in beeld brengen
- Impact op woningbouwplannen
- Participatie buurgemeenten (plus toekomstige bewoners) uitvoerig doen
- Noorder IJplas was al een zoekgebied, maar uit een 9 jaar plan. Nu zijn we veel verder en is er een heel ander plan voor verstedelijking (dus passen 3 windturbines waarschijnlijk niet)
- Koppelkansen in beeld brengen, waarom kan het juist WEL (bijvoorbeeld natuurcreatie uit revenuen duurzame energie). tot nu toe gaat het vooral over waarom het NIET kan
- Een participatieplan (contour/aanzet)?
- Integraal ontwerp/ontwikkelperspectief voor ieder windzoekgebied
- Toekomstige woningen
- Bovenwettelijke mogelijkheden schetsen bijvoorbeeld extra stilstand eisen op bepaalde momenten maar ook extra natuurmaatregelen zoals zwarte bladen (vogels)
- Bestuurlijk overleg met provincie/buurgemeenten: over opgaven
- Meer info en duidelijkheid over gezondheidseffecten
- Voordelen voor bewoner in beeld brengen, financieel en sociaal bijvoorbeeld
- Welke afweging wordt er gemaakt voor ruimtegebruik
- Afwegingskader ook voor toekomstige ontwikkelingen
- Integrale afweging windturbines in Noorder IJplas
- Helder hebben en uitdragen wat gerechterlijke uitspraken over klimaatbeleid voor effect hebben op vrijheden om 'nee' in participatieprocessen te zeggen
- Goed beeld van effect van een plaatsing: geluid, slagschaduw

Wat moeten deze eindproducten opleveren?

- Zo groot mogelijk lokaal draagvlak, al zal niet iedereen voor zijn/worden
- In ieder geval niet meer verwarring of onduidelijkheid over RF v.s. uitwerkingsfase

- Geen dingen dubbel doen ten aanzien van wat ernaar gebeurd
- Helderheid
- Inzicht in de stille lokale kennis
- Eigenlijk is het proces in diemen / Diemerscheg en ook andere gebieden, echt synchroon. Het kan niet dat een gebied sneller / eerder gedaan wordt dan de ander.
- Een goede basis om het ruimtelijke proces verder in te gaan > vergunningverlening
- Koppelkansen hernieuwbare energie en verbetering/vernieuwing in beeld
- Diversiteit en inclusiviteit, alle inwoners betrekken
- Betrekken stille middenmoot

Mogelijke activiteiten

Welke activiteiten kunnen toegevoegd worden?

- Toelichting op relatie omgevingsvisie en de uitkomsten van het RES 'Reflectieproces'
- Actieve informatie voor inwoners grensgebieden gemeenten over betrokkenheid/invulling zoekgebieden Amsterdam
- Opstellingsvarianten incl visuals lokaal bespreken met bewoners/belanghebbenden > lokale voorkeursvariant
- Stand/ bus voor op de markt ter informatie
- 3D ontwerp sessies in Virtual Reality
- Digitale sessie kunnen heel nuttig zijn om grote groepen te bereiken en mee te laten doen
- Bezoek aan windturbine locatie, ergens waar er een recentelijk is geplaatst
- Met virtual reality bril ervaren hoe het is om bij windturbine te staan
- Vergelijking windturbine met andere "obstakels/installaties" die er al zijn in zoekgebied en ook theroretisch ook voor overlast kunnen zorgen en die niet als zodanig ervaren wordt
- Bestuurlijke gesprekken
- Geluid en slagschaduw onderzoek (of is dat van de baan?)
- Om groepen te bereiken die we normaal niet bereiken, sluit aan bij bijeenkomsten/activiteiten die primair ander doel hebben waar deze doelgroep wel komt/is
- Meer duidelijkheid geven over grenzen aan vrijheden en verantwoordelijkheden
- Overleg buurgemeenten: duidelijk aangeven waar Amsterdam staat (dus bijv. vooraf aangeven dat Noorder IJ-plas geen onderdeel uitmaakt van reflectiefase.
- Effectenstudies, bijv. hoeveel mensen mogelijk hinder hebben (zie decisiostudie) en dit ook meenemen bij vervolg
- Reeks sessies tav afwegingkader met ambtenaren buurgemeentes per zoekgebied
- Afstemmen hoe je effecten vaststelt: hoe meet je geluid en slagschaduw
- Een plan van aanpak en vervolgens een uitwerking van dat algemene plan van aanpak per zoekgebied

Wat zouden deze activiteiten moeten opleveren?

- Per zoekgebied kijken

- Een gedeeld beeld van draagvlak (ook over gemeentegrenzen heen): wanneer is er draagvlak?
- Dat meer objectieve kennis lokaal doordringt, nu is de discussie vooral op gevoel/vooroordelen
- Eigenlijk een gedragen beeld, transparant hoe wordt er onderzocht en dat iedereen er achter staat

Betrokkenheid proces

(Hoe) zou jij/jouw organisatie betrokken kunnen zijn?

- Vijf strategische keuzes omgevingsvisie betrekken bij richting geven aan discussies
- Waterschap/Waternet: faciliteren, meedenken (koppelkansen), assets inbrengen
- Wij kunnen contacten met bewoners en betrokkenen leveren en willen inhoudelijke input geven voor opzet reflectiefase
- Proces: overzicht planning (wanneer periode input)
- Wanneer en over wat kunnen buurgemeenten meepraten over Noorder IJplas
- Diemen neemt een duidelijk rol in Diemerscheg. afstemming is belangrijk maar gebeurd mi momenteel helder en transparant
- Betrokkenheid bij belangrijke beslismomenten (Noorder IJ-plas is niet zomaar een gebied, maar een belangrijke schakel voor de verstedelijking).
- Stadsdeel wil vooral lokale input geven over wijken en hoe bewoners te betrekken
- Als coordinator DZH vooral op de hoogte gehouden worden over saz zodat ik dat kan doorgeven aan stadsdeel
- PFH, gebiedsmanagers/makelaars, bestuursadviseur
- Vanuit de provincie blijven we graag actief betrokken, specifiek bij zoekgebieden waar beschermingsregimes spelen (NNN / BPL / etc.)
- Portefeuillehouder kan buurtbijeenkomsten leiden

Wie moet in ieder geval nog aansluiten?/ Wie mist er nu?

- Ecoloog voor de natuurbelangen
- Economische invalshoek?
- Bepalen of aanvullen per windzoekgebied
- MAAK Zuid/Zaanoever programma
- RWS
- Marktpartijen! Of iig de brancheverenigingen
- JongRES?
- Portefeuillehouder stadsdeel
- Jongeren, naast JONG RES, lijken deze ondervertegenwoordigd te zijn

Losse sticky note by slide presentatie over het afwegingskader (informatie over de stad):

- PlanMER is niet per windzoekgebied; Economische criteria ontbreken nog

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]t@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase. De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde ambitie voor meer windenergie. De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Gedurende de reflectiefase zal ik u periodiek blijven informeren.

Inbreng voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de visie op de reflectiefase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarna pas verder in overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; sommigen willen eerst een gesprek over nut en noodzaak voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct betrokkenen; sommigen willen vooral aan de slag met een gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse, anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen. Ook bij mede overheden is veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer afstemming in de grensgebieden van de RES.

[1] Motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten, motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase kent drie schaalniveaus. Er is landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES. Daarnaast zijn er gemeentelijke beleidsambities. Tot slot zal in de reflectiefase nog meer inzicht worden verworven in de lokale kenmerken van de zoekgebieden. Tijdens de reflectiefase zullen randvoorwaarden parallel op deze drie schaalniveaus worden besproken.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Om alle input uit de reflectiefase in een helder kader te borgen en alle wensen en zorgen een plek te geven, zien wij als resultaat van de reflectiefase drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld:

1. Een *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. *Richtlijnen voor governance* beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Deze producten zijn input voor de vervolgstappen. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader worden uitgewerkt met kenmerken voor de hele stad én met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties door bestuur en raad plaats. De verzamelde informatie moet voldoende kader geven voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van de milieueffectrapportage, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze(s).

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van een gezondheidseffectanalyse[2]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie (PWE)[3] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen een belangrijk onderdeel van de aanpak zijn. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld. Zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep: bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product voor besluitvorming en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijnen geven informatie die relevant is voor het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Dit helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijnen participatie bevatten geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan, maar doen uitspraken over het resultaat. De richtlijnen beschrijven wettelijke kaders en landelijke normen en afspraken, zoals o.a. 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

[4] Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen voor participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee gericht op bestuur en raad, maar zij dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie tijdens de afweging.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), het geeft inzicht in de sturingsrol van de gemeente en het stelt spelregels op hoe met elkaar om te gaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijnen beschrijven de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geven aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met evt. tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn zijn het bestuur en de uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden inclusief RES-partners en buurgemeenten en raad wordt hiermee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
De eerste gesprekken hebben laten zien dat het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces met elkaar moet worden opgebouwd na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES 1.0. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten uit de reflectiefase. Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik zal Amsterdammers informeren over de reflectiefase en de gemeente zal de thematische bouwstenen voorbereiden, inclusief offertetrajecten van benodigde onderzoeken, de dialoogsessies en de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen.
Lokale groepen gericht op zoekgebieden in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten.
Een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om vraagstukken over afstemming en sturing.
Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen. De selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in een procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissieleden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken. Nadere informatie hierover volgt na het reces.

Voorbereiden specialistische onderzoeken
De voorbereidingen voor de uitwerking van de gezondheidseffectanalyse, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek zijn gestart. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, gezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Blijven aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. Na de zomerreces zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen

door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen enerzijds een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en anderzijds toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,
3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een gezondheidseffectanalyse zullen in beide trajecten geldig zijn.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u alvast een fijn zomerreces !

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Brainstorm invulling Reflectiefase RES wind - 10 juni 2021

Eindproducten reflectiefase

Zie je nog andere eindproducten voor de reflectiefase?

Reeks bestuurlijke gesprekken tussen gemeenten over grensgebieden	Quickscan potentie windenergie	Aandacht voor benodigde capaciteit vanuit stadsdeel	Was wordt tabel/overzicht n.a.v. 'reflectietafel' (liefst ook veranderingen hebben de reflectiefase bereikt gebracht?)	Planning met activiteiten, wat, wanneer, wie, wat) zoekgebied	Zeker in relatie tot verstedelijking (i.c.m. OV)
Verschillende opstellingsvarianten die overblijven voor lokale afweging	Duidelijk beeld wat in een volgende uitwerking "niet" of "minder" hoeft te worden uitgewerkt	Relatie met andere opgaven in beeld brengen	Impact op woningbouwplannen	Participatie buurgemeenten (plus toekomstige bewoners) uitvoerig doen	Nogmaals IJplas was al een zoekgebied, maar is nu niet in plan. Nu zijn we weer verder om te er een heel ander plan voor vervolledigi (nba passeer?) windturbines waarschijnlijk niet
Koppelkansen in beeld brengen, waarom kan het juist RES, (bijvoorbeeld natuurmeitje uit reservaten duurzame energie), for nu toe gaat het vooral over waarom het NIET kan	Een participatieplan (contour/aanzet)?	Integraal uitwerkt ontwikkelperspectief voor ieder wrt-locatiegebied	Toekomstige woningen	Bovenwettelijke mogelijkheden schetsen (bijvoorbeeld extra natuurinvesteringen zoals (warte kleden (vogels)	Bestuurlijk overleg met provincie/buurgemeenten: over afgronen
Meer info en duidelijkheid over gezondheidseffecten	Voordelen voor bewoner in beeld brengen, financieel en sociaal bijvoorbeeld	Welke afweging wordt er gemaakt voor ruimtegebruik	Afwegingskader ook voor toekomstige ontwikkelingen	Integrale afweging windturbines in Noorder IJplas	Helder hebben en uitdragen wat de (maximale) milieueffecten en klimaateffect voor effect hebben op vrijheden om 'near' in participatieprocessen te reggen
Goed beeld van effect van een plaatsing: geluid, slagschaduw					

Wat moeten deze eindproducten opleveren?

Zo groot mogelijk lokaal draagvlak, al zal niet iedereen voor zijn/worden	In ieder geval niet meer verwarring of onduidelijkheid over RF vs. uitwerkingsfase	Geen dingen dubbel doen ten aanzien van wat emaar gebeurd	Helderheid	Inzicht in de stille lokale kennis	Eigenlijk is het proces is stomeo / Samenwerking en ook anders gehinderd, echt synchroon. Het kan niet dat een gebied wordt gedwongen een keuze die er onder.
Een goede basis om het ruimtelijke proces verder in te gaan > verzuinlingverlening	Koppelkansen hernieuwbare energie en verbetering/verrieuwing in beeld	Diversiteit en inclusiviteit, alle inwoners betrekken	Betrekken stille middenmoot		

Slides

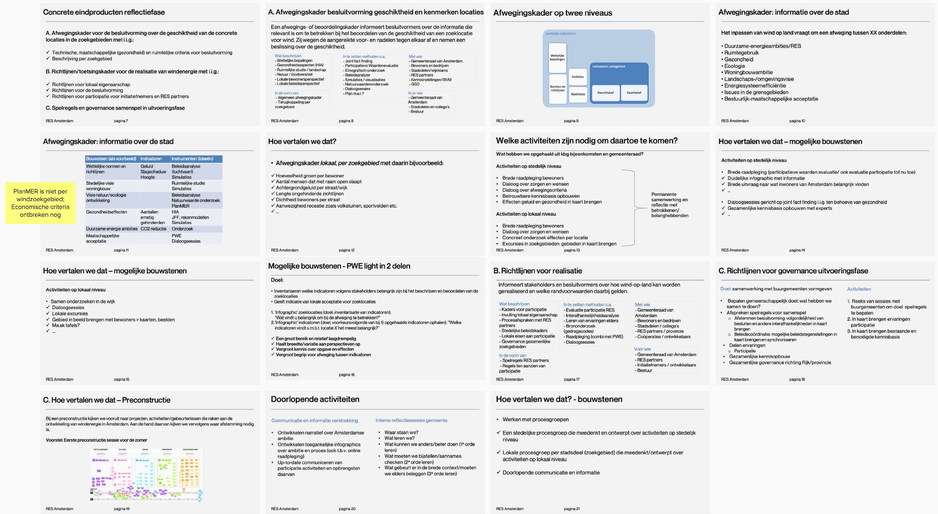

Mogelijke activiteiten

Welke activiteiten kunnen toegevoegd worden?

Toelichting op relatie omgevingsvisie en de uitkomsten van het RES 'Reflectieproces'	Actieve informatie voor inwoners gemeenteraden gemeenten over betrokkenheid/inviting zoekgebieden Amsterdam	Opstellingsvarianten incl. windturbines/windmolens/ branches/lucht-gebiedenden + lokale voorkeursvariant	Stand/ bus voor op de markt ter informatie	3D ontwerp sessies in Virtual Reality	Digitale sessie kunnen heel nuttig zijn om grote groepen te bereiken en mee te laten doen
Bezoek aan windturbine locatie, ergens waar er een recentelijk is geplaatst	Met virtual reality bril ervaren hoe het is om bij windturbine to staan	Vergelijking windturbine met andere ontwikkelingen in de wijk of dorp in zoekgebied en ook thenemsch ook waar eventeel kunnen zorgen en de rest als zodeng.ervaren wordt	Bestuurlijke gesprekken	Geluid en slagschaduw onderzoek (of is dat van de baan?)	Om groepen te bereiken die we normaal niet bereiken, stuit aan bij bijeenkomsten/activiteiten die vooral ander doel hebben waar deze dialog nog wel kan/mo
Meer duidelijkheid geven over grenzen aan vrijheden en verantwoordelijkheden	Overleg buurgemeenten duidelijk aangeven waar Amsterdam zoek naar ligt en wat de grenzen der Noordzijn - vooral een probleem uitmeten van reflectiefase	Effectenstudies, bijv. hoeveel mensen mogelijk hinder hebben (zie decisionsdata) en dit ook meenemen bij vervolg	Reeks sessies tav afwegingskader met ambtenaren buurgemeenten per zoekgebied	Afstemmen hoe je effecten vaststelt: hoe meet je geluid en slagschaduw	Een plan van aanpak en vervolgens een uitwerking van dat algemene plan van aanpak per zoekgebied

Wat zouden deze activiteiten moeten opleveren?

Per zoekgebied kijken	Een gedeeld beeld van draagvlak (ook over gemeentegrenzen heen) wanneer is er draagvlak?	Dat meer objectieve kennis lokaal doordringt, nu is de discussie vooral op gevoel/vooroordelen	Eigenlijk een gedragen beeld, transparant hoe wordt er onderzocht en dat iedereen er achter staat		

Betrokkenheid proces

(Hoe) zou jij/jouw organisatie betrokken kunnen zijn?

Vijf strategische keuzes omgevingsvisie betrekken bij richting geven aan discussies	Wisterschap/Watermet, faciliteren, meedenken (koppelkansen), assets inbrengen	Wij kunnen contacten met bewoners en betrokkenen leveren en willen inhoudelijke input geven voor opzet reflectiefase	Proces: overzicht planning (wanneer periode input)	Wanneer en over wat kunnen buurgemeenten meepraten over Noorder IJplas	Diemen neemt een duidelijk rol in Diemencluhg. afstemming is belangrijk maar gebeurt in momentopt helder en transparant
Betrokkenheid bij belang/drie besluitmomenten (Noorder IJ-plas, zoekgebied en wat er naar een belang/die (chaten voor de verstedelijking)	Stadsdeel wil vooral lokale input geven over wijzen en hoe bewoners te betrekken	Als coordinator DZH vooral op de hoogte gehouden worden over wat zodat ik dat kan doorgeven aan stadsdeel	FFH, gebiedsmanagers/ makelaars, beeksanelelleur	Vanuit de provincie blijven we graag actief betrokken, bijvoorbeeld in bijeenkomsten voor beschermingsregimes spelen (HNN / BPL / etc.)	Portefeuillehouder kan buurtbijeenkomsten leiden

Wie moet in ieder geval nog aansluiten?/ Wie mist er nu?

Ecoloog voor de natuurbelangen	Economische invalshoek?	Bepalen of aanvullen per windzoekgebied	MAAK Zuid/ Zaanoever programma	RWS	Marktpartijen! Of ig de branchevereniging
JongRES?	Portefeuillehouder stadsdeel	Jongeren raast JONG RES, lijken deze ondervertegenwoordigd te zijn			

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Wed, 23 Jun 2021 13:15:02 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: FW: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

hoi all,
ter informatie onderstaande.
groetjes
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 13:35
Aan: Doorninck, Marieke van <M.van.Doorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

Beste [redacted]

De pagina (zie bijgevoegde link) die gepubliceerd is nav Collegebesluit 15 juni bevat niets over:

- een HIA
- over inzichten die tussentijds nog worden gedaan en zullen worden meegenomen in de verdere uitwerking
- Over hoe CD een inhaalslag participatie krijgt (daar worden, zoals je hebt aangegeven, andere woorden voor gebruikt dan inhaalslag)

Er staat wel dat de reflectiefase niet van toepassing is. Dat klopt voor NoorderIJPlas, maar niet voor CD. Dat kan, zoals wij recent hebben besproken, gerepareerd worden voor CD door inhaalslag. De participatie die tot heden heeft plaatsgevonden ging immers over NoordIJplas, zowel zo gecommuniceerd door de windcooperatie als door de gemeente. Geen bewoner van het direct aangrenzende Tuindorp Oostzaan bijvoorbeeld heeft überhaupt nog iets ingebracht over CD.

Bovendien vraag ik in de aanloop naar 5 juli (aftrap participatieplan NIJP en CD samen met jou) al meerdere keren om een voorbereidend gesprek. Tot nu toe is antwoord dat ik een annotatie daags voor de 5e juli zal ontvangen. Dit is voor mij onvoldoende. Ik moet mij er namelijk in kunnen vinden.

Ik heb namens DB Noord heel wat keren inbreng geleverd ook in de besluitvorming voor het College. In gesprekken met jou en jouw ambtelijk team. Ik herken mij niet in de pagina die gepubliceerd is. Ik kan dit niet meer rijmen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

https://www.amsterdam.nl/projecten/haven-stad/nieuws-haven-stad/participatieplan-windcooperaties/

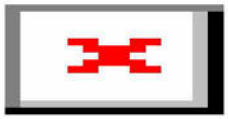

Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

www.amsterdam.nl

15 juni is het participatieplan 'Coöperatieve windmolens Noorder IJ-plas en Cornelis Douwesterrein' vastgesteld door het college B en W.

Outlook voor iOS downloaden

From: [redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: 23-6-2021 14:44:56
To: [redacted]@amsterdam.nl>
CC:
Subject: FW: [redacted]
Attachments:

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:33
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: [redacted]

Hierbij de reactie van [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursadviseur
Email: [redacted]@amsterdam.nl
Internet: www.amsterdam.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 13:30
Aan: [redacted]
Onderwerp: [redacted]

Ha [redacted]
[redacted] meldt zich:

"Ik mis bij de Noorder Ijplas de toezegging aan de raad dat hier ook een HiA wordt uitgevoerd, maar gezien de toezegging aan de raad hoop ik/ga ik er vanuit dat hier een omissie is die ik wel graag hersteld zie snel aangezien ik hier direct dus vragen over krijg van bewoners.

Maar mijn grootste verbazing zit bij het feit dat het Cornelis Douwesterrein is toegevoegd aan de besluitvorming van de Noorder Ijplas. Dit is een toevoeging aan de Noorder Ijplas die niet conform de afspraken is, want Cornelis Douwesterrein valt onder de afspraken uit de RES en zal dus onderdeel moeten zijn van de RESsystematiek inclusief reflectiefase.

Gezien de 1000 bochten waar ik mij in heb moeten wringen wil ik er wel op wijzen dat ik de kans dat mijn fractie kan instemmen met een toevoeging aan de Noorder Ijplas zeer klein acht."

Daar klopt weinig van, volgens mij.
Kun je mij even doen toekomen waar staat dat we daar altijd open en transparant over zijn geweest?
[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

| WAT FASE 1 | | WIE of Lead | jul | | |

WAT Zoekgebieden fase 1	WIE of Lead	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
		jul					aug				sept					okt				nov				dec				
Lokale KBG 4 gebieden																												
brede werving	Stadsdelen																											
selectie 15 bewoners + stadsdelen + stakeholders	PM																											
Bijeenkomsten																												
Cultural Probes (etnografisch onderzoek) alle zoekgebieden																												
Definieren thema's	KBG																											
Selecteren deelnemersgroep (100 per zoekgebied)																												
Pakket met "cultural probes" samenstellen																												
Verzamel de cultural probes pakketten																												
Categoriseer voorwerpen																												
verwerk gegevens thematisch																												
Dialoog over resultaten																												

From: "[redacted]@xs4all.nl>
Sent: Wed, 23 Jun 2021 14:44:24 +0100
To: "[redacted]@public-mediation.nl>; "RESAmsterdam" <RESAmsterdam@amsterdam.nl>; "[redacted]@costerabcoude.nl" <[redacted]@costerabcoude.nl>; "[redacted]@gmail.com" <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@eceat.nl" [redacted]@eceat.nl>; "[redacted]@gmail.com" <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@planet.nl" [redacted]@planet.nl>; "[redacted]@gmail.com" <[redacted]@gmail.com>; "info@noord-verstoord.nl" <info@noord-verstoord.nl>; "[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; "[redacted]@hetnet.nl" <[redacted]@hetnet.nl>; "[redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl" [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl>; [redacted]1@gmail.com" [redacted]1@gmail.com>; [redacted]@amsterdamenergie.nl" [redacted]@amsterdamenergie.nl>; "[redacted]@westpoortondernemers.nl" [redacted]@westpoortondernemers.nl>; [redacted]@live.com" [redacted]@live.com>; "[redacted]@arcadis.com" [redacted]@arcadis.com>; "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@mnh.nl" [redacted]@mnh.nl>; [redacted]@degezondestad.org" [redacted]@degezondestad.org>; "[redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@outlook.com" [redacted]@outlook.com>; "tuinpark.de.molen@gmail.com" <tuinpark.de.molen@gmail.com>; [redacted]@orion.nl" [redacted]@orion.nl>; "info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl" <info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl>; "[redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@[redacted]" [redacted]"Mathijs Petri" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com>; [redacted]" [redacted]@gmail.com>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>; [redacted]@kpnmail.nl" [redacted]@kpnmail.nl>; "[redacted]@gmail.com>; [redacted]@online.nl" [redacted]@online.nl>; "KuiperAM" <madkuiperglas@kpnmail.nl>; [redacted]@eceat-projects.org>; [redacted]@[redacted]net>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: resultaten 2e online bespreking PvA Reflectiefase voor belanghebbenden- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Attachments:
en_Erkens_en_Leijten_over_onderzoek_naar_de_effecten_van_afstandsnormen_voor_windmolens_op_land_ (1).pdf
Importance: Normal

Beste allen
Ter informatie, in de Tweede Kamer is gisteren een motie aangenomen, nummer 32 813 - 731, met 133 stemmen voor en 17 tegen.
Deze motie kwam van Erkens (VVD) en Leijten (SP), tekst:
overwegende dat windmolens negatieve effecten kunnen hebben op de leefkwaliteit en gezondheid van direct omwonenden;
overwegende dat het RIVM heeft aangegeven dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de gezondheidseffecten van windmolens;
overwegende dat andere landen strikte afstandsnormen hanteren voor windmolens op land;
verzoekt de regering, op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;
verzoekt de regering, de resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES'en,
en gaat over tot de orde van de dag.
U vindt hem in de bijlage.
Met vriendelijke groet
[redacted]

> Op 22-06-2021 13:59 schreef [redacted]@public-mediation.nl>:
>
> Beste deelnemers en genodigden,

Van een aantal van u kregen wij te horen dat het helaas niet mogelijk is om op sommige apparaten ver genoeg in te zoomen bij de Mural. Om deze reden sturen wij u hierbij graag een bestand toe met alle vragen en antwoorden uit de Mural in platte tekst. U kunt de PDF in de bijlage vinden.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

public mediation

[redacted]
Adviseur PM

Aanwezig op: Ma-Do
+31 (0)6 [redacted]
www.public-mediation.nl

From: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Date: Monday, 21 June 2021 at 15:11
To: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>, "[redacted]@costerabcoude.nl'" <[redacted]@costerabcoude.nl>, "'[redacted]@gmail.com'" <[redacted]f@gmail.com>, "[redacted]@eceat.nl'" [redacted]@eceat.nl>, "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>, [redacted]@planet.nl'" <[redacted]@planet.nl>, [redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>, "'info@noord-verstoord.nl'" <info@noord-verstoord.nl>, "'[redacted]@xs4all.nl'" <[redacted]@xs4all.nl>, "[redacted]@gmail.com'" [redacted]@gmail.com>, "'[redacted]@hetnet.nl'" <[redacted]@hetnet.nl>, "'[redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl'" <[redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl>, "'[redacted]@gmail.com'" <[redacted]1@gmail.com>, "'[redacted]@amsterdamenergie.nl'" <[redacted]@amsterdamenergie.nl>, [redacted]@westpoortondernemers.nl'" <[redacted]@westpoortondernemers.nl>, "'[redacted]@live.com'" [redacted]@live.com>, "[redacted]@arcadis.com'" [redacted]@arcadis.com>, "[redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>, "[redacted]t@mnh.nl'" [redacted]@mnh.nl>, [redacted]@degezondestad.org'" [redacted]@degezondestad.org>, "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>, "[redacted]@outlook.com'" [redacted]@outlook.com>, "'tuinpark.de.molen@gmail.com'" <tuinpark.de.molen@gmail.com>, "[redacted]@orion.nl'" <[redacted]@orion.nl>, "'info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl'" <info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>, [redacted]@public-mediation.nl>, "[redacted]@amsterdam.nl>, "[redacted]@mnh.nl'" [redacted]@mnh.nl>, [redacted]@berenschot.nl'" [redacted]@berenschot.nl>, [redacted]@gmail.com>, "[redacted]@gmail.com'" [redacted]@gmail.com>, [redacted]@gmail.com>, [redacted]@ggd.amsterdam.nl>, "'[redacted]@kpnmail.nl'" <[redacted]@kpnmail.nl>, "[redacted]@gmail.com>, "'[redacted]@online.nl'" [redacted]@online.nl>, [redacted]@kpnmail.nl>, [redacted]@eceat-projects.org>, "[redacted]@[redacted].net>, RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>

Subject: resultaten 2e online bespreking PvA Reflectiefase voor belanghebbenden- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)

Geachte deelnemers en genodigden,

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid afgelopen woensdag 9 juni 2021 bij een tweede bijeenkomst over het plan van aanpak voor de reflectiefase in het proces over de windmolens in Amsterdam.

Als bijlage ontvangt u een weergave van de "Mural" (*dat is de digitale whiteboard met daarin de ontvangen input*) van deze bijeenkomst.

Daarnaast ontvangt u hierbij ook input vanuit de "chat" van de bijeenkomst.

Public Mediation had tijdens de bijeenkomst ook aangegeven dat we aan u zouden terugkoppelen wat we hebben gedaan (en gaan doen) met de ontvangen input. Die wordt verwerkt in een plan van aanpak en we komen dan nog bij u terug met de contouren van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Er zijn vorige week weer veel ideeën aangedragen in sessies en gesprekken. We hebben daarom meer tijd nodig om dat te verwerken in een plan.

We zullen u op de hoogte houden van de voortgang en wat er verder gebeurt met het plan van aanpak.

Nogmaals hartelijk dank voor uw deelname en inzet, we waarderen dat enorm.

Met vriendelijke groet,

ook namens het team van **Public Mediation** [redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam**

[redacted]

(project) secretaresse team RES/Wind Amsterdam

Team Dienstverlening & Ondersteuning

Afdeling Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

M +31 06 [redacted]

E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted] **Namens** RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 27 mei 2021 16:28
Onderwerp: 2e online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor belanghebbenden (bewoners, bedrijven, organisaties, etc.)- woe 9 juni 2021 (17:00-19:00)
Tijd: woensdag 9 juni 2021 17:00-19:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: via MS Teams (zie link in notitie)

Geachte genodigde,

We verzoeken u vriendelijk om z.s.m. door te geven of u aanwezig kan zijn of wilt dat wij een evt. vervanger uitnodigen.

Graag deze uitnodiging accepteren en/of klikken op deze link: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 9 juni 2021

Link naar de digitaal vergaderruimte: [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Tips goede interactieve online sessie:

- De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .
- Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (*interactief online whiteboard*). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.
- U kunt het beste deelnemen via een desktop computer of laptop.
- Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (*grootste*) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.
-

Wij kijken uit naar uw komst en deelname aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

==========

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 15:30
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging 9 juni bespreking ideeën reflectiefase RES

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om **woensdag 9 juni 2021 van 17.00 tot 19.00 uur** met ons opnieuw van gedachte te wisselen over de aanpak van de reflectiefase die volgt op de vaststelling van de RES 1.0.

Op 27 mei heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Regionale Energie Strategie 1.0 vastgesteld. Wethouder Van Doorninck heeft toen aangekondigd dat hierna een reflectiefase van start gaat.

Op 6 mei heeft een gesprek plaatsgevonden waarin we wensen en ideeën van u en vele anderen voor deze fase hebben opgehaald. U heeft de opbrengst van die bijeenkomst eerder ontvangen, in de vorm van de Mural die de deelnemers maakten en enkele mails die wij later nog als input kregen. Op die Mural zijn ook de sheets opgenomen die toen werden gedeeld en is de chat van die bijeenkomst toegevoegd. Deze informatie (en de informatie de we uit een gelijksoortig gesprek met andere betrokkenen hebben gehad) is de basis voor een plan van aanpak voor de reflectiefase. Graag bespreken we onze ideeën voor dit plan van aanpak op 9 juni met u.

Reflectiefase

Samen bespreken we onder meer de richtlijnen die we per zoekgebied willen gaan toepassen op de onderdelen gezondheid, natuur en inpassen in de ruimte. Deze richtlijnen geven een kader voor hoe straks de beslissing over de locatie van een windmolen kan worden genomen, een zogenaamd “afwegingskader”.

Klankbordgroep

Tijdens de bespreking op 6 mei is het verzoek gedaan om de stad goed te betrekken bij de reflectiefase. We willen dat op verschillende manieren doen en nodigen u graag weer uit om mee te denken over het plan van aanpak, zoals op 6 mei besproken.

Tijdens de bijeenkomst van 9 juni zullen we u nader informeren over de (toekomstige) rol van de klankbordgroep en de mogelijke samenstelling.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. U ontvangt t.z.t. de MS Teams link.

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

Afdeling Duurzaamheid

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)

Gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2020–2021

32 813 Kabinetsaanpak Klimaatbeleid

Nr. 731

MOTIE VAN DE LEDEN ERKENS EN LEIJTEN
Voorgesteld 15 juni 2021

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat windmolens negatieve effecten kunnen hebben op de leefkwaliteit en gezondheid van direct omwonenden;

overwegende dat het RIVM heeft aangegeven dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de gezondheidseffecten van windmolens;

overwegende dat andere landen strikte afstandsnormen hanteren voor windmolens op land;

verzoekt de regering, op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;

verzoekt de regering, de resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES'en,

en gaat over tot de orde van de dag.

Erkens
Leijten

kst-32813-731
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2021

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Wed, 23 Jun 2021 16:13:49 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: mail stadsdeelbestuurder

Hoi [redacted]

Ten aanzien van de mail van de [redacted] ik bel je zo.

Zoals we hebben afgestemd zijn de collegevoordracht en raadsbrief aangepast om een aantal zaken expliciet te maken. Zoals de HIA, het kunnen verwerken van zaken in de reflectiefase en de extra inzet op communicatie.

Naast de communicatie naar de raad is vanzelfsprekend communicatie naar Amsterdammers belangrijk. Er is dan ook een nieuwsbericht gepubliceerd afgestemd met de communicatiemedewerkers van zowel R&D, Stadsdeel Noord als Havenstad. Om effectief te communiceren zijn berichten gericht en beperkt tot de hoofdboodschap. In dit geval is het bericht waar naar verwezen worden gericht op instemming met het participatieplan. Als het goed is komen er ook berichten op de socials van Noord om ook via die kanalen de omgeving te informeren.

Ondertussen lopen de voorbereidingen voor de extra inhaalslag: er heeft inmiddels overleg plaatsgevonden met communicatie (w.o. met stadsdeel noord) binnen het projectteam van Havenstad en Stadsdeel Noord over wind en met initiatiefnemers. Dit is erop gericht dit handen en voeten te geven, maar ook direct in werking te zetten. Daarom is initiatiefnemers ook gevraagd hier aandacht voor te hebben en die hebben dit direct opgepakt heb ik begrepen door naast de brief extra informatiekanalen in te zetten, onder andere na overleg met gebiedsmakelaars van het Stadsdeel. Ook heb ik begrepen dat ze op zoek zijn naar een locatie in specifiek Tuindorp Oostzaan om periodiek aanwezig te zijn voor inloop (voor vragen e.d.).

Vooruitlopend op de uitwerking van de extra inzet heb ik begrepen dat voorgesteld is als gemeente een extra bijeenkomst te organiseren na de zomer gericht op het onderzoekskader voor de MER. Daarin kan het resultaat van de eerste gesprekken in het omgevingsberaad van initiatiefnemers worden ingebracht aangevuld met de eisen die wij als gemeente minimaal mee willen geven. Daarin kunnen we als gemeente vertellen en laten zien hoe de HIA hier onderdeel van is en daarmee de lessen uit de reflectiefase. Een eerste gesprek met de GGD staat om te bespreken hoe de HIA eruit ziet en zich verhoudt tot een concreet project.

Ten aanzien van de 5e juli. Vanzelfsprekend moet er een goede voorbereiding zijn voor de bijeenkomst van de 5e juli waarin de gemeente een bijdrage /boodschap kan leveren. Ik heb begrepen dat dit na nu in voorbereiding is om in de staf van maandag 28 van [redacted] te bespreken. Daarvoor zijn de voorbereidende overleggen gevoerd die ik hiervoor noemde.

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Thu, 24 Jun 2021 07:38:57 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: overleg HIA/ MER wind amsterdam

Hoi [redacted]

Nee hoor; het gaat in eerste instnatie om:

- Organisatie
- Inhoud
- rolverdeling

groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 08:29
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: RE: overleg HIA/ MER wind amsterdam

Hi [redacted]

Is het een idee om [redacted] ook uit te nodigen? Of zijn er geen juridische zaken te bespreken?

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 10:58
Aan: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: overleg HIA/ MER wind amsterdam
Tijd: donderdag 24 juni 2021 10:00-11:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Hoi [redacted] en [redacted]

Conform de mailwisseling bijgaand ook een uitnodiging om de HIA in relatie tot de MER voor een windproject te bespreken.

@[redacted] kan alleen van 14-15 uur niet; dus als je nog iets wilt schuiven kan dat (al heb ik zelf nog wel ander overleg staan).

Met vriendelijke groet
[redacted]

Microsoft Teams meeting

Neem deel via uw computer of mobiele app
Klik hier om deel te nemen aan de vergadering

Meer informatie | Opties voor vergadering

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 24 Jun 2021 09:38:17 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

Dag collega's,

Wethouder Van Doorninck belt vandaag met Saskia Groenewoud. Verzoek is om ondertussen in afstemming met ambtenaren Noord de tekst op de website aan te passen, binnen dezelfde kaders die we hebben afgesproken voor de raadsinformatiebrief, en zodra Noord akkoord is met die tekst, deze weer zo snel mogelijk online te plaatsen. Dus geen teksten over een inhaalslag, maar dus wel mogelijk een paar zinnen toevoegen over goed betrekken van alle belanghebbenden in het hele gebied en omliggende/aangrenzende gebieden oid.

De wethouder bespreekt met Saskia Groenewoud ook de issue van de sociale media van het stadsdeel.

De raadsbrief komt zo snel mogelijk ondertekend jullie kant op.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursadviseur

Email: [redacted]@amsterdam.nl
Internet: www.amsterdam.nl

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:15
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

hoi all,

ter informatie onderstaande.

groetjes
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

---

Van: Groenewoud, Saskia <Saskia.Groenewoud@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 13:35
Aan: Doorninck, Marieke van <M.van.Doorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]

[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

Beste [redacted]

De pagina (zie bijgevoegde link) die gepubliceerd is nav Collegebesluit 15 juni bevat niets over:

- een HIA
- over inzichten die tussentijds nog worden gedaan en zullen worden meegenomen in de verdere uitwerking
- Over hoe CD een inhaalslag participatie krijgt (daar worden, zoals je hebt aangegeven, andere woorden voor gebruikt dan inhaalslag)

Er staat wel dat de reflectiefase niet van toepassing is. Dat klopt voor NoorderIJPlas, maar niet voor CD. Dat kan, zoals wij recent hebben besproken, gerepareerd worden voor CD door inhaalslag. De participatie die tot heden heeft plaatsgevonden ging immers over NoordIJplas, zowel zo gecommuniceerd door de windcooperatie als door de gemeente. Geen bewoner van het direct aangrenzende Tuindorp Oostzaan bijvoorbeeld heeft überhaupt nog iets ingebracht over CD.

Bovendien vraag ik in de aanloop naar 5 juli (aftrap participatieplan NIJP en CD samen met jou) al meerdere keren om een voorbereidend gesprek. Tot nu toe is antwoord dat ik een annotatie daags voor de 5e juli zal ontvangen. Dit is voor mij onvoldoende. Ik moet mij er namelijk in kunnen vinden.

Ik heb namens DB Noord heel wat keren inbreng geleverd ook in de besluitvorming voor het College. In gesprekken met jou en jouw ambtelijk team. Ik herken mij niet in de pagina die gepubliceerd is. Ik kan dit niet meer rijmen.

Met vriendelijke groet,

Saskia

https://www.amsterdam.nl/projecten/haven-stad/nieuws-haven-stad/participatieplan-windcooperaties/

Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld - Gemeente Amsterdam

www.amsterdam.nl

15 juni is het participatieplan 'Coöperatieve windmolens Noorder IJ-plas en Cornelis Douwesterrein' vastgesteld door het college B en W.

Outlook voor iOS downloaden

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Mevrouw [redacted] de heer [redacted]
mevrouw [redacted], mevrouw [redacted],
de heer [redacted] en de heer [redacted]

Datum 23 juni 2021
Behandeld door [redacted], [redacted]@ggd.amsterdam.nl
Onderwerp Beantwoording raadsadressen 'gezondheid & windturbines d.d. 29 maart 2021 – addendum' en 'Reactie op beantwoording raadsadres gezondheidseffecten windturbines'

Geachte indieners van de raadsadressen over gezondheidseffecten windturbines,

Hartelijk dank voor uw brieven van 18 en 24 mei jl. aan de gemeenteraad over de gezondheidseffecten van windturbines. U reageert met deze brieven op ons antwoord op uw brief van 29 maart jl. In uw brieven geeft u o.a. een inhoudelijke reactie van 11 punten op de antwoorden van het RIVM. U stelt dat u voldoende heeft aangetoond dat er gezondheidsrisico's zijn en dat er meer onderzoek nodig is voordat er windturbines nabij woningen worden geplaatst. En u stelt dat er daarom in de gemeente Amsterdam zoekgebieden zouden moeten afvallen en het voorzorgsprincipe in acht moet worden genomen. Ook vraagt u aandacht voor het rapport '*Nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid. Nadere gezondheidskundige analyses*' dat op 12 mei jl. door het RIVM is gepubliceerd.[1]
Over de punten die u in uw brieven heeft beschreven zijn ook Kamervragen gesteld ('Artsen uit Noord en IJburg: windmolens dicht bij woongebied wel degelijk riskant'). Op 9 juni jl. zijn deze vragen beantwoord.[2] We gaan daar in deze brief niet nader op in.

U en andere bewoners en belanghebbenden maken zich zorgen maken over de mogelijke komst van windturbines en over de mogelijke hinder die de windturbines kunnen veroorzaken. De zorgen over geluid, zicht, gezondheid, en de effecten op de natuur zijn legitiem en het college neemt deze uitermate serieus. Al deze zorgen worden in het verloop van het traject zorgvuldig onderzocht.

[1] https://www.rivm.nl/publicaties/nieuwe-gezondheidskundige-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-nadere-gezondheidskundige
[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/06/09/beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-artsen-uit-noord-en-ijburg-windmolens-dicht-bij-woongebied-wel-degelijk-riskant#:~:text=Start%20zoeken-,Beantwoording%20Kamervragen%20over%20het%20bericht%20'Artsen%20uit%20Noord%20en%20IJburg,bij%20woongebied%20wel%20degelijk%20riskant'%20.

RES 1.0 vastgesteld en plan van aanpak voor reflectiefase.
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad van Amsterdam de RES 1.0 met daarin de zoekgebieden voor windenergie vastgesteld. Amsterdam wil een eerlijke bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen en neemt de verantwoordelijkheid door ook binnen de stadsgrenzen te zoeken naar de meest geschikte plekken voor nieuwe windturbines. Om tegemoet te komen aan de geuite wensen en zorgen is er - voordat er medewerking wordt verleend aan initiatieven in de nieuwe zoekgebieden - een reflectiefase ingelast.

In de reflectiefase wordt o.a. een afwegingskader vormgegeven samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden. Onderdeel van het afwegingskader is een gezondheidseffectscreening (GES; eerder Health Impact Assessment genoemd), waarmee mogelijke gezondheidseffecten door windturbines zo goed mogelijk in beeld worden gebracht. De effecten worden meegenomen in de bestuurlijke afweging over de vergunningen.
Uw groep is inmiddels uitgenodigd om deel te nemen aan de dialoog in de reflectiefase en krijgt de gelegenheid om mee te denken over de invulling van het Plan van Aanpak waar de GES onderdeel van is.

Expertisepunt Windenergie en Gezondheid
Op verzoek van verschillende ministeries gaan het RIVM en de GGD's nauwer samenwerken in het Expertisepunt Windenergie en Gezondheid. Dit expertisepunt is bedoeld om de bestaande wetenschappelijke kennis over windturbines en gezondheid te verzamelen, te duiden en te verspreiden, en om mogelijk aanvullend onderzoek te coördineren. Het RIVM verkent momenteel hoe dit expertisepunt het beste kan worden vormgegeven. Het Expertisepunt is een voortzetting van het eerdere Expertisecentrum Windenergie. Meer informatie hierover vindt u in de beantwoording van de eerdergenoemde Kamervragen.

Inhoudelijke reactie op eerdere antwoord RIVM
In uw brief van 24 mei jl. geeft u een uitgebreide reactie op het antwoord van het RIVM. U geeft aan twijfels te hebben over de inhoud van een aantal RIVM-rapporten, en dat u het niet eens bent met de conclusies. Voor ons antwoord van 18 mei jl. hebben wij het RIVM gevraagd om op uw vragen van 29 maart jl. inhoudelijk te reageren. Het ligt niet in de rede dat de gemeente Amsterdam als tussenschakel blijft fungeren voor deze inhoudelijke discussie. Wij geven u in overweging om rechtstreeks contact op te nemen met het RIVM om antwoord te krijgen op uw vragen over rapporten en uitingen van het RIVM. Uiteraard worden uw vragen over het beleid en de uitvoering van de gemeente Amsterdam wel beantwoord. Net als u blijven wij het actuele onderzoek nauwlettend volgen.

Rapport RIVM: Nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid
In uw brieven brengt u het RIVM-rapport over omgevingsgeluid van 12 mei 2021 onder onze aandacht. Dit rapport gaat nader in op de betekenis voor het Nederlandse beleid van de richtlijnen voor geluid die de wereld gezondheidsorganisatie (WHO) in 2018 heeft uitgebracht. De kennis over de gezondheidseffecten van geluid die in het rapport beschreven wordt is niet nieuw, maar wel toegepast op de Nederlandse situatie door de omvang van de ziektelast uit te rekenen voor blootstelling aan geluid van weg-, rail- en vliegverkeer.

Het rapport van het RIVM over nieuwe gezondheidskundige richtlijnen, evenals uw kritiek op de eerdere rapporten van het RIVM, zijn voor het college geen aanleiding om het voorgenomen proces aan te

passen. De in het nieuwe RIVM-rapport gebruikte methode om gezondheidseffecten te kwantificeren kan wel meegenomen worden bij het uitwerken van de gezondheidseffect screening (GES) voor windturbines in Amsterdam.

Het afwegingskader en de gezondheidseffect screening zijn bij de vaststelling van de RES nog niet gedetailleerd beschreven. De keuze is gemaakt om hier samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden invulling aan te geven. De website van de WHO waar u naar verwijst biedt daarbij goede handvaten om de gezondheidseffectanalyse nader vorm te geven.

Samen met andere belanghebbenden en bewoners van Amsterdam hopen wij u te mogen verwelkomen tijdens de dialoog die tijdens de reflectiefase wordt gevoerd.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.
Hoogachtend,
Namens het college van Burgemeester en Wethouders,

Simone Kukenheim
Wethouder Zorg, Jeugd(zorg),
Beroepsonderwijs en Sport

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en
Duurzaamheid

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 24 Jun 2021 12:30:06 +0100
To: [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi [redacted]

Wil je ook [redacted] en [redacted] meenemen in deze mailwisselingen. Ik heb de tekst nu aan de woordvoerders Noord en [redacted] gemaild om te checken met de bestuurder of hierin nu is verwekt wat Saskia mist in de vorige versie en wat wel is besproken met Marieke van D. Ik heb die informatie namelijk niet. [redacted] is voorlopig de vervanger van [redacted] dus hij wel moet hierop aangehaakt zijn.

Veel dank.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi allen,

Bijgaand mijn suggesties voor aanvulling van de tekst. Ik heb de elementen uit de aanpassingen aan de collegevoordracht en de raadsinformatiebrief toegevoegd:

- Extra communicatieinzet
- HIA
- Lessen uit de reflectiefase inbrengen

Willen jullie kijken naar de formulering?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 12:31:37 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]'" [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *RE: webtekst particiaptieplan.docx*

En @[redacted] haak jij [redacted] of [redacted] aan?
Ik volg de input die de woordvoerders aanleveren en zodra het def is zal ik [redacted] vragen het te plaatsen wanneer dat kan/mag.

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:30
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi [redacted]

Wil je ook [redacted] en [redacted] meenemen in deze mailwisselingen. Ik heb de tekst nu aan de woordvoerders Noord en [redacted] gemaild om te checken met de bestuurder of hierin nu is verwekt wat Saskia mist in de vorige versie en wat wel is besproken met Marieke van D. Ik heb die informatie namelijk niet. [redacted] is voorlopig de vervanger van [redacted] dus hij wel moet hierop aangehaakt zijn.

Veel dank.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi allen,

Bijgaand mijn suggesties voor aanvulling van de tekst. Ik heb de elementen uit de aanpassingen aan de collegevoordracht en de raadsinformatiebrief toegevoegd:

- Extra communicatieinzet
- HIA
- Lessen uit de reflectiefase inbrengen

Willen jullie kijken naar de formulering?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Thu, 24 Jun 2021 12:41:08 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: FW: webtekst particiaptieplan.docx
Attachments: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi [redacted] en [redacted]

Naar aanleiding van de suggestie van [redacted] bijgaand ook voor jullie: ik heb een paar toevoegingen gedaan voor de tekst op de website als voorstel voor aanpassing.

Mochten jullie er aanvullende suggesties voor hebben hoor ik het graag.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi allen,

Bijgaand mijn suggesties voor aanvulling van de tekst. Ik heb de elementen uit de aanpassingen aan de collegevoordracht en de raadsinformatiebrief toegevoegd:

- Extra communicatieinzet
- HIA
- Lessen uit de reflectiefase inbrengen

Willen jullie kijken naar de formulering?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld
Op 15 juni heeft het college van B en W van Amsterdam het participatieplan *'Coöperatieve windmolens Noorder IJ-plas en Cornelis Douwesterrein. Hoe maken we er onze windmolens van?'* vastgesteld. Dit plan is opgesteld door 2 energiecoöperaties (Amsterdam Wind en NDSM Energie) die windmolens willen realiseren rond de Noorder IJ-plas en het Cornelis Douwesterrein, in samenwerking met bewoners uit Noord. In het plan staat omschreven hoe de omgeving betrokken wordt en mee kan doen aan de uiteindelijke realisatie van een windmolen. Ook wordt toegelicht hoe mensen mee kunnen profiteren van de opbrengsten uit de elektriciteitsproductie van de windmolen. Om tot het plan te komen is het afgelopen jaar input opgehaald bij bewoners tijdens verschillende bijeenkomst.

Het participatietraject van de initiatiefnemers voor het uitwerken van het plan kan nu beginnen. Dat gaat gepaard met extra inzet op communicatie. Onderdeel van dit traject is het uitvoeren van diverse onderzoeken naar de gevolgen voor de omgeving, een health impact assessment (HIA) maakt hier onderdeel van uit.

Achtergrond
In juni 2020 hebben de gemeente Amsterdam en de 2 coöperaties een intentieovereenkomst gesloten. Dit is een overeenkomst waarin staat dat de gemeente positief staat tegenover het maatschappelijk initiatief en hierin zijn afspraken gemaakt over de te nemen stappen om te komen tot de ontwikkeling van windmolens. De eerste stap is het opstellen van een participatieplan. Hierin staat dat de coöperaties hun plan, samen met de omgeving, verder uitwerken. De gemeente vindt het van groot belang dat bewoners en ondernemers mee kunnen denken over wat de beste plekken zijn voor windmolens.

Zoekgebied
Al in 2012 is de Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein aangemerkt als kansrijk gebied voor windenergie. Dit gebied is één van de zoekgebieden in de Amsterdamse Regionale Energiestrategie (RES), maar loopt vooruit in dit proces. Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein maakt dan ook geen deel uit van de door gemeente Amsterdam ingelaste Reflectiefase in het RES proces. De opbrengst van de reflectiefase kan worden betrokken bij het proces dat de initiatiefnemers gaan doorlopen. De gemeente wil in 2030 ongeveer 17 extra windmolens plaatsen in zoekgebieden door de hele stad om meer duurzame energie op te wekken.
Om klimaatverandering tegen te gaan moeten we af van het gebruik van aardgas en olie, ook in Amsterdam. Windmolens kunnen effect hebben op de leefomgeving. Daarom wordt goed gekeken waar de windmolens straks kunnen komen. Er komen in elk geval geen windmolens op plaatsen waar ze onaanvaardbare overlast of zelfs schade aan mens of natuur opleveren.

Zoekgebied windmolens

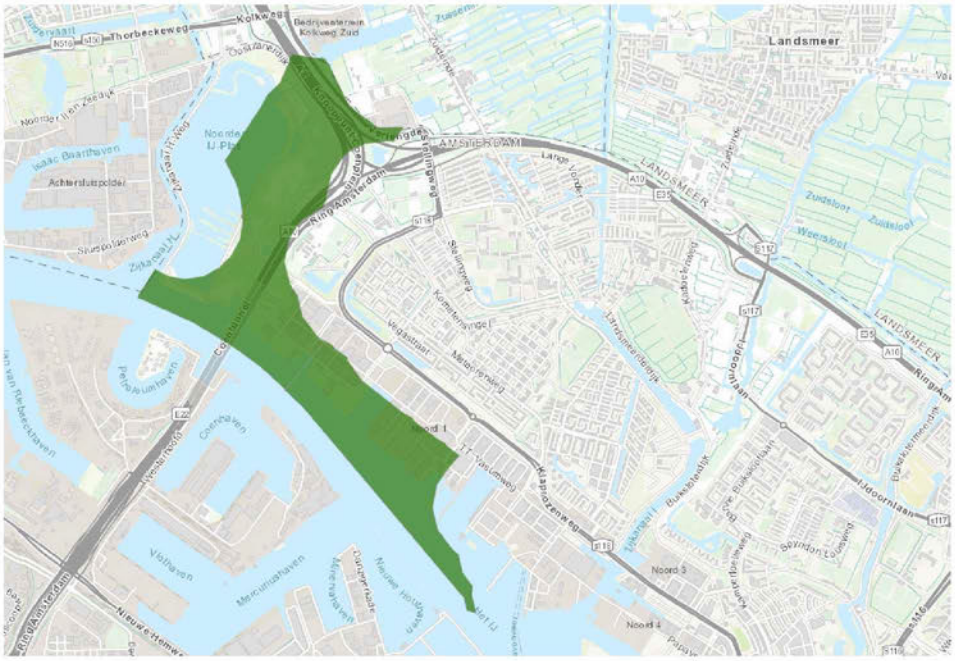

Praat mee over windenergie

Wil je het participatieplan lezen? Of wil je op de hoogte blijven en je aanmelden voor de nieuwsbrief van de coöperaties? Of wil je actief deelnemen aan het participatietraject dat leidt tot concrete plannen voor het opwekken van windenergie? Ga dan naar de website van de initiatiefnemers www.amsterdam-wind.nl/Noorder-ij-plas.

Rol gemeente

De gemeente volgt de coöperaties op de voet en zorgt ervoor dat alle stappen die zij zetten op weg naar een vergunningaanvraag voor een windmolen, passen binnen het bestaande beleid. Zij houdt ook goed in de gaten of de coöperaties hun plannen afstemmen op andere plannen en projecten in het gebied, voor bijvoorbeeld woningbouw, bedrijvigheid of recreatie. De gemeente neemt pas een besluit over het plaatsen van windmolens als alle nadere onderzoeken en resultaten van het participatietraject bekend zijn.

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 12:46:53 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *Re: webtekst particiaptieplan.docx*
Attachments: *webtekst particiaptieplan NIJP_MO.docx*

Bij deze mijn opmerkingen.
Als er nog wijzigingen komen via de WV van Saskia Groenewoud zie ik de tekst graag nog even voor publicatie.
groet [redacted]
Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:31:37
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: webtekst particiaptieplan.docx

En @[redacted] haak jij [redacted] of [redacted] aan?
Ik volg de input die de woordvoerders aanleveren en zodra het def is zal ik [redacted] vragen het te plaatsen wanneer dat kan/mag.

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:30
Aan: [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi [redacted]

Wil je ook [redacted] en [redacted] meenemen in deze mailwisselingen. Ik heb de tekst nu aan de woordvoerders Noord en Dave/Ingrid gemaild om te checken met de bestuurder of hierin nu is verwekt wat Saskia mist in de vorige versie en wat wel is besproken met Marieke van D. Ik heb die informatie namelijk niet. [redacted] is voorlopig de vervanger van [redacted] dus hij wel moet hierop aangehaakt zijn.

Veel dank.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: webtekst particiaptieplan.docx

Hoi allen,

Bijgaand mijn suggesties voor aanvulling van de tekst. Ik heb de elementen uit de aanpassingen aan de collegevoordracht en de raadsinformatiebrief toegevoegd:

- Extra communicatieinzet

- HIA
- Lessen uit de reflectiefase inbrengen

Willen jullie kijken naar de formulering?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Senior Adviseur Duurzame Energie/ Partner

PONDERA

Email: [redacted]@ponderaconsult.com
M: +31 (0)6 [redacted]
T: +31 (0)88 PONDERA

www.ponderaconsult.com

Chamber of Commerce: 08 156 154
Amsterdamseweg 13, 6814 CM Arnhem, The Netherlands

Participatieplan windcoöperaties Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein vastgesteld
Op 15 juni heeft het college van B en W van Amsterdam het participatieplan *'Coöperatieve windmolens Noorder IJ-plas en Cornelis Douwesterrein. Hoe maken we er onze windmolens van?'* vastgesteld. Dit plan is opgesteld door 2 energiecoöperaties (Amsterdam Wind en NDSM Energie) die windmolens willen realiseren rond de Noorder IJ-plas en het Cornelis Douwesterrein, in samenwerking met bewoners uit Noord. In het plan staat omschreven hoe de omgeving betrokken wordt en mee kan doen aan de uiteindelijke realisatie van een windmolen. Ook wordt toegelicht hoe mensen mee kunnen profiteren van de opbrengsten uit de elektriciteitsproductie van de windmolen. Om tot het plan te komen is het afgelopen jaar input opgehaald bij bewoners tijdens verschillende bijeenkomst.

Het participatietraject van de initiatiefnemers voor het uitwerken van het plan kan nu beginnen. Dat gaat gepaard met extra inzet op communicatie. Onderdeel van dit traject is ook het uitvoeren van diverse onderzoeken naar de gevolgen voor de omgeving, zoals een health impact assessment (HIA) ~~maakt hier onderdeel van uit.~~

Achtergrond
In juni 2020 hebben de gemeente Amsterdam en de 2 coöperaties een intentieovereenkomst gesloten. Dit is een overeenkomst waarin staat dat de gemeente positief staat tegenover het maatschappelijk initiatief en hierin zijn afspraken gemaakt over de te nemen stappen om te komen tot de ontwikkeling van windmolens. De eerste stap is het opstellen van een participatieplan. Hierin staat dat de coöperaties hun plan, samen met de omgeving, verder uitwerken. De gemeente vindt het van groot belang dat bewoners en ondernemers mee kunnen denken over wat de beste plekken zijn voor windmolens.

~~Zoekgebied~~ Regionale Energiestrategie
Al in 2012 is de Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein aangemerkt als kansrijk gebied voor windenergie. Dit gebied is één van de zoekgebieden in de Amsterdamse Regionale Energiestrategie (RES), maar loopt vooruit in dit proces. Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein maakt dan ook geen deel uit van de door gemeente Amsterdam ingelaste Reflectiefase in het RES proces. Echter, ~~D~~de opbrengst van de verschillende onderzoeken en bevindingen van de reflectiefase kuannen wel worden betrokken bij het proces dat de initiatiefnemers bij de NoorderIJplas en Cornelis Douwesterrein gaan doorlopen.

Zoekgebied
De gemeente wil in 2030 ongeveer 17 extra windmolens plaatsen in zoekgebieden door de hele stad om meer duurzame energie op te wekken. Om klimaatverandering tegen te gaan moeten we af van het gebruik van aardgas en olie, ook in Amsterdam. Windmolens kunnen effect hebben op de leefomgeving. Daarom wordt goed gekeken waar de windmolens straks kunnen komen. Er komen in elk geval geen windmolens op plaatsen waar ze onaanvaardbare overlast of zelfs schade aan mens of natuur opleveren.

Zoekgebied windmolens

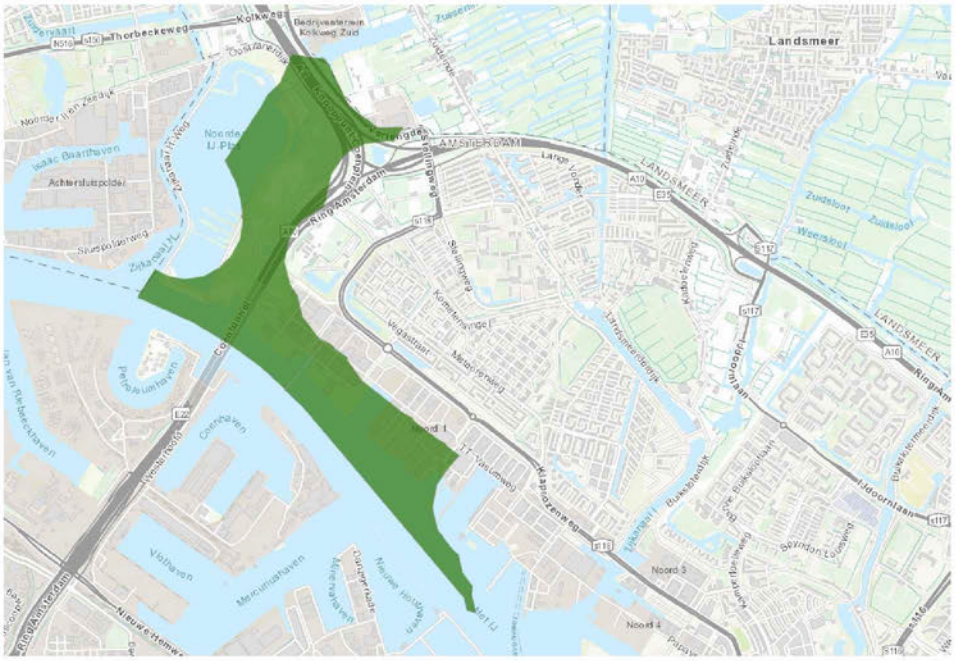

Praat mee over windenergie

Wil je het participatieplan lezen? Of wil je op de hoogte blijven en je aanmelden voor de nieuwsbrief van de coöperaties? Of wil je actief deelnemen aan het participatietraject dat leidt tot concrete plannen voor het opwekken van windenergie? Ga dan naar de website van de initiatiefnemers www.amsterdam-wind.nl/Noorder-ij-plas.

Rol gemeente

De gemeente volgt de coöperaties op de voet en zorgt ervoor dat alle stappen die zij zetten op weg naar een vergunningaanvraag voor een windmolen, passen binnen het bestaande beleid. Zij houdt ook goed in de gaten of de coöperaties hun plannen afstemmen op andere plannen en projecten in het gebied, voor bijvoorbeeld woningbouw, bedrijvigheid of recreatie. De gemeente neemt pas een besluit over het plaatsen van windmolens als alle nadere onderzoeken en resultaten van het participatietraject bekend zijn.

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 13:36:25 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens*

Hallo [redacted] begrijpt de vraag anders zo te zien. Ik denk ook dat het niet nodig is om het antwoord met haar te checken. Zie hier het antwoord van/door/met
[redacted] en [redacted]

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windmolen. Er zijn diverse fabrikanten van windmolens. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windmolen door een windcoöperatie is er overigens niet. Overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Coöperaties hoeven dat niet.

Mag ik dit gebruiken? ☺

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:41
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted]

Ik weet niet waarom mijn naam is genoemd, maar ik ben geen aanbestedingsspecialist en begrijp de vraag ook niet goed. Gaat het om grond die wordt uitgegeven ten behoeve van windmolens? Bij uitgifte van grond hanteren we als uitgangspunt een openbare selectie, maar dat is geen aanbesteding. Van belang is verder welke directie in dit geval de Lead Buyer is, tenminste als daarvan sprake is. De juristen van de betreffende directie kunnen dan verder helpen. Op dit moment kan ik de vraag dus niet beantwoorden, maar neem gerust contact op om te kijken wie er wel kan helpen.

Groet,
[redacted]
Senior Jurist
Grond en Ontwikkeling / Zuidas
Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl, Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam Postbus 1104, 1000 BC Amsterdam WTC, Strawinskylaan 59, 1077 XW Amsterdam Postbus 79092, 1070 NC Amsterdam
Werkdagen: ma, di, wo (Weesperplein) en do (WTC)
Op dit bericht is een proclaimer van toepassing:amsterdam.nl/proclaimer

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 16:59
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted]

Via webcare hebben we een vraag gekregen over aanbesteding en windmolens (zie ook mail hieronder):

> *Ok dan nog een vraag, worden de windmolens van een wind coöperatie aanbesteed? Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten namelijk.*

Hoor graag je reactie

Volgens de richtlijnen beantwoorden we concrete (webcare)vragen altijd.

[redacted] heeft me gevraagd om via jou een antwoord te formuleren. Deze input zullen we dan ook hergebruiken als we een andere keer een zelfde vraag krijgen. Voor de formulering: liefst zoveel met simpele woorden (B1 niveau) en redelijk kort (en/of met verwijzing naar meer informatie).

Kun je hierbij helpen? Mocht je hele specifieke inhoudelijke vragen hebben, kan [redacted] hierbij helpen.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted] en [redacted]

Goed om even te kijken of het antwoord van [redacted] matcht met de vraag. In het antwoord van [redacted] lees ik over de totstandkoming van de selectie van een initiatiefnemer. Uit de vraag van facebook lees ik de vraag of windmolencooperaties bij de koop van een turbine moeten aanbesteden. Onderstaand mijn suggestie: goed om even te checken bij de jurist zoals [redacted] voorstelt

Op de vraag: worden de molens van een wind cooperatie aanbesteed

Is volgens mij het antwoord:

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windturbine. Er zijn diverse fabrikanten van windturbines. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windturbine is er overigens niet

Ter achtergrond: overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Cooperaties hoeven dat niet; maar een aanbesteding is natuurlijk wel gebruikelijk.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Graag het antwoord afstemmen met G&O: [redacted] (jurist, [redacted]@amsterdam.nl) is een goede ingang hiervoor heb ik vernomen. En met [redacted] (in cc).
-
Het is een juridische vraag, dus moet het ook juridisch gecheckt worden door de specialist.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Na de reflectiefase kunnen initiatiefnemers voor windprojecten zich kenbaar maken bij de gemeente. Dit kan worden aangevuld met een marktconsultatie, waarbij de gemeente partijen benaderd om te vragen of zijn interesse hebben om initiatiefnemer van een windproject in Amsterdam te zijn. Daarop volgt meestal een tender waarop de welwillende initiatiefnemers zich kunnen inschrijven.

@[redacted] ben jij het eens met bovenstaande tekst wat betreft antwoord sociale media?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] ik weet weinig over financiering van windmolens.. heb jij het antwoord op deze vraag?

Van: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 10:01
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Beste [redacted] en [redacted]

Via Facebook kregen we onderstaande vraag:

[redacted]
Ok dan nog een vraag, worden de windmolens van een wind coöperatie aanbesteed? Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten namelijk. Hoor graag je reactie

Leuk · Beantwoorden · 2 d

Link:
https://www.facebook.com/324639927731493/posts/1681220715406734/?comment_id=1685255425003263&reply_comment_id=1686187531576719

Kunnen jullie ons helpen bij het formuleren van een reactie?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Social Media Redactrice

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl
06-[redacted]

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam

Twitter
Facebook
Instagram
LinkedIn

Werkdagen: ma, di, wo (even weken) do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 14:23:45 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens*

[redacted] is weg lees ik een auto reply.. kan jij akkoord geven? Of [redacted]?

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 14:36
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] begrijpt de vraag anders zo te zien. Ik denk ook dat het niet nodig is om het antwoord met haar te checken. Zie hier het antwoord van/door/met
[redacted] en [redacted]

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windmolen. Er zijn diverse fabrikanten van windmolens. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windmolen door een windcoöperatie is er overigens niet. Overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Coöperaties hoeven dat niet.

Mag ik dit gebruiken? ☺

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:41
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted],

Ik weet niet waarom mijn naam is genoemd, maar ik ben geen aanbestedingsspecialist en begrijp de vraag ook niet goed. Gaat het om grond die wordt uitgegeven ten behoeve van windmolens? Bij uitgifte van grond hanteren we als uitgangspunt een openbare selectie, maar dat is geen aanbesteding. Van belang is verder welke directie in dit geval de Lead Buyer is, tenminste als daarvan sprake is. De juristen van de betreffende directie kunnen dan verder helpen. Op dit moment kan ik de vraag dus niet beantwoorden, maar neem gerust contact op om te kijken wie er wel kan helpen.

Groet,
[redacted]
Senior Jurist
Grond en Ontwikkeling / Zuidas
Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl, Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam Postbus 1104, 1000 BC Amsterdam WTC, Strawinskylaan 59, 1077 XW Amsterdam Postbus 79092, 1070 NC Amsterdam
Werkdagen: ma, di, wo (Weesperplein) en do (WTC)
Op dit bericht is een proclaimer van toepassing:amsterdam.nl/proclaimer

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 16:59
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]

[redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted]

Via webcare hebben we een vraag gekregen over aanbesteding en windmolens (zie ook mail hieronder):

> *Ok dan nog een vraag, worden de windmolens van een wind coöperatie aanbesteed? Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten namelijk.*
> *Hoor graag je reactie*

Volgens de richtlijnen beantwoorden we concrete (webcare)vragen altijd.

[redacted] heeft me gevraagd om via jou een antwoord te formuleren. Deze input zullen we dan ook hergebruiken als we een andere keer een zelfde vraag krijgen. Voor de formulering: liefst zoveel met simpele woorden (B1 niveau) en redelijk kort (en/of met verwijzing naar meer informatie).

Kun je hierbij helpen? Mocht je hele specifieke inhoudelijke vragen hebben, kan [redacted] hierbij helpen.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted] en [redacted]

Goed om even te kijken of het antwoord van [redacted] matcht met de vraag. In het antwoord van [redacted] lees ik over de totstandkoming van de selectie van een initiatiefnemer. Uit de vraag van facebook lees ik de vraag of windmolencooperaties bij de koop van een turbine moeten aanbesteden. Onderstaand mijn suggestie: goed om even te checken bij de jurist zoals [redacted] voorstelt

Op de vraag: worden de molens van een wind cooperatie aanbesteed

Is volgens mij het antwoord:

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windturbine. Er zijn diverse fabrikanten van windturbines. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windturbine is er overigens niet

Ter achtergrond: overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Cooperaties hoeven dat niet; maar een aanbesteding is natuurlijk wel gebruikelijk.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>

CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Graag het antwoord afstemmen met G&O: [redacted] (jurist, [redacted]@amsterdam.nl) is een goede ingang hiervoor heb ik vernomen. En met [redacted] (in cc).
-
Het is een juridische vraag, dus moet het ook juridisch gecheckt worden door de specialist.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Na de reflectiefase kunnen initiatiefnemers voor windprojecten zich kenbaar maken bij de gemeente. Dit kan worden aangevuld met een marktconsultatie, waarbij de gemeente partijen benaderd om te vragen of zijn interesse hebben om initiatiefnemer van een windproject in Amsterdam te zijn. Daarop volgt meestal een tender waarop de welwillende initiatiefnemers zich kunnen inschrijven.

@[redacted] ben jij het eens met bovenstaande tekst wat betreft antwoord sociale media?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] ik weet weinig over financiering van windmolens.. heb jij het antwoord op deze vraag?

Van: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 10:01
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Beste [redacted] en [redacted]

Via Facebook kregen we onderstaande vraag:

Link:
https://www.facebook.com/324639927731493/posts/1681220715406734/?comment_id=1685255425003263&reply_comment_id=1686187531576719

Kunnen jullie ons helpen bij het formuleren van een reactie?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Social Media Redactrice

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl
06-[redacted]

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam

Twitter
Facebook
Instagram
LinkedIn

Werkdagen: ma, di, wo (even weken) do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: [redacted]"
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 14:41:43 +0100*
To: [redacted]*@amsterdam.nl>*
Cc: [redacted]*@amsterdam.nl>*
Subject: *RE: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ*

Hallo [redacted]

Vooraf:
Begin dit jaar heeft de GGD Amsterdam namens de gezamenlijke GGD'en een projectvoorstel ingediend bij het RIVM om uit te zoeken hoe het zit met de afstandsnormen in verschillende EU-landen. We willen met name weten op welke gronden landen/regio's kiezen voor een bepaalde afstand. Zijn dat gezondheidsrisico's of anderszins, wat is de afweging geweest. Door alle hectiek laat het uitvoeren van dat onderzoek nog op zich wachten. Leuk dus dat de 2e kamer dit ook een interessante vraag vindt 😊
Het RIVM heeft intussen wel de afstandsnormen en gebruikte geluidindicatoren van een aantal EU-landen in kaart gebracht en vergeleken met de NL normen. Binnen enkele weken verschijnt een RIVM factsheet over windturbines en gezondheid en daar staat ook een paragraaf over beleid in andere landen in. Het grootste deel van de benodigde info om deze kamermotie te beantwoorden ligt dus al op de plank. Hopelijk kan dit snel als beantwoording van de motie naar de 2e kamer en heeft Amsterdam daarmee het onderzoek naar afstandsnormen ook daadwerkelijk afgewacht.
Dat kan echter nu nog niet mee in het pre-advies want er staat niet aangegeven wie gevraagd gaat worden om het onafhankelijke onderzoek uit te voeren. Wie weet vragen ze een adviesbureau dat weer bij nul moet beginnen.

Kan me prima vinden in de pre-adviezen. Nog enkele kleine aanvullingen:

- Geen opmerkingen bij 445. Als je het nog sterker wil verwoorden kun je aangeven dat de GGD Amsterdam onderdeel zal gaan uitmaken van het expertisepunt Windenergie en Gezondheid.
- 449 eventueel na de 4e bullet invoegen, of ipv de 4e bullet:
  - Het Nederlandse beleid voor omgevingsgeluid is gebaseerd op geluidnormen en niet op afstandsnormen, dit geldt ook voor windturbines. Andere landen hebben daar andere keuzes in gemaakt. Het is goed om te leren van de afwegingen die anderen gemaakt hebben en daarmee, waar mogelijk, het Nederlandse geluidbeleid te versterken. Het college ziet het onderzoek naar afstandsnormen met interesse tegemoet.

Groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 11:15
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Hi [redacted]

Bijgaand het concept preadvies (document met :..._210624) dat ik heb opgesteld n.a.v. de ingediende motie over "wacht resultaten onderzoek afstandsnormen af."

Graag je feedback op mijn concept preadvies.

Deze motie is in Amsterdam ingediend naar aanleiding van deze motie bij het Rijk:

Motie van VVD en SP over onderzoek naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op land

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 9:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Beste [redacted] beste [redacted]

In de 2e termijn is de motie 499 <Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ> ingediend.
Klopt het dat deze motie hoort bij de moties 445 en 446 waar jullie een preadvies voor hebben opgesteld?

Indien dit het geval is, kunnen jullie dan voor de motie 499 ook een preadvies opstellen?
Het sjabloon voor de motie 499 en de preadviezen van de moties 445 en 446 heb ik bijgevoegd.

Voor het opstellen van het preadvies is het verzoek om **uiterlijk maandag 28 juni a.s.** na interne afstemming, het preadvies bij mij aan te leveren.
Dit advies wordt vervolgens voorgelegd aan de Concern- en Business Controller, alvorens aan te leveren voor de bestuurlijke afstemming met wethouder.

Ik hoor graag van jullie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Strategisch adviseur
Programma coördinator P9
Ruimte en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018XA Amsterdam
www.amsterdam.nl

Aanwezig: ma, di, wo-o, do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: *'[redacted]@amsterdam.nl>*
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 15:02:17 +0100*
To: *'[redacted]@amsterdam.nl>*
Cc: *[redacted]@ggd.amsterdam.nl>*
Subject: *RE: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ*
Attachments: *499 SJABLOON - Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af_210624.docx*

Hi [redacted]

Bijgaand het preadvies, ik heb de opmerking van [redacted] / de GGD erin verwerkt.

[redacted]

Van: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 15:42
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Hallo [redacted]

Vooraf:
Begin dit jaar heeft de GGD Amsterdam namens de gezamenlijke GGD'en een projectvoorstel ingediend bij het RIVM om uit te zoeken hoe het zit met de afstandsnormen in verschillende EU-landen. We willen met name weten op welke gronden landen/regio's kiezen voor een bepaalde afstand. Zijn dat gezondheidsrisico's of anderszins, wat is de afweging geweest. Door alle hectiek laat het uitvoeren van dat onderzoek nog op zich wachten. Leuk dus dat de 2e kamer dit ook een interessante vraag vindt 😊
Het RIVM heeft intussen wel de afstandsnormen en gebruikte geluidindicatoren van een aantal EU-landen in kaart gebracht en vergeleken met de NL normen. Binnen enkele weken verschijnt een RIVM factsheet over windturbines en gezondheid en daar staat ook een paragraaf over beleid in andere landen in. Het grootste deel van de benodigde info om deze kamermotie te beantwoorden ligt dus al op de plank. Hopelijk kan dit snel als beantwoording van de motie naar de 2e kamer en heeft Amsterdam daarmee het onderzoek naar afstandsnormen ook daadwerkelijk afgewacht.
Dat kan echter nu nog niet mee in het pre-advies want er staat niet aangegeven wie gevraagd gaat worden om het onafhankelijke onderzoek uit te voeren. Wie weet vragen ze een adviesbureau dat weer bij nul moet beginnen.

Kan me prima vinden in de pre-adviezen. Nog enkele kleine aanvullingen:

- Geen opmerkingen bij 445. Als je het nog sterker wil verwoorden kun je aangeven dat de GGD Amsterdam onderdeel zal gaan uitmaken van het expertisepunt Windenergie en Gezondheid.
- 449 eventueel na de 4e bullet invoegen, of ipv de 4e bullet:
  - Het Nederlandse beleid voor omgevingsgeluid is gebaseerd op geluidnormen en niet op afstandsnormen, dit geldt ook voor windturbines. Andere landen hebben daar andere keuzes in gemaakt. Het is goed om te leren van de afwegingen die anderen gemaakt hebben en daarmee, waar mogelijk, het Nederlandse geluidbeleid te versterken. Het college ziet het onderzoek naar afstandsnormen met interesse tegemoet.

Groet,

[redacted]
Senior adviseur Leefomgeving
GGD Amsterdam

T 020 [redacted]

M 06 [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

ma-di-do-vr

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 11:15
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Hi [redacted]

Bijgaand het concept preadvies (document met :..._210624) dat ik heb opgesteld n.a.v. de ingediende motie over "wacht resultaten onderzoek afstandsnormen af."

Graag je feedback op mijn concept preadvies.

Deze motie is in Amsterdam ingediend naar aanleiding van deze motie bij het Rijk:

Motie van VVD en SP over onderzoek naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op land

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 9:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Beste [redacted] beste [redacted]

In de 2e termijn is de motie 499 <Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ> ingediend.

Klopt het dat deze motie hoort bij de moties 445 en 446 waar jullie een preadvies voor hebben opgesteld?

Indien dit het geval is, kunnen jullie dan voor de motie 499 ook een preadvies opstellen?
Het sjabloon voor de motie 499 en de preadviezen van de moties 445 en 446 heb ik bijgevoegd.

Voor het opstellen van het preadvies is het verzoek om **uiterlijk maandag 28 juni a.s.** na interne afstemming, het preadvies bij mij aan te leveren.
Dit advies wordt vervolgens voorgelegd aan de Concern- en Business Controller, alvorens aan te leveren voor de bestuurlijke afstemming met wethouder.

Ik hoor graag van jullie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Strategisch adviseur
Programma coördinator P9
Ruimte en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018XA Amsterdam
www.amsterdam.nl

Aanwezig: ma, di, wo-o, do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Nr. 499: Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Onderwerp

Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
- de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Het lid van de gemeenteraad

D.G.M. de Grave-Verkerk

Preadvies

- De motie van de leden van de Tweede Kamer verzoekt de regering:
  - “Op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;
  - De resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES’en.”
- De motie verzoekt de regering niet om de resultaten van het onderzoek af te wachten en geen stappen meer te zetten bij de concretisering van de RES. De RES is nodig voor behalen van de klimaatdoelen.
- Het Nederlandse beleid voor omgevingsgeluid is gebaseerd op geluidsnormen en niet op afstandsnormen, dit geldt ook voor windturbines. Het college ziet het onderzoek naar afstandsnormen met interesse tegemoet.
- In reactie op Kamervragen is recent (op 9 juni 2021 én november 2020) nog door het Rijk aangegeven dat er voor windturbines geen nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de Nederlandse geluidsnormen.
- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).

- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

From: *'[redacted]@amsterdam.nl>*
Sent: *Thu, 24 Jun 2021 15:55:38 +0100*
To: *[redacted]@amsterdam.nl>*
Subject: *RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens*

Gedaan! ☺

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 15:25
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hij is nog niet helemaal weg. Ik spreek hem zo over een raadsadres dan vraag ik het wel even.

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 15:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

[redacted] is weg lees ik een auto reply.. kan jij akkoord geven? Of [redacted]?

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 14:36
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted], [redacted] begrijpt de vraag anders zo te zien. Ik denk ook dat het niet nodig is om het antwoord met haar te checken. Zie hier het antwoord van/door/met
[redacted] en [redacted]

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windmolen. Er zijn diverse fabrikanten van windmolens. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windmolen door een windcoöperatie is er overigens niet. Overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Coöperaties hoeven dat niet.

Mag ik dit gebruiken? ☺

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:41
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted]

Ik weet niet waarom mijn naam is genoemd, maar ik ben geen aanbestedingsspecialist en begrijp de vraag ook niet goed. Gaat het om grond die wordt uitgegeven ten behoeve van windmolens? Bij uitgifte van grond hanteren we als uitgangspunt een openbare selectie, maar dat is geen aanbesteding. Van belang is verder welke directie in dit geval de Lead Buyer is, tenminste als daarvan sprake is. De juristen van de betreffende directie kunnen dan verder helpen. Op dit moment kan ik de vraag dus niet beantwoorden, maar neem gerust contact op om te kijken wie er wel kan helpen.

Groet,
[redacted] Westenbrink
Senior Jurist

Grond en Ontwikkeling / Zuidas
Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl, Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam Postbus 1104, 1000 BC Amsterdam WTC, Strawinskylaan 59, 1077 XW Amsterdam Postbus 79092, 1070 NC Amsterdam
Werkdagen: ma, di, wo (Weesperplein) en do (WTC)
Op dit bericht is een proclaimer van toepassing:amsterdam.nl/proclaimer

---

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 16:59
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted]

Via webcare hebben we een vraag gekregen over aanbesteding en windmolens (zie ook mail hieronder):

> *Ok dan nog een vraag, worden de windmolens van een wind coöperatie aanbesteed? Volgens Europese regelgeving zou dat wel moeten namelijk.*
> *Hoor graag je reactie*

Volgens de richtlijnen beantwoorden we concrete (webcare)vragen altijd.

[redacted] heeft me gevraagd om via jou een antwoord te formuleren. Deze input zullen we dan ook hergebruiken als we een andere keer een zelfde vraag krijgen. Voor de formulering: liefst zoveel met simpele woorden (B1 niveau) en redelijk kort (en/of met verwijzing naar meer informatie).

Kun je hierbij helpen? Mocht je hele specifieke inhoudelijke vragen hebben, kan [redacted] hierbij helpen.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@ponderaconsult.com>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hoi [redacted] en [redacted]

Goed om even te kijken of het antwoord van [redacted] matcht met de vraag. In het antwoord van [redacted] lees ik over de totstandkoming van de selectie van een initiatiefnemer. Uit de vraag van facebook lees ik de vraag of windmolencooperaties bij de koop van een turbine moeten aanbesteden. Onderstaand mijn suggestie: goed om even te checken bij de jurist zoals rob voorstelt

Op de vraag: worden de molens van een wind cooperatie aanbesteed

Is volgens mij het antwoord:

Het is gebruikelijk dat een aanbesteding plaatsvindt voor het aanschaffen van een windturbine. Er zijn diverse fabrikanten van windturbines. Een plicht tot aanbesteding voor de aanschaf van een windturbine is er overigens niet

Ter achtergrond: overheden zijn aan andere aanbestedingseisen geboden dan particuliere partijen. Cooperaties hoeven dat niet; maar een aanbesteding is natuurlijk wel gebruikelijk.

Groetjes
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:44
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ponderaconsult.com>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Graag het antwoord afstemmen met G&O: [redacted] (jurist, [redacted]@amsterdam.nl) is een goede ingang hiervoor heb ik vernomen. En met [redacted] (in cc).
-
Het is een juridische vraag, dus moet het ook juridisch gecheckt worden door de specialist.

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:18
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hi [redacted]

Na de reflectiefase kunnen initiatiefnemers voor windprojecten zich kenbaar maken bij de gemeente. Dit kan worden aangevuld met een marktconsultatie, waarbij de gemeente partijen benaderd om te vragen of zijn interesse hebben om initiatiefnemer van een windproject in Amsterdam te zijn. Daarop volgt meestal een tender waarop de welwillende initiatiefnemers zich kunnen inschrijven.

@[redacted] ben jij het eens met bovenstaande tekst wat betreft antwoord sociale media?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 21 juni 2021 13:07
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Hallo [redacted] ik weet weinig over financiering van windmolens.. heb jij het antwoord op deze vraag?

Van: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 10:01
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: Webcare Team Social Media <teamwebcare@amsterdam.nl>
Onderwerp: Webcare case: 804406574 - Aanbesteding windmolens

Beste [redacted] en [redacted]

Via Facebook kregen we onderstaande vraag:

Link:
https://www.facebook.com/324639927731493/posts/1681220715406734/?comment_id=1685255425003263&reply_comment_id=1686187531576719

Kunnen jullie ons helpen bij het formuleren van een reactie?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Social Media Redactrice

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl
06-[redacted]

Amstel 1, 1011 PN Amsterdam

Twitter
Facebook
Instagram
LinkedIn

Werkdagen: ma, di, wo (even weken) do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: "[redacted]@ponderaconsult.com>
Sent: Thu, 24 Jun 2021 16:19:48 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>
Cc: "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: FW: Notitie beschrijving participatie tot op heden.docx
Attachments: voorstel annotatie avond 5 juli.docx

Hoi [redacted] en [redacted]

Voor het (besloten) omgevingsberaad van 5 juli van de cooperaties heb ik een voorstel gemaakt voor de inzet en rol van de wethouder en de stadsdeelbestuurder.

Willen jullie dit eens lezen? Ik zou het daarna graag aan de wethouder voorleggen om te kijken of ze zich hier in kan vinden.

De idee zou zijn een kort interview; ik heb een voorstel voor de hoofdlijn van vraag en antwoord opgenomen. Ik denk dat het het beste is als de wethouder daarna weg gaat. Zou het gebruikelijk zijn om vragen te beantwoorden? Een paar kan natuurlijk maar het lijkt me niet wenselijk om de hele avond beschikbaar te zijn voor vragen. Dat kan de avond kapen.

Ik weet nog niet zo goed hoe een rolverdeling eruit zou kunnen zien tussen wethouder en stadsdeelbestuurder. Ik heb een voorstel opgenomen.

Parallel aan deze mail heb ik dit aan Saskia aangeleverd. Daar komt het denk ik maandag in de staf.

Groetjes en goed weekend,
[redacted]

Voorstel annotatie interview omgevingsberaad 5 juli

Vertrekpunt
Met de instemming door het college op het participatieplan van de cooperaties start het participatietraject voor de uitwerking van het plan. Een eerste stap daarin is een omgevingsberaad op 5 juli. Een fysieke bijeenkomst bedoeld als aftrap voor de bewoners/belanghebbenden die zich hebben aangemeld om via een aantal stappen gezamenlijk informatievragen uit te zetten, varianten te ontwikkelen en de onderzoeksresultaten van deze varianten te bespreken en beoordelen.

Aanwezigheid/deelname wethouder en stadsdeelbestuurder
De cooperaties hebben gevraagd of de wethouder en of de stadsdeelbestuurder aanwezig kunnen zijn. Voor een korte aftrap of om aanwezig te zijn gedurende de hele avond en te observeren hoe het verloopt.

Vanuit de rol en communicatie tot op heden van de gemeente is het nuttig om aanwezig te zijn, al dan niet alleen in het begin van de avond. Dat dient de volgende doelen:
- Betrokkenheid/zichtbaarheid van de gemeente laten zien aan de deelnemers
- Podium om zowel aan initiatiefnemers als deelnemers de verwachtingen van de gemeente nogmaals te benadrukken / mee te geven
- Communicatiemoment over de visie van de gemeente op de plek van het participatietraject in het proces

Ambtelijke aanwezigheid
Er is ambtelijke aanwezigheid in de vorm van [redacted] (procesmanager windenergie onder Havenstad/Stadsdeel Noord) en [redacted] (gebiedsmakelaar Noorder IJplas/Cornelis Douwesterrein). [redacted] onder voorbehoud ivm een heuoperatie.

Initiatiefnemers willen graag dat zij beide iig na de plenaire aftrap ook beschikbaar zijn om vragen aan de gemeente te noteren. Dat is een prima idee.

Rol wethouder/ stadsdeelbestuurder
De volgende insteek zou kunnen worden voorgesteld: een kort interview door de gespreksleider met wethouder of stadsdeelbestuurder, of beide.

Het is wenselijk vast te stellen welke rol wethouder en stadsbestuurder willen en nuttig achten. Bijvoorbeeld:
- Wethouder: interview met gespreksleider
- Stadsdeelbestuurder: aanwezigheid gedurende de avond om bij de verschillende tafels te luisteren en observeren

Gespreksleider is [redacted] ([redacted]/[redacted]).

Een interview zou bijvoorbeeld langs de volgende lijn kunnen worden voorgesteld aan initiatiefnemers:

Q: Waarom wilt u graag windenergie?
A: om als Amsterdam haar bijdrage te leveren aan de ambities voor duurzame energie en klimaatverandering. We zijn een groot verbruiker van stroom en hebben maar beperkte mogelijkheden om stroom op te wekken. Waar dat kan is het wenselijk om dit te onderzoeken, het liefst in cooperatief verband.

Q: waarom wilt u op deze locatie windenergie?
A: ik wil graag windenergie waar dit op een geschikte manier mogelijk is. Dit gebied is in 2012 aangewezen na het doorlopen van een Plan MER als een van de gebieden als kansrijk voor windenergie. Het gebied kent al een historie waarin verschillende plannen voor windturbines zijn uitgewerkt maar niet konden worden gerealiseerd door het toenmalige provinciale beleid. Nu is die mogelijkheid er wel door de wijziging in beleid.

Q: Hoeveel windmolens wilt u hier plaatsen?
A: We hebben een hoge ambitie voor windenergie, het zou mooi zijn ook in dit gebied daar een bijdrage aan te kunnen leveren, naast de plaatsing van extra windmolens in het havengebied en andere plekken in amsterdam. Ik heb geen specifiek doel per gebied, ook hier niet. Ik baseer me graag op het onderzoek naar de mogelijkheden en de resultaten van het participatietraject gericht op het onderzoeken en bespreken van de mogelijkheden. Overigens besluit uiteindelijk de raad over het daadwerkelijk plaatsen van windmolens. Op dit moment lijkt het gebied kansrijk maar we zien graag de gedetailleerde onderzoeken naar verschillende varianten.

Q: wat verwacht u van dit participatietraject?
A: dat initiatiefnemers hun plan voorbereiden gezamenlijk met de omgeving. Daarmee bedoel ik dat ze samen vragen en zorgen inventariseren, samen keuzes maken voor te onderzoeken varianten en samen de resultaten bespreken. Ik verwacht een open gesprek en ik realiseer me dat het spannend of beladen kan zijn. Toch is het goed om in open gesprek samen op zoek te gaan naar kennis en op basis daarvan te kijken of er gedragen keuzes kunnen worden gemaakt. Dat wil niet zeggen dat iedereen blij zal zijn met het voorstel van initiatiefnemers maar wel dat iedereen gehoord is en dat elk standpunt betrokken wordt bij keuzes

Q: wat doet u met de resultaten van het participatietraject?
A: wij zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor besluitvorming over de plaatsing, soms in overleg met de provincie. Wij verwachten een uitgewerkt plan dat concreet en duidelijk is: hoeveel windmolens, waar, hoe groot, welke gevolgen voor de omgeving en welke maatregelen om dit te beperken. Daarnaast verwachten we inzicht in de mogelijkheden voor financiële participatie om een deel van de verdiensten aan het gebied ten goede te kunnen laten komen. Bij de besluitvorming over dat uitgewerkte plan betrekken we daarnaast het verloop van het participatietraject. We zien graag vastgelegd welke standpunten er zijn ten aanzien van de onderzoeken, welke overwegingen er zijn om bepaalde keuzes te maken om dit mee te kunnen wegen bij besluitvorming.

Q: in andere gebieden komt er een HIA en een reflectiefase. Geldt dat niet voor dit gebied?

A: Dit gebied loopt op andere zoekgebieden voor windenergie, zoals aangegeven is het gebied al in 2012 aangewezen. De separate stap van de reflectiefase is hier daarom niet aan de orde. De beoordeling van gezondheidsgevolgen staat natuurlijk los van de status: dat hoort onderdeel te zijn van de beoordeling van de gevolgen van windmolens en zal daarom ook hier moeten plaatsvinden. In het proces zullen wij eventuele resultaten uit de reflectiefase in andere zoekgebieden hier ook inbrengen. Wij hebben de initiatiefnemers gevraagd de onderzoeken die nodig zijn in de vorm van een milieueffectrapport uit te voeren. Daarin kan de informatie benodigd voor de HIA worden opgenomen.

Q: welke rol heeft de gemeente in dit traject
A: de gemeente is geen initiatiefnemer, dit participatietraject vindt dan ook plaats onder leiding van de cooperaties. Wij kijken echter wel graag mee en zijn natuurlijk beschikbaar voor vragen, bijvoorbeeld over de achtergrond van beleid, over de procedure, etc. Wij hebben aan de voorkant gekeken naar de aanpak die de cooperaties voorstellen in hun participatieplan en zien dat graag zo uitgevoerd. Wij hebben een formele rol als het gaat om besluitvorming op basis van een vergunningaanvraag. Die ligt er nu niet maar zal mogelijk het resultaat zijn van dit proces. Dat moeten wij dan formeel behandelen, bespreken en in procedure brengen.

Q: Wat wilt u zowel initiatiefnemers als deelnemers aan dit omgevingsberaad meegeven?
A: Ga open met respect voor elkaars belang het gesprek aan en probeer niet vast te lopen op vragen die wellicht op dit moment niet direct beantwoord kunnen worden. Ga samen kennis vergaren zodat met begrip voor elkaars standpunt keuzes kunnen worden gemaakt of standpunten kunnen worden ingenomen

Van: [redacted] / [redacted]
Aan: stadsdeelcollega's reflectiefase RES
24-6-2021

Input ten behoeve van gesprek met stadsdelen over reflectiefase

Terugkoppeling gesprekken op hoofdlijnen – relatie stadsdelen / programma RES tbv reflectiefase

A'dam gaat een reflectiefase in waarin (nog) meer eigenaarschap voor het proces van de RES en opwekken van windenergie bij de stadsdelen zal liggen. Programma RES heeft gesprekken gevoerd met de meest relevante stadsdelen in Amsterdam (Noord, Oost, Zuidoost, Nieuw West) om alvast een aantal wensen te inventariseren, om toe te lichten hoe momenteel aangekeken wordt tegen de invulling van de reflectiefase en de rol van de stadsdelen te bespreken.

Concept schema reflectiefase (work in progress):

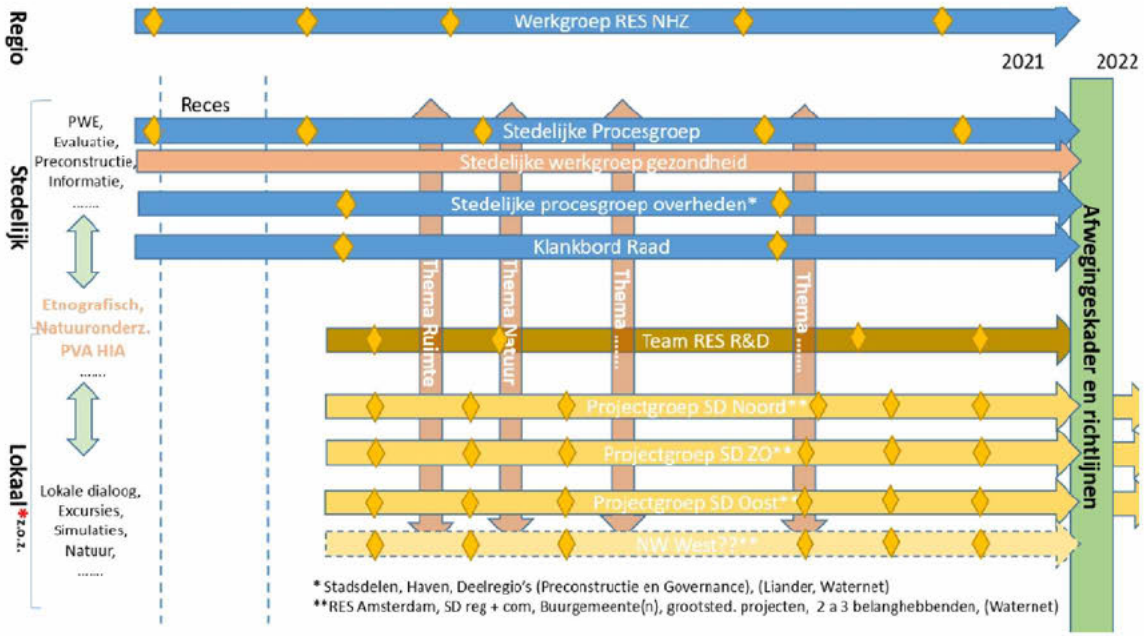

Programma RES Amsterdam ziet de stadsdelen graag parallel betrokken op stedelijke schaal en op schaal van de zoekgebieden, om optimaal aan te sluiten bij de lokale context en om de wensen en zorgen zo lokaal mogelijk op te halen. Tegelijk zien we de noodzaak voor goede afstemming met het stedelijke en regionale traject. Na aanleiding van de gesprekken een aantal voorstellen/ adviezen hoe de stadsdelen te betrekken.

Advies is om per stadsdeel (Noord, Oost, Zuidoost)

- Een centraal aanspreekpunt richting team RES in te richten (een coördinator) en
- Binnen het stadsdeel dit proces een team samen te stellen, dat de reflectiefase begeleidt en mede-eigenaarschap te nemen.
- minimaal onderstaande capaciteiten uit het stadsdeel te betrekken :
    - een (senior) communicatieadviseur,
    - de relevante gebiedsmanager(s),
    - bestuursadviseur / aanspreekpunt voor bestuurlijke afstemming,
    - en de programmamanager fysiek.

Team RES ziet dat er behoefte is voor ondersteuning van de stadsdelen op gebied van :

- ondersteunende en uitvoerende communicatie capaciteit,
- organisatiecapaciteit bij evenementen en bijeenkomsten (dialoogtafels in buurthuizen etc),
- inhoudelijke voorbereidingscapaciteit voor deze evenementen,
- mogelijk meer.

Team RES zorgt voor

- regelmatige update (weekstart) over voortgang reflectiefase,
- overal communicatieoverleg RES/ Amsterdam.
- Begeleiding door team RES en bureau Public Mediation bij het opzetten van activiteiten.
- Afstemming op stedelijk en regionaal niveau

From: [redacted]@noord-holland.nl>
Sent: Fri, 25 Jun 2021 08:34:50 +0100
To: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Hoi [redacted],

Zo had ik het wel begrepen, ja, dus daar ga ik van uit.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 11:11
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@Noord-Holland.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Hallo [redacted]
Kan ik hiermee concluderen dat de afspraak voorafgaand aan de stuurgroep kan worden geannuleerd?
Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 10:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@Noord-Holland.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Dag [redacted]

Dat is wat mij betreft goed, de afstemming staat ook al op de agenda van de stuurgroep. Dan laten we het van de stuurgroep afhangen of er daarna nog behoefte is aan een gesprek tussen [redacted] en Marieke en spreken wij binnenkort ambtelijk over onze rollen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsadviseur RES Regio Noord-Holland Zuid

M 06 [redacted]
E [redacted]@noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

CIRCULAIR EN ENERGIENEUTRAAL
SAMEN MAKEN WE HET WAAR

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 09:58
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@noord-holland.nl' [redacted]@noord-holland.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@hoord-holland.nl' [redacted]@hoord-holland.nl>
Onderwerp: RE: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Dag [redacted]
Ik begrijp van de politiek assistent dat door druk op de agenda de voorkeur ernaar uitgaat om dit overleg te integreren met de Stuurgroep RES NHZ. Afstemming over grenzen kan dan goed, ook gesprek over rolverdeling en timing reflectiefase in relatie tot planning uitvoeringsprogramma RES.

Lijkt me goed om dan een ambtelijk gesprek in te plannen over wat jullie rol is, zoals je gisteren ook al vroeg.

Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 14:10
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@noord-holland.nl' [redacted]@noord-holland.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; '[redacted]@hoord-holland.nl' [redacted]@hoord-holland.nl>
Onderwerp: RE: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Dag [redacted]

Bedankt voor het delen van de annotatie.
Bijgevoegd heb ik wat opmerkingen in het document gezet ter overweging.

Groeten,
[redacted]

[redacted]
Beleidsadviseur RES Regio Noord-Holland Zuid

M 06 [redacted]
E [redacted]@noord-holland.nl

Provincie
Noord-Holland

Van: [redacted].Kurschner@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 17:47
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>; [redacted]@noord-holland.nl' <[redacted]@noord-holland.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; '[redacted]@hoord-holland.nl' [redacted]@hoord-holland.nl>
Onderwerp: 20210625 gesprek Stigter [redacted] VD reflectiefase RES.docx

Dag [redacted] en [redacted] na aanleiding van een gesprek eerder vandaag met [redacted] heb ik een concept annotatie voor het bestuurlijk gesprek komende vrijdag opgesteld.
Mochten jullie hierop nog willen aanvullen, zodat het een gezamenlijke annotatie wordt, mag dat uiteraard.
Indien er niets aan te vullen valt door jullie graag korte melding, dan zet ik het klaar in het systeem.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +31 6 [redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: [redacted]*@ggd.amsterdam.nl>*
Sent: *Mon, 28 Jun 2021 08:29:35 +0100*
To: [redacted]*@ggd.amsterdam.nl>;* [redacted]*"*
[redacted]*@ggd.amsterdam.nl>*
Subject: *FW: 499.21.Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES.docx*
Attachments: *499.21.Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES.docx*

Dag [redacted]

We hebben blijkbaar nóg een motie over je favoriete onderwerp 😊 Wil je kijken met collega's of we hier ook een preadvies op geven?

Met groet,

[redacted]
strategisch beleidsadviseur
Directie

GGD Amsterdam

T 020 [redacted]
M 06 [redacted]
[redacted]@ggd.amsterdam.nl

Nieuwe Achtergracht 100, 1018 WT Amsterdam
ggd.amsterdam.nl

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 28 juni 2021 09:23
Aan: [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
Onderwerp: 499.21.Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES.docx

Hoi [redacted]

Deze motie is ingediend door De Grave-verkerk.
Hij is toebedeeld aan van Doorninck en Kukenheim, maar volgens mij kunnen wij er niet zoveel van zeggen.
Als je input hebt, is dat natuurlijk wel welkom.

Groet,
[redacted]

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Gemeenteraad **RAAD**

Motie

Datum raadsvergadering	8 juli 2021
Ingekomen onder nummer	499
Status	

Onderwerp

Motie van het lid De Grave-Verkerk inzake de Voorjaarsnota 2021 (wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over de Voorjaarsnota 2021.

Constaterende dat:
- de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
- de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Indiener

D.G.M. de Grave-Verkerk

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Mon, 28 Jun 2021 11:38:33 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *[Dirk de Jager ivm] 25/6 (13:00-14:00) Portefeuillehouders SD pva reflectiefase RES*
Attachments: *Raadsinformatiebrief reflectiefase RES.docx, 20210625_concept invulling reflectiefase PHO SD.pdf*

Beste allemaal,

Afgelopen vrijdag was er een PHO overleg over het dossier RES/Wind – Reflectiefase. Helaas was Dirk de Jager niet aanwezig bij het overleg.

We horen graag of Dirk de Jager een separaat overleg wil (laten) inplannen met [redacted] en [redacted] om bij te worden gepraat en om de input namens SD Zuidoost te geven op de stukken en verloop inzake dossier RES/Wind in het bijzonder de **Reflectiefase.**
Ik verwijs ook naar mijn mails van 22 en 24 juni voor de bijlagen.

We horen graag z.s.m. van jullie. De raadsbrief wordt nl al op 5 juli a.s. verstuurd naar de raad.

Voorlopig tot zover.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
(project) secretaresse team **RES/Wind**
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 14:28
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; Secretariaat Wethouder Doorninck <secretariaatwethoudervandoorninck@amsterdam.nl>; Doorninck, Marieke van <M.van.Doorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; Groenewoud, Saskia <Saskia.Groenewoud@amsterdam.nl>; Vermin, Rick <R.Vermin@amsterdam.nl>; Mauer, Ronald Jan <R.Mauer@amsterdam.nl>; Jager, Dirk de <d.jager@amsterdam.nl>
CC: [redacted]amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: bijlage 25/6 (13:00-14:00) Portefeuillehouders SD pva reflectiefase RES

Geachte portefeuillehouder,

Als aanvulling op de eerder deze week verzonden presentatie over de voorgestelde aanpak van de Reflectiefase RES gaat hierbij ook (concept) raadsbrief hierover (die op 5 juli wordt verstuurd naar de raadsleden).
Dit stuk is ook toegevoegd in Ibabs voor degenen die een Ibabs account hebben.

Met vriendelijke groet,
[redacted] en [redacted]

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Van: [redacted] **Namens** [redacted]
Verzonden: dinsdag 22 juni 2021 15:56
Aan: Secretariaat Wethouder Doorninck <secretariaatwethoudervandoorninck@amsterdam.nl>; Doorninck, Marieke van <M.van.Doorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; Groenewoud, Saskia <Saskia.Groenewoud@amsterdam.nl>; Vermin, Rick <R.Vermin@amsterdam.nl>; Mauer, Ronald Jan <R.Mauer@amsterdam.nl>; Jager, Dirk de <d.jager@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: 25/6 (13:00-14:00) Portefeuillehouders SD pva reflectiefase RES

Geachte portefeuillehouder,

In verband met het overleg van aanstaande vrijdag 25/6 (13:00-14:00n uur) "Portefeuillehouders SD plan van aanpak reflectiefase RES" gaat hierbij alvast een kopie van de presentatie:
"Reflectiefase RES/wind - CONCEPT Invulling op hoofdlijnen".

Dit stuk is ook in Ibabs geplaatst voor degenen die een Ibabs account hebben.

Met vriendelijke groet,
Namens [redacted] en [redacted]

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Onderwerp: Portefeuillehouders SD pva reflectiefase RES
Tijd: vrijdag 25 juni 2021 13:00-14:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: MS Teams - link in afspraak

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: Secretariaat Wethouder Doorninck <secretariaatwethoudervandoorninck@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 14 juni 2021 15:08
Aan: Secretariaat Wethouder Doorninck; Doorninck, Marieke van; [redacted]; Groenewoud, Saskia; Vermin, Rick; Mauer, Ronald Jan; Jager, Dirk de; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Portefeuillehouders SD pva reflectiefase RES
Tijd: vrijdag 25 juni 2021 13:00-14:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: MS Teams - link in afspraak

21/6/21 [redacted] – op verzoek verlengt naar 60 min.

17/6/21 [redacted] – nieuw voorstel, hopelijk lukt het een ieder hier tijd voor vrij te maken.
Link: [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Beste [redacted]

We zijn bezig met het plan van aanpak voor de reflectiefase RES. Door de portefeuillehouders is gevraagd om hierop nog te mogen reageren. We bespreken pas komende week woensdag met de wethouder de volgende versie, graag willen we tussen dat moment en een (eventuele) aanlevering bij het college ook de portefeuillehouders betrekken.

Zou je daarom in samenwerking met [redacted] (secretariaat RES) een afspraak willen inplannen op vrijdag 18 juni, met Saskia Groenewoud, Rick Vermin, Ronald Mauer en Dirk de Jager over het Plan van aanpak Reflectiefase RES?

Dit is zo afgestemd met [redacted] de wethouder is dan verhinderd, maar wil graag mee werken aan een afspraak vanuit haar agenda met de portefeuillehouders.

Verder aanwezig: [redacted], [redacted] en ik.

Alvast dank!
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam

Ruimte & Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam
E. [redacted]@amsterdam.nl
T. +31 6 [redacted]

afspraken via [redacted]@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	24 juni 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	Bestuurszaken R&D bestuurszaken.rd@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase. De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde ambitie voor meer windenergie. De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Gedurende de reflectiefase zal ik u periodiek blijven informeren.

Inbreng voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de visie op de reflectiefase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarna pas verder in overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; sommigen willen eerst een gesprek over nut en noodzaak voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct betrokkenen; sommigen willen vooral aan de slag met een gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse, anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen. Ook bij mede overheden is veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer afstemming in de grensgebieden van de RES.

[1] Motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten, motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase kent drie schaalniveaus. Er is landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES. Daarnaast zijn er gemeentelijke beleidsambities. Tot slot zal in de reflectiefase nog meer inzicht worden verworven in de lokale kenmerken van de zoekgebieden. Tijdens de reflectiefase zullen randvoorwaarden parallel op deze drie schaalniveaus worden besproken.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Om alle input uit de reflectiefase in een helder kader te borgen en alle wensen en zorgen een plek te geven, zien wij als resultaat van de reflectiefase drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld:

1. Een *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. *Richtlijnen voor governance* beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Deze producten zijn input voor de vervolgstappen. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader
Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.

Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader worden uitgewerkt met kenmerken voor de hele stad én met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties door bestuur en raad plaats. De verzamelde informatie moet voldoende kader geven voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van de milieueffectrapportage, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze(s).

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van een gezondheidseffectanalyse[2]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD's.
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie (PWE)[3] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen een belangrijk onderdeel van de aanpak zijn. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld. Zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep: bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product voor besluitvorming en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijnen geven informatie die relevant is voor het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Dit helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijnen participatie bevatten geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan, maar doen uitspraken over het resultaat. De richtlijnen beschrijven wettelijke kaders en landelijke normen en afspraken, zoals o.a. 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

[4] Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen voor participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee gericht op bestuur en raad, maar zij dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie tijdens de afweging.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), het geeft inzicht in de sturingsrol van de gemeente en het stelt spelregels op hoe met elkaar om te gaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijnen beschrijven de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geven aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met evt. tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn zijn het bestuur en de uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden inclusief RES-partners en buurgemeenten en raad wordt hiermee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
De eerste gesprekken hebben laten zien dat het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces met elkaar moet worden opgebouwd na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES 1.0. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten uit de reflectiefase. Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik zal Amsterdammers informeren over de reflectiefase en de gemeente zal de thematische bouwstenen voorbereiden, inclusief offertetrajecten van benodigde onderzoeken, de dialoogsessies en de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen.
Lokale groepen gericht op zoekgebieden in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten.
Een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om vraagstukken over afstemming en sturing.
Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen. De selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in een procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissieleden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken. Nadere informatie hierover volgt na het reces.

Voorbereiden specialistische onderzoeken
De voorbereidingen voor de uitwerking van de gezondheidseffectanalyse, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek zijn gestart. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, gezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE) in gang te zetten.

Blijven aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. Na de zomerreces zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen

door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen enerzijds een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en anderzijds toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Communicatie

Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,
3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een gezondheidseffectanalyse zullen in beide trajecten geldig zijn.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u alvast een fijn zomerreces !

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik je uit om **donderdag 10 juni van 15.30 tot 17.30 uur** met ons van gedachte te wisselen over de aanpak van de reflectiefase die volgt op de vaststelling van de RES 1.0.

Op 27 mei heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Regionale Energie Strategie 1.0 vastgesteld. Wethouder Van Doornink heeft toen aangekondigd dat hierna een reflectiefase van start gaat. Op 28 april heeft een gesprek plaatsgevonden waarin we wensen en ideeën van jou en vele anderen voor deze fase hebben opgehaald. Je hebt de opbrengst van die bijeenkomst eerder ontvangen, in de vorm van de mural die we toen samen maakten. De sheets van die bijeenkomst staan ook op die mural. Deze informatie (en de informatie de we uit een gelijksoortig gesprek met andere betrokkenen hebben gehad) is de basis voor een plan van aanpak voor de reflectiefase. Graag bespreken we ons voorstel voor de hoofdlijnen van dit plan van aanpak op 10 juni met jou.

Reflectiefase
Samen bespreken we onder meer de richtlijnen die we per zoekgebied willen gaan toepassen op de onderdelen gezondheid, natuur en inpassen in de ruimte. Deze richtlijnen geven een kader voor hoe straks de beslissing over de locatie van een windmolen kan worden genomen, een zogenaamd "afwegingskader".

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. Je ontvangt t.z.t. de MS Teams link.
Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid

Onderwerp: preconstructie (vervolg) afstemming PvA Reflectiefase semioverheden (do 1/7)

Aanstaande donderdag ontmoeten we elkaar voor een derde sessie over
vervolg sessie afstemmming plan van aanpak reflectiefase RES *voor (semi)overheden.*

Het doel van de bijeenkomst is om gezamenlijk een procesontwerp te maken voor de reflectiefase. Dit doen we door met elkaar toekomstige gebeurtenissen (zgn. 'critical moments') te inventariseren en hiermee processtappen in de tijd te zetten.

We vragen jullie daarom om alvast na te denken welke events, projecten en/of besluiten vanuit de eigen organisatie te bedenken zijn, in de nabije toekomst (tot 1/1/2025) die van invloed kunnen zijn of mogelijk interveniëren met het traject RES/Wind.

We zullen dit tijdens de bijeenkomst verder toelichten hoe dat in z'n werk gaat. Ieder van jullie kan aan de ontwerpsessiebijdragen vanuit zijn/haar eigen organisatieperspectief.

Door deze perspectieven bij elkaar te brengen werken we toe naar synergie en afstemming van (beoogde) acties. En creëren we een gedeeld beeld van wat er nog gebeuren moet.

Interactieve sessie
We hebben een interactief programma voorbereid, waarin jullie afwisselend plenair en zelfstandig aan het werk gaan. Zoals we eerder al schreven is het prettig als jullie aan de meeting kunnen deelnemen via een laptop/desktop, waarop je ook in je eigen browser kunt werken (Safari, Chrome en Firefox zijn allemaal oké. Internet Explorer geeft problemen). Dit omdat we met een digital whiteboard gaan werken (Mural). Onze ervaring is dat dit minder goed werkt als je deelneemt via je je telefoon of een I-pad. Voor mensen die alleen via een tablet/telefoon kunnen meedoen is het waarschijnlijk wel mogelijk om Mural via een browser op de bedrijfslaptop te bekijken. Hopelijk lukt dat. Je hoeft voor Mural geen aparte app te downloaden of account aan te maken. Tijdens de meeting ontvang je van ons een link naar het whiteboard en lichten we toe hoe het werkt.

@[redacted]: Ik zou onderwerp nog korter doen, vraag is alleen of men dit herkent. In ieder geval "voorbereiding" in betref zetten. En ook alle mensen uitnodigen, die de outlook al afgewezen hebben.
Ik wil dat zij opnieuw de uitnodiging ontvangen, want dan kunnen ze deze doorsturen. Anders werkt de vervanging niet. Als we in outlook de titel aanpassen, krijgen zij dan opnieuw de uitnodiging?

Onderwerp: Voorbereiding "preconstructie" (vervolg) afstemming PvA Reflectiefase semioverheden (do 1/7)

Beste collega's,
Aanstaande donderdag (**1 juli, 14:00-16:00 uur**) ontmoeten we elkaar voor een derde sessie over het plan van aanpak Reflectiefase RES Amsterdam met de *(semi)overheden.*
Graag jullie aandacht voor een korte voorbereiding, we hebben een interactief programma gepland waar iedereen actief bijdraagt!

Tijdens deze bijeenkomst willen we met jullie samen een "Preconstructie" doen, langs de windrichtingen van de zoekgebieden van Amsterdam en met jullie actieve inbreng. Dit doen we door met elkaar toekomstige gebeurtenissen (zgn. 'critical moments') te inventariseren en hiermee processtappen in de tijd te zetten.

We vragen jullie wat voorbereiding: Denk alvast na welke events, projecten en/of besluiten vanuit je eigen organisatie te bedenken zijn tot 1 januari 2025 die van invloed kunnen zijn of mogelijk interveniëren met het traject RES/Wind Amsterdam. Dit hoeft niet in detail te gebeuren, maar kan op het schaalniveau en perspectief dat voor je eigen organisatie relevant is.

Iedereen draagt actief bij aan de ontwerpsessie. Mocht je verhinderd zijn, zou het nuttig zijn, als een collega kan aanschuiven. Hoe de preconstructie in zijn werk gaat zullen we tijdens de bijeenkomst verder toelichten.

Het doel van de bijeenkomst is om gezamenlijk een procesontwerp te maken voor de reflectiefase. Door deze perspectieven bij elkaar te brengen werken we toe naar synergie en afstemming van (beoogde) acties. En creëren we een gedeeld beeld van wat er nog gebeuren moet. Tijdens het reces zullen we de input verwerken en in augustus/ begin september de reflectiefase officieel starten.

Deelname werkt het beste met een laptop/desktop, waarop je ook in je eigen browser kunt werken (Safari, Chrome en Firefox zijn allemaal oké. Internet Explorer geeft problemen). We zullen weer in het digital whiteboard (Mural) werken, de link ontvang je tijdens de sessie.

Voor vragen graag contact opnemen met ondergetekende, [redacted] of [redacted]
Hartelijke groet en tot donderdag!

PS meer informatie over gebruik van "mural" staat in de outlook uitnodiging.

Tips goede interactieve online sessie:

- De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .
- Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (interactief online whiteboard). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.
- U kunt het beste deelnemen via een laptop/desktop, waarop je ook in je eigen browser kunt werken (Safari, Chrome en Firefox zijn allemaal oké. Internet Explorer geeft problemen). Onze ervaring is dat dit minder goed werkt als je deelneemt via je je telefoon of een I-pad.
- Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (grootste) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.
- Voor mensen die alleen via een tablet/telefoon kunnen meedoen is het waarschijnlijk wel mogelijk om Mural via een browser op de bedrijfslaptop te bekijken. (Hopelijk lukt dat).
- Je hoeft voor Mural geen aparte app te downloaden of account aan te maken.
- Tijdens de meeting ontvang je van ons een link naar het whiteboard en lichten we toe hoe het werkt.

Tips goede interactieve online sessie:

- De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .
- Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (interactief online whiteboard). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.
- U kunt het beste deelnemen via een laptop/desktop, waarop je ook in je eigen browser kunt werken (Safari, Chrome en Firefox zijn allemaal oké. Internet Explorer geeft problemen). Onze ervaring is dat dit minder goed werkt als je deelneemt via je je telefoon of een I-pad.
- Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (grootste) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.
- Voor mensen die alleen via een tablet/telefoon kunnen meedoen is het waarschijnlijk wel mogelijk om Mural via een browser op de bedrijfslaptop te bekijken. (Hopelijk lukt dat).
- Je hoeft voor Mural geen aparte app te downloaden of account aan te maken.
- Tijdens de meeting ontvang je van ons een link naar het whiteboard en lichten we toe hoe het werkt.

@[redacted] Ik zou onderwerp nog korter doen, vraag is alleen of men dit herkent. In ieder geval "voorbereiding" in betref zetten. En ook alle mensen uitnodigen, die de outlook al afgewezen hebben.
Ik wil dat zij opnieuw de uitnodiging ontvangen, want dan kunnen ze deze doorsturen. Anders werkt de vervanging niet. Als we in outlook de titel aanpassen, krijgen zij dan opnieuw de uitnodiging?

Onderwerp: Voorbereiding "preconstructie" (vervolg) afstemming PvA Reflectiefase semioverheden (do 1/7)

Beste collega's,

Aanstaande donderdag (**1 juli, 14:00-16:00 uur**) ontmoeten we elkaar voor een derde sessie over het plan van aanpak Reflectiefase RES Amsterdam met de *(semi)overheden.*
Graag jullie aandacht voor een korte voorbereiding, we hebben een interactief programma gepland waar iedereen actief aan bijdraagt!

Tijdens deze bijeenkomst willen we met jullie samen een "preconstructie" doen, langs de windrichtingen van de zoekgebieden van Amsterdam met jullie actieve inbreng. Dit doen we door met elkaar toekomstige gebeurtenissen (zgn. '*critical moments*') te inventariseren en hiermee processtappen in de tijd te zetten.

We vragen jullie wat voorbereiding: Denk alvast na welke events, projecten en/of besluiten vanuit je eigen organisatie te bedenken zijn tot 1 januari 2025 die van invloed kunnen zijn of mogelijk interveniëren met het traject RES/Wind Amsterdam. Dit hoeft niet in detail te gebeuren, maar kan op het schaalniveau en perspectief dat voor je eigen organisatie relevant is.

Iedereen draagt actief bij aan de ontwerpsessie. Mocht je verhinderd zijn, zou het nuttig zijn, als een collega kan aanschuiven. Hoe de preconstructie in zijn werk gaat zullen we tijdens de bijeenkomst verder toelichten.

Het doel van de bijeenkomst is om gezamenlijk een procesontwerp te maken voor de reflectiefase. Door deze perspectieven bij elkaar te brengen werken we toe naar synergie en afstemming van (beoogde) acties. En creëren we een gedeeld beeld van wat er nog gebeuren moet. Tijdens het reces zullen we de input verwerken en in augustus/ begin september de reflectiefase officieel starten.

Deelname werkt het beste met een laptop/desktop, waarop je ook in je eigen browser kunt werken (Safari, Chrome en Firefox zijn allemaal oké. Internet Explorer geeft problemen). We zullen weer in het digital whiteboard (Mural) werken, de link ontvang je tijdens de sessie.

Voor vragen graag contact opnemen met ondergetekende of [redacted]
([redacted]@amsterdam.nl)

Met vriendelijke groet en tot graag a.s. donderdag!

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid

PS. Voor informatie & tips over een goede interactieve online sessie en het gebruik van “Mural” verwijzen we naar de bijlage.

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Hier zin toevoegen over urgentie uit artikel volkskrant

In de reflectiefase start opnieuw een intensieve dialoog met bewoners en belanghebbenden. Deze fase heeft tot doel om de (~~De reflectiefase is ingesteld om een nieuwe dialoog met bewoners en belanghebbenden~~eerder geuite) behoeftes en zorgen te inventariseren en te borgen dat deze bij de besluitvorming over locaties transparant worden mee gewogen. Rust. ~~te starten na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin veel wensen en zorgen zijn geuit. H~~Het vertrekpunt voor deze fase ~~voor de reflectiefase~~ is de RES 1.0 en de ~~en de daarin~~ benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030 zoals vastgesteld door de gemeenteraad. ~~meer windenergie.~~ De wensen van uw raad zoals geuit in verschillende moties worden meegenomen.[1] ~~De insteek is een lerende en reflectieve aanpak. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven.~~

~~De precieze stappen worden gedurende de looptijd concreter gemaakt in overleg met de betrokkenen.~~ In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zaal ~~ik~~ u hierover periodiek blijven informeren.

~~**Inbreng voor aanpak reflectiefase opgehaald bij groot aantal belanghebbenden**~~
~~De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. In mei en juni jl. is gesproken met een groot aantal betrokkenen. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de visie op de reflectiefase, de problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie afwachten en daarna pas verder in~~

[1] Motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten, motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces;
Nog motie mee nemen over extra bestuurlijke toets?
[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

overleg, anderen willen direct aan de slag met het nader in kaart brengen van de zoekgebieden; sommigen willen eerst een gesprek over nut en noodzaak voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct betrokkenen; sommigen willen vooral aan de slag met een gezamenlijke zoektocht naar feiten op het gebied van gezondheid in het kader van de gezondheidseffectanalyse, anderen willen direct aan de slag met samen oplossingen ontwerpen. Ook bij mede overheden is veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer afstemming in de grensgebieden van de RES.

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase kent drie schaalniveaus. Er is landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES. Daarnaast zijn er gemeentelijke beleidsambities. Tot slot zal in de reflectiefase nog meer inzicht worden verworven in de lokale kenmerken van de zoekgebieden. Tijdens de reflectiefase zullen randvoorwaarden parallel op deze drie schaalniveaus worden besproken.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

DDrie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze drie geven een helder kader voor behoeftes en zorgen die naar voren gebracht wordenOm alle input uit de reflectiefase in een helder kader te borgen en alle wensen en zorgen een plek te geven, zien wij als resultaat van de reflectiefase drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld:

Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale kenmerken informatie die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bestuur en raad bij het transparant wegen van de aangereikte informatie.

1. Het afwegingskader is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria.

~~1.~~

2. *Richtlijnen voor participatie*: de participatierichtlijnen geven aan gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Zij Deze richtlijnen bbevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen

gerealiseerd is (zoals het opstellen van een ~~het~~ participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De richtlijnen zijn gericht op het resultaat en laten maatwerk in de aanpak per gebied toe.
De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe[3]. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. ~~Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.~~ *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven ~~Zij geeft ook~~ informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, ~~en stadsdelen~~ provincie en RES organisatie ook bij beleidstegenstellingen. Zij geven ook ~~geven~~ informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden, gezamenlijk benodigde kennis en gedeelde ervaringen. ~~in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.~~

~~Deze producten zijn input voor de vervolgstappen. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.~~

Commented [redacted] Relatie met of relatie tot?

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Ook bij medeoverheden is veel belangstelling geconstateerd in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan meer afstemming in de grensgebieden van de RES. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving betrokken. Denk aan werkgroepen, begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten. Er wordt ook gedacht aan thematische werkgroepen en lokale werkgroepen. De hieronder beschreven verzameling van activiteiten komt zoveel mogelijk tegemoet aan de verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en regionaal niveau. Een nadere uitwerking hiervan volgt na het reces.

Mogelijke activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[4] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging (PWE[5]), etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook horen fact finding gespreksrondes met experts en

[3] Conform motie.
[4] Indien door Corona mogelijk, conform motie --> motie is al afgehandeld, hoef dan hier niet te worden herhaald?
[5] . Door dit type raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

belangstellenden tot de mogelijkheid. In ieder geval wordt invulling geven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

Ik mis nog visualisaties en geluidssimulaties, was eerder toegezegd, waar krijgen die een plek?

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[6] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. --> deze tekst is afgestemd met Oscar, maar hij past volgens mij nu niet meer in de lijn die we aangeven. Moeten we niet aangeven dat we hierover het gesprek aangaan tijdens de reflectiefase? Dat dit een mogelijkheid is, maar dat we samen met belanghebbenden bepalen wat zij belangrijk vinden?

Deelnemers en betrokkenen reflectiefase
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Via begeleidings- of procesgroepen borgt de gemeente dat zowel in het proces de als de uitvoering lokale kennis van een brede groep belanghebbenden mee wordt genomen. Bij de uitvoering van de activiteiten worden deskundigen, betrokken. Denk aan betrokkenheid van buurgemeenten, RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, bewonersvertegenwoordiging en kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

[6] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,
3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een gezondheidseffectanalyse zullen in beide trajecten geldig zijn.

Ook na afronding van de reflectiefase blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u alvast een fijn zomerreces!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Een routebeschrijving vindt u op amsterdam.nl

From: "[redacted]" <[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: 29-6-2021 17:41:20
To: "[redacted]@amsterdam.nl>;"[redacted]@amsterdam.nl>
CC:
Subject: sheets tbv PH overleg 30 juni (Organisatie Reflectiefase2)
Attachments: 210624_Organisatie Reflectiefase2.pdf;

Hoi [redacted] en [redacted]

Kan ik deze sheet 2 pagina's (staaf diagram proces + toelichting) mee sturen tbv overleggen met PH's Ronald Mauer en Dirk de Jager?
Ik hoor graag zsm dan kan ik die ook toevoegen als stuk bij het overleg.
Dank
[redacted]

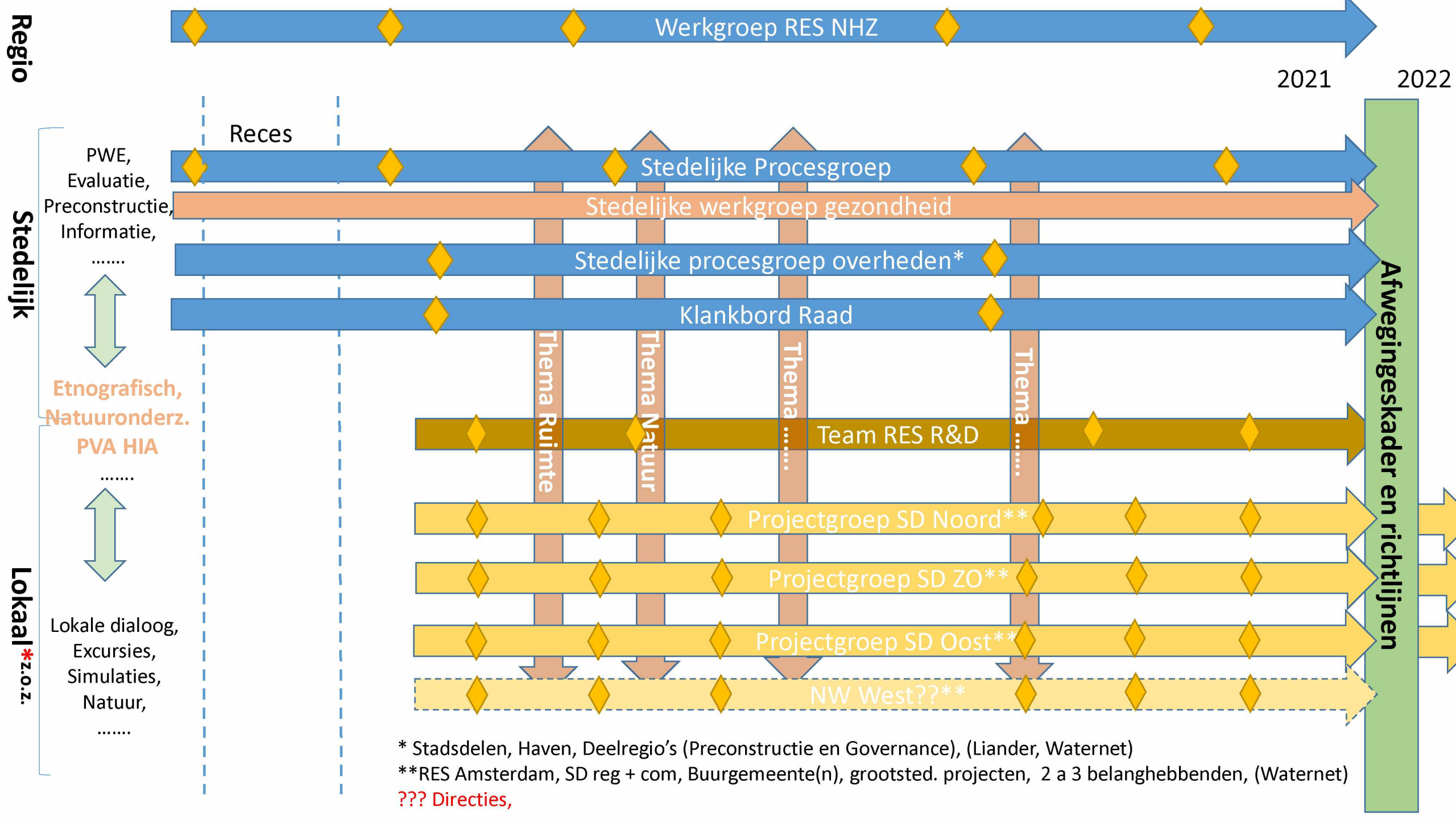
Regio
Werkgroep RES NHZ
2021
2022
Reces
Stedelijk
PWE,
Evaluatie,
Preconstructie,
Informatie,
.....
Stedelijke Procesgroep
Stedelijke werkgroep gezondheid
Stedelijke procesgroep overheden*
Klankbord Raad
Thema Ruimte
Thema Natuur
Thema .....
Thema .....
Afwegingeskader en richtlijnen
Etnografisch,
Natuuronderz.
PVA HIA
.....
Team RES R&D
Lokaal*z.o.z.
Lokale dialoog,
Excursies,
Simulaties,
Natuur,
.....
Projectgroep SD Noord**
Projectgroep SD ZO**
Projectgroep SD Oost**
NW West??**
* Stadsdelen, Haven, Deelregio's (Preconstructie en Governance), (Liander, Waternet)
**RES Amsterdam, SD reg + com, Buurgemeente(n), grootsted. projecten, 2 a 3 belanghebbenden, (Waternet)
??? Directies,

*Mogelijke-/gevraagde rollen stadsdelen in Reflectiefase

Algemeen: eigenaarschap van het winddossier in de stadsdelen, waaronder het zorgen voor lokale inbreng en zorgen die een rol moeten spelen bij de definitieve besluitvorming over windturbines. Hulp bij het organiseren en bereiken van de doelgroep in deze fase door:

- Vanuit lokale kennis meedenken over opzet en uitvoering reflectiefase
- Praktische ondersteuning bij het organiseren van lokale dialogen, buurtexcursies, etnografisch onderzoek, natuur- en ruimtestudies,….
- Zoeken naar mogelijkheden om gewenste overleggen/gesprekken te laten meeliften op bestaande netwerken en gesprekken.
- Ondersteunen van de communicatie door o.a. informeren, kanaliseren van vragen, bereiken van een brede doelgroep, informeren over mogelijkheid deelname lokale sessies, ….
- Ambassadeurschap van een zorgvuldig reflectiefase proces in de stadsdelen

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. Doel is om de (eerder geuite) behoeftes en zorgen te inventariseren en te borgen dat deze bij de besluitvorming over concrete locaties worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030 zoals vastgesteld door de gemeenteraad.

De reflectiefase is een volgende stap in het meerjarige traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin per gebied samen met Amsterdammers de participatieaanpak vastgelegd wordt in een participatieplan. Vervolgens voeren initiatiefnemers onderzoek uit, onder ander een milieueffectrapportage. Dan pas vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Commented [redacted] Ik vind dit teveel, maar er moest context in.
@[redacted] indien nodig, schrappen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze drie geven een helder kader voor behoeftes en zorgen die naar voren gebracht worden:

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het transparant wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is geen beslisboom.

[1] Invoegen wie mee heeft gedacht?

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De richtlijnen zijn gericht op het resultaat en laten maatwerk in de aanpak per gebied toe.
   De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie ook bij beleidstegenstellingen. Zij geven ook informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden, gezamenlijk benodigde kennis en gedeelde ervaringen.

Commented [redacted] Relatie met of relatie tot?

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving en hun lokale kennis nog intensiever betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen, begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien. De uitwerking gezamenlijk nog nader vormgegeven.

Commented [redacted] Overbodig?

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[2] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[3]), etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook horen "fact finding" gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheid. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Deze verzameling van activiteiten komt zoveel mogelijk tegemoet aan de verschillende behoeften die nu leven. Een nadere uitwerking hiervan volgt na het reces.
Ik mis nog visualisaties en geluidssimulaties, was eerder toegezegd, waar krijgen die een plek?

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Ik zou dit na gesprek met [redacted] weglaten.

Gezondheidseffectanalyse

[2] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[3] . Door dit type raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. --> deze tekst is afgestemd met Oscar, maar hij past volgens mij nu niet meer in de lijn die we aangeven. Moeten we niet aangeven dat we hierover het gesprek aangaan tijdens de reflectiefase? Dat dit een mogelijkheid is, maar dat we samen met belanghebbenden bepalen wat zij belangrijk vinden?

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast belanghebbenden de buurgemeenten, RES-partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Commented [redacted] Logica klopt nog niet. Ik wil aangeven wie er straks allemaal meedoen. Wie levert input? Wie voert uit?

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie
De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De boogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject
Voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de windvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Reactie brief reflectiefase:
[redacted]

- Op basis daarvan is ons huidige beeld dat de reflectiefase die we na de zomer ingaan de volgende producten moet opleveren
- Na het reces (waarin aanvullende gesprekken met belanghebbenden plaatsvinden) kom ik bij u terug met het plan van aanpak waarin ik concreet laat zien hoe we samen met de stad de producten gaan maken en op welke wijze we omgaan met de opdrachten en zorgen die u heeft meegegeven bij besluitvorming over de res1.0
- Ambitie is om de reflectiefase af te ronden voor het voorjaar van 2021
- Een tipje van de sluier: windmolentours en visualisatie worden onderdeel van het proces (als dat zo is)

WH:

de brief is nu nog veel te lang en niet scherp genoeg. Destilleer uit alles wat op stapels heel duidelijk:
- wat gaan we doen
- met wie
- wanneer
- wat is de tijdslijn
- hoe wordt afwegingskader opgebouwd en waar moet het aan voldoen

Geen verwijzing naar verkiezingen, gewoon eind van het jaar college, begin volgend jaar naar de raad

Zorg dat rol stadsdelen en DB duidelijk is Rol raad in deze is niet formeel, kunnen toehoorder zijn, niet in procesgroep (het is nu juist aan bewoners en belanghebbenden)

[redacted]
Veel te lang deze brief, te vaag ook, moet stukken strakker. Wat gaan we doen, wanneer, wat is de tijdslijn, wat als eerste, wanneer commissie, wanneer merken mensen iets in de stad?

De brief zou sowieso een paar nieuwtjes moeten bevatten. Iets als dat we windmolentripje gaan verzorgen voor deze zomer ofzo. Of dat we binnenkort tool hebben om zelf te zien hoe het oogt.

* "Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen." Wat staat hier in Godsnaam?
* De evaluatie als onderdeel van het bepalen van richtlijnen voor participatie.
* procesgroep raadsleden? Niet doen.
* "de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie" lijkt me geen handige zin. Voer voor scepsis
* zin over verkiezingen eruit
* wanneer weten we nu wie er in de externe commissie komt? Wat is de reden dat dat zo lang duurt? Zou echt heel fijn zijn hier voortgang te kunnen melden.

Barn:
De brief moet scherper en preciezer. Wat is de reflectiefase? Wat is het doel? Tot wanneer? Wie nemen er deel? Welke producten gaat het opleveren? De toon mag wat mij betreft ook wat zelfverzekerder: we weten wat we willen, we hebben enorm veel voorbereid, we gaan bijzondere

stappen zetten, we besteden hier heel veel aandacht, tijd en geld aan. De toon is nu soms nog wat weifelend.

Meer specifieke opmerkingen:

- Ik zou beginnen met een korte uitleg wat de reflectiefase moet zijn. Wat willen we ermee bereiken. En voor wie de fase is bedoeld.
- De korte omschrijvingen van het afwegingskader ed zijn onduidelijk
- 'De evaluatie is een tussenproduct in dit proces' is een onduidelijk zin.
- Vóór wie is het afwegingskader een instrument? Wie gaat het gebruiken?
- Wat zijn de 'kenmerken' in het afwegingskader?
- Er staan veel zinnen die erg wollig, procesmatig taalgebruik bevatten. Laat iemand met frisse blik de brief tegenlezen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan zinnen als 'De informatie geeft voldoende kader voor het opstellen van een notitie Reikwijdte en Detialniveau in kader van de MER, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze(s).'
- Wat zijn de 'thematische bouwstenen'?
- Wat gaat het natuurwaarden en natuurbelevingsonderzoek opleveren?
- Rol van de raad? Geen aparte procesgroep voor de raad/deelraadsleden! Dat is niet hun rol.
- Wat betekent het dat alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren?
- Passage over Noorder Ijplas/Cornelis Douwes mag net iets scherper: waar mogelijk worden alle lessen uit de reflectiefase meegenomen in het traject, in ieder geval de health impact, ...etc.

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en Doel Reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat in het bijzonder over windenergie nog meer gesprekken gewenst zijn. ~~.~~
Doel van de reflectiefase is om de ~~(eerder geuite)~~ behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren en te ~~b~~zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030. ~~zoals vastgesteld door de gemeenteraad.~~
In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Plek van de Reflectiefase

De reflectiefase is een ~~volgende~~extra ~~-~~stap in het ~~meerjarige~~ traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de voorbereiding van concrete windlocaties oppakken inclusief benodigde onderzoeken en milieueffectrapportage, ~~participatieaanpak vastgelegd wordt in een participatieplan. Vervolgens voeren initiatiefnemers onderzoek uit, onder ander een milieueffectrapportage~~. Dan pas vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Commented [redacted] Ik vind dit teveel, maar er moest context in.
@[redacted] indien nodig, schrappen.

~~In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de~~

[1] Invoegen wie mee heeft gedacht?
~~[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?~~

~~vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.~~

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze ~~drie~~ geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject. ~~behoeftes en zorgen die naar voren gebracht worden:~~

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, behoeften en zorgen die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het ~~transparant~~ wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fasen betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). ~~De richtlijnen zijn gericht op het resultaat en laten maatwerk in de aanpak per gebied toe.~~ De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. ~~ook bij beleidstegenstellingen~~. En Zzij geven ~~ook~~ informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. ~~gezamenlijk benodigde kennis en gedeelde ervaringen.~~

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving en hun lokale kennis ~~nog intensiever~~intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en , begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten. ~~Voor dit proces moet eigenaarschap groeien. De uitwerking gezamenlijk nog nader vormgegeven.~~

Commented [redacted] Overbodig?

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]),

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] . Door dit type raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een

etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook behoren "fact finding" gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheidend. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. ~~Deze verzameling van activiteiten komt zoveel mogelijk tegemoet aan de verschillende behoeften die nu leven. Een nadere uitwerking hiervan volgt na het reces.~~
Ik mis nog visualisaties en geluidssimulaties, was eerder toegezegd, waar krijgen die een plek?

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. --> deze tekst is afgestemd met [redacted] maar hij past volgens mij nu niet meer in de lijn die we aangeven. Moeten we niet aangeven dat we hierover het gesprek aangaan tijdens de reflectiefase? Dat dit een mogelijkheid is, maar dat we samen met belanghebbenden bepalen wat zij belangrijk vinden?

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners ~~zoals de energieregio NHZ~~, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals ~~bijv~~. het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie

---

brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met [redacted] tegelijkertijd denk ik dat [redacted] dit nog onvoldoende vindt.

Commented [redacted] Ik zou dit na gesprek met [redacted] weglaten.

Commented [redacted] Toch wel denk ik. WH heeft in de raad al een onafhandelijke commissie aangekondigd. Lokale input is waar de reflectiefase in moet voorzien.

Commented [redacted] Logica klopt nog niet. Ik wil aangeven wie er straks allemaal meedoen. Wie levert input? Wie voert uit?

De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De boogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject
Voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de windvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en ~~d~~Doel ~~r~~Reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad~~.~~. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase het juiste signaal, vindt ook staatssecretaris xxx. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat ~~in het bijzonder~~ over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.~~.~~
Doel van de reflectiefase is om de ~~(eerder geuite)~~ behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren en te ~~b~~zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030. ~~zoals vastgesteld door de gemeenteraad.~~
In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

~~Plek van de~~ Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een ~~volgende~~extra -stap in het ~~meerjarige~~ traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de voorbereiding van concrete windlocaties oppakken inclusief benodigde onderzoeken en milieueffectrapportage,~~participatieaanpak vastgelegd wordt in een participatieplan. Vervolgens voeren initiatiefnemers onderzoek uit, onder ander een milieueffectrapportage.~~ Dan pas vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

~~In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de~~

[1] Invoegen wie mee heeft gedacht?
~~[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?~~

Commented [redacted] Ik zou het hier bij wensen en zorgen houden, want dat is waarop altijd gehamerd wordt.

Commented [redacted] Wat is extra, wat is volgend? Zelfs een participatieplan is 'extra' , vandaar dat ik volgende zette.

Commented [redacted] Dit klopt zo inhoudelijk niet. Het is een proces in twee stappen, eerst participatieplan, dan onderzoeken. Beide met bevolking.

Commented [redacted] Ik vind dit teveel, maar er moest context in.
@[redacted] indien nodig, schrappen.

~~vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.~~

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze ~~drie~~ geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject. ~~behoeftes en zorgen die naar voren gebracht worden.~~

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, behoeften en zorgen die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het ~~transparant~~ wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fasen betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). ~~De richtlijnen zijn gericht op het resultaat en laten maatwerk in de aanpak per gebied toe.~~ De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. ~~ook bij beleidstegenstellingen~~. En ~~Z~~zij geven ~~ook~~ informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. ~~gezamenlijk benodigde kennis en gedeelde ervaringen.~~

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving en hun lokale kennis ~~nog intensiever~~intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en ~~,~~ begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten. ~~Voor dit proces moet eigenaarschap groeien. De uitwerking gezamenlijk nog nader vormgegeven.~~

Commented [redacted] Overbodig?

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]),

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] . Door dit type raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij de besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een

etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook behoren "fact finding" gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheidend. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Deze verzameling van activiteiten komt zoveel mogelijk tegemoet aan de verschillende behoeften die nu leven. Een nadere uitwerking hiervan volgt na het reces.
Ik mis nog visualisaties en geluidssimulaties, was eerder toegezegd, waar krijgen die een plek?

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. -> deze tekst is afgestemd met Oscar, maar hij past volgens mij nu niet meer in de lijn die we aangeven. Moeten we niet aangeven dat we hierover het gesprek aangaan tijdens de reflectiefase? Dat dit een mogelijkheid is, maar dat we samen met belanghebbenden bepalen wat zij belangrijk vinden?

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie

---

brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met Frank, tegelijkertijd denk ik dat [redacted] dit nog onvoldoende vindt.

Commented [redacted] Ik zou dit na gesprek met [redacted] weglaten.

Commented [redacted] Toch wel denk ik. WH heeft in de raad al een onafhandelijke commissie aangekondigd. Lokale input is waar de reflectiefase in moet voorzien.

Commented [redacted] Logica klopt nog niet. Ik wil aangeven wie er straks allemaal meedoen. Wie levert input? Wie voert uit?

De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De boogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject,
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, ~~met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie,~~
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn.

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject
Voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de windvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad.. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase het juiste signaal, vindt ook staatsecretaris xxx[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.
Doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren en te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.
In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken en milieueffectrapportage,. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

---

[1] Verwijzing nog invoegen naar kamerbrief.
[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fasen betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie.. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving en hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook behoren "fact finding" gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de gesprekken kunnen visualisaties en geluidssimulaties ingezet worden.

Commented [redacted] @[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met [redacted] tegelijkertijd denk ik dat [redacted] dit nog onvoldoende vindt.

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals. het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie versterken
De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De boogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door xxx
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies,
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door xxx.

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen.
@[redacted] een voorbeeld ajb.

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de windvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind

Invulling op hoofdlijnen

Public Mediation/ gemeente Amsterdam (team RES)

Overzicht

1. Introductie: Windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Reflectiefase: waarom en wat?
3. Dilemma's/ vragen

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

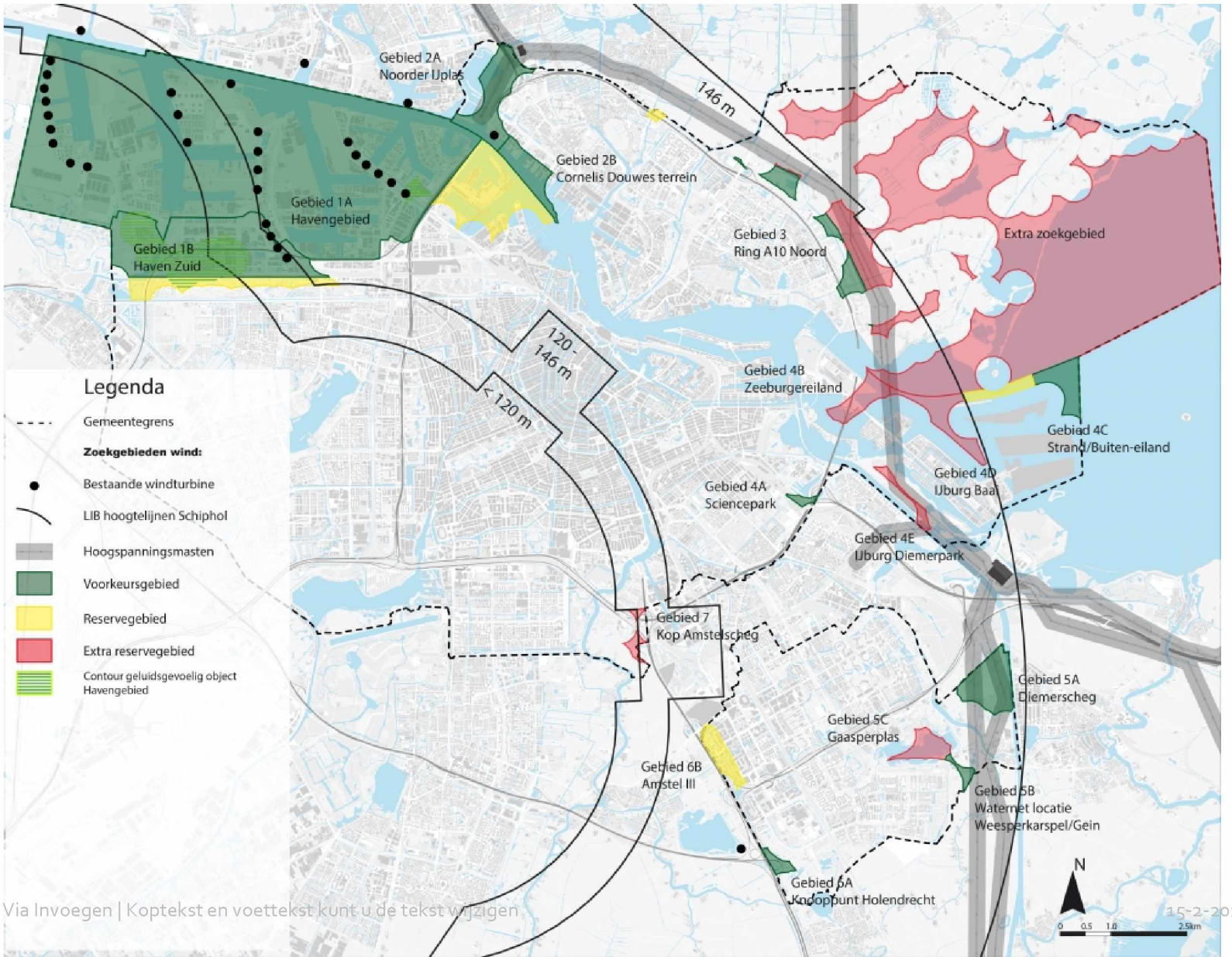

Afspraak landelijk klimaatakkoord: Regionaal 35TWh elektriciteit in 2030

- Geen verdeling vooraf naar regio
- Concept RES → 1 oktober 2020
- RES 1.0 → 1 juli 2021

- Met o.a. RES: 70% van alle elektriciteit in NL wordt duurzaam opgewekt in 2030

www.regionale-energiestrategie.nl

Regionale Energiestrategie: stapsgewijs en periodiek proces

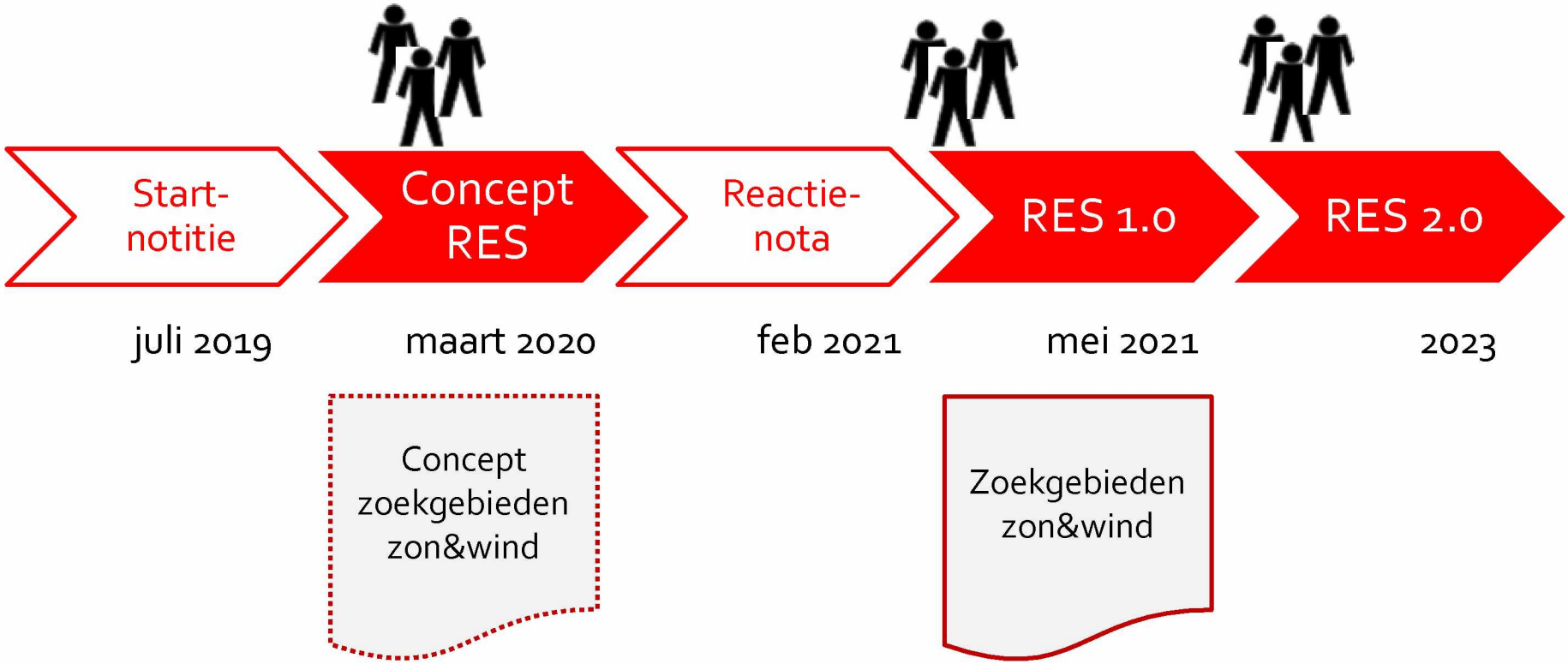

Zoekgebieden wind en zon RES 1.0

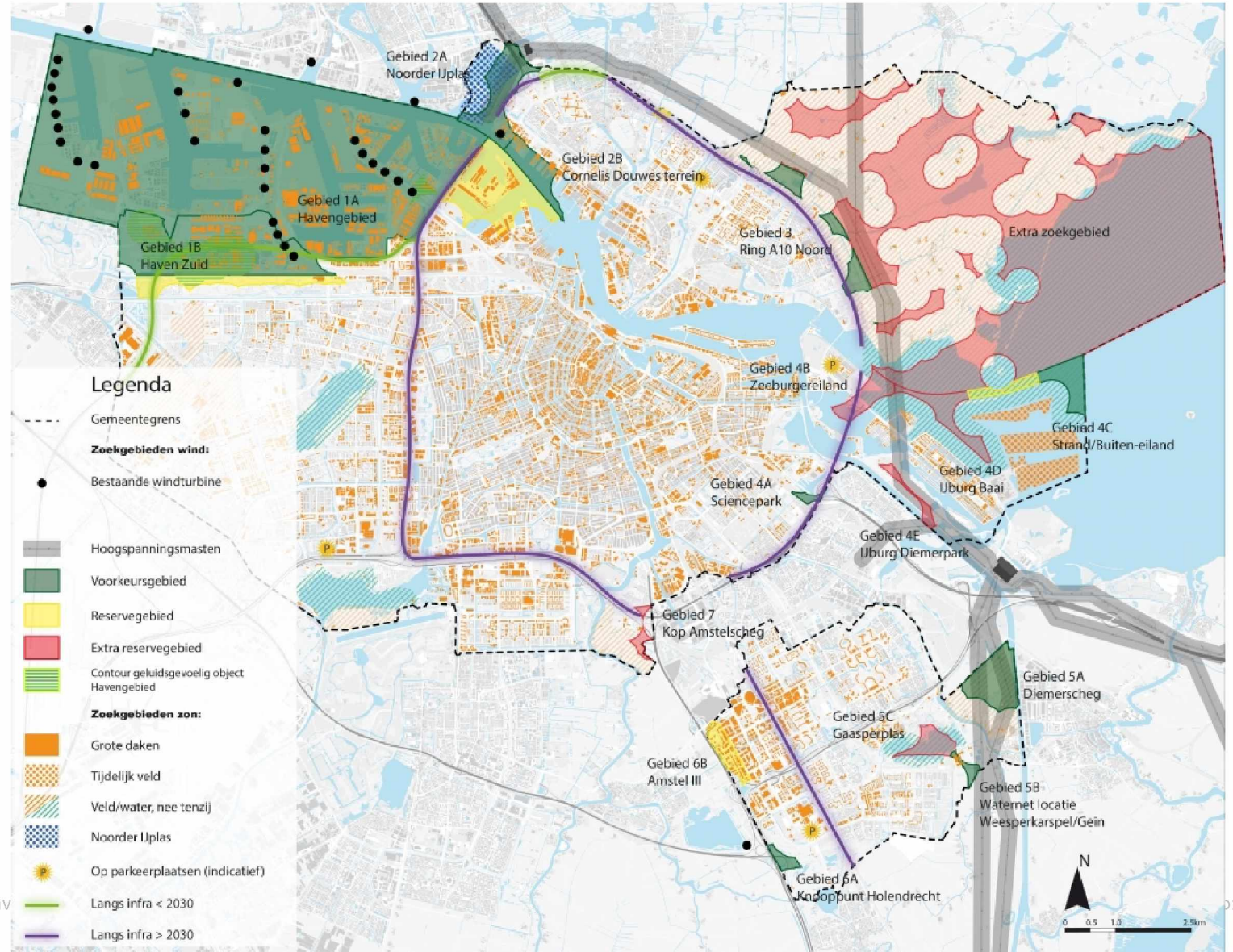

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

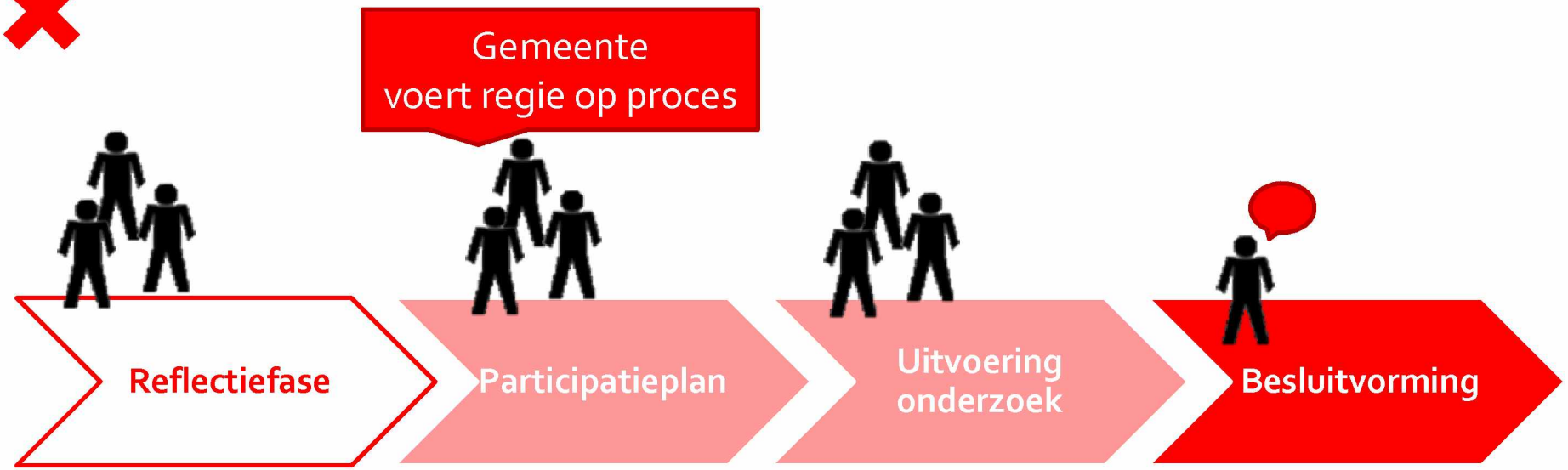

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader
2) Richtlijnen samenwerking
3) Richtlijnen governance

Doel en uitgangspunten reflectiefase

Doel:

- Luisteren naar de stad: behoeftes en zorgen inventariseren,
- Deze vastleggen ten behoeve van besluitvorming,

Uitgangspunten:

- Dialoog met de stad (niet discussie of debat),
- Vertrekpunt is de Amsterdamse wind-ambitie (127MW in 2030),
- Verwerken van de aangenomen moties,
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding (intern en extern).

Constateringen:

→ Behoefte om mee te praten en mee te doen is groot,
→ Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm,
→ Vertrouwen moet groeien.

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat informatie die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden (landelijk, stedelijk, lokaal),

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (sturing gemeente)

- Geeft informatie over de rol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over afstemmingen de verhoudingen tussen RES partners en mede-overheden.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Concept invulling reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen.

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Mogelijke activiteiten reflectiefase

1. **Onderzoek naar de context van zoekgebieden**
   - Etnologisch onderzoek / ruimtelijk onderzoek/ natuuronderzoek
   - Stedelijke werkgroep gezondheid
   - Participatieve waardenevaluatie (PWE)

2. **Interactie in de zoekgebieden**
   - Diverse type bijeenkomsten, zoals lokale dialoogtafels, excursies, inloopbijeenkomsten,
   - Online raadpleging (PWE)

3. **Ophalen en uitwerken afwegingskader**
   - Dialoogtafels, werk en klankbordgroepen.

Beoogde werkwijze

1. **Stedelijke proces- en werkgroepen**
   - Stedelijke procesgroep met belanghebbenden (geselecteerd),
   - Stedelijke werkgroep gezondheid (= via bevolkingsregister?),
   - (Tijdelijke ?) werkgroep governance (semi-overheden).

2. **Lokale werkgroepen** ter voorbereiding en ondersteuning uitvoering:
   - stadsdeel,
   - buurgemeenten,
   - Belangenorganisaties,
   - Team RES.

3. **Centrale coördinatiegroep RES**
   - Team RES.

Vragen

- **Strakke planning**: balans nodig tussen veel voorbereiding en grote groepen, maar resultaat in december gereed!
- **Hoe vaart en regie houden in breed complex proces**: heel veel partijen en veel verschillende belangen, en toch focus houden op invulling ambitie gemeente.

Meer informatie op onze website

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zendt met de reflectiefase het juiste signaal uit, vindt ook staatsecretaris xxx[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het Doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de en milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

[1] Verwijzing nog invoegen naar kamerbrief.
[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Commented [redacted] Dit is geen correct Nederlands.

Je zendt een signaal uit. Maar een signaal uitzenden doe je meestal als je het hebt over technische signalen, zoals een wifi signaal.

Je geeft het juiste signaal af. Dit betekent: iets waarmee je waarschuwt of iets duidelijk maakt. Maar dat is naar mijn mening niet wat je wil zeggen.

Je wilt zeggen dat Amsterdam de juiste stappen onderneemt om de bewoners beter te betrekken.

Commented [redacted] mevrouw [redacted]

Commented [redacted] kunnen worden is een voorzichtige formulering. Is dat express? Anders kunnen weglaten.

Commented [redacted] Alleen Amsterdammers? Dat zou ik niet zo zeggen. Dan heb je de buurgemeenten boos.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fase~~n~~ betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie.~~-~~ En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met ~~en~~ hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende~~n~~ worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en~~,~~ dialoogtafels ~~en andere~~

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

[4] Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen IK MIS HIER EEN VOETNOOT CIJFER! achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Commented [redacted] Wanneer worden/ zijn deze producten vastgesteld? Niet helder op deze manier.

Commented [redacted] Als het wel meerdere fasen zijn, dan mogelijk expliciet fasen benoemen.

Commented [redacted] @[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Commented [redacted] ja ambtelijk is het turbine

Commented [redacted] Mooi aangepast, [redacted] en [redacted]!

~~gespreksrondes.~~ Ook behoren "fact finding" tijdens gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de gesprekken kunnen visualisaties en geluidssimulaties ingezet worden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals~~.~~ het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie versterken
De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met Frank, tegelijkertijd denk ik dat Joris dit nog onvoldoende vindt.

Commented [redacted] Gespreksrondes... is er geen ander woord dat meer daadkracht uitstraalt? Bijeenkomsten? Ateliers? Werksessies?

Commented [redacted 3]: Welke gesprekken? Graag consistent zijn. Dus als je de gespreksrondes bedoeld, dan ook gespreksrondes zeggen. Anders wordt mogelijk gedacht dat dit nog een ander format is.

Commented [redacted] Nationaal? Landelijk klinkt erg groen :) Niet onjuist overigens.

Eventueel aanscherpen: Binnen de nationale overheid goed te beleggen?

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door ~~xxx~~ bewonersbrieven, social media, infographics, nieuwsbrieven en persoonlijke benadering zoals de wijken in gaan met flyers, informatieteam etcetera.~~.~~
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, visuals~~,~~ en simulatie.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door nieuwsbrieven, nieuwsberichten, social media, visuals, informatieavonden etcetera.. ~~xxx.~~

We werken hierin nauw samen met de communicatie van de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ~~ander traject~~
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de Ww~~w~~indvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase worden ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein mee ~~worden~~ genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen verkennen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen. @[redacted] een voorbeeld ajb.

Commented [redacted] Onze website wordt niet benoemd als communicatiekanaal.

Commented [redacted] Deze zin klopt niet. Je weet niet op basis van een intentieovereenkomst dat er windenergie mogelijk is. Je moet een goed geformuleerde zin opvragen bij [redacted]

Iets in de trend: in de windvisie 2012 is gebied al aangewezen als kansrijk en in 2020 is er een intentieovereenkomst gesloten.

Commented [redacted] d.d. 15 juni 2021

Commented [redacted] en belanghebbenden? Weer alleen de Amsterdammer...

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Wed, 30 Jun 2021 12:53:16 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@noord-holland.nl>
Subject: *KABINET: Volkstuinen en windturbines. GRAAG NIET DOORSTUREN, want brief nog niet ondertekend en verstuurd.*
Attachments: *Beantwoording - d.d. 18 april 2021 Alliantie Noordelijke Tuinparken_210519.pdf, Bijlage 1 - Beantwoording - d.d. mei 2021 Volkstuinparken normering_210616.pdf*

Beste [redacted] en [redacted]

In de bijlagen vinden jullie de twee brieven verzonden aan de tuinparken in Amsterdam.

Ter info: De bijgevoegde exemplaren zijn wel ondertekend door de wethouder en gedeeld met de briefschrijvers.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur
Ruimte & Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam

M: 06[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 13:48
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@noord-holland.nl' [redacted]@noord-holland.nl>
Onderwerp: KABINET: Volkstuinen en windturbines. GRAAG NIET DOORSTUREN, want brief nog niet ondertekend en verstuurd.

Hi [redacted]

Wil jij de ondertekende brieven van de volkstuinen doorsturen naar [redacted] (in cc)?

[redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 13:35
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: KABINET: Volkstuinen en windturbines. GRAAG NIET DOORSTUREN, want brief nog niet ondertekend en verstuurd.

Hoi [redacted] is deze brief inmiddels al uit?

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 17 juni 2021 10:15
Aan: [redacted]@noord-holland.nl>

Onderwerp: KABINET: Volkstuinen en windturbines. GRAAG NIET DOORSTUREN, want brief nog niet ondertekend en verstuurd.

Zie bijlage.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan
De tuinders en besturen van Volkstuinparken
te Amsterdam Noord, Driemond, Sciencepark en Landsmeer

Datum 29 juni 2021
Behandeld door [redacted], resamsterdam@amsterdam.nl

Onderwerp Bestuurlijke reactie op uw brieven d.d. 6 mei 2021 en 3 juni 2021 inzake dringend beroep op toepassing Risicozonering Windturbines t.a.v. tuinparken in Amsterdam en aanwijzing tuinparken als geluidsgevoelige bestemming voorafgaand aan besluitvorming 26/27 mei a.s.

Geachte tuinders en bestuurders,

Hartelijk dank voor uw brieven d.d. 6 mei en 3 juni 2021 inzake dringend beroep op toepassing Risicozonering Windturbines t.a.v. tuinparken in Amsterdam en aanwijzing tuinparken als geluidsgevoelige bestemming voorafgaand aan besluitvorming 26/27 mei 2021. In uw brief d.d. 6 mei 2021 wijst u de gemeente op haar wettelijke plicht om de juridische bezwaren betreffende veiligheid en geluidsgevoelige bestemming mee te nemen voordat de zoekgebieden definitief worden vastgesteld. U vraagt om binnen 10 dagen te reageren op uw brief. Op 3 juni 2021 heeft u wederom een brief gestuurd, omdat u nog geen reactie heeft ontvangen op uw eerste brief. In deze brief vraagt u nogmaals om een reactie en stelt u drie vragen over veiligheid, de status van geluidsgevoelige bestemming en het gelden van de Algemene wet bestuursrecht. Daarnaast heeft u nog een aanvullend verzoek, namelijk het aanpassen van de zoekgebieden in lijn met de toezegging/bevestiging van wethouder Van Doorninck tijdens de raadscommissie FED op 20 mei 2021 dat er geen windturbines in volkstuinparken worden geplaatst. U vraagt om de aanpassing van de zoekgebieden binnen twee weken na verzending van de tweede brief door te voeren. Ik geef in deze brief antwoord op uw vragen.

Ik bied allereerst mijn excuses aan dat er niet tijdig op uw brieven is gereageerd. Er zijn veel zorgen, vragen en reacties over de windzoekgebieden gestuurd aan de gemeente. We doen ons uiterste best om iedereen van een reactie te voorzien. Door de grote hoeveelheid is het echter niet mogelijk om dit binnen de gestelde termijn te doen.

Regionale Energiestrategie 1.0
Op 27 mei 2021 heeft de gemeenteraad de Regionale Energiestrategie 1.0 met daarin de aangepaste zoekgebieden voor windenergie vastgesteld. Hiermee geeft Amsterdam invulling aan de afspraken die zijn gemaakt in het landelijk Klimaatakkoord. De gemeente is zich ervan bewust dat de vaststelling van de zoekgebieden enerzijds leidt tot zorgen en onzekerheden, maar anderzijds ook duidelijkheid biedt over waar er verder wordt gezocht. Dat wordt zorgvuldig gedaan. In de RES 1.0 staat dat de gemeente bij het plaatsen van windturbines zich houdt aan alle wettelijke normen, o.a. voor veiligheid en geluid. Daarnaast zijn in de RES 1.0 gemeentelijke voorwaarden voor medewerking aan initiatiefnemers van windinitiatieven opgenomen die erop moeten toezien dat er geen onaanvaardbare schade aan mens en natuur ontstaat.

Uw vraag over Veiligheid (risicozonering)
U wijst in uw brief van 6 mei 2021 op de wettelijke regels omtrent risicozonering bij windturbines. Volgens u stelt het Handboek Risicozonering Windturbines twee eisen die direct van toepassing zijn op een aantal tuinparken, waaraan in de huidige situatie, gelet op de ligging van deze tuinparken niet wordt voldaan. In de brief van 3 juni 2021 stelt u concreet de vraag: Kunt u bevestigen dat tuinparken geschaard kunnen worden onder kampeer- en andere recreatieterreinen voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen en op grond hiervan aangemerkt kunnen worden als kwetsbaar object?

Ons antwoord:
Zoals hierboven beschreven houdt de gemeente zich aan alle wettelijke normen, ook met betrekking tot veiligheid. Amsterdam hanteert in de zoektocht naar locaties voor windturbines o.a. de nationale richtlijnen uit de Handreiking Risicozonering Windturbines en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines. De afstanden in de Handreiking zijn generieke toetsafstanden voor verschillende types windturbines. Buiten de beschreven toetsafstanden is er in principe geen sprake van een (aanvullend) veiligheidsrisico. De praktijk leert echter dat binnen de beschreven toetsafstanden windturbines soms geplaatst kunnen worden op basis van nader (veiligheids)onderzoek, na mitigerende maatregelen, en overleg met de eigenaar of beheerder van het object of de infrastructuur. De risicoberekening wijst uit of voldaan kan worden aan de wettelijke veiligheidsnorm. Per locatie is dus maatwerk nodig.

Uw vraag over of volkstuinencomplexen kwetsbare of beperkt kwetsbare bestemmingen zijn kan niet zonder meer bevestigend beantwoord worden. Een volkstuinencomplex betreft een vorm van recreatief gebruik, waarbij in het algemeen geen sprake zal zijn van een verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen. Het volkstuinencomplex kan dan aangemerkt worden als een beperkt kwetsbaar object. In het geval er wel verblijf gedurende meerdere dagen is toegestaan, kan er wel sprake zijn van een kwetsbaar object. Daarnaast is het van belang of het volkstuinencomplex binnen de invloedsfeer van een of meerdere potentiele windturbinelocaties ligt. De bedoeling is om in de reflectiefase en projectvoorbereidingsfase hierover nader met u in gesprek te gaan. Ook wordt besproken hoe we precies vorm gaan geven aan de toezegging van het college om geen windturbines in de volkstuinencomplexen te plaatsen. Daarom zijn in de RES 1.0 de volkstuinencomplexen expliciet benoemd als aandachtspunt. Vertegenwoordigers van de volkstuinencomplexen zijn al uitgenodigd om aan de dialoog deel te nemen.

Uw vraag over status geluidsgevoelige bestemming
In uw brief van 6 mei 2021 benoemt u dat bij het aanwijzen van de voorlopige zoekgebieden geen enkele rekening gehouden wordt met de verwachte geluidshinder van windturbines ten aanzien van de volkstuinen. De volkstuinen worden door de gemeente niet aangemerkt als geluidsgevoelige bestemming. U wijst op de Wet ruimtelijke ordening waarin staat dat ook gebouwen en locaties die in de Wet geluidhinder niet specifiek worden aangemerkt als geluidgevoelige objecten bescherming tegen geluidhinder genieten. U wijst op de feitelijke situatie waar het hele jaar lang intensief en doorlopend gebruik gemaakt wordt van de volkstuinparken en dat er zelfs overnacht wordt. Dat het daarom aannemelijk is dat in dit geval de volkstuinen als geluidsgevoelige bestemming aangemerkt dienen te worden. U stelt dat de gemeente een volledige juridische afweging dient te maken alvorens zij haar beleid vaststelt. En dat dit niet pas gedurende het participatieproces aan bod moet komen.

In de brief van 3 juni 2021 stelt u de volgende concrete vraag: Kunt u bevestigen dat gebouwen en locaties, die in de Wet geluidhinder niet specifiek worden aangemerkt als geluidsgevoelige bestemming, bescherming kunnen genieten op grond van de Wet ruimtelijke ordening, of kunt u anderszins het standpunt van de gemeente ten aanzien hiervan kenbaar maken?

Ons antwoord:
Een volkstuinencomplex is geen geluidgevoelig gebouw of geluidgevoelig terrein als bedoeld in de Wet geluidhinder. Dit betekent dat volkstuinencomplexen niet beschermd worden tegen geluid door de Wet geluidhinder of tegen geluid van windturbines op grond van het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Dit is ook de reden dat veel volkstuinencomplexen nabij (snel)wegen liggen. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening worden bij het mogelijk maken van nieuwe bestemmingen op bepaalde locaties alle ruimtelijk relevante aspecten betrokken. Eén van deze aspecten is bijvoorbeeld geluid. In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt gewogen of geluidsaspecten een belemmering kunnen opleveren voor de bouw van windmolens in de buurt van een volkstuincomplex.

Het college neemt uw zorgen over de eventuele hinder door geluid en slagschaduw en mogelijke gezondheidseffecten uiterst serieus en zal deze belangen bij de besluitvorming wegen en betrekken. Daarom is afgesproken dat voorafgaand aan een besluit om een windturbine te realiseren per windturbine of –park een gezondheidseffectanalyse (eerder Health Impact Assessment genoemd) wordt uitgevoerd om te bepalen of de geluidshinder en eventuele gezondheidseffecten aanvaardbaar zijn of niet. Als die onaanvaardbaar zijn, dan komen er op die locaties geen windturbines. Daarbij wordt ook gekeken naar het effect op de volkstuinencomplexen. Het college neemt u als belangrijke belanghebbende mee in alle fases van het proces, maar ziet geen reden om volkstuinencomplexen dezelfde geluidsgevoelige status te geven als woningen of geluidgevoelige terreinen.

Uw vraag over Algemene wet bestuursrecht
Kunt u hierbij aangeven of u uw reactie ten aanzien van beide punten kwalificeert als een beslissing/besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep open staat?

Ons antwoord:
Onze reactie op de vragen is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De antwoorden bevatten slechts mededelingen van feitelijke en informatieve aard en zijn niet gericht op enig rechtsgevolg en in zoverre ook geen publiekrechtelijke rechtshandeling. Hierbij merken wij op bij de beantwoording van de vragen de grootst mogelijk zorgvuldigheid is betracht. U kunt aan de inhoud echter geen rechten ontlenen.

Een zorgvuldig proces
Amsterdam werkt stap voor stap aan de nadere concretisering van de zoekgebieden tot specifieke locaties voor nieuwe windturbines. Dat doen we om het voor iedereen begrijpelijk en overzichtelijk te houden. Een belangrijke stap is gezet door de zoekgebieden te verkleinen met 350 meter afstand tot geluidsgevoelige bestemmingen en de gebieden te prioriteren. In de volgende fasen worden nieuwe stappen gezet. In die stappen staan zorgvuldigheid en gedegen onderzoek voorop.

Ik vertrouw u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Marieke van Doorninck
Wethouder van Ruimtelijke ontwikkeling en Duurzaamheid

From: '[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Wed, 30 Jun 2021 16:16:48 +0100
To: "Secretariaat Wethouder Doorninck" <secretariaatwethoudervandoorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; '[redacted]@amsterdam.nl>; '[redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: annotatie cie FED 1 juli
Attachments: Gebundelde annotatie FED 1 juli.docx

Goedemiddag,

Bijgaand de aangevulde annotatie voor de commissie FED van 1 juli.
Aanvullingen betreffen de mededelingen en agendapunt 8 klimaatrapportage.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Bestuurszaken
Ruimte en Duurzaamheid
Team Strategische- en Bestuursadvisering

Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Raadscommissie voor Financiën, EconomischeZaken, Deelnemingen, Lucht-enZeehaven, Duurzaamheid en CirculaireEconomie
FED

Agenda, 1juli2021

1 Algemeen deel

A Opening procedureel gedeelte

B Mededelingen

Burgerberaad en burgerparticipatie Duurzaamheid

13 april bent u in de raadsinformatiebrief Klimaatrapportage geïnformeerd over het voornemen dat het college graag blijft leren en zoeken, samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, naar een betere manier van samen met de stad antwoord geven op 'hoe doen we dit met elkaar?'.
Het college wil het samen doen en de kracht en ideeën van Amsterdammers benutten. In dit kader wordt de aankomende periode daarom ook verkend welke mogelijkheden er zijn voor bijvoorbeeld een burgerberaad of andere manieren om Amsterdammers op een goede manier te betrekken bij het klimaatneutraal maken van de stad.
In dat kader gaan we een pilot burgerberaad uitvoeren waarvoor in de zomer gestart wordt met de communicatie en uitvoering. De vraag die we daarin gaan voorleggen zal gebaseerd zijn op het feit dat er additionele maatregelen nodig zijn om 55% CO_2 reductie te behalen, zoals blijkt uit de klimaatrapportage.
Deze pilot maakt onderdeel uit van de eerdergenoemde verkenning over mogelijkheden om Amsterdammers op een goede manier te betrekken bij het klimaat neutraal maken van de stad.

U wordt aan het einde van het jaar – zoals ook in de raadsinformatiebrief van 13 april aangekondigd – geïnformeerd over waar we dan staan.

Aanbod Technische sessie Energiecongestie
Op 24 juni 2021 heeft Liander congestie afgekondigd voor 2 gebieden in Amsterdam. Om de Raad een beter beeld te geven van wat congestie is, de situatie in de betreffende gebieden en de stappen die worden ondernomen om congestie op te lossen, kan ik het aanbod doen om na het reces hierover een technische sessie te organiseren indien de commissie hier behoefte aan heeft.

Annotatie n.a.v. uitspraak Raad van State over algemene regels voor windturbines in Nederland:

- Vandaag heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid.
- In deze uitspraak oordeelt de Raad van State dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) buiten toepassing moeten worden gelaten.
- Voor deze rijksregels is niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt.
- De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen.
- Overheden, zoals de gemeente Amsterdam, moeten nu voor nieuwe windturbineparken een eigen afweging maken over welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar achten.

C Vaststellen agenda

D Conceptverslag van de openbare vergadering van de RaadscommissieFEDd.d.10 juni 2021

E Termijnagenda, per portefeuille

F TKN-lijst

G Ingekomen stukken Stadsdeelcommissies

2 Inhoudelijk deel

A Opening inhoudelijk gedeelte

B Inspreekmoment Publiek

Insprekers
Duurzaamheid en Circulaire Economie

Omschrijving van het onderwerp	**Naam**	**Op persoonlijke titel naam organisatie**
2b. Verzoek tot aanpassing precariotarief en onderzoek naar vergroting ligplaatszekerheid	De heer [redacted]	Woonbootvereniging Amsterdam
9. Uitvoeringstoets op de concept-verordening 'toerisme in balans' naar aanleiding van het volksinitiatief 'Amsterdam heeft een keuze'	De heer [redacted]	Koninklijke Horeca Nederland
9. idem	De heer [redacted]	Luxury Hotel of Amsterdam (voorzitter)

Bij agendapunt 9 zullen de insprekers van het Volksinitiatief 'Amsterdam heeft een keuze' een toelichting geven.

C Actualiteiten

Actualiteit van de leden Flentge (SP) en Van Lammeren (PvdD) inzake salaris Carré top.

D Rondvraag

Vraag van Timman (n.a.v. motie 610.20):
"Ik heb een iPad van de gemeente van 3,5 jaar oud. Ik ben er erg aan gehecht. Onlangs heeft mijn zoontje van 6 het scherm gesloopt. Maar ik kan hem dus niet laten repareren bij mijn nieuwe aanstelling, ik moet een nieuwe. Dit is echt heel slecht voor het milieu. In dat verband: kunt u een update geven over de acties van de gemeente op dit punt, zoals toegezegd in deze brief over de afhandeling van mijn motie over het recht op reparatie?"

Annotatie:
De gemeente probeert devices te repareren wanneer dit haalbaar en wenselijk is, met het oog op duurzaamheid. De processtappen om te beoordelen of dit het geval is zien er als volgt uit en gelden voor het gehele Servicepunt:

- Klant meldt zich bij de balie met het defecte device;
- Medewerker Servicedesk schat haalbaarheid en wenselijkheid van de reparatie in;
- Indien de baten opwegen tegen de lasten wordt bij de leverancier een offerte opgevraagd;
- Offerte gaat ter goedkeuring naar de leidinggevende van de medewerker.
- Bij akkoord wordt de opdracht aan de leverancier gegeven om deze te repareren;
- Wanneer de kosten hoger zijn dan de baten omdat het toestel binnenkort is afgeschreven, of binnenkort niet meer wordt voorzien van software/security updates, of de leidinggevende geen akkoord geeft op de offerte zal het apparaat afgevoerd worden naar de leverancier;
- Met de leverancier is afgesproken dat deze gecertificeerd opgeschoond wordt;
- Daarna zal de leverancier het device laten verwerken en de grondstoffen uit laten delven.

In dit specifieke geval is het zo dat deze tablet over de levensduur heen was van 3 jaar. Een nieuwe investering in het scherm is dan niet meer gewenst met het oog informatiebeveiliging. Het is hiervoor belangrijk dat devices een actueel besturingssysteem hebben en dat er bij een investering in een nieuw scherm ook de komende tijd nog op gewerkt kan/mag worden. Gelukkig zorgt de gemeente voor een hoogwaardige verwerking van haar hardware. Zware metalen, chemicaliën en plastics worden op een verantwoorde manier gerecycled via onze leverancier. Dus dat gebeurt ook met deze iPad.

Aanvullende informatie:
Naar aanleiding van de motie is de tekst van de aanbestedingsleidraad template aangepast, op het thema duurzaamheid, met daarbij nadrukkelijke aandacht voor onze circulaire ambities. Zowel hergebruik van het product als verlenging van de levensloop zijn hier onderdeel van en maken dan ook dat uitvoer wordt gegeven aan het R2R-voorstel. Daarnaast loopt de Bestuursopdracht Inkoop met een ambtelijk uitvoeringsplan. Het college vindt het belangrijk om de producten en diensten die nodig zijn voor de opgaven van de stad zo voordelig mogelijk en/of zo vernieuwend mogelijk, niet alleen rechtmatig, maar ook doelmatig in te kopen. Om doelmatig inkopen een handelingskader te geven zijn 'Inkopen met Invloed' en 'Leidraad Sociaal Opdrachtgeven' opgesteld (geagendeerd in CieKDD 23 juni 21, punt 18). Deze documenten zijn, naast de publicatie van de inkoopkalender, mijlpaalproducten om stappen naar verdere professionalisering in het Amsterdamse inkoopstelsel te zetten, wat helpt bij het zo duurzaam mogelijk opdrachtgeven, onder andere via het adequaat opvolging geven aan moties zoals die van u.

Rondvraag: Cornelis Douwesterrein in relatie tot participatieplan Noorder ijplas.
Er zal wellicht gesteld worden dat het cornelis douwesterrein is toegevoegd aan dit gebied, dat is de zorg van de stadsdeelbestuurder. Daarbij komt de opmerking wellicht dat de reflectiefase alleen niet van toepassing is verklaard voor de noorder Ijplas. Hieronder de situatie:

Het in de RES aangewezen zoekgebied, eerder zoekgebied 2 in de concept RES, waarover gesproken wordt kent sinds 2008 initiatieven voor wind en is aangewezen voor windenergie in de Windvisie van 2012.

Het gebied is één gebied waarbij echter deelgebieden zijn te onderscheiden, zoals de Noorder IJplas en het havengebied van Noord, ook wel het Cornelis Douwesterrein. In de commissie RO van 2 september 2020 is dit gemeld ('In de voorliggende intentieovereenkomst worden voor deze locaties nabij de Noorder IJ-Plas, de Cornelis Douweswerf en de NDSM werf (zie kaartje bij de intentieovereenkomst) afspraken gemaakt') waarbij de intentieovereenkomst met kaart is toegevoegd, In de raadsbrief van 8 februari 2021 is dit nogmaals geadresseerd ' Na vastlegging in de RES 1.0 en/of in het ruimtelijk instrumentarium start de fase waarin initiatiefnemers in een gebied een initiatief starten om windturbines te realiseren. Dit is de projectvoorbereidingsfase met het lokale participatieproces met omwonenden en andere belanghebbenden. In Amsterdam is er een gebied waar dit reeds plaatsvindt, namelijk het gebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein op basis van het huidige juridisch, planologisch instrument: de Windvisie 2012.'

Ter achtergrond van de geschiedenis: Het plangebied is als geheel sinds de periode 2008 als één gebied in ontwikkeling opgepakt voor windenergie. Stadsdeel Amsterdam Noord is in 2008 gestart met verkenning van de mogelijkheden voor windenergie met een MER. Dat heeft geleidt tot een bestemmingsplan voor windturbines op het Cornelis Douwesterrein in 2014. Vanwege provinciaal beleid is dit plan vernietigd door de raad van state. Vervolgens is een vergunningaanvraag voorbereid voor 5 windturbines bij de Noorder IJplas en 3 op het Cornelis Douwesterrein. Ook hier ontstond strijd met provinciaal beleid; de gemeente Amsterdam heeft dit aangevochten en de Raad van State heeft dit in 2017 afgewezen. De verandering bij de provincie in 2019 heeft hernieuwde ontwikkeling mogelijk gemaakt; daar is de intentieovereenkomst uit 2020 een uitvloeisel van

Overigens wordt soms ook naar het gewezen verwezen of gesproken over Noorder IJplas bij de verwijzing naar dit gebied, of Noorder IJplas en het havengebied van Noord. In de Concept RES (in de raad van 12 maart 2020) is bijvoorbeeld een kaart toegevoegd waarin dit zoekgebied (Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein) als zoekgebied 2 is aangeduid en in de tekst als 'Noorder IJplas'. Zie hieronder:

Wat betreft windenergie is de ambitie om op Amsterdams grondgebied 50 MW extra opgesteld vermogen (ca 127 GWh) te realiseren bovenop de 11 MW die voor 2022 in het havengebied wordt gerealiseerd en de bestaande 66 MW. Voor de plaatsing van grootschalige windturbines kijkt Amsterdam naar zeven gebieden waar technisch/ theoretisch potentie is voor de realisatie van windenergie:

1) Havengebied
2) Noorder IJplas
3) ten noorden ring A10
4) Zeeburgereiland/IJburg/Sciencepark
5) Gaasperplas/Driemond
6) Amstel III en omgeving
7) Amsterdam-Zuid

Het gebied Waterland en IJmeer benoemt Amsterdam als extra zoekgebied.

Zoekgebieden windturbines 2030

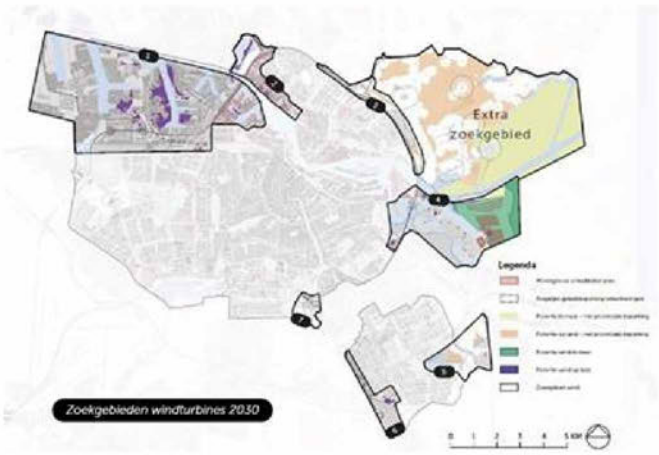

Zoekgebieden windturbines 2030

Bespreekpunten

Financiën

3 Vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting2021.Nr.VN2021-016947

4 Vaststellen van de financiële verordening 2022 Nr.VN2021-016739

Economische Zaken
5 Beantwoording schriftelijke vragen BIJONS.amsterdam Nr.VN2021-017119

6 Kennisnemen van de reactie op moties 66, 79 en 80 inzake Meerjarenplan Amsterdam Congresstad 2021-2024Nr.VN2021-017347

7 Kennisnemen van de prognose 'Bezoekersaantallen 2018-2021' van Onderzoek, Informatie en Statistiek(OIS).Nr.VN2021-017345

Duurzaamheid en Circulaire Economie
8 Klimaatrapportage 2021 over de voortgang van de uitvoering van de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal2050Nr.VN2021-017346

Bij de bespreking aanwezig: [redacted] en [redacted]

Kern van het besluit: Klimaatrapportage 2021 vastgesteld door B&W (13 april 2021)

- De CO_2-uitstoot van de stad daalt verder naar **4.260 kton in 2020**: dat is **15% lager dan het in de Routekaart** vermelde vertrekpunt (uit 2017).
- Er is tevens vooruit gekeken aan de hand van een geactualiseerde CO_2-doorrekening van CE Delft (gebaseerd op voorgenomen en voldoende concreet beleid) met een inschatting voor **2030 van 37% CO_2-reductie ten opzichte van 1990.** Dat is minder dan CE Delft vorig jaar had geprognosticeerd (-48%). In de doorrekening is gewerkt met een bandbreedte omdat een inschatting van toekomstige ontwikkelingen altijd onzekerheden in zich heeft. De **bandbreedte** van de uitgevoerde doorrekening ligt **tussen de -7% en -54%.** (bijlage 3)
- De doorrekening laat zien dat **nog niet de volledige ambitie is omgezet in concrete uitvoeringsplannen en instrumenten**. **Extra inzet is nodig** om het doel van 55% CO_2-reductie in 2030 te halen. Dit betekent niet alleen dat voorgenomen acties en maatregelen volledig en succesvol moeten worden uitgevoerd maar ook dat aanvullende plannen nodig zijn. Het college wil dit samen met de Amsterdammers doen en hun kracht en ideeën benutten. Bovendien is het van groot belang dat het Rijk snelheid maakt bij het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen en passende regelgeving, zodat lokaal de uitvoering verder kan worden vormgegeven en opgeschaald.
- **De risicoparagraaf.** Per pijler in de Klimaatrapportage zijn ook specifieke aandachtspunten benoemd. De gemeente is hierbij in sterke mate afhankelijk van partners en andere overheden. Het betreft onder andere **onzekerheden over medewerking en investeringsruimte** van bewoners, bedrijven en organisaties**, financiële middelen en afdoende juridisch instrumentarium vanuit het Rijk** en **het tempo van de verduurzaming van het landelijke elektriciteitsnetwerk**.
- Er is een **tussendoel vastgesteld van 5% CO_2-reductie in 2025 ten opzichte van 1990**. Hiermee wordt richting gegeven aan de ambitie van de gemeente en onze partners. Voor het behalen van dit doel zijn ook extra maatregelen nodig (huidige raming is volgens CE Delft +3%).

De Klimaatrapportage 2021 is ter kennisname aangeboden aan de Raadscommissie FED en door **Lian Heinhuis (PvdA) gepiept** om te behandelen.

Geen controversiële besluiten

Historie rondom deze besluiten en dossiers

- **Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal** 2050: 22 april 2020, Gemeenteraad.
- **Klimaatinitiatief** van GroenLinks, PvdA en PvdD: 14 februari 2018, Gemeenteraad
  1) verankering CO_2-opgave binnen iedere portefeuille van het college
  2) inzicht geven in maatregelen die (indirect) leiden tot CO_2-reductie
  3) transparant rapporteren
  4) doel van 55% CO2-reductie voor 2030

Aangenomen **moties**:

- Motie 462 van het raadslid Biemond (PvdA) inzake de Routekaart getiteld **'sociale doelen koppelen aan technische doelen'**. Status: per brief afgehandeld op 16 juni 2020.
  Er zijn **drie sociale indicatoren** in de Klimaatrapportage opgenomen:

1) Percentage Amsterdamse huishoudens met een laag inkomen met energie-armoede
2) Totaal aantal banen in Amsterdam in duurzame energiesectoren
3) Kwalitatieve omschrijving hoe Amsterdammers zijn betrokken bij de energietransitie

- Motie 464 van het raadslid Groen (GroenLinks) inzake de Routekaart getiteld **'Risicoparagraaf Routekaart'.** Status: per brief afgehandeld op 2 februari 2021. **Risicoparagraaf is opgenomen** in de Klimaatrapportage.
- Motie 465 van het raadslid Groen (GroenLinks) inzake de Routekaart getiteld **'Tussendoel reductie CO_2'.** Status: per brief afgehandeld op 9 juni 2020.

  In de Klimaatrapportage is de historische CO_2-uitstoot in beeld gebracht, een doorrekening van de CO_2-uitstoot voor 2025 en 2030 gemaakt en is een **tussendoel van 5% voorgesteld voor 2025**.

Overlap met andere portefeuilles: De meeste CO_2-uitstoot vindt plaats binnen de portefeuilles Economische Zaken, Bouwen en wonen, Verkeer, vervoer en luchtkwaliteit en Duurzaamheid.

Mogelijke vragen plus antwoorden:

PvdD – Technische vragen – Mischa Meerburg 3
PvdA – Heinhuis
CU - T. Kuiper
Groen Links - Groen
Actualiteit over Urgenda-rapport
1 Algemeen – toelichting cijfers, resultaten, verschillen 4
2 Gebouwde omgeving 9
- Resultaten aardgasvrij maken blijven achter

3 Mobiliteit 12
4 Elektriciteit 13
- RES + windenergie
- Uitspraak Raad van State over algemene regels voor windturbines in Nederland
- Zonne-energie
- Elektriciteitsinfra

5 Haven en industrie 15
- Noordzeekanaalgebied
- Biomassa
- CO2-opslag bij AEB
- Datacenters

6 Randvoorwaarden 17
- Houding ten aanzien van duurzame energie + Burgerberaad
- Klimaatrechtvaardigheid

7 Duurzaam herstel 19
8 Duurzame gemeentelijke organisatie 20

PvdD - Technische vragen – M. Meerburg – 23 juni

Beantwoord door Joris op 25 juni

1. In het bijgevoegde rapport van CE delft "Monitor Amsterdam Klimaatneutraal" wordt het toepassen van CCS als belangrijke factor genoemd voor de co2 uitstoot van de Haven en industrie; (zover ik begrijp) dus de gele balk van de tabel op pagina 4. Op het moment dat CCS wordt toegepast neemt de co2 uitstoot van de Haven en industrie terug. Echter, AEB levert stroom het landelijke net, dus bij het toepassen van co2-afvang zal ook de emissiefactor van het landelijke net dalen, (de groene balk).
Vraag: Als we deze twee balken bij elkaar optellen, is er dan niet sprake van dubbeltelling? Ofwel, tellen we dan niet dezelfde emissie(reductie) 2 maal? Daar komt bij dat huishoudens ook landelijke netstroom gebruiken, (donkerblauwe balk)
Antwoord: Het klopt dat CCS kan leiden tot CO_2-reductie bij het AEB. Ook is het correct dat het AEB elektriciteit opwekt. Er is in de Amsterdamse CO_2-cijfers echter geen sprake van een dubbeltelling. Op pag. 40 van de Routekaart klimaatneutraal staat hierover: "*Aangezien de uitstoot door afvalverbranding in de landelijke elektriciteitsemissiefactor van het CBS niet wordt meegenomen, is er geen sprake van dubbeltellingen.*".

2. In het persbericht van 28 april "gemeente start verkoop AEB" staat te lezen dat potentiële partijen worden gevraagd om een visie te geven op het investeren in de afvang van co2. In de bijlage 1 – Klimaatrapportage staat op pagina 61 dat men intensief samenwerkt met het AEB om de SDE++ aanvraag voor de CCS voor 1 oktober in te kunnen dienen. Dit doorkruist schijnbaar het verkoop proces.
Vraag: Moeten we het toepassen van CCS zien als een aangelegenheid van dit college, of ligt dit helemaal aan de toekomstige eigenaar om hier wel of niet mee aan de slag te gaan?
Antwoord: Het toepassen van CCS moet vooral worden gezien als een aangelegenheid van het AEB zelf. In de Routekaart Amsterdam klimaatneutraal heeft de gemeente aangegeven deze ambitie, voortkomend uit het AEB zelf, waar mogelijk zoveel mogelijk te ondersteunen. Het realiseren van CCS vergt echter veel voorbereidingstijd. Een essentieel onderdeel voor de realisatie van CCS/CCU is om de business case rond te krijgen, waarbij de aanvraag van een SDE++ subsidie een belangrijk (zo niet onmisbaar) onderdeel is. Het Rijk hanteert een subsidiecap voor het verlenen van deze subsidies. Omdat het AEB niet de enige organisatie is met ambities voor CCS is het belangrijk om de aanvraag voor deze subsidie dit jaar in te dienen. Pas nadat deze subsidie is toegekend (dit wordt bekend okt 2021 - mrt 2022), zal er een definitief investeringsbesluit gemaakt moeten worden door het AEB. Dit valt (naar waarschijnlijkheid) na de verkoop van het AEB en daarmee ligt het besluit bij de toekomstige eigenaar.

3. Ik begrijp dat er juridische beperkingen gelden wat betreft de stellen van duurzaamheids-criteria in een zgn. competitief verkoopproces. De prijs is altijd bepalend, en niet de randvoorwaarden. Tenminste, dit kwam naar voren in de raad van 11 feb 2021 en tevens tijdens de technische sessies hierover o.a. met de Advocaat van [redacted].
Vraag: Is dit verankerd is wet en regelgeving? Zo ja, is dat ergens na te lezen?
Antwoord: Ja en ja. Dit is inderdaad aan de orde geweest in de technische sessie die onlangs is georganiseerd en staat uitgebreid in de raadstukken die tot een go besluit over de verkoop van het AEB hebben geleid.

PvdA – L. Heinhuis - 30 juni

Q: Er wordt gesproken over de mogelijkheid van een burgerberaad. Dat lijkt me erg goed en ik ben benieuwd of daar al meer over bekend is. Wanneer en in welke vorm zou dit ingezet kunnen worden.
Het burgerberaad wordt gezien als een goede en effectieve manier om een brede, maatschappelijk gedragen aanpak voor de duurzaamheidstransities van Amsterdam vorm te geven. **De randvoorwaarden die nodig zijn voor een succesvol burgerberaad kunnen op dit moment niet geboden worden**. Zo zijn er in maart 2021 verkiezingen, door de fase van beleidsvorming en uitvoering is er op dit moment weinig ruimte voor vertraging om ruimte te creëren voor een burgerberaad. Hiermee zou het burgerberaad een averechts effect kunnen hebben en juist het vertrouwen van de maatschappij in de gemeente verslechteren.
Voor de nieuwe coalitie kan het burgerberaad een goed advies zijn om als start voor de transities te nemen, mits de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd.

Wat gaan we doen:

- Projectmanager aanstellen om **burgerberaad te verdiepen en te experimenteren**
- We voeren een **experiment burgerberaad uit in het najaar 2021** + resultaten naar huidige raad.
- **We bereiden voor** zodat een breed burgerberaad, met de juiste randvoorwaarden, in de volgende bestuursperiode kan worden uitgevoerd.

Einde 2021: Raadsinformatiebrief met update waarin de raad wordt geïnformeerd over waar we dan staan om te verkennen **welke mogelijkheden er zijn om Amsterdammers op een goede manier te betrekken bij het klimaatneutraal maken van de stad** bijv. in de vorm van een burgerberaad of op een andere manier.

Q: Verder benieuwd naar de plannen om jongeren meer te betrekken. Ik zou graag zien dat er een jongerenraad komt om de gemeente te adviseren, evt per motie oproepen om hier onderzoek naar te doen?

- Er bestaat inderdaad geen jongerenraad in Amsterdam, alleen een kinderraad (11-12 jaar) deze behandelt 1 keer per jaar het onderwerp duurzaamheid.
- In de **Duurzaamheidsraad** is **één jongere** vertegenwoordigt: Aniek Moonen van de Jonge Klimaatbeweging.
- In **2021** loopt een **Pilot met 5 jongerensessies** waarin het thema **klimaat** centraal staat, ook samen met de Wethouder. **Stand van zaken pilots jongerensessies** en **vervolg** kan de **Raad** over worden **geïnformeerd** met brief update mogelijkheden betrekken Amsterdammers **einde 2021.**
- In uitwerking experiment Burgerberaad worden ook jongeren betrokken (brede afspiegeling Amsterdamse bevolking)

Q: Verder vind ik het van belang dat er een echte afspiegeling van de stad betrokken wordt, ipv alleen de mensen die al interesse in duurzaamheid hebben. Hoe wordt hier extra op ingezet?

- Een brede afspiegeling van de stad betrekken bij de energietransitie is ook zeker een wens van het college. In onze informatievoorziening houden we hier zo goed mogelijk rekening mee.
- We merken dat hoe dichter we bij de Amsterdammers komen met de implementatie van de diverse programma's, hoe breder de betrokkenheid wordt bij de onderwerpen. Door

een **buurtgerichte aanpak** voor bijvoorbeeld het aardgasvrij maken van wijken bereiken we steeds meer bewoners met informatie en communicatie.
- We **stimuleren een brede participatie in de energietransitie** door bewust in te zetten op allerlei laagdrempelige vormen van meepraten, meedenken en meedoen en diversiteit en inclusie onderdeel te laten zijn van onze aanpak. We proberen hierbij continu nieuwe vormen uit, zoals een buurtbus, promotieteams op markten en posters in wijkcentra.

Q: Verder benieuwd naar mogelijkheden om in de volgende klimaatrapportage een terugkoppeling zien van hoe Amsterdammers betrokken zijn en welke Amsterdammers betrokken zijn (zodat we kunnen zien of dit een brede groep is).
Er zijn **veel voorbeelden van betrokkenheid van Amsterdammers bij de energietransitie**. Zie hieronder voor een overzicht. In de huidige rapportage zitten deze vooral verscholen in de cijfermatige weergave van de resultaten. **In de volgende klimaatrapportage kunnen we hier extra aandacht aan geven** zodat we beter zichtbaar maken op welke wijze we Amsterdammers betrekken bij de vele duurzame ontwikkelingen in de stad.

Overzicht in Klimaatrapportage 2021:
- Gesprekken met en beantwoorden vragen van Amsterdammers en Amsterdamse collectieven over energietransitie.
- Inspraak over de Transitievisie Warmte en Participatiebijeenkomsten in kader van Regionale Energie Strategie.
- Gemeente en woningcorporaties zijn met woningeigenaren in gesprek over een Buurtuitvoeringsplan in aantal buurten in Nieuw West, Zuidoost en Noord. !WOON ondersteunt hierbij de bewoners. Ook ondersteunen wij aardgasvrij initiatieven o.a.: WG-terrein, Green Light District, Middenmeer Noord, Gaasperdam en Artis.
- Gemeente ondersteunt bewoners- en particuliere initiatieven o.a.: gebiedsgericht benutten van daken voor zonnepanelen in het Oostelijk Havengebied, opzetten van een virtuele powerplant voor leden van zonnecoöperaties (postcoderoosprojecten) waardoor opgewekte stroom onderling verhandeld kan worden, planvoorbereiding duurzame wooncoöperatie De Warren en ondersteuning bij participatieplan coöperatieve windmolens bij Noorder IJplas.
- Energie-adviezen, procesbegeleiding grote VvE's, collectieve inkoopacties (samen met buurtorganisaties) en ondersteuning bewonersgroepen.
- Aanpak verduurzaming gebedshuizen.
- Collectieve aanpak verduurzaming Bedrijventerreinen: De Heining, Business Park Amsterdam Osdorp en Cornelis Douwesterrein.
- 10 van de gemeentelijke daken met zonnepanelen zijn beschikbaar gesteld aan Amsterdammers.
- Bij ontwikkelen windturbines minimaal 50% in lokaal eigendom.
- Samenwerking met partners en bedrijven in het Noordzeekanaalgebied.
- Begeleiding koplopersinitiatieven energietransitie samen met 02025.
- Online bijeenkomsten onder andere energieontbijten 02025, duurzame huizenroute en energieneutraal bouwen.
- Lancering Duurzame Wegwijzer, nieuwamsterdamsklimaat.nl/wegwijzer en diverse online hulp als VvE stappenplan, postcodechecker aardgasvrij en Zon Zonder Zorgen.

Q: En mbt het isolatieprogramma. Pvda heeft in eerdere motie voorrang gevraagd voor ontwikkelbuurten, ik ben benieuwd hoe het daarmee staat.
Bij afdoening van de motie is aangegeven dat:
- De Renovatiemotor gericht is op het renoveren en isoleren van huizen en panden.

- Dat dit gebeurt via verschillende sporen en dat men name de volgende sporen ook in ontwikkelbuurten zal plaatsvinden:
  - Toepassen van eenvoudige isolatiemaatregelen bij corporatiewoningen voorafgaand aan de aansluiting op het warmtenet (in combinatie met de Warmtemotor). Het zal dan met name gaan om spouwmuurisolatie, kierdichting en HR++glas.
  - Vergaande renovatie, waarbij wordt gezocht naar complexgewijze oplossingen voor woningverbetering voor panden die in zeer slechte staat zijn. De aanpak richt zich op complexen met meerdere eigenaren (gemengde vereniging van eigenaren) en moet schaalbare oplossingen bieden.
- Verbetering van de kwaliteit van woningen en de energetische kwaliteit zijn doelstellingen in de ontwikkelbuurten. Er zijn ontwikkelbuurten waar reeds gerenoveerd is, sloop/nieuwbouw heeft plaats gevonden of in de periode 2021-2026 geen grootonderhoud- en renovatieplannen nodig zijn. Daar waar de warmtetransitie de komende periode plaats gaat vinden, wordt de Renovatiemotor gekoppeld aan de Warmtemotor. Bij de aanpak voor vergaande renovatie ligt de focus op panden in zeer slechte staat. Daarvan zal een deel in de ontwikkelbuurten liggen, maar ook in andere delen van de stad.

Q: Verder vind ik het vervelend dat over isolatie op verschillende momenten op verschillende manieren wordt gerapporteerd, waardoor het lastig is om de voortgang in de gaten te houden. Hier zou ik graag verandering in zien en daarom benieuwd naar mogelijkheden voor een meer uniforme en duidelijke terugkoppeling (duidelijkere indicatoren) over wat we op gebied van isolatie doen en waar. Evt motie over indienen.
We laten **in Klimaatrapportage** 2021 de ontwikkeling van de **CO2-uitstoot** zien (waaronder door aardgasverbruik in woningen). Er is geen data beschikbaar over hoeveel woningen er zijn/worden geïsoleerd. **Eventuele motie graag aanpassen naar data die wel beschikbaar is over:**

- **Trend in de CO2-uitstoot door aardgasverbruik woningen.**
- **Voortgang ontwikkeling energielabels. Zegt iets over isoleren, maar is geen perfecte indicator.**

In de **Rapportage Ontwikkelbuurten** wordt gerapporteerd over de voortgang / ontwikkelingen **energie labels van corporatiewoningen** (19 mei 2021 in commissie Wonen en Bouwen geagendeerd).

In de **Uitvoeringsagenda Duurzame Stad, Duurzame Banen** wordt de **Renovatie- en Isolatiemotor** beschreven incl. planning. Agenda incl. monitor besproken op 23 juni in de commissie WIO waarbij leden commissie FED waren uitgenodigd. Over de voortgang van de zes duurzaamheidsmotoren wordt eens per half jaar gerapporteerd. De eerstvolgende monitor wordt in het najaar aan de raad aangeboden.
De renovatie- en isolatiemotor heeft een looptijd van 2021 t/m 2025 en bestaat uit 3 onderdelen:

1. Het **isoleren van 10.000 corporatiewoningen** zodat zij aangesloten kunnen worden op een warmtenet. Hierbij wordt aangesloten op de Warmtemotor. Binnen de Warmtemotor wordt gestart met wijk-voor-wijk aanleggen van warmtenetten. Na de zomer wordt bekend met welke wijken gestart wordt. Er wordt op dit moment gewerkt aan een (financiële) regeling met de woningcorporaties die het isoleren van de 10.000 woningen mogelijk moet maken.
2. Het **renoveren 3.000 slecht geïsoleerde woningen van VVE's tot een energielabel A**. Dit betreft woningen die niet aangesloten kunnen worden op het stadswarmtenet en na renovatiegeschikt zijn voor een midden- of laagtemperatuur warmtevoorziening. Op dit

moment doen we in Reigersbos we ervaring op met vergaande renovatie van een VVE (circa 300 woningen). Deze ervaringen gebruiken we om de methodiek van renovatie en bekostiging per woonblok te ontwikkelen. Dit leidt tot een schaalbare oplossing voor wooncomplexen. Voor de (co)financiering hiervan is een aanvraag ingediend bij het Volkshuisvestingsfonds. Bij toekenning is er meerjarig budget beschikbaar voor de renovatie van woningen in VVE's in Zuid-Oost en Nieuw-West.

3. **Collectieve inkoop**: Via collectieve inkooptrajecten kopen woningeigenaren voordelig **verduurzamingsmaatregelen** in. Zij ontvangen daarvoor een maatwerkadvies per woningtype. In Banne-Noord is gestart met het in kaart brengen van de eerste woningtypen. In het najaar start een collectief inkooptraject voor ca 2.800 woningen van een type. Deze woningen staan in Noord en Zuid-Oost. Vervolgens worden voor meer woningtypen collectieve inkooptrajecten gestart.

CU - T. Kuiper – 30 juni

Q: Op welke manier worden de leden van de Duurzaamheidsraad geselecteerd en zijn hun adviezen ook publiek inzichtelijk?
De leden van de Duurzaamheidsraad zijn geselecteerd op hun koplopersrol in de transitie naar een duurzame stad en op basis van diversiteit in achtergrond, organisatie man/vrouw. Leden adviseren gevraagd/ongevraagd aan gemeente Amsterdam. Officiële adviezen worden rechtstreeks gericht aan Wethouder Duurzaamheid. Verslagen worden niet gepubliceerd.

Groen Links – Groen – 30 juni

Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening. Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming."
Vraag: Waarom niet?
Antwoord: CE Delft is onafhankelijk bureau en kritisch als het gaat om duurzame energie certificaten (CVO's) en wil mogelijke dubbeltellingen voorkomen (omdat duurzame opwek ook al meetelt bij de reductie van de landelijke emissiefactor van het elektriciteitsnetwerk).

"Dit betekent dat voor een tussendoel van 5% nog aanvullende maatregelen moeten worden ontwikkeld en gerealiseerd en dat dit tussendoel ambitieus is."
Vraag: Welke maatregelen verwacht u dat de belangrijkste bijdrage kunnen leveren?
Antwoord: De staan opgenomen in de Klimaatrapportage + raadsinfobrief:

- **Energie besparen** zoals bijvoorbeeld extra energiebesparing bij grootverbruikers van energie, het terugdringen van de energie-impact van datagebruik door stimuleren van innovatieve technische oplossingen, een stadsbreed en buurtgericht programma voor het isoleren van woningen.
- Aardgasvrij maken en verdere verduurzaming van de **zakelijke markt.**
- **Verduurzamen energiebronnen** door bijvoorbeeld verdere concretisering van de plannen voor verduurzamen van warmtebronnen (geothermie, aquathermie en restwarmte) en bijmengen groengas in bestaande gasinfrastructuur.
- Haven en industrie zoals bijvoorbeeld het verkennen van mogelijkheden voor **meer CO_2-afvang en –opslag en opschaling van de elektrolysecapaciteit en mogelijke import van groene waterstof.**

- **Wet en regelgeving** waar mogelijk **vaker inzetten** (naast stimuleren en faciliteren van inwoners, bedrijven en organisaties).

Deze maatregelen worden momenteel nader verkend en hierover kan **einde 2021 een update** worden gegeven. Andere mogelijkheid is maatregelen op gebied van autoluw.

Vraag: De 5000 woningen waarvan het besluit aardgasvrij in 2021 genomen gaat worden: is dat bovenop of inclusief de 3000 uit 2020 die niet gerealiseerd zijn?
Voor 2021 is de streefwaarde dat voor 5.000 woningen een investeringsbesluit aardgasvrij is vastgesteld.

Vraag: Over ondersteuning van VvE's: we blijven berichten ontvangen van VvE's met woningcorporaties er in dat die corporaties niet alleen niet meewerken, maar soms zelfs tegenstribbelen als de (kopers in de) VvE willen verduurzamen. We weten dat de mogelijkheden van college in dit opzicht beperkt zijn, maar vragen wel hier continu aandacht voor te vragen.
Antwoord: We blijven hier aandacht voor vragen o.a. intensieve samenwerking zon met woningcorporaties, ondersteuning aan gemengde VvE's en we spreken woningcorporaties in het kader van de samenwerkingsafspraken.
Andersom komt trouwens ook voor: dat woningcorporaties wel willen, maar kopers niet.

Vraag over de risicoparagraaf: Risico "Gebrek aan investeringsruimte bij bewoners". Toch bestaat ook het beeld dat groepen inwoners veel hebben gespaard in de crisis, en nu geen rente krijgen op hun bankspaarlening. Kan dat reservoir niet worden aangeboord met een campagne die bewoners vraagt hier in te investeren met hulp van de gemeente? Of dat meenemen in de bestaande campagne?
Antwoord: Dit is een interessante suggestie die we nader onderzoeken. We stimuleren het verduurzamen door Amsterdammers al zoveel mogelijk door hen te wijzen op de diverse subsidies en collectieve initiatieven die beschikbaar zijn.

Vraag over de warmteinfra: zijn er wel voldoende partijen met de kennis en de mensen om de warmteinfrastructuur aan te leggen. We moeten voor de TVW de komende 20 jaar - elk jaar – ca. 100 kilometer warmteleidingen leggen. Niet veel bedrijven kunnen dat. De gemeente heeft een verbonden partij: Waternet. Waternet maakt in de stad momenteel de meeste kilometers met drinkwater en riolering, namelijk zo'n 70 kilometer per jaar. Ze hebben echter nog steeds niet de taak gekregen om dat te gaan doen. GroenLinks wil dat we snel zorgen dat Waternet die taak krijgt. Gaat de wethouder dat nu eens fixen?
Antwoord:

- In de stad zijn HT, MT en LT warmtenetten nodig.
- Inderdaad is het realiseren van de warmte infrastructuur een aanzienlijke opgave in termen van capaciteit, kosten, expertise en risico's. Dit geldt ook voor LTW.
- Gemeente en Waternet onderzoeken in opdracht van de gemeenteraad welke rol de gemeente in LTW zou moeten nemen, hoe zij deze rol zou kunnen organiseren en welke rol/taken Waternet als verbonden partij aan de gemeente daar eventueel in zou kunnen vervullen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de systematiek Doelgericht Op Afstand (DOA). De raad is in het voorjaar 2020 over de start van dit onderzoek per brief geïnformeerd.
- In het onderzoek is gekeken naar de mate van gemeentelijke sturing die nodig is op het realiseren van LTW voorzieningen en het behartigen van publieke belangen hierin.

Verschillende organisatiemodellen zijn vergeleken op financiële, juridische en organisatorische haalbaarheid en risico's. Uit dit onderzoek is een voorkeursvariant gekomen voor de gemeentelijke rol en de rol van Waternet daarin. Deze voorkeursvariant wordt momenteel in detail uitgewerkt. De verwachting is dat het uiteindelijke voorstel in het najaar van 2021 ter besluitvorming kan worden voorgelegd.
- Bij de besluitvorming over de eventuele rol van Waternet wordt tevens rekening gehouden met het lopende traject inzake de governance op Waternet.

D66
Geen inbreng

VVD
Geen inbreng

Op 24 juni 2021 heeft Urgenda het boek "van kolen naar Parijs" gepresenteerd.
Kernboodschap van het Urgenda rapport is de kritiek op het landelijk klimaatakkoord en de afspraken over de RES, die gericht zijn op uitsluitend grootschalige opwek op land (wind en zon) en alleen deze mee te tellen in de 35 TWh-doelstelling van de RESsen.

- Amsterdam begrijpt de redeneerlijn van Urgenda om zo veel mogelijk lokaal elektriciteit op te wekken en te besparen. Dit sluit aan bij de Amsterdamse maatregelen uit de routekaart, bijv. "geen dak onbenut", de helft van de (geschikte) Amsterdamse daken voor zonne-energie in 2030 te benutten en in te zetten op energiebesparing bedrijven, maar ook de lokale potentie voor windenergie zo veel mogelijk te benutten.
- Tegelijk steunt Amsterdam de afspraken uit het klimaatakkoord en wil daar haar bijdrage aan leveren. Amsterdam ziet geen reden om de afspraken uit de RES te wijzigen.
- Amsterdam is van mening dat de energietransitie-opgave zo groot is, dat we ons niet kunnen permitteren om nu bepaalde oplossingen uit te sluiten. Alle mogelijkheden worden zorgvuldig onderzocht.

1 Algemeen

Cijfers CO2-uitstoot
- De CO2-uitstoot is in 2020 volgens CE Delft 15% lager dan in 2017 (peiljaar Routekaart), ondanks de groei van de stad. De afname in het jaar 2020 heeft mede te maken met de effecten van de coronacrisis.
- De uitstoot in 2020 is nog 12% hoger dan in 1990.
- Uit geactualiseerde doorrekening CE Delft komt naar voren dat uitstoot in 2025 wordt geraamd op +3% en in 2030 op -37% tov 1990.

Q: De Co2 uitstoot is opnieuw gedaald, welke resultaten kunnen we trots op zijn?
- Trots op dat we in de **volle breedte van de energietransitie aan de slag** zijn.
- **Plannen vastgesteld** onder andere Transitievisie Warmte, strategie laadinfra, Havenvisie en Plan duurzaam herstel.
- **Concrete stappen** gezet met goede resultaten:
  - Meer duurzaam opgewekte zonne-energie: eind 2020, **totaal 124 MW aan zonnepanelen op Amsterdamse daken, een groei van 70% in één jaar tijd.**

- Voorbereidingen voor het **aardgasvrij maken van buurten gaat gestaag door**. Hier leren we zodat we later kunnen opschalen.
- **Duurzame wegwijzer** waardoor je **binnen 1 minuut een persoonlijk overzicht** hebt van de duurzame stappen die jij kan zetten en hoe je dit kan financieren.
- Sinds begin 2020 kolencentrale aan de **Hemweg** voorgoed **gesloten**.
- Vanaf begin 2021 is de **CO_2-heffing voor de industrie** een feit. Hier heeft Amsterdam zich samen met anderen jarenlang hard voor gemaakt.
- **Vanaf de lancering van het Amsterdamse Klimaatakkoord ontstaat iedere week ergens in de stad een nieuw initiatief om te verduurzamen, de beweging groeit.**

Q: Wat is de hoofdoorzaak/ verhaal dat we de doelstelling van 55% in 2030 (nog) niet halen?
In Nederland is de CO2-uitstoot in 2020 al ca. 25% lager dan in 1990. In Amsterdam ligt deze nog 12% hierboven. Dit komt door **de sterke groei van de stad** sinds 1990. Een reductie in Amsterdam van 55% tov 1990 is zeer ambitieus.

Van de geambieerde reductie in 2030 ten opzichte van 20202 (-2.550 kton) is **bijna driekwart** (-1.860 kton) al **omgezet in concrete beleidsvoornemens**. Voor de resterende ambitie is **aanvullende inzet nodig.**

Q: De ambitie van 55% reductie in 2030 is nog buiten bereik. Is die ambitie niet te hoog, moet deze niet worden bijgesteld?
De wereldwijde **energietransitie is noodzakelijk** om de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan. Het wordt **steeds duidelijker hoe groot de opgave** naar een klimaatneutrale stad is en wat hiervoor nodig is maar dat **betekent niet dat we onze ambities moeten bijstellen**. We zijn **als Amsterdam op de goede weg en het is juist nodig dat we deze aanpak voortzetten en verder uitbouwen**.

De verwachting is dat er **stevigere (inter)nationale maatregelen komen nu de EU haar klimaatdoelstelling voor 2030 heeft aangescherpt naar 55% CO_2-reductie in 2030** en daarbij benadrukt dat steden een belangrijke rol vervullen in de realisatie hiervan. **Hierop liften we mee.** Tot slot is het belangrijk om duurzaam te investeren en zo uit de crisis te komen. Amsterdam trekt hier graag samen met het Rijk in op.

Q: Waarom zit er zo'n verschil tussen de raming van CE Delft van vorig jaar en dit jaar?
Dit wordt deels veroorzaakt door **gewijzigde landelijke uitgangspunten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)** en deels door een doorrekening van CE Delft die **meer op concrete plannen dan op ambities** is gebaseerd.

Nadere toelichting:

1. **Wijzigingen in landelijke ontwikkelingen in de verduurzaming van de elektriciteitsproductie**
   Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in de meest recente Klimaat- en Energieverkenning (oktober 2020) geconstateerd dat de verwachtingen over het tempo van de verduurzaming van de elektriciteitsproductie voor 2030 achter loopt vergeleken met een jaar eerder. Dit heeft grote impact op de geraamde CO_2-uitstoot voor Amsterdam in 2030.
   Amsterdam neemt haar verantwoordelijkheid door bij te dragen aan de verduurzaming van de elektriciteitsproductie via onder andere de Regionale Energie Strategie (RES), het stimuleren van zonnepanelen op daken en het vinden van geschikte locaties voor windmolens.

2. **Actuele inzichten over de groei van datacenters**
   Het nieuwe datacenterbeleid en de ontwikkelingen in de markt zorgen ervoor dat de verwachte totale groei van de datacentersector voor 2050 omlaag wordt bijgesteld. Vorig jaar is dooor CE delft uitgegaan van een lineaire groei van het aantal datacenters in de periode tussen 2020 en 2050. Inmiddels is er een preciezer inzicht en is bekend dat deze groei naar verwachting vooral in de periode 2020-2030 plaatsvindt. Dit leidt in de raming voor 2030 tot een bijstelling naar boven van het verwachte elektriciteitsverbruik (en daarmee samenhangende CO_2-uitstoot) van datacenters.
   In december 2020 is door de gemeenteraad beleid vastgesteld voor de vestiging van datacenters. In dit beleid worden grenzen gesteld aan de groei van de sector en aan het energie-, water- en ruimtegebruik van datacenters. Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening. Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming.
   Bij bestaande datacenters kan eenvoudig worden bespaard – zonder grote investeringen - door het energiegebruik van de servers af te stemmen op de dataverwerking. Afspraken met de branche zijn in voorbereiding. Ook wordt een onderzoek naar het watergebruik van de datacenters gestart.
3. **Concretere uitgangspunten voor het aardgasvrij maken van de stad**
   Vorig jaar is door CE Delft in de CO2-doorrekening uitgegaan van de totale Amsterdamse beleidsambitie op het gebied van aardgasvrij, zoals geformuleerd in de Routekaart. Dit jaar is CE Delft voor de invulling van het voorgenomen beleid uitgegaan van het deel van de ambitie dat reeds is omgezet in concrete uitvoeringsplannen zoals de Warmtemotor (als onderdeel van het duurzaam herstelplan) en praktijkcijfers voor de diverse buurten waar de voorbereiding inmiddels is gestart (en dus niet meer van de totale beleidsambitie). Oftewel: Inmiddels zijn er stappen gezet in de concretisering van een deel van de Amsterdamse beleidsambitie, maar dit betreft nog niet de gehele ambitie. De aankomende jaren worden aanvullende uitvoeringsplannen ontwikkeld en deze (of eventuele tegenslagen) worden jaarlijks verwerkt in een geactualiseerde doorrekening. Op deze wijze kan jaarlijks inzicht worden gegeven waar Amsterdam staat op het pad richting 2030; het pad waarin ambities steeds meer worden geconcretiseerd in plannen en projecten. Zo wordt inzicht gegeven in welke mate er daadwerkelijk veranderingen worden doorgevoerd in de woningen, de straten, het energiesysteem en de openbare ruimte en blijft het niet slechts een doorrekening van ambities.
4. **Enkele overige kleinere wijzigingen**
   Enkele overige kleinere wijzigingen zoals de groei van maatschappelijke voorzieningen die nu is meegerekend en een bijstelling in de verwachte efficiëntie van elektromotoren van het bestel- en vrachtverkeer.

Q: Wat kun je nog meer doen om de reductie van 55% in 2030 te halen.
We hebben als gemeenten **niet alle sleutels in handen**. **Niemand kan alleen het verschil maken. Iedereen heeft een stuk van de verantwoordelijkheid en is sterk van elkaar afhankelijk om de doelen te halen. Dit geldt voor bewoners, bedrijven en organisaties in de stad én dit geldt voor de gemeente.** We zijn hierbij **afhankelijk van partners en andere overheden.**

Het is duidelijk dat er meer nodig is om het doel van 55% CO_2-reductie in 2030 te halen:

- Alle **voorgenomen acties** en maatregelen moeten worden geconcretiseerd en volledig en succesvol worden **uitgevoerd.**

- **Intensivering**/opschaling van **bestaande plannen**/aanpakken.
- Aanvullende plannen zijn nodig waarvoor we volgende kansen zien:

    - **Energie besparen** zoals bijvoorbeeld extra energiebesparing bij grootverbruikers van energie, het terugdringen van de energie-impact van datagebruik door stimuleren van innovatieve technische oplossingen, een stadsbreed en buurtgericht programma voor het isoleren van woningen.
    - Aardgasvrij maken en verdere **verduurzaming** van de **zakelijke markt**.
    - Verduurzamen energiebronnen door bijvoorbeeld verdere concretisering van de plannen voor **verduurzamen van warmtebronnen** (geothermie, aquathermie en restwarmte) en bijmengen groengas in bestaande gasinfrastructuur.
    - Haven en industrie zoals bijvoorbeeld het verkennen van mogelijkheden voor **meer CO2-afvang en –opslag** en opschaling van de elektrolysecapaciteit en mogelijke import van groene waterstof.
    - **Wet en regelgeving waar mogelijk vaker inzetten** (naast stimuleren en faciliteren van inwoners, bedrijven en organisaties).

De aankomende maanden wordt nader verkend wat er nodig is voor een verdere intensivering van de huidige aanpak. **De raad wordt einde van het jaar in een brief nader geïnformeerd** over waar we dan staan. Dan heeft PBL ook nog recentere inzichten beschikbaar over de verwachte verduurzaming van het landelijke elektriciteitsnet. Wethouder heeft zelf ook aangegeven een **pilot** te willen doen **waarin bewoners meedenken** hoe het gat gevuld kan worden tussen 37% en 55%.

2 Gebouwde omgeving

Cijfers

- Totaal 108.152 woningequivalenten aangesloten op warmtenet. 2020: 8.084 extra.
- 2020: 11.413 woningequivalenten waarvoor haalbaarheidsfase van aanpak Wijken Aardgasvrij Maken is gestart
- 2020: 222 woningen waarvoor investeringsbesluit aardgasvrij is vastgesteld
- 2020: 668 VvE's ondersteund (ruim 8.000 woningen) + 840 energie adviezen van energiecoaches
- 2020: 1.717 controlebezoeken bij bedrijven
- 2020: 125 energiescans zakelijke markt + 24 energiescans maatschappelijk vastgoed
- 2020: Nieuwbouw tenders energieneutraal tot zelfs leverend.

Q: De resultaten van het aardgasvrij maken van nieuwe woningen (op gebied van investeringsbeslissingen) blijven sterk achter in 2020 tov de doelstellingen. Hoe is dit te verklaren/waarom duurt het zo lang om hier echt stappen in te zetten?
Dit komt doordat de voorbereiding om tot een investeringsbesluit en uitvoering van een project veel tijd vraagt. Woningcorporaties en bewoners hebben zorgvuldige afwegingen te maken over prioriteiten binnen hun investeringsruimte en overleggen zijn complex en tijdrovend. Ook nemen we zorgvuldig de tijd om samen met bewoners het gesprek te voeren. In 2020 is voor ruim 11.000 woningen de haalbaarheidsfase gestart om te onderzoeken wat er voor nodig is om deze woningen van het aardgas af te sluiten. Naar verwachting wordt rond de zomer een 5-jarig werkprogramma ondertekend samen met de woningcorporaties. In deze fase leren we welke aanpak werkt en kan deze de aankomende jaren worden opgeschaald naar meer buurten.

3 Mobiliteit

Cijfers

- Totaal: 4,3% kilometers van gemotoriseerde verkeer op Amsterdamse wegen is elektrisch
- Totaal: 4.646 openbare (snel)laadpunten. 2020: 1.379 extra

4 Elektriciteit

Cijfers

- **Zon**: Totaal in 2020: 124 MW zonne-energie. 2020: 51 MW extra (met 70% fors toegenomen, landelijk was de groei 41%.
  Ambitie 2030: 550 MW
- **Wind**: Totaal in 2020: 62 MW windenergie. De afname in 2020 t.o.v. 2019 heeft met geplande vervangingsoperatie te maken die eind 2020 nog niet was voltooid.
  Maart 2021: opgestelde vermogen toegenomen naar 75 MW.
  Ambitie 2030: minimaal 127 MW.
- Huidige opwek duurzame elektriciteit mbv windenergie in Amsterdam (mei 2021): 153 GWh per jaar
- Verwachte opwek duurzame elektriciteit mbv windenergie in Amsterdam in 2030: 296 GWh per jaar
- Elke extra windturbine (gemiddeld opgesteld vermogen van 3 MW) kan in 2030 voorzien in het elektriciteitsverbruik van circa 4.000 Amsterdamse huishoudens
- Bij de realisatie van de ambitie van 127 MW windenergie in Amsterdam in 2030 kunnen circa 155.000 Amsterdamse huishoudens worden voorzien in hun elektriciteitsverbruik. Inclusief opwek door zonne-energie gaat het om 425.000 huishoudens die dan voorzien zouden kunnen worden in hun elektriciteitsverbruik (80% van alle huishoudens).

RES + windenergie

- RES 1.0 Noord-Holland Zuid vastgesteld Gemeenteraad 26 en 27 mei 2021.
- **Vervolg:**
  - Uitvoeringsprogramma RES 1.0
  - RES 2.0, in overeenstemming met de nationale aanpak en afspraken uit het Klimaatakkoord
  - Reflectiefase

Q De doelstelling van 35 TWh hernieuwbaar op land uit het nationale Klimaatakkoord is toch al gehaald, waarom moet Amsterdam hier nog aan bijdragen?
We zien géén reden om een pas op de plaats te maken in het RES-proces:

- Het **Planbureau voor de Leefomgeving (PBL**) komt uit op een bandbreedte van **31,2 tot 45,7 TWh, met een middenwaarde van 38,2 TWh**. De (in de eerdere annotatie aangegeven) 26,7 TWh maakt onderdeel uit van de bandbreedte, het gaat hierbij om pijplijn projecten. PBL actualiseert jaarlijks hun prognose.
- Martien Visser (Lector Hanzehogeschool) heeft op basis van openbare data voorspeld dat we zonder verdere inspanningen 33,2 TWh in 2030 gaan halen. De analyse van Martien Visser valt binnen de bandbreedte van het PBL. Hij heeft de analyse recent geactualiseerd (nav SDE++ 2021-aanvragen) en kwam nog iets hoger uit, resultaat valt nog wel binnen bandbreedte van PBL.
- **De boodschap van beide analyses is dezelfde: het gaat de goede kant op, maar er is geen enkele zekerheid dat de 35TWh ook daadwerkelijk halen.**
- In het Klimaatakkoord is ook afgesproken om uit te gaan van enige "overprogrammering". Dit geeft ruimte om nog afwegingen te kunnen maken in de zoekgebieden over zaken als netcapaciteit, impact op de natuur en betrokkenheid van bewoners.

- Daarnaast halen we met de huidige routekaart de 49 TWh Wind op Zee in 2030 niet. Dit is per brief gemeld aan de Tweede Kamer. Er is 700 MW extra Wind op Zee nodig. Wind op Zee realiseren is niet zo makkelijk als het lijkt.
- Het Rijk steunt de continuering van de RES-aanpak mede vanwege de grote onzekerheden in de realisatie tot 2030 en de onzekerheden na 2030 (Green Deal vraagontwikkeling elektriciteit).

Uitspraak Raad van State over algemene regels voor windturbines in Nederland

- Vandaag heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid.
- In deze uitspraak oordeelt de Raad van State dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) buiten toepassing moeten worden gelaten.
- Voor deze rijksregels is niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt.
- De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen.
- Overheden, zoals de gemeente Amsterdam, moeten nu voor nieuwe windturbineparken een eigen afweging maken over welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar achten.

Zonne-energie

Q: Wat is opgenomen over zon in RES 1.0?
De doelstelling voor zonne energie is niet gewijzigd. De doelstelling blijft om op termijn alle geschikte daken te gebruiken met een tussendoelstelling voor 2030. De **doelstelling voor Amsterdam voor 2030 is twee keer zo hoog als de landelijke prognose** voor de groei van het aantal zonnepanelen tot 2030.

Q: Wat doet Amsterdam voor zon?
De gemeente ondersteunt bewoners, bedrijven, VVE's en maatschappelijke organisaties met het realiseren van zonnepanelen. Hiervoor zijn middelen voor adviezen, onderzoek en ambtelijke capaciteit beschikbaar. Daarnaast heeft de gemeente in het kader van duurzaam herstel 4 miljoen euro vrijgemaakt om de uitrol op corporatiedaken te versnellen.

Q: Kan er niet meer worden gedaan voor zonne energie?
Amsterdam doet er alles aan om het plaatsen van zonnepanelen voor dakeigenaren zo makkelijk mogelijk te maken en ondersteunt met advies en leningen. De uiteindelijke beslissing om ze te plaatsen ligt bij hen. Om extra te versnellen of hogere doelstellingen te stellen zou Amsterdam zonnepanelen moeten gaan subsidiëren voor iedereen. Aangezien er voor meerdere honderden miljoenen wordt geïnvesteerd in zonnepanelen zou zelfs een beperkte subsidie leiden tot extra kosten van tientallen miljoenen euro's. Een dergelijke extra inzet van middelen acht het college niet haalbaar.

Elektriciteitsinfra – Liander

Congestie Elektriciteitsnetwerk

- **24 juni 2021: congestie afgekondigd** (code rood) voor Buiksloterham/Overhoeks en vooraankondiging van congestie (code oranje) voor oostelijke deel van Havengebied.
- Ook in andere gebieden in Amsterdam is de situatie zorgelijk en wordt door Liander exacter in beeld gebracht waar er risico's bestaan o.a. gebied onderstation Hemweg.
- Oorzaak: vraag naar elektriciteit in de betreffende twee gebieden is de afgelopen periode sneller gegroeid dan Liander in hun planvorming had voorzien. Door economische groei, woningbouw en de energietransitie.
- **Oplossingen:** Liander is op dit moment samen met de gemeente en Port of Amsterdam op zoek naar het **versneld uitbreiden en verzwaren** van het lokale elektriciteitsnetwerk en naar andere, meer innovatieve, oplossingen zoals het **meer in balans brengen van vraag en aanbod**. Ook **vragen we bedrijven om** maatregelen te nemen om hun **elektriciteitsvraag te beperken** en sneller en meer energie te besparen om zo bij te dragen in een goede verdeling van de beschikbare elektriciteit.
- **Rijk is nodig:** de juiste **financiële condities** voor een tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk in een hoogstedelijke context; wet en regelgeving waarbij eerder en meer mogelijkheden ontstaan voor het in balans brengen van vraag en aanbod; **meer regie en sturing op grootverbruikers van energie**.
- **Geen impact voor nieuwe ontwikkelingen die reeds zijn aangevraagd** en toegezegd door Liander **en** aansluitingen voor **kleinverbruik zoals woningen** en kleine winkels en kantoren.
- **Aanbod technische sessie** kan worden gedaan voor meer duiding te geven bij de situatie, de impact daarvan en oplossingsrichtingen.

5 Haven en industrie

Cijfers

- Ambitie Havenbedrijf Amsterdam: aandeel van de totale omzet dat niet gerelateerd is aan fossiele brandstoffen te laten toenemen tot 65% in 2025.
- De ambitie van het Havenbedrijf Amsterdam is om het aandeel van de opslagcapaciteit in het havengebied ingezet voor duurzame brandstoffen te laten toenemen tot 12,5% in 2025. Realisatie 2020: 5%

Energietransitie Noordzeekanaalgebied en CES

In het Noordzeekanaalgebied werken we samen met regionale partners (publiek en privaat) aan de energietransitie van het industriegebied. Cruciaal voor de verduurzaming van de industrie is tijdige realisatie van landelijke en regionale energie infrastructuur. Om de nut en noodzaak van nieuwe infrastructuur in kaart te brengen wordt op dit moment gewerkt aan de CES, de Cluster Energie Strategie. Per energiedrager is in beeld gebracht hoe vraag en aanbod zich naar verwachting gaan ontwikkelen, als bedrijven overstappen op duurzame energiedragers. Het CES vormt de basis voor het gesprek met het ministerie van EZK over de realisatie van de infrastructuur die die transitie mogelijk moet maken. **De raad zal kort na het zomerreces worden geïnformeerd over de CES en ook de versnellingstafel waterstof die is gelanceerd vanuit het NZKG.**

Biomassa

- **Actualiteiten rijkssubsidie (SDE): nieuwe SDE subsidies voor biomassa zijn voorlopig bevroren.**
  - Hierover zijn eerder door Kreuger schriftelijke vagen gesteld en beantwoord. De lijn van de beantwoording was dat het college blij is dat nu kritisch gekeken wordt naar de subsidiëring van biomassa t.b.v warmte en elektriciteitsproductie. Dat is precies hetgeen we een aantal malen aan de minister van EZK hebben gevraagd om te doen.

- Van Lammeren heeft op 14 juni jl. schriftelijke vragen gesteld over de wenselijkheid van toepassing van biomassa mede i.r.t. BEC-AEB en de contracten, deze vragen moeten nu worden beantwoord. Deze vragen gaan in op het standpunt van de Tweede kamer die zegt dat biomassa geen duurzaam alternatief is voor fossiel. De (concept) lijn van beantwoording is: Het standpunt van het college is altijd geweest dat het beperkte gebruik van biomassa bij gebrek aan goede alternatieven in bepaalde gevallen gerechtvaardigd is mits het om tijdelijke inzet gaat tijdens de transitiefase naar een volledig CO2-neutrale energievoorziening en er waarborgen worden gegeven voor de juiste kwaliteit en oorsprong van de toegepaste biomassa. Tegelijkertijd moet gezocht worden naar duurzame alternatieven voor fossiele brandstoffen én biomassa. Afbouw van subsidie stimuleert het onderzoek en de toepassing naar andere duurzame bronnen en leidt tot de uitfasering van houtige biomassa als energiebron.
- Het college ondersteunt daarom van harte het besluit van het kabinet om de SDE subsidie voor het verbranden van houtige biomassa te bevriezen. De beantwoording van de schriftelijke vragen Van Lammeren zal via wh Deelnemingen verlopen met input van duurzaamheid.

- **Diemen**: begin juni heeft de rechtbank in Haarlem uitspraak gedaan over de omgevings-natuurvergunning die door GS van Noord-Holland is afgegeven voor de biomassacentrale in Diemen. Uitspraak is dat deze vergunningen rechtmatig zijn verleend. MOB, Comité Schone Lucht en Natuurmonumenten hebben aangegeven tegen deze uitspraak in hoger beroep te gaan bij de Raad van State.

AEB en CO2-opslag
De keuze van het AEB hoe ze hun CO2 willen gaan transporteren is doorslaggevend hoe en of de rest van ons havengebied hierop in kan haken. Op dit moment zijn er drie verschillende opties, waarvan één Athos is: Athos kan via IJmuiden het transport verzorgen. Wat zijn de andere 2 opties?

Afgelopen weken is er druk door o.a. Urgenda uitgevoerd op de CCS plannen van TataSteel te wijzigen. Vanuit hen wordt verzocht om met een versnelling op waterstof over te gaan, en in dat geval zouden de CCS plannen van TataSteel dan niet doorgaan. In het geval van Athos is het AEB afhankelijk van de keuze die TataSteel maakt, wellicht wordt deze optie daardoor minder aantrekkelijk.

Datacenters

Q: Datacenters hebben een grote impact op het elektriciteitsverbruik (en het elektriciteitsnet) en daarmee de CO2-uitstoot van de stad. U heeft daar nieuw beleid voor vastgesteld, maar is dit eigenlijk wel streng genoeg als je kijkt naar de impact? En moet u datacenters niet gewoon helemaal weren uit de stad?

Het belang van een duurzame digitale infrastructuur: Onze maatschappij digitaliseert in hoog tempo. Daarnaast zijn digitale oplossingen cruciaal als het gaat om het halen van onze klimaatdoelen. We hebben data, digitale platforms en apps nodig om inzicht te krijgen in ons energie- en grondstoffenverbruik, om efficiënt vraag- en aanbod aan elkaar te verbinden en om slimme oplossingen voor een duurzame stad te creëren. Kortom, het is niet alleen van economisch, maar ook vanuit maatschappelijk en duurzaamheidsbelang dat er een duurzame digitale infrastructuur is, die zowel de behoeften op digitaliseringsvlak vervult als toekomstbestendig is.

Energiegebruik datacenters
Datacenters gebruiken veel elektriciteit. Amsterdam was vroeger en zal in de toekomst voor een belangrijk deel afhankelijk zijn en blijven van de import van elektriciteit die buiten Amsterdam is

opgewekt (net als bv. bij voedsel).

Voorwaarden voor nieuwe maar ook voor bestaande datacenters
In het **nieuwe vestigingsbeleid** worden **grenzen gesteld aan de groei van de sector en aan het energie-, water- en ruimtegebruik van datacenters.** Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. **CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening.** Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming.

Bij **bestaande datacenters** kan eenvoudig worden bespaard – zonder grote investeringen - **door het energiegebruik van de servers af te stemmen op de dataverwerking. Afspraken met de branche zijn in voorbereiding.** Ook wordt een onderzoek naar het watergebruik van de datacenters gestart. Vanuit de Omgevingsdienst worden hier activiteiten op ingezet.

Duurzaamheidstafel datacenters
Op donderdag 24 juni 2021 heeft de eerste duurzaamheidstafel plaatsgevonden. Deze heeft als **doel** een **structurele vorm van samenwerking op te zetten tussen de regionale datacenter sector, de overheid en de nutspartijen op het gebied van verduurzaming**. Bij dit overleg sluiten zowel de brancheverenigingen DDA en NLdigital, hyperscalers Google en Microsoft, als een aantal colocatie datacenters aan, naast de lokale overheden en nutspartijen.

6 Randvoorwaarden

Houding ten aanzien van duurzame energie

Cijfers

- Net als in 2019 vindt in 2020 driekwart van de Amsterdammers de overstap naar duurzame energie een goede zaak.
- Over Amsterdam aardgasvrij in 2040 is circa de helft positief.
- Ongeveer tweederde van de bewoners was het er in 2020 mee eens dat er extra windmolens in de stad worden gerealiseerd.
- Een meerderheid van de bewoners in en rondom de zoekgebieden is kritisch over windmolens nabij hun buurt.
- Onder bedrijven en instellingen vindt 81% de overstap naar duurzame energie een goede zaak.

Verkenning burgerberaad
Er is in **een Raadsinformatiebrief toegezegd** (einde 2021) waarin de raad wordt geïnformeerd over waar we dan staan om te verkennen **welke mogelijkheden er zijn om Amsterdammers op een goede manier te betrekken bij het klimaatneutraal maken van de stad** bijv. in de vorm van een burgerberaad of op een andere manier.

Het burgerberaad wordt gezien als een goede en effectieve manier om een brede, maatschappelijk gedragen aanpak voor de duurzaamheidstransities van Amsterdam vorm te geven. **De randvoorwaarden die nodig zijn voor een succesvol burgerberaad kunnen op dit moment niet geboden worden**. Zo zijn er in maart 2021 verkiezingen, door de fase van beleidsvorming en uitvoering is er op dit moment weinig ruimte voor vertraging om ruimte te

creëren voor een burgerberaad. Hiermee zou het burgerberaad een averechts effect kunnen hebben en juist het vertrouwen van de maatschappij in de gemeente verslechteren.
Voor de nieuwe coalitie kan het burgerberaad een goed advies zijn om als start voor de transities te nemen, mits de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd.

Wat gaan we doen:

- Projectmanager aanstellen om burgerberaad te verdiepen en te experimenteren
- We voeren een **experiment burgerberaad uit in het najaar 2021** + resultaten naar huidige raad.
- **We bereiden voor** zodat een breed burgerberaad, met de juiste randvoorwaarden, in de volgende bestuursperiode kan worden uitgevoerd.

Klimaatrechtvaardigheid

Cijfers

- Tussen 2017 en 2019 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen waar sprake is van energiearmoede toegenomen van 31% naar 37%.. Dit kwam doordat de energiekosten in deze periode gemiddeld toenamen, terwijl het inkomen gelijk bleef. Na 2019 is de landelijke belastingvermindering energiebelasting toegenomen.
- 840 energie adviezen van energiecoaches
- Totaal: 16.000 duurzame banen in Amsterdam. 2020: 1.100 extra duurzame banen.

Wat doen we om energiearmoede terug te dringen?

- Voortzetten energie adviezen
- We ondersteunen initiatieven om bewoners daadwerkelijk te helpen met het treffen van besparingsmaatregelen
- We ontwikkelen voor minima een duurzame witgoed regeling
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een sociale groene lening
- Via de Zonmotor stimuleren we zonne-energie op woningcorporatiedaken waar sociale huurders van kunnen profiteren
- Met de infrastructuur die we samen met partners bouwen tbv de 6 herstelmotoren werken we ook aan baankansen bij andere verduurzamingsmaatregelen en bij fysieke opgaven in de stad

Duurzaam herstel

Q: Vorig jaar kondigde u aan 78 miljoen euro in een duurzaam herstelplan te steken, maar de resultaten daarvan laten nog op zich wachten. Waarom duurt dit zo lang? Wanneer kunnen we daar resultaten van zien?
23/6 is dit in commissie WIO besproken, indruk is dat raadsleden zien dat al veel is gebeurd;

In de zomer van 2020 is het plan Duurzaam Herstel uitgedacht. Bij het vaststellen van de begroting voor 2021 (november 2020) is het besluit om investeringen die ten goede komen aan de duurzaamheid van de stad, definitief akkoord bevonden. Concreet betekent dit dat we voor € 78 miljoen naar voren hebben gehaald om de economie te stimuleren. Naast het in stand houden van werkgelegenheid door deze investeringen te doen, levert extra werkgelegenheid op.
De samenstelling van het herstelpakket is als volgt:

- Warmtemotor: € 50 mln.;
- Eigen-assetsmotor: € 10 mln.;
- Renovatiemotor: € 10 mln.;
- Zonmotor: € 4 mln.;
- Klimaatadaptatiemotor: € 2,5 mln.;
- Duurzaam MKB-motor: € 1,5 mln.

Concrete resultaten tot nu toe
Duurzame motoren:

- In 11 panden in eigendom worden duurzaamheidsmaatregelen uitgevoerd. Voor 12 panden is de aanbesteding gestart.
- 120 potentiele plekken voor vergroening zijn in kaart gebracht. 3 plekken zijn uitgevoerd. Nog eens 27 plekken worden eind 2021 uitgevoerd (in het plantseizoen), de overige 70 plekken in 2022.
- De eerste subsidieaanvraag van een woningcorporatie voor het aanleggen van zonnepanelen is ingediend (subsidie opende 16 juni 2021).
- 87 bedrijven en 21 maatschappelijke instellingen ontvingen in het eerste kwartaal van 2021 een energieadvies.
- 4 bedrijven krijgen uitgebreid en intensieve begeleiding bij het verduurzamen van hun bedrijfsgebouw binnen de pilot FitOurFuture.
- Onderzoek en voorbereiding voor de wijken in de warmtemotor.
- Onderzoek naar geschikte pakketten voor isolatiemaatregelen voor woningtypen in Banne Noord. Op basis hiervan start een collectieve inkoopactie voor particulieren in Noord en Zuid-Oost in november 2021. Deze is geschikt voor ca. 2.800 woningen.

Werkgelegenheid (resultaten van jan 2021 tot en met mei):

- 52 kandidaten vonden tot nu toe via het ASTA netwerk een leerwerkplek.
- 6 kandidaten deden mee en zijn geslaagd voor de een pilot voor certificerende eenheden door Bonarius Bedrijven, het ROC van Amsterdam en VTi Amsterdam. Een certificerende eenheid is een klein onderdeel van een MBO kwalificatie en wordt apart geëxamineerd. Inmiddels is een nieuwe groep van 8 kandidaten gestart.
- De pilot zij-instroom Energietransitie naar duurzaam werk is ontwikkeld en een eerste lichting is gestart. In het traject kunnen kandidaten zich oriënteren en samen met House of Skills hun vaardigheden onderzoeken. Kandidaten hebben een Veiligheidscertificaat (VCA) gehaald via een voorschakeltraject. 8 werkzoekenden zijn daarna een leerwerktraject gestart bij 3 werkgevers.

- Tot nu toe zijn in 2021 104 mensen begeleid richting de Bouw en Techniek en 40 mensen richting de Groenvoorziening.

Zo is voor de **Eigen Assets motor** een plan uitgewerkt waarbij **in 2021/2022 rond de 40 panden (variërend van atelierruimtes, broedplaatsen, welzijn en zorgpanden, sport en onderwijs) versneld worden verduurzaamd** of waar extra duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen. Daarmee realiseren we versneld: 15 panden met een A-label, 19 aardgasvrije panden, 21 daken met zonnepanelen en 11 groene plekken, waarvan 4 groene daken. Van een aantal van deze projecten is de uitvoering reeds gestart.

Voor de **zonmotor** is onderzocht hoe de aanleg van zonnepanelen op corporatiewoningen versneld kan worden. In overleg met de woningbouwcorporaties zijn knelpunten in kaart gebracht. De gemeente stelt in juni **2021 een subsidieregeling specifiek voor zon bij woning corporaties open**, om de versnelling van de aanleg van zonnepanelen mogelijk te maken. Dit betekent dat er in 2022 en 2023 extra zonnepanelen op corporatiewoningen worden gerealiseerd, welke zonder deze investering (nog) niet gerealiseerd zouden worden.

Om **hittestress en wateroverlast** tegen te gaan is de **ambitie om 100 extra plekken in de stad te vergroenen.** In het kader van de Klimaatadaptatiemotor zijn 125 potentiele plekken (in alle stadsdelen) in kaart gebracht. Deze worden onderzocht op kansrijkheid en de aanwezige ondergrondse infrastructuur. In **april 2021 start de aanleg van de eerste groene plek**. In totaal worden in 2021 ca. 30 plekken vergroend en nog eens 70 plekken in 2022.

Voor de **warmtemotor**, veruit de grootste investering, wordt **rond de zomer een overeenkomst gesloten tussen de samenwerkingspartners voor het uitvoeren van de eerste 6 buurten van de Warmtemotor. Het gaat in deze fase om in totaal 6.000 woningen** (uitvoering is afhankelijk of de financiering van de onrendabele top van het gedeelte van de woningcorporaties).

8 Duurzame gemeentelijke organisatie

Uitvoeringsagenda Duurzame Organisatie 2020-2030, 3 maart 2020, college.
29 maatregelen over 4 domeinen: medewerkers, bedrijfsvoering, gebouwen en openbare ruimte.

Verduurzamingsrapportage 2021, jaarlijkse rapportage, na reces in het college en TKN raad.

TOEGEVOEGDE AGENDAPUNTEN
Bespreekpunten

Economische Zaken
9 Uitvoeringstoets op de concept-verordening 'toerisme in balans' naar aanleiding van het volksinitiatief' Amsterdam heeft een keuze'Nr.VN2021-018351

10 Financiële bijdrage ten behoeve van project X. Nr.VN2021-018357

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind

Invulling op hoofdlijnen - concept

Duurzaamheidsraad Amsterdam, 30 juni 2021

Public Mediation/ gemeente Amsterdam (team RES)

Overzicht

1. Introductie: Windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Reflectiefase: waarom en wat?
3. Dilemma's/ vragen

Ajb deze presentatie nog niet openbaar verspreiden, de wethouder komt volgende week met een brief waarin dit nader wordt toegelicht.

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

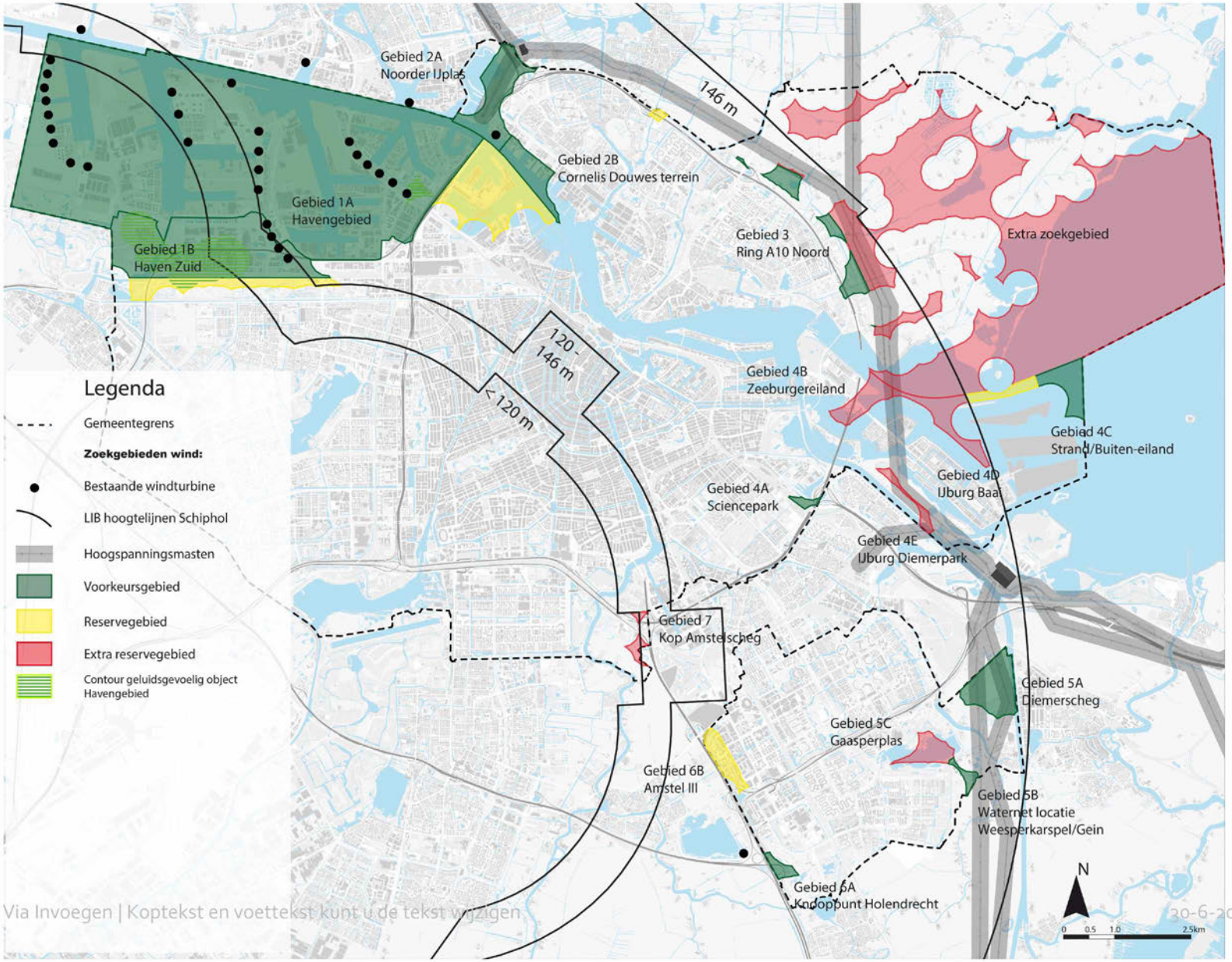

Afspraak landelijk klimaatakkoord: Regionaal 35TWh elektriciteit in 2030

- Geen verdeling vooraf naar regio
- Concept RES → 1 oktober 2020
- RES 1.0 → 1 juli 2021

- Met o.a. RES: 70% van alle elektriciteit in NL wordt duurzaam opgewekt in 2030

www.regionale-energiestrategie.nl

Regionale Energiestrategie: stapsgewijs en periodiek proces

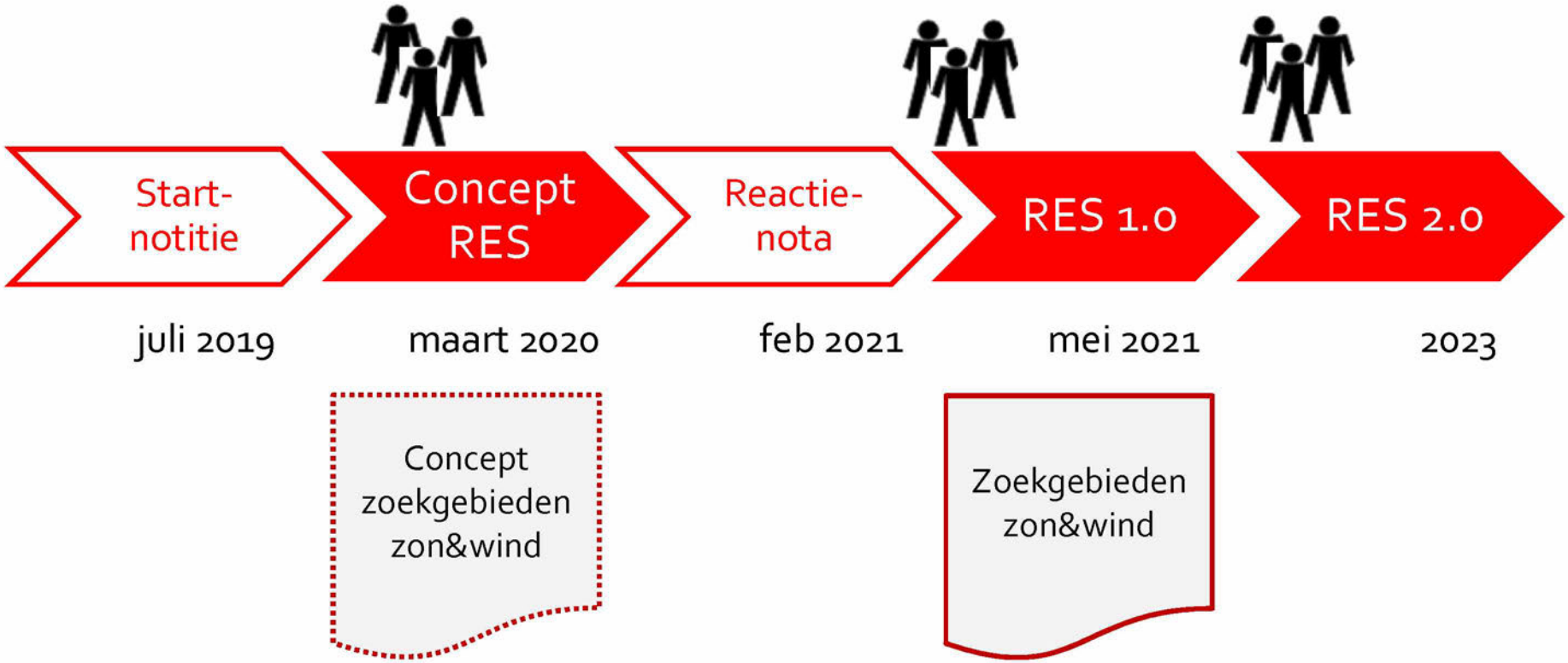

Zoekgebieden wind en zon RES 1.0

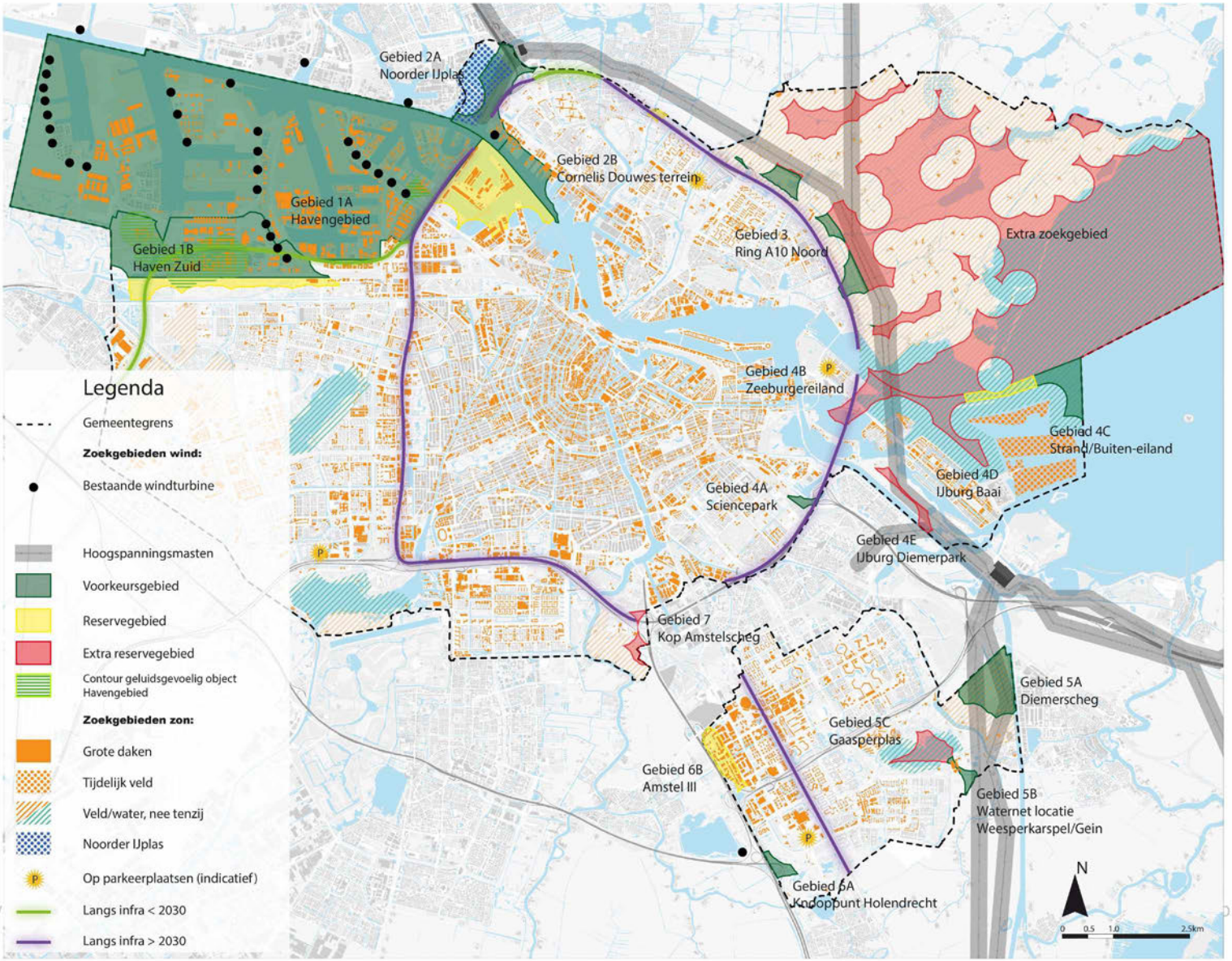

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

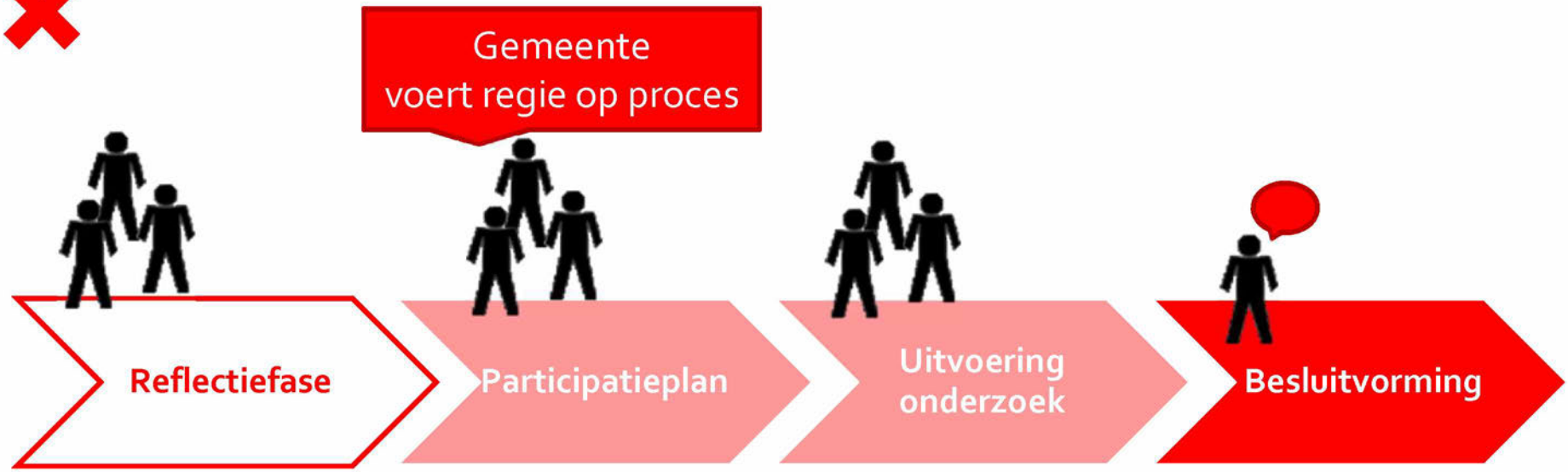

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader
2) Richtlijnen samenwerking
3) Richtlijnen governance

Doel en uitgangspunten reflectiefase

Doel:

- Luisteren naar de stad: behoeftes en zorgen inventariseren,
- Deze vastleggen ten behoeve van besluitvorming,

Uitgangspunten:

- Dialoog met de stad vanuit diversiteit van perspectieven,
- Amsterdamse wind-ambitie (127MW – 50 MW extra – in 2030),
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding.

Constateringen:

→ Behoefte om mee te praten en mee te doen is groot,

→ Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm,

→ Vertrouwen moet groeien.

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat informatie die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden (landelijk, stedelijk, lokaal),

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (sturing gemeente)

- Geeft informatie over de rol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over afstemmingen de verhoudingen tussen RES partners en mede-overheden.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Concept invulling reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen.

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Mogelijke activiteiten reflectiefase

1. **Onderzoek naar de context van zoekgebieden**
   - Etnologisch onderzoek / ruimtelijk onderzoek/ natuuronderzoek
   - Stedelijke werkgroep gezondheid
   - Participatieve waardenevaluatie (PWE)

2. **Interactie met belanghebbenden in de zoekgebieden**
   - Diverse type bijeenkomsten, zoals lokale dialoogtafels, excursies, inloopbijeenkomsten,
   - Online raadpleging (PWE)

3. **Ophalen en verwerken tot afwegingskader**
   - Dialoogtafels, werk en klankbordgroepen.

Beoogde werkwijze

1. **Stedelijke proces- en werkgroepen**
   - Stedelijke procesgroep met belanghebbenden (geselecteerd),
   - Stedelijke werkgroep gezondheid (= via bevolkingsregister?),
   - (Tijdelijke ?) werkgroep governance (semi-overheden).

2. **Lokale werkgroepen** ter voorbereiding en ondersteuning uitvoering met stadsdeel, buurgemeenten, belangenorganisaties, team RES
   - Noord,
   - Oost,
   - Zuidoost,
   - Nieuw-West.

3. **Centrale coördinatiegroep RES**
   - Team RES.

Vragen

Ambitie en grote transitieopgave voorop:

- **Strakke planning**: balans nodig tussen veel voorbereiding en grote groepen, maar resultaat in december gereed!

- **Hoe vaart en regie houden in breed complex proces**: heel veel partijen en veel verschillende belangen, en toch focus houden op invulling ambitie gemeente.

Meer informatie op onze website

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente
Amsterdam

Reflectiefase RES/wind

Invulling op hoofdlijnen - concept

Duurzaamheidsraad Amsterdam, 30 juni 2021

Public Mediation/ gemeente Amsterdam (team RES)

Overzicht

1. Introductie: Windenergie en Regionale Energiestrategie 1.0 NHZ
2. Reflectiefase: waarom en wat?
3. Dilemma's/ vragen

Ajb deze presentatie nog niet openbaar verspreiden, de wethouder komt volgende week met een brief waarin dit nader wordt toegelicht.

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

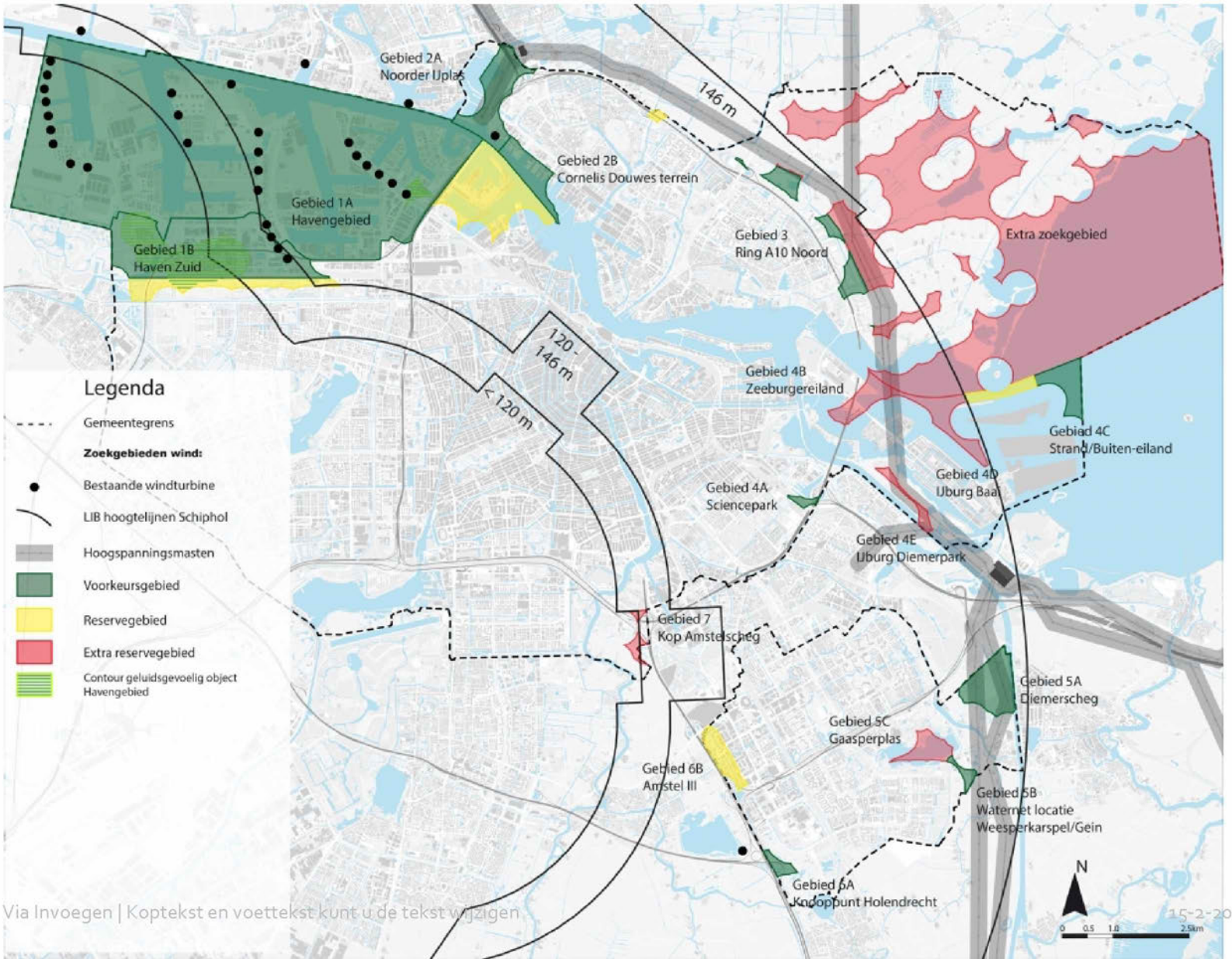

Afspraak landelijk klimaatakkoord: Regionaal 35TWh elektriciteit in 2030

- Geen verdeling vooraf naar regio
- Concept RES → 1 oktober 2020
- RES 1.0 → 1 juli 2021

- Met o.a. RES: 70% van alle elektriciteit in NL wordt duurzaam opgewekt in 2030

www.regionale-energiestrategie.nl

Regionale Energiestrategie: stapsgewijs en periodiek proces

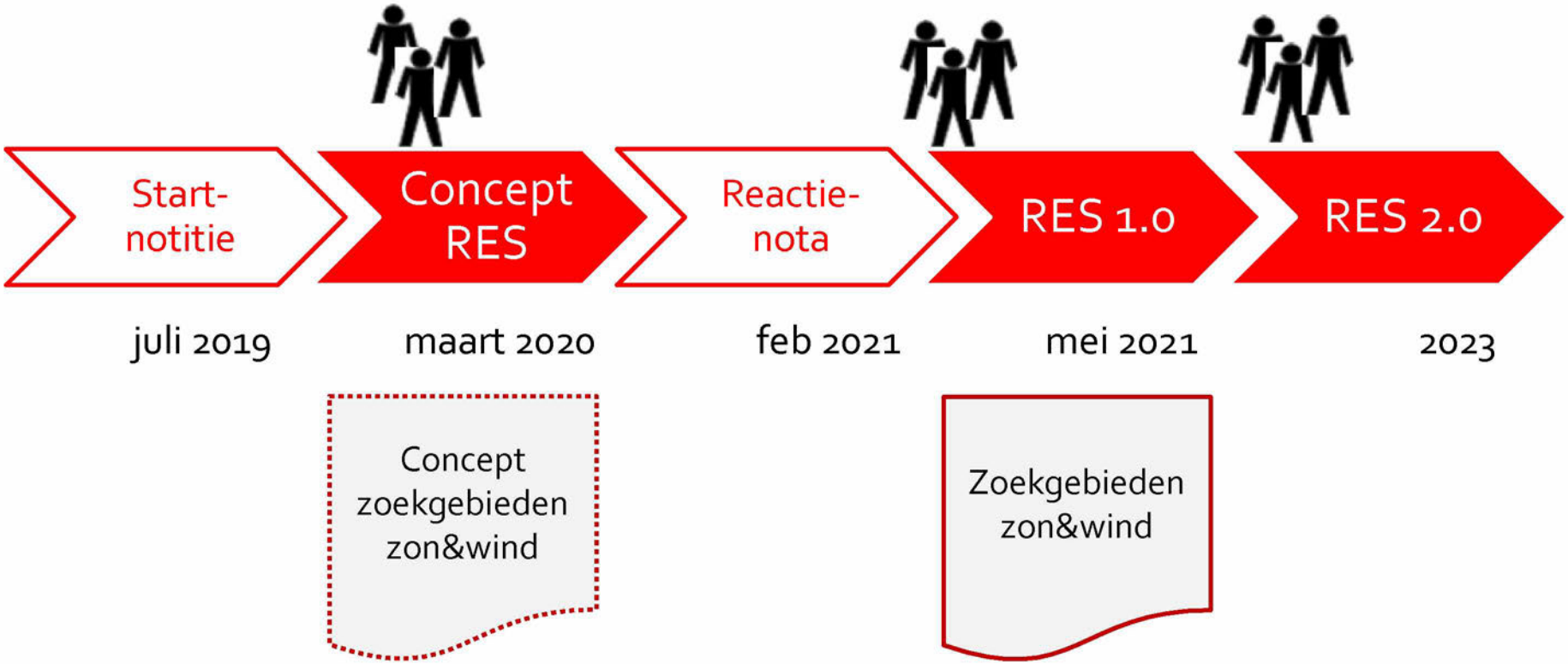

Zoekgebieden wind en zon RES 1.0

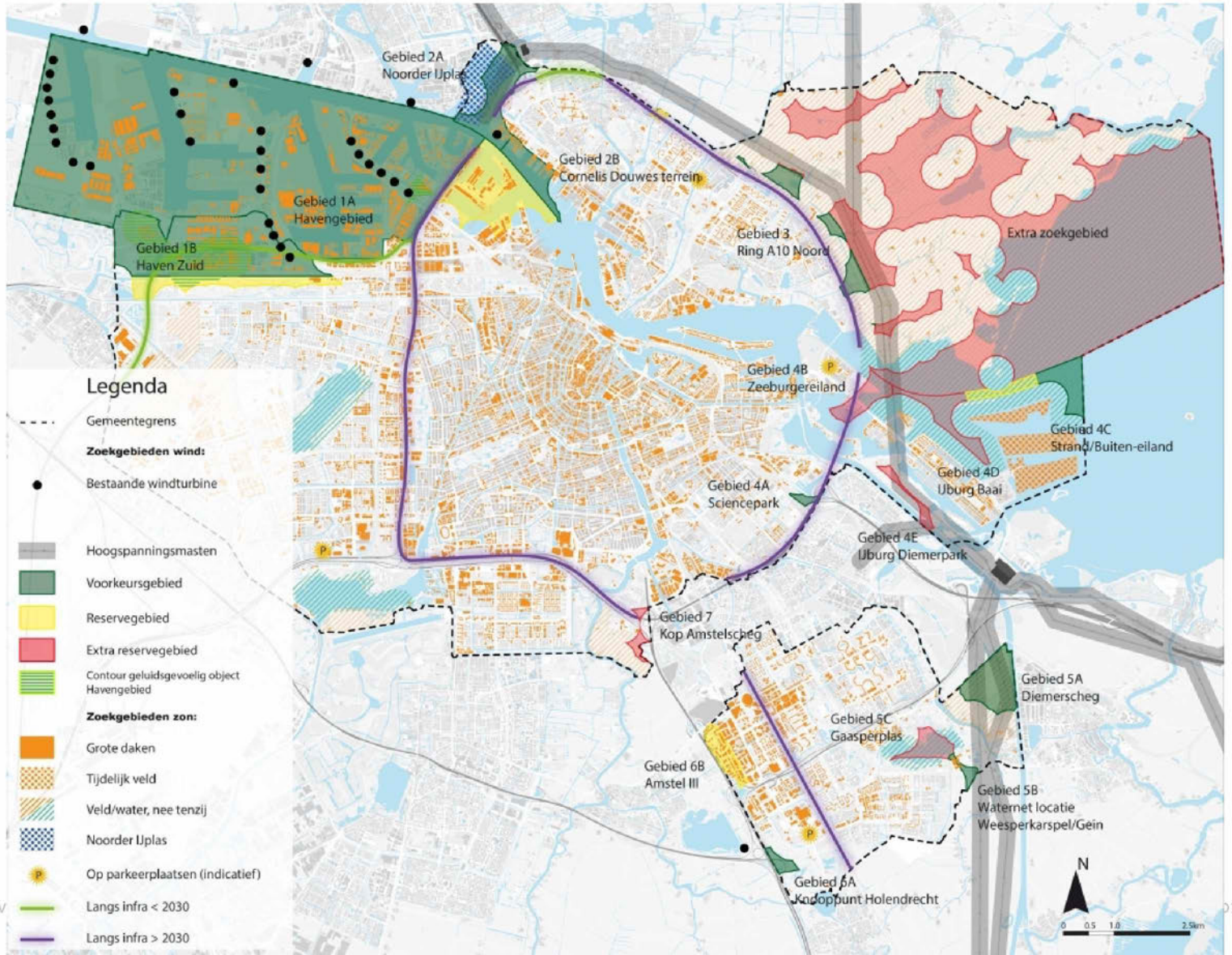

Vervolg windzoekgebieden Amsterdam

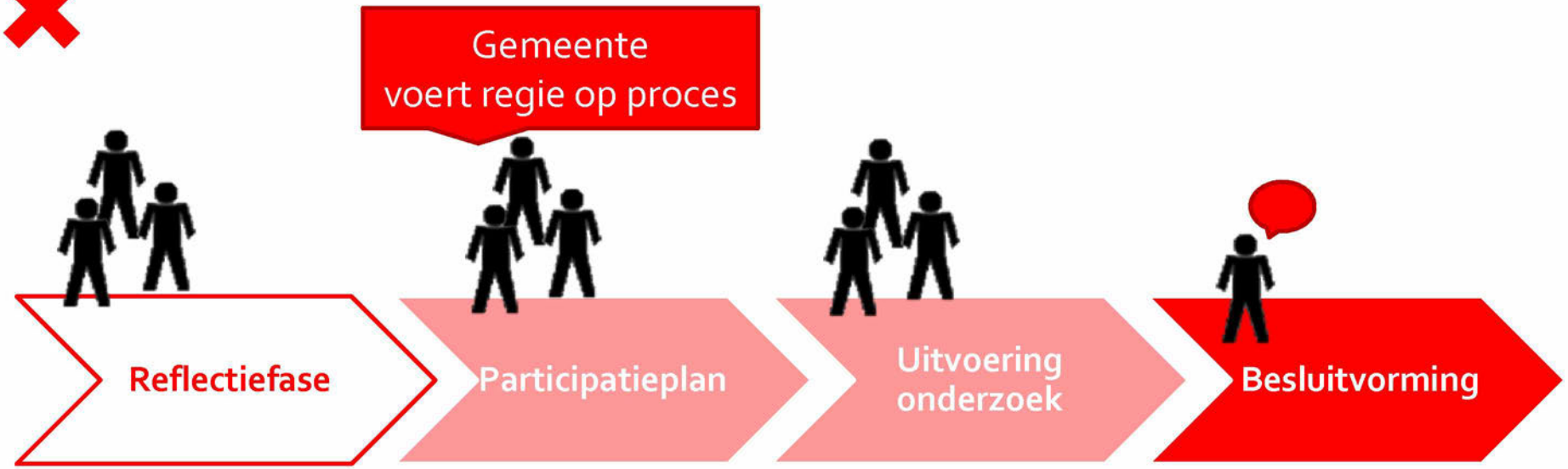

vanaf juni 2021

1) Afwegings-kader
2) Richtlijnen samenwerking
3) Richtlijnen governance

Doel en uitgangspunten reflectiefase

Doel:

- Luisteren naar de stad: behoeftes en zorgen inventariseren,
- Deze vastleggen ten behoeve van besluitvorming,

Uitgangspunten:

- Dialoog met de stad vanuit diversiteit van perspectieven,
- Amsterdamse wind-ambitie (127MW – 50 MW extra – in 2030),
- Lerende (reflectieve) aanpak en houding.

Constateringen:

→ Behoefte om mee te praten en mee te doen is groot,
→ Visie en behoefte hóe dat te doen verschilt enorm,
→ Vertrouwen moet groeien.

Producten reflectiefase

Afwegingskader

- Bevat informatie die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden (landelijk, stedelijk, lokaal),

Richtlijnen voor participatie (betrekken van belanghebbenden)

- Bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase;
- Bevat inzichten uit de evaluatie (tussenproduct)

Richtlijnen voor governance (sturing gemeente)

- Geeft informatie over de rol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden/ de omgeving en de initiatiefnemers,
- Geeft informatie over afstemmingen de verhoudingen tussen RES partners en mede-overheden.

Communicatie

Uitgangspunten voor communicatie :

Concept invulling reflectiefase is de onderlegger voor de communicatie.

We leggen continu uit waarom wind op land nodig is en waarom we dit doen.

1) ***Betrekken:*** we nodigen bewoners en stakeholders uit voor diverse participatietrajecten

2) ***Zichtbaar en voelbaar maken:*** we laten bewoners en stakeholders een realistisch beeld zien van de effecten van windturbines

3) ***Informeren:*** we brengen bewoners en stakeholders in de gehele stad en buurtgemeenten op de hoogte van de activiteiten in het proces en de resultaten hiervan.

Mogelijke activiteiten reflectiefase

1. **Onderzoek naar de context van zoekgebieden**
   - Etnologisch onderzoek / ruimtelijk onderzoek/ natuuronderzoek
   - Stedelijke werkgroep gezondheid
   - Participatieve waardenevaluatie (PWE)

2. **Interactie met belanghebbenden in de zoekgebieden**
   - Diverse type bijeenkomsten, zoals lokale dialoogtafels, excursies, inloopbijeenkomsten,
   - Online raadpleging (PWE)

3. **Ophalen en verwerken tot afwegingskader**
   - Dialoogtafels, werk en klankbordgroepen.

Beoogde werkwijze

1. **Stedelijke proces- en werkgroepen**
   - Stedelijke procesgroep met belanghebbenden (geselecteerd),
   - Stedelijke werkgroep gezondheid (= via bevolkingsregister?),
   - (Tijdelijke ?) werkgroep governance (semi-overheden).

2. **Lokale werkgroepen** ter voorbereiding en ondersteuning uitvoering met stadsdeel, buurgemeenten, belangenorganisaties, team RES
   - Noord,
   - Oost,
   - Zuidoost,
   - Nieuw-West.

3. **Centrale coördinatiegroep RES**
   - Team RES.

Vragen

Ambitie en grote transitieopgave voorop:

- **Strakke planning**: balans nodig tussen veel voorbereiding en grote groepen, maar resultaat in december gereed!

- **Hoe vaart en regie houden in breed complex proces**: heel veel partijen en veel verschillende belangen, en toch focus houden op invulling ambitie gemeente.

Meer informatie op onze website

- www.amsterdam.nl/windenergie
- www.energieregioNHZ.nl

- Of abonneer je op de nieuwsbrief Duurzame energie.

- Krijg je vragen? Verwijs mensen door naar de websites. Of geef ons adres door: RESamsterdam@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam ~~zet~~ geeft met de reflectiefase het juiste signaal, vindt ook staatsecretaris xxx[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.
Doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren en te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties ordentelijk kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.
In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken en milieueffectrapportage,. Pas na afronding van de onderzoeken -vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

---

[1] Verwijzing nog invoegen naar kamerbrief.
[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fasen betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie.. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving en hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellende worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies, dialoogtafels en andere gespreksrondes. Ook behoren "fact finding" gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de gesprekken kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet ~~worden~~.

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Commented [redacted] Is tegelijkertijd het juiste woord? Waarom willen we expliciet zeggen wat het NIET is?

Commented [redacted] @[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met [redacted] tegelijkertijd denk ik dat Joris dit nog onvoldoende vindt.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee.- Deskundigen en kennisinstellingen zoals. het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. ~~NP~~ Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats-vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te kunnen starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie versterken
De ~~communicatiestrategie~~ wijze waarop we zullen communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De boogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door xxx;
2) De energietransitie ~~met behulp~~ en duurzame energieproductie door middel van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies;~~,~~

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Commented [redacted] Waarover?

Commented [redacted] Deze alinea na Com?

Commented [redacted] Beetje een lege zin zo

3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door xxx.

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen. @[redacted] een voorbeeld ajb.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Commented [redacted] Hoe relevant is deze informatie voor Raad?

Tot slot: zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject

Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst (Raad, Datum) en de windvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd. Initiatiefnemers zullen niettemin ~~rekening houden met nieuwe~~ relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel maken van hun proces. ~~Net~~ Dit geldt andersom ook: ~~zoals in de reflectiefase~~ ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ~~mee~~ worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig

Het PBL heeft recent (welke publicatie?) geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen in om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zetadt met de reflectiefase de juiste stappenhet juiste signaal uit, vindt ook staatsecretaris Yeşilgöz-Zegerius xxx[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het Ddoel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen transparant worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een

[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.
~~Verwijzing nog invoegen naar kamerbrief.~~

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Commented [redacted] Dit is geen correct Nederlands.

Je zendt een signaal uit. Maar een signaal uitzenden doe je meestal als je het hebt over technische signalen, zoals een wifi signaal.

Je geeft het juiste signaal af. Dit betekent: iets waarmee je waarschuwt of iets duidelijk maakt. Maar dat is naar mijn mening niet wat je wil zeggen.

Je wilt zeggen dat Amsterdam de juiste stappen onderneemt om de bewoners beter te betrekken.

Commented [redacted] mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius

Commented [redacted] kunnen worden is een voorzichtige formulering. Is dat express? Anders kunnen weglaten.

Commented [redacted] Alleen Amsterdammers? Dat zou ik niet zo zeggen. Dan heb je de buurgemeenten boos.

Commented [redacted] Inwoners van buurgemeenten – ingevoegd.

participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de ~~en~~ milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse~~,~~. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar . ~~H~~het afwegingskader is ~~tegelijkertijd~~ geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fase~~n~~ betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine~~/ windmolen~~ gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie.. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met ~~en~~ hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

Commented [redacted] Wanneer worden/ zijn deze producten vastgesteld? Niet helder op deze manier.

Commented [redacted] 'zullen' toegevoegd. Verder achter is een kopje planning.

Commented [redacted] Als het wel meerdere fasen zijn, dan mogelijk expliciet fasen benoemen.

Commented [redacted] Voert nu te ver, gaat om hele proces.

Commented [redacted] @M[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Commented [redacted] ja ambtelijk is het turbine

Commented [redacted] Mooi aangepast, [redacted] en [redacted]!

digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en~~,~~ dialoogtafels naast mogelijk ~~en~~ andere activiteitengespreksrondes~~.~~ Ook behoren "fact finding" tijdens gesprekken~~rondes~~ met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur-& -biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de ~~gesprekken~~ activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet ~~worden~~.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals~~.~~ het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma~~P~~ RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen ~~erover~~ over nut en noodzaak van wind op land nationaal ~~landelijk~~ goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

~~**Planning**~~
~~Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.~~

---

[4] Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen IK MIS HIER EEN VOETNOOT CIJFER! achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Commented [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met Frank, tegelijkertijd denk ik dat Joris dit nog onvoldoende [redacted]

Commented [redacted] Gespreksrondes… is er geen ander woord dat meer daadkracht uitstraalt? Bijeenkomsten? Ateliers? Werksessies?

Commented [redacted] Nee, fact finding is juist geen ' daadkracht' en alleen heel rustig ;-)

Commented [redacted] Welke gesprekken? Graag consistent zijn. Dus als je de gespreksrondes bedoeld, dan ook gespreksrondes zeggen. Anders wordt mogelijk gedacht dat dit nog een ander format is.

Commented [redacted] Nationaal? Landelijk klinkt erg groen :) Niet onjuist overigens.

Eventueel aanscherpen: Binnen de nationale overheid goed te beleggen?

Commented [redacted] Nee, is de zin die ik van NP RES zo heb ontvangen, laat ik zo staan.

Communicatie versterken

De wijze waarop we communiceren ~~atiestrategie~~ zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door ~~xxx~~ naast bewonersbrieven en ~~,~~ social media, ~~infographics, nieuwsbrieven en~~ aanvullend persoonlijke benadering ~~zoals~~ in de wijken ~~in gaan~~ met flyers en ~~,~~ informatieteams. ~~etcetera..~~
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals~~,~~ en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, ~~social media, visuals,~~ informatieavonden of andere. ~~etcetera.~~. ~~xxx~~.

We werken hierin nauw samen met de ~~communicatie van de~~ stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning

Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

~~**Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ander traject**~~

~~Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de Wwindvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.~~

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein

Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen. @[redacted] een voorbeeld ajb.

Commented [redacted] Onze website wordt niet benoemd als communicatiekanaal.

Commented [redacted] Deze zin klopt niet. Je weet niet op basis van een intentieovereenkomst dat er windenergie mogelijk is. Je moet een goed geformuleerde zin opvragen bij Rob.

Iets in de trend: in de windvisie 2012 is gebied al aangewezen als kansrijk en in 2020 is er een intentieovereenkomst gesloten.

Commented [redacted] d.d. 15 juni 2021

Commented [redacted] toegevoegd

Initiatiefnemers zullen niettemin ~~rekening houden met nieuwe~~ relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ~~Net zoals in de reflectiefase worden~~ ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden mee ~~worden~~ genomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig

Het PBL ~~heeft~~ constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren? ~~geconstateerd~~ dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen ~~gaan~~ nieuwe wegen ~~verkennen~~ om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Commented [redacted] en belanghebbenden? Weer alleen de Amsterdammer...

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]r@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase de juiste stappen, vindt ook staatsecretaris Yeşilgöz-Zegerius[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties transparant worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde

[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Commented [redacted] Dit is geen correct Nederlands.

Je zendt een signaal uit. Maar een signaal uitzenden doe je meestal als je het hebt over technische signalen, zoals een wifi signaal.

Je geeft het juiste signaal af. Dit betekent: iets waarmee je waarschuwt of iets duidelijk maakt. Maar dat is naar mijn mening niet wat je wil zeggen.

Je wilt zeggen dat Amsterdam de juiste stappen onderneemt om de bewoners beter te betrekken.

Commented [redacted] Aangepast.

Commented [redacted] kunnen worden is een voorzichtige formulering. Is dat express? Anders kunnen weglaten.

Commented [redacted] Aangepast.

Commented [redacted] Alleen Amsterdammers? Dat zou ik niet zo zeggen. Dan heb je de buurgemeenten boos.

Commented [redacted] Inwoners van buurgemeenten – ingevoegd.

onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

Commented [redacted] Wanneer worden/ zijn deze producten vastgesteld? Niet helder op deze manier.

Commented [redacted] 'zullen' toegevoegd. Verder achter is een kopje planning.

Commented [redacted] Als het wel meerdere fasen zijn, dan mogelijk expliciet fasen benoemen.

Commented [redacted] Voert nu te ver, gaat om hele proces.

Commented [redacted] @M[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Commented [redacted] ja ambtelijk is het turbine

Commented [redacted] Mooi aangepast, [redacted] en [redacted]!

waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en dialoogtafels naast mogelijk andere activiteiten. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

Commented [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met [redacted] tegelijkertijd denk ik dat Joris dit nog onvoldoende vindt.

Commented [redacted] Gespreksrondes... is er geen ander woord dat meer daadkracht uitstraalt? Bijeenkomsten? Ateliers? Werksessies?

Commented [redacted] Nee, fact finding is juist geen 'daadkracht' en alleen heel rustig ;-)

Commented [redacted] Welke gesprekken? Graag consistent zijn. Dus als je de gespreksrondes bedoeld, dan ook gespreksrondes zeggen. Anders wordt mogelijk gedacht dat dit nog een ander format is.

Commented [redacted] Nationaal? Landelijk klinkt erg groen :) Niet onjuist overigens.

Eventueel aanscherpen: Binnen de nationale overheid goed te beleggen?

Commented [redacted] Nee, is de zin die ik van NP RES zo heb ontvangen, laat ik zo staan.

[4] Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen IK MIS HIER EEN VOETNOOT CIJFER! achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

Commented [redacted] Nog voorbeelden toevoegen. @[redacted] een voorbeeld ajb.

Commented [redacted] Onze website wordt niet benoemd als communicatiekanaal.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.

Initiatiefnemers zullen niettemin relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren? dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere

Commented [redacted] en belanghebbenden? Weer alleen de Amsterdammer...

belanghebbenden te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase de juiste stappen, vindt ook staatsecretaris Yeşilgöz-Zegerius[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties transparant worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde

[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de ~~volgende fase~~stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Commented [redacted] Als het wel meerdere fasen zijn, dan mogelijk expliciet fasen benoemen.

Commented [redacted] Voert nu te ver, gaat om hele proces.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en dialoogtafels naast mogelijk andere activiteiten. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

---

[4] Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen IK MIS HIER EEN VOETNOOT CIJFER! achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.

Initiatiefnemers zullen niettemin relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren? dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere

belanghebbenden te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 1 Jul 2021 08:08:50 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Annotatie windturbines n.a.v. uitspraak RvS vandaag over algemene regels in Nederland

Ha [redacted]
Ja, beetje meer content in de annotatie is echt fijn. Wat we durven te zeggen qua duiding, wat rijk nu moet gaan doen, wat wij sowieso al kunnen gaan doen.

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jul. 2021 om 08:39 heeft [redacted]amsterdam.nl> het volgende geschreven:

Hi [redacted]

Zie aangepaste / uitgebreidere annotatie in bijlage n.a.v. jouw vragen.

"En nog een vraag: het feit DAT het rijk nu aan de bak moet wil toch op geen enkele manier zeggen dat geluidsnormen strengen gemaakt worden? Of zie ik dat verkeerd?" → Dat klopt. De uitspraak zegt niets over dat de geluidsnormen strenger moeten. Het belangrijkste in de uitspraak is dat overheden hun beslissingen niet meer kunnen motiveren op basis van de rijksregels. Dit komt door een procedurele fout (er had een m.e.r. gemaakt moeten worden). De uitspraak zegt niets over de inhoud van de rijksregels.

Mocht je meer in de annotatie willen dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 17:57
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Annotatie windturbines n.a.v. uitspraak RvS vandaag over algemene regels in Nederland

Ha [redacted]
Ik denk dat er nog wel wat bij kan. Namelijk dat deze uitspraak geen reden is om op onze handen te gaan zitten. Er kan. Los van deze uitspraak en de consequenties, van alles gedaan worden qua voorbereiding.

En nog een vraag: het feit DAT het rijk nu aan de bak moet wil toch op geen enkele manier zeggen dat geluidsnormen strengen gemaakt worden? Of zie ik dat verkeerd?

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 14:26
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Annotatie windturbines n.a.v. uitspraak RvS vandaag over algemene regels in Nederland

Hi [redacted]

Bijgaand de korte annotatie op basis van de woordvoeringslijn van EZK.

Ik weet niet bij wie ik moet aanleveren, maar ga er vanuit dat het zo goed komt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

<Annotatie uitspraak RvS vandaag windturbines_210701.docx>

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase de juiste stappen, vindt ook staatsecretaris Yeşilgöz-Zegerius [1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties transparant worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met

---

[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en dialoogtafels naast mogelijk andere activiteiten. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken

---

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.

Initiatiefnemers zullen niettemin relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig

Het PBL constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?" dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 1 Jul 2021 10:13:48 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "Secretariaat Wethouder Doorninck" <secretariaatwethoudervandoorninck@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "Bestuurszaken R&D" <Bestuurszaken.RD@amsterdam.nl>
Subject: annotatie cie FED 1/7
Attachments: Gebundelde annotatie FED 1 juli.docx, Peadviezen moties VJN 2021.docx

Goedemorgen,

Bijgaand de laatste versie van de gebundelde annotatie voor de commissie FED van vanmiddag.
Gewijzigd zijn:

- Tekst mbt burgerberaad verwijderd/aangepast
- De aangepaste tekst m.b.t de uitspraak RvS m.b.t. res is op verzoek verplaatst naar de rondvraag

Tevens de pre-advisering van de moties bij de Voorjaarsnota bijgevoegd. Deze zijn ongewijzigd t.o.v. de versie van dinsdag.

Succes tijdens de vergadering!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Adviseur Bestuurszaken
Ruimte en Duurzaamheid
Team Strategische- en Bestuursadvisering

Gemeente Amsterdam
M 06 [redacted] | [redacted]@amsterdam.nl
A Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam | **P**ostbus 2758, 1000 CT Amsterdam

Raadscommissie voor Financiën, EconomischeZaken, Deelnemingen, Lucht-enZeehaven, Duurzaamheid en CirculaireEconomie
FED

Agenda, 1juli2021

1 Algemeen deel

A Opening procedureel gedeelte

B Mededelingen

Aanbod Technische sessie Energiecongestie
Op 24 juni 2021 heeft Liander congestie afgekondigd voor 2 gebieden in Amsterdam. Om de Raad een beter beeld te geven van wat congestie is, de situatie in de betreffende gebieden en de stappen die worden ondernomen om congestie op te lossen, kan ik het aanbod doen om na het reces hierover een technische sessie te organiseren indien de commissie hier behoefte aan heeft.

C Vaststellen agenda

D Conceptverslag van de openbare vergadering van de RaadscommissieFEDd.d.10 juni 2021

E Termijnagenda, per portefeuille

F TKN-lijst

G Ingekomen stukken Stadsdeelcommissies

2 Inhoudelijk deel

A Opening inhoudelijk gedeelte

B Inspreekmoment Publiek

Insprekers
Duurzaamheid en Circulaire Economie

Omschrijving van het onderwerp	**Naam**	**Op persoonlijke titel naam organisatie**
2b. Verzoek tot aanpassing precariotarief en onderzoek naar vergroting ligplaatszekerheid	De [redacted]	Woonbootvereniging Amsterdam
9. Uitvoeringstoets op de concept-verordening 'toerisme in balans' naar aanleiding van het volksinitiatief 'Amsterdam heeft een keuze'	De heer [redacted]	Koninklijke Horeca Nederland
9. idem	De heer [redacted]	Luxury Hotel of Amsterdam (voorzitter)

Bij agendapunt 9 zullen de insprekers van het Volksinitiatief 'Amsterdam heeft een keuze' een toelichting geven.

C Actualiteiten

Actualiteit van de leden Flentge (SP) en Van Lammeren (PvdD) inzake salaris Carré top.

D Rondvraag

Vraag van Timman (n.a.v. motie 610.20):
"Ik heb een iPad van de gemeente van 3,5 jaar oud. Ik ben er erg aan gehecht. Onlangs heeft mijn zoontje van 6 het scherm gesloopt. Maar ik kan hem dus niet laten repareren bij mijn nieuwe aanstelling, ik moet een nieuwe. Dit is echt heel slecht voor het milieu. In dat verband: kunt u een update geven over de acties van de gemeente op dit punt, zoals toegezegd in deze brief over de afhandeling van mijn motie over het recht op reparatie?"

Annotatie:
De gemeente probeert devices te repareren wanneer dit haalbaar en wenselijk is, met het oog op duurzaamheid. De processtappen om te beoordelen of dit het geval is zien er als volgt uit en gelden voor het gehele Servicepunt:
- Klant meldt zich bij de balie met het defecte device;
- Medewerker Servicedesk schat haalbaarheid en wenselijkheid van de reparatie in;
- Indien de baten opwegen tegen de lasten wordt bij de leverancier een offerte opgevraagd;
- Offerte gaat ter goedkeuring naar de leidinggevende van de medewerker.
- Bij akkoord wordt de opdracht aan de leverancier gegeven om deze te repareren;
- Wanneer de kosten hoger zijn dan de baten omdat het toestel binnenkort is afgeschreven, of binnenkort niet meer wordt voorzien van software/security updates, of de leidinggevende geen akkoord geeft op de offerte zal het apparaat afgevoerd worden naar de leverancier;
- Met de leverancier is afgesproken dat deze gecertificeerd opgeschoond wordt;
- Daarna zal de leverancier het device laten verwerken en de grondstoffen uit laten delven.

In dit specifieke geval is het zo dat deze tablet over de levensduur heen was van 3 jaar. Een nieuwe investering in het scherm is dan niet meer gewenst met het oog informatiebeveiliging. Het is hiervoor belangrijk dat devices een actueel besturingssysteem hebben en dat er bij een investering in een nieuw scherm ook de komende tijd nog op gewerkt kan/mag worden. Gelukkig zorgt de gemeente voor een hoogwaardige verwerking van haar hardware. Zware metalen, chemicaliën en plastics worden op een verantwoorde manier gerecycled via onze leverancier. Dus dat gebeurt ook met deze iPad.

Aanvullende informatie:
Naar aanleiding van de motie is de tekst van de aanbestedingsleidraad template aangepast, op het thema duurzaamheid, met daarbij nadrukkelijke aandacht voor onze circulaire ambities. Zowel hergebruik van het product als verlenging van de levensloop zijn hier onderdeel van en maken dan ook dat uitvoer wordt gegeven aan het R2R-voorstel. Daarnaast loopt de Bestuursopdracht Inkoop met een ambtelijk uitvoeringsplan. Het college vindt het belangrijk om de producten en diensten die nodig zijn voor de opgaven van de stad zo voordelig mogelijk en/of zo vernieuwend mogelijk, niet alleen rechtmatig, maar ook doelmatig in te kopen. Om doelmatig inkopen een handelingskader te geven zijn 'Inkopen met Invloed' en 'Leidraad Sociaal Opdrachtgeven' opgesteld (geagendeerd in CieKDD 23 juni 21, punt 18). Deze documenten zijn, naast de publicatie van de inkoopkalender, mijlpaalproducten om stappen naar verdere professionalisering in het Amsterdamse inkoopstelsel te zetten, wat helpt bij het zo duurzaam mogelijk opdrachtgeven, onder andere via het adequaat opvolging geven aan moties zoals die van u.

Rondvraag: Cornelis Douwesterrein in relatie tot participatieplan Noorder ijplas.
Er zal wellicht gesteld worden dat het cornelis douwesterrein is toegevoegd aan dit gebied, dat is de zorg van de stadsdeelbestuurder. Daarbij komt de opmerking wellicht dat de reflectiefase alleen niet van toepassing is verklaard voor de noorder Ijplas. Hieronder de situatie:

Het in de RES aangewezen zoekgebied, eerder zoekgebied 2 in de concept RES, waarover gesproken wordt kent sinds 2008 initiatieven voor wind en is aangewezen voor windenergie in de Windvisie van 2012.

Het gebied is één gebied waarbij echter deelgebieden zijn te onderscheiden, zoals de Noorder IJplas en het havengebied van Noord, ook wel het Cornelis Douwesterrein. In de commissie RO van 2 september 2020 is dit gemeld ('In de voorliggende intentieovereenkomst worden voor deze locaties nabij de Noorder IJ-Plas, de Cornelis Douweswerf en de NDSM werf (zie kaartje bij de intentieovereenkomst) afspraken gemaakt') waarbij de intentieovereenkomst met kaart is toegevoegd, In de raadsbrief van 8 februari 2021 is dit nogmaals geadresseerd ' Na vastlegging in de RES 1.0 en/of in het ruimtelijk instrumentarium start de fase waarin initiatiefnemers in een gebied een initiatief starten om windturbines te realiseren. Dit is de projectvoorbereidingsfase met het lokale participatieproces met omwonenden en andere belanghebbenden. In Amsterdam is er een gebied waar dit reeds plaatsvindt, namelijk het gebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein op basis van het huidige juridisch, planologisch instrument: de Windvisie 2012.'

Ter achtergrond van de geschiedenis: Het plangebied is als geheel sinds de periode 2008 als één gebied in ontwikkeling opgepakt voor windenergie. Stadsdeel Amsterdam Noord is in 2008 gestart met verkenning van de mogelijkheden voor windenergie met een MER. Dat heeft geleidt tot een bestemmingsplan voor windturbines op het Cornelis Douwesterrein in 2014. Vanwege provinciaal beleid is dit plan vernietigd door de raad van state. Vervolgens is een vergunningaanvraag voorbereid voor 5 windturbines bij de Noorder IJplas en 3 op het Cornelis Douwesterrein. Ook hier ontstond strijd met provinciaal beleid; de gemeente Amsterdam heeft dit aangevochten en de Raad van State heeft dit in 2017 afgewezen. De verandering bij de provincie in 2019 heeft hernieuwde ontwikkeling mogelijk gemaakt; daar is de intentieovereenkomst uit 2020 een uitvloeisel van

Overigens wordt soms ook naar het gewezen verwezen of gesproken over Noorder IJplas bij de verwijzing naar dit gebied, of Noorder IJplas en het havengebied van Noord. In de Concept RES (in de raad van 12 maart 2020) is bijvoorbeeld een kaart toegevoegd waarin dit zoekgebied (Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein) als zoekgebied 2 is aangeduid en in de tekst als 'Noorder IJplas'. Zie hieronder:

<u>Annotatie n.a.v. uitspraak Raad van State over algemene regels voor windturbines in Nederland:</u>

- Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid.
- In deze uitspraak oordeelt de Raad van State dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) buiten toepassing moeten worden gelaten.
- Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt.
    - Er is geen uitspraak gedaan over dat bijvoorbeeld de geluidsnormen *inhoudelijk* verkeerd waren en aangepast moeten worden.
- De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen.
- De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd. De uitspraak heeft geen gevolgen voor één of twee losse windturbines (vallen niet onder de definitie "windpark" volgens uitspraak). Daarvoor blijven de rijksregels gelden. De Afdeling wijst bovendien op verschillende mogelijkheden om de voorbereiding van windparken door te zetten / en de bestaande regelgeving te "repareren":
    1. Het Rijk: stelt alsnog een MER op voor de windmolenbepalingen in het Activiteitenbesluit en –regeling;
    2. De gemeenteraad: motiveert een eigen afweging over nieuwe windturbineparken en welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar acht.
    3. De gemeenteraad: kiest eigen normen en legt die vast in de regels van het bestemmingsplan.
- U kunt aangeven dat het logisch lijkt dat het Rijk zo spoedig mogelijk een MER laat uitvoeren voor de windmolenbepalingen in het Activiteitenbesluit en de –regeling. De gemeente zal contact opnemen met het Rijk om de vervolgstappen te bespreken. Afhankelijk van deze stappen en de bijbehorende doorlooptijd gaat de gemeente haar strategie voor de verdere voorbereiding bepalen.

Bespreekpunten

Financiën

3 Vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting2021.Nr.VN2021-016947

4 Vaststellen van de financiële verordening 2022 Nr.VN2021-016739

Economische Zaken
5 Beantwoording schriftelijke vragen BIJONS.amsterdam Nr.VN2021-017119

6 Kennisnemen van de reactie op moties 66, 79 en 80 inzake Meerjarenplan Amsterdam Congresstad 2021-2024Nr.VN2021-017347

7 Kennisnemen van de prognose 'Bezoekersaantallen 2018-2021' van Onderzoek, Informatie en Statistiek(OIS).Nr.VN2021-017345

Duurzaamheid en Circulaire Economie
8 Klimaatrapportage 2021 over de voortgang van de uitvoering van de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal2050Nr.VN2021-017346

Bij de bespreking aanwezig: Marijke Godschalk en Jeroen Grooten

Kern van het besluit: Klimaatrapportage 2021 vastgesteld door B&W (13 april 2021)

- De CO_2-uitstoot van de stad daalt verder naar **4.260 kton in 2020**: dat is **15% lager dan het in de Routekaart** vermelde vertrekpunt (uit 2017).
- Er is tevens vooruit gekeken aan de hand van een geactualiseerde CO_2-doorrekening van CE Delft (gebaseerd op voorgenomen en voldoende concreet beleid) met een inschatting voor **2030 van 37% CO_2-reductie ten opzichte van 1990.** Dat is minder dan CE Delft vorig jaar had geprognosticeerd (-48%). In de doorrekening is gewerkt met een bandbreedte omdat een inschatting van toekomstige ontwikkelingen altijd onzekerheden in zich heeft. De **bandbreedte** van de uitgevoerde doorrekening ligt **tussen de -7% en -54%.** (bijlage 3)
- De doorrekening laat zien dat **nog niet de volledige ambitie is omgezet in concrete uitvoeringsplannen en instrumenten**. **Extra inzet is nodig** om het doel van 55% CO_2-reductie in 2030 te halen. Dit betekent niet alleen dat voorgenomen acties en maatregelen volledig en succesvol moeten worden uitgevoerd maar ook dat aanvullende plannen nodig zijn. Het college wil dit samen met de Amsterdammers doen en hun kracht en ideeën benutten. Bovendien is het van groot belang dat het Rijk snelheid maakt bij het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen en passende regelgeving, zodat lokaal de uitvoering verder kan worden vormgegeven en opgeschaald**.**
- **De risicoparagraaf.** Per pijler in de Klimaatrapportage zijn ook specifieke aandachtspunten benoemd. De gemeente is hierbij in sterke mate afhankelijk van partners en andere overheden. Het betreft onder andere **onzekerheden over medewerking en investeringsruimte** van bewoners, bedrijven en organisaties**, financiële middelen en afdoende juridisch instrumentarium vanuit het Rijk** en **het tempo van de verduurzaming van het landelijke elektriciteitsnetwerk**.
- Er is een **tussendoel vastgesteld van 5% CO_2-reductie in 2025 ten opzichte van 1990**. Hiermee wordt richting gegeven aan de ambitie van de gemeente en onze partners. Voor het behalen van dit doel zijn ook extra maatregelen nodig (huidige raming is volgens CE Delft +3%).

De Klimaatrapportage 2021 is ter kennisname aangeboden aan de Raadscommissie FED en door **Lian Heinhuis (PvdA) gepiept** om te behandelen.

Geen controversiële besluiten

Historie rondom deze besluiten en dossiers

- **Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal** 2050: 22 april 2020, Gemeenteraad.
- **Klimaatinitiatief** van GroenLinks, PvdA en PvdD: 14 februari 2018, Gemeenteraad
  1) verankering CO_2-opgave binnen iedere portefeuille van het college
  2) inzicht geven in maatregelen die (indirect) leiden tot CO_2-reductie
  3) transparant rapporteren
  4) doel van 55% CO2-reductie voor 2030

Aangenomen **moties**:

- Motie 462 van het raadslid Biemond (PvdA) inzake de Routekaart getiteld **'sociale doelen koppelen aan technische doelen'**. Status: per brief afgehandeld op 16 juni 2020.
  Er zijn **drie sociale indicatoren** in de Klimaatrapportage opgenomen:

1) Percentage Amsterdamse huishoudens met een laag inkomen met energie-armoede
2) Totaal aantal banen in Amsterdam in duurzame energiesectoren
3) Kwalitatieve omschrijving hoe Amsterdammers zijn betrokken bij de energietransitie

- Motie 464 van het raadslid Groen (GroenLinks) inzake de Routekaart getiteld **'Risicoparagraaf Routekaart'.** Status: per brief afgehandeld op 2 februari 2021. **Risicoparagraaf is opgenomen** in de Klimaatrapportage.
- Motie 465 van het raadslid Groen (GroenLinks) inzake de Routekaart getiteld **'Tussendoel reductie CO_2'.** Status: per brief afgehandeld op 9 juni 2020.

  In de Klimaatrapportage is de historische CO_2-uitstoot in beeld gebracht, een doorrekening van de CO_2-uitstoot voor 2025 en 2030 gemaakt en is een **tussendoel van 5% voorgesteld voor 2025**.

Overlap met andere portefeuilles: De meeste CO_2-uitstoot vindt plaats binnen de portefeuilles Economische Zaken, Bouwen en wonen, Verkeer, vervoer en luchtkwaliteit en Duurzaamheid.

Mogelijke vragen plus antwoorden:

PvdD – Technische vragen – Mischa Meerburg 3
PvdA – Heinhuis
CU - T. Kuiper
Groen Links - Groen
Actualiteit over Urgenda-rapport
1 Algemeen – toelichting cijfers, resultaten, verschillen 4
2 Gebouwde omgeving 9
- Resultaten aardgasvrij maken blijven achter

3 Mobiliteit 12
4 Elektriciteit 13
- RES + windenergie
- Uitspraak Raad van State over algemene regels voor windturbines in Nederland
- Zonne-energie
- Elektriciteitsinfra

5 Haven en industrie 15
- Noordzeekanaalgebied
- Biomassa
- CO2-opslag bij AEB
- Datacenters

6 Randvoorwaarden 17
- Houding ten aanzien van duurzame energie en Burgerberaad
- Klimaatrechtvaardigheid

7 Duurzaam herstel 19
8 Duurzame gemeentelijke organisatie 20

PvdD - Technische vragen – M. Meerburg – 23 juni

Beantwoord door Joris op 25 juni

1. In het bijgevoegde rapport van CE delft "Monitor Amsterdam Klimaatneutraal" wordt het toepassen van CCS als belangrijke factor genoemd voor de co2 uitstoot van de Haven en industrie; (zover ik begrijp) dus de gele balk van de tabel op pagina 4. Op het moment dat CCS wordt toegepast neemt de co2 uitstoot van de Haven en industrie terug. Echter, AEB levert stroom het landelijke net, dus bij het toepassen van co2-afvang zal ook de emissiefactor van het landelijke net dalen, (de groene balk).
Vraag: Als we deze twee balken bij elkaar optellen, is er dan niet sprake van dubbeltelling? Ofwel, tellen we dan niet dezelfde emissie(reductie) 2 maal? Daar komt bij dat huishoudens ook landelijke netstroom gebruiken, (donkerblauwe balk)
Antwoord: Het klopt dat CCS kan leiden tot CO_2-reductie bij het AEB. Ook is het correct dat het AEB elektriciteit opwekt. Er is in de Amsterdamse CO_2-cijfers echter geen sprake van een dubbeltelling. Op pag. 40 van de Routekaart klimaatneutraal staat hierover: "*Aangezien de uitstoot door afvalverbranding in de landelijke elektriciteitsemissiefactor van het CBS niet wordt meegenomen, is er geen sprake van dubbeltellingen.*".

2. In het persbericht van 28 april "gemeente start verkoop AEB" staat te lezen dat potentiële partijen worden gevraagd om een visie te geven op het investeren in de afvang van co2. In de bijlage 1 – Klimaatrapportage staat op pagina 61 dat men intensief samenwerkt met het AEB om de SDE++ aanvraag voor de CCS voor 1 oktober in te kunnen dienen. Dit doorkruist schijnbaar het verkoop proces.
Vraag: Moeten we het toepassen van CCS zien als een aangelegenheid van dit college, of ligt dit helemaal aan de toekomstige eigenaar om hier wel of niet mee aan de slag te gaan?
Antwoord: Het toepassen van CCS moet vooral worden gezien als een aangelegenheid van het AEB zelf. In de Routekaart Amsterdam klimaatneutraal heeft de gemeente aangegeven deze ambitie, voortkomend uit het AEB zelf, waar mogelijk zoveel mogelijk te ondersteunen. Het realiseren van CCS vergt echter veel voorbereidingstijd. Een essentieel onderdeel voor de realisatie van CCS/CCU is om de business case rond te krijgen, waarbij de aanvraag van een SDE++ subsidie een belangrijk (zo niet onmisbaar) onderdeel is. Het Rijk hanteert een subsidiecap voor het verlenen van deze subsidies. Omdat het AEB niet de enige organisatie is met ambities voor CCS is het belangrijk om de aanvraag voor deze subsidie dit jaar in te dienen. Pas nadat deze subsidie is toegekend (dit wordt bekend okt 2021 - mrt 2022), zal er een definitief investeringsbesluit gemaakt moeten worden door het AEB. Dit valt (naar waarschijnlijkheid) na de verkoop van het AEB en daarmee ligt het besluit bij de toekomstige eigenaar.

3. Ik begrijp dat er juridische beperkingen gelden wat betreft de stellen van duurzaamheids-criteria in een zgn. competitief verkoopproces. De prijs is altijd bepalend, en niet de randvoorwaarden. Tenminste, dit kwam naar voren in de raad van 11 feb 2021 en tevens tijdens de technische sessies hierover o.a. met de Advocaat van [redacted].
Vraag: Is dit verankerd is wet en regelgeving? Zo ja, is dat ergens na te lezen?
Antwoord: Ja en ja. Dit is inderdaad aan de orde geweest in de technische sessie die onlangs is georganiseerd en staat uitgebreid in de raadstukken die tot een go besluit over de verkoop van het AEB hebben geleid.

PvdA – L. Heinhuis - 30 juni

Q: Er wordt gesproken over de mogelijkheid van een burgerberaad. Dat lijkt me erg goed en ik ben benieuwd of daar al meer over bekend is. Wanneer en in welke vorm zou dit ingezet kunnen worden.
Er wordt gewerkt aan de uitwerking van een burgerberaad en de commissie kan hierover een brief verwachten.

Q: Verder benieuwd naar de plannen om jongeren meer te betrekken. Ik zou graag zien dat er een jongerenraad komt om de gemeente te adviseren, evt per motie oproepen om hier onderzoek naar te doen?

- Er bestaat inderdaad geen jongerenraad in Amsterdam, alleen een kinderraad (11-12 jaar) deze behandelt 1 keer per jaar het onderwerp duurzaamheid.
- In de **Duurzaamheidsraad** is **één jongere** vertegenwoordigt: [redacted] Klimaatbeweging.
- In **2021** loopt een **Pilot met 5 jongerensessies** waarin het thema **klimaat** centraal staat, ook samen met de Wethouder. **Stand van zaken pilots jongerensessies** en **vervolg** kan de **Raad** over worden **geïnformeerd** met brief update mogelijkheden betrekken Amsterdammers **einde 2021.**

Q: Verder vind ik het van belang dat er een echte afspiegeling van de stad betrokken wordt, ipv alleen de mensen die al interesse in duurzaamheid hebben. Hoe wordt hier extra op ingezet?

- Een brede afspiegeling van de stad betrekken bij de energietransitie is ook zeker een wens van het college. In onze informatievoorziening houden we hier zo goed mogelijk rekening mee.
- We merken dat hoe dichter we bij de Amsterdammers komen met de implementatie van de diverse programma's, hoe breder de betrokkenheid wordt bij de onderwerpen. Door een **buurtgerichte aanpak** voor bijvoorbeeld het aardgasvrij maken van wijken bereiken we steeds meer bewoners met informatie en communicatie.
- We **stimuleren een brede participatie in de energietransitie** door bewust in te zetten op allerlei laagdrempelige vormen van meepraten, meedenken en meedoen en diversiteit en inclusie onderdeel te laten zijn van onze aanpak. We proberen hierbij continu nieuwe vormen uit, zoals een buurtbus, promotieteams op markten en posters in wijkcentra.

Q: Verder benieuwd naar mogelijkheden om in de volgende klimaatrapportage een terugkoppeling zien van hoe Amsterdammers betrokken zijn en welke Amsterdammers betrokken zijn (zodat we kunnen zien of dit een brede groep is).
Er zijn **veel voorbeelden van betrokkenheid van Amsterdammers bij de energietransitie**. Zie hieronder voor een overzicht. In de huidige rapportage zitten deze vooral verscholen in de cijfermatige weergave van de resultaten. **In de volgende klimaatrapportage kunnen we hier extra aandacht aan geven** zodat we beter zichtbaar maken op welke wijze we Amsterdammers betrekken bij de vele duurzame ontwikkelingen in de stad.

Overzicht in Klimaatrapportage 2021:

- Gesprekken met en beantwoorden vragen van Amsterdammers en Amsterdamse collectieven over energietransitie.
- Inspraak over de Transitievisie Warmte en Participatiebijeenkomsten in kader van Regionale Energie Strategie.

- Gemeente en woningcorporaties zijn met woningeigenaren in gesprek over een Buurtuitvoeringsplan in aantal buurten in Nieuw West, Zuidoost en Noord. !WOON ondersteunt hierbij de bewoners. Ook ondersteunen wij aardgasvrij initiatieven o.a.: WG-terrein, Green Light District, Middenmeer Noord, Gaasperdam en Artis.
- Gemeente ondersteunt bewoners- en particuliere initiatieven o.a.: gebiedsgericht benutten van daken voor zonnepanelen in het Oostelijk Havengebied, opzetten van een virtuele powerplant voor leden van zonnecoöperaties (postcoderoosprojecten) waardoor opgewekte stroom onderling verhandeld kan worden, planvoorbereiding duurzame wooncoöperatie De Warren en ondersteuning bij participatieplan coöperatieve windmolens bij Noorder IJplas.
- Energie-adviezen, procesbegeleiding grote VvE's, collectieve inkoopacties (samen met buurtorganisaties) en ondersteuning bewonersgroepen.
- Aanpak verduurzaming gebedshuizen.
- Collectieve aanpak verduurzaming Bedrijventerreinen: De Heining, Business Park Amsterdam Osdorp en Cornelis Douwesterrein.
- 10 van de gemeentelijke daken met zonnepanelen zijn beschikbaar gesteld aan Amsterdammers.
- Bij ontwikkelen windturbines minimaal 50% in lokaal eigendom.
- Samenwerking met partners en bedrijven in het Noordzeekanaalgebied.
- Begeleiding koplopersinitiatieven energietransitie samen met 02025.
- Online bijeenkomsten onder andere energieontbijten 02025, duurzame huizenroute en energieneutraal bouwen.
- Lancering Duurzame Wegwijzer, nieuwamsterdamsklimaat.nl/wegwijzer en diverse online hulp als VvE stappenplan, postcodechecker aardgasvrij en Zon Zonder Zorgen.

Q: En mbt het isolatieprogramma. Pvda heeft in eerdere motie voorrang gevraagd voor ontwikkelbuurten, ik ben benieuwd hoe het daarmee staat.

Bij afdoening van de motie is aangegeven dat:

- De Renovatiemotor gericht is op het renoveren en isoleren van huizen en panden.
- Dat dit gebeurt via verschillende sporen en dat men name de volgende sporen ook in ontwikkelbuurten zal plaatsvinden:
    - Toepassen van eenvoudige isolatiemaatregelen bij corporatiewoningen voorafgaand aan de aansluiting op het warmtenet (in combinatie met de Warmtemotor). Het zal dan met name gaan om spouwmuurisolatie, kierdichting en HR++glas.
    - Vergaande renovatie, waarbij wordt gezocht naar complexgewijze oplossingen voor woningverbetering voor panden die in zeer slechte staat zijn. De aanpak richt zich op complexen met meerdere eigenaren (gemengde vereniging van eigenaren) en moet schaalbare oplossingen bieden.
- Verbetering van de kwaliteit van woningen en de energetische kwaliteit zijn doelstellingen in de ontwikkelbuurten. Er zijn ontwikkelbuurten waar reeds gerenoveerd is, sloop/nieuwbouw heeft plaats gevonden of in de periode 2021-2026 geen grootonderhoud- en renovatieplannen nodig zijn. Daar waar de warmtetransitie de komende periode plaats gaat vinden, wordt de Renovatiemotor gekoppeld aan de Warmtemotor. Bij de aanpak voor vergaande renovatie ligt de focus op panden in zeer slechte staat. Daarvan zal een deel in de ontwikkelbuurten liggen, maar ook in andere delen van de stad.

Q: Verder vind ik het vervelend dat over isolatie op verschillende momenten op verschillende manieren wordt gerapporteerd, waardoor het lastig is om de voortgang in de gaten te houden. Hier zou ik graag verandering in zien en daarom benieuwd naar

mogelijkheden voor een meer uniforme en duidelijke terugkoppeling (duidelijkere indicatoren) over wat we op gebied van isolatie doen en waar. Evt motie over indienen.
We laten **in Klimaatrapportage** 2021 de ontwikkeling van de **CO2-uitstoot** zien (waaronder door aardgasverbruik in woningen). Er is geen data beschikbaar over hoeveel woningen er zijn/worden geïsoleerd. **Eventuele motie graag aanpassen naar data die wel beschikbaar is over:**

- **Trend in de CO2-uitstoot door aardgasverbruik woningen.**
- **Voortgang ontwikkeling energielabels. Zegt iets over isoleren, maar is geen perfecte indicator.**

In de **Rapportage Ontwikkelbuurten** wordt gerapporteerd over de voortgang / ontwikkelingen **energie labels van corporatiewoningen** (19 mei 2021 in commissie Wonen en Bouwen geagendeerd).

In de **Uitvoeringsagenda Duurzame Stad, Duurzame Banen** wordt de **Renovatie- en Isolatiemotor** beschreven incl. planning. Agenda incl. monitor besproken op 23 juni in de commissie WIO waarbij leden commissie FED waren uitgenodigd. Over de voortgang van de zes duurzaamheidsmotoren wordt eens per half jaar gerapporteerd. De eerstvolgende monitor wordt in het najaar aan de raad aangeboden.
De renovatie- en isolatiemotor heeft een looptijd van 2021 t/m 2025 en bestaat uit 3 onderdelen:

1. Het **isoleren van 10.000 corporatiewoningen** zodat zij aangesloten kunnen worden op een warmtenet. Hierbij wordt aangesloten op de Warmtemotor. Binnen de Warmtemotor wordt gestart met wijk-voor-wijk aanleggen van warmtenetten. Na de zomer wordt bekend met welke wijken gestart wordt. Er wordt op dit moment gewerkt aan een (financiële) regeling met de woningcorporaties die het isoleren van de 10.000 woningen mogelijk moet maken.
2. Het **renoveren 3.000 slecht geïsoleerde woningen van VVE's tot een energielabel A**. Dit betreft woningen die niet aangesloten kunnen worden op het stadswarmtenet en na renovatiegeschikt zijn voor een midden- of laagtemperatuur warmtevoorziening. Op dit moment doen we in Reigersbos we ervaring op met vergaande renovatie van een VVE (circa 300 woningen). Deze ervaringen gebruiken we om de methodiek van renovatie en bekostiging per woonblok te ontwikkelen. Dit leidt tot een schaalbare oplossing voor wooncomplexen. Voor de (co)financiering hiervan is een aanvraag ingediend bij het Volkshuisvestingsfonds. Bij toekenning is er meerjarig budget beschikbaar voor de renovatie van woningen in VVE's in Zuid-Oost en Nieuw-West.
3. **Collectieve inkoop**: Via collectieve inkooptrajecten kopen woningeigenaren voordelig **verduurzamingsmaatregelen** in. Zij ontvangen daarvoor een maatwerkadvies per woningtype. In Banne-Noord is gestart met het in kaart brengen van de eerste woningtypen. In het najaar start een collectief inkooptraject voor ca 2.800 woningen van een type. Deze woningen staan in Noord en Zuid-Oost. Vervolgens worden voor meer woningtypen collectieve inkooptrajecten gestart.

CU - T. Kuiper – 30 juni

Q: Op welke manier worden de leden van de Duurzaamheidsraad geselecteerd en zijn hun adviezen ook publiek inzichtelijk?
De leden van de Duurzaamheidsraad zijn geselecteerd op hun koplopersrol in de transitie naar een duurzame stad en op basis van diversiteit in achtergrond, organisatie man/vrouw. Leden adviseren

gevraagd/ongevraagd aan gemeente Amsterdam. Officiële adviezen worden rechtstreeks gericht aan Wethouder Duurzaamheid. Verslagen worden niet gepubliceerd.

Groen Links – Groen – 30 juni

Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening. Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming."
Vraag: Waarom niet?
Antwoord: CE Delft is onafhankelijk bureau en kritisch als het gaat om duurzame energie certificaten (CVO's) en wil mogelijke dubbeltellingen voorkomen (omdat duurzame opwek ook al meetelt bij de reductie van de landelijke emissiefactor van het elektriciteitsnetwerk).

"Dit betekent dat voor een tussendoel van 5% nog aanvullende maatregelen moeten worden ontwikkeld en gerealiseerd en dat dit tussendoel ambitieus is."
Vraag: Welke maatregelen verwacht u dat de belangrijkste bijdrage kunnen leveren?
Antwoord: De staan opgenomen in de Klimaatrapportage + raadsinfobrief:

- **Energie besparen** zoals bijvoorbeeld extra energiebesparing bij grootverbruikers van energie, het terugdringen van de energie-impact van datagebruik door stimuleren van innovatieve technische oplossingen, een stadsbreed en buurtgericht programma voor het isoleren van woningen.
- Aardgasvrij maken en verdere verduurzaming van de **zakelijke markt.**
- **Verduurzamen energiebronnen** door bijvoorbeeld verdere concretisering van de plannen voor verduurzamen van warmtebronnen (geothermie, aquathermie en restwarmte) en bijmengen groengas in bestaande gasinfrastructuur.
- Haven en industrie zoals bijvoorbeeld het verkennen van mogelijkheden voor **meer CO_2-afvang en –opslag en opschaling van de elektrolysecapaciteit en mogelijke import van groene waterstof.**
- **Wet en regelgeving** waar mogelijk **vaker inzetten** (naast stimuleren en faciliteren van inwoners, bedrijven en organisaties).

Deze maatregelen worden momenteel nader verkend en hierover kan **einde 2021 een update** worden gegeven. Andere mogelijkheid is maatregelen op gebied van autoluw.

Vraag: De 5000 woningen waarvan het besluit aardgasvrij in 2021 genomen gaat worden: is dat bovenop of inclusief de 3000 uit 2020 die niet gerealiseerd zijn?
Voor 2021 is de streefwaarde dat voor 5.000 woningen een investeringsbesluit aardgasvrij is vastgesteld.

Vraag: Over ondersteuning van VvE's: we blijven berichten ontvangen van VvE's met woningcorporaties er in dat die corporaties niet alleen niet meewerken, maar soms zelfs tegenstribbelen als de (kopers in de) VvE willen verduurzamen. We weten dat de mogelijkheden van college in dit opzicht beperkt zijn, maar vragen wel hier continu aandacht voor te vragen.
Antwoord: We blijven hier aandacht voor vragen o.a. intensieve samenwerking zon met woningcorporaties, ondersteuning aan gemengde VvE's en we spreken woningcorporaties in het kader van de samenwerkingsafspraken.
Andersom komt trouwens ook voor: dat woningcorporaties wel willen, maar kopers niet.

Vraag over de risicoparagraaf: Risico "Gebrek aan investeringsruimte bij bewoners". Toch bestaat ook het beeld dat groepen inwoners veel hebben gespaard in de crisis, en nu geen rente krijgen op hun bankspaarlening. Kan dat reservoir niet worden aangeboord met een campagne die bewoners vraagt hier in te investeren met hulp van de gemeente? Of dat meenemen in de bestaande campagne?
Antwoord: Dit is een interessante suggestie die we nader onderzoeken. We stimuleren het verduurzamen door Amsterdammers al zoveel mogelijk door hen te wijzen op de diverse subsidies en collectieve initiatieven die beschikbaar zijn.

Vraag over de warmteinfra: zijn er wel voldoende partijen met de kennis en de mensen om de warmteinfrastructuur aan te leggen. We moeten voor de TVW de komende 20 jaar - elk jaar – ca. 100 kilometer warmteleidingen leggen. Niet veel bedrijven kunnen dat. De gemeente heeft een verbonden partij: Waternet. Waternet maakt in de stad momenteel de meeste kilometers met drinkwater en riolering, namelijk zo'n 70 kilometer per jaar. Ze hebben echter nog steeds niet de taak gekregen om dat te gaan doen. GroenLinks wil dat we snel zorgen dat Waternet die taak krijgt. Gaat de wethouder dat nu eens fixen?
Antwoord:

- In de stad zijn HT, MT en LT warmtenetten nodig.
- Inderdaad is het realiseren van de warmte infrastructuur een aanzienlijke opgave in termen van capaciteit, kosten, expertise en risico's. Dit geldt ook voor LTW.
- Gemeente en Waternet onderzoeken in opdracht van de gemeenteraad welke rol de gemeente in LTW zou moeten nemen, hoe zij deze rol zou kunnen organiseren en welke rol/taken Waternet als verbonden partij aan de gemeente daar eventueel in zou kunnen vervullen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de systematiek Doelgericht Op Afstand (DOA). De raad is in het voorjaar 2020 over de start van dit onderzoek per brief geïnformeerd.
- In het onderzoek is gekeken naar de mate van gemeentelijke sturing die nodig is op het realiseren van LTW voorzieningen en het behartigen van publieke belangen hierin. Verschillende organisatiemodellen zijn vergeleken op financiële, juridische en organisatorische haalbaarheid en risico's. Uit dit onderzoek is een voorkeursvariant gekomen voor de gemeentelijke rol en de rol van Waternet daarin. Deze voorkeursvariant wordt momenteel in detail uitgewerkt. De verwachting is dat het uiteindelijke voorstel in het najaar van 2021 ter besluitvorming kan worden voorgelegd.
- Bij de besluitvorming over de eventuele rol van Waternet wordt tevens rekening gehouden met het lopende traject inzake de governance op Waternet.

D66
Geen inbreng

VVD
Geen inbreng

Op 24 juni 2021 heeft Urgenda het boek "van kolen naar Parijs" gepresenteerd.
Kernboodschap van het Urgenda rapport is de kritiek op het landelijk klimaatakkoord en de afspraken over de RES, die gericht zijn op uitsluitend grootschalige opwek op land (wind en zon) en alleen deze mee te tellen in de 35 TWh-doelstelling van de RESsen.

- Amsterdam begrijpt de redeneerlijn van Urgenda om zo veel mogelijk lokaal elektriciteit op te wekken en te besparen. Dit sluit aan bij de Amsterdamse maatregelen uit de routekaart, bijv. "geen dak onbenut", de helft van de (geschikte) Amsterdamse daken voor zonne-energie in 2030 te benutten en in te zetten op energiebesparing bedrijven, maar ook de lokale potentie voor windenergie zo veel mogelijk te benutten.
- Tegelijk steunt Amsterdam de afspraken uit het klimaatakkoord en wil daar haar bijdrage aan leveren. Amsterdam ziet geen reden om de afspraken uit de RES te wijzigen.
- Amsterdam is van mening dat de energietransitie-opgave zo groot is, dat we ons niet kunnen permitteren om nu bepaalde oplossingen uit te sluiten. Alle mogelijkheden worden zorgvuldig onderzocht.

1 Algemeen

Cijfers CO2-uitstoot

- De CO2-uitstoot is in 2020 volgens CE Delft 15% lager dan in 2017 (peiljaar Routekaart), ondanks de groei van de stad. De afname in het jaar 2020 heeft mede te maken met de effecten van de coronacrisis.
- De uitstoot in 2020 is nog 12% hoger dan in 1990.
- Uit geactualiseerde doorrekening CE Delft komt naar voren dat uitstoot in 2025 wordt geraamd op +3% en in 2030 op -37% tov 1990.

Q: De Co2 uitstoot is opnieuw gedaald, welke resultaten kunnen we trots op zijn?

- Trots op dat we in de **volle breedte van de energietransitie aan de slag** zijn.
- **Plannen vastgesteld** onder andere Transitievisie Warmte, strategie laadinfra, Havenvisie en Plan duurzaam herstel.
- **Concrete stappen** gezet met goede resultaten:
  - Meer duurzaam opgewekte zonne-energie: eind 2020, **totaal 124 MW aan zonnepanelen op Amsterdamse daken, een groei van 70% in één jaar tijd.**
  - Voorbereidingen voor het **aardgasvrij maken van buurten gaat gestaag door**. Hier leren we zodat we later kunnen opschalen.
  - **Duurzame wegwijzer** waardoor je **binnen 1 minuut een persoonlijk overzicht** hebt van de duurzame stappen die jij kan zetten en hoe je dit kan financieren.
  - Sinds begin 2020 kolencentrale aan de **Hemweg** voorgoed **gesloten**.
  - Vanaf begin 2021 is de **CO_2-heffing voor de industrie** een feit. Hier heeft Amsterdam zich samen met anderen jarenlang hard voor gemaakt.
  - **Vanaf de lancering van het Amsterdamse Klimaatakkoord ontstaat iedere week ergens in de stad een nieuw initiatief om te verduurzamen, de beweging groeit.**

Q: Wat is de hoofdoorzaak/ verhaal dat we de doelstelling van 55% in 2030 (nog) niet halen?
In Nederland is de CO2-uitstoot in 2020 al ca. 25% lager dan in 1990. In Amsterdam ligt deze nog 12% hierboven. Dit komt door **de sterke groei van de stad** sinds 1990. Een reductie in Amsterdam van 55% tov 1990 is zeer ambitieus.

Van de geambieerde reductie in 2030 ten opzichte van 20202 (-2.550 kton) is **bijna driekwart** (-1.860 kton) al **omgezet in concrete beleidsvoornemens**. Voor de resterende ambitie is **aanvullende inzet nodig.**

Q: De ambitie van 55% reductie in 2030 is nog buiten bereik. Is die ambitie niet te hoog, moet deze niet worden bijgesteld?
De wereldwijde **energietransitie is noodzakelijk** om de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan. Het wordt **steeds duidelijker hoe groot de opgave** naar een klimaatneutrale stad is en wat

hiervoor nodig is maar dat **betekent niet dat we onze ambities moeten bijstellen**. We zijn **als Amsterdam op de goede weg en het is juist nodig dat we deze aanpak voortzetten en verder uitbouwen**.

De verwachting is dat er **stevigere (inter)nationale maatregelen komen nu de EU haar klimaatdoelstelling voor 2030 heeft aangescherpt naar 55% CO_2-reductie in 2030** en daarbij benadrukt dat steden een belangrijke rol vervullen in de realisatie hiervan. **Hierop liften we mee.** Tot slot is het belangrijk om duurzaam te investeren en zo uit de crisis te komen. Amsterdam trekt hier graag samen met het Rijk in op.

Q: Waarom zit er zo'n verschil tussen de raming van CE Delft van vorig jaar en dit jaar?
Dit wordt deels veroorzaakt door **gewijzigde landelijke uitgangspunten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)** en deels door een doorrekening van CE Delft die **meer op concrete plannen dan op ambities** is gebaseerd.

Nadere toelichting:

1. **Wijzigingen in landelijke ontwikkelingen in de verduurzaming van de elektriciteitsproductie**
   Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in de meest recente Klimaat- en Energieverkenning (oktober 2020) geconstateerd dat de verwachtingen over het tempo van de verduurzaming van de elektriciteitsproductie voor 2030 achter loopt vergeleken met een jaar eerder. Dit heeft grote impact op de geraamde CO_2-uitstoot voor Amsterdam in 2030.
   Amsterdam neemt haar verantwoordelijkheid door bij te dragen aan de verduurzaming van de elektriciteitsproductie via onder andere de Regionale Energie Strategie (RES), het stimuleren van zonnepanelen op daken en het vinden van geschikte locaties voor windmolens.
2. **Actuele inzichten over de groei van datacenters**
   Het nieuwe datacenterbeleid en de ontwikkelingen in de markt zorgen ervoor dat de verwachte totale groei van de datacentersector voor 2050 omlaag wordt bijgesteld. Vorig jaar is dooor CE delft uitgegaan van een lineaire groei van het aantal datacenters in de periode tussen 2020 en 2050. Inmiddels is er een preciezer inzicht en is bekend dat deze groei naar verwachting vooral in de periode 2020-2030 plaatsvindt. Dit leidt in de raming voor 2030 tot een bijstelling naar boven van het verwachte elektriciteitsverbruik (en daarmee samenhangende CO_2-uitstoot) van datacenters.
   In december 2020 is door de gemeenteraad beleid vastgesteld voor de vestiging van datacenters. In dit beleid worden grenzen gesteld aan de groei van de sector en aan het energie-, water- en ruimtegebruik van datacenters. Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening. Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming.
   Bij bestaande datacenters kan eenvoudig worden bespaard – zonder grote investeringen - door het energiegebruik van de servers af te stemmen op de dataverwerking. Afspraken met de branche zijn in voorbereiding. Ook wordt een onderzoek naar het watergebruik van de datacenters gestart.
3. **Concretere uitgangspunten voor het aardgasvrij maken van de stad**
   Vorig jaar is door CE Delft in de CO2-doorrekening uitgegaan van de totale Amsterdamse beleidsambitie op het gebied van aardgasvrij, zoals geformuleerd in de Routekaart. Dit

jaar is CE Delft voor de invulling van het voorgenomen beleid uitgegaan van het deel van de ambitie dat reeds is omgezet in concrete uitvoeringsplannen zoals de Warmtemotor (als onderdeel van het duurzaam herstelplan) en praktijkcijfers voor de diverse buurten waar de voorbereiding inmiddels is gestart (en dus niet meer van de totale beleidsambitie). Oftewel: Inmiddels zijn er stappen gezet in de concretisering van een deel van de Amsterdamse beleidsambitie, maar dit betreft nog niet de gehele ambitie. De aankomende jaren worden aanvullende uitvoeringsplannen ontwikkeld en deze (of eventuele tegenslagen) worden jaarlijks verwerkt in een geactualiseerde doorrekening. Op deze wijze kan jaarlijks inzicht worden gegeven waar Amsterdam staat op het pad richting 2030; het pad waarin ambities steeds meer worden geconcretiseerd in plannen en projecten. Zo wordt inzicht gegeven in welke mate er daadwerkelijk veranderingen worden doorgevoerd in de woningen, de straten, het energiesysteem en de openbare ruimte en blijft het niet slechts een doorrekening van ambities.

4. **Enkele overige kleinere wijzigingen**
   Enkele overige kleinere wijzigingen zoals de groei van maatschappelijke voorzieningen die nu is meegerekend en een bijstelling in de verwachte efficiëntie van elektromotoren van het bestel- en vrachtverkeer.

Q: Wat kun je nog meer doen om de reductie van 55% in 2030 te halen.
We hebben als gemeenten **niet alle sleutels in handen**. **Niemand kan alleen het verschil maken. Iedereen heeft een stuk van de verantwoordelijkheid en is sterk van elkaar afhankelijk om de doelen te halen. Dit geldt voor bewoners, bedrijven en organisaties in de stad én dit geldt voor de gemeente.** We zijn hierbij **afhankelijk van partners en andere overheden.**

Het is duidelijk dat er meer nodig is om het doel van 55% CO_2-reductie in 2030 te halen:

- Alle **voorgenomen acties** en maatregelen moeten worden geconcretiseerd en volledig en succesvol worden **uitgevoerd.**
- **Intensivering**/opschaling van **bestaande plannen**/aanpakken.
- Aanvullende plannen zijn nodig waarvoor we volgende kansen zien:

  - **Energie besparen** zoals bijvoorbeeld extra energiebesparing bij grootverbruikers van energie, het terugdringen van de energie-impact van datagebruik door stimuleren van innovatieve technische oplossingen, een stadsbreed en buurtgericht programma voor het isoleren van woningen.
  - Aardgasvrij maken en verdere **verduurzaming** van de **zakelijke markt**.
  - Verduurzamen energiebronnen door bijvoorbeeld verdere concretisering van de plannen voor **verduurzamen van warmtebronnen** (geothermie, aquathermie en restwarmte) en bijmengen groengas in bestaande gasinfrastructuur.
  - Haven en industrie zoals bijvoorbeeld het verkennen van mogelijkheden voor **meer CO2-afvang en –opslag** en opschaling van de elektrolysecapaciteit en mogelijke import van groene waterstof.
  - **Wet en regelgeving waar mogelijk vaker inzetten** (naast stimuleren en faciliteren van inwoners, bedrijven en organisaties).

De aankomende maanden wordt nader verkend wat er nodig is voor een verdere intensivering van de huidige aanpak. **De raad wordt einde van het jaar in een brief nader geïnformeerd** over waar we dan staan. Dan heeft PBL ook nog recentere inzichten beschikbaar over de verwachte verduurzaming van het landelijke elektriciteitsnet. Wethouder heeft zelf ook aangegeven een **pilot** te willen doen **waarin bewoners meedenken** hoe het gat gevuld kan worden tussen 37% en 55%.

2 Gebouwde omgeving

Cijfers

- Totaal 108.152 woningequivalenten aangesloten op warmtenet. 2020: 8.084 extra.
- 2020: 11.413 woningequivalenten waarvoor haalbaarheidsfase van aanpak Wijken Aardgasvrij Maken is gestart
- 2020: 222 woningen waarvoor investeringsbesluit aardgasvrij is vastgesteld
- 2020: 668 VvE's ondersteund (ruim 8.000 woningen) + 840 energie adviezen van energiecoaches
- 2020: 1.717 controlebezoeken bij bedrijven
- 2020: 125 energiescans zakelijke markt + 24 energiescans maatschappelijk vastgoed
- 2020: Nieuwbouw tenders energieneutraal tot zelfs leverend.

Q: De resultaten van het aardgasvrij maken van nieuwe woningen (op gebied van investeringsbeslissingen) blijven sterk achter in 2020 tov de doelstellingen. Hoe is dit te verklaren/waarom duurt het zo lang om hier echt stappen in te zetten?
Dit komt doordat de voorbereiding om tot een investeringsbesluit en uitvoering van een project veel tijd vraagt. Woningcorporaties en bewoners hebben zorgvuldige afwegingen te maken over prioriteiten binnen hun investeringsruimte en overleggen zijn complex en tijdrovend. Ook nemen we zorgvuldig de tijd om samen met bewoners het gesprek te voeren. In 2020 is voor ruim 11.000 woningen de haalbaarheidsfase gestart om te onderzoeken wat er voor nodig is om deze woningen van het aardgas af te sluiten. Naar verwachting wordt rond de zomer een 5-jarig werkprogramma ondertekend samen met de woningcorporaties. In deze fase leren we welke aanpak werkt en kan deze de aankomende jaren worden opgeschaald naar meer buurten.

3 Mobiliteit

Cijfers

- Totaal: 4,3% kilometers van gemotoriseerde verkeer op Amsterdamse wegen is elektrisch
- Totaal: 4.646 openbare (snel)laadpunten. 2020: 1.379 extra

4 Elektriciteit

Cijfers

- **Zon**: Totaal in 2020: 124 MW zonne-energie. 2020: 51 MW extra (met 70% fors toegenomen, landelijk was de groei 41%.
  Ambitie 2030: 550 MW
- **Wind**: Totaal in 2020: 62 MW windenergie. De afname in 2020 t.o.v. 2019 heeft met geplande vervangingsoperatie te maken die eind 2020 nog niet was voltooid.
  Maart 2021: opgestelde vermogen toegenomen naar 75 MW.
  Ambitie 2030: minimaal 127 MW.
- Huidige opwek duurzame elektriciteit mbv windenergie in Amsterdam (mei 2021): 153 GWh per jaar
- Verwachte opwek duurzame elektriciteit mbv windenergie in Amsterdam in 2030: 296 GWh per jaar
- Elke extra windturbine (gemiddeld opgesteld vermogen van 3 MW) kan in 2030 voorzien in het elektriciteitsverbruik van circa 4.000 Amsterdamse huishoudens
- Bij de realisatie van de ambitie van 127 MW windenergie in Amsterdam in 2030 kunnen circa 155.000 Amsterdamse huishoudens worden voorzien in hun elektriciteitsverbruik. Inclusief opwek door zonne-energie gaat het om 425.000 huishoudens die dan voorzien zouden kunnen worden in hun elektriciteitsverbruik (80% van alle huishoudens).

RES + windenergie

- RES 1.0 Noord-Holland Zuid vastgesteld Gemeenteraad 26 en 27 mei 2021.
- **Vervolg:**
  - Uitvoeringsprogramma RES 1.0
  - RES 2.0, in overeenstemming met de nationale aanpak en afspraken uit het Klimaatakkoord
  - Reflectiefase

Q De doelstelling van 35 TWh hernieuwbaar op land uit het nationale Klimaatakkoord is toch al gehaald, waarom moet Amsterdam hier nog aan bijdragen?
We zien géén reden om een pas op de plaats te maken in het RES-proces:

- Het **Planbureau voor de Leefomgeving (PBL**) komt uit op een bandbreedte van **31,2 tot 45,7 TWh, met een middenwaarde van 38,2 TWh**. De (in de eerdere annotatie aangegeven) 26,7 TWh maakt onderdeel uit van de bandbreedte, het gaat hierbij om pijplijn projecten. PBL actualiseert jaarlijks hun prognose.
- Martien Visser (Lector Hanzehogeschool) heeft op basis van openbare data voorspeld dat we zonder verdere inspanningen 33,2 TWh in 2030 gaan halen. De analyse van Martien Visser valt binnen de bandbreedte van het PBL. Hij heeft de analyse recent geactualiseerd (nav SDE++ 2021-aanvragen) en kwam nog iets hoger uit, resultaat valt nog wel binnen bandbreedte van PBL.
- **De boodschap van beide analyses is dezelfde: het gaat de goede kant op, maar er is geen enkele zekerheid dat de 35TWh ook daadwerkelijk halen.**
- In het Klimaatakkoord is ook afgesproken om uit te gaan van enige "overprogrammering". Dit geeft ruimte om nog afwegingen te kunnen maken in de zoekgebieden over zaken als netcapaciteit, impact op de natuur en betrokkenheid van bewoners.
- Daarnaast halen we met de huidige routekaart de 49 TWh Wind op Zee in 2030 niet. Dit is per brief gemeld aan de Tweede Kamer. Er is 700 MW extra Wind op Zee nodig. Wind op Zee realiseren is niet zo makkelijk als het lijkt.
- Het Rijk steunt de continuering van de RES-aanpak mede vanwege de grote onzekerheden in de realisatie tot 2030 en de onzekerheden na 2030 (Green Deal vraagontwikkeling elektriciteit).

Zonne-energie

Q: Wat is opgenomen over zon in RES 1.0?
De doelstelling voor zonne energie is niet gewijzigd. De doelstelling blijft om op termijn alle geschikte daken te gebruiken met een tussendoelstelling voor 2030. De **doelstelling voor Amsterdam voor 2030 is twee keer zo hoog als de landelijke prognose** voor de groei van het aantal zonnepanelen tot 2030.

Q: Wat doet Amsterdam voor zon?
De gemeente ondersteunt bewoners, bedrijven, VVE's en maatschappelijke organisaties met het realiseren van zonnepanelen. Hiervoor zijn middelen voor adviezen, onderzoek en ambtelijke capaciteit beschikbaar. Daarnaast heeft de gemeente in het kader van duurzaam herstel 4 miljoen euro vrijgemaakt om de uitrol op corporatiedaken te versnellen.

Q: Kan er niet meer worden gedaan voor zonne energie?

Amsterdam doet er alles aan om het plaatsen van zonnepanelen voor dakeigenaren zo makkelijk mogelijk te maken en ondersteunt met advies en leningen. De uiteindelijke beslissing om ze te plaatsen ligt bij hen. Om extra te versnellen of hogere doelstellingen te stellen zou Amsterdam zonnepanelen moeten gaan subsidiëren voor iedereen. Aangezien er voor meerdere honderden miljoenen wordt geïnvesteerd in zonnepanelen zou zelfs een beperkte subsidie leiden tot extra kosten van tientallen miljoenen euro's. Een dergelijke extra inzet van middelen acht het college niet haalbaar.

Elektriciteitsinfra – Liander

Congestie Elektriciteitsnetwerk

- **24 juni 2021: congestie afgekondigd** (code rood) voor Buiksloterham/Overhoeks en vooraankondiging van congestie (code oranje) voor oostelijke deel van Havengebied.
- Ook in andere gebieden in Amsterdam is de situatie zorgelijk en wordt door Liander exacter in beeld gebracht waar er risico's bestaan o.a. gebied onderstation Hemweg.
- Oorzaak: vraag naar elektriciteit in de betreffende twee gebieden is de afgelopen periode sneller gegroeid dan Liander in hun planvorming had voorzien. Door economische groei, woningbouw en de energietransitie.
- **Oplossingen:** Liander is op dit moment samen met de gemeente en Port of Amsterdam op zoek naar het **versneld uitbreiden en verzwaren** van het lokale elektriciteitsnetwerk en naar andere, meer innovatieve, oplossingen zoals het **meer in balans brengen van vraag en aanbod**. Ook **vragen we bedrijven om** maatregelen te nemen om hun **elektriciteitsvraag te beperken** en sneller en meer energie te besparen om zo bij te dragen in een goede verdeling van de beschikbare elektriciteit.
- **Rijk is nodig:** de juiste **financiële condities** voor een tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk in een hoogstedelijke context; wet en regelgeving waarbij eerder en meer mogelijkheden ontstaan voor het in balans brengen van vraag en aanbod; **meer regie en sturing op grootverbruikers van energie**.
- **Geen impact voor nieuwe ontwikkelingen die reeds zijn aangevraagd** en toegezegd door Liander **en** aansluitingen voor **kleinverbruik zoals woningen** en kleine winkels en kantoren.
- **Aanbod technische sessie** kan worden gedaan voor meer duiding te geven bij de situatie, de impact daarvan en oplossingsrichtingen.

5 Haven en industrie

Cijfers

- Ambitie Havenbedrijf Amsterdam: aandeel van de totale omzet dat niet gerelateerd is aan fossiele brandstoffen te laten toenemen tot 65% in 2025.
- De ambitie van het Havenbedrijf Amsterdam is om het aandeel van de opslagcapaciteit in het havengebied ingezet voor duurzame brandstoffen te laten toenemen tot 12,5% in 2025. Realisatie 2020: 5%

Energietransitie Noordzeekanaalgebied en CES

In het Noordzeekanaalgebied werken we samen met regionale partners (publiek en privaat) aan de energietransitie van het industriegebied. Cruciaal voor de verduurzaming van de industrie is tijdige realisatie van landelijke en regionale energie infrastructuur. Om de nut en noodzaak van nieuwe infrastructuur in kaart te brengen wordt op dit moment gewerkt aan de CES, de Cluster Energie Strategie. Per energiedrager is in beeld gebracht hoe vraag en aanbod zich naar verwachting gaan ontwikkelen, als bedrijven overstappen op duurzame energiedragers. Het CES vormt de basis voor het gesprek met het ministerie van EZK over de realisatie van de infrastructuur die die transitie

mogelijk moet maken. **De raad zal kort na het zomerreces worden geïnformeerd over de CES en ook de versnellingstafel waterstof die is gelanceerd vanuit het NZKG.**

Biomassa

- **Actualiteiten rijkssubsidie (SDE): nieuwe SDE subsidies voor biomassa zijn voorlopig bevroren.**
  - Hierover zijn eerder door Kreuger schriftelijke vagen gesteld en beantwoord. De lijn van de beantwoording was dat het college blij is dat nu kritisch gekeken wordt naar de subsidiëring van biomassa t.b.v warmte en elektriciteitsproductie. Dat is precies hetgeen we een aantal malen aan de minister van EZK hebben gevraagd om te doen.
  - Van Lammeren heeft op 14 juni jl. schriftelijke vragen gesteld over de wenselijkheid van toepassing van biomassa mede i.r.t. BEC-AEB en de contracten, deze vragen moeten nu worden beantwoord. Deze vragen gaan in op het standpunt van de Tweede kamer die zegt dat biomassa geen duurzaam alternatief is voor fossiel. De (concept) lijn van beantwoording is: Het standpunt van het college is altijd geweest dat het beperkte gebruik van biomassa bij gebrek aan goede alternatieven in bepaalde gevallen gerechtvaardigd is mits het om tijdelijke inzet gaat tijdens de transitiefase naar een volledig CO2-neutrale energievoorziening en er waarborgen worden gegeven voor de juiste kwaliteit en oorsprong van de toegepaste biomassa. Tegelijkertijd moet gezocht worden naar duurzame alternatieven voor fossiele brandstoffen én biomassa. Afbouw van subsidie stimuleert het onderzoek en de toepassing naar andere duurzame bronnen en leidt tot de uitfasering van houtige biomassa als energiebron.
  - Het college ondersteunt daarom van harte het besluit van het kabinet om de SDE subsidie voor het verbranden van houtige biomassa te bevriezen. De beantwoording van de schriftelijke vragen Van Lammeren zal via wh Deelnemingen verlopen met input van duurzaamheid.
- **Diemen**: begin juni heeft de rechtbank in Haarlem uitspraak gedaan over de omgevings-natuurvergunning die door GS van Noord-Holland is afgegeven voor de biomassacentrale in Diemen. Uitspraak is dat deze vergunningen rechtmatig zijn verleend. MOB, Comité Schone Lucht en Natuurmonumenten hebben aangegeven tegen deze uitspraak in hoger beroep te gaan bij de Raad van State.

AEB en CO2-opslag

De keuze van het AEB hoe ze hun CO2 willen gaan transporteren is doorslaggevend hoe en of de rest van ons havengebied hierop in kan haken. Op dit moment zijn er drie verschillende opties, waarvan één Athos is: Athos kan via IJmuiden het transport verzorgen. Wat zijn de andere 2 opties?

Afgelopen weken is er druk door o.a. Urgenda uitgevoerd op de CCS plannen van TataSteel te wijzigen. Vanuit hen wordt verzocht om met een versnelling op waterstof over te gaan, en in dat geval zouden de CCS plannen van TataSteel dan niet doorgaan. In het geval van Athos is het AEB afhankelijk van de keuze die TataSteel maakt, wellicht wordt deze optie daardoor minder aantrekkelijk.

Datacenters

Q: Datacenters hebben een grote impact op het elektriciteitsverbruik (en het elektriciteitsnet) en daarmee de CO2-uitstoot van de stad. U heeft daar nieuw beleid voor vastgesteld, maar is dit eigenlijk wel streng genoeg als je kijkt naar de impact? En moet u datacenters niet gewoon helemaal weren uit de stad?

Het belang van een duurzame digitale infrastructuur: Onze maatschappij digitaliseert in hoog tempo. Daarnaast zijn digitale oplossingen cruciaal als het gaat om het halen van onze klimaatdoelen. We hebben data, digitale platforms en apps nodig om inzicht te krijgen in ons energie- en grondstoffenverbruik, om efficiënt vraag- en aanbod aan elkaar te verbinden en om slimme oplossingen voor een duurzame stad te creëren. Kortom, het is niet alleen van economisch, maar ook vanuit maatschappelijk en duurzaamheidsbelang dat er een duurzame digitale infrastructuur is, die zowel de behoeften op digitaliseringsvlak vervult als toekomstbestendig is.

Energiegebruik datacenters
Datacenters gebruiken veel elektriciteit. Amsterdam was vroeger en zal in de toekomst voor een belangrijk deel afhankelijk zijn en blijven van de import van elektriciteit die buiten Amsterdam is opgewekt (net als bv. bij voedsel).

Voorwaarden voor nieuwe maar ook voor bestaande datacenters
In het **nieuwe vestigingsbeleid** worden **grenzen gesteld aan de groei van de sector en aan het energie-, water- en ruimtegebruik van datacenters.** Duurzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde voor vestiging van nieuwe datacenters en er worden vanuit de gemeente concrete eisen gesteld aan het inkopen van duurzame elektriciteit en het benutten van de restwarmte voor het verwarmen van woningen. **CE Delft betrekt het gebruik van groene stroom echter niet in de doorrekening.** Als dit wel wordt meegenomen dan kan dat leiden tot een forse extra reductie ten opzichte van de raming.

Bij **bestaande datacenters** kan eenvoudig worden bespaard – zonder grote investeringen - **door het energiegebruik van de servers af te stemmen op de dataverwerking. Afspraken met de branche zijn in voorbereiding.** Ook wordt een onderzoek naar het watergebruik van de datacenters gestart. Vanuit de Omgevingsdienst worden hier activiteiten op ingezet.

Duurzaamheidstafel datacenters
Op donderdag 24 juni 2021 heeft de eerste duurzaamheidstafel plaatsgevonden. Deze heeft als **doel** een **structurele vorm van samenwerking op te zetten tussen de regionale datacenter sector, de overheid en de nutspartijen op het gebied van verduurzaming**. Bij dit overleg sluiten zowel de brancheverenigingen DDA en NLdigital, hyperscalers Google en Microsoft, als een aantal colocatie datacenters aan, naast de lokale overheden en nutspartijen.

6 Randvoorwaarden

Houding ten aanzien van duurzame energie

Cijfers

- Net als in 2019 vindt in 2020 driekwart van de Amsterdammers de overstap naar duurzame energie een goede zaak.
- Over Amsterdam aardgasvrij in 2040 is circa de helft positief.
- Ongeveer tweederde van de bewoners was het er in 2020 mee eens dat er extra windmolens in de stad worden gerealiseerd.
- Een meerderheid van de bewoners in en rondom de zoekgebieden is kritisch over windmolens nabij hun buurt.
- Onder bedrijven en instellingen vindt 81% de overstap naar duurzame energie een goede zaak.

Verkenning burgerberaad
Er is in **een Raadsinformatiebrief toegezegd** (einde 2021) waarin de raad wordt geïnformeerd over waar we dan staan om te verkennen **welke mogelijkheden er zijn om Amsterdammers op een goede manier te betrekken bij het klimaatneutraal maken van de stad** bijv. in de vorm van een burgerberaad of op een andere manier.

Het burgerberaad wordt gezien als een goede en effectieve manier om een brede, maatschappelijk gedragen aanpak voor de duurzaamheidstransities van Amsterdam vorm te geven. **De randvoorwaarden die nodig zijn voor een succesvol burgerberaad kunnen op dit moment niet geboden worden**. Zo zijn er in maart 2021 verkiezingen, door de fase van beleidsvorming en uitvoering is er op dit moment weinig ruimte voor vertraging om ruimte te creëren voor een burgerberaad. Hiermee zou het burgerberaad een averechts effect kunnen hebben en juist het vertrouwen van de maatschappij in de gemeente verslechteren.
Voor de nieuwe coalitie kan het burgerberaad een goed advies zijn om als start voor de transities te nemen, mits de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd.

Wat gaan we doen:
- Projectmanager aanstellen om burgerberaad te verdiepen en te experimenteren
- We voeren een **experiment burgerberaad uit in het najaar 2021** + resultaten naar huidige raad.
- **We bereiden voor** zodat een breed burgerberaad, met de juiste randvoorwaarden, in de volgende bestuursperiode kan worden uitgevoerd.

Klimaatrechtvaardigheid

Cijfers
- Tussen 2017 en 2019 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen waar sprake is van energiearmoede toegenomen van 31% naar 37%.. Dit kwam doordat de energiekosten in deze periode gemiddeld toenamen, terwijl het inkomen gelijk bleef. Na 2019 is de landelijke belastingvermindering energiebelasting toegenomen.
- 840 energie adviezen van energiecoaches
- Totaal: 16.000 duurzame banen in Amsterdam. 2020: 1.100 extra duurzame banen.

Wat doen we om energiearmoede terug te dringen?
- Voortzetten energie adviezen
- We ondersteunen initiatieven om bewoners daadwerkelijk te helpen met het treffen van besparingsmaatregelen
- We ontwikkelen voor minima een duurzame witgoed regeling
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een sociale groene lening
- Via de Zonmotor stimuleren we zonne-energie op woningcorporatiedaken waar sociale huurders van kunnen profiteren
- Met de infrastructuur die we samen met partners bouwen tbv de 6 herstelmotoren werken we ook aan baankansen bij andere verduurzamingsmaatregelen en bij fysieke opgaven in de stad

Duurzaam herstel

Q: Vorig jaar kondigde u aan 78 miljoen euro in een duurzaam herstelplan te steken, maar de resultaten daarvan laten nog op zich wachten. Waarom duurt dit zo lang? Wanneer kunnen we daar resultaten van zien?
23/6 is dit in commissie WIO besproken, indruk is dat raadsleden zien dat al veel is gebeurd;

In de zomer van 2020 is het plan Duurzaam Herstel uitgedacht. Bij het vaststellen van de begroting voor 2021 (november 2020) is het besluit om investeringen die ten goede komen aan de duurzaamheid van de stad, definitief akkoord bevonden. Concreet betekent dit dat we voor € 78 miljoen naar voren hebben gehaald om de economie te stimuleren. Naast het in stand houden van werkgelegenheid door deze investeringen te doen, levert extra werkgelegenheid op.
De samenstelling van het herstelpakket is als volgt:

- Warmtemotor: € 50 mln.;
- Eigen-assetsmotor: € 10 mln.;
- Renovatiemotor: € 10 mln.;
- Zonmotor: € 4 mln.;
- Klimaatadaptatiemotor: € 2,5 mln.;
- Duurzaam MKB-motor: € 1,5 mln.

Concrete resultaten tot nu toe
Duurzame motoren:

- In 11 panden in eigendom worden duurzaamheidsmaatregelen uitgevoerd. Voor 12 panden is de aanbesteding gestart.
- 120 potentiele plekken voor vergroening zijn in kaart gebracht. 3 plekken zijn uitgevoerd. Nog eens 27 plekken worden eind 2021 uitgevoerd (in het plantseizoen), de overige 70 plekken in 2022.
- De eerste subsidieaanvraag van een woningcorporatie voor het aanleggen van zonnepanelen is ingediend (subsidie opende 16 juni 2021).
- 87 bedrijven en 21 maatschappelijke instellingen ontvingen in het eerste kwartaal van 2021 een energieadvies.
- 4 bedrijven krijgen uitgebreid en intensieve begeleiding bij het verduurzamen van hun bedrijfsgebouw binnen de pilot FitOurFuture.
- Onderzoek en voorbereiding voor de wijken in de warmtemotor.
- Onderzoek naar geschikte pakketten voor isolatiemaatregelen voor woningtypen in Banne Noord. Op basis hiervan start een collectieve inkoopactie voor particulieren in Noord en Zuid-Oost in november 2021. Deze is geschikt voor ca. 2.800 woningen.

Werkgelegenheid (resultaten van jan 2021 tot en met mei):

- 52 kandidaten vonden tot nu toe via het ASTA netwerk een leerwerkplek.
- 6 kandidaten deden mee en zijn geslaagd voor de een pilot voor certificerende eenheden door Bonarius Bedrijven, het ROC van Amsterdam en VTi Amsterdam. Een certificerende eenheid is een klein onderdeel van een MBO kwalificatie en wordt apart geëxamineerd. Inmiddels is een nieuwe groep van 8 kandidaten gestart.
- De pilot zij-instroom Energietransitie naar duurzaam werk is ontwikkeld en een eerste lichting is gestart. In het traject kunnen kandidaten zich oriënteren en samen met House of Skills hun vaardigheden onderzoeken. Kandidaten hebben een Veiligheidscertificaat (VCA) gehaald via een voorschakeltraject. 8 werkzoekenden zijn daarna een leerwerktraject gestart bij 3 werkgevers.

- Tot nu toe zijn in 2021 104 mensen begeleid richting de Bouw en Techniek en 40 mensen richting de Groenvoorziening.

Zo is voor de **Eigen Assets motor** een plan uitgewerkt waarbij **in 2021/2022 rond de 40 panden (variërend van atelierruimtes, broedplaatsen, welzijn en zorgpanden, sport en onderwijs) versneld worden verduurzaamd** of waar extra duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen. Daarmee realiseren we versneld: 15 panden met een A-label, 19 aardgasvrije panden, 21 daken met zonnepanelen en 11 groene plekken, waarvan 4 groene daken. Van een aantal van deze projecten is de uitvoering reeds gestart.

Voor de **zonmotor** is onderzocht hoe de aanleg van zonnepanelen op corporatiewoningen versneld kan worden. In overleg met de woningbouwcorporaties zijn knelpunten in kaart gebracht. De gemeente stelt in juni **2021 een subsidieregeling specifiek voor zon bij woning corporaties open**, om de versnelling van de aanleg van zonnepanelen mogelijk te maken. Dit betekent dat er in 2022 en 2023 extra zonnepanelen op corporatiewoningen worden gerealiseerd, welke zonder deze investering (nog) niet gerealiseerd zouden worden.

Om **hittestress en wateroverlast** tegen te gaan is de **ambitie om 100 extra plekken in de stad te vergroenen.** In het kader van de Klimaatadaptatiemotor zijn 125 potentiele plekken (in alle stadsdelen) in kaart gebracht. Deze worden onderzocht op kansrijkheid en de aanwezige ondergrondse infrastructuur. In **april 2021 start de aanleg van de eerste groene plek**. In totaal worden in 2021 ca. 30 plekken vergroend en nog eens 70 plekken in 2022.

Voor de **warmtemotor**, veruit de grootste investering, wordt **rond de zomer een overeenkomst gesloten tussen de samenwerkingspartners voor het uitvoeren van de eerste 6 buurten van de Warmtemotor. Het gaat in deze fase om in totaal 6.000 woningen** (uitvoering is afhankelijk of de financiering van de onrendabele top van het gedeelte van de woningcorporaties).

8 Duurzame gemeentelijke organisatie

Uitvoeringsagenda Duurzame Organisatie 2020-2030, 3 maart 2020, college.
29 maatregelen over 4 domeinen: medewerkers, bedrijfsvoering, gebouwen en openbare ruimte.

Verduurzamingsrapportage 2021, jaarlijkse rapportage, na reces in het college en TKN raad.

TOEGEVOEGDE AGENDAPUNTEN
Bespreekpunten

Economische Zaken
9 Uitvoeringstoets op de concept-verordening 'toerisme in balans' naar aanleiding van het volksinitiatief' Amsterdam heeft een keuze'Nr.VN2021-018351

10 Financiële bijdrage ten behoeve van project X. Nr.VN2021-018357

Nr. 302: Bouwen op water

Onderwerp

Motie van de leden Van Dantzig, Naoum Néhmé en Boomsma inzake de Voorjaarsnota 2021 (bouwen op water)

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
– Een tekort aan beschikbare bouwgrond in een alsmaar groeiende stad;
– De druk op de woningmarkt hoog is;
– Bouwen op water zorgt voor wijken die beter bestand zijn tegen klimaatveranderingen en bijdragen aan een gezonde water- en hittehuishouding
– Voor bouwen op water nog ruim mogelijkheden zijn binnen de stadsgrenzen van Amsterdam.

Overwegende dat:
– Het bouwen van woningen en woonwijken op water de afgelopen jaren steeds efficiënter, grootschaliger en betaalbaarder is geworden waardoor het mogelijk is sociale huur, midden-huur en betaalbare koop te realiseren.
– Bouwen op water kansen geeft om zowel tijdelijk als permanent woningen toe te voegen aan de stad met o.a. kansrijke locaties als een drijvend IJburg 3 en hybride land en waterbuurten in Havenstad.
– Door het drijvende karakter woonwijken tijdelijk op de ene locatie kunnen liggen en daarna door kunnen verhuizen naar een permanente locatie of een nieuwe tijdelijke locatie waardoor snel meer bouwruimte kan worden toegevoegd.
– Het toevoegen van bouwgrond op het water zal zorgen voor een toename van grondinkomsten in het vereveningsfonds.
Amsterdam gezien haar geschiedenis een voortrekkersrol kan spelen bij bouwen op water en dat andere (wereld)steden dit voorbeeld kunnen volgen.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

– samen met het Havenbedrijf en Rijkswaterstaat de mogelijkheden voor het toevoegen van wonen op het water te onderzoeken en daarbij:
• samen met partijen met ervaring in stedenbouw op water te onderzoeken op welke manier het bestaande regelgevend kader kan worden aangepast om bouwen op water verder te stimuleren;
• hierbij ook de nautische kwaliteit en ruimte voor bedrijvigheid in acht te nemen;
• een locatieonderzoek te verrichten naar in ieder geval de kansen voor permanente en tijdelijke bouw op het water voor IJburg fase 3 en Havenstad;
– met marktpartijen in gesprek te gaan over onder welke voorwaarden zij mogen bouwen op water;
– samen met marktpartijen te onderzoeken op welke plekken in de stad op water nog meer kan worden gebouwd;
– samen met het Havenbedrijf en Rijkswaterstaat te zoeken naar een, al dan niet tijdelijke, innovatieplek waar geëxperimenteerd kan worden met grootschalige woningbouw op het water.

Het lid van de gemeenteraad

R.H. van Dantzig
H. Naoum Néhmé
D.T. Boomsma

Preadvies

Druk op de ruimte is er niet alleen op land maar ook op water en oevers. Woonbestemmingen moeten worden afgewogen tegen recreatief, ecologisch en nautisch gebruik. Uit eerdere inventarisaties nav van een motie in 2020 en in Haven-Stad kwamen geen geschikte locaties. Hierbij bleken wel praktische vraagstukken (wooncomfort, aanleg nutsvoorzieningen en financiering). Het is dus niet de verwachting dat dit op korte termijn substantieel bij gaat dragen aan de woningbouwproductie maar we kunnen wel kijken waar in de stad op termijn mogelijkheden kunnen ontstaan en welke keuzes dat vereist.

Tegen aanneming van dit voorstel heeft B&W daarom geen bezwaar.

Nr. 307: De gezondheid boven windturbines

Onderwerp

Motie van de leden Van Soest en Khan inzake de Voorjaarsnota 2021 (gezondheid boven windturbines)

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
– de gevolgen voor de volksgezondheid van bewoners, van het plaatsen van windturbines op 350 meter afstand van woonhuizen, evident zijn maar nog onvoldoende inzichtelijk.

Overwegende dat:
– getuige het grote aantal insprekers, de zorgen bij omwonenden groot zijn;
– de WHO vaststelt dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en zij een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines adviseren.

Van mening dat:
– omwonenden er recht op hebben om eerst inzichtelijk te hebben wat de gevolgen voor de volksgezondheid zijn van het plaatsen van windturbines in hun directe omgeving voordat deze geplaatst worden.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

– eerst een gedegen onderzoek uit te (laten) voeren naar de gevolgen voor de volksgezondheid en de gevolgen voor kinderen van het plaatsen van windmolens in de directe omgeving van woonhuizen;
– tot de uitkomsten daarvan bekend zijn, geen definitieve beslissingen te nemen over het toestaan van windturbines nabij gevoelige bestemmingen; en dit niet eerder te doen voordat er zekerheid is of er blijvende schade, in welke vorm dan ook, kan ontstaan voor bewoners;
– de raad over de uitkomsten te informeren.

Het lid van de gemeenteraad

W. van Soest
S.Y. Khan

Preadvies

- De Nederlandse geluidsnorm biedt bescherming voor de volksgezondheid en is door de Rijksoverheid bepaald op basis van onderzoek naar de hinderlijkheid van windturbinegeluid, en is aangesloten op de normering die voor andere geluidsbronnen zoals wegverkeer wordt gehanteerd.
- In reactie op Kamervragen is recent (november 2020) nog door het Rijk aangegeven dat er geen nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de Nederlandse normering.
- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (health impact assessment). Dit

kan alleen als er specifieke locaties in beeld zijn. In de RES 1.0 zijn alleen zoekgebieden vastgesteld.

- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 314: Zoekgebieden nieuwe volkstuinen

Onderwerp

Motie van het lid Kuiper inzake de Voorjaarsnota 2021 (zoekgebieden voor nieuwe volkstuinen)

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- Er veel Amsterdammers zijn die graag een volkstuin zouden willen beheren maar dat het aanbod beperkt is;
- De wachtlijst voor een volkstuin het afgelopen jaar is gegroeid tot 7000 ingeschrevenen;

Overwegende dat:
- Volkstuinen belangrijk groen zijn voor de stad en fungeren als oases van rust voor mens en dier;
- Volkstuinen voorzien in een sociale behoefte en bijdragen aan de sociale cohesie;
- Volkstuinen bij uitstek een mogelijkheid zijn om groen en natuur te ervaren en beheren in een verdichtende stad;
- De uitbreiding of toevoeging van volkstuinparken bijdraagt aan een meer uitgebreide hoofdgroenstructuur en meer biodiversiteit;

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Middels nader te bepalen zoekgebieden op zoek te gaan naar ruimte voor nieuwe volkstuinparken en hierbij ook nieuw te ontwikkelen stedelijke gebieden (zoals Haven-Stad) te betrekken.

Het lid van de gemeenteraad

T. Kuiper

Preadvies

Het college is voorstander van het vergroten van de mogelijkheden voor aanvullende (tijdelijke) vormen van tuinieren in de stad (stadslandbouw, buurtmoestuinen etc.). Deze vormen willen we aanmoedigen en faciliteren. Daarbij kiest het college voor behoud van de bestaande volkstuinparken en het intensiever en breder benutten van deze tuinparken. Voor nieuwe tuinparken ziet het college geen mogelijkheden omdat de ruimte voor nieuw groen in de stad zeer schaars is en omdat andere groen-recreatieve functies (zoals stadsparken en sportparken) een hogere prioriteit hebben. Daarbij willen we het schaarse publiek groen niet privatiseren.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 358: Behoud de middenklasse buitenstedelijk bouwen

Onderwerp

Motie van de leden Kreuger c.s. inzake de Algemene Beschouwingen **(Behoud de middenklasse – buitenstedelijk bouwen)**

Aan de gemeenteraad

Overwegende dat:

- een gezonde stad een grote middenklasse heeft;
- de middenklasse Amsterdam in toenemende mate verlaat, onder andere vanwege een gebrek aan passende woningen;
- de middenklasse vaak een voorkeur heeft voor grotere woningen en wijken met veel laagbouw, hetgeen binnenstedelijk moeilijk te realiseren is;
- buitenstedelijk bouwen goedkoper is;
- de bouw van woningen voor middeninkomens ver achterloopt op de ambitie en heilige huisjes niet geschuwd dienen te worden,

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

de mogelijkheden voor buitenstedelijk bouwen in en rond Amsterdam in kaart te brengen en de resultaten hiervan voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 aan de Raad te doen toekomen.

Het lid van de gemeenteraad

K.M. Kreuger
M.C.G. Poot
D.T. Boomsma

Preadvies

De afgelopen periode is gewerkt aan het opstellen van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Uit het interactieve maakproces van de omgevingsvisie blijkt dat er veel draagvlak is voor de strategische keuze “Groeien binnen grenzen” en daarmee voor verdichten in de bestaande stad en het open houden van het landschap. Het groene landschap is van groot belang voor biodiversiteit, versterken ecologie, klimaatadaptatie en recreatie. De Omgevingsvisie ziet dan ook expliciet af van het bebouwen van het buitengebied.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel

Nr. 402accent: Bescherm orde 1-panden en monumenten

Onderwerp

Motie van het lid Boomsma VJN2021 Bescherm orde 1-panden en monumenten

Aan de gemeenteraad

Overwegende dat:

- twee panden op de Leidsekade worden verbouwd die wel een orde 1-status hebben, maar niet zijn aangemerkt als monument;
- dergelijke panden bescherming verdienen en ook het interieur zou moeten worden onderzocht, met op zijn minst een quickscan, alvorens sloopwerkzaamheden en/of verbouwing plaatsvinden;
- hier een vergunning is verleend voor sloop/verbouwing zonder dat interieur was onderzocht, en daarmee is behandeld als een orde 2-pand.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Te onderzoeken of en hoeveel panden er zijn in Amsterdam die een orde 1-status hebben, maar die niet zijn aangemerkt als monument, en daarover te rapporteren aan de gemeenteraad, en een voorstel te doen over hoe daarmee om te gaan;
- Te onderzoeken op welke wijze bij de verbouwing van orde 1-panden die geen monumentenstatus hebben, een quickscan kan worden uitgevoerd van de historische waarde van het interieur en op welke wijze daar bij de beoordeling van de aanvraag Omgevingsvergunning rekening mee gehouden kan worden.

Het lid van de gemeenteraad

Boomsma

Preadvies

Het college deelt de zorg van de lid Boomsma ten aanzien van de bescherming van en omgang met panden die zijn aangemerkt met een orde 1 status maar die niet zijn aangewezen als monument.

Tegen aanneming van dit voorstel heeft B&W daarom geen bezwaar.

Nr. 424: Introduceer referentienorm en opteer voor voldoende volkstuinparken

Onderwerp

Motie van het lid Bloemberg-Issa inzake introduceer referentienorm en opteer voor voldoende volkstuinparken

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- in de in december 2020 ingetrokken Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid staat dat er geen nieuwe volkstuinen meer bij zullen komen in Amsterdam;
- de TAC constateert dat het voornemen om programmatisch in de toekomst geen extra ruimte te bieden in Amsterdam aan nieuwe volkstuinparken, vanuit de Hoofdgroenstructuur geredeneerd slechts een te onderschrijven keuze is mits er complementair voldoende mogelijkheden in de buurt worden geboden om te tuinieren;
- wat de TAC betreft de programmering van nieuwe volkstuinparken vanuit maatschappelijk oogpunt relevant is op het moment dat de garantie daarvan ontbreekt en het aanbod achterblijft;
- ook het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West, met het oog op de ambitie tot forse uitbreiding van de stad zoals het project Haven Stad, het onverstandig acht geen nieuwe volkstuinparken aan te leggen.

Overwegende dat:
- volkstuinen een belangrijke maatschappelijke functie vervullen en van groot belang zijn voor het welzijn van veel Amsterdammers;
- volkstuinen een rijke biodiversiteit kennen, hoogwaardig groen en rust bieden en een zeer waardevolle bijdrage leveren m.b.t. klimaatbestendigheid;
- de lange wachttijd voor volkstuinen laat zien dat er onder inwoners van onze stad een grote behoefte aan tuinen bestaat;
- stadsuitbreidingsontwikkelingen (zoals Haven Stad, Strandeiland en Buiteneiland) gepaard zouden moeten gaan met genoeg tuiniermogelijkheden voor aspirant tuinders;
- de referentienormen maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen het college richting geven en raadsleden de mogelijkheid bieden om te controleren of het college voldoende investeert en ruimte biedt conform gestelde doelen;
- een extra referentienorm waarmee bewerkstelligd wordt dat er voldoende tuinparken worden gerealiseerd binnen onze gemeente ook wenselijk is, gezien de bijzondere maatschappelijke en ecologische waarde van dit groentype en de opgaven waar we de komende jaren in toenemende mate mee te maken krijgen i.v.m. klimaatverandering.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

1. een referentienorm voor voldoende volkstuinparken te introduceren;
2. aan de hand van deze nieuwe referentienorm bij stadsuitbreiding te opteren voor de programmering van nieuwe volkstuinparken;
3. tevens te inventariseren welke (braakliggende) terreinen binnen de gemeente omgevormd kunnen worden tot nieuwe volkstuinparken en de raad hierover te informeren.

Het lid van de gemeenteraad

J.F. Bloemberg-Issa

Preadvies

Het college is om twee redenen geen voorstander een groennorm voor volkstuinparken. De ene is dat een verdere onderverdeling van de groennorm de planprocessen onnodig complex maakt. De andere is dat het college bij het invullen van groene ruimte prioriteit geeft aan groene functies met een intensiever gebruik dan de relatief extensief gebruikte volkstuinparken. Het college zet voor de volkstuinparken in op verbreding van het gebruik, niet op uitbreiding. Het college steunt de mogelijkheden om op beschikbare (braakliggende) terreinen bijvoorbeeld stadslandbouw en tuineren te stimuleren, maar niet in de vorm van permanente volkstuinparken.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 445 : Gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren

Onderwerp

Motie van het lid Kılıç inzake monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- Het RIVM in haar verkenning naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines bevestigt dat er inderdaad reële gevaren bestaan;
- Het RIVM daarom voorstelt om de gezondheids- en veiligheidsaspecten juist in de (huidige) ontwikkelfase van de RES integraal mee te nemen en te monitoren tijdens de transitie.

Overwegende dat:
- De gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines leiden tot grote zorgen onder de bevolking;
- Deze zorgen niet genegeerd mogen worden;
- Het RIVM een expertisecentrum heeft opgezet genaamd Expertisepunt Windenergie en Gezondheid dat de gemeente Amsterdam kan ondersteunen bij een goede monitoring van de gezondheids- en veiligheidseffecten.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

In contact te treden met het recent opgerichte Expertisepunt Windenergie en Gezondheid, zich te laten adviseren over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitored kunnen worden en deze aanbevelingen te integreren in de RES 1.0.

Het lid van de gemeenteraad

A. Kılıç

Preadvies

- De gemeente voert al uit wat in de motie staat, en acht de motie daarom overbodig:
  - Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).
  - De Amsterdamse GGD is al in contact getreden met het RIVM en andere GGD's om zich hierover te laten adviseren.
- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 446: Minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen

Onderwerp

Motie van het lid Kılıç inzake minimaal 250 meter tot volkstuinen

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- volkstuinen in een stad zoals Amsterdam één van de weinig plekken zijn waar Amsterdammers kunnen ontsnappen aan de constante prikkels in de stad en kunnen genieten van de rust, de stilte en de natuur;
- er bij de plaatsing van windturbines geen minimale afstand wordt gehanteerd tot volkstuinen, waardoor volkstuinbezoekers het risico lopen op geluidsoverlast.

Overwegende dat:
- volkstuinbezoekers net als andere Amsterdammers bescherming dienen te genieten van geluidsoverlast door windturbines;
- het RIVM na een verkenning van de gezondheids- en veiligheidseffecten een generieke afstand heeft bepaald van bijna 250 meter voor windturbines (met een vermogen van 1-5 MW) bij een nominaal toerental.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

De zoekgebieden in de RES 1.0 zodanig aan te passen dat de afstand tussen windturbines en volkstuinen minimaal 250 meter is.

Het lid van de gemeenteraad

A. Kılıç

Preadvies

- Het RIVM heeft geen generieke afstand bepaald van 250 meter.
- In Nederland zijn er geluidsnormen en veiligheidsnormen. Daar zal Amsterdam zich aan houden. Maatwerk is nodig: geluidsberekeningen en veiligheidsberekeningen per windturbine of –park.
- Met betrekking tot volkstuinen, qua:
  - Geluid: In de gezondheidseffectanalyse (eerder health impact assessment genoemd) wordt ook het effect op de volkstuinparken meegenomen. En zodoende meegewogen in de bestuurlijke besluitvorming over de vergunningen.
  - Veiligheid: de nationale richtlijnen uit de Handreiking Risicozonering Windturbines en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines wordt gevolgd. Hierin staan toetsafstanden voor veiligheidsberekeningen. Dit zijn geen generieke afstanden die verplicht aangehouden moeten worden.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 458: Motie van de leden Naoum Néhmé en Boomsma inzake proceskosten laten voorschieten door projectontwikkelaars

Onderwerp

Proceskosten laten voorschieten door projectontwikkelaars

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden hebben de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over de Voorjaarsnota 2021

Overwegende dat:
– Amsterdam te maken heeft met een gigantisch woningtekort;
– Het zo snel mogelijk bouwen van woningen de enige manier is om het tekort aan daaraan op te lossen;
– Amsterdam een maximum heeft gezet van 80 miljoen op de proceskosten waardoor er niet voldoende middelen zijn om alle aangemelde initiatieven in 2021 te kunnen behandelen;
– De bezuiniging op de proceskosten ook in de jaren daarna voor achterstanden kan zorgen bij een groot aantal bouwinitiatieven;
– De projectontwikkelaars staan te trappelen om door te kunnen gaan met hun pro-jecten en daarmee te zorgen voor extra woningen in Amsterdam;
– Projectontwikkelaars er positief tegenover staan om de proceskosten vooraf voor te schieten zodat projecten altijd door kunnen blijven gaan;
– Het in andere gemeentes heel gebruikelijk is dat de proceskosten vooraf worden be-taald zoals bijvoorbeeld bij de gemeenten Diemen, Weesp en Amstelveen.
– Het voorschieten van proceskosten er tevens voor kan zorgen dat minder projecten halverwege het traject afhaken waardoor het slagingspercentage toe kan nemen.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Een voorstel te ontwikkelen om de structurele bezuiniging op de proceskosten terug te draai-en, door proceskosten te laten voorschieten door projectontwikkelaars, zonder dat daar aan-vullende rechten of invloed aan kunnen worden ontleend, en die dan, als sprake is van door-gang, achteraf te verrekenen bijvoorbeeld via de erfpachtaanbieding.

Het lid van de gemeenteraad

H. Naoum Néhmé, D.T. Boomsma

Preadvies

Uitgangspunt is dat met het huidige niveau van de proceskosten alle lopende projecten kunnen doorgaan. Nog afgezien daarvan zijn er belangrijke argumenten om niet in te gaan op het aanbod van ontwikkelaars om proceskosten voor te schieten:

1. Integriteit en gelijke behandeling. De gemeente wil een goede inhoudelijke afweging kunnen maken en partijen gelijk behandelen en objectief kunnen

beoordelen. Het eerder helpen van partijen die bereid zijn om geld te betalen, leidt tot ongelijke behandeling en ook tot kwetsbaarheden in het kader van integriteit.
2. Het zelf betalen van proceskosten betekent niet dat de gemeente dan direct capaciteit beschikbaar heeft om een initiatief te ondersteunen. Het direct inzetten van capaciteit voor een nieuw initiatief kan niet zonder dat dit consequenties heeft voor lopende projecten.
3. De systematiek waarbij proceskosten betaald worden via erfpacht past niet binnen het erfpachtsysteem.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 465: Klimaatbeleid

Onderwerp

Motie van het li Veldhuyzen inzake de Voorjaarsnota 2021 (klimaatbeleid)

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:

- de maatregelen die genomen worden met oog op het klimaatbeleid enerzijds voordeel kunnen opleveren voor Amsterdammers met de mogelijkheid over te stappen op elektrisch vervoer;
- ontwikkelingen op het gebied van elektrisch rijden niet zo snel verlopen dat elektrisch rijden voor minder vermogende en arme Amsterdammers de komende jaren binnen bereik zal zijn;[1]
- onder andere mobiliteit van groot belang is voor alle Amsterdammers, het dient te worden voorkomen dat minder vermogende groepen het zwaarst geraakt worden door de klimaatmaatregelen, daarbij moeten ook de minst vermogende Amsterdammers nog steeds mogelijkheden behouden om mobiel te blijven;[2]
- de impact van vermogende Amsterdammers op het klimaat vaak hoog is vergeleken met minder vermogende Amsterdammers, en derhalve onderzocht moet worden of de rekening ook rechtvaardig gedragen wordt;[3]
- onderzocht dient te worden wat de precieze impact op deze groep is, hoe het klimaatbeleid evenredig verdeeld kan worden, en mobiliteit voor de minder en minst vermogende Amsterdammers behouden wordt;
- dit eventueel mogelijk is door minimagezinnen een subsidie te verstrekken voor een bepaald aantal kilometers vergoeding per jaar met een deelauto, gebaseerd op afstand naar werk, school en andere basisvoorzieningen;
- indien de impact onevenredig zwaar berust op de minder vermogenden, er bekeken dient te worden hoe deze verdeling rechtvaardiger kan door minder subsidies te verstrekken aan vermogenden, en tegemoet te komen aan de minder vermogenden;

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

het bovenstaande in acht te nemen, en verder onderzoek te doen naar de impact van het klimaatbeleid op de minder vermogenden en minst vermogende Amsterdammers. Hierbij dient te worden berekend hoe de lasten en lusten gedragen worden om naar aanleiding hiervan eventueel aanpassingen door te voeren om een rechtvaardige kosten en baten verdeling te verzekeren.

Het lid van de gemeenteraad

J.A. Veldhuyzen

Preadvies

De impact van het klimaatbeleid op de minder vermogenden en minst vermogende Amsterdammers wordt op verschillende manieren onderzocht en bewaakt.
We willen de energietransitie op een rechtvaardige wijze laten plaatsvinden.
Klimaatrechtvaardigheid is een van de pijlers van de Routekaart Amsterdam

[1] De aanschafprijs van een elektrische auto blijft een stuk hoger, ook in de tweedehands sector: https://www.anwb.nl/auto/elektrisch-rijden/wat-kost-het

[2] De armsten betalen relatief het meest voor klimaatbeleid: zie footnote 1.

[3] Een soortgelijk onderzoek als in footnote 1 is nodig om ook op stadsniveau te bekijken hoe de lasten en lusten verdeeld zijn.

Klimaatneutraal en de Transitie Visie Warmte. Ook in het strategisch plan Laadinfrastructuur 2020-2030 is betaalbaarheid voor mensen met een kleine portemonnee het uitgangspunt.

OiS onderzoekt elke twee jaar de energiearmoede in de stad en we zetten met !Woon een monitor op van de ontwikkeling van de woonlasten. Het bezit van voertuigen onder de minder vermogende in Amsterdam wordt jaarlijks in beeld gebracht door een landelijk enquête van CBS.

We zetten (flankerend) beleid in om eventuele negatieve impact terug te dringen zoals specifieke vervangingssubsidie voor vervuilende voertuigen voor stadspashouders met groene stip, gratis energieadvies, collectieve inkoop zon en isolatie.

Dit maakt de motie overbodig. B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 499: Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Onderwerp

Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
- de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Het lid van de gemeenteraad

D.G.M. de Grave-Verkerk

Preadvies

- De motie van de leden van de Tweede Kamer verzoekt de regering:
  - "Op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;
  - De resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES'en."
- De motie verzoekt de regering niet om de resultaten van het onderzoek af te wachten en geen stappen meer te zetten bij de concretisering van de RES. De RES is nodig voor behalen van de klimaatdoelen.
- Het college volgt de landelijke wet- en regelgeving. Het huidige Nederlandse beleid voor omgevingsgeluid is gebaseerd op geluidsnormen en niet op afstandsnormen, dit geldt ook voor windturbines. Het college ziet het onderzoek naar afstandsnormen met interesse tegemoet.
- In reactie op Kamervragen is recent (op 9 juni 2021 én november 2020) nog door het Rijk aangegeven dat er voor windturbines geen nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de Nederlandse geluidsnormen.
- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Preconstructie

Reflectiefase RES Wind

RES Amsterdam
1 juli 2021

Programma

14:00	Korte toelichting Reflectiefase en wat die oplevert
14:15	‘Preconstructie’ 1/1/2025: kritieke momenten
14:50	Pauze
15:00	Gesprek over de tijdlijn: raakvlakken en knelpunten
15:45	Conclusies en afspraken
16:00	Einde

Toelichting Reflectiefase

Waar staan we? (Toelichting [redacted]

Concrete eindproducten reflectiefase

A. Afwegingskader voor de besluitvorming over de geschiktheid van de concrete locaties in de zoekgebieden met i.i.g.:

- ✓ Technische, maatschappelijke (gezondheid) en ruimtelijke criteria voor besluitvorming
- ✓ Beschrijving per zoekgebied

B. Richtlijnen/toetsingskader voor de realisatie van windenergie met i.i.g.:

- ✓ Richtlijnen voor lokaal eigenaarschap
- ✓ Richtlijnen voor de besluitvorming
- ✓ Richtlijnen voor participatie voor initiatiefnemers en RES partners

C. Spelregels en governance samenspel in uitvoeringsfase

Preconstructie

Stel je voor..Het is 1 januari 2025: Het besluit is genomen en je bent tevreden!

Per windrichting van de zoekgebieden van Amsterdam

- Nieuw-West/Haven
- Noord
- Oost
- Zuidoost/Diemen

Stap 1:

- Hoe ziet er besluit eruit?
- Waarover ben je tevreden?
- Wat zei je op dat moment tegen je collega's bij het koffie appparaat?

Uitvoeringsbesluit
1/1/2025

"we kregen complimenten over onze aanpak"

Preconstructie

Stap 2:

- Welke kritieke momenten vonden plaats tussen nu en 1/1/2025 ?
- Wat vertelde je thuis of bij het koffie apparaat?

Kritieke momenten zijn momenten waarop het proces een belangrijke wending neemt. Bijvoorbeeld door een (politiek) besluit, een beslissing of een belangrijke gebeurtenis.

Preconstructie in mural (tot 14.50)

Stap 1: Beschrijf het besluit in 1/1/2025 en waarom je tevreden bent (‘ondertitels’)

- Hoe ziet er besluit eruit?
- Waarover ben je tevreden?
- Wat zei je op dat moment tegen je collega’s bij het koffie appparaat?

Stap 2: Beschrijf de belangrijkste kritieke momenten tussen nu en 2025?

- Welke kritieke momenten vonden plaats tussen nu en 1/1/2025?
- Wie waren betrokken?
- Wat vertelde je bij het koffie apparaat?

Stap 3: plak je eigen ‘ideale besluit’ en kritieke momenten op de gezamenlijke tijdlijn

Conclusie en afspraken

Afspraken voor vervolg

Groepsindeling Preconstructie Reflectiefase 1 juli 2021

Naam	*Organisatie/ Functie*	*Mag verplaatst naar andere groep*
Windrichting Noord		
[redacted]	Team RES	
[redacted]	Public Mediation	
1. [redacted]	Over-gemeenten	Nee
2. [redacted]	Waterland	Nee
3. [redacted]	Provincie NH	
4. [redacted]	Groenlicht, adviseur Team RES	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, Ruimte en duurzaamheid	
6. [redacted]	Team RES, Communicatie	
Windrichting Oost		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Stadsdeel Oost	Nee
2. APPM Consortium	ooststroom@appm.nl	Nee
3. [redacted]	Provincie NH	
4. [redacted]	Gem Amsterdam, waarschijnlijk adviseur ingehuurd	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, stedenbouwkundige	
6. [redacted]	Team RES, Communicatie	
Windrichting Zuidoost en Diemen		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Diemen	Nee
2. [redacted]	Stadsdeel Zuidoost	Nee
3. [redacted]	Ouder-Amstel	Nee
4. [redacted] (?)	Energieregio NHZ	
5. [redacted]	Gem Amsterdam, Zon - duurzaamheid	
6. [redacted]	Gem Amsterdam, ontwerper afdeling duurzaamheid	
Windrichting Nieuw-West en Haven		
[redacted]	Public Mediation	
[redacted]	Team RES	
1. [redacted]	Port of Amsterdam	Nee
2. [redacted]	Stadsdeel Nieuw-West	Nee
3. [redacted]	Omgevingsdienst IJmond	Nee

4. [redacted]	Gem Amsterdam Omgevingsvisie	Nee (bij I. Zwart)
5. [redacted]	Alliander	Nee (wsl dit enige zoekgebied)
6. [redacted]	Waternet	
7. [redacted], provincie NH- waarschijnlijk afwezig	Provincie NH, waarschijnlijk afwezig	

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid[redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie ook kennis genomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te ~~te~~ informeren over deze reflectiefase. ~~vervolgstappen van de reflectiefase.~~

Commented [redacted] Hier mag een zin tussen óver die reflectiefase. Bijvoorbeeld: Uw raad heeft bij de bespreking van de RES besloten tot het instellen van een reflectiefase waarin we de verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens in onze stad, de ruimte en aandacht kunnen geven die nodig is.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiel brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote ~~en rijke~~ stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het PBL recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Deze transitie is niet makkelijk en niet pijnloos. Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen.

- nog effe noemen dat zoeken iets anders is dan vinden, duidelijk maken dat het om zo'n 17 molens gaat, waarvan de helft in de haven
- in 2025 vergunningen vergeven, toch?
- paar regels over gevolg uitspraak RVS

Het is de taak van ons college om bij deze grote opgaven richting te geven. Wij ~~moeten~~moeten als lokale overheid ons steentje bijdragen. ~~Daarover kunnen en willen wij niet marchanderen.~~ Tegelijkertijd willen wij onze inwoners de ruimte bieden om met ons mee

te denken, om hun ideeën en zorgen kenbaar te maken. En als college gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Commented [redacted] Dit is wellicht overbodig als voorstaande regels nog ingevoegd worden.

Amsterdam geeft met de reflectiefase ~~op een nieuwe manier~~ invulling aan ~~de behoefte naar meer dialooghet~~ gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wil worden ook gehoord kán worden. ~~De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig.~~ De Bbetrokkenheid van ~~burgers~~ onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar. ~~is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase de juiste stappen, vindt ook staatsecretaris Yeşilgöz-Zegerius[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.~~

Commented [redacted] Voegt het iets toe dat een VVD-stas het met ons eens is?

Tijdens de ~~Het doel van d~~e reflectiefase ~~is om~~willen we de behoeftes en zorgen in de stad ~~te~~ inventariseren~~, en er~~ zodat we ervoor kunnen zorgen dat ~~voor te zorgen dat~~ deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

---

~~[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.~~

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen daar waar zij wonen en waar mogelijk windmolens komen mee praten. En ook belangengroepen worden uitgenodigd ~~Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.~~om zich in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een ~~diverse vormen van fysieke[4] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een~~ digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie"

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
~~[4] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.~~

(PWE[5]). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende ~~Door dit type raadpleging kunnen achterliggende~~ motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft onlangs het Nationaal Klimaatakkoord gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen.
We zullen ook excursies organiseren en lokaal bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. mocht dit gewenst zijn. ~~worden ten behoeve van de besluitvorming., etnografisch onderzoek, excursies en dialoogtafels naast mogelijk andere activiteiten.~~ Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. ~~Tijdens de activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet.~~

Commented [redacted] Dit kan ook nog later. Wellicht is het nu nog te vroeg hiervoor?

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[6] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
De samenstelling van de commissie is op xxx bekend.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm en een brede vertegenwoordiging van belangstellenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal

---

[5] ~~Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming.~~ Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[6] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

~~**Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein**~~
~~Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.~~

~~Initiatiefnemers zullen niettemin relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ervaringen uit de verdere uitwerking van~~

~~het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.~~

~~**Nederland heeft grote inspanningen nodig**~~
~~Het PBL constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?" dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen.~~ We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. ~~Want~~ Ook ~~ook~~ na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 1 Jul 2021 14:38:48 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]"
[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: FW: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Hoi dames, deze nieuwsbrief vandaag of morgen verstuurd! Groeten

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 14:40
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Bekijk de online versie.

Gemeente Amsterdam

Nieuwsbrief Duurzame Energie

Zoekgebieden windmolens

Het is duidelijk in welke gebieden binnen Amsterdam we gaan zoeken naar plek voor windmolens. De gemeenteraad stemde op 27 mei 2021 in met de plannen. Nu gaan we samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden een overzicht maken van alles wat we moeten meewegen om in zo'n gebied een goede plek voor de windmolens te kunnen

kiezen voor nieuwe initiatieven. Deze periode noemen we de Reflectiefase. Naast zo'n 17 extra windmolens willen we in Amsterdam ook veel meer zonnepanelen op grote daken plaatsen als bijdrage in de strijd tegen klimaatverandering.

> **Lees meer**

> **Bekijk de zoekgebieden**

Windmolens Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein

In tegenstelling tot nieuwe windzoekgebieden en initiatieven is de Noorder IJ-plas al sinds 2012 aangewezen als kansrijke locatie voor windenergie. In de zomer van 2020 ondertekende de gemeente voor dat gebied een intentieverklaring voor windmolens met NDSM Energie en bewonerscoöperatie Amsterdam Wind. In samenwerking met bewoners en ondernemers uit Noord hebben deze 2 energiecoöperaties een participatieplan opgesteld om windmolens te realiseren rond de Noorder IJ-plas en het Cornelis Douwesterrein. Hierin staat onder andere hoe de omgeving betrokken gaat worden en mee kan doen aan de uiteindelijke realisatie van een windmolen. Ook wordt toegelicht hoe mensen mee kunnen profiteren van de opbrengsten uit de elektriciteitsproductie van de windmolen.

> **Lees meer**

Bijna de helft van Amsterdamse scholen heeft zonnepanelen

Het gaat hard! Steeds meer Amsterdamse scholen draaien op schone energie. Vanaf 1 juli hebben weer 16 nieuwe scholen hun eigen zonnepanelen op het dak. In totaal hebben al 141 Amsterdamse scholen zonnepanelen. Voor de leerlingen is het een kans om zelf te ervaren hoe Amsterdam overstapt op schone energie. De gemeente Amsterdam vindt het belangrijk dat de daken van scholen worden ingezet voor duurzame energie. Daarom werken we nauw samen met onder andere Amsterdamse schoolbesturen, energiecoöperatie Zuiderlicht en Schooldakrevolutie, waarmee we ondersteuning bieden aan scholen die zonnepanelen willen.

> **Lees meer**

Colofon

Redactie: Gemeente Amsterdam,
Duurzame Energie.

- **www.amsterdam.nl/windenergie**

- **Hebt u een vraag**?
- Praat mee op **Facebook**
- Twitter: **@duurzaam020**
- **In- en uitschrijven nieuwsbrief**

From: "[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Thu, 1 Jul 2021 14:43:37 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Haha das een goed punt [redacted] dat wilde ik net inbrengen.
Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 15:41
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Heel mooi, [redacted] Dank voor het doorsturen.

Ik stuur het ook door naar [redacted] dan schrikt ze hopelijk niet op maandag wanneer er opeens 100+ mails (gerelateerd aan verzending nieuwsbrief) in de resinbox staan ☺

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 15:39
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Hoi dames, deze nieuwsbrief vandaag of morgen verstuurd! Groeten

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 1 juli 2021 14:40
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Windzoekgebieden, nieuwe plannen en zon op scholen

Bekijk de online versie.

Gemeente Amsterdam

Nieuwsbrief Duurzame Energie

Zoekgebieden windmolens

Het is duidelijk in welke gebieden binnen Amsterdam we gaan zoeken naar plek voor windmolens. De gemeenteraad stemde op 27 mei 2021 in met de plannen. Nu gaan we samen met bewoners, stadsdelen, buurgemeenten en andere belanghebbenden een overzicht maken van alles wat we moeten meewegen om in zo'n gebied een goede plek voor de windmolens te kunnen kiezen voor nieuwe initiatieven. Deze periode noemen we de Reflectiefase. Naast zo'n 17 extra windmolens willen we in Amsterdam ook veel meer zonnepanelen op grote daken plaatsen als bijdrage in de strijd tegen klimaatverandering.

› **Lees meer**

› **Bekijk de zoekgebieden**

Windmolens Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein

In tegenstelling tot nieuwe windzoekgebieden en initiatieven is de Noorder IJ-plas al sinds 2012 aangewezen als kansrijke locatie voor windenergie. In de zomer van 2020 ondertekende de gemeente voor dat gebied een intentieverklaring voor windmolens met NDSM Energie en bewonerscoöperatie Amsterdam Wind. In samenwerking met bewoners en ondernemers uit Noord hebben deze 2 energiecoöperaties een participatieplan opgesteld om windmolens te realiseren rond de Noorder IJ-plas en het Cornelis Douwesterrein. Hierin staat onder andere hoe de omgeving betrokken gaat worden en mee kan doen aan de uiteindelijke realisatie van een windmolen. Ook wordt toegelicht hoe mensen mee kunnen profiteren van de opbrengsten uit de elektriciteitsproductie van de windmolen.

› **Lees meer**

Bijna de helft van Amsterdamse scholen heeft zonnepanelen

Het gaat hard! Steeds meer Amsterdamse scholen draaien op schone energie. Vanaf 1 juli hebben weer 16 nieuwe scholen hun eigen zonnepanelen op het dak. In totaal hebben al 141 Amsterdamse scholen zonnepanelen. Voor de leerlingen is het een kans om zelf te ervaren hoe Amsterdam overstapt op schone energie. De gemeente Amsterdam vindt het belangrijk dat de daken van scholen worden ingezet voor duurzame energie. Daarom werken we nauw samen met onder andere Amsterdamse schoolbesturen, energiecoöperatie Zuiderlicht en Schooldakrevolutie, waarmee we ondersteuning bieden aan scholen die zonnepanelen willen.

› **Lees meer**

Colofon

Redactie: Gemeente Amsterdam,
Duurzame Energie.

- **www.amsterdam.nl/windenergie**
- **Hebt u een vraag**?
- Praat mee op **Facebook**
- Twitter: **@duurzaam020**
- **In- en uitschrijven nieuwsbrief**

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie ook kennis genomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te ~~te~~ informeren over deze reflectiefase. ~~vervolgstappen van de reflectiefase.~~

Commented [redacted] Hier mag een zin tussen óver die reflectiefase. Bijvoorbeeld: Uw raad heeft bij de bespreking van de RES besloten tot het instellen van een reflectiefase waarin we de verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens in onze stad, de ruimte en aandacht kunnen geven die nodig is.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiel brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote ~~en rijke~~ stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het PBL recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

~~Deze transitie is niet makkelijk en niet pijnloos.~~ Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen. Als college gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Commented [redacted] Dit is wellicht overbodig als voorstaande regels nog ingevoegd worden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windmolens van 3MW te bouwen in 2030 (127MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windmolens kunnen realiseren, en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit borgen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte te doen, onder ander met een mer en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

~~Het is de taak van ons college om bij deze grote opgaven richting te geven. Wij moeten als lokale overheid ons steentje bijdragen. Daarover kunnen en willen wij niet marchanderen. Tegelijkertijd willen wij onze inwoners de ruimte bieden om met ons mee te denken, om hun ideeën en zorgen kenbaar te maken.~~

Amsterdam geeft met de reflectiefase ~~op een nieuwe manier~~ invulling aan ~~de behoefte naar meer dialooghet gesprek dat wij willen voeren~~ met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wil worden ook gehoord kán worden. ~~De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig.~~ De ~~B~~betrokkenheid van ~~burgers~~ onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar. ~~is daarbij onmisbaar. Amsterdam zet met de reflectiefase de juiste stappen, vindt ook staatssecretaris Yeşilgöz-Zegerius[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.~~

Tijdens de ~~Het doel van d~~e reflectiefase ~~is om~~willen we de behoeftes en zorgen in de stad ~~te~~ inventariseren~~, en er~~ zodat we ervoor kunnen zorgen dat ~~voor te zorgen dat~~ deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen. ~~Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.~~

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

~~[1] In de kamerbrief nr 737 van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de kabinetsaanpak klimaatbeleid van 24 juni 2021 verwijst mevr. Yeşilgöz-Zegerius o.a. naar de reflectiefase in Amsterdam om aan te geven dat burgers serieus betrokken worden bij de energietransitie en de RES.~~

[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Commented [redacted] Voegt het iets toe dat een VVD-stas het met ons eens is?

Commented [redacted] Deze zou ik verwijderen.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken.
Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen daar waar zij wonen en waar mogelijk windmolens komen mee praten. En ook belangengroepen worden uitgenodigd ~~Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.~~om zich in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een ~~diverse vormen van fysieke[4] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een~~ digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie"

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
~~[4] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.~~

(PWE[5]). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende ~~Door dit type raadpleging kunnen achterliggende~~ motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft onlangs het Nationaal Klimaatakkoord gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen.
We zullen ook excursies organiseren en lokaal bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. mocht dit gewenst zijn. ~~worden ten behoeve van de besluitvorming., etnografisch onderzoek, excursies en dialoogtafels naast mogelijk andere activiteiten.~~ Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. ~~Tijdens de activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet.~~

Commented [redacted] Dit kan ook nog later. Wellicht is het nu nog te vroeg hiervoor?

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[6] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
De samenstelling van de commissie gebeurd op basis van de resultaten van de reflectiefase en zal ook pas na de reflectiefase bekend worden.

Commented [redacted] Met de reflectiefase worden dus de kaders voor die commissie bekend, pas daarna ga je werven. Dus 'na de reflectiefase' bedoel ik enige tijd later... wellicht nog anders verwoorden?

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm en een brede vertegenwoordiging van belangstellenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk

---

[5] ~~Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming.~~ Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

[6] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..

Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennis genomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines.
Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd.

~~**Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein**~~

~~Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al in 2012 in de Structuurvisie Amsterdam vastgelegd dat er windenergie kan komen. In 2020 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en een groep initiatiefnemers. Op 15 juni j.l. heeft het college een participatieplan goedgekeurd. Nu starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.~~

~~Initiatiefnemers zullen niettemin relevante inzichten uit de reflectiefase onderdeel laten uitmaken van hun proces. Dit geldt andersom ook: ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein worden meegenomen in de reflectiefase elders in de stad. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.~~

~~**Nederland heeft grote inspanningen nodig**~~

~~Het PBL constateert recentelijk in hun rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?" dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen.~~ We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. ~~Want~~ Ook ~~ook~~ na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie ook kennis genomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiel brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het PBL recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen. Als college gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windmolens van 3MW te bouwen in 2030 (127MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windmolens kunnen realiseren, en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit borgen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte te doen, onder ander met een MER en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar. Tijdens de reflectiefase willen we

de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening).). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en

[1] Invoegen wie mee heeft gedacht?

afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen daar waar zij wonen en waar mogelijk windmolens komen meepraten. En ook belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[2] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[3]). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft onlangs het Nationaal Klimaatakkoord gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen.
We zullen ook excursies organiseren en lokaal bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

---

[2] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en social media, aanvullend persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, infografics of visuals en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te

integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennis genomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd.

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

NR	Wat	Eerste actie	Wie
	PWE (door TU Delft): afspraak en een offerte vragen – [redacted]@populytics.nl'	Afspraak voor uitvraag	[redacted]
	Evaluatie Participatie (door Univ. Leiden?): afspraak en offerte vragen, [redacted] [redacted]@fgga.leidenuniv.nl	Afspraak voor uitvraag	[redacted]
	Etnografisch onderzoek: Afspraak met [redacted] en offerte vragen ([redacted] heeft contactgegevens? [redacted] [redacted] ook betrekken	Afspraak voor uitvraag	[redacted]
	Offerte Public Mediation tot eind 2021, september inzet 2022	gaan ze een concept voor leveren	[redacted]
	Ruimtelijk kader: pva en opdrachtgeverschap	Afspraak [redacted] Afspraak [redacted]	Ro
	Lokale procesgroepen inplannen en aftrap met portefeuillehouder inplannen	Notitie en organigram integreren en delen met SD coord.	[redacted]
	Veegronde overheden preconstructie - Zaanstad, [redacted] - SD Noord, [redacted] - Ronde Venen - Landsmeer, [redacted] - ?	Wie mist? 1 Veegmoment PM met [redacted] en/of [redacted]	[redacted]
	Specifiek zoekgebied Diemerscheg/Zuidoost: waar ligt het ambtelijke trekkerschap voor dit gebied?	Afspraak met Diemen/ [redacted]	[redacted]
	Weesp: contactpersoon nodig.	[redacted] bespreekt met [redacted]	[redacted]
	Capaciteit en kosten		
	Groen/ecologie: taakomschrijving en capaciteit vanuit Groen/IB?		Ju
	Communicatiecapaciteit RF e.v.	Afspraak [redacted]	[redacted]
	Omgevingsmanager(s) via extern bureau en vacatureloket.	Taakomschrijving	[redacted]
	Totale capaciteitsplaatje en benodigde fte's Inzet RF [redacted]	Bila [redacted]	[redacted]
	Inschatting kosten reflectiefase	Lijstje [redacted] uitbreiden	[redacted]
	Capaciteitsvraagstuk via NHZ oplossen, [redacted] en [redacted] hebben afspraak, evt met [redacted] - Operationele capaciteit in communicatie/organiseren in SD - Communicatie advies cap in ZO? - Omgevingsmanagement? - 3D visualisaties	[redacted] en [redacted] (half aug)	R[redacted]

	(nwe uitvraag vanuit RES NHZ)		
	Stakeholderanalyse per gebied	[redacted] in reces	
	Capaciteit en werkafspraken/rolverdeling bestuurszaken	[redacted] in reces	
	Vervolgstappen		
	SD overleggen inplannen, inclusief aftrap met PHO's		
	De 'productiecapaciteit' voor het schrijven/verzamelen van het afwegingskader regelen		
	Verlenging opdracht [redacted]		
	Gezondheidswerkgroep opstarten:	afspraak [redacted] [redacted] GGD	[redacted]

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie ook kennis genomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiel brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het PBL recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen. Als college gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windmolens van 3MW te bouwen in 2030 (127MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windmolens kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit borgen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte te doen, onder ander met een MER en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wil worden ook gehoord kán worden. De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar. Tijdens de reflectiefase willen we

Commented [redacted]: en (immer) [komma kan weg vlg mij)

Commented [redacted] een "energie" transitie?

Commented [redacted] fossiele

Commented [redacted] wat is PBL? Link naar rapport?

Commented [redacted] Maar als "college (waarom niet eigenlijk niet gemeente A'dam?)

Commented [redacted] Borgen zo oudbollig? Waarborgen? Of ontlenen? Jullie willen vast niet zeggen garanderen

Commented [redacted] [En ook aan de hand van] een afwegingskader
Wat ik begrijp niet wat het afwegingskader doet of ook een waarborg is?

Commented [redacted] !

de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). ~~).~~ Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Commented [redacted] Wat is dit? Dit proces /of de besluitvorming?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Commented [redacted] Ingrid snap niet precies governance is? Overheidsregels? ;-)

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

Commented [redacted] Enkelvoud of meervoud "moeten" ? afwegingskader / informatie is toch enkelvoud?

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

Commented [redacted] Wordt ipv is?

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten,

Commented [redacted] Welk sturingsrichtlijnen?

[1] Invoegen wie mee heeft gedacht?

stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen en waar mogelijk windmolens komen, meepraten. En ook belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Commented [redacted] En/of werken?

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[2] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[3]). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft ~~onlangs~~ het Nationaal Klimaatakkoord onlangs gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen.
We zullen ook excursies organiseren, ~~en~~ lokaale bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

Commented [redacted] Kan worden verwezen naar link of iets meer info over PWE?

Gezondheidseffectanalyse

In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

---

[2] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook doen de energiecoöperaties van Amsterdam Wind, ~~en~~ bewonersvertegenwoordiging(en) ~~doen mee, net~~ zoals Windalarm en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal- goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en ~~social~~sociale media ook door aanvullende en persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, "infografics" of "visuals" en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere. .

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te

Commented [redacted] Niet duidelijk voor mij wat jullie bedoelen .. wordt voor de toekomst breed uitgenodigd?

Commented [redacted] Van de gemeente

integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennis genomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd.

Commented [redacted] Hierdoor toevoegen?

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie ook kennis genomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windmolens van 3MW te bouwen in 2030 (127MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windmolens kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een MER en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De

energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (zoals het opstellen

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en mede-overheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windmolens komen, meepraten. En ook belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[2] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft het Nationaal Klimaatakkoord onlangs gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen[3].
We zullen ook excursies organiseren, lokale bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten kunnen visualisaties en geluidssimulaties worden ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

Gezondheidseffectanalyse

[2] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[3] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en voor iedereen toegankelijk uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en sociale media ook door aanvullende en persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, "infografics" of "visuals" en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website van de gemeente, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere.

[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennis genomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd hierdoor .

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windmolens. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windmolens in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windmolens van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windmolens kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een MER en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De

energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windmolens transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windmolens op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad zullen worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie, maar het afwegingskader is geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine gerealiseerd is (o.a. het opstellen

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en mede-overheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[2] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windmolens komen, meepraten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden transparant en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging heeft het

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

Nationaal Klimaatakkoord onlangs gebruikt om de mening van de Nederlander over alle maatregelen van de energietransitie in kaar te brengen[4].
We zullen excursies organiseren, lokale bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en voor iedereen toegankelijk uitgenodigd. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm, de groep bezorgde artsen en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten waaronder de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door naast bewonersbrieven en sociale media ook door aanvullende en persoonlijke benadering in de wijken met flyers en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, "infografics" of "visuals" en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door aanvulling van de website van de gemeente, nog meer nieuwsbrieven, nieuwsberichten, informatieavonden of andere.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

Commented [redacted] Kunnen we dit toezeggen? Dan kan bijvoorbeeld weg. Maar ik zou het nog niet weten.

Dit geldt voor alle drie punten.

[4] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennisgenomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd hierdoor.

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windturbines. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten als resultaat van de reflectiefase. Zij zullen door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal op basis hiervan de afweging maken.

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en mede-overheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken moeten worden. Zij bevatten de "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase.
   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[2] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en. De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windturbines komen, meepraten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden zichtbaar en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen[4].
We zullen excursies organiseren, bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. De thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit krijgen hierbij ruim aandacht.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en voor zoveel mogelijk toegankelijk uitgenodigd. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm, de groep bezorgde artsen en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken. Dit willen we doen met o.a. excursies, animaties en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en informatieavonden.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

---

[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennisgenomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste *procedure* gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd hierdoor.

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

From: "Groenewoud, Saskia"[redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 5 Jul 2021 07:29:41 +0100
To: "[redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>; "[redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Windturbines

Beste [redacted] en [redacted]
Lees ajb even mijn concept antwoord mee voordat ik dit verstuur aan een bewoner Vd NIJP.
Ik hoor graag jullie reactie.
Dank,
Saskia
Beste [redacted]
Dank voor je mail. Het klopt dat de reflectiefase niet van toepassing is op bijv NIJP. Echter, dit is niet het volledige verhaal. Op de NIJP wordt de gezondheidstoets (Health Impact Assesment; HIA) uitgevoerd en worden tussentijdse inzichten bij verdere uitwerking rond NIJP meegenomen. De HIA en tussentijdse inzichten maken ook onderdeel uit Vd reflectiefase. Dit is bijv ook te lezen op de website van de gemeente (Havenstad NoorderIJplas; wind).
Vanavond is er een bijeenkomst ihkv participatieplan windcooperaties NoorderIJplas en Cornelis Douwes. Marieke van Doorninck en ik zijn daar bij de start ook aanwezig. Hier zullen eerste vervolgstappen gezet worden en vragen gesteld kunnen worden. Ook hoe de belangen van bewoners, de vraag die je mij stelt in jouw mail, worden meegenomen.
Ik hoop je voor nu afdoende te hebben geïnformeerd.
Met vriendelijke groet,
Saskia Groenewoud
Stadsdeelbestuurder Amsterdam-Noord
Outlook voor iOS downloaden
Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag, juni 16, 2021 12:13
Aan: [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Windturbines

Beste Saskia,

Ten einde raad stuur ik je deze mail. Ik ben bewoner van een woonark aan de Noorder IJplas (NIJP) en jij en ik hebben elkaar ontmoet tijdens de online talkshow in het Tolhuys. Ik – en met mij tientallen bewoners van de NIJP - zijn zo ongelofelijk teleurgesteld over de manier waarop onze belangen worden verkwanseld. We krijgen ook overal het standaardantwoord: we kunnen ons uw zorgen voorstellen maar de energietransitie doet nu eenmaal pijn. Er vindt echter in het geheel geen reële discussie plaats, alles wordt dogmatisch afgedaan en we worden gewoon erin "gerommeld".

Het meest recente voorbeeld hiervan was de reflectiefase. Eerst was het: maakt u zich geen zorgen want er staat nog helemaal niets vast. Wij hebben vervolgens keurig meegewerkt aan een participatietraject met enkele initiatiefnemers. En nu krijgen we te horen dat die reflectiefase niet op de NIJP van toepassing is omdat we al in het participatietraject met initiatiefnemers zitten. Je kunt je je misschien voorstellen hoe ongelofelijk teleurgesteld we zijn over dit gekonkel.

Een ander recent voorbeeld is hoe er met twee maten wordt gemeten over de verplichtingen die het klimaatakkoord met zich meebrengen. Formeel gaat het over een ambitie van 35Tw (die overigens onomstotelijk is behaald) maar het wordt gepresenteerd als iets waaraan de gemeente gebonden is. Allemaal nog tot daar aan toe, gebonden of niet: ook wij zien dat er actie nodig is om onze planeet leefbaar te houden. In het klimaatakkoord staat echter ook dat er omgevingsraden en -overeenkomsten moeten worden gesloten. Zoals ook uit het slot van de bijgaande brief van Van Doorninck blijkt, is het Klimaatakkoord dan ineens heel rekbaar.

Zoals je weet ben ik bezig met de voorbereiding van een schadeclaim. Die gaat deze maand de deur uit. In het bijgaande concept van een verzoekschrift tot het gelasten van een deskundigenbericht heb ik een resumé van het tot nu toe doorlopen traject. Overigens wil ik je vragen het concept vertrouwelijk te behandelen.

Graag komen we met jou in contact om te bespreken of er een manier is waarop we de belangen van de gemeente wat meer parallel te laten lopen met die van de bewoners.

Met vriendelijke groet, [redacted]
06[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 5 Jul 2021 07:53:09 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Windturbines

hoi [redacted]
Dat lijkt me een prima reactie inderdaad.
groetjes
[redacted]
Van: [redacted]
Verzonden: maandag 5 juli 2021 08:50:26
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Windturbines

Hi [redacted] graag je aandacht hiervoor.
Inhoudelijk klopt dit verhaal, volgens mij.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: Groenewoud, Saskia [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 5 juli 2021 8:30
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Windturbines

Beste [redacted] en [redacted]

Lees ajb even mijn concept antwoord mee voordat ik dit verstuur aan een bewoner Vd NIJP.

Ik hoor graag jullie reactie.

Dank,

Saskia

Beste [redacted]

Dank voor je mail. Het klopt dat de reflectiefase niet van toepassing is op bijv NIJP. Echter, dit is niet het volledige verhaal. Op de NIJP wordt de gezondheidstoets (Health Impact Assesment; HIA) uitgevoerd en worden tussentijdse inzichten bij verdere uitwerking rond NIJP meegenomen. De HIA en tussentijdse inzichten maken ook onderdeel uit Vd reflectiefase. Dit is bijv ook te lezen op de website van de gemeente (Havenstad NoorderIJplas; wind).

Vanavond is er een bijeenkomst ihkv participatieplan windcooperaties NoorderIJplas en Cornelis Douwes. Marieke van Doorninck en ik zijn daar bij de start ook aanwezig. Hier zullen eerste vervolgstappen gezet worden en vragen gesteld kunnen worden. Ook hoe de belangen van bewoners, de vraag die je mij stelt in jouw mail, worden meegenomen.

Ik hoop je voor nu afdoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Saskia Groenewoud
Stadsdeelbestuurder Amsterdam-Noord

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag, juni 16, 2021 12:13
Aan: [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Windturbines

Beste Saskia,

Ten einde raad stuur ik je deze mail. Ik ben bewoner van een woonark aan de Noorder IJplas (NIJP) en jij en ik hebben elkaar ontmoet tijdens de online talkshow in het Tolhuys. Ik – en met mij tientallen bewoners van de NIJP - zijn zo ongelofelijk teleurgesteld over de manier waarop onze belangen worden verkwanseld. We krijgen ook overal het standaardantwoord: we kunnen ons uw zorgen voorstellen maar de energietransitie doet nu eenmaal pijn. Er vindt echter in het geheel geen reële discussie plaats, alles wordt dogmatisch afgedaan en we worden gewoon erin "gerommeld".

Het meest recente voorbeeld hiervan was de reflectiefase. Eerst was het: maakt u zich geen zorgen want er staat nog helemaal niets vast. Wij hebben vervolgens keurig meegewerkt aan een participatietraject met enkele initiatiefnemers. En nu krijgen we te horen dat die reflectiefase niet op de NIJP van toepassing is omdat we al in het participatietraject met initiatiefnemers zitten. Je kunt je je misschien voorstellen hoe ongelofelijk teleurgesteld we zijn over dit gekonkel.

Een ander recent voorbeeld is hoe er met twee maten wordt gemeten over de verplichtingen die het klimaatakkoord met zich meebrengen. Formeel gaat het over een ambitie van 35Tw (die overigens onomstotelijk is behaald) maar het wordt gepresenteerd als iets waaraan de gemeente gebonden is. Allemaal nog tot daar aan toe, gebonden of niet: ook wij zien dat er actie nodig is om onze planeet leefbaar te houden. In het klimaatakkoord staat echter ook dat er omgevingsraden en -overeenkomsten moeten worden gesloten. Zoals ook uit het slot van de bijgaande brief van Van Doorninck blijkt, is het Klimaatakkoord dan ineens heel rekbaar.

Zoals je weet ben ik bezig met de voorbereiding van een schadeclaim. Die gaat deze maand de deur uit. In het bijgaande concept van een verzoekschrift tot het gelasten van een deskundigenbericht heb ik een resumé van het tot nu toe doorlopen traject. Overigens wil ik je vragen het concept vertrouwelijk te behandelen.

Graag komen we met jou in contact om te bespreken of er een manier is waarop we de belangen van de gemeente wat meer parallel te laten lopen met die van de bewoners.

Met vriendelijke groet, [redacted]
06[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 5 Jul 2021 07:57:10 +0100
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: Re: Windturbines

hoi [redacted]
welke acties bedoel je? Dat er een HIA moet komen ed? zeker.
en voor 11 uur heb ik geen uitnodiging; de vorige had ik wel. Ik denk dat ik niet in de reeks zit.
groetjes
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 5 juli 2021 08:55:00
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Windturbines

Houd jij de acties in de gaten? En ook om verwarring te voorkomen: we gaan tijdens de reflectiefase nog geen HIA uitvoeren, we gaan bespreken wat erin moet...
Dat is wellicht nog niet helemaal duidelijk uit onderstaande mail. Maar belangrijk om te beseffen, ook voor vanavond.

Ben jij er straks om 11:00 uur erbij?
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 5 juli 2021 8:53
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Windturbines

hoi [redacted]

Dat lijkt me een prima reactie inderdaad.

groetjes
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 5 juli 2021 08:50:26
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Windturbines

Hi [redacted] graag je aandacht hiervoor.
Inhoudelijk klopt dit verhaal, volgens mij.
Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: Groenewoud, Saskia [redacted]d@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 5 juli 2021 8:30
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Windturbines

Beste [redacted] en [redacted]

Lees ajb even mijn concept antwoord mee voordat ik dit verstuur aan een bewoner Vd NIJP.

Ik hoor graag jullie reactie.

Dank,

Saskia

Beste [redacted]

Dank voor je mail. Het klopt dat de reflectiefase niet van toepassing is op bijv NIJP. Echter, dit is niet het volledige verhaal. Op de NIJP wordt de gezondheidstoets (Health Impact Assesment; HIA) uitgevoerd en worden tussentijdse inzichten bij verdere uitwerking rond NIJP meegenomen. De HIA en tussentijdse inzichten maken ook onderdeel uit Vd reflectiefase. Dit is bijv ook te lezen op de website van de gemeente (Havenstad NoorderIJplas; wind).

Vanavond is er een bijeenkomst ihkv participatieplan windcooperaties NoorderIJplas en Cornelis Douwes. Marieke van Doorninck en ik zijn daar bij de start ook aanwezig. Hier zullen eerste vervolgstappen gezet worden en vragen gesteld kunnen worden. Ook hoe de belangen van bewoners, de vraag die je mij stelt in jouw mail, worden meegenomen.

Ik hoop je voor nu afdoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Saskia Groenewoud
Stadsdeelbestuurder Amsterdam-Noord

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag, juni 16, 2021 12:13
Aan: [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Windturbines

Beste Saskia,

Ten einde raad stuur ik je deze mail. Ik ben bewoner van een woonark aan de Noorder IJplas (NIJP) en jij en ik hebben elkaar ontmoet tijdens de online talkshow in het Tolhuys. Ik – en met mij tientallen bewoners van de NIJP - zijn zo ongelofelijk teleurgesteld over de manier waarop onze belangen worden verkwanseld. We krijgen ook overal het standaardantwoord: we

kunnen ons uw zorgen voorstellen maar de energietransitie doet nu eenmaal pijn. Er vindt echter in het geheel geen reële discussie plaats, alles wordt dogmatisch afgedaan en we worden gewoon erin “gerommeld”.

Het meest recente voorbeeld hiervan was de reflectiefase. Eerst was het: maakt u zich geen zorgen want er staat nog helemaal niets vast. Wij hebben vervolgens keurig meegewerkt aan een participatietraject met enkele initiatiefnemers. En nu krijgen we te horen dat die reflectiefase niet op de NIJP van toepassing is omdat we al in het participatietraject met initiatiefnemers zitten. Je kunt je je misschien voorstellen hoe ongelofelijk teleurgesteld we zijn over dit gekonkel.

Een ander recent voorbeeld is hoe er met twee maten wordt gemeten over de verplichtingen die het klimaatakkoord met zich meebrengen. Formeel gaat het over een ambitie van 35Tw (die overigens onomstotelijk is behaald) maar het wordt gepresenteerd als iets waaraan de gemeente gebonden is. Allemaal nog tot daar aan toe, gebonden of niet: ook wij zien dat er actie nodig is om onze planeet leefbaar te houden. In het klimaatakkoord staat echter ook dat er omgevingsraden en -overeenkomsten moeten worden gesloten. Zoals ook uit het slot van de bijgaande brief van Van Doorninck blijkt, is het Klimaatakkoord dan ineens heel rekbaar.

Zoals je weet ben ik bezig met de voorbereiding van een schadeclaim. Die gaat deze maand de deur uit. In het bijgaande concept van een verzoekschrift tot het gelasten van een deskundigenbericht heb ik een resumé van het tot nu toe doorlopen traject. Overigens wil ik je vragen het concept vertrouwelijk te behandelen.

Graag komen we met jou in contact om te bespreken of er een manier is waarop we de belangen van de gemeente wat meer parallel te laten lopen met die van de bewoners.

Met vriendelijke groet, [redacted]
06[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: Mon, 5 Jul 2021 08:00:59 +0100
To: "Groenewoud, Saskia" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]" [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: RE: Windturbines

Beste Saskia,
Deze reactie is prima.

Wel nog iets waar ik aandacht voor wil vragen: we gaan geen HIA/ gezondheidseffectanalyse uitvoeren tijdens de reflectiefase, maar bespreken wat erbij aan de orde komt, wie in de commissie zit, etc. dus voorbereiding ervoor.

Uit je tekst zou je kunnen lezen dat de HIA uitgevoerd wordt tijdens de reflectiefase, maar de (voorbereiding van) de HIA is onderdeel van deze fase. Wellicht is het dan goed om **(voorbereiding van)** de HIA toe te voegen, ivm verwachtingsmanagement.

Groet, [redacted]

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN)
Gemeente Amsterdam
+31 6 [redacted]

Van: Groenewoud, Saskia [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 5 juli 2021 8:30
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Windturbines

Beste [redacted] en [redacted]

Lees ajb even mijn concept antwoord mee voordat ik dit verstuur aan een bewoner Vd NIJP.

Ik hoor graag jullie reactie.

Dank,

Saskia

Beste [redacted]

Dank voor je mail. Het klopt dat de reflectiefase niet van toepassing is op bijv NIJP. Echter, dit is niet het volledige verhaal. Op de NIJP wordt de gezondheidstoets (Health Impact Assesment; HIA) uitgevoerd en worden tussentijdse inzichten bij verdere uitwerking rond NIJP meegenomen. De HIA en tussentijdse inzichten maken ook onderdeel uit Vd reflectiefase. Dit is bijv ook te lezen op de website van de gemeente (Havenstad NoorderIJplas; wind).

Vanavond is er een bijeenkomst ihkv participatieplan windcooperaties NoorderIJplas en Cornelis Douwes. Marieke van Doorninck en ik zijn daar bij de start ook aanwezig. Hier zullen eerste vervolgstappen gezet worden en vragen gesteld kunnen worden. Ook hoe de belangen van bewoners, de vraag die je mij stelt in jouw mail, worden meegenomen.

Ik hoop je voor nu afdoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Saskia Groenewoud
Stadsdeelbestuurder Amsterdam-Noord

Outlook voor iOS downloaden

Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag, juni 16, 2021 12:13
Aan: [redacted]@amsterdam.nl
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Windturbines

Beste Saskia,

Ten einde raad stuur ik je deze mail. Ik ben bewoner van een woonark aan de Noorder IJplas (NIJP) en jij en ik hebben elkaar ontmoet tijdens de online talkshow in het Tolhuys. Ik – en met mij tientallen bewoners van de NIJP - zijn zo ongelofelijk teleurgesteld over de manier waarop onze belangen worden verkwanseld. We krijgen ook overal het standaardantwoord: we kunnen ons uw zorgen voorstellen maar de energietransitie doet nu eenmaal pijn. Er vindt echter in het geheel geen reële discussie plaats, alles wordt dogmatisch afgedaan en we worden gewoon erin "gerommeld".

Het meest recente voorbeeld hiervan was de reflectiefase. Eerst was het: maakt u zich geen zorgen want er staat nog helemaal niets vast. Wij hebben vervolgens keurig meegewerkt aan een participatietraject met enkele initiatiefnemers. En nu krijgen we te horen dat die reflectiefase niet op de NIJP van toepassing is omdat we al in het participatietraject met initiatiefnemers zitten. Je kunt je je misschien voorstellen hoe ongelofelijk teleurgesteld we zijn over dit gekonkel.

Een ander recent voorbeeld is hoe er met twee maten wordt gemeten over de verplichtingen die het klimaatakkoord met zich meebrengen. Formeel gaat het over een ambitie van 35Tw (die overigens onomstotelijk is behaald) maar het wordt gepresenteerd als iets waaraan de gemeente gebonden is. Allemaal nog tot daar aan toe, gebonden of niet: ook wij zien dat er actie nodig is om onze planeet leefbaar te houden. In het klimaatakkoord staat echter ook dat er omgevingsraden en -overeenkomsten moeten worden gesloten. Zoals ook uit het slot van de bijgaande brief van Van Doorninck blijkt, is het Klimaatakkoord dan ineens heel rekbaar.

Zoals je weet ben ik bezig met de voorbereiding van een schadeclaim. Die gaat deze maand de deur uit. In het bijgaande concept van een verzoekschrift tot het gelasten van een deskundigenbericht heb ik een resumé van het tot nu toe doorlopen traject. Overigens wil ik je vragen het concept vertrouwelijk te behandelen.

Graag komen we met jou in contact om te bespreken of er een manier is waarop we de belangen van de gemeente wat meer parallel te laten lopen met die van de bewoners.

Met vriendelijke groet, [redacted]
06[redacted]

From: [redacted]@amsterdam.nl>
Sent: *Mon, 5 Jul 2021 09:32:16 +0100*
To: [redacted]@amsterdam.nl>
Subject: *FAQ wind*
Attachments: *20210624_FAQ windmolens in Amsterdam_taalgebruik B1.docx*

Heey [redacted] Zie hierbij de FAQ opzet. Excuses dat ik tussendoor niet heb gecommuniceerd dat het wat later kwam. Teksten moesten voor mij oa ook aansluiten met de nieuwsbrief en reflectiefase. Ik vermoed ook dat deze specifieke teksten misschien weer aangepast zullen worden. Hopelijk hebben we snel het volledige overzicht teksten en acties voor deze fase ;)

[redacted]
Communicatieadviseur
Afdeling Duurzaamheid, R&D
M: 06-[redacted]
E: [redacted]@amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam